ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

IX. TURKCESS 2023

ULUSLARARASI EĞİTİM VE SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

Cumhuriyetimizin 100. Yılında Eğitim, Kültür ve Toplum

INTERNATIONAL EDUCATION AND SOCIAL SCIENCES

Education, Culture and Society in the 100th Anniversary of the Republic of Turkey

ÖZET KİTABI / ABSTRACT BOOK

I. CİLT

DESTEK VEREN KURUM VE KURULUŞLAR

Editör Kurulu

Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ

Doç. Dr. Ümit POLAT

Teknik Editör

Öğr. Gör. Ali ATEŞ

Arş. Gör. Kadir COŞKUN

IX. Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi

E-ISBN: 978-605-72552-4-2

e-Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir. © 2023,

Bu e-kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık ile Anılan kuruluşun izni alınmadan e-kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu e-kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında derneğimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: Yayın-Proje: İletişim İnternet: www.turkcess.net / E-ileti: turksosbilder@gmail.com

KURULLAR

ONUR KURULU

Kişi	Kurum	Ülke
Prof. Dr. Tamer YILMAZ	Yıldız Teknik Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Ahmet Hamdi TOPAL	Kastamonu Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Ahmet YILDIRIM	Uluslararası Saraybosna Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Akın LEVENT	Erzincan Binali Yıldırım Rektörü	Bosna-Hersek
Prof. Dr. Elchin SÜLEYMANOV	Bakü Mühendislik Üniversitesi Rektörü Yrd.	Azerbaycan
Prof. Dr. Bahtiyar ALİYEV	Azerbaycan Millî Meclisi Bilim ve Eğitim	Azerbaycan
Prof. Dr. Darkhan BALYALOV	Abai Kazak Ulusal Pedagoji Üniversitesi Rektörü	Kazakistan
Prof. Dr. Hasan USLU	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Adem KORKMAZ	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Volkan ÖNGEL	Beykent Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM	Uluslararası Balkan Üniversitesi	Makedonya
Prof. Dr. Muhsin KAR	Yüksek Öğretim Kalite Kurulu Başkanı	Türkiye
Prof. Dr. Naser SAHİTİ	Prishtina Üniversitesi Rektörü	Kosova
Prof. Dr. Ömer ÖZYILMAZ	Cumhurbaşkanlığı Eğitim ve Öğretim Politikalar Kurulu Üyesi	Türkiye
Prof. Dr. Ramazan KORKMAZ	Kafkasya Üniversiteler Birliği Başkanı	Türkiye
Prof. Dr. Shuhrat SİROJİDDİNOV	Tashkent State Üniversitesi Rektörü	Özbekistan
Prof. Dr. Turgay UZUN	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Erhan ÖZLER	Ankara Güzel Sanatlar Üniversitesi Rektörü	Türkiye

DÜZENLEME KURULU BAŞKANLARI

Kişi	Kurum	Ülke
Prof. Dr. M. Engin DENİZ	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Ümit POLAT	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye

DÜZENLEME KURULU

Kişi	Kurum	Ülke
Prof. Dr. M. Engin DENİZ	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Aydın Balyer	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Akmatali	Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi	Kırgızistan
Prof. Dr. Bülent BAYRAM	Ahmet Yesevi Üniversitesi	Kazakistan
Prof. Dr. H. Gülru	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Zafer	Ankara Güzel Sanatlar Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Ümüt ARSLAN	İzmir Demokrasi Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Bülent Alcı	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Doc. Dr. Emre Er	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Nate Perron	Northwestern University	ABD
Doç. Dr. Savaş KARAGÖZ	Aksaray Üniversitesi	Türkiye
Doc. Dr. Cevmi DOENYAS	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Ümit POLAT	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Emine YAMAN	Uluslararası Saray Bosna Üniversitesi	Bosna-Hersek
Doc. Dr. Ergin JABLE	Pristina Üniversitesi	Kosova
Doç. Dr. Yagut ALİYEVA	Bakü Devlet Üniversitesi	Azerbaycan
Doc. Dr. Metin DENİZ	Bartın Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Engin ASLAN	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Seydi Ahmet	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Doc. Dr. Soner YILDIRIM	Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi	Kosova
Dr. Öğr. Üyesi Gürcan	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Gülbin	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Cengiz	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Muhammed	Kastamonu Üniversitesi	Türkiye
Arş. Gör. Kadir COŞKUN	Kastamonu Üniversitesi	Türkiye
Öğr. Gör. Ali ATEŞ	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Türkiye
Büşra GÜLER	Gazi Üniversitesi Doktora Öğrencisi	Türkiye

SEMPOZYUM SEKRETERYASI

Kişi	Kurum	Ülke
Arş. Gör. Kadir COŞKUN	Kastamonu Üniversitesi	Türkiye
Öğr. Gör. Ali ATEŞ	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	Türkiye
Büşra GÜLER	Gazi Üniversitesi Doktora Öğrencisi	Türkiye
Arş. Gör. Gaye BİRNİ	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Arş. Gör. Ceren Bektaş AYDIN	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Arş. Gör. Zahide Gül KARAAĞAÇ	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Arş. Gör. Yağmur KAYA	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye

BİLİM KURULU

Kişi	Kurum	Ülke
Prof. Dr. Abdullah IŞIKLAR	Bursa Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Adnan BAKİ	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Ayfer ŞAHİN	Ahi Evren Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Ahmet ARSLAN	Namık Kemal Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Ali Fuat ARICI	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Aydın Balyer	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Bülent ARI	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Bilal DUMAN	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Çavuş ŞAHİN	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Çetin SEMERCİ	Bartın Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Erdoğan KÖSE	Akdeniz Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Erdal HAMARTA	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr.Fatma Ebru IKIZ	Dokuz Eylül Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa TALAS	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Nadim MACİT	Ege Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Elchin SULEYMANOV	Azerbaycan Üniversitesi	Azerbaycan

Prof. Dr. Kaya YILDIZ	Bolu İzzet Baysal Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Kemalettin KUZUCU	Marmara Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU	Adnan Menderes Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Kürşat KARACABEY	Adnan Menderes Üniversitesi	KKTC
Prof. Dr. M. Serhat YILMAZ	Kastamonu Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Ahmet BOZDOĞAN	Cumhuriyet Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Bülent BAYRAM	Kırklareli Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. İbrahim COŞKUN	Trakya Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa ÇOLAK	Gazi Osmanpaşa Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa DAŞ	Dokuz Eylül Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa DENKTAŞ	Akdeniz Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Nevin ERGAN	Hacettepe Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Nuriye SEMERCİ	Bartın Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa KOÇ	Düzce Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Orhan DERMAN	Hacettepe Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Oğuz Serin	Lefke Avrupa üniversitesi KKTC	KKTC
Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU	Hacettepe Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. İsmet TÜRKMEN	Gazi Osmanpaşa Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Timur VURAL	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Ebulfez SÜLEYMANLI	Üsküdar Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Sırrı AKBABA	Üsküdar Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Suat ÜNLÜ	Akdeniz Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Tayyip DUMAN	Bozok Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Tamara GURTUEVA	Yeditepe Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Yahya AKYÜZ	Ankara Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Fahri TEMİZYÜREK	Gazi Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Yıldız KIZILABDULLAH	Ankara Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mücahit KAĞAN	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Yücel ÖKSÜZ	Amasya Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Suat UNGAN	Trabzon Üniversitesi	Türkiye

Prof. Dr. Abdullah TEMİZKAN	Ege Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Hakan AKDAĞ	Mersin Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Hamdi DOĞAN	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Mustafa GÜÇLÜ	Erciyes Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. M. Akif SÖZER	Gazi Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Güven ÖZDEM	Giresun Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. İbrahim ERDAL	Bozok Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Nergüz Bulut Serin	Lefke Avrupa üniversitesi KKTC	Türkiye
Prof. Dr. Tuncay DİLCİ	Cumhuriyet Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN	İstanbul-Boğaziçi Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Yılmaz YEŞİL	Gazi Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Erdal AKSOY	Gazi Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Firdevs Savi ÇAKAR	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Selahattin AVŞAROĞLU	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Ayşe DEMİR	Yıldırım Beyazit Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Birsen BAĞÇECİ	Çukurova Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Cüneyit AKAR	Uşak Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Bülent ALCI	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Korkut ULUDAĞ	Atatürk Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Kemale NECEFOVA	Azerbaycan Devlet İktisad Üniversitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Ethem YEŞİLYURT	Akdeniz Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Emre Er	Yıldız Teknik Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Metin DENİZ	Bartın Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Özlem ÇAKIR	Ankara Üniversitesi	KKTC
Doç. Dr. Raşit KOÇ	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Behçet ÖZNACAR	Yakın Doğu Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Mustafa KAYA	Cumhuriyet Üniversitesi	KKTC
Doç. Dr. Sadık Yüksel SIVACI	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Sevilay YILDIZ	Bolu İzzet Baysal Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Üyesi Yakup DOĞAN	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Durmuş ÜMMET	Marmara Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Yalçın BAY	Anadolu Üniversitesi	Türkiye

Doç. Dr. Ümmügülsüm CANDEĞER	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Döndü Neslihan BAY	Osmangazi Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Fuat Serkan SAY	Mersin Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Resul BAĞI	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr İlknur ÖZPINAR	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Muammer ERGÜN	Kastamonu Üniversitesi	Türkiye
Doç . Dr. Cengiz BUYAR	Manas Üniversitesi Üniversitesi	Kırgızistan
Doç. Dr. Tuğçe ERDAL	Bozok Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Öğr. Üyesi Halil UZUN	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Mamatali MURZAEV	Manas Üniversitesi Üniversitesi	Kırgızistan
Doç. Dr. Öğr. Üyesi Yavuz Ercan GÜL	Manas Üniversitesi Üniversitesi	Kırgızistan
Doç. Dr. Öğr. Üyesi Canan Olpak KOÇ	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Türkiye
Doç. Dr. Öğr. Üyesi Hamdi KORKMAN	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Sami ACAR	Gazi Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Başak BAĞLAMA	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi	KKTC
Dr. Öğr. Üyesi Gökay KELDAL	Malatya İnönü Üniversitesi	Türkiye
Dr. Cemile HASANOVA	Azerbaycan Devlet Iktisad Üniversitesi	Azerbaycan
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Alparslan ARGUN	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Gürcan ŞEKER	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Burak DELİCAN	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Sercan YAVAN	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi. Gizem AKCAN	Bartın Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf BİLGE	Sabahattin Zaim Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Selim GÜNDOĞAN	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Veysel ÇOŞKUN	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	Türkiye
Ord. Prof. Dr. Abel MUHARREMOV	Bakü Devlet Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Elçin BABAYEV	Bakü Devlet Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Farhad RAHMANOV	Azerbaycan Devlet Iktısad Üniversitesi	Azerbaycan
Ord. Prof. Dr. Aydın KAZIMZADE	Bakü Devlet Üniversitesi Rektör Yardımcısı	Azerbaycan
Ord. Prof. Dr. İsa HƏBİBBƏYLİ	Azerbaycan Millî İlimler Akademisi	Azerbaycan

Prof. Dr. Alikram ABDULLAYEV	Devlet İdarecilik Akademisi	Azerbaycan
Prof. Dr. Asəf ZAMANOV	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji - Universitetinin Elmi İşlər üzrə Prorektoru	Azerbaycan
Prof. Dr. Buludxan XƏLİLOV	Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi Filoloji Fakültesi Dekanı	Azerbaycan
Prof. Dr. Cəfər CƏFƏROV	Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi Rektörü	Azerbaycan
Prof. Dr. Elçin MEMMEDOV	Bakü Devlet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı	Azerbaycan
Prof. Dr. Hüseyin ASKEROV	Bakü Devlet Üniversitesi Dil ve Edebiyat Tedrisi Kürsüsü Başkanı	Azerbaycan
Prof. Dr. Petrova Tatyana NİKOLAEVNA	Mari Devlet Üniversitesi	Rusya
Prof. Dr. İzzet RÜSTEMOV	Bakü Devlet Üniversitesi Sosyoloji Kürsüsü Başkanı	Azerbaycan
Prof. Dr. Nigar ABBASZADƏ	Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi	Azerbaycan
Prof. Dr. Rabiyet ASLANOVA	Bakü Devlet Üniversitesi Felsefe Kürsüsü Başkanı	Azerbaycan
Prof. Dr. Ramiz ASKER	Bakü Devlet Üniversitesi Türkoloji Kürsüsü Başkanı	Azerbaycan
Prof. Dr. Tehran ELİŞANOĞLU	Nizami adına Edebiyat Enstitusu	Azerbaycan
Prof. Dr. Almas BİNNƏTOVA	Nizami adına Edebiyat Enstitusu	Azerbaycan
Prof.Dr. Fuad MEMMEDOV	Devlet İdarecilik Akademisi	Azerbaycan
Prof.Dr. Recep Ebdülelioğlu Ağayev	Naxçıvan Dövlet Universitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Elman NESİROV	Devlet İdarecilik Akademisi	Azerbaycan
Doç. Dr. Aygün BAĞIRLI	Diller Üniversitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Korkmaz MUSTAFAYEV	Diller Üniversitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Elmira GOCAYEVA	Azerbaycan Turizm ve Menecment Üniversitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Mürteza HASANOĞLU	TDevlet İdarecilik Akademisi	Azerbaycan
Doç. Dr. Toğrul HALİLOV	Nahçıvan Üniversitesi	Azerbaycan
Doç. Dr. Lala HASANOVA	Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi- UNEC	Azerbaycan
Doç. Dr. Yagut ALIYEVA	Bakü Devlet Universitesi	Azerbaycan
Dr. Nazim CAFEROV	Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi- UNEC	Azerbaycan

Dr.Sugra HUMBATOVA	Azerbaijan State University of Economy	Azerbaycan
Dr. Taleh XELİLOV	Kirgizistan-Türkiye Manas Üniversitesi	Kırgızistan
Prof. Dr. Akmatali ALİMBEKOV	Kirgizistan-Türkiye Manas Üniversitesi	Kırgızistan
Prof. Dr. Cangoroz KANİMETOV	İ. Arabayev Üniversitesi	Kırgızistan
Prof. Dr. Ceenbek ALİMBAYEV	Kirgizistan-Türkiye Manas Üniversitesi	Kırgızistan
Prof. Dr. Tuuganbayu KONURBAYEV	İ. Arabayev Üniversitesi	Kırgızistan
Prof. Dr. Tashtan SİYAEV	Narin Devlet Üniversitesi	Kırgızistan
Doç. Dr. Mislimkan AYDAROVA	Batken Devlet Üniversitesi	Kırgızistan
Doç. Dr. Nurlan ŞADIEV	Oş Devlet Üniversitesi	Kırgızistan
Dr. Roza ABDIKULOVA	Millî Eğitim Akademisi	Kırgızistan
Prof. Dr. Kaldibek BOLEEV	Taraz Beşerı Bilimler Üniversitesi	Kazakistan
Prof. Dr. Mukhtarkhan ORAZBAY	Yabancı Diller ve Yüksek Kariyer Üniversitesi	Kazakistan
Prof. Dr. Tynyshtyk YERMEKOVA	Kazakstan Egitim Akademisi	Kazakistan
Prof. Dr. Zamira BAUBEKOVA	Kazakstan Egitim Akademisi	Kazakistan
Doç. Dr. Fatima KOZYBAKOVA	El Farabi Millî Üniversitesi	Kazakistan
Doç. Dr. Muhamedrahim KURSABAEV	Astana Turizm Üniversitesi	Kazakistan
Dr. Elvin HASAN	Eğitim Bakanlığı	Makedonya
Naranstal DELGERKHUU	Mongolian University of Science and Technology	Mogolistan
Prof. Dr. Nizameddin MAHMUDOV	Özbekistan Bilimler Akademisi Dil ve Edebiyat Enstitüsü	Özbekistan
Prof. Dr. Shuxrat SİROJİDDİNOV	Taşkent Devlet Özbek Dili ve Edebiyatı Üniversitesi	Özbekistan
Arş. Gör. İlyos İSMOİLOV	Taşkent Devlet Özbek Dili ve Edebiyatı Üniversitesi	Özbekistan
Doç. Dr. Odil KUYSİNOV	Nizami Taşkent Devlet Pedagojik Üniversitesi	Özbekistan
Prof. Dr. Erkin NURİDDİNOV	Nizami Taşkent Devlet Pedagojik Üniversitesi	Özbekistan
Doç. Dr. Gulnoza EGAMBERDiYEVA	Nizami Taşkent Devlet Pedagojik Üniversitesi	Özbekistan
Doç. Dr. Muhtor NASiROV	Semerkant Üniversitesi	Özbekistan
Doç. Dr. Abdurashid JABBAROV	Semerkant Üniversitesi	Özbekistan
Prof. Dr. Firdevs HUSAMATİNOVA	Ufo Enstitü Direktörü	Başkurdistan

Prof. Dr. Gali GALİYEV	Ufa Sosyal Teknoloji Üniv. Rektörü	Başkurdistan
Prof. Dr. Aleksander KADİRBAYEV	Moskova Devlet Üniversitesi	Rusya Federasyonu
Prof. Dr. Rüstem ŞÜKÜROV	Çuvaş Pedagojik Devlet Üniversites Üniversitesi	Rusya Federasyonu
Prof. Dr. Elena OGANOVA	Moskova Devlet Üniversitesi	Rusya Federasyonu
Prof. Dr. Tatyuana PETROVA	Çuvaş Pedagojik Devlet Üniversitesi Üniversitesi	Rusya Federasyonu
Doç. Dr. Emma EKEEVA	Daali Altay Devlet Üniversitesi	Rusya Federasyonu
Dr. Elfina SİBGATULLİNA	Moskova Bilimler Akademisi	Rusya Federasyonu
Dr. İrina KAYAN-POKROVSKAYA	Sofya Yüksek İslam Enstitüsü	Bulgaristan
Dr. Emine BAYRAKTAROVA	Sofya Yüksek İslam Enstitüsü	Bulgaristan
Dr. Harun BEKİR	Plovdiv Üniversitesi	Bulgaristan
Dr. Öğr. Üyesi Gökay KELDAL	İnönü Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Adile EMİROVA	Sanayi ve Pedagoji Üniversitesi	Kırım
Dr. Enise ABİBULLAYE	Sanayi ve Pedagoji Üniversitesi	Kırım
Prof. Dr. Lemara SELENDİLİ	Kırım Federal üniversitesi	Kırım
Doç. Dr. Bankova İVANNA	Komrat Devlet Üniversitesi	Moldova
Dr. Ciden Sena MENABİT	Yabancı Diller Merkezleri	Romanya
Dr. Veronica NEDELCU	Ovidius Üniversitesi	Romanya
Prof. Dr. Timur KOCAOĞLU	Michigan State University	ABD
Prof. Dr. Tacida HAFIZ	Priştine Üniversitesi	Kosova
Dr. Serdan KERVAN	Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi	Kosova
Dr. Soner YILDIRIM	Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi	Kosova
Doç. Dr. Osman YILDIZ	Kıbrıs İlim Üniversitesi	KKTC
Doç. Dr. Aygün KERIMOVA	Bakü Devlet Üniversitesi	Azerbaycan

İÇİNDEKİLER

OTİZMLİ ÇOCUKLARI (2-11) YAŞ ARASINDA OLAN EBEVEYİNLERİN İYİ OLUŞ MERHAMET PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE BİLİŞSEL ESNEKLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ 1

THE CONCEPT OF THE SUN IN "THE KNIGHT IN THE PANTHER'S SKIN" AND İTS EQUIVALENT IN THE TURKISH TRANSLATION 2

ARKEOLOJİ VERİLERİN IŞIĞINDA NAHÇIVANDA ESKİ TÜRK KÜLTÜRÜNÜN İZLERİ 3

EZOTERİK ÖRGÜT, İLAHİ KRİPTO, GİZLİ SERVİS ÜÇGENİNDE FANTASTİK BİR POLİSİYE: ABUM RABUM 4

BİREYSEL YENİLİKÇİLİK ÖĞRETMENLER İÇİN NE İFADE EDİYOR? 5

SOSYAL MEDYADA CİNSİYETLER ARASI ADALET ARAYIŞI HAKKINDA SOSYOLOJİK BİR ÇALIŞMA 6

ATASÖZLERİNDE MİLLÎMANEVÎ DEĞERLER (AZERBAYCAN VE TÜRKİYE TÜRKÇELERİ ÖRNEKLERİ TEMELİNDE) 7

BEDENSEL FARKINDALIK ÜZERİNE BİR GÖZDEN GEÇİRME ÇALIŞMASI[1] 8

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI DÜZEYLERİNİN MİLLÎ DEĞERLERİN ÖĞRETİMİNE YÖNELİK TUTUMLARINA ETKİSİ 9

OĞUZ ATAY'IN DEMİRYOLU HİKAYECİLERİ BİR RÜYA ADLI ANLATISINDA GÖRÜNEN DİSTOPYADA BELİREN TOPLUM VE SANATÇININ DURUMU 10

OĞUZ ATAY'IN "KORKUYU BEKLERKEN" İSİMLİ ESERİNDE BULUNAN ANLATILARDA YER ALAN YABANCILAŞMIŞ KAHRAMANLAR VASITASIYLA ANLATI EVRENLERİNDE GÖRÜLEN MODERN TOPLUM YANSIMASI 11

MANDİBULADAN CİNSİYET TAYİNİ: RETROSPEKTİF YÖNTEM 12

YEREL YÖNETİMLERDE KADIN LİDERLİĞİ 13

OSMANLILARDA ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNE OLAN ESERLERİN İNCELENMESİ 14

ÖRGÜN VE UZAKTAN EĞİTİMDE GERÇEKLİK UYGULAMALARININ EĞİTİM, ÖĞRETİM VE SAĞLIK ALANINDA İNCELENMESİ 15

ROMA İMPARATORLUĞU'NUN BAŞARISINDA EĞİTİMİN YERİ 16

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN AKADEMİK VE SOSYAL BECERİ ÖĞRETİMİNDE YETERLİLİKLERİNİN İNCELENMESİ 17

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ SADELEŞMELİ 18

SOSYAL SERMAYE BİRİKİMİNDE AİLENİN ÖNEMİNİN PİERRE BOURDİEU'NUN HABİTUS KAVRAMI ÇERÇEVESİNDE İNCELEMESİ 19

FACTORS THAT AFFECT EDUCATIONAL EQUITY IN RURAL SCHOOLS IN MEXICO 20

DEĞERSİZLİK ÖLÇEĞİNİN PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ 21

ÜNİVERSİTE SINAVINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERDE SINAV KAYGISININ BİLİŞSEL ESNEKLİK İLE İLİŞKİSİ 22

KURUM KİMLİĞİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ALIŞVERİŞ WEB SİTELERİNİN DEĞERLENDİRMESİ 23

İLKOKULLARDA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ BULUNAN SINIFLARDA ÖĞRETMENLERİN SINIF YÖNETİMİNDE KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR VE BU ZORLUKLAR İLE BAŞA ÇIKABİLME YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİ 24

PROBLEMS OF ACADEMIC INTEGRITY IN THE PROCESS OF PANDEMIC AND ONLINE LEARNING 25

HAYDAR ALİYEV'İN TEORİK MİRASINDA OKUL, ÖĞRETMEN VE ORTAOKULLARDA ELDE EDİLEN BİLGİLERİN ÖZÜ 26

THE ROLE OF CULTURAL INTELLIGENCE FROM THE PERSPECTIVE OF LANGUAGE EDUCATION 27

ÖĞRETMENLERİN LİSANSÜSTÜ ÖĞRENİM GÖRME NEDENLERİ VE BU SÜREÇTEN BEKLENTİLERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI 28

İLKOKUL DÜZEYİ TÜRKÇE DERSİ ÖZELİNDE DÖRT TEMEL DİL BECERİSİNİ İÇEREN LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ 29

YAPAY ZEKÂ NIN E-TİCARETE ETKİLERİ 30

AKILLI ŞEHİR YAPILANMASINDA E-BELEDİYECİLİĞİN ROLÜ 31

TOPLUMUN AİLE DANIŞMANLIĞINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ: KONYA ÖRNEĞİ 32

ÇÖZÜM ODAKLI TERAPİ: BİR OLGU SUNUMU 33

ÖĞRETMEN VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ 2013 OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ 34

OKUL ÖNCESİNDE ALTERNATİF EĞİTİM YAKLAŞIMLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ 35

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK DURUMLARINI İNCELEYEN MAKALE VE LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ 36

FEN BİLİMLERİNDE ANALOJİ HİKAYELERİ KULLANIMI 37

ÇOK KÜLTÜRLÜ SINIFLARDA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE BİBLİYOTERAPİ YÖNTEMİNİN SINIF İKLİMİNE ETKİSİ 38

ÇEVRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETİ VEREN WEB SİTELERİNİN ETİK İLKELERE GÖRE İNCELENMESİ 39

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DİŞ ÇÜRÜĞÜNÜN TARİHİNE ANTROPOLOJİK BİR BAKIŞ 40

PRE-SERVICE EFL TEACHERS' ASSESSMENT LITERACY NEEDS 41

PSİKOLOJİK DANIŞMADA YENİ BİR TEKNİK: "TERAPİDE YÜRÜRKEN KONUŞ"/ “WALK-AND-TALK THERAPY” 42

SINIF YÖNETİMİ YAKLAŞIMLARI ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI 43

EĞİTİM BİLİMLERİ LİSANSÜSTÜ BİLİMSEL ARAŞTIRMA DESENİ ÖNERİSİ 44

HATAY ÇOCUK İZLEM MERKEZİ VERİLERİ ÜZERİNDEN CİNSEL İSTİSMAR VAKALARINA SOSYAL HİZMET BAKIŞI 45

DİJİTAL ÖYKÜLEME ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ 46

TÜRKİYE’DE GERÇEKLEŞTİRİLEN OKUMA ALIŞKANLIĞI ARAŞTIRMALARI ÜZERİNE BİR İNCELEME 47

EHİL ANNELİK: ANNELERİN YETKİNLİKLERİNİ ARTIRMAYA YÖNELİK BİR PSİKO-EĞİTİM TASARISI 48

BANKA TÜRLERİ İLE BANKALARIN YATIRIM HİZMET VE FAALİYETLERİNİN HUKUKİ AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ VE TÜRK EKONOMİSİNİN GÜÇLENMESİ ADINA YAPILABİLECEK HUKUKİ REVİZYONLAR 49

ASENKRON PSİKOLOJİK YARDIM İLE İLGİLİ PSİKOLOJİK DESTEK HİZMETİ SUNAN UZMANLARIN VE DAHA ÖNCE YÜZ YÜZE PSİKOLOJİK DESTEK ALAN BİREYLERİN GÖRÜŞLERİ 51

E-POSTA YOLUYLA UYGULANAN POZİTİF PSİKOLOJİ TEMELLİ DESTEK PROGRAMININ İYİ OLUŞA ETKİSİ 52

DOĞAL AFETLERİN YÖNETİM VE UYGULAMA SİSTEMİ ÜZERİNDE ETKİSİ VE ÇOCUK/ERGENLERLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ 53

PSİKOLOJİK DESTEK VERENLERİN ÇEVRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMA SÜRECİNDEKİ DENEYİMLERİ 54

HELİKOPTER EBEVEYNLİK İLE MENTAL İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÖZ-KONTROLÜN ARACI ROLÜ..... 55

EVLİLİKTE MANİPÜLASYONUN GÜCÜ 56

OKUL MÜDÜRLERİ VE ÖĞRETMELERİN SANAL GERÇEKLİĞİN EĞİTİM-ÖĞRETİME KATKISINA YÖNELİK DÜŞÜNCELERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI 57

AZERBAYCAN'I "İKİNCİ VATAN" OLARAK SEÇEN RUS ARAŞTIRMACILARININ ÜMUMTÜRK TARİHİNE BAKIŞLARI 58

NÂBÎ'NİN HAYRİYYE'SİNDE BABA-ÇOCUK İLİŞKİSİ 59

POZİTİF PSİKOTERAPİ TEMELLİ GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMANIN TRAVMA SONRASI BÜYÜME, TRAVMA SONRASI BİLİŞSEL YÜKLEME VE UMUT ÜZERİNDEKİ ETKİSİ (PİLOT ÇALIŞMA)..... 60

İKİNCİ DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN YERLEŞİK YABANCI ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN KULLANDIĞI EĞİTSEL MATERYALLER VE YARDIMCI KAYNAKLAR..... 61

TEKNOLOJİ VE TASARIM ÖĞRETMENLERİNİN BİLGİSAYAR DESTEKLİ EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ..... 62

SOSYAL MEDYADA İKİNCİL TRAVMATİK STRESİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ 63

DENEYLERLE ÖĞRENELİM 64

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞINI ÖNLEMEYE YÖNELİK PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ 8. SINIF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ ÜZERİNE 65

YETİŞKİN BİREYLERDE DUYGUSAL YEME: YALNIZLIK VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DEĞİŞKENLERİNE GÖRE BİR İNCELEME 66

DEPREM SONRASI TRAVMA SONRASI STRES BOZUKLUĞU YAŞAYAN BİREYLERDE KULLANILABİLECEK BİR PSİKOTERAPİ YAKLAŞIMI: EMDR (GÖZ HAREKETLERİ İLE DUYARSIZLAŞTIRMA VE YENİDEN İŞLEME)..... 67

RESEARCH ON THE ORIGIN AND DEVELOPMENT OF RITUAL MUSIC IN LUOCHENG COUNTY ACCORDING TO THE RICE FESTIVAL 71

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YENİ NESİL TÜRKÇE DERSİ SORULARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ..... 72

ERGENLERDE DİJİTAL BAĞIMLILIK VE DEĞERLİ DEĞERSİZ HİSSETME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN AİLE TUTUMU ARACI DEĞİŞKENİ TARAFINDAN İNCELENMESİ..... 73

OLUMSUZ YAŞAM OLAYLARINDA SANAL DÜNYADA YENİ BİR FENOMEN: KÖTÜ HABERLERİ KAYDIRMA "DOOMSCROLLING"..... 74

KONYA İÇ KALE ODAKLI KENT TARİHİ 75

DEPREM PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN TRAVMA İLE BAŞA ÇIKABİLME ALGISI, PSİKOLOJİK SAĞLAMLIKLARI VE ÖZNEL İYİ OLUŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ..... 76

YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENME ÇEVİKLİĞİ İLE OKUL ETKİLİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 77

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÖĞRENCİLERE MATEMATİK PROBLEMLERİ ÇÖZME BECERİSİNİN ÖĞRETİMİNDE ŞEMAYA DAYALI STRATEJİNİN ANİMASYONLA SUNUMUNUN ETKİLİLİĞİ..... 78

YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MOBİL CİHAZ GÜVENLİĞİ VE E-MAİL GÜVENLİĞİ FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI 79

MESLEK ETİĞİ ÜZERİNE ÖĞRETMENLER İLE TÜRKİYE'DE YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ: BİR SİSTEMATİK DERLEME ÇALIŞMASI..... 80

EĞİTİM KURUMLARINDA GERÇEKLEŞEN ÇOCUK CİNSEL İSTİSMARI OLGU SUNUMU 81

METAVERSE OLGUSU VE METAVERSE İLE EĞİTİM: OKUL YÖNETİCİLERİNİN FARKINDALIKLARI VE GÖRÜŞLERİ 82

AVRASYA MODELİNDE ABD YAPTIRIMLARI (2009-2020) VE İRAN-TÜRKİYE İLİŞKİLERİNİN GELECEĞİ 83

AKADEMİK DAYANIKLILIK ÖLÇEĞİNİN TÜRK KÜLTÜRÜNE UYARLANMASI ÇALIŞMASI..... 84

EĞİTİM ALANINDA SANAL GERÇEKLİK ÜZERİNE TÜRKİYE'DE YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ 85

KABUL VE KARARLILIK TERAPİSİNE DAYALI ULUSAL LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ 86

ÇARPIŞMA DIŞI DİSİPLİNLERİNDEKİ KADIN SPORCULAR VE SPORCU OLMAYANLAR ARASINDA KARANLIK DÖRTLÜ KİŞİLİK ÖZELLİĞİ, DÜRTÜSELLİK VE SALDIRGANLIĞIN KARŞILAŞTIRILMASI 87

ÇARPIŞMA DİSİPLİNLERİNDEKİ KADIN SPORCULAR VE SPORCU OLMAYANLAR ARASINDA KARANLIK DÖRTLÜ KİŞİLİK ÖZELLİĞİ, DÜRTÜSELLİK VE SALDIRGANLIĞIN KARŞILAŞTIRILMASI 88

ÖĞRETMEN ADAYLARININ 21.YÜZYIL BECERİLERİ ALGI ÖLÇEĞİ: TÜRKÇEYE UYARLAMA, GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI 89

DUYGUSAL YEME DAVRANIŞININ TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI VE MUTLULUKLA İLİŞKİSİ 90

TARİHSEL SÜREÇ BAĞLAMINDA İNSANIN POLİPSİŞİK ZİHİNSEL YAPISININ DİSSOSİYASYON SPEKTRUMUNDA İNCELENMESİ 91

ERGENLERDE PSİKOLOJİK İSTİSMAR İLE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİDE DUYGUSAL ESNEKLİĞİN ARACI ROLÜ 92

GÜNLÜK DİLDE KULLANILAN DİNİ İFADELER VE YABANCI DİL EĞİTİMİNE YANSIMALARI 93

BİLİŞSEL-DUYUŞSAL-DAVRANIŞSAL BOYUTLARIYLA DOĞAYA BAĞLILIK ÖLÇEĞİ: TÜRKÇEYE UYARLAMA ÇALIŞMASI 94

ERGENLERDE ÖFKE KONTROLÜ VE ANNE-BABA TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN KENDİNİ AÇMA ARACI DEĞİŞKENİ AÇISINDAN İNCELENMESİ 95

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETİM PROGRAMI FARKINDALIKLARI VE DÜŞÜNME BECERİSİ ÖĞRETİMİNE YÖNELİK ÖZYETERLİK ALGILARI ÜZERİNE BİR İNCELEME 96

DİSSOANALİZ KURAMI, GÖÇ TRAVMASI, ASSOSİYATİF SOSYAL KALKAN VE ENTEGRATİF PSİKOTOPLUMSAL İLİŞKİ DİNAMİKLERİ 97

THEORY OF DISSOANALYSIS, MIGRATION TRAUMA, ASSOCIATED SOCIAL SHIELD AND INTEGRATIVE PSYCHOSOCIAL RELATIONSHIP DYNAMICS 99

DİSSOANALİTİK PSİKOTARİH PERSPEKTİFİNDEN KUŞAKLARARASI DİSSOSİYASYON GEÇİŞİ 101

THE INTERGENERATIONAL TRANSMISSION OF DISSOCIATION FROM THE PERSPECTIVE OF DISSOANALYTIC PSYCHOHISTORY 103

KURUMSAL İHANET TRAVMASI VE SAĞLIK SİSTEMİNDEKİ YANSIMALARI 105

INSTITUTIONAL BETRAYAL TRAUMA AND ITS REFLECTIONS IN THE HEALTH SYSTEM 107

CİNSEL SALDIRI FAİLLERİNİN BAŞVURDUĞU MANİPÜLATİF SAHTE STRATEJİ: DARVO 109

THE MANIPULATIVE STRATEGY USED BY PERPETRATORS OF SEXUAL ASSAULT: DARVO 111

"THE KNIGHT IN THE PANTHER'S SKIN"- TURKISH TRANSLATION OF CULTURAL CONCEPTS 113

AZERBAYCANDA SAĞLIK HİZMET KALİTESİNİN İYİLİŞTİRİLMESİNDE "BÜYÜK VERİ" (BIG DATA) KULLAMININ ETKİSİ 114

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN TRAVMA SONRASI BÜYÜMELERİNDE PSİKOLOJİK KATILIK VE MİZAH TARZLARININ ROLÜ 115

AKADEMİK BAŞARI, AKADEMİK BENLİK VE TUTUM ARASINDAKİ İLİŞKİLER: BİR META – ANALİZ ÇALIŞMASI 116

YAKIN PARTNER ŞİDDETİ: SİSTEMATİK BİR DERLEME 117

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN HAYAT BİLGİSİ, FEN BİLİMLERİ VE SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ 118

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN COVİD-19 HAKKINDAKİ KOMPLO TEORİLERİNE İNANÇ DÜZEYLERİ 119

RUH SAĞLIĞI ÇALIŞANLARINDA DUYGUSAL ZEKÂ İLE TÜKENMİŞLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ ... 121

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNE OYUNLARLA SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE BİLİNCİ KAZANDIRMA 123

VEKİLLİ MÜNCHAUSEN SENDROMUNUN VELAYET HAKKINA ETKİSİ: BİR OLGU SUNUMU..... 125

VELAYETE İLİŞKİN ŞAHSİ MÜNASEBET KURULMASI DAVALARINDA DİJİTAL İLETİŞİM YÖNTEMLERİNİN KULLANILMASI..... 126

THE EFFECTIVENESS OF THE GUIDED DISCOVERY STRATEGY IN THE ACHIEVEMENT AND SURVIVAL OF THE LEARNING EFFECT IN THE SCIENCE SUBJECT AMONG THE SEVENTH GRADE STUDENTS IN THE SCHOOLS OF THE CAPITAL AMMAN GOVERNORATE 127

MATEMATİKSEL MODELLEME PROBLEMLERİNİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME VE AKIL YÜRÜTME BECERİLERİNE KATKISI 128

ÜMUMTÜRK EDEBİYATINDA MUSTAFA KEMAL ATATÜRK AŞKI..... 130

HAYDAR ALİYEVİN ATATÜRK SEVGİSİ ÇAĞDAŞ AZERBAYCAN ZİYALILARININ ARAŞTIRMALARINDA 131

THE EVALUATION OF THE FIFTH GRADE INTENSIVE ENGLISH LANGUAGE CURRICULUM BY STUFFLEBEAM'S CIPP MODEL..... 132

YAPAY ZEKÂ MODELİ CHATGPT-4: GİRİŞİMCİ ADAYI VE GİRİŞİMCİLİK ÖRNEĞİ 133

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN PERSPEKTİFİNDEN İNGİLİZCE KONUŞMALARININ ÖNÜNDEKİ DUYGUSAL ENGELLER: NİTEL BİR ÇALIŞMA 134

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NİKOTİN BAĞIMLILIĞININ PSİKOLOJİK KATILIK VE DEPRESİF SEMPTOMLAR BAKIMINDAN İNCELENMESİ..... 135

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN PREKARİZASYONUNUN EMEK BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ 139

ALKOL KULLANAN YETİŞKİNLERDE DÜRTÜSELLİK VE YEME ARZUSU DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 140

RESEARCH ON THE DEVELOPMENT OF WINTER TOURISM: A CASE STUDY OF MONGOLIA..... 142

IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON MONGOLIAN TOURISM INDUSTRY 143

KAZAKİSTAN EĞİTİMİNDE TÜRKİYE TARİHİ..... 144

OKUL MÜDÜRLERİ VE ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ETİK LİDERLİK: BİR DURUM ÇALIŞMASI 145

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NOMOFOBİNİN KENDİNE GÜVEN VE SOSYAL UYUM TARAFINDAN YORDANMASI..... 146

ANNELERİN GÖZÜNDEN ANNE BEKÇİLİĞİ: BİRLİKTE EBEVEYNLİKLE İLİŞKİSİ..... 147

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKÂ VE MUTLULUK ARASINDAKİ LİDERLİK YÖNELİMLERİ ARACI ROLÜ 149

ANLAMAYA DAYALI TASARIM (UBD) TEMELLİ YÜRÜTÜLEN İNGİLİZCE DERSİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ..... 150

WEB 2.0 UYGULAMALARIYLA DESTEKLENMİŞ AFET EĞİTİMİ 151

TÜRKİYE'DE FEN EĞİTİMİNDE WEB 2.0 ARAÇLARI İLE YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ: META-SENTEZ ÇALIŞMASI 153

NAKKAŞ OSMAN SURNÂME-İ HÜMÂYÛN DİJİTAL MİNYATÜR SERGİSİ 155

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK ALANI: TÜRKİYE VE MALTA 156

KRİPTO PARA VE SPOR BAHİSİ OYNAMA GEÇMİŞİ OLAN BİR DANIŞANIN KUMAR OYNAMA PROBLEMİ: BİR OLGU SUNUMU 157

DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİNİN AYRIŞMA - BİREYLEŞME VE ÖZ DUYARLIK ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ 158

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİNİN ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARI İLE ÖZ-DUYARLIK AÇISINDAN İNCELENMESİ 160

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK EKOLOJİK OKURYAZARLIK ÖLÇEĞİ UYARLAMA ÇALIŞMASI 161

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARA SAHİP EBEVEYNLERİN YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARINDAN ALDIKLARI EĞİTSEL DESTEKLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ 162

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK DEVLETLERİ EĞİTİM SİSTEMİ 163

COVİD-19 SÜRECİNDE YETİŞKİNLERİN MİNNETTARLIKLARININ İNCELENMESİ 164

COVİD-19 SÜRECİNDE YETİŞKİNLERİN YAŞAMDAKİ ANLAMLARININ İNCELENMESİ 166

60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN PROSOSYAL DAVRANIŞLARI İLE EBEVEYN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 168

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AİLE DEĞERLERİ İLE MUTLULUK DÜZEYLERİ VE ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 169

YETİŞKİNLERDE KOŞULSUZ KENDİNİ KABUL VE MENTAL İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: FONKSİYONEL OLMAYAN TUTUMLARIN ARACI ROLÜ 170

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ KİTAPLARINDA KALIP İFADELERİN ANLAMAYA DAYALI DİL BECERİLERİ DOĞRULTUSUNDA İNCELENMESİ (YEDİ İKLİM TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ) 171

FUZULİ'NİN LEYLA VE MECNÛN'UNDA TOPLUM DIŞI BİR FİGÜR OLARAK MECNÛN 172

SINIF ÖĞRETMENLERİNE GÖRE HAYAT BİLGİSİ DERSİNİN KÜLTÜREL ROLÜ 173

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKRAN KISKANÇLIĞI ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ 174

EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK UYUM DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ 176

ERGENLERDE OKULDA KABUL, OKULDA DIŞLANMA VE DERS ÇALIŞMA MOTİVASYONU ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ 178

"CAN DOSTUM" FİLMİNİN POZİTİF PSİKOLOJİ BAKIŞ AÇISINDAN İNCELENMESİ 179

TÜRKİYE'DE YAŞAYAN 18-65 YAŞ ARASI NÜFUSUN YAŞAM DOYUMU İLE TÜKENMİŞLİK VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 180

ERGENLERDE UMUT VE OKULDA ÖZNEL İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİDE DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞININ ARACI ROLÜ 182

YETİŞKİN BİREYLERDE YAŞAM SEVGİSİ İLE GENEL PSİKOLOJİK SAĞLIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 183

DEPREMİN TANIKLARI: PSİKOLOJİK BİR İNCELEME 185

ERGENLERDE OLUMLU DEĞERLENDİRİLME KORKUSU VE KARİYER KAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİDE UMUDUN ARACI ROLÜ 186

SANAL KAYTARMA DAVRANIŞ BİÇİMİNİN ÇALIŞANIN DAVRANIŞSAL VE DUYGUSAL BOYUTLARINA ETKİSİ 187

STUDY ON BUILDING HEAT LOSS REDUCTION BY DETERMINING THERMAL PERFORMANCE OF AN INSULATION MATERIAL MADE WITH MONGOLIAN SHEEP WOOL 188

ÇEŞİTLİ ORTAÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ ÖĞRENCİLERİN SANAL ZORBALIK İLE BAŞ ETME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ 189

ÇÖZÜM ODAKLI YAKLAŞIMA DAYALI STRESLE BAŞA ÇIKMA GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMA PROGRAMININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILANAN STRES DÜZEYİ, BAŞA ÇIKMA ÖZ YETERLİĞİ VE PSİKOLOJİK UYUMLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ 190

EKOPSİKOLOJİK DUYARLILIK ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ 192

PROJE TABANLI ÖĞRETİM SÜRECİNDE ETWİNNİNG PROJE FAALİYETLERİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ: HAYATIMIZ MODELLEME ETWİNNİNG PROJESİ ÖRNEĞİ 194

YETİŞKİNLERDE BİLİŞSEL ESNEKLİĞİN BAĞLANMA STİLLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ 195

ÖZ-ANLAYIŞ İLE KAYGI İLİŞKİSİNDE BİLİŞSEL ESNEKLİĞİ ARACILIK ROLÜNÜN İNCELENMESİ 197

ÖĞRETMENLERİN DİJİTAL TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİ 198

OSMANLI DÖNEMİ SULTAN 2. BAYEZİD'İN YAPTIRDIĞI MEDRESELERDE ÜSLUPSAL VE TİPOLOJİK ÖZELLİKLER 199

KABUL VE KARARLILIK TERAPİSİ (ACT): KURAMSAL AÇIDAN İNCELEME 200

İLKOKUL DÖNEMİNDE DUYGU DÜZENLEME BECERİSİNİN ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ 202

AZERBAYCAN'DA E-TİCARETİN GELİŞİMİNDE DEVLET POLİTİKALARININ ROLU 203

ORTAOKUL GEOMETRİ ÖĞRETİMİNDE ÇİZİM İNŞA ETKİNLİKLERİNİN ÖĞRENCİLERİN GEOMETRİ BİLGİ DÜZEYLERİNE VE ÇİZİM İNŞA BECERİLERİNE ETKİSİ 204

THE RELATIONSHIP BETWEEN PSYCHOLOGICAL COUNSELOR CANDIDATES' DARK TRIAD PERSONALITY TRAITS AND LIFE SATISFACTION 205

''SAÇ ÖRGÜSÜ''ADLI ESERDEKİ ÜÇ KADIN KARAKTERİN İNCELENMESİ: POZİTİF PSİKOLOJİDEKİ KARAKTER GÜÇLERİ BAKIMINDAN BİR İRDELEME 206

PARTNER ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM VE İLİŞKİ DOYUMU: ÇOKLU ARACI OLARAK ROMANTİK İLİŞKİ VE PARTNER ODAKLI OBSESİF KOMPULSİF BELİRTİLER 208

TORUNA BAKIM VEREN VE TORUNA BAKIM VERMEYEN BÜYÜK EBEVEYNLERDE YAŞAM ANLAMI, YAŞAM DOYUMU, POZİTİF-NEGATİF DUYGU DURUMU VE MERHAMET DÜZEYLERİ 209

PSİKOLOJİK OLGUNLUĞU DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ TÜRKÇE UYARLAMASI 210

CAHİT SITKI TARANCI ESERLERİNDE YAŞAM VE ÖLÜM: VAROLUŞÇU PSİKOTERAPİ AÇISINDAN BİR İNCELEME 212

YAŞAM DOYUMU İLE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: BİR META ANLİZ ÇALIŞMASI 213

THE IMPACT OF DIFFERENTIATED INSTRUCTION ON PREPARATORY SCHOOL STUDENTS' FOREIGN LANGUAGE MOTIVATION, SPEAKING PROFICIENCY, SPEAKING ANXIETY AND SPEAKING SELF-EFFICACY 215

FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİMİN ÜNİVERSİTE HAZIRLIK SINIFI ÖĞRENCİLERİNİN YABANCI DİL MOTİVASYONLARINA, KONUŞMA YETERLİLİKLERİNE, KONUŞMA KAYGILARINA VE KONUŞMA ÖZ-YETERLİKLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ 216

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK KİTAPLARINDAKİ KURMACA KARAKTERLERLE ÖZDEŞİM KURMALARI ÜZERİNE BİR DURUM ÇALIŞMASI* 217

İKİZ ÇOCUKLARIN AKRAN OYUN DAVRANIŞLARI İLE MİZAÇ ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 218

SOSYAL ORTAMLARDAKİ GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU VE ÖZNEL İYİ OLUŞ: SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞININ ARACI ROLÜ 220

ERGENLERİN KARİYER YAPILANDIRMA SÜRECİNE NARRATİVE (ÖYKÜSEL) TERAPİ ODAKLI MÜDAHALE 222

FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ UZAMSAL YETENEKLERİNİN BELİRLENMESİ 223

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BAĞLANMA STİLLERİNİN CİNSİYET VE AKADEMİK ERTELEME İLE İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ 224

EPİGENETİK PERSPEKTİFTEN KUŞAKLAR ARASI TRAVMA GEÇİŞİ 226

ERKEN ERGENLİKTE DUYGU DÜZENLEMENİN YORDAYICILARI: BAĞLANMA STİLLERİ VE OTOMATİK DÜŞÜNCELER 228

AKADEMİK BAŞARIYI ARTIRMADA ÖRTÜK TEORİ UYGULAMALARININ KULLANIMINA İLİŞKİN LİTERATÜR TARAMASI 229

ORTAOKUL SOSYAL BİLGİLER VE T.C İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNİN LGS (LİSELERE GEÇİŞ SİSTEMİ)'DE ETKİSİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ..... 230

YAŞAMDAKİ UYUMUN YORDAYICISI OLARAK UMUT VE ÖZNEL İYİ OLUŞ 231

MUNCHAUSEN BY PROXY SENDROMU: BİR GÖZDEN GEÇİRME 232

BAĞIMLILIĞIN PSİKOSOSYAL RAHABİLİTASYON SÜRECİNE MANEVİYAT BOYUTUNUN DAHİL EDİLMESİNE YÖNELİK UZMAN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ 235

TÜRK VE SURİYELİ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ TARAFINDAN HAYAL EDİLEN MEKÂNIN ÇİZİLMESİ 236

KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINA YÖNELİK SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ 238

ÇARESİZLİKTEN ARTA KALAN: HAYATTA KALMA SUÇLULUĞU 240

THE RELATIONSHIP BETWEEN CAREER DECISION MAKING SELF-EFFICACY, SELF – DETERMINATION AND PARENTAL ACCEPTANCE-REJECTION 241

MODERN ÇAĞIN BELLEK PROBLEMİ: DİJİTAL AMNEZİ 244

GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU VE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: BİR META ANALİZ ÇALIŞMASI 245

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE OKUL YÖNETİCİLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 246

TÜRKİYE'DE ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL TRAVMALARI ÜZERİNE İLİŞKİN YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ: META-SENTEZ ÇALIŞMASI 247

SOSYAL ONAY İHTİYACI İLE ÖZ ANLAYIŞ ARASINDAKİ İLİŞKİDE DEPRESYONUN ARACI ROLÜ 248

ÇALIŞAN ANNE ÇOCUKLARININ PROBLEMLİ TEKNOLOJİ KULLANIMININ ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ 249

EVLİ BİREYLERDE BAĞIŞLANMANIN EVLİLİKTE BİLİNÇLİ FARKINDALIK VE DUYGU DÜZENLEME DEĞİŞKENLERİNE GÖRE İNCELENMESİ* 250

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN BİLİNÇLİ FARKINDALIK DÜZEYLERİ VE YAŞAM DOYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ 253

PARENTAL PHUBBİNG'İN ÇOUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: DERLEME ÇALIŞMASI 254

EVLİ BİREYLERDE ÖZGECİLİK VE AFFEDİCİLİĞİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ 255

TOPLUMSAL TRAVMALARIN KUŞAKLARARASI AKTARIMI, DİSSOANALİTİK BİLEŞENLERİ VE PSİKOTOPLUMSAL YANSIMALARI 257

INTERGENERATIONAL TRANSFER OF SOCIAL TRAUMAS, DISSOANALYTICAL COMPONENTS AND PSYCHOSOCIAL REFLECTIONS 259

AFETLERDE ÇOCUK VE ERGENLERE PSİKOLOJİK İLK YARDIM 261

PSYCHOLOGICAL FIRST AID FOR CHILDREN AND ADOLESCENTS IN DISASTERS..... 263

THE RELATIONSHIPS BETWEEN UNIVERSITY STUDENTS' BIG FIVE PERSONALITY TRAITS AND SUBJECTIVE WELL-BEING..... 265

FEN EĞİTİMİNDE BİYOMİMİKRİ UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLERİN BİLİMSEL YARATICILIKLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ..... 266

KÜLTÜR VE TRAVMA İLŞKİSİNİ YENİDEN DÜŞÜNMEK: KUŞAKLARARASI TRAVMA GEÇİŞİ VE TRAVMATİK YAŞANTILARIN NÖTRALİZE EDİLMESİ SÜRECİNDE KÜLTÜRÜN İŞLEVİ..... 267

TÜRKİYE'DE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ALANINDA OYUN İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ..... 268

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE DENETİM SÜRECİNİN YAPISAL DÖNÜŞÜMÜ 269

PSİKOLOJİK ESNEKLİĞİN BİR YORDAYICISI OLARAK EBEVEYNLEŞME..... 274

KÜLTÜVASYON TEORİSİNİN MERCEĞİNDEN MEDYADA SUÇLU VE MAĞDURUN İNŞASI..... 275

YAPAY ZEKÂ : EĞİTİMDE GELECEĞİN YOLU..... 276

TÜRKİYE'DE EĞİTİM ALANINDA YAPILAN DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI NASIL YÜRÜTÜLMEKTEDİR? BİR DOKÜMAN İNCELEMESİ 277

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİM İNANÇLARI İLE ÖĞRENEN ÖZERKLİĞİ DESTEKLEME DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ..... 279

DÜNDEN BUGÜNE TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTELERİN GELİŞİMİ..... 281

ANNE BABASI BİRLİKTE VE AYRI OLAN ERGENLERİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIKLARININ VE DENETİM ODAKLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ * 283

İÇSEL MANEVİ DEĞERLER ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ 285

BARTIN DEVLET HASTANESİ SAĞLIK ÇALIŞMALARINDA KABUL VE ADANMIŞLIK TERAPİSİ (ACT) EĞİTİMİNİN PSİKOLOJİK ESNEKLİK VE STRESLE BAŞA ÇIKMA BECERİLERİ ÜZERİNE ETKİSİ..... 288

2002-2022 YILLARI ARASINDA İRAN İLE TÜRKİYE'NİN ENERJİ İLİŞKİLERİ..... 290

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ALAN ÇOCUKLARIN EKRAN KULLANIM BİÇİMLERİNE GÖRE YAŞAM ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ*..... 291

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN ÇİFT SEÇENEKLİ PEKİŞTİREÇ BELİRLEME VE DEĞERLENDİRME YÖNTEMİNİ KULLANMALARI: UZAKTAN ÖĞRETMEN KOÇLUĞU ÇALIŞMASI 293

ÖZEL EĞİTİM ALANINDA ÇALIŞAN KİŞİLERE SİSTEMATİK PEKİŞTİREÇ DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİNİN ÖĞRETİMİ: BİR SİSTEMATİK DERLEME ÇALIŞMASI..... 295

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNA SAHİP KARDEŞİ OLAN ÇOCUKLARIN KARDEŞ İLİŞKİLERİ: BİR SİSTEMATİK DERLEME ÇALIŞMASI 297

ÖZEL YETENEKLİ ERGENLERDE ÖZ-SAYGI: BİR SİSTEMATİK DERLEME VE BİBLİYOMETRİK ANALİZ..... 299

PSİKOLOJİK İSTİSMAR, MANİPÜLASYON VE İLİŞKİ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİLER 301

YAKIN PARTNER ŞİDDETİNE UĞRAMIŞ KADIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ İLE ÇALIŞIRKEN KABUL VE KARARLILIK TERAPİSİ: BİR GRUP MÜDAHALE PROGRAMI ÖNERİSİ 302

ANNE BABA TUTUMLARI VE BENLİK ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİDE BAĞLANMA STİLLERİNİN ARACI ROLÜ 303

ÜÇGENLERDE KAVRAM YANILGILARI: ÖĞRETMEN ADAYLARININ PERFORMANSLARI..... 305

BENLİĞİN AYRIMLAŞMASI İLE CİNSEL DOYUM İLŞKİSİNDE DUYGULARI İFADE ETME 307

EĞİTİMİN VE BECERİLERİN GELECEĞİ 2030'UN NERESİNDEYİZ 308

EBEVEYN ÇOCUK İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA ÇOCUKLARIN PROBLEMLİ TEKNOLOJİ KULLANIMI VE ANKSİYETE DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 310

ANAHTAR SÖZCÜKLER: EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ, PROBLEMLİ TEKNOLOJİ KULLANIMI, ANKSİYETE, OKUL ÖNCESİ DÖNEM 311

INFLUENCER TAKİPÇİLERİNDE BEDEN ALGISI İLE BEĞENİLME ARZUSU ARASINDAKİ İLİŞKİDE SOSYAL ETKİNİN ARACI ROLÜ 312

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BİLİŞSEL ESNEKLİK, ÖZ-ANLAYIŞ VE YILMAZLIKLARI İLE KARİYER STRESLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 314

TÜRKÇE DERSLERİNDE İŞLENEN TEMALAR ÜZERİNE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 317

TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ 318

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN TANILANMASINDA KULLANILAN TESTLER 319

EBEVEYNLERİN SOSYAL BASKINLIK YÖNELİMİ İLE -60/72 AYLIK- ÇOCUKLARIN FARKLILIKLARA SAYGI TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 320

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ÖLÜM KAYGISI İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ 321

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE YAŞAM DOYUMUNU AÇIKLAMADA YAŞAMDAKİ MEVCUT ANLAM İLE KARİYER HEDEFİ GERİBİLDİRİMİN ROLÜ 322

KENDİNİ SEVME VE ÖZ YETERLİLİK İLE ÖFKEYE İLİŞKİN DERİN DÜŞÜNME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 324

YETİŞKİN BİREYLERLE YÜRÜTÜLEN MANDALA UYGULAMALARININ GENEL PSİKOLOJİK SAĞLIK, PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE DUYGULARI İFADE ETME BECERİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ ... 325

PANDEMİ DÖNEMİNDE YÜRÜTÜLEN ONLİNE ETKİLEŞİM GRUBUNUN ÜYELERİN UMUT DÜZEYİNE ETKİSİ 327

ERGENLERİN OKULDA KARŞILAŞTIĞI SOSYAL REDDEDİLME (SOCİAL REJECTİON) YAŞANTISNIN NEDENLERİ VE YOL AÇTIĞI SONUÇLAR 328

EBEVEYNLİKTE BİLİNÇLİ FARKINDALIK TEMELLİ GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMANIN ANNELERİN EBEVEYNLİKTE BİLİNÇLİ FARKINDALIK, EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ, EBEVEYN STRESİ, MUTLULUK VE ÖZ ELEŞTİREL RUMİNASYONLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ 330

DUYGUSAL OKURYAZARLIK PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ ÖĞRETMEN VE PSİKOLOJİK DANIŞMAN ADAYLARININ DUYGUSAL OKURYAZARLIK, DUYGUSAL ÖZ FARKINDALIK VE EMPATİ SEVİYELERİNE ETKSİSİ 332

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE SOSYAL KATILIM BECERİSİNİN KAZANDIRILMASINA YÖENLİK BİR DEĞERLENDİRME 334

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN FEN BİLİMLERİ DERSİ İÇİN GELİŞTİRİLEN EĞİTSEL OYUNLAR HAKKINDAKİ GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ 335

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DUYGUSAL ZEKÂ DÜZEYLERİ İLE STRESLE BAŞA ÇIKMA YÖNTEMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 337

DAĞITIMCI LİDERLİK ÖZELLİKLERİ DESTEKLİ GRİŞİMCİLİK UYGULAMALARINA YÖNELİK BİR EYLEM ARAŞTIRMASI 339

ERGENLERDE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIĞIN YORDAYICISI OLARAK ÖZ-ŞEFKAT 341

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EŞ SEÇİM TUTUMLARINDA SINIRLANDIRICI İNANÇLARININ İNCELENMESİNE YÖNELİK MODEL ÖNERİSİ: BİR YAPISAL EŞİTLİK MODELİ ÇALIŞMASI 342

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KUMARA İLİŞKİN TUTUMLARININ GİZİL SINIF ANALİZİ İLE İNCELENMESİ 344

BİR TRAVMA OLARAK DEPREMİN PSİKOSOSYAL ETKİLERİ 346

STEM VE DEĞERLER EĞİTİMİ KAVRAMININ GÜNÜMÜZ EĞİTİM FELSEFESİNE ENTEGRE EDİLMESİ 348

ÇEVRİMİÇİ STRATEJİK VİDEO OYUNLARININ PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNE ETKİSİ 353

CUMHURİYET'İN 100. YILINDA KÖY ENSTİTÜSÜ ÖĞRENCİ ANILARIYLA DÜNDEN BUGÜNE EĞİTİM- ÖĞRETİM VE ÖĞRETMEN 354

GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMA SÜRECİNİN KİŞİLER ARASI DUYGU DÜZENLEME ÜZERİNDEKİ ETKİSNİN İNCELENMESİ 355

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİNİN YORDAYICISI OLARAK ÇÖZÜM ODAKLI DÜŞÜNME DÜZEYİ VE ZAMAN ODAĞININ İNCELENMESİ 357

ÜSTÜN ZEKÂ LI ÖĞRENCİLERİ NE KADAR TANIYORUZ? 360

ADLİ BİLİMLERDE EĞİTİM OLANAKLARI 362

THE RELATIONSHIP BETWEEN COGNITIVE AVOIDANCE AND META-COGNITIVE BELIEFS WITH DIFFICULTY IN EMOTION REGULATION OF PEOPLE ASKING DIVORCE 363

EVLİ BİREYLERDE, BAĞLANMA STİLLERİ VE EVLİLİK DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİDE BENLİĞİN AYRIMLAŞMASININ ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ 364

META-ANALYSIS OF EMOTION REGULATION IN PATIENTS WITH IRRITABLE BOWEL SYNDROME 366

BEBEKLERİN MİZAÇ ÖZELLİKLERŞ İLE UYKU ALIŞKANLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ 367

YETİŞKİNLERİN DİJİTAL ORTAMDA AHLAKİ DEĞERLERE DÖNÜK ALGILARI ÖLÇEĞİ GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI 368

OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARI BAĞLAMINDA SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ 369

SÖZLÜ TARİH METODUYLA SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ 371

VELİLERİN GÖZÜNDE TOPLUMLARIN GELİŞİMİNDE OKULUN ROLÜNÜN İNCELENMESİ 373

AKRAN ZORBALIĞI İLE BAŞ ETME PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ MAĞDURLARIN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ VE KAYGI DÜZEYLERİNE ETKİSİ 374

İŞ YERİNDE EĞLENCE 376

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇEVRESEL OKURYAZARLIĞA YÖNELİK FARKINDALIKLARININ BELİRLENMESİ 377

ÖZEL OKULLARDA UYGULANAN ÜCRET STRATEJİLERİNİN ÖĞRETMENLERİN KURUM AİDİYETİ VE DERS MOTİVASYONALRI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 379

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE İYİ OLUŞ: YETERSİZLİK DUYGULARI VE KİŞİLERARASI HATAYA İLİŞKİN RUMİNASYON ETKİSİ 381

TÜRKİYE'DE GÖÇ VE EĞİTİM ALANINDA 1950-2022 DÖNEMİNDE YAŞANAN PARADİGMA DEĞİŞİMLERİ 382

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNDE PROJE ÜRETMEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ 383

ÖĞRETİM ÜYELERİNİN KALİTE VE AKREDİTASYON SÜRECİNE İLİŞKİN ALGILARININ METAFOR ANALİZİ ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ 384

MİSLİ BAYDOĞAN'IN ZAMAN YOLCULARI: DEDE KORKUT VE YAĞMUR TAŞI ADLI ESERİNİN DEĞER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ 386

SARI AŞIĞIN POETİK İRSİNİN SƏCİYYƏVİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ XÜLASƏ 387

60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN PROSOSYAL DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ 389

ORTAOKULDA ETKİNLİK TABANLI MATEMATİK ÖĞRETİMİNİN ETKİSİ 390

ÖĞRENCİLERİN DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİNE SAHİP OLMASININ OKUL HAYATINA ETKİSİ 391

TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN ALTERNATİF ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİNİ KULLANMA DÜZEYLERİ 392

ÖĞRETMENLERİN MESLEĞE ADANMIŞLIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME 393

PANDEMİ SONRASINDA İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ZORBALIK DAVRANIŞLARINDAKİ DEĞİŞİKLİKLERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 394

PLANLI YAPILAN SPOR TIRMANIŞ UYGULAMALARININ SAKATLIĞA BAĞLI KAYGI VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ÜZERİNE ETKİSİ 396

AN OVERVIEW OF THE TURKIC VOCABULARY IN DONGXIANG MONGOLIAN AND TANGWANG CHINESE..... 397

SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERİN DEĞERLER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ..... 398

INVESTIGATION OF TEACHER CANDIDATES' OBJECTIVES TO PERFORM OUT OF SCHOOL LEARNING ACTIVITIES 399

INVESTIGATION OF TEACHER CANDIDATES' ATTITUDES TOWARDS DISTANCE EDUCATION IN LIFE LONG LEARNING..... 400

INVESTIGATION OF TEACHER CANDIDATES' SUSTAINABLE EARTHQUAKE AWARENESS LEVELS 401

SADRETTİN CELAL ANTEL VE JOHN DEWEYİN CUMHURİYET DÖNEMİ EĞİTİMİNE İLİŞKİN RAPORLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ 402

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SANAL YALNIZLIK İLE AKADEMİK UMUTSUZLUK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 404

ERGENLERDE SOSYAL KAYGININ BAZI DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ 406

MUZAFFER İZGÜ' NÜN GECEKONDU KİTABINDAKİ ÖYKÜLERDE TOPLUMSAL SORUNLAR VE KARA MİZAH 407

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE KARAR VERMEYİ ERTELEME DAVRANIŞLARININ AKADEMİK BAŞARI VE SÜREKLİ KAYGI AÇISINDAN İNCELENMESİ 408

TRAVMA SONRASI STRES BOZUKLUĞU VE SOSYAL KAYGI BOZUKLUĞUNDA BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI TERAPİ: OLGU SUNUMU 409

SOSYAL BİLİMLERDE FAKTÖR ANALİZİ UYGULANAN GİZİL DEĞİŞKENLERİN EĞİK VE DİKEY TASARIMLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 410

THE EFFECT OF ART INTEGRATION INTO SCIENCE ON STUDENT'S INTEREST IN SCIENCE..... 411

CUMHURİYET, MEKANSAL DÖNÜŞÜM VE ROMAN: ORHAN KEMAL'İN ''BABA EVİ, AVARE YILLAR, CEMİLE, DÜNYA EVİ'' ESERLERİNDE ADANA ÖRNEĞİ..... 412

ETKİLEŞİMCİ VE DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİĞİN ÇALIŞANLARIN MOTİVASYOUNA ETKİSİ 413

AİLE UYUMLULUĞU VE MENTAL İYİ OLUŞ; ÖZ-ŞEFKATİN ARACI ROLÜ 414

AKADEMİK ERTELEME ÖLÇEĞİNİN PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ: PİLOT ÇALIŞMA..... 415

DUYGUDURUM BOZUKLUĞU: KISA BİR GÖZDEN GEÇİRME 416

ALMANYA'NIN ÜNİVERSİTE ÖNCESİ EĞİTİM SİSTEMİNE GENEL BİR BAKIŞ 417

ALMANYA ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİNİN İNCELENMESİ..... 418

YALNIZLIK İLE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ARASINDAKİ İLŞKİDE BİLİNÇLİ FARKINDALIĞIN ARACI ROLÜ 419

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE PROSOSYALİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ..... 420

OYUNLARLA YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ..... 422

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BAĞLANMA STİLLERİ İLE AKADEMİK MÜKEMMELLİYETÇİLİK DÜZEYLERİNİN İLİŞKİSİ 423

ADLİ SOSYAL BİLİMLERDE MAKİNE ÖĞRENMESİ 425

DİSSOSİYATİF BOZUKLUKLARDA KOGNİTİF İŞLEVLER VE NÖROPSİKOLOJİK DEĞERLENDİRME 426

PSİKOLOJİK DANIŞMAN EĞİTİMİNDE ''MANEVİ DANIŞMANLIK'' DERSİNE YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM ÖNERİSİ 427

MICHEL FOUCAULT'NUN METADOLOJİSİ EKSENİNDE ÖZNE-İKTİDAR İLİŞKİSİ İLE KİMLİK KAVRAMININ İNCELENMESİ 429

WHAT KIND OF DR DO YOU WANT TO BE? : A CROSS-SECTIONAL STUDY MEASURING PERSONALITY AND SEX EFFECTS OF MEDICAL STUDENTS 430

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK EĞİTİM PROGRAMLARIYLA İLGİLİ OKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ 432

OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARINA UYGUN HAZIRLANAN ÖĞRETİMİN ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÇEVREYE YÖNELİK DUYUŞSAL EĞİLİMLERİNE ETKİSİ 433

OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARINA UYGUN HAZIRLANAN ÖĞRETİMİN ÖZEL YETNEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÇEVREYE YÖNELİK PROBLEM BELİRLEME VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNE ETKİSİ 434

POZİTİF PSİKOLOJİ DERSİNİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARAKTER GÜÇLERİ VE ERDEMLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ 435

CUMHURİYET DÖNEMİ EĞİTİM PROGRAMLARINA ÇAĞDAŞ EĞİTİM AKIMLARININ YANSIMALARI (1924-1980) 436

HIRPALANMIŞ KADIN SENDROMU: AİLE İÇİ ŞİDDETE KADINLARIN ŞİDDET DÖNGÜSÜNDEN ÇIKAMAMASI VE SONUÇLARI 437

EĞİTİMDE YENİLEŞİM HAREKETİ 438

ORTAOKUL ÇOCUKLARININ ALGILADIKLARI ANNE BABA TUTUMLARI İLE ÇOCUKLUK DÖNEMİ NARSİSİZİMİ 439

ORTAOKUL ÇOCUKLARININ ALGILADIKLARI ANNE BABA TUTUMLARI İLE ÇOCUKLUK DÖNEMİ OTOMATİK DÜŞÜNCELERİ 440

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOK BOYUTLU 21. YÜZYIL 441

BECERİLERİNİN YORDAYICISI OLARAK EMPATİ DÜZEYLERİ VE YARATICI KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ 441

6.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE GAZETE HABERLERİNİN KULLANIMI İLE EMPATİ BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ 443

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİN ÇEVRİM İÇİ EĞİTİME DAİR ÖZ-YETERLİK İNANÇLARI 444

LİSANS PROGRAMLARINDA KALİTE VE AKREDİTASYON SÜRECİNE İLİŞKİN DENEYİMLERİN İNCELENMESİ: YÜKSEKÖĞRETİM KATKILARI 445

THE PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF TURKISH VERSION OF THE WAYS OF SAVORING CHECKLIST (WOSC-TR): A STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY 447

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÖRSELENME YAŞANTILARININ ÖZ ANLAYIŞ DÜZEYLERİ İLE İLİŞKİSİ: BİR ÖN ÇALIŞMA 448

RUHSAL BOZUKLUKLAR VE İNTİHAR 450

PSİKOLOJİK DANIŞMANLARIN PERSPEKTİFİNDEN ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN YAŞADIĞI PROBLEMLER: NİTEL BİR ÇALIŞMA 451

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK BELİRTİLERİNİN İNCELENMESİ 452

DUYGUSAL ZEKÂ , DUYGUSAL İYİ OLUŞ VE ROMANTİK İLİŞKİ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 454

BİLİŞSEL TERAPİ ÇERÇEVESİNDEN İYİLEŞME ODAKLI BİLİŞSEL TERAPİ 456

LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK YAZMA ÖZ-YETERLİLİKLERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİ 457

DOOMSCROLLİNG İLE UMUTSUZLUK, ÇARESİZLİK, TALİHSİZLİK ARSINDAKİ İLİŞKİDE PSKOLOJİK SAĞLAMLIĞIN ARACI ROLÜ 458

65 YAŞ ÜSTÜ SAĞLIKLI BİREYLERDE MANDALA /MEDİTASYON UYGULAMALRININ EL BECERİLERİ VE GERİATRİK DEPRESYON ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 459

TRAVMANIN UNUTULAN AKTÖRLERİ YARDIM MESLEKLERİNDE İKİNCİL TRAVMA VE ŞEFKAT YORGUNLUĞUYLA BAŞA ÇIKMADA PROFESYONEL SEBAT 461

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE OYUN BAĞIMLILIĞI VE YALNIZLIK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ 463

5,6,7 VE 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERİN EKOELEŞTİREL AÇIDAN İNCELENMESİ 465

DİL ÖĞRETİM KİTAPLARI IŞIĞINDA MÜZİĞİN OSMANLI TOPLUMUNDAKİ YERİ 466

POZİTİF ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİNİN YORDAYICISI OLARAK DUYGUSAL ZEKÂ VE YAŞAM DOYUMU İNCELEMESİ 467

ÖĞRETMENLERİN OKUL MUTLULUĞU YORDAYICISI OLARAK MESLEKİ DOYUM VE MESLEKİ TÜKENMİŞLİK 468

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLARA ERKEN MÜDAHALE PROGRAMININ FAYDASI 469

EĞİTİM KURUMLARI YÖNETİCİLERİNİN SEÇİLMESİNE İLİŞKİN 470

YÖNETMELİKLER (1990-2015) VE BU YÖNETMELİKLER HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 470

BİLİŞSEL ÇARPITMALAR İLE BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK İLİŞKİSİ 471

OKUL YÖNETİCİLERİNİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN VE OKULLARIN HESAP VEREBİLİRLİĞİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ 472

TÜRKÜLERDE BULUNAN TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMININ ETNOPEDAGOJİK BAKIMDAN İNCELENMESİ 473

ORTAOKUL BEŞİNCİ SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERİN KÖK DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ 474

ERGENLERDE DUYGU SOSYALLEŞTRİMEDE AKRAN ETKİSİNİN İNCELENMESİ 475

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN KARAR VERME BECERSİSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ 476

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ 477

PORTFOLYO UYGULAMASINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ 478

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE AD DURUM EKLERİNDEN +A, +DA, +DAN' IN ÖĞRETİMİNE YÖNELİK BİR ÖNERİ 479

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN TEHLİKE DERECELERİNE GÖRE UYGULAMASI GEREKEN İLK YARDIM BİLGİ DÜZEYLERİNİN 480

BELİRLENMESİ 480

TAKSONOMİK YAKLAŞIMLA ÖĞRENME ALANLARI ÜZERİNE TEORİK BİR ÇALIŞMA 481

COĞRAFİ İŞARET KONULU LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ANALİZİ 482

ANAOKUL ÖĞRENCİSİNİN KİŞİSEL OLUŞUMU VE BİLİŞSEL ETKİNLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE ÖĞRETMENİN ROLÜ 483

KRİZ ANINDA YÜKSEKÖĞRETİM: DEPREM SONRASI ÇEVRİMİÇİ VE HİBRİT EĞİTİM YAKLAŞIMLARI 485

DİNDARLIĞIN DEĞİŞEN YÜZÜ EKSENİNDE SPOR ORGANİZASYONLARI: KATAR 2022 DÜNYA KUPASI ÖRNEĞİ 489

ÖZGÜRLÜKLERİN ARTIĞI YENİDÜNYA DÜZENİNDE İSLAMOFOBİ..... 490

ÇOCUKLUK ÇAĞI YAŞANTILARININ BİLİŞSEL ESNEKLİK VE ÖZNEL İYİ OLUŞ İLE İLİŞKİSİ 491

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE TRAVMA SONRASI BÜYÜME, KENDİNİ TOPARLAMA GÜCÜ VE ALGILANAN SOSYAL DESTEK ARASINDAKİ YORDAYICI İLİŞKİLER..... 495

ÖĞRETİM ÜYELERİNİN KALİTE VE AKREDİTASYON SÜRECİNE İLİŞKİN ALGILARININ METAFOR ANALİZİ ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ 496

TRAVMATİK OLAYLARA İLİŞKİN OKUL PAYDAŞLARININ GÖRÜŞLERİ 498

FARKLI REFAH REJİMLERİ VE AİLE POLİTİKALARI 499

OTİZMLİ ÇOCUKLARI (2-11) YAŞ ARASINDA OLAN EBEVEYİNLERİN İYİ OLUŞ MERHAMET PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE BİLİŞSEL ESNEKLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ

Uzm. Hanife MUSA

hanifemusa2805@gmail.com
Marmara Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-1336-1812

Özet

Bu araştırma, otizmli çocukların ebeveynlerinin iyi oluş, merhamet, psikolojik sağlamlık ve bilişsel esneklik düzeyleri incelenmeye amaçlanmıştır. Bu araştırmada otizmli çocukları olan ebeveynlerin iyi oluşları, merhamet, psikolojik sağlamlık ve bilişsel esneklik bazı demografik değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmanın evreni 2021-2022 yılında İstanbul ilinde bulunan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri öğrenim görmekte olan otizmli çocukların ebeveynlerinden oluşmaktadır. Araştırmada gönüllü olarak 301 ebeveynler katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ile araştırmacı tarafından geliştiren Merhamet Ölçeği (Musa,H, 2022), Perma İyİ Oluş Ölçeği(Butler ve Kern, 2016)), Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (Smith vd.,2008) ve Bilişsel Esneklik Ölçeği (Dennis ve VanderWal, 2010) kullanılmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırmada olasılıklı olmayan uygun örnekleme tekniği kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22 programında çözümlenmiş, manidarlık p<,05 düzeyinde sınanmış ve ulaşılan sonuçlar araştırmanın amaçlarına göre tablo haline getirilmiştir. Araştırmada betimsel analizler, bağımsız grup t-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi ve Çoklu Regresyon Analizi teknikleri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda otizmli çocukların ebeveynlerin iyi oluşları ile merhamet, psikolojik sağlamlık ve bilişsel esneklik arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur. Söz konusu ilişki iyi oluş ile merhamet arasında pozitif yönde anlamlı, iyi oluş ile psikolojik sağlamlık arasında pozitif yönde anlamlı ve iyi oluş ile bilişsel esneklik pozitif yönde anlamlı düzeydedir. İyi oluş ile merhamet, psikolojik sağlamlık ve bilişsel esneklik arasında yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda, merhamet, psikolojik sağlamlık ve bilişsel esnekliğin birlikte iyi oluşun %31'ünü açıkladığı bulunmuştur. Diğer bulgulara göre ise kadın katılımcıların erkeklere göre daha yüksek düzeyi merhamet sahip oldukları, çocuk yaşı değişkenine göre daha küçük yaşlar lehine tespit edildiğini, çalışan katılımcıların çalışmayan katılımcılara göre daha yüksek merhamet görülmüştür. Ebeveyn yaşı, otizm derecesi, çocuk cinsiyeti ve eğitim durumuna göre bir farklılık saptanmamıştır. Psikolojik sağlamlık değişkenine bakıldığında otizm derecesine göre farklılaşırken, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, çocuk yaşı ve cinsiyetine göre farklılaşmadığını bulunmuştur. İyi oluş ve bilişsel esneklik demografik değişkenlere göre bir fark bulunamamıştır.

Anahtar Sözcükler: İyi oluş, merhamet, psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik, pozitif psikoloji, otizm, ebeveyn.

THE CONCEPT OF THE SUN IN "THE KNIGHT IN THE PANTHER'S SKIN" AND İTS EQUIVALENT IN THE TURKISH TRANSLATION

Nona NİKABADZE

nona.nikabadze@bsu.edu.ge
Shota Rustaveli State University of Batumi
Orcid ID: 0000-0002-5520-2860

Doç. Dr. Lile TANDİLAVA

lile.tandilava@bsu.edu.ge
Shota Rustaveli State University of Batumi
Orcid ID: 0000-0002-0118-2075

Prof. Dr. Maia BARAMİDZE

maia.baramidze@bsu.edu.ge
Shota Rustaveli State University of Batumi
Orcid ID: 0000-0001-8266-086X

Özet

In this work, we will present equivalents of the concept of the sun in "The knight in the panther's skin"s Turkish translation. Shota Rustaveli's unique poem "The knight in the panther's skin" is a monument of the 12th century, but it does not lose its relevance even in the 21st century. "The Knight in the Panther's Skin" has been translated into 56 languages and the Turkish translation of the poem belongs to Professor Bilal Dindar and Assistant Professor Zeinelabidin Makas. According to the corpus linguistic analysis, the sun is mentioned 319 times in "the knight in the panther's skin". We will discuss the most commonly used equivalents of the sun in the Turkish translation, and as a result, we will study the degree of adequacy of the translation. We used the following methods during the research: Corpus Linguistic research method. The use of this method allows to quickly and efficiently process a large amount of empirical material, which simplifies the research process. We have also used linguistic, literary and translational analysis methods and from the parallels between the original text and the Turkish translation of "The Knight in the Panther's Skin" - phrase alignment.

Anahtar Sözcükler: "the knight in the panther's skin", Turkish translation, sun, linguistic

ARKEOLOJİ VERİLERİN IŞIĞINDA NAHÇIVANDA ESKİ TÜRK KÜLTÜRÜNÜN İZLERİ

Doç. Dr. Toğrul XƏLİLOV

x.toqrul@gmail.com
Nahçıvan Bilimler Akademisi

Özet

Azerbaycan'ın ayrılmaz bir parçası olan Nahçıvan Özerk Cumhuriyetinin tarihi çok eskidir. Nahçıvan Özerk Cumhuriyetinin topraklarında bulunan arkeoloji yerleşimler eski çağ tarihimizin öğrenilmesinde bilimsel önem taşımaktadır. Onlarda yapılan arkeolojik kazılarda, eski Türk kültürüyle ilgili çok sayıda arkeolojik veriler bulunmuştur. Nahçıvan'da eski Türk kültürü ile ilgili çok sayıda arkeolojik veriler bulunmasına rağmen henüz kapsamlı bir şekilde araştırılmamıştır. Bu nedenle konu tarafımızca incelenmiştir. Kayaüsttü resimleri, kil qabların üzerindeki desenleri, mezarlarda bulunan boğa, koyun (koç) ve atlı gömü kalıntılarını ve b. örnek göstermek olasıdır. Orta Tunç Çağına ait Kuku nekropolünde boğayla, Son Tunç Çağına ait Şahtahtı nekropolünde atla, Orta Tunç Çağna ait II Plovdağ nekropollerinde koyun-koçla dafnetme kalıntıları bulunmuştur. Araştırma sırasında Güney Kafkasya'dan Sibirya'ya ve Altay bölgesine kadar olan bölgede bu hayvanlarla birlikte gömülmenin yaygın olduğunu görürüz. At iskeletleri Bozkır Türk boylarından kalma mezarlarda, Asya Hun, Gök-Türk, Avrupa Hun ve Avrupa Avarları'nın mezarlarında, Orta Doğunun eski yerleşimlerinde de, tesbit olunmuştur. Kayaüstü resimler Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nin Ordubad bölgesində, deniz seviyesinden 3906 m yükseklikte yer alan Gamikaya yerleşiminde ve bu yerleşimin etrafındakı yayla yerlerinde yer alıyor. Onlar insan, hayvan, astral resimlerden, yazı öğeleri vb. olmak üzre bir neçe grupa ayrılıyorlar. Onların bir qrupu eski türk kültürü için harakteristik özellikler taşıyor. Türk kültüründe kutsal hayvanlardan olan keçini, boğanı, kaplumbağanı, bir qrup quş resmlerini ve skematik karakterli işaretleri örnek göstermek olasıdır. Türk kültüründe kaplumbağa korumanın, iyileştirmenin, bilgeliğin, sabır bilgelik ve uysallığı simgeler. Keçi yüceliği, erişilmez yerlere erişebilirliği, bağımsızlığı, özgürlüğü kararlılığı asaleti ve cesareti sembolize eder. Tanrının yer yüzünde ki temsilcilerinden olduğuna inanılmaktadır. Türk Kültür tarihinde ayrıca Kağan'a olan bağlılığı da sembolize eder. Dağ keçisi /elik damgası Orhun Anıt'ndan sonra yazılan Asya ve Avrupa'da bulunan kitabe ve kaya üstü yazılarında çok geniş bir coğrafyada karşımıza çıkmakdadır. Türk halkları boğaya güç, kuvvet, verimlilik sembolü olarak bakarak bu hayvanı kutsallaştırıyor. Boğa inancı, boğa kutsallığı Türk halklarının mitolojisinde, dini ideolojik düşüncelerinde oldukça yaygındır. Tüm oğuz boylarının kuş onqonu olmuştur. Gamigaya resimlerinin yanı sıra kuş motifi, Humay kayası yerleşiminin isminde de görmek olasıdır. Hümay ismi Türk kültüründe özel bir yer tutmaktadır. Gültekin, Tonyuğuk'ta, onqon kuş motifinde de Humay (Umay) ismi bulunmaktadır. Nahçivan'ın Tunç Çağı yerleşimlerinden bulunan kil kabların süslemesinde kulanılan desenler insanların dini-ideolojik görüşlerini yansıtmakla yanısıra sembol, damga özelliyi var. Onların bir grupunun benzerleri Azerbaycan'la yanısıra dünyanın çeşitli topraklarında bulunmuştur. Damga ve sembol olarak kullanılanan desenlerin benzerlerinin prototürk kültüründe bulunması, yaygın olması Nahçivan bölgesinin tarihen türk toprağı olduğunu kanıtlamakdadır. Erken, Orta ve Son Tunç çağına ait I Kültepe, II Kültepe, Şahtahtı, Ovçulartepe vb. yerleşimlerde bu tip kil kablar bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Prototürk kültürü, kayüstü resim, arkeolojik bulğular, eski yerleşim yerleri, Nahçıvan

EZOTERİK ÖRGÜT, İLAHİ KRİPTO, GİZLİ SERVİS ÜÇGENİNDE FANTASTİK BİR POLİSİYE: ABUM RABUM

Emre DARMANCI

darmanci@hotmail.com
Hitit Üniversitesi

Özet

Polisiye tarzında eser kaleme alan kimi yazarlar, ilk eserlerini vücuda getirdiklerinde bazı edebiyat çevrelerince yadırganmış hatta üvey evlat muamelesi görmüşlerdir. Bu nedenle polisiye romanlara uzun bir sure "kaçış edebiyatı" nazarı ile bakılmıştır. Belli bir okur kitlesi tarafından kabul görünceye kadar bu tutum devam etmiş, edebiyat çevrelerinin ilgisine mazhar olabilmeyi bir türlü başaramamışlardır. Postmodern anlatılar bilindiği üzere geriye dönüşler, karmaşık ilişkiler, zaman ve mekân bütünlüğünden sıyrılma gibi özellikleri ile geleneksel metinlerden üslup olarak farklılık arz etmektedir. Polisiye kurgularda, öncelikle okur üzerinde bir şaşkınlık yaratıp sonrasında kördüğüme dönen kurmacayı yine okurun çözümlemesi istenmektedir. Bunun yanı sıra bilhassa fantastik anlatımda efsane ve mitolojik unsur gibi modern öncesi döneme ait kavramlar postmodern anlatımda kendine farklı şekilde yer bulmaktadır. Tam da bu noktada, polisiyenin dünyadaki ve Türkiye'deki gelişiminden yola çıkarak İskender Pala'nın son romanı Abum Rabum'un kimliği, yazılış amacı, olay örgüsü, şahıs kadrosu, mekân, zaman, dil ve üslubunu da kapsayacak şekilde post modern bir anlatıdaki fantastik kurgular tahlil edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Fantastik, Polisiye, Roman, Post modern.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

BİREYSEL YENİLİKÇİLİK ÖĞRETMENLER İÇİN NE İFADE EDİYOR?

Seda Orhan MÜMİNOĞLU

sedaorhans@gmail.com
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-7838-9085

Dr. Öğr. Üyesi Selçuk TURAN

selcukturan25@gmail.com
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin bireysel yenilikçilik algı incelemektir. Bir durum çalışması olarak desenlenen araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Zonguldak ve Ankara illerindeki anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liselerde farklı branşlarda görev yapan 18 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında veriler, çalışma gurubunda yer alan öğretmenlerle yapılan yüz yüze görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, yeni ve yenilikçilik kavramlarının öğretmenler tarafından ‘’yeniyi yaratmak değil, var olanı geliştirmek’’ ve ‘’zamana ayak uydurmak’’ olarak algılandığı görülmüştür. Ayrıca, öğretmenlerin bir kısmı yeni ve yenilikçilik kavramlarını 21. Yüzyılda hayatta kalabilmek adına karşı konulamaz bir ‘’gereklilik’’ olarak tanımlamıştır. Son olarak öğretmenlerin bireysel yenilikçiliği ‘’meslekî gelişim ve bunun sınıfa yansıması’’, ‘’ihtiyaçlar karşısında kişinin kendini yenilemesi’’ ve ‘’mevcut olana farklı bir bakış açısı getirmek’’ algıladıkları görülmüştür. Anahtar Kelimeler: Bireysel yenilikçilik, öğretmenler, mesleki gelişim, eğitim-öğretim

WHAT DOES INDIVIDUAL INNOVATIVENESS MEAN FOR TEACHERS?

The aim of this study is to examine the teachers’ perceptions of individual innovativeness. Qualitative research method was used in this case study. Study group of this research consists of 18 teachers who teach in different types of lessons in kindergartens, primary, secondary or high schools in Ankara and Zonguldak during 2021- 2022 academic year. During this research, data was collected through face-to-face interviews with the teachers in the study group. Semi- structured interview form prepared by the resarcher was used as a data collection tool in this study. Data was analyzed using the content-analyse technique which is one of the qualitative research methods. According to the findings of this study, depending on the teachers’ conceptions, it was understood that the concepts of innovation and innovativeness didn’t mean creating something new but developing something which already existed or keeping up with time. Moreover, some teachers described the concept of innovativeness as a ‘’must or necessity’’ so as to survive in the 21st century. Lastly, in addition to these, it was seen that some teachers percieved the concept of individual innovativeness as something which was related to the professional development and that it needed to be displayed in classroom environment. From another perspective, some teachers related ‘’individual innovativeness’’ to adapting oneself according to his/ her needs and bringing a different perspective to something which already existed. Key Words: Individual innovativeness, teachers , professional development, education

Anahtar Sözcükler: Bireysel Yenilikçilik, öğretmenler, mesleki gelişim, eğitim- öğretim

SOSYAL MEDYADA CİNSİYETLER ARASI ADALET ARAYIŞI HAKKINDA SOSYOLOJİK BİR ÇALIŞMA

Feyza ESKİÇORAPÇI

zeynepfeyzaesk42@gmail.com
Selçuk Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-3248-1174

Özet

Sosyal medya günlük hayatta işlevsel ve insanlar için, özellikle genç kuşak için merkez konumda bulunan bir araçtır. Onu ön plana çıkaran en önemli özelliği ise farklı özelliklere sahip bireyleri bir çatı altında toplayabilmesidir. Dolayısıyla sahip olduğu kitle çok geniştir. Bu geniş kitle, sosyal medyaya hafife alınamayacak güçler vermektedir. Bireylerin ataerkil normlara karşı cinsiyetler arası adalet arayışı da, sosyal medyanın sahip olduğu güç nedeniyle burada filizlenmektedir. Ataerkil normlar, kadınlara ve erkeklere belli rol ve sorumluluklar atfetmiş ve belli sınırlar çizmiştir. Bu sınırlamalar bugünün dünyasında ve yeni gelen nesiller açısından "adil" sınırlamalar değildir. Kadını ve erkeği içinde bulunduğu kalıptan çıkartmak, cinsiyetler arası ataerkil normlarda olmayan adaleti sağlamak için ise bir kültür değişimi gerekmektedir. Sosyal medya, gerekli olan kültürel değişimi sağlamada ve halka değişimi kabullendirmede ana araçtır. Değişimin temelleri sosyal medyada, değişimi isteyen bireyler ile atılmakta ve diğer bireylerin yaşamına sunulmaktadır. Diğer bir deyişle, sosyal medya cinsiyetler arası adalet arayışının ana üssüdür. Bu çalışma ise, sosyal medyayı ve onun sahip olduğu güçleri tanıtmayı, ataerkil normları ve gerekliliklerini açıklamayı ve nihayetinde ise sosyal medyada ataerkil normlara karşı cinsiyetler arasındaki adalet arayışını tüm boyutlarıyla ele almayı amaçlamıştır. Bu amaçla daha önce yapılmış çalışmalardan yola çıkılmış olup, elde edilen veri ve bilgilerin analizi yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal medya, toplumsal cinsiyet, ataerkil normlar, adalet

ATASÖZLERİNDE MİLLÎMANEVÎ DEĞERLER (AZERBAYCAN VE TÜRKİYE TÜRKÇELERİ ÖRNEKLERİ TEMELİNDE)

Doç. Dr. İmaret SÜLEYMANOVA

7511121@mail.ru
Azerbaycan Diller Üniversitesi, Azerbaycan Dilciliği Bölümü
Orcid ID: 0000-0003-0681-2328

Özet

Her bir milletin kendi ulusal-ahlaki değerleri vardır. Azerbaycan halkı da büyük ahlaki değerlere sahiptir, halkımızın çok zengin folklor örnekleri vardır. Şu örnekler sırasında günümüze kadar ulaşan atasözleri söz konumuz. Halkımıza mahsus birçok ulusal ve ahlaki değerler atasözlerinde yansıtılmaktadır. Konuşma dilinde, deyimleri daha canlı ve etkili bulmak, fikri zenginleştirmek için atasözleri kullanılır. M.Gorky "En büyük hikmet, kelimelerin sadeliğindedir" söylemiş. Atasözleri genellikle kısadır -1, en fazla iki cümleden oluşur,fakat kitaplarla dolu duygu ve düşünce kapsar. Mesela ağacım elimden düşmüş, ağzından kaniyi gelir; zaman para değil,geri dönmez. Atasözleri en eski folklor –halk biçimidir. "Şu nedenle, atasözleri insanların yaşam ve tarihinin tüm aşamalarının izlerini taşır". Öğüt, nasihat, öğretici tarzlı değimler hep kütlelerin dilinde bulunmuş, eskik olmamış, nitekim kulağı yormaz, hoş gelen, hatta çoğu hazır kalıplaşmış ve hafife alınmaz. Atasözleri şu özelliklerle insanlara yardımcı olur, hep kullanmış oldukları iyi bir tarzda bulunur, bu nedenle belki çok daha zengin bir kitle imgesi kazanmıştır (1.5). Mesela, adın çek kulağını bur (dartmak anlamında). Diğer değimler gibi her bir atasözü yalnızca maddi dünyada ve evrensel hayatta oluşan benzer olayların bir işaretidir. Atasözlerinde halkın mücadelesi, duygu ve ilişkileri yansıtmaktadır. Şu değimler sadece insanların bakış açısına ve düşüncelerine bir örnek değil de, aynı zamanda her tür tarihsel belgedir. Mesela, yaz ekinci, kış dilenci. aç ayıyla cahil ağayaqulluqeləmə (hizmet etme); Koxanı gör,kəndi çap (Köyü yak). Şunu ekleyelim ki, Türk dillerinde günümüzde rastladığımız bazı atasözleriAzerice'deki atasözlerinin tam aynısı. Bu değimlerin aynı kökten geldiğini söyleyebiliriz: Türkiye TürkçesindeAzerbaycaTürkçesinde Akıl yaşta değil,baştadır. Ağıl yaşda deyil,başdadır. Ananın basdığı yavru incimez. Ananın qarğışı övladı tutmaz. Sonuçta ulusal liderimiz Haydar Aliyev'in böyle birmüdrik değimi hatırlayalım: "Ulusal ve ahlaki değerleri olmayan bir millet, gerçek bir millet, gerçek bir ulus olamaz".

Anahtar Sözcükler: Atasözleri, Azerbaycan Türkçesi, Türkiye Türkçesi, Halk Düşüncesi, Ulusal Değerler.

BEDENSEL FARKINDALIK ÜZERİNE BİR GÖZDEN GEÇİRME ÇALIŞMASI[1]

Prof. Dr. Ayrin ERSÖZ

aersoz@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-9501-2981

Prof. Dr. M .Engin DENİZ

edeniz@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-7930-3121

Doç. Dr. Ceymi DOENYAS

ceymi@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-4809-8719

Neslihan TEKGÜL

ntekgul@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-6149-1825

Özet

Özet Descartes, “Cogito Ergo Sum” ile birlikte insanlık tarihinde önemli bir dönemi başlatmıştır. Bu anlayış, beden ve ruh/zihni ayırmıştır. Bu ayrışma ile bilim hızla ilerlermiş, bireyin bedene yönelik duyumları gelişmiştir. Ancak felsefe, din, etik gibi zihne yönelik alanlar göz ardı edilerek bireyin metafizik yönü eksik kalmıştır. Batı medeniyetindeki bu gelişmeye paralel olarak var olan eksiklik bireyleri, yoga, meditasyon, masaj, bilinçli farkındalık gibi beden-zihin temelli arayışlara yöneltmiştir. Bu yönelim beden ve ruhun bütünleşmesine olan ihtiyacı göstermiştir. Beden ve zihnin birlikteliğine dayalı olan bedensel farkındalık temelli psikolojik müdahaleler, bu bütünleşmeyi karşılamada büyük bir paya sahip olabilir. Bedensel farkındalık (iç algı/interoseptif), vücuttan gelen sinyalleri yorumlayabilme ve bütünleştirebilme yetkinliğidir. Bedenin bilinçli ve bilinçsiz seviyelerinde gerçekleşen anlık iç dinamiklerin haritalandırılmasıdır. Bu kavram, ruh sağlığı ve özellikle beden-zihin müdahaleleri için önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir. Bireysel ve toplumsal bazda bedensel farkındalığın tanımlanması, bedensel farkındalığı etkileyen etmenlerin ortaya konulması ve bilimsel yöntemlerle sınanarak uygulamalarının yapılması gerekmektedir. Son yıllarda ülkemizde bedensel farkındalık çalışmaları pratikte kullanılmakta olsa da, bilimsel olarak yapılan araştırmaların az olduğu açıkça görülebilmektedir. Bu çerçevede, bu çalışmada ülkemizdeki bedensel farkındalık üzerine yapılmış çalışmaların sistematik olarak incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda bedensel farkındalık kavramının tanımlanmasının ardından ülkemizdeki yapılan araştırmalar sunulacak ve bazı önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: bedensel farkındalık, sanat, psikoloji, beden-zihin.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI DÜZEYLERİNİN MİLLÎ DEĞERLERİN ÖĞRETİMİNE YÖNELİK TUTUMLARINA ETKİSİ

Hicran ALAKUŞU

hicran.alakusu@stu.fsm.edu.tr
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-2383-473X

Doç. Dr. Tuğba Yılmaz BİNGÖL

tbingol@fsm.edu.tr
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-1104-2244

Özet

Değerler bir toplumu toplum yapan en önemli sosyal ihtiyaçlardır. Toplumların var olabilmesi için birtakım kök değerlere sahip olması ve bu değerleri gelecek nesillere aktarması gerekmektedir. Küreselleşen dünyada dijitalleşme her geçen gün kendisini daha fazla ön plana çıkarmaktadır. Günümüz Türkiye'sinde artık hemen hemen her evde internet ve akıllı telefon bulunmaktadır. Dolayısıyla insanlar; sadece kendi coğrafi bölgeleriyle sınırlı değillerdir. Sosyal medyanın artık ulusu yoktur. Dünyanın her tarafında var ve her tarafına hâkim olmaktadır. Dijitalleşme, yararlarının yanı sıra beraberinde birçok sorunlar da doğurmaktadır. Dijitalleşmenin akışına kapılan ülkeler giderek değer algılarını kaybetmekte ve dijital platformların kullanımı artık yoğun bağımlılıklara dönüşmektedir. Artık bireyler, toplumların geleneksel kültürlerine sahip olamamaktadırlar. Değer eğitiminin aileden sonra en iyi aşılanacağı yerin okul olduğu düşünülürse öğretmenlere büyük roller düşmektedir. Değer algısına sahip olan öğretmenlerin, değer algısına sahip öğrenciler yetiştireceği aşikardır. Dolayısıyla öğretmen adaylarını bu değerler algısı ile bütünleştirmek oldukça önemlidir. Bir öğretmen Millî değerlerine ne kadar sahip çıkar ve benimserse öğrencilerine de bu bilinci aşılayacaktır. Öğretmen adaylarının genç yetişkinler olduğunu varsayarsak sosyal medya bağımlılığının bu dönemde oldukça yaygın olduğu gözlemlenmektedir. Özellikle sosyal medya kullanımında karşımıza çıkan uygunsuz içeriklere maruz kalındığını düşündüğümüz zaman sosyal medya bağımlılığının değerler algısını köreltmekte olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Birtakım kök değerlere sahip olan öğretmen adayları, gelecekte kendi değerlerine sahip çıkan bir nesle ışık tutacaktır. İyi bir vatandaş yetiştirmek öğretmenlerin en asli görevidir. Bu nedenle gelecekteki eğitim sisteminin içinde yer alacak öğretmen adaylarının bu anlamda etkin rol alabilmeleri onların sadece bilgi ve becerilerine değil aynı zamanda değerler algılarına da bağlıdır. Bu nedenle bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin Millî değerlerin öğretimine yönelik tutumlarına etkisini incelemektir. Ayrıca öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığı, Millî değerlerin öğretimine yönelik tutumları birtakım demografik değişkenler açısından incelenecektir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal medya bağımlılığı, Millî değerler, Öğretmen adayları

OĞUZ ATAY'IN DEMİRYOLU HİKAYECİLERİ BİR RÜYA ADLI ANLATISINDA GÖRÜNEN DİSTOPYADA BELİREN TOPLUM VE SANATÇININ DURUMU

Dr. Öğr. Üyesi Şerefnur ATİK

serefnuratik12@gmail.com
İstanbul Gelişim Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-0319-6662

Özet

Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya adlı anlatıda birkaç silik izlek tespit etmek mümkündür. Bu izlekler hem çok belirgin olmadıkları hem de okur için aralarında bir önem sıralaması yapabilmek mümkün olmadığı için silik olarak tanımlanır. Dikkatli ve nitelikli okuyucu her okumasında bu izleklerden birinin diğerine göre daha öne çıktığını fark edecektir. Postmodern metinleri geleneksel gerçekçi metinlerden farklılaştıran en önemli özelliklerden biri de bu, silik izleksel yapıdır. Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya adlı anlatıda bulunan ve silik bırakılmış olduğunu tespit ettiğimiz izlekleri şu şekilde belirtebiliriz: a. Başta ekonomik sıkıntılar olmak üzere çeşitli nedenlerle sanatçının giderek azalan yaratıcılığı, b. Sanatçı üzerindeki otorite baskısı, c. İnsanlar arasındaki sınıfsal farklılıklar, d. Savaşın ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerinin yansımaları, e. Sosyokültürel alt sınıf ile üst sınıf arasındaki kopukluk, f. Ekonomik bunalımın sosyokültürel alt sınıf ile üst sınıfı aynılaştırması. Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya adlı anlatı metninde, bir metni oluşturan temel yapı unsurlarından zamanın ve kahramanların da silik bırakılmış oldukları görülür. Zaman unsuru hakkında metinden yola çıkarak anlatı zamanının "bir savaş zamanı" olduğu çıkarımını yapabiliriz. Anlatı kahramanlarının ise metinde ne isimleri verilmiştir ne de ruhsal ve fiziksel portreleri belirgin kılınmıştır. Yine de anlatı metni bize her üç hikâye yazarının da ekonomik ve bürokratik baskılar / sıkıntılar altında ezilmekte olduklarının bilgisini sunar. Anlatıda trenin; sanayii devriminin ve ardından gelerek insanları adeta esir haline getiren / birbiri ile aynılaştıran kapitalist sistemin meteforu olduğu düşünülebilir. Nitekim okuyucuda bir distopya olduğu kanaati oluşturan istasyon ve anlatı metninde bürokrasiyi temsil ettiği kanaati oluşturan istasyon şefi; elmacı, sucuk – ekmekçi ve ayrancı ile seyyar hikâye yazarlarını aynılaştırmıştır. Çünkü anlatı metnindeki distopyaya ait düzende aralarındaki entelektüel farklılık hiç dikkate alınmaksızın hepsinin geçim derdine düşmüş oldukları görülmektedir. Bu fikirlerin ışığında "tren metaforu, aynılaştırma izleği, elma satıcısı, anlatı kahramanlarından biri olan Yahudi hikâye yazarı, gerçek ile rüya arasında okuru arafta bırakan kafkaesk doku" gibi ayrıntıların bir Franz Kafka: Dönüşüm anıştırması olduğu düşünülebilir. Ancak üzerinde çalıştığımız anlatı metninde metinlerarası ilişki türlerinden anıştırmanın sınırları kesin olarak çizilmemiştir. Metinlerarası ilişki saydığımız göndermelerle anlatıda yer bulmuştur. Netice itibarıyla anlatıda her ne kadar metinlerarası ilişki türlerinden anıştırma olduğunu söylemek mümkün olmasa da; Oğuz Atay'ın en sevdiği yazarlardan biri olduğunu bildiğimiz Franz Kafka'yı ve onun Dönüşüm adlı anlatısını çağrıştıran ayrıntılar bulunmaktadır. Oğuz Atay'ın Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya adlı anlatısı silik izleksel yapısı, silik bırakılmış yapı unsurları, ironi, üstkurmaca, metinlerarası çağrışımlar gibi özellikleri itibarıyla geleneksel gerçekçi metinlerden çok başka özellikler gösteren postmodernist bir anlatıdır. Anlatı evreni okura bir distopya sunmaktadır. Bu distopyada yaşayan toplumu oluşturan bireylerin birbirlerine yabancılaşmış bireyler oldukları görülmektedir. Bu distopik ortamda sanatçı üzerinde otoritenin / bürokrasinin baskısı da görülmekte, geçim sıkıntısı yaşayan sanatçının yaratıcılığının giderek azalmakta olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Oğuz Atay, Distopya, Yabancılaşma, Sanatçı, Toplum, Birey

OĞUZ ATAY'IN "KORKUYU BEKLERKEN" İSİMLİ ESERİNDE BULUNAN ANLATILARDA YER ALAN YABANCILAŞMIŞ KAHRAMANLAR VASITASIYLA ANLATI EVRENLERİNDE GÖRÜLEN MODERN TOPLUM YANSIMASI

Dr. Öğr. Üyesi Şerefnur ATİK

İstanbul Gelişim Üniversitesi
Serefnuratik12@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0319-6662

Özet

Oğuz Atay hem Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının hem de Modern Türk edebiyatının en önemli yazarlarından biridir. Oğuz Atay'ın "Tutunamayanlar" ve "Korkuyu Beklerken" adlı eserlerinden sonra Türk romanında çok büyük değişikliklerin olduğu ifade edilmiştir. Uzun müddet yazar hakkında yapılan çoğu araştırmada "modernist" bir yazar olduğu düşünülen ve yazılan Oğuz Atay'ın, daha sonra postmodernist bir yazar olduğu ifade edilmeye başlanmıştır. Çünkü postmodernist metinlerin iki başat özelliğinden biri olan üstkurmaca ve metinlerarasılık, yazarın hemen hemen bütün anlatılarında görülen özelliklerdir. İlaveten, postmodern metinlerin neredeyse tümünde görülen bir izlek de yabancılaşma olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bildiride; yazdığı eserleriyle bir Türkiye fotoğrafı ortaya çıkartmaya çalıştığını bildiğimiz bir yazar olan Oğuz Atay'ın; "Korkuyu Beklerken" adlı eserinde yer alan öykülerinde / anlatılarında bulunan "yabancılaşmış" kahramanlar üzerinden gidilen bir sunum gerçekleştirilecektir.

Oğuz Atay'ın "Korkuyu Beklerken" adlı eserinde "Beyaz Mantolu Adam", "Unutulan", "Korkuyu Beklerken", "Bir Mektup", "Ne Evet Ne Hayır", "Tahta At", "Babama Mektup", "Demiryolu Hikâyecileri / Bir Rüya" adlı öyküleri / anlatıları yer almaktadır. Yazarın Korkuyu Beklerken adlı kitabında bulunan çoğu anlatısında görülen ortak izleklerden biri "yabancılaşmadır." Sanayileşmenin, kapitalist sistemin ve teknolojinin esir almış olduğu yabancılaşmış bireyin, Oğuz Atay'ın birçok anlatısında görülen çoğu kahramanda belirdiği gözlenmiştir. Yabancılaşmış bireylerin oluşturduğu toplum, yazarın Korkuyu Beklerken isimli kitabında bulunan anlatıların evrenini oluşturmaktadır.

Dolayısıyla yabancılaşmış bireylerden oluşan anlatı evreninde yer alan topluma ait yansımasının nasıl bir görünümde ortaya çıktığı, bu bildirinin temel meselesi olarak sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Oğuz Atay, Yabancılaşma, Korkuyu Beklerken, Anlatı evreni, Toplum

MANDİBULADAN CİNSİYET TAYİNİ: RETROSPEKTİF YÖNTEM

Uzm. Hasan Hüseyin ERBEDEN

hsynerbdn@gmail.com
Hitit Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-3703-5103

Özet

ÖZET Amaç: Bireylerin kimliklendirilmesinde yaş ve boy uzunluğunun belirlenmesi gibi özelliklerin tespiti bireyin cinsiyetine bağlı olduğundan cinsiyet tayini adli çalışmalar için oldukça önemlidir. Adli diş hekimliği ve adli antropolojide kimlik belirleme ile ilgili yaş ve cinsiyet açısından röntgen kayıtlarından yararlanılmakta ve morfometrik analizler kullanılmaktadır. Çalışmada kullanılan metrik ölçüler bicondylar genişlik, bigonial genişlik, mandibular açı genişliği, condylar yükseklik, gövde uzunluğu, gonial açı, maksimum ramus genişliği, minimum ramus genişliği, maksimum coronoid yüksekliği ve condyle–gnathion arası uzunluk ölçüleri olmak üzere toplamda 10 ölçü üzerinde çalışılmıştır. Söz konusu çalışmada, radyografi görüntülerinden elde edilen metrik ölçülerin cinsiyet tayininde kullanılabilirliği adli antropoloji açısından değerlendirilmiş ve güvenilir sonuçlara ulaşılmıştır. Yöntem: T.C. Sağlık Bakanlığı Çorum Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinden elde edilen radyografi görüntüleri üzerinden metrik ölçüler alarak, cinsiyetler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır. Materyaller MORITA Veraview Ic5 Hd Dijital Panoramik Röntgen cihazı kullanılarak elde edilmiş ve toplamda 100 birey çalışmaya dahil edilmiştir. Radyografi görüntüleri üzerinden 11.8.4 sürüme sahip Sante DİCOM Viewer Pro (64 bit) programı aracılığıyla ölçü alınmıştır. Çalışmaya alınan 100 kişiden 50'si (%50) kadın ve 50'si (%50) erkektir. Yaş dağılımı ise 3'ü (%3) genç erişkin, 27'si (%27) orta erişkin ve 70'i (%70) ileri erişkindir. Radyografi görüntülerinden alınan ölçümler istatistiksel analizde kullanılmış ve IBM SPSS V22 programı ve Past 4.03 programı yardımıyla istatistiksel analizleri yapılmıştır. Analizlerde $p<0,05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Bulgular: Elde edilen regresyon analiz sonuçlarına göre radyografi görüntüleri üzerinden yapılan 10 farklı ölçüden 4'ü cinsiyetler arası istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir. Sonuç: Radyografi görüntülerinden elde edilen bu sonuçlar adli vakalarda özellikle vücut bütünlüğü bozulmuş ve cinsiyet tahmininin mümkün olmadığı durumlarda radyografi görüntülerinden alınacak metrik ölçümlerle cinsiyet tahminini güvenilir şekilde yapılabileceğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Mandibula, Cinsiyet Tayini, Retrospektif Yöntem, Antropoloji

YEREL YÖNETİMLERDE KADIN LİDERLİĞİ

Selma İPEK

ipekseli44@gmail.com
inönü üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-6763-3000

Özet

Liderlik olgusu, topluluklar halinde yaşamın başladığı zamanlardan beri var olsa da liderlik tanımı sürekli yeni nitelemeler ile şekillenmektedir. Liderlik ve liderlerin sahip olması gereken nitelikler de uzun yıllardır pek çok araştırmaya konu edilmiştir. Günümüzde liderlik nitelikleri, cinsiyet fark etmeksizin başarılı her yöneticinin taşıması gereken koşullar olarak ortaya çıkar. Kadınların iş yaşamına aktif olarak katılması beraberinde kadın lider kavramını da getirmiştir. Çünkü kadınlar günümüzde erkeklerden farksız biçimde iş hayatından siyasete kadar hayatın her alanında üst düzey statülerde yer almaktadır. Geçen yüzyıllarda kadına biçilmiş olan ev içi rol günümüzde bütünüyle değişmiş kadınlar kamusal alan ve özel alanda lider konumlarda pozisyonlar elde etmiştir. Siyasette kadınların daha aktif biçimde yer aldığı yerel siyaset alanında hem dünyada hem de Türkiye'de başarılı kadın liderler bulunmaktadır. Bu çalışmada dünyadaki bazı başkentlerde belediye başkanı olarak görev yapan ve tekraren seçilerek başarılı olduklarını kanıtlayan kadın belediye başkanları ve ülkemizdeki önemli bir şehrin kadın belediye başkanı hakkında araştırma yapılmaktadır. Bu kadın belediye başkanlarının tüm kariyerleri ve başarıları göz önüne alınarak liderlik yönleri üzerinde durulmaktadır. Araştırmanın kapsamı doğrultusunda görev yaptıkları belediyelerde önemli başarılar elde etmiş olan Sydney Belediye Başkanı Clover Moore, Paris Belediye Başkanı Anne Hidalgo ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin'den bahsedilecektir. Politik alanda kadın liderler için yerel siyasetin daha mı elverişli olduğu sorusuna yanıt aranan bu araştırmanın amacı, dünyadaki ve Türkiye'deki belediyelerde kadınların liderliğini tartışmak, kadınların yerel siyasetteki konumunu analiz etmektir. Araştırmaya konu olan kadın belediye başkanlarının yerel siyasetteki başarısı tüm kadınlar için şüphesiz ki anlamlı örnekler teşkil etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yerel Yönetim, Belediye, Liderlik, Kadın, Kadın Liderliği

OSMANLILARDA ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNE OLAN ESERLERİN İNCELENMESİ

Nurcan SARPDAĞ

nurcansarpdag@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-0122-1337

Özet

Çocuk gelişimi günümüzde olduğu kadar, geçmişte de önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar modern bilimlerin gelişmesiyle bu alana ilgi artıyor gibi olsa da Osmanlı döneminde de bu alanda çalışmaların olduğunu görmekteyiz. Bunun en önemli göstergesi, özellikle 19. Yüzyıl itibariyle bu alanda yapılan çalışmaların artmasıdır. Bu çalışmaların içerikleri oldukça ilginçtir. Söz konusu eserlerde, çocuğun beslenmesinden hangi şartlarda yetiştirilmesi gerektiğine ve dönemsel gelişmelerine kadar birçok bilgiyi edinebilmekteyiz. Bunun yanı sıra, konuya ilişkin tercüme eserlerin bolluğu da oldukça dikkat çekicidir. Özellikle çocukların talim ve terbiyelerinin nasıl olması gerektiğine ilişkin eserlerin varlığı da kayda değer verilerdendir. Bu eserlerin çoğu, görsel içeriklerle desteklenmiş ve okuyucuya somut bir kılavuz haline getirilmiştir. Bu konu daha önce üzerine çok fazla çalışılmamış bir meseledir. İncelenilen eserler, Osmanlı'da çocuk eğitiminin sıbyan mektepleriyle sınırlı bir alan olmadığını da gözler önüne sermektedir. Bilhassa yabancı dillerden Osmanlıcaya çevrilen eserlerin varlığı, bu konunun ne kadar önemsendiğini de göstermektedir. Çalışma, Osmanlı döneminde çocuklar üzerine yazılan ve çevrilen kılavuz eserlerin ışığında, Osmanlıların okul öncesi döneme verdiği önemi göstermeyi amaçlamaktadır. Bunun yanı sıra literatürde, bu konuya ilişkin yapılan çalışmalar incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Her ne kadar bu konuya ilişkin çalışmalar olsa da direkt olarak söz konusu başlığı ele alan bir çalışmanın olmadığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Çocuk, Mektep

ÖRGÜN VE UZAKTAN EĞİTİMDE GERÇEKLİK UYGULAMALARININ EĞİTİM, ÖĞRETİM VE SAĞLIK ALANINDA İNCELENMESİ

Uzm. Kaan SAĞUER

kaansaguer@gmail.com
AREL ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID:

Özet

Eğitim ve Öğretim faaliyetlerinde her kademede akademik bilginin öğrencilere aktarımında pek çok sorun ile karşılaşılmaktadır. Bunun yanında güncel bir 'COVİD-19' ile birlikte gelen pandemi süresince okulların kapatılmasıyla birlikte geçilen uzaktan eğitimde akademik bilginin öğrenciden tamamen uzaklaştığını görmekteyiz. Bakıldığında örgün eğitimde bile pek çok zorluk ile aktarılan bilgi birikimi Türkiye'de yapılan uzaktan eğitim süresince pek bir fayda sağlayamamıştır. Uygulanan uzaktan eğitim süresince öğrencilerin kaygıları çoğalmış ve mental olarak çöküş yaşamışlardır. Uzaktan eğitim süresince devlet ve özel okulların uyguladığı Eba Tv, Zoom Meeting, Adobe Connect, ve Microsoft Teams gibi uygulamalar sadece teorik bilginin öğrenciye aktarımında bir araç olmuştur. Gelişen teknoloji ile birlikte hem örgün hem de uzaktan eğitimde akademik bilginin gerçeklik uygulamaları ile birlikte öğrenci akademik bilgiyi beceriye dönüştürerek kalıcı öğretim sağlamış oldu. Örgün eğitimde kullanılan gerçeklik uygulama araçları ile birlikte eğitim ve öğretim faaliyetlerini, sağlık ile entegre ederek uzaktan eğitimde de öğrencilerin kalıcı öğretimine imkân sağlamaktadır. Eğitim ve öğretimin her kademesinde örgün ve uzaktan eğitimde okulların teknolojik altyapısının genişletilerek, bu hususta gerçekçilik uygulamaları ile birlikte okulların teknik yapısının artırılması öğrencinin bu süreçte akademik kaygılarının ve bilgi eksikliklerinin tamamlanması amaçlanmıştır. Gerçekçilik uygulamalarının eğitim ve öğretim alanında uygulanması ile akademik bilginin beceriye dönüşerek öğrencilerde kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi amaçlanmıştır. Gerçekçilik uygulamalarının hem örgün hem de uzaktan eğitimde uygulanması öğrencilerin aynı zamanda teknolojik bilgi birikiminin akademik bilgi birikimine dönüştürülmesiyle öğrenci için bir haz ortamı oluşturacaktır. Araştırma sonucunda gerçekçilik uygulamalarının öğrencilerin becerilerini ortaya çıkaracağı ve buna bağlı olarak ortaya çıkan ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin de eğitim ve öğretimde yeni bir bakış açısı getireceği öngörülmektedir. Bakıldığında gerçekçilik uygulamalarının sahada da yapılan çalışmalar neticesinde fayda sağladığı görülmüş, uygulamanın daha geniş bir alanda uygulanması öngörülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Gerçekçilik uygulamaları, akademik bilgi, öğrenci, eğitim, öğretim, uzaktan eğitim, örgün eğitim.

ROMA İMPARATORLUĞU'NUN BAŞARISINDA EĞİTİMİN YERİ

Faruk BÜYÜKTANIR

faruk-buyuktanir@outlook.com
Namık Kemal Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-0684-8937

Özet

Britanya'dan Mısır'a, Kırım'dan Küçük Asya'ya, İspanya'dan Tuna Nehri'ne kadar yayılım göstermiş olan Roma İmparatorluğu, hiç kuşkusuz insanlık tarihinin mihenk taşlarından biridir. Peki bu siyasi ve askeri gücün başarısında, yurttaşlarının çocukluktan itibaren gördüğü eğitimin, öğrenimin etkisi nedir? Romalıların çocukları, ne tarzda bir eğitim görmekteydiler? Araştırmanın temel amacı bu soruya cevap bulmaktır. Bu medeniyetin bu kadar gelişip yayılmasının temelinde, yurttaşlık ve vatanseverlik düşüncesini aşılayan bir eğitim sistemi vardır. MÖ 509 yılında 'Roma Cumhuriyet Dönemi' başlamış ve MÖ 287 Hortensia Kanunları neticesinde, Roma'nın sınıfları arasındaki ayrım ve statü farklılıkları ortadan kalkmıştır. Ancak söz konusu üstünlük anlayışı eğitim sahasında kendini göstermiş, iyi eğitim alan insanlar toplumda etkili bir hale gelmiştir. Patrici/soylular sınıfı, sahip oldukları servetlerini aile onurunu katlayacak olan evlatlarının eğitimine harcamıştır. Bunun karşısında haklarını yeni kazanmış ve ekonomik açıdan zayıf durumda olan pleb/sıradan halk, üst tabakayla devamlı rekabet etme durumunda kalmıştır. MÖ III. yy. içerisinde Roma, İtalya'da yayılışını tamamlamış ve Hellen dünyasıyla doğrudan yüz yüze gelmeye başlamıştır. Roma, Hellen bilimine ve kültürüne büyük saygı göstermiştir. Yunanca öğrenmek, siyasette, bürokraside büyük bir yetenek veya üstünlük olarak öne çıkmıştır. Buna karşılık Latinceyi de ihmal etmeyen Roma halkı, çocuklarına gramer başta olmak üzere, matematik, astronomi, hitabet, geometri, felsefe vb. alanlarda eğitimler almalarını sağlamıştır. Elbette günümüzde olduğu gibi eğitim önce ailede başlamaktaydı. Aileye ve dolayısıyla Roma'ya sadakat, çocukların zihnine ilk yerleştirilmeye çalışılan erdemdi. İyi bir hukuk bilgisine sahip olmanın yanında küçük yaşlardan itibaren binicilik, kılıç-kalkan kullanımı vb. eğitimler aldırılmaktaydı. Çünkü bir yurttaş, toplumu etkilemek ve söz sahibi olabilmek için öncelikle askeri alanda cesaretini kanıtlamak zorundaydı. Roma siyasetinde, Cursus Honorum/Kariyer Basamakları denen sürecinde ilk ayak basılması gereken alan 'orduda kariyer' idi. Sonrasında hukuk ve bürokrasinin muhtelif noktalarında deneyimler elde etmek gerekliydi. Bunların sonraında, ancak kişinin Senatus/Senato'da sözleri dinlenir ve büyük saygı görürdü. Söz konusu bu başarıları elde etmek içinde çocukluktan itibaren kaliteli bir fiziksel, zihinsel ve ahlaki eğitim alınması gerekliydi. Ekonomik ve siyasi arenada eşitlenmiş olan pleb ve patrici sınıfları arsındaki üstünlük mücadelesi aslında krallık döneminde olduğu gibi cumhuriyet döneminde de sürmüştür. Ancak bu rekabet eğitimde kalitenin öne çıkmasıyla Roma siyasetinde ve ordusunda başarılı kişiler ortaya çıkmış ve başlangıçta küçük bir kent olan Roma, devasa bir imparatorluk haline gelmiştir.

Anahtar Sözcükler: Cursus Honorum, Hellen, Statü, Rekabet, Zihinsel, Ahlak, Fiziksel, Cesaret, Eğitim.

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN AKADEMİK VE SOSYAL BECERİ ÖĞRETİMİNDE YETERLİLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Furkan ŞİMŞEK

furkan_simsek24@hotmail.com
Ergenekon İbrahim Şakir İlkokulu
Orcid ID: 0000-0003-2028-8139

Doç. Dr. Murat ŞAHİN

murat.sahin@omu.edu.tr
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-9025-1860

Özet

Özet Türk Millî Eğitim sisteminde özel eğitim oldukça önemli bir konuma sahiptir. Özel eğitim hizmetleri; akranlarından farklılık gösteren bireylerin eğitsel ihtiyaçlarına yönelik, alanında yetişmiş uzmanlar tarafından ve özel olarak hazırlanmış program doğrultusunda sürdürülen eğitim hizmetleridir. Türk Millî Eğitimi içerisinde özel eğitim hizmetleri bireylerin yetersizlik türlerine göre okul ve kurumlarda erken çocukluk döneminden başlayarak her tür ve kademedeki eğitim ve öğretim hizmetlerini içermektedir. Türkiye'de özel eğitim hizmetleri Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve genel müdürlük çatısı altındaki daire başkanlıklarınca düzenlenmektedir. Öğretmenlik yeterliği; mesleği verimli ve etkili şekilde yerine getirmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlardır. Öğretmen yeterliliklerinde sorumluluk ise yine Millî Eğitim Bakanlığındadır ve bakanlık gerektiğinde ilgili kurum ya da kuruluşlarla iş birliği içerisine girer. Bu araştırmanın amacı Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her tür ve kademedeki özel eğitim okullarında, özel eğitim alt sınıflarında ve özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde eğitim öğretim hizmeti veren özel eğitim öğretmenlerinin teorik, pedagojik, ve mesleki bilgileri ile akademik ve sosyal beceri öğretimindeki yeterliliklerinin incelenmesidir. Araştırma nitel araştırma modelinde tasarlanmıştır. Bu araştırma bir durum çalışmasıdır. Araştırma grubu olasılıklı olmayan örneklem yaklaşımı kullanılarak oluşturulmuştur. Araştırma grubunu Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her tür ve kademedeki okul ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde çalışan yirmi özel eğitim öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler katılımcılarla doğrudan görüşme sağlanarak toplanmıştır. Veri toplama aracı, araştırmacı tarafından geliştirilen yapılandırılmamış sorulardan oluşan görüşme formudur. Veriler betimsel ve içerik analizi yöntemine göre kodlanmış, ilgili temalar altında toplanarak analiz edilmiştir. Araştırma neticesinde katılımcı özel eğitim öğretmenlerinin akademik ve sosyal beceri öğretimindeki yeterliliklerinin oldukça sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumun lisansüstü eğitim almış öğretmenlerin azlığı, özel sektörde çalışma ve mesleki tecrübe eksikliğinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Özel eğitim, öğretmen, yeterlilik

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ SADELEŞMELİ

Uzm. Şehnaz ÇELEBİ

elif-asya2@hotmail.vom
MEB

Özet

4 yıllık okunan sınıf öğretmenliğinin kendi içinde alanlara ayrılması gerekiyor.Türkçe,Matematik,Hayat bilgisi derslerinin ilk kademede öğrenciler için çok önemli olduğü görüşünde olup, yaptığım veli görüşmeleri ve gözlemlerimin bu dogrultuyu destekler niteliktedir.Sınıf öğretmeni bir alanda yoğunlaşırsa,eğitimin kalitesinde buyük oranda bir artiş olacağı kanaatimdeyim. Eğitimin temel yapısı ilkokul olduğu icin temelin saglam atilmasi gerektiğini dusünuyorum.100 tane sınıf öğretmenine Yaptığim anketler sonucu her öğretmenin anket sonucuna göre belli bir alanda uzmanlasmak istediĝı sonucuna vardık.Sınıf öğretmenliği geniş anlamda bir meslek dalı olmaktam cıkarip daha sade bir tanıma gidilmelidir.Müzik,resim,Beden eğitimi derslerine branş öğretmenleri girerek çocuklarin yetenekleri kucük yaşlarda ortaya çikarip ,ulkemizin sanatsal çalışmaları desteklenmelidir.özellikle ilkokulun ilk yilında òğrencilerin okuma ve anlamalarına yonelik çalişmalar yer almalıdır.1.sınıftan itibaren uygulanan müfredatın daha çok dil uzerine yoğunlaştirilması gerektiğini tespit ettim.

Anahtar Sözcükler: Sınıf öğretmeni,uzman,alan öğretimi

SOSYAL SERMAYE BİRİKİMİNDE AİLENİN ÖNEMİNİN PİERRE BOURDİEU'NUN HABİTUS KAVRAMI ÇERÇEVESİNDE İNCELEMESİ

Mehmet ÇAKICI

ereborluvaveyla3@gmail.com
Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü
Orcid ID: 0000-0002-1238-7914

Özet

Özet Aile ve toplum birbirinden ayrılmayan ve bir bütünün parçalarını temsil eden toplumsal ilişkiler ağının en önemli parçalarındandır. Bu bütün ve istikrarın korunması, gelişmesi ve süreklilik arz etmesi bakımından aile ve toplum sürekli birbirini tamamlayarak toplumsallaşma sürecine doğrudan katkı yapmaktadır. Bireyin hem birey olarak istek, arzu ve beklentiler taşıması, buna ek olarak düşüncelerinin birikimi olarak bir yaşam süreci seçmesi hem de bu seçilen yaşam süreci içerisinde toplumun belirlediği norm ve toplum bütünlüğünü koruyan kurallara uyması gerekir. Bu diyalektik süreç içerisinde bireyin, hem birey olmak hem de toplum içerisinde rol ve statülere sahip olabilmesi için bir takım gerekliliklere sahip olması gerekmektedir. Bu gerekliliklerin adına kısaca sermaye denmekte ve her sermayenin belirli bir alanı temsil etmesiyle birlikte birbirini tamamlayan öğeler olduğu unutulmamalıdır. Sosyal sermayenin aktarılması aile önemli rol oynar. Bu düzlemde aile toplumun en küçük yapı taşı olarak bireyi hem bireysel olarak, hem de toplumsal olarak hazırlamakta ve yetiştirmektedir. Bu bağlamla hem aileyi, hem toplumu hem de sermaye türlerini araştırmak, okumak ve betimlemek isteyen araştırmacının bu alanda çalışmış ve uzman olan Pierre Bourdieu'ya ve onun habitus kavramına değinmeden aileyi ve toplumu sermaye çerçevesinde analiz etmesi beklenmemektedir. Böylece sosyolojinin bir alt kurumu olan aile sosyolojisinde, ailenin rolü ve işlevlerinin sermaye ile örtüştüğü alanların bir incelenmesi yapılmak istendiğinde ve buna ilaveten ailelerin bireyleri topluma hazırlarken nasıl ve ne şekilde, bu aktarımın kültür çerçevesinde bireylere ne kazandırdıklarının habitus kavramı içerisinde incelenmesi, toplumsallaşma süreçlerinin nasıl ve ne şekilde olduğuna ışık tutmak için bir yol gösteren olacaktır. Çalışmanın amacı sosyal sermaye birikiminde ailenin etkisinin habitus kavramı çerçevesinde bir incelemesini yapmaktır.

Anahtar Sözcükler: Aile, Sosyal Sermaye, Pierre Boudieu, Habitus, Toplumsal Sermaye

FACTORS THAT AFFECT EDUCATIONAL EQUITY IN RURAL SCHOOLS IN MEXICO

Diego JUÁREZ BOLAÑOS

diego.juarez@ibero.mx
Universidad Iberoamericana Mexico City
Orcid ID: 0000-0003-4221-0885

Özet

Educational equity is one of the main problems in Mexico, with a major impact on the rural population. Throughout the first half of the twentieth century, the main obstacle faced by rural children was lack of access to schools. The expansion of basic education coverage in the second half of the twentieth century helped to reduce the gap between rural and urban areas in access to education. The main educational equity issues facing the rural population in the twenty-first century include lower retention rates for children attending rural schools, meaning that fewer of these students complete basic education, and the fact that inequality is expressed in lower levels of educational achievement among rural students. Education research over the past two decades has helped to elucidate the main factors behind why rural children have lower retention rates and display lower achievement, which prevent them from fully exercising their right to quality education. This presentation organizes these results, aiming to identify alternatives to improve educational equity in rural areas. In our review of the literature, we were unable to find any texts that address two of the issues related to themes of educational equity. We refer to equality in outcomes, that is, the probability that children from different social groups will live relatively similar lives as a result of the education they received; and the term acceptability proposed by Tomaševski, according to which students should feel comfortable at school and should perceive that they are learning and that what they learn coincides with their interests and will be useful to them in life. Thus, we infer that studies on equity have been focused on aspects of educational provision, in addition to demonstrating the need to conduct studies and produce data concerning the ideas, interests, perceptions and trajectories of students, as well as impact of education in generating greater opportunities for personal development among students.

Anahtar Sözcükler: educational equity, rural education, education research

DEĞERSİZLİK ÖLÇEĞİNİN PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Uzm. Selim UYLAS

selim_uylas@hotmail.com
MEB

Dr. Öğr. Üyesi Sümeyra Dilek UYLAS

s_dilek54@hotmail.com
MEB
Orcid ID:

Özet

Bu araştırmada, Değersizlik ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Gordon L. Flett, Taryn Nepon, Joel O. Goldberg, Alison L. Rose, Sarah K. Atkey ve Justeena Zaki-Azat tarafından Değersizlik Ölçeği geliştirilmiştir. Ayrıca çalışmada, marjinalleştirilmekten doğabilecek önemli olmama duygularını ve başkaları için önemsiz olma duygusunu artıran deneyimleri içeren, tamamlayıcı ama farklı bir yapı incelenmektedir. Değersizlik Ölçeği (DÖ), diğer insanlar için önemli olmama duygularını değerlendiren beş maddelik bir ölçektir. Ergen örnekleminden elde edilen verilerin psikometrik analizleri, DÖ'nin yüksek iç tutarlılığa ve yeterli geçerliliğe sahip bir faktör içerdiğini doğrulamıştır. Ayrıca, başkaları için önemli olmadığını hisseden bireylerin, son derece olumsuz bir öz görüşe, güvensiz bağlanmaya ve temel psikolojik ihtiyaçları karşılamada yetersizlik algısına sahip olabilir. Ölçek 520 lise öğrencine uygulanmıştır. 5 maddeden oluşan bir boyutlu model doğrulayıcı faktör analizi sonucunda uyumlu bulunmuştur. Ölçeğin psikometrik özelliklerini incelemek amacıyla iç tutarlılık, madde ve faktör analiz çalışmaları yürütülmüştür. Güvenilirlik analizleri sonucunda ise ölçeğin tümü için Cronbach Alfa katsayısı .86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin madde toplam korelasyonları .62 ile .75 arasında değişmektedir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda KMO and Bartlett's Test sonucu .80 olarak bulunmuştur. Tek boyutlu ölçek varyansının %53 ünü açıkladığı bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analiz sonuçları ölçeğin tek boyutlu modelinin Türk örneklemine uygun olduğu bulunmuştur. Çalışma sonucunda, ölçeğin güvenilir ve geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Değersizlik, uyarlama, ölçek

ÜNİVERSİTE SINAVINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERDE SINAV KAYGISININ BİLİŞSEL ESNEKLİK İLE İLİŞKİSİ

Cihan KILIÇ

cihankilic88@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID:

Özet

Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerde sınav kaygısının bilişsel esneklik ile ilişkisi Cihan Kılıç Öğretmen, Yıldız Teknik Üniversitesi cihankilic88@gmail.com Özet İnsanlar gündelik hayatları içerisinde zaman zaman kontrol altında tutamayacağı duygularının oluşması, tehlike hissetmesi, istemsiz fiziksel uyarılmışlık yaşaması gibi "normal" olarak tanımlanamayacak durumlar hissederler. İnsanda bu durumlara sebep olan başlıca etmenlerden birisi "kaygıdır". Eğer bir kişi herhangi bir stresi yoğun bir şekilde yaşar ve kendini tehlikede hissederse bu gibi durumlarda yaşadığı endişe, kararsızlık, kötümser olma ve korku gibi duygular kaygı olarak ifade edilmektedir (Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2000). Kaygının zamanla oluşma durumlarına göre çeşitleri tespit edilmiştir ve bu çeşitlerinden birisi de "sınav kaygısıdır." Sınav kaygısı eğitim ve psikoloji bilimlerinde çok sık çalışılan bir konudur. Sınav kaygısı genel olarak; sınavdan önce, sınav anında ve sonrasında yaşanan kaygı koşullarını ifade etmektedir (Zeidner, 1998). Bu durum; sınav kaygısının duruma özgü sürekli kaygı biçimi olduğunu ifade edebilmektedir (Karaçor, 2020). İnsanın düşünceleriyle oluşan, deneyim kazanılan olaylar sonrasında tutum ve kalıplaşmış düşüncelerle geliştirilen süreçler sınav kaygısına temel dayanak oluşturmaktadır (Özer, 1990). . Dewi ve Mangunsong (2012)'e göre kaygı öğrencilerin zihinsel yeteneklerinin değerlendirildiği, tüm durumlarda (günlük sorulardan resmi sınavlara kadar) görülmektedir. Özellikle sınav dönemlerinde öğrencilerin kaygı düzeyleri artış göstermekte ve bu kaygı seviyesi öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre faydalı ya da zararlı olabilmektedir. Türkiye'de öğrencilerin girdikleri sınavlardan birisi de zamanla farklı isimlerle adlandırılmış olan üniversiteye giriş sınavıdır. Bu sınava her yıl milyonlarca öğrenci girmektedir. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) verilerine göre 2022 yılında yapılan üniversiteye giriş ilk basamak sınavı olan Temel Yeterlik Testi (TYT) sınavına 3 milyon 234 bin 318 kişi başvurmuştur (ÖSYM, 2022). Gerek sınava giren kişi sayısının fazla denilebilecek sayıda olması, gerekse bu sınavın meslek seçimi için büyük bir adım olmasından dolayı üniversiteye giriş sınavı öğrenciler için büyük önem taşımaktadır. Böylesi bir önem arz eden bu sınav için; yılda bir kez yapılıyor olmasından ve sınava giren öğrencinin yıl kaybetme olasılığı durumlarından dolayı; korku, heyecan, öfke, üzüntü ve kaygı gibi duyguların oluşmasına yol açmaktadır (Karaçor, 2020). Sınav kaygısı ile blişsel esneklik arasındaki ilişki durumlarının alan yazında tam olarak netlik kazanmadığından dolayı bu konuda yeni bir araştırma yapma ihtiyacı oluşmuştur. Ayrıca yapılan araştırmaların betimsel tarama araştırması, bir başka deyişle bir grup üzerinde anlık ölçümlerin yapıldığı araştırmalar olduğu görülmektedir. Bu nedenle boylamsal olarak, yani bir grup üzerinde farklı zamanlarda ölçüm yapılmasının sonuçları merak konusu olmuştur. Bu nedenlerle bu araştırmanın amacı; üniversiteye hazırlanan lise son sınıf öğrencilerinde sınav kaygısı ile bilişsel esneklik arasındaki ilişki ve yordama durumlarını incelemektir. Bu doğrultuda; üniversiteye hazırlanan lise son sınıf öğrencilerinde eğitim yılının hem başında hem de sonunda sınav kaygısı ve bilişsel esneklik düzeyleri ölçümleri yapılması amaçlanmıştır. Bahsedilen amaçlar ışığında, aşağıdaki araştırma sorularına cevaplar aranacaktır. 1.Üniversiteye hazırlanan lise son sınıf öğrencilerinde, eğitim yılının başında sınav kaygısı ile bilişsel esneklik arasındaki ilişki düzeyleri nedir? 2. Üniversiteye hazırlanan lise son sınıf öğrencilerinde, eğitim yılının sonunda sınav kaygısı ile bilişsel esneklik arasındaki ilişki düzeyleri nedir? 3. Üniversiteye hazırlanan lise son sınıf öğrencilerinde, eğitim yılının başındaki bilişsel esneklik düzeyi, eğitim yılının sonundaki sınav kaygısının ne kadarını yordamaktadır? Anahtar Kelimeler: Sınav Kaygısı, Bilişsel Esneklik, Üniversite Sınavı

Anahtar Sözcükler: Sınav Kaygısı, Bilişsel Esneklik, Üniversite Sınavı

KURUM KİMLİĞİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ALIŞVERİŞ WEB SİTELERİNİN DEĞERLENDİRMESİ

İletişim Bilimleri Uzmanı Reyhan GÜNDÜZ

reyhan-gunduz-@hotmail.com
İstanbul Ticaret Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-6769-5973

Özet

Kimlik, bireyi diğer bireylerden; kurumu diğer kurumlardan ayıran önemli bir unsur ve yapı taşıdır. Kimlik hem bireylerin hem de kurumların dikkate almaları gereken bir kavramdır. Kurumların kendilerini tanıtmada en etkili göstergelerdendir. İletişim ve halkla ilişkiler alanında kimlik ve kurum kimliği alanlarında birçok araştırma makaleleri ve tez çalışmaları bulunmaktadır. Kimlik, bir kurumun imaj oluşturduktan sonra 'biz buyuz, biz böyleyiz' şeklinde anlatmasıdır. Bir kurumun kurum itibarını artırması sürdürülebilir marka ve kurum imajını etkilemektedir. Kimlik, kurumların diğer kurumlardan bir adım önde olmasına katkı sağlamaktadır. Kurumların kendilerine has bir amblem, tasarım, web sitelerinin tasarımı, broşür, hedef kitle ile iletişim şekilleri kurumsal kimliği oluşturmaktadır. Kurumlar yeni oluşturulan bir marka olması ya da kendilerinde yapmış oldukları değişliklerde kurum kimliğini oluşturma ve güçlendirme çalışmaları yapmaktadırlar. Kurumlar iç ve dış paydaşları ile kurumsal imajı değerli görmelidirler. Kurumların kimliklerine yapmış oldukları her çalışma kurumsal itibarı artıracaktır. Kurumlar kimlik oluşturmada çalışmaları etkin bir şekilde kullanmalıdırlar. Bu çalışmanın amacı, internet alışverişin yüksek oranda artış gösterdiği bu dönemde alışveriş web sitelerini analiz ederek, kurum kimliği bağlamında değerlendirme yapmaktır. Çalışma kurum kimliği kavramının önemini vurgulayarak bu alana katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Kurum kimliği, halkla ilişkiler, imaj, iletişim, alışveriş

İLKOKULLARDA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ BULUNAN SINIFLARDA ÖĞRETMENLERİN SINIF YÖNETİMİNDE KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR VE BU ZORLUKLAR İLE BAŞA ÇIKABİLME YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİ

Doç. Dr. Mithat KORUMAZ

mithatkorumaz@gmail.com
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

Uzm. Esra YAVAŞ

esrayavas34@gmail.com
MEB, VATAN İLKOKULU
Orcid ID:

Özet

Bu araştırmanın amacı ilkokullarda kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları zorlukları ve çözüm yöntemlerini belirlemektir. Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan olgu bilim desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Araştırmaya 2022-2023 eğitim öğretim yılında İstanbul İli Bayrampaşa İlçesinde görev yapan ve amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemine uygun olarak seçilmiş 7 sınıf öğretmeni dâhil edilmiştir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında 11 temaya ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna göre kaynaştırma eğitiminden kaynaklanan sorunların sınıf yönetimini olumsuz etkilediği görülmüştür. Kalabalık sınıfların, öğrencinin yetersizlik türü, zaman vs. gibi sorunların sınıf yönetimindeki olumsuzlukların temel nedeni olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca bu araştırma da kaynaştırma öğrencilerinin yetersizlik durumlarına göre sınıflara dağılımının sınıf yönetimine etkisi, sınıf öğretmenlerine göre bireyselleştirmiş eğitim programında karşılaştığı güçlükler, sınıf öğretmenlerine kaynaştırma öğrencisinde istenilmeyen öğrenci davranışları ve çözüm yolları, kaynaştırma eğitimi programının uygulanabilirliği, kaynaştırma öğrencisine ayrılan zaman, diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumları, diğer öğrencilerin velilerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumları ve kaynaştırma öğrencilerinin sınıf kurallarına uyma konusunda yaşadığı güçlüklere ilişkin sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmanın ulaşılan sonuçlarından hareketle; öncelikle kaynaştırma öğrencilerinin aynı yetersizlik düzeylerine göre sınıflara dağılımının yapılabileceği, sınıf mevcutlarının azaltılabileceği, kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflarda öğretmenlerin yanlarına stajyer bir öğretmen verilebilir ya da yardımcı öğretmen verilebilmesi gibi önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Kaynaştırma Eğitimi, sınıf yönetimi, bireyselleştirilmiş eğitim programı, sınıf öğretmeni, istenmeyen öğrenci davranışları

PROBLEMS OF ACADEMIC INTEGRITY IN THE PROCESS OF PANDEMIC AND ONLINE LEARNING

Prof. Dr.Inga SHAMİLİSHVİLİ

inga_shamilishvili@bsu.edu.ge
Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia

Doç. Dr. Mzia KHAKHUTAİSHVİLİ

mzia.khakhutaishvili@bsu.edu.ge
Batumi Shota Rustaveli State University
Orcid ID:

Özet

Asking the problem: The world has faced great challenges in recent times, the pandemic has changed the world and brought new rules of life. The attitudes of the society have changed and a completely new, previously unknown protocol has emerged, which has established itself in society and which has partially regulated various fields of activity, including all levels of education. In order not to collapse, the educational process moved to new platforms, which presented it with new challenges. Transferring the educational process to the online mode, on the one hand, has activated the use of online platforms in the daily educational process, and on the other hand, it has raised several problems, which have become a serious challenge to deal with. From this point of view, the issue of protecting academic integrity and evaluating the student objectively should be distinguished. Development of the issue: In recent years, the use of the Turnitin program in universities has played an important role in the activation of academic integrity in the learning process, students have approached the issues of completing papers and academic responsibility differently, however, the pandemic period and the transition to a fully online learning platform has raised many new issues from this point of view, including Internet resources Use dishonestly and inappropriately and maintain objectivity in both formative and summative assessment. The aim and expected result of the work: The paper aims to show the results of using the Turnitin platform and present it in the dynamics of development, based on the analysis of tasks performed by students. Here we will try to present to you the problems identified during the pandemic, especially to focus on the online examination process, to present the main challenges based on the analysis of a specific educational discipline, the discussion of practical examples, and present our vision of solving them.

Anahtar Sözcükler: academic, online learning, educational process, Turnitin platform

HAYDAR ALİYEV'İN TEORİK MİRASINDA OKUL, ÖĞRETMEN VE ORTAOKULLARDA ELDE EDİLEN BİLGİLERİN ÖZÜ

Prof. Dr. Lütviyye ASGERZADE

asgerzadelutviyye@yahoo.com.tr
Azerbaycan Millî Bilimler Akademisi
Orcid ID: 0000-0002-8078-3484

Özet

Hayatını Azerbaycan'ın kalkınmasına ve ilerlemesine adayan Haydar Aliyev, eğitimin gelişimine, bu alanda çalışan insanların kişiliklerine ve çalışmalarına her zaman büyük değer vermiş, onlara saygı ve hayranlığını dile getirmiştir. Konuşma ve söylevlerinde okul, öğretmen ve eğitim konusunu hep ön plana çıkarmış ve yüksek görüş bildirmiştir. Bu çizgi, öğretmenlerle yaptığı toplantılarda, öğretmenler kurulunu tebrik mektubunda veya cumhuriyetin sorunlarıyla ilgili diğer rapor ve konuşmalarında hep aktif olmuştur. Haydar Aliyev'in öğretmenliğe ve öğretmenlik mesleğine yönelik örnek tavrı, bir yandan devlet başkanı konumundan, diğer yandan bu mesleğe olan sevgisinden ve mesleği öğretmenlik olmasından geliyordu. İnsanlara yaklaşımı, onlarla iletişimi ve ilişkisi Haydar Aliyev'in pedagojik yeterliliğini, derin bilgi birikimini ve dünya görüşünü gösteriyordu. Onun hümanizmi, hoşgörüsü, derin zekâ sı, akıcı ve net konuşması, her öğretmenin mesleki nitelikleri ve mesleki faaliyetleri için bir örnektir. Bu nitelikleri tüm öğretmenlerde görmek istiyordu: "...Her lise öğretmeninin alanında yetkin olmasını, geniş genel bilgi birikimine, iyi pedagojik alışkanlıklara ve ders vermek, öğretmek, öğretmek, yetiştirmek için gerekli diğer tüm niteliklere sahip olmasını istiyoruz. Bunun için bir yüksek okuldaki her öğretmenin bilimsel bilginin yanı sıra iyi bir konuşma, dil becerileri, hitabet becerileri, diğer tüm pedagojik nitelikler ve alışkanlıklar edinmesi gerekir ki, tüm bunlar bir arada ona gerçekten iyi bir eğitimci olma fırsatı verecektir. .." Her zaman okul ve eğitimle iç içe olan Haydar Aliyev, ortaokullarda edinilen bilgilerin özüne ve içeriğine çok değer vermiş, orta öğretimin her insanın toplumdaki yerini alması için önemini vurgulamış ve ortaokul öğretmenlerini takdir etmiştir: "İnsan eğitimin temelini ortaokulda alıyor. Eğer onun tam bir orta öğretimi varsa, toplumda kendine bir yer bulacaktır, çalışacaktır, ... toplumumuzun bilinçli bir üyesi olacaktır."

Anahtar Sözcükler: Haydar Aliyev`in teorik mirası, eğitim, okul, öğretmenlik mesleği

THE ROLE OF CULTURAL INTELLIGENCE FROM THE PERSPECTIVE OF LANGUAGE EDUCATION

Okt. Güzin TAPAN

guzintapan@gmail.com
Biruni Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-8806-1809

Dr. Öğr. Üyesi Semin KAZAZOĞLU

semink@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-0207-720X

Özet

Cultural intelligence (CQ) is one of the latest contributions of intelligence. Ang et. al. (2007) defined CQ as the ability of a person to function effectively in diverse cultural spheres. They also emphasised the importance of adjusting behavior based on the requirements of the cultures with which people interact. CQ has four main dimensions which are metacognitive, cognitive, motivational, and behavioral. Today's cultural literature views cultural intelligence as the capability for successful adaptation to unfamiliar settings attributable to cultural context. Accordingly, this study aims to identify the role of cultural intelligence from the point of view of preparatory students to examine its impact on language learning. In Turkish universities learners are expected to complete a one-year preparatory school to study in their departments in a preparatory program, students' primary focus is to develop their English language communication skills. This study has chosen the qualitative method as a research strategy for the present work. The findings explore and prove the hypothesis that cultural intelligence is a significant skill of sustainable language learning within the intercultural environment.

Anahtar Sözcükler: culture, cultural intelligence, preparatory students

ÖĞRETMENLERİN LİSANSÜSTÜ ÖĞRENİM GÖRME NEDENLERİ VE BU SÜREÇTEN BEKLENTİLERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI

Arş. Gör. Ebru ERGÜL

ebruergul28@hotmail.com
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Prof. Dr. Mustafa DOĞAN

mustafa.dogan@selcuk.edu.tr
Selçuk Üniversitesi

Özet

Öğretmenlerin hizmet öncesinde aldıkları eğitimi meslek sonrasında da sürdürmeleri hem kendi gelişimleri hem de sunacakları eğitimin kalitesi açısından önemli görülmektedir. Elbette ki öğretmenlerden bazılarının mezun oldukları lisans eğitimi sonrasında da kendilerini geliştirme başta olmak üzere birçok neden ile meslek sonrası eğitimlerine devam etmeleri olasıdır. Ancak 2022 yılında son şeklini alarak kamuoyu ile paylaşılan ve 2023 yılında uygulamaya koyulması kesinleşen Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun öğretmenlerin meslek sonrası eğitimlerine devam etmeleri noktasında güdüleyici olabileceği düşünülebilir. Dolayısıyla bu değişimin öğretmenlerin meslek sonrası eğitimlere başvurmalarını nasıl etkilediğinin araştırılması önemli görülmektedir. Buna göre araştırmanın amacı 2023 yılı içerisinde uygulanmak üzere uygulamaya koyulan Öğretmenlik Meslek Kanunu'ndan sonra öğretmenlerin matematik öğretmenliği alanı özelinde lisansüstü öğrenimi tercih etme nedenlerini ve bu öğrenim sürecinden beklentilerinin incelenmesidir. Araştırma nitel yaklaşımın durum çalışması deseninde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin farklı yerlerindeki özel ve devlet okullarında aktif olarak matematik öğretmenliği yapan 25 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcıları maksimum çeşitlilik örnekleme ve ölçüt örnekleme tekniklerinin bir arada kullanılması ile seçilmiştir. Türkiye geneli İlköğretim matematik öğretmenliği alanında lisansüstü programlara kayıtlı olma ölçütünü sağlayan katılımcılar çalışma grubuna dahil edilmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüş alma formu ile elde edilmiştir. Veri toplama süreci katılımcıların istekleri doğrultusunda telefon, e-posta ve online platformlar üzerinden gerçekleştirilen görüşmeler yoluyla, yaklaşık iki hafta içerisinde toplanmıştır. Toplanan veriler nitel veri analiz tekniklerinden bir tanesi olan içerik analizi ile incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenler lisansüstü öğrenime en çok kişisel gelişimine katkı sağlama (f=4) ve akademik kariyer isteği (f=5) nedenleriyle başvurduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin lisansüstü eğitim öğretim süreçlerinden beklentileri ise mesleki açıdan gelişimlerine katkı sağlayan bir süreç yaşamak (f=7) ve bu süreci var olan bilgi düzeylerini artırarak tamamlamak olmuştur (f=6). Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak öğretmenlerin lisansüstü eğitim süreçlerini iyileştirmeye yönelik bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Lisansüstü eğitim, matematik eğitimi, öğretmen görüşleri

İLKOKUL DÜZEYİ TÜRKÇE DERSİ ÖZELİNDE DÖRT TEMEL DİL BECERİSİNİ İÇEREN LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Ebru ERGÜL

ebruergul28@hotmail.com
Selçuk Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, ilkokul düzeyi Türkçe dersi özelinde dört temel dil becerisine yönelik ulusal düzeyde yapılmış lisansüstü araştırmaların son yıllardaki eğilimlerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırma sistematik bir derleme çalışmasıdır. Araştırma kapsamında YÖK ulusal tez merkezinden elde edilen 54 lisansüstü çalışma incelenmiştir. Araştırmaya dahil edilen çalışmalar için dört temel dil becerisinden bir tanesi ile ilgili olma, sadece ilkokul düzeyini hedef kitle olarak seçme ve 2018-2022 yılları arasında yayınlanmış olma kriterleri belirlenmiştir. Buna göre YÖK ulusal tez merkezi arşivinden "01.11.2022-01.12.2022" tarihleri arasında çeşitli anahtar kelimeler kullanılarak taramalar yapılmıştır. Taramalar esnasında kullanılan anahtar kelimeler bir beceri üzerinden ifade edilirse: "Okuma", "Türkçe", "İlkokul" ve "Okuma Becerisi", "İlkokul", "Türkçe" kelime üçlüleri ile "Okuma" ve "İlkokul" kelime ikilileri okuma becerisi ile ilgili lisansüstü araştırmalara ulaşmak için kullanılmıştır. Lisansüstü araştırmanın her biri dört temel dil becerisine göre ayrılarak her bir grup tez türü, yıl, araştırma yöntemi ve deseni, çalışma grubu ve konu alınan değişkenler ölçütlerine göre doküman analizi yapılarak incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları okuma becerisinin lisansüstü düzeyde en çok çalışılan dil becerisi olduğunu göstermiştir. Ayrıca okuma ve yazma becerilerinin doktora düzeyinde; konuşma ve dinleme becerilerinin ise yüksek lisans düzeyinde daha çok çalışıldığını görülmüştür. Lisansüstü çalışmalar yıl bazlı incelendiğinde: 2020 ve 2022 yılları okuma becerisinin; 2021 yılı yazma becerisinin; 2017 yılı konuşma becerisinin ve 2019 yılı dinleme becerisinin en çok sayıda çalışıldığı yılları göstermiştir. Okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerileri ile ilgili yapılan lisansüstü araştırmalar nicel yaklaşımın deneysel desenlerinde yığılma göstermiştir. Okuma, yazma ve dinleme becerilerini konu alan lisansüstü araştırmaların çalışma gruplarını ağırlıklı olarak 4. sınıf öğrencileri oluştururken; konuşma becerisini konu alan lisansüstü araştırmaların çalışma grubunu 3. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Okuma becerisi ile ilgili lisansüstü araştırmalarda okuduğunu anlama; yazma becerisi ile ilgili lisansüstü araştırmalarda ise yazma tutumunun diğer konulara oranla daha fazla çalışılan araştırma değişkenleri olduğu görülmüştür. Konuşma becerisi ile ilgili lisansüstü araştırmalarda tekerleme, kavram karikatürü, yaratıcı drama vb. etkinliklerin kullanımının akıcı konuşma üzerindeki etkisi ile konuşma öz yeterlik algısının belirlenmesi; dinleme becerisi ile ilgili lisansüstü araştırmalarda ise dinleme destek programının, çocuk edebiyatı ürünlerinin, dijital ve dijital olmayan dinleme metinlerinin, estetik dinleme vb. etkinliklerin dinleme becerisi gelişimi üzerindeki etkisi konuları eşit sayıda çalışılan değişkenlerden olmuştur.

Anahtar Sözcükler: Dil becerileri, lisansüstü araştırmalar, Türkçe

YAPAY ZEKÂ NIN E-TİCARETE ETKİLERİ

Mustafa YAZICI

mustafa.yazici5@ogr.sakarya.edu.tr
Sakarya Üniversitesi

Prof. Dr. Aykut Hamit TURAN

ahturan@sakarya.edu.tr
Sakarya Üniversitesi
Orcid ID: 000-0002-8855-4643

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba KOÇ

tcekici@sakarya.edu.tr
Sakarya Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-2454-9992

Özet

Son yüzyılın ilk çeyreği ile birlikte bilişim sektörüne olan ilgi giderek artmıştır. Bilgi toplumuna geçişle birlikte bilişim sistemlerinin gelişmesi, iletişim teknolojilerinin buna ayak uydurması küresel anlamda köklü değişikliklere neden olmuştur. Bilişim teknolojileri hayatımızın bir parçası olmuştur. Hızla gelişen ve hemen hemen her alanda varlık gösteren bilişim teknolojileri, iletişim teknolojileri yeni bir kavramı e-ticareti ortaya çıkarmıştır. E-Ticaret 2019 yılında Çin'den tüm dünyaya yayılan COVİD-19 pandemi süresince ve karantina günlerinde tüm insanlık için vazgeçilmesi mümkün olmayan bir sektör halini almıştır. Gerek pandemi dönemindeki alışkanlıklar gerekse e-ticaret sektörünün sunduğu avantajlı alıveriş fırsatları, teslimatların hızlanması, geri dönüşlerin müşterileri tatmin etmesi e-ticareti daha da fazla önemli bir konuma taşımıştır. Girişimciler e-ticaret sektöründe oluşan veri yığınları arasından en faydalı olanı bulmak, elde edilen verilerden katma değer katan faydalı bilgiler elde etmek için yapay zekânın sunduğu imkanlardan faydalanır olmuştur. Öyle ki günümüzde e-ticaret sektörünün hızlı bir şekilde yapay zekâ kullanımını benimsemesi azımsanamayacak kadar artmıştır. Bu çalışmada yapay zekâ ve yapay zekânın alt alanları irdelenmiş olup, işletmelerde kullanımı ele alınarak işletmelere sağladığı faydalar değerlendirilmiş, yapay zekâ ile e-ticaret etkileşimi ele alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ , Yapay zekânın bileşenleri, E- ticaret

AKILLI ŞEHİR YAPILANMASINDA E-BELEDİYECİLİĞİN ROLÜ

Prof. Dr. Bayram COŞKUN

bcoskun@mu.edu.tr
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-6803-7534

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba KOÇ

tcekici@sakarya.edu.tr
Sakarya Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-2454-9992

Özet

Günümüzde kent yönetimi açısından ön plana çıkan akıllı şehir yaklaşım ve uygulamaları, bilgi ve iletişim teknolojisi (BİT) tabanlı çözümlere dayanmaktadır. BİT'nin kent yönetiminde kullanılması, bir taraftan kentsel hizmetlerin daha etkin ve verimli sunulmasını sağlamakta, diğer taraftan da kent sakinlerinin kent yönetimine daha fazla katılımını temin etmektedir. Başarılı bir akıllı şehir yaklaşımı mevcut tüm bilgilerin birlikte ele alınması ve sınırlı kaynakların en etkin bir şekilde kullanılmasını gerekmektedir. Bu ise kent ölçeğinde merkezi yönetim ile yerel yönetimlerin (belediyelerin) iş birliği ve uyumunu gerektirir. T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yayınlanan 2020-2023 Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı'nda yer alan dört stratejik amaçtan bir tanesinin "Şehircilik Hizmetlerinde Akıllı Şehir Dönüşümünün Sağlanması" başlığını taşıması da bu durumu destekler niteliktedir. Bu sebeple, belediyelerin sunduğu dijital hizmetlerin akıllı şehir yapılanmasına ne düzeyde katkı sağlayabileceğinin anlaşılması, karşılaşılabilecek sıkıntıların ve gelişmeye açık alanların belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu çalışmada, ilk olarak akıllı şehir ve e-belediyecilik kavramları üzerinde durulmuş, sonrasında ise Türkiye'de ulusal bir vizyon olarak hayata geçirilmesi planlanan akıllı şehirler yaklaşımına belediyelerin ne tür katkılar sunabileceği mevcut durum ve yasal düzenlemeler incelenerek tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yerel yönetimler, e-belediyecilik, akıllı şehir

TOPLUMUN AİLE DANIŞMANLIĞINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ: KONYA ÖRNEĞİ

Didem KISAK

didemkisak@gmail.com
KTO Karatay Üniversitesi
Orcid ID: 0009-0005-3239-0634

Özet

Aile danışmanlığının nasıl bir uygulama olduğu ve aile danışmanlarına başvurma ile ilgili toplumda bilinmeyen durumlar vardır. Aile danışmanı, birey ve ailenin sorunlarını anlamak için, bireylerin görüşlerini ve ilişkilerini araştırır. Aile üyelerinin birbirleriyle daha iyi iletişim kurmasına yardımcı olur. Aile danışmanı ailelerin çatışmayı değiştirmesine, geliştirmesine ve çözmesine yardımcı olur. Ailelere problemlerinin çözümlenmesi konusunda profesyonel hizmetler sunan bu meslek grubunun toplum tarafından bilinir olması bu hizmetten yararlanılabilmesi açısından oldukça önemlidir. Aile danışmanlığı mesleğinin ülkemizde yeni gelişmeye başlayan bir meslek dalı olması nedeniyle bu hizmete başvurulması hakkındaki toplumsal bilincin düşük olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte modernleşmeye bağlı olarak aile kurumunun değişip dönüştüğünü ve dolayısıyla aile içi sorunların da çeşitlendiğini görmekteyiz. Ebevyn-çocuk çatışmaları, eşler arasındaki anlaşmazlıklar, aile içi iletişimin zayıf olması, aile birlik algısının zedelenmesi, boşanma, madde bağımlılığı vb. sorunlar bugün ailelerin en çok sorun yaşadığı konulardan bazılarıdır. Sorunların çeşitlenmesi, aileyi ilgilendiren birçok konuda yönlendirme ve iyileştirmeler yapabilecek bir profesyonele başvurulmasını adeta bir ihtiyaç haline getirmiştir. Bunun bir ihtiyaca dönüşmesinin yanı sıra böylesi bir ihtiyaç anında çözüm için aile danışmanına başvurulmasının gerekli olduğunun bilinmesi çok daha önemli bir durumdur. Bu nedenle aile danışmanına yönelik toplumdaki beklenti, düşünce ve algının nasıl olduğunu analiz eden araştırmaların ortaya konulması gerekmektedir. Aile danışmanlarının daha etkili bir hizmet sunabilmesi açısından da kendisine başvuracak bireyler tarafından nasıl algılandıklarını bilmek oldukça önemlidir. Dolayısıyla aile danışmanlığı hizmetine yönelik toplumsal bakış açısının tespit edilmesinin bu alana birçok yönden yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu düşünce alt yapısıyla yapılacak olan bu çalışmanın temel hedefi; aile danışmanlığına yönelik görüşlerden hareketle aile danışmanlığının bilinirliğinin arttırılması ve toplumun aile danışmanlığına olan algılarının iyileştirilmesine yönelik öneriler geliştirmek ve evlilik öncesi ve boşanma gibi durumlar dışında da bu hizmet modelinin önemli ve gerekli olduğuna yönelik farkındalık sağlamaktır.

Anahtar Sözcükler: Aile danışmanlığı, aile danışmanlığının bilinirliği, aile sorunları, aile danışmanına yönelik algı

ÇÖZÜM ODAKLI TERAPİ: BİR OLGU SUNUMU

Neslihan TEKGÜL

ntekgul@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-6149-1825

Doç. Dr. Begüm SATICI

begum.satici@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-2161-782X

Özet

Yüksek Öğretim Kanunun 4. maddesinde, yüksek öğretimin öğrencileri, "Beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş olmasını; ilgi ve yetenekleri yönünde yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip, vatandaşlar olarak yetiştirmek" nin amaçlarının arasında yer aldığı belirtilmiştir (Yükseköğretim Kanunu, 1981). Bu doğrultuda yüksek öğretimin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için yaşamın en üretken olunduğu gençlik döneminde, yeti yitimine neden olabilen ve yetişkinlikte de olumsuz olarak kişilerin yaşamını etkileyebilecek ruhsal sorunlara dönük hizmetlerin, üniversitelerde sağlanarak hızlı bir şekilde sunulması önemlidir. Çözüm Odaklı Terapi (ÇOT) ruhsal sorunların çözümünde kısa sürede hızlıca etkili olabilen bir yaklaşımdır (Gingerich & Peterson, 2013). Bu çalışmada üniversite döneminde ruh sağlığı sorunu yaşayan ve eğitim hayatına uyum sağlamada güçlük çeken bir üniversite öğrencisinin; verilen psikoterapi ile ruh sağlığı sorununun hızlı ve etkili bir şekilde çözülerek eğitimine ve yaşamına uyumundaki son durumunun ortaya konulması hedeflenmiştir. Psikolojik destek sürecinde benimsenen yaklaşım Çözüm Odaklı Terapi' dir. ÇOT, çoğunlukla 1 seans ile 10 seans arası gerçekleşen ve etkililiği kanıtlanmış bir psikoterapi yöntemidir (Gingerich & Eisengart, 2000; Lethem, 2002). ÇOT bireysel ve yüz yüze olarak uygulanmış olup ÇOT seans yapılanmasına bağlı kalınarak amigo efekti, istisnalar, mucize soru, derecelendirme ve ev ödevi tekniklerinden yararlanılmıştır. Çalışmada Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ), Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ) ve ön görüşme formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Olgu 24 yaşında, erkek, daha önce hiçbir psikolojik destek almamış; ancak annesi ve ağabeyinde psikiyatrik öykü olan, erteleme, zevk alamama, özbakım sorunları yaşayan, sosyal ve akademik sorunları olan bir üniversite öğrencisidir. İki seanslık psikoterapi öncesi ön test sonucuna göre orta düzeyde depresyon (BDÖ=18) ve hafif düzeyde anksiyete (BAÖ=10) semptomları gözlenmiştir. Psikoterapi sonrası son testlerde ise BDÖ skoru 4 (normal) ve BAÖ skoru 0 (normal) olarak bulunmuştur. Bunlara ek olarak müdahale sonunda öğrencinin erteleme davranışınca ciddi düzelme, zevk almaya başlama, ders çalışabilme ve özbakımında iyileşme görülmüştür. Sonuç olarak bu vakada uygulanan ÇOT müdahalesinin etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuçlar ilgili alanyazın bağlamında tartışılarak psikolojik desteğin önemine vurgu yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Üniversite öğrencileri, depresyon, anksiyete, çözüm odaklı terapi, psikolojik destek.

ÖĞRETMEN VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ 2013 OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Prof. Dr. Hasan Hüseyin ŞAHAN

hsahan@balikesir.edu.tr
Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
Orcid ID: 0000-0003-0180-4812

Sümeyye ALTAY

ssumaltayy@gmail.com
Millî Eğitim Bakanlığı
Orcid ID: 0000-0001-9444-5980

Özet

Okul öncesi dönemdeki eğitim çocuğun ilerideki yaşantısına ait tutum, değer ve davranışlarını şekillendirecek, planlı ve sistemli gelişmeyi sağlayan bir süreçtir. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki eğitimin kalitesi, uygulanan programın niteliği ile doğrudan ilişkilidir. Bu araştırma, okul öncesi öğretmenleri ve öğretim elemanlarının 2013 okul öncesi eğitim programına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden çoklu durum çalışması deseninde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme formu kullanılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesi için amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme, ölçüt örnekleme ve kolay ulaşılabilir durum örneklemesi kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi ve betimsel analiz yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, 2013 okul öncesi eğitim programının tasarı biçimiyle oldukça nitelikli olmakla birlikte uygulama sürecine ilişkin belli oranda olumsuzlukları ve geliştirilmesi gereken boyutları olduğu da saptanmıştır. Bu sonuçlara dayalı olarak programın uygulamada daha verimli olabilmesi için fiziksel imkân yetersizliklerin giderilmesi önerilebilir. Buna ek olarak öğretmen niteliğini arttırmak için, verimliliği yüksek olan hizmet içi eğitimler uygulanmalıdır. Hizmet içi eğitimlerin teorik olmaktan çok uygulamaya dönük olması niteliği daha çok arttırabilir.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi eğitim, alternatif eğitim yaklaşımları, öğretmen ve öğretim elemanı görüşleri

OKUL ÖNCESİNDE ALTERNATİF EĞİTİM YAKLAŞIMLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ

Prof. Dr. Hasan Hüseyin ŞAHAN

hsahan@balikesir.edu.tr
Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
Orcid ID: 0000-0003-0180-4812

Sümeyye ALTAY

ssumaltayy@gmail.com
Millî Eğitim Bakanlığı
Orcid ID: 0000-0001-9444-5980

Özet

Bu araştırma, alternatif eğitim yaklaşımlarının (Montessori, Reggio Emilia ve Waldorf) 2013 okul öncesi eğitim programına yansımalarına ilişkin öğretmen ve öğretim elemanı görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden çoklu durum çalışması deseninde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme formu kullanılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesi için amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme, ölçüt örnekleme ve kolay ulaşılabilir durum örneklemesi kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi ve betimsel analiz yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, alternatif eğitim yaklaşımlarının hem eklektik hem de spesifik olarak Türk eğitim sistemine uygun özelliklerinin yanında, uygun olmayan özelliklerinin de bulunduğu saptanmıştır. Bu çerçevede okul öncesi eğitime yönelik olarak Millî özelliklerden ödün vermeden alternatif eğitim yaklaşımlarının öngördüğü belli niteliklere de uygun biçimde uygulanabilir (öğretmen niteliği, öğrenme ortamı ve çevre özellikleri gereken niteliklerde oluşturularak) bir eğitim programın geliştirilmesi gerektiği ortaya konmuştur.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi eğitim, alternatif eğitim yaklaşımları, Montessori, Reggio Emilia, Waldorf.

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK DURUMLARINI İNCELEYEN MAKALE VE LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ

Gülşen TOPAL ÖZGEN

gulsen.topal.41@gmail.com
MEB
Orcid ID: 0000-0001-7010-3644

Deniz ALSAÇ

dincer_deniz82@hotmail.com
MEB
Orcid ID: 0000-0002-1251-3589

Özet

Lisansüstü tezler ve makaleler bir akademik literatürdeki araştırmaların özelliklerini ve yönelimlerini tespit edebilmede ve eğitimin niteliği hakkında önemli veriler sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de ilkokul öğrencileri üzerine yapılmış psikoloji araştırmalarını incelemek ve bu alandaki eğilimleri belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, 2017-2022 yılları arasında Türkiye'de ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını inceleyen sunulmuş lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) tezler ve ulusal hakemli makaleler incelenmiştir. Makaleler için, Tübitak ULAKBİM'de indekslenen makaleler; lisansüstü tezler için ise, Ulusal Tez Merkezi veritabanları kullanılmıştır. Tarama yapılırken "ilkokul öğrencileri", "1. Sınıf öğrencileri", "2. Sınıf öğrencileri", "3. Sınıf öğrencileri" ve "4. Sınıf öğrencileri" gibi anahtar kavramlar kullanılmış; çıkan araştırmalardan teması ağırlıklı olarak psikoloji, psikolojik danışmanlık, eğitim bilimleri olan dergilerde yayınlanmış makaleler çalışmaya dâhil edilmiştir. Lisansüstü tezler ve makaleler incelenirken, araştırmacılar tarafından geliştirilen, çalışmanın türü, yıl, konu, araştırma yöntemi, çalışma grubu büyüklüğü ve istatistiksel teknikler gibi 6 farklı tema içeren bir "Araştırma İnceleme Formu" kullanılmıştır. Lisansüstü tezlere ve makalelere nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemiyle ulaşılmış ve çalışmalar, içerik analizi kullanılarak incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, 7 lisansüstü teze ve 29 ulusal hakemli dergide yayınlanmış makaleye ulaşılmıştır. Çalışmalar en fazla 2019 yılında yapılmıştır. İlkokul çocuklarında en fazla araştırılan konu kaygı konusudur. Araştırmalarda ağırlıklı olarak nicel yöntem; nicel yöntem desenlerinden ise ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Örneklem sayıları en düşük 8, en yüksek 450 öğrencidir. En fazla 4. sınıf öğrencileri ile çalışılmıştır. İstatistiksel teknik olarak da en fazla ilişkisel teknikler tercih edilmiştir. İlkokul öğrencileri üzerine yapılmış psikoloji araştırmalarının incelendiği bu araştırma sonuçları literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: ilkokul öğrencileri, psikoloji, doküman analizi

FEN BİLİMLERİNDE ANALOJİ HİKAYELERİ KULLANIMI

Ela Müslüme ÖZ

elaoz232@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Elif GÖREN

elif.goren55@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Gülbin ÖZKAN

gozkan@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: https://orcid.org/0000-0001-8390-5259

Özet

Bu çalışmanın amacı fen bilimleri dersinde analoji hikayeleri kullanımının öğrencilerin derse olan motivasyonuna etkisini incelemektir. Bu çalışmanın yöntemi, nicel araştırma türlerinden tek grup ön-test son-test deneysel desendir. Çalışmadaki katılımcılar 2022-2023 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da bir devlet ortaokulunda 6. sınıfta öğrenim görmekte olan 24 öğrenciden oluşmaktadır. Uygulamaya başlamadan önce gerekli etik kurul izni alınmıştır ve çalışmaya gönüllü öğrenciler katılmıştır. Araştırmacılar tarafından uygulamaya başlamadan önce öğrencilere Fen Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Ölçeği ön-test olarak uygulanmıştır. Bu ölçek Dede ve Yaman tarafından 2008 yılında geliştirilmiştir. Ölçekte 23 madde yer almaktadır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı 0,80 olarak belirlenmiştir. Öğrenciler için araştırmacılar tarafından hazırlanan Dolaşım Sistemi, Destek ve Hareket Sistemi, Sindirim Sistemi ve Solunum Sistemi analoji hikayeleri görsellerle desteklenerek 4 hafta boyunca sınıfta anlatılmıştır. Çalışmanın son haftasında öğrencilere ön-test olarak uygulanan motivasyon ölçeği son-test olarak tekrar uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilere uygulama sonunda açık uçlu sorular sorulmuştur. Veri toplama aracıyla toplanan nicel veriler SPSS programı ile istatistiksel olarak, nitel veriler ise içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda analoji hikayeleri kullanımının öğrencilerin fen bilimlerine yönelik motivasyonunu arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Uygulama sonrasında açık uçlu soru formuna öğrencilerin verdikleri yanıtlara bakıldığında etkinliğin olumlu yönlerinin olumsuz yönlerine göre oldukça fazla olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına dayanılarak, fen bilimleri dersinde analoji hikayelerini konu ve kazanımlara uygun şekilde tasarlanarak ders esnasında etkili bir öğretim tekniği olarak kullanılabileceği düşünülmektedir. Böylece öğrencilerin fen bilimlerine yönelik motivasyonu arttırılabilir. Gelecek çalışmalarda fen bilimlerinde analoji hikayelerinin kullanımı öğrencilerin öğrenmesi üzerindeki etkisi araştırılabilir. Öğrencilerin eğlenerek öğrenmesinin onların öğrenmeleri üzerinde olumlu etkisi olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: fen bilimleri öğretimi, analoji, benzeşim, fen hikayeleri, nicel araştırma

ÇOK KÜLTÜRLÜ SINIFLARDA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE BİBLİYOTERAPİ YÖNTEMİNİN SINIF İKLİMİNE ETKİSİ

Gizem YILDIRAN

gizem.yildiran@std.yildiz.edu.tr
MEB
Orcid ID: 0000-0002-9621-7612

Özet

Özet Ülkemize son yıllarda yapılan yoğun göçler sonucu ilköğretim sınıflarında çok dilli ve çok kültürlü sınıf iklimleri oluşmaktadır. Bu sınıflardaki öğrencilerin farklı kültürel yapılara olumlu tutum geliştirmesi ve 21. yüzyıl yeterliliklerinden kültürel farkındalık bilincinde olması beklenmektedir. Bu çalışmayla, bibliyoterapi yönteminin kültürlerarası duyarlılık yetilerine sahip bir öğrenme ortamı oluşturmaya yönelik etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışma Antalya/Finike Hasyurt Ortaokulunda öğrenim gören 3'ü yabancı uyruklu 27 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışma kapsamında çok kültürlü sınıf ortamında sorun yaşanan ya da farkındalık kazanılması istenilen dört tema belirlenmiştir: Çocuk hakları, Mültecilik, Akran Zorbalığı ve Hoşgörü. Belirlenen dört tema için öğrencilerin seviyelerine uygun dört kitap (Küçük Adımlar, Benim Adım Mülteci Değil, Teo'nun Zorbalık Kitabı, Değer Denizi'nde Hoşgörü) ve kitapları destekleyici dört animasyon (Çocuk Hakları Sözleşmesi, Karton Kutu, Zorbalık Nedir, Hoşgörü) belirlenerek ders içeriği zenginleştirilmiştir. Öğrencilerin hoşgörü eğilimlerini ölçebilmek amacıyla Çalışkan ve Sağlam (2012) tarafından geliştirilen değer, kabul empati olmak üzere üç boyuttan ve toplam 18 madden oluşan; hiç uygun değil"1", uygun değil"2", biraz uygun "3", uygun "4", tamamen uygun "5" şeklinde puanlanabilen beşli likert tipi Hoşgörü Eğilim Ölçeği sürecin başında ve sonunda öğrencilere uygulanmıştır. Her hafta bir tema olmak üzere dört hafta boyunca bibliyoterapi yöntemi uygulanmıştır. Belirlenen kitaplar okunarak aynı temadaki animasyon izletilmiştir. Ardından soru-cevap yöntemiyle tartışma ortamı sağlanmış bunun yanı sıra öğrencilerin duygularını resimlerle de ifade edebileceği belirtilerek temalar derinlemesine incelenmiştir. Katılımcılardan elde edilen ön test ve son test verileri, Bağımlı Örneklem T Testi yöntemi kullanılarak nicel bir analiz yapılmıştır. Yapılan uygulamaya ait ön/son test düzeyleri incelendiğinde; ön test düzeylerinin 84-130 değerleri arasında ortalama 108,06±12,73, son test düzeylerinin 95-126 değerleri arasında ortalama 115,61±8,30 değerleri arasında dağıldığı tespit edilmiştir. Birim sayısı nedeniyle Shapiro-Wilk test istatistiği dikkate alınarak ön/son test düzeylerinin normal dağılımdan geldiği görülmektedir. Farklılığa İlişkin Bağımlı Örneklem T Testi sonucuna göre farklı zamanlarda aynı kişilere uygulanan test için; ön/son test düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Son test düzeyleri anlamlı derecede yüksektir. Sonuç olarak bibliyoterapi yöntemi çok kültürlü sınıflarda kültürlerarası duyarlılık oluşturmaya katkı sağlayacak bir niteliktedir.Çok kültürlü sınıflarda kültürlerarası duyarlılık sağlanması için dil öğretiminde bibliyoterapi yöntemi kullanılabilir.Türkçe ders kitaplarında araştırma için seçilen temalara yer verilmesi sözü edilen sınıflarda kültürlerarası duyarlılık oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Çok Kültürlülük, Hoşgörü, Bibliyoterapi

ÇEVRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETİ VEREN WEB SİTELERİNİN ETİK İLKELERE GÖRE İNCELENMESİ

Sündüz Feyza YILDIZHAN

psk.dan.feyzayildizhan@gmail.com
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı
Orcid ID: 0009-0004-5535-3927

Doç. Dr. Ahmet ERDEM

drahmeterdem@gmail.com
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı
Orcid ID: 0000-0002-7151-4100

Özet

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, sağladığı avantajlar sayesinde çevrimiçi psikolojik danışma uygulamaları hem danışanlar hem de ruh sağlığı uzmanları tarafından sıkça tercih edilen bir yöntem hâline gelmiştir. Çevrimiçi psikolojik danışmaya yönelik talebin artmasıyla bu hizmeti vermek üzere birden çok web sitesi ve uygulama oluşturulmuştur ve oluşturulmaya devam edilmektedir. Çevrimiçi psikolojik danışmadaki bu gelişmelerle birlikte psikolojik danışmanlık uygulamaları ve etiği de yeni bir ortamda sergilenmeye başlanmıştır ve bu durum bir takım etik kaygıları da gündeme getirmiştir. Bu açıdan çevrimiçi psikolojik danışma hizmeti veren Türkiye oluşumlu web sitelerinin mevcut durumunun ve etik ilkelere uygunluğunun incelenmesi gerektiği düşünülmüştür. Bu araştırmanın amacı çevrimiçi psikolojik danışma hizmeti veren web sitelerinin mevcut durumunu ve etik ilkelere uygunluğunu incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, belirlenen anahtar kelimeleri ve dahil edilme kriterlerini karşılayan web siteleri belirlenmiştir ve bu siteler iki gruba ayrılarak incelenmiştir. Birden çok ruh sağlığı uzmanını içeren 141 web sitesi ve yalnızca bir uzmanı içeren 124 web sitesi olmak üzere toplamda 265 web sitesi incelenmiştir. Ayrıca, incelenen tüm web sitelerinde (N=265) toplam 2878 ruh sağlığı uzmanının (Psikolojik danışman, psikolog veya psikiyatrist) bilgilerine ulaşılmıştır. Araştırmada, web sitelerini değerlendirmek için etik kılavuzlardan ve literatürden yararlanılarak 31 maddeden oluşan bir etik değerlendirme listesi oluşturulmuştur ve tüm siteler tek tek bu listeye göre incelenip değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, web sitelerinin etik değerlendirme listesindeki kategorilerden en çok Yetkinlik, en az ise Psikolojik Ölçme ve Değerlendirme kategorisinde bulunan maddelere etik uygunluk gösterdiği görülmüştür. Ayrıca incelenen web sitelerinden neredeyse hiçbiri etik değerlendirme listesindeki maddelerin tamamına uygunluk göstermemiştir. Sonuç olarak çevrimiçi psikolojik danışma hizmeti veren web sitelerinin büyük çoğunluğunun, etik ilkelere uygunluğu tam olarak yansıtmadığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Çevrimiçi psikolojik danışma, psikolojik danışma web siteleri, online terapi, etik ilkeler

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DİŞ ÇÜRÜĞÜNÜN TARİHİNE ANTROPOLOJİK BİR BAKIŞ

Fatma ARÇOK

fatmaarcok19@gmail.com
Hitit Üniversitesi
Orcid ID: 0009-0005-5464-1705

Özet

Amaç: Antropolojik ve arkeolojik kazılar sonucu elde edilen iskeletlerden bize en önemli verileri veren iskelet kalıntıları dişlerdir. Dişler kimyasal ve fiziksel yıkıma sert ve dayanıklı yapılarından dolayı sağlam kalabilirler. Bu yüzden antropologlar için oldukça önemli bir çalışma materyalidir. Diş çürüğünün varlığı çok eski tarihlere kadar gidebilmektedir. Diş çürüğü dişin mine tabakasını bazı bakterilerin varlığı sonucu demineralize etmesi bozundurması olayıdır. Diş çürüğü dişler üzerindeki biriken plak içindeki bakterilerin ürettiği asit sonucu kalsiyum miktarının azalmasıyla mine, dentin ve sementte oluşan tahribat olarak tanımlanır. Diş çürüğü toplumlararası temizlik alışkanlıkları, ağız ve diş sağlığı ve beslenme farklılıklarını ortaya koyması açısından oldukça önemli diş patolojileri arasındadır. Bu nedenle söz konusu çalışmadaki amaç, diş çürüğünün tarihsel süreç içerisindeki değişimini ve bu değişimin nedenlerini belirleyerek, çeşitli dönemlerde yaşamış olan Anadolu toplumlarının beslenme ve diş sağlığına yönelik farklılıklarını değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışma materyalini Antik dönem Anadolu toplumları ile ilgili yazılmış olan makale, tez ve araştırma yazıları oluşturmaktadır. Söz konusu patoloji ile ilgili literatürlerin taranması elde edilen veriler ile değerlendirme yapılmıştır.

Bulgular: Geçmiş dönemlere dair Anadolu toplumlarındaki diş çürüğü oranları incelenmiştir. Bu araştırmaya dair elde edilen bulgulara göre Anadolu'da yaşamış avcı toplayıcı olan toplumlarda diş çürüğü oranı %1-2 iken bu oran neolitik dönemde tahıl ve karbonhidrat diyeti neticesinde %5-6, Kalkolitik dönem ve Ortaçağ arasında Helenistik Roma devrini yaşayan toplumlarda çürük %8,2 oranında bulunmuştur. Bu dönemde farklı coğrafi bölgelerde yaşayan toplumlar %4 ile %15 arası değişen oranlarda çürüğe sahiptir. Ortaçağ toplumlarında %12-25 arası çürük prevalansı görülürken Sanayi Devrimi ile rafine şeker kullanımı sonrasında bu oran %50'nin üzerine çıkmıştır. 20.. yy sonlarına doğru ise flor kullanımı ile teknolojik gelişmeler sayesinde diş çürüğü oranları oldukça azalmıştır.

Sonuç: Diş çürüğü Paleolitik dönemde avcı toplayıcı olan toplumlarda %1 gibi çok az oranda görülmekte iken neolitik dönemde yerleşik hayatın getirdiği diyet sonucu tahıl kullanımının artışı ile beraber diş çürüğü oranları oldukça artmıştır. Besinlerinin büyük bölümünü buğday, nohut, mercimek, yulaf, çavdar ve mısır gibi tahıllı ürünleri gibi karbonhidratlı yiyeceklerin oluşturduğu toplumlarda diş sağlıkları olumsuz yönde etkilenmiştir. Diş çürükleri, besin üretim teknikleri ve beslenme alışkanlıkları ile doğrudan bağlantılıdır. Deniz ürünleri ve hayvancılıkla uğraşan ve diyetlerinin büyük bir kısmını protein ağırlıklı olarak beslenen toplumlarda diş çürüğü oranı daha az iken, tarım ile beslenen toplumlarda daha yüksek oranda görülmektedir. Yerleşik hayata geçiş ile tarımın başlaması ve sanayileşme gibi önemli olaylar beslenme yapısının değişmesine dolayısıyla da çürüğün artmasına neden olmuştur. Bu çalışmada en önemli diş patolojilerinden olan diş çürüğünün geçmiş toplumlardan günümüze kadar süreçteki beslenme ile ilişkisi üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Antropoloji, diş çürüğü, dental patoloji

PRE-SERVICE EFL TEACHERS' ASSESSMENT LITERACY NEEDS

Tuna AYKUT

tunaaykutt@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0009-0006-7071-6575

Prof. Dr. Burcu ÜNAL

burcuunall06@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-6345-6430

Abstract

Language testing and assessment (LTA) has started to take on pivotal roles in the field of language education. Good assessment practices inform students on their learning goals, inform the teaching process itself and also give students means with which they can improve their own learning and help them become self-regulating learners. The importance of assessment in classroom contexts and the guidelines for best practices of assessment are well discussed in the literature but teachers' everyday practices are found to be not up to the standards set by these professional discourses. This discrepancy has been attributed to low levels of language assessment literacy (LAL) among practicing teachers. While various definitions and frameworks about what constitutes LAL exist, it can be defined as having the theoretical knowledge and practical know-how to employ effective assessment practices. Pre-service teacher training is a crucial time for raising teacher candidate's LAL levels. But developmental problems regarding LAL may occur during that time whether that be stemming from the course content or stemming from teacher candidates' beliefs and ideas about assessment. On that end, this research aimed to explore how pre-service EFL teachers perceive their assessment training needs. Using a questionnaire (n = 83) adopted from Vogt and Tsagari (2014), pre-service EFL teachers' assessment needs were investigated across different domains such as purposes, content and concepts of language testing and assessment. It was found that for all of the items in the questionnaire, albeit with different degrees, the majority of the teacher candidates expressed a need for training.

Keywords: Language testing and assessment (LTA), language assessment literacy (LAL), English as a foreign language (EFL), pre-service teachers, teacher training

PSİKOLOJİK DANIŞMADA YENİ BİR TEKNİK: "TERAPİDE YÜRÜRKEN KONUŞ"/ "WALK-AND-TALK THERAPY"

Dr. Öğr. Üyesi Şeyma GÜLDAL

sguldal@29mayis.edu.tr
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-6590-9122

Özet

Bir ruh sağlığı hizmeti olarak psikolojik danışma çoğunlukla yüz yüze yürütülen ve danışan-danışman arasındaki ilişkiden büyük oranda etkilenin bir süreçtir. Ruh sağlığı hizmetlerine yönelik artan talep ve kaynaklardaki sürekli azalma, ruh sağlığına yönelik hizmet verenleri çeşitli yeni programlar geliştirmeye ve farklı hizmet sunum stratejileri tasarlamaya yöneltmektedir. COVID-19 pandemisi sürecinde, değişen şartlar göz önünde bulundurularak, çoğunlukla yüz yüze verilen bireysel ya da grupla psikolojik danışma hizmetlerinin online olarak verilmesinin oldukça yaygınlaşması buna örnek olarak gösterilebilir. Bu süreçte online psikolojik danışma hizmeti almak istemeyen bireyler için danışma seanslarının açık havada yapılması bir seçenek olabilirdi. Ancak literatürde pandemi sürecinde açık havada verilen ruh sağlığı hizmetlerine yönelik yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır. Bu çalışma açık havada "yürürken konuş"manın (walk and talk therapy) psikolojik danışma sürecinde kullanımını kapsamaktadır. "Yürürken konuş" psikolojik danışmanın ve danışanın danışma/terapi seansları sırasında dışarıda birlikte yürüdüğü bir danışmanlık biçimini ifade etmektedir. Yürürken konuşmak, doğayı ve fiziksel aktiviteyi rutin psikolojik danışma uygulamasına entegre etmek için erişilebilir bir yol sunar ve diğer açık hava temelli terapi çeşitlerindeki (vahşi doğa ve macera terapisi gibi) maliyetleri içermez. Fiziksel aktivitede bulunmak genel sağlığı olumlu etkilemenin yanı sıra her yaştan bireyin ruh sağlığına katkıda bulunmakta depresyon belirtilerini ve kaygıyı azaltmakta, özgüveni artırmaktadır. Öte yandan, doğal ortamda yapılan psikolojik danışma, sanayileşme ile birlikte doğal dünyayla bağını kaybeden benliğin doğa kopuşunun iyileştirilmesine de aracılık edebilir ve iyi oluşunu destekleyecektir. Terapide yürürken konuşma uygulaması şu şekildedir; öncelikle kapalı mekanda tanışma seansı yapılır, ardından yürüyüşün yapıldığı seanslarla devam edilir. Danışan ve danışman ofiste ya da kararlaştırılan bir yerde açık havada yürürken konuşacakları 50 dakikalık seans için buluşur. Açık havada yürürken yapılan seanslarda kullanılan teknikler ve danışmanın rolü kapalı alanda oturarak yapılan seanslarınkine benzerdir. Ek olarak danışmanın güvenlik amacıyla yürürken danışanı gözetme ve yöneltme rolü bulunur. Terapötik faydaları arasında sorunları ele almayı ve ilişki/bağ kurmayı kolaylaştırması, sorunları farklı şekilde ele almayı ve değerlendirmeyi destekleyici oluşu yer alır. Hem danışan hem danışman için fiziksel ve ruhsal faydalarının yanı sıra doğa ve beden farkındalığını da artırır. Her teknikte olduğu gibi seanslarda yürürken konuşmanın da sınırlılıkları bulunmaktadır. Yeterince araştırma ve uygulamasının olmayışı, seanslarda hava durumunun etkisi, gizlilik ve danışan güvenliği bu sınırlılıklar arasında yer alır. Sonuç olarak, doğanın sunduğu imkanlarla hareket etmenin faydalarının bir araya gelmesi ile psikolojik danışma hizmetlerinin kapalı bir odada oturarak gerçekleştirilmesine alternatif olarak "yürürken konuş"ma değerlendirilebilir. Odada karşılıklı oturup konuşularak yapılan psikolojik danışma hizmetine kıyasla açık havada yürürken konuşmak anda olmayı kolaylaştırırken danışanın daha rahat hissetmesine ve daha rahat konuşmasına olanak sağlamaktadır. Açık hava ve yürümenin kaygı azaltıcı etkisi göz önünde bulundurulduğunda özellikle kaygı problemleri yaşayan danışanlarla yapılacak uygulamaların etkililiği araştırılabilir. Öte yandan, COVID-19 pandemisi veya deprem sonrası süreçlerde kapalı alanların sağlık veya can güvenliği için tehdit olabileceği durumlarda açık havada yürürken konuşmak bir seçenek olarak değerlendirilebilir. Yürürken konuşma seçeneği danışanın ihtiyaçları gözetilerek ve açık havada mahremiyeti sağlanacak şekilde uygulanmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Terapide yürürken konuş, walk-and-talk therapy, açık havada psikolojik danışma

SINIF YÖNETİMİ YAKLAŞIMLARI ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

bildirim61@gmail.com
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Orcid ID: https://orcid.org/0000-0001-6225-5859.

Dr. Esin METLİLO

metliloesin@gmail.com
Kosova Prizren Emin Dura İlköğretim Okulu
Orcid ID: https://orcid.org/0000-0002-7579-180x

Özet

Bu çalışma betimsel tarama modelinde bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Araştırmaya 2022-2023 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Döneminde Türkiye (183) ve Kosova (194) ülkeleri devlet okullarında görev yapan 377 öğretmen katılmıştır. Ölçek Türkiye ve Kosova'da görev yapan öğretmenlere aynı zamanda uygulanmıştır. Ölçeğin geçerlik çalışmasında Açımlayıcı Faktör Analizi (DFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda likert tipinde (1)Hiç Katılmıyorum (2)Katılmıyorum (3)Kısmen Katılıyorum (4)Katılıyorum (5)Tamamen Katılıyorum şeklinde dört faktörden ve 19 maddene oluşan Ölçeğin Güvenirlik katsayısı Cronbach Alfa değeri birinci alt boyutta α=.56, ikinci alt booyutta α=.57, üçüncü alt boyutta α=.86, dördüncü alt boyutta α=.83 ve genelinde α=.86'dır. Birinci alt boyut tepkisel (1,2,3), ikinci alt boyut önlemsel (4,5,6,7), üçüncü alt boyut gelişimsel (8,9,10,11,12,13) ve dördüncü alt boyut bütünsel (14,15,16,17,18,19) alt boyut olarak adlandırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sınıf Yönetimi Yaklaşımları Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

EĞİTİM BİLİMLERİ LİSANSÜSTÜ BİLİMSEL ARAŞTIRMA DESENİ ÖNERİSİ

Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

bildirim61@gmail.com
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Orcid ID: https://orcid.org/0000-0001-6225-5859

Nehir KACAR

nehirkacar@gmail.com
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Orcid ID: https://orcid.org/0000-0003-1060-5399

Özet

Bu çalışma ile Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı kapsamında gerçekleştirilecek olan lisansüstü tezlere sadelik, anlaşılırlık kazandırılması, tekrarların önlenmesi amacıyla bir öneri sunulması amaçlanmaktadır. Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalında 2022 yılında halen uygulanmakta olan tez yazma deseninin genel olarak tüm Enstitülerde benzerlik göstermesine rağmen bir takım farklılıklar da göze çarpmaktadır. Bu öneri ile tez yazma deseninde bütünlük, sadelik, anlaşılırlık hedeflenmektedir. Mevcut desenlemelerde farklılıkların yanında gereğinden fazla ayrıntılara ve tekrarlara düşülmektedir. Öneride ön bölümlerde farklılık önerilmemektedir. Birinci bölüm Problem durumu ve Amaç bölümüdür. Problem Durumu başlığı altında ilgili literatür taraması yapılır, ilgili araştırmanın problemine zemin oluşturulur ve ilgili araştırmalara yer verilir. Bu başlık altında ilgili araştırmanın neden gerekli olduğu, özgünlüğü ve önemine yer verilir. Ayrıca önem başlığına gerek kalmaz. Çünkü bir çok araştırmacı gerekçe ve özgünlüğü önemi ile karıştırabilmektedir. Elde edilen sonuçların alana, bilime, uygulamaya, yönteme muhtemel katkısı burada ifade edilir ve gerekçeli olarak problem cümlesi ifade edilir. Amaç başlığı altında araştırmanın amacı ifade edilir, alt problemlere yer verilir. Varsayımlar başlığı altında (Varsa) Varsayımlar gerçekli olarak ifade edilir. Tanımlarbaşlığı altında ilgili kavramların operasyonel tanımına yer verilir. İkinci bölüm yöntem bölümüdür. Bu bölümde fazla bir değişikliğe ihtiyaç duyulmamaktadır. Araştırmanın modeli başlığı altında araştırmanın modeli gerekçeli olarak ifade edilir, geçerli bir referansla desteklenir. Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu/Veri Kaynağı başlığı altında veri kaynakları, onların seçimine yer verilir. Verilerin Toplanması başlığı altında verilerin nasıl bir uygulama ile, ne tür ve hangi veri toplama araçlarıyla elde edildiği açık ve anlaşılır biçimde ifade edilir. Verilerin Analizi başlığı altında, toplanan verilerin nasıl tasnif edildiği, hangi amaçla ve nasıl analiz edildiği net olarak ifade edilir. Üçüncü bölüm Bulgular ve Tartışma bölümüdür. Demografik bilgilere ilişkin bulgular (Bu kısım yöntem bölümünde de verilebilir). Alt problemlere ilişkin bulgular ve tartışma (bazı kaynaklarda tartışma yerine "Yorumlar" ifadesi yer almaktadır). Bu bölümde elde verilerin analizine dayalı bulgular tablo veya metin biçiminde verildikten sonra o bulgularla ilgili tartışmaya yer verilir, ayrıca son bölümde tartışmaya yer verilmez. Çünkü buradaki bulgular tartışmada yeniden ele alınarak tartışma yapılması çalışmanın tekrara düşmesine yol açmaktadır. Dördüncü bölüm Sonuçlar ve Öneriler bölümüdür. Sonuçlar başlığı altında bulgular ve tartışma bölümünden çıkarılan sonuçlar daha anlaşılır şekilde yazılır. (Her sonuca dayalı öneri hemen sonuçtan sonra da yazılabilir). Öneriler başlığı altında ulaşılan sonuçlara dayalı (gerekli olanlarda) öneriler geliştirilir. Öneriler sonuçlarla sınırlı ve işlevsel olmalıdır. Araştırmanın niteliğine göre politika belirleyicilere, karar vericilere, uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik gerekçeli olarak somut önerilere yer verilir.

Anahtar Sözcükler: Lisansüstü Eğitim, Araştırma Deseni, Araştırma Deseni Önerisi

HATAY ÇOCUK İZLEM MERKEZİ VERİLERİ ÜZERİNDEN CİNSEL İSTİSMAR VAKALARINA SOSYAL HİZMET BAKIŞI

Dr. Öğr. Üyesi Özgür SAĞLAM

saglamozgurr@gmail.com
Hatay eğitim ve Araştırma Hastanesi
Orcid ID: 0000-0003-1307-9267

Özet

Çocuğun cinsel istismarı; bedensel, duygusal, toplumsal, ahlaki, kültürel ve hukuki boyutları olan makro kapsamlı ve karmaşık bir problemdir. İstismar çocuğun duygusal ve cinsel gelişimini, bireylerarası iletişimlerini, özgüvenini örseleyen akut ve süreğen travmadır. Çocuğun, istismarcı ile olan yakınlığına, istismarın süresine, sıklığına, şiddetine, fiziksel şiddetin eşlik etmesine, bedensel hasarın varlığına, çocuğun yaşı ve gelişim evresine, travma öncesi ruhsal gelişimine bağlı olarak cinsel istismarın çocuk üzerindeki etkileri değişebilmektedir. Cinsel istismar öyküsü; endişe, çöküntü, madde bağımlılığı, intihar, kişilik bozukluğu ve travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) gibi psikiyatrik bozukluklarla neticelenebilmektedir. Cinsel istismar vakaları bir halk sağlığı sorunudur bu sebeple tedavi aşamasından önce önleme çalışmalarını yaygınlaştırmak vaka sayısını azaltacaktır. Bu sunumunda meydana gelen bir cinsel istismar olayının nasıl gerçekleştiği ve nasıl ortaya çıktığı anlatılmakla birlikte çocuk cinsel istismarına ilişkin ulusal ve uluslararası literatür gözden geçirilerek çocukla temas eden eğitici ve diğer kişilerle çocuğun istismara maruz kalmasına yol açabilecek riskli davranışların çocuklar tarafından fark edilmesi, sosyal hizmet temelli bütüncül yaklaşım ile meslek elemanlarının müdahaleleri ve sosyal hizmet uzmanının adli sistemde cinsel istismar mağduru çocukla adli-tıbbi sosyal hizmet uygulamalarını nasıl uyguladığı anlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: çocuk izlem merkezi, cinsel istismar, sosyal hizmet uzmanı

DİJİTAL ÖYKÜLEME ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Emine SUR

eminesur30@gmail.com
MEB
Orcid ID: 0000-0002-6594-8885

Arş. Gör. Dr. Handan ÇELİK

celikhandan40@gmail.com
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-1125-5386

Özet

Dijital öyküleme, geleneksel öykü anlatımının teknolojinin de yardımıyla modern bir yaklaşımla sunulmasıyla ortaya çıkmıştır. Günümüzde eğitim-öğretimi kolaylaştıran, okul öncesi öğretimden yükseköğretime kadar tüm öğretim kademelerinde kullanılan dijital öyküleme öğrenme ve öğretme süreçlerindeki önemli katkıları nedeniyle son yıllarda araştırmaların öznesi konumuna gelmiştir. Bu araştırmanın amacı 2013-2022 yılları arasında dijital öyküleme üzerine yapılan araştırmaların bibliyometrik analiz aracılığıyla ayrıntılı bir şekilde incelenmesidir. 26.12.2022 tarihinde Scopus veri tabanında "digital storytelling" anahtar kelimesiyle "article title" arama özelliği kullanılarak araştırma yapılmıştır. Ulaşılan veriler excel elektronik tablosu olarak kaydedilmiş, VOSviewer programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırmada betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Analiz sonucunda dijital öyküleme üzerine yapılan araştırmaların 1091'inin İngilizce, 22'sinin İspanyolca, 3'ünün İtalyanca, 2'sinin Türkçe, 1'inin Danimarka, Almanca, Endonezya, Malaya, Portekizce ve Slovence yazıldığı; dijital öyküleme üzerine hazırlanan çalışmaların 586'sının makale, 288'inin bildiri, 170'inin kitap bölümü, 27'sinin inceleme, 15'inin konferans incelemesi, 9'unun kitap, 8'inin not ve 4'ünün mektup türünde olduğu; araştırmaların 2013-2019 yılları arasında sürekli arttığı 2019 yılından itibaren ise yatay bir seyirde devam ettiği görülmüştür. En çok atıf alan eserin Robin (2008) tarafından kaleme alınan "Digital storytelling: A powerful technology tool for the 21st century classroom" isimli makale olduğu; araştırmalarda en çok "dijital öyküleme", "hikâye anlatımı" ve "öykü" anahtar kelimelerinin kullanıldığı; dijital öyküleme alanına en çok katkıda bulunan araştırmacıların sırayla Robin, B. R. (736 atıf/ 4 yayın), Yang, Y. T. C. (317 atıf/ 2 yayın), Gubrium, A. (296 atıf/ 9 yayın), Gubrium, A. C. (281 atıf/ 8 yayın), Meadows, D. (211 atıf / 2 yayın), Lenette, C. (173 atıf, 4 yayın), McWilliam, K. (171 atıf/ 5 yayın); alana en çok katkı sağlayan ülkelerin Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya ve Türkiye olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: öykü, dijital öyküleme, bibliyometrik analiz

TÜRKİYE'DE GERÇEKLEŞTİRİLEN OKUMA ALIŞKANLIĞI ARAŞTIRMALARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Arş. Gör. Dr. Handan ÇELİK

celikhandan40@gmail.com
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-1125-5386

Emine SUR

eminesur30@gmail.com
MEB
Orcid ID: 0000-0002-6594-8885

Özet

Okuma alışkanlığı; bireylerin akademik başarısında, düşünme becerilerinin gelişmesinde, sosyalleşmesinde ve özellikle de diğer dil becerilerini etkili bir şekilde kullanmasında önemli bir etkendir. Okuma alışkanlığının bireylerin yaşamında önemli bir yerinin olması araştırmacıları okuma alışkanlığı üzerine bir dizi araştırma yapmaya yönlendirmiştir. Ancak yapılan alanyazın taramasında okuma alışkanlığı üzerine hazırlanmış çalışmaları çeşitli değişkenlere göre inceleyip değerlendirme yapan araştırmaların az sayıda olduğu görülmektedir. Bu araştırma ile alanyazındaki eksikliğin giderilmesi için okuma alışkanlığı üzerine yapılmış çalışmaların yayın yılı, amacı, yöntemi, yazar sayısı, kurum/üniversite bilgisi, örneklem düzeyi, örneklem sayısı ve çalışmalarda yapılan önerilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemine uygun olarak hazırlanan araştırmada incelenecek olan çalışmalar 01.01.2023 ve 01.02.2023 tarihleri arasında Google Akademik ve YÖK tez merkezinden "okuma alışkanlığı" anahtar kelimesi ile taranmıştır. Arama sonucunda 1990-2022 yılları arasında hazırlanmış 61 makale, 38 tez ve 5 bildiri olmak üzere toplam 104 araştırmaya ulaşılmıştır. Araştırma sonunda okuma alışkanlığı üzerine hazırlanmış çalışmaların önemli bir kısmının 2013 ve 2019 yıllarında gerçekleştirildiği; 77 tanesinin nicel, 22 tanesinin nitel, 4 tanesinin karma araştırma yöntemine uygun olduğu tespit edilmiştir. İncelenen çalışmaların 67 tanesinin 1 yazarla, 18 tanesinin 2 yazarla, 16 tanesinin 3 yazarla, 2 tanesinin 4 yazarla ve 1 tanesinin 6 yazarla hazırlandığı; araştırmaların önemli bir kısmının Hacettepe, Atatürk, Dokuz Eylül, Çankırı Karatekin Üniversitelerinde ve MEB'de gerçekleştirildiği görülmüştür. Çalışmalarda genel olarak ilk, ortaokul ve üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. İncelemeye tabi tutulan araştırmalarda en çok "Kütüphane öğrencilerin ilgisini çekecek hale getirilmeli", "Kütüphanelerde çeşitli konferanslar, açık oturum, tiyatro gibi faaliyetler tertip edilerek kültür ve cazibe merkezi haline getirilmelidir.", "Okullarda mutlaka çağdaş ve çekici kütüphaneler ile sınıf kitaplıkları oluşturulmalıdır", "Sınıf kitaplıkları oluşturulurken öğrencilerin ilgi alanları dikkate alınmalıdır." önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: okuma, okuma alışkanlığı, nitel araştırma

EHİL ANNELİK: ANNELERİN YETKİNLİKLERİNİ ARTIRMAYA YÖNELİK BİR PSİKO-EĞİTİM TASARISI

Gülşen Topal ÖZGEN

gulsen.topal.41@gmail.com
MEB
Orcid ID: 0000-0001-7010-3644

Özet

Çocuğun dünyaya gelmesini sağlayan doğum, ebeveyni de psikolojik olarak dünyaya getirir; bu süreç, ebeveynin, ebeveyn kimliğine sahip olmaya başladığı karmaşık bir süreçtir (Partridge, 1988). Ebeveynlik genellikle yetişkinliğin normatif gelişimsel bir görevi olarak kabul edilir (Diener, 2020) Ancak çocuğun hayatında ebeveynin etkisi ne kadarsa, bir yetişkinin hayatında ebeveyn olmak da o kadar önemlidir. Ebeveyn rol gelişim teorileri, ebeveyn rol gelişiminin hayat boyu süren bir süreç olarak ele almıştır. Genel olarak ebeveynlikte özel olarak ise annelikte rol gelişiminde evreleri belirleyen en önemli faktör şüphesiz ki çocuğun yaşıdır. Annelik sorumluluk ve davranışları çocuğun yaş ve gelişim döneminin ihtiyaçlarına göre değişmektedir. Gelişim psikolojisinde orta çocukluk dönemi çocuğun okula başlamasıyla başlayan ve ön ergenliğe kadar devam eden bir gelişim sürecidir. Ebeveyn benlik gelişimi açısından orta çocukluk döneminde çocuğu olan annelerin deneyimlediği bu dönem "ehil annelik" olarak adlandırılmıştır (Özgen ve Ekşi, 2022). EA, ebeveyn benlik algısı yüksek, ideal annelik algısına ulaşmak için çabalayan, anneliğe yüklediği anlamı güçlü olan, stres kaynaklarının farkında ve baş etme kapasitesine sahip, çocuk yetiştirmede olumlu disiplin teknikleri kullanmaya ve çocuğu ile ilişkisini iyi tutmaya çalışan, annelik rolünü kendinde ve hayatında olumlu bir dönüşüm fırsatı olarak değerlendiren annelik stili ve evresidir. Bu kavram; Ehil annelik, Annelik Öncesi, Anneliği Güçlendiren Faktörler, Çocuk Eğitiminde Uzmanlık, Çocuk Odaklı İletişim ve Anneliğin Dönüştürücü Etkisi olmak üzere altı temadan oluşmaktadır. Bu kavramdan ve alt temalarından yola çıkarak bir eğitim programı geliştirilmiştir. Bu programın amacı özellikle orta çocukluk döneminde çocuğu olan annelerin annelik benlik gelişimi üzerindeki etmenleri fark etmelerini, annelik benlik algılarını güçlendirmeyi, annelik pratiklerinde uzmanlaşmayı, anne-çocuk ilişkisini düzenlemeyi ve annelik benlik algısına dair farkındalıklarını artırmayı amaçlamaktadır. 6 oturum olarak tasarlanan bu programda ilk hafta annelik benlik kavramını anlama, ikinci hafta anneliğe etki eden etmenleri fark eme, üçünü hafta annelikte güçlükler ve baş etmeler, dördüncü hafta pratikler, beşinci hafta anne-çocuk iletişimi, altıncı ve son hafta anneliğin dönüştürücü etkilerinin farkına varma konu başlıkları ile psikoeğitim gerçekleştirilecek ve deneyim paylaşımları sağlanacaktır. Annelere yönelik bir eğitim önerisi olarak tasarlanan bu programın çocuk ve aile ile çalışan psikoloji ve psikolojik danışma alanlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Ehil Annelik, eğitim programı, ebeveyn benlik kavramı

BANKA TÜRLERİ İLE BANKALARIN YATIRIM HİZMET VE FAALİYETLERİNİN HUKUKİ AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ VE TÜRK EKONOMİSİNİN GÜÇLENMESİ ADINA YAPILABİLECEK HUKUKİ REVİZYONLAR

Dr. Öğr. Üyesi PERİHAN GÖZÜM

pgozum@hotmail.com
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0003-1174-8500

Arş. Gör. Rabia YILDIRIM

rabiauzumcu@karatekin.edu.tr
Çankırı Karatekin Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-9861-7636

Arş. Gör. Yasin YILDIRIM

yasinyildirim@karatekin.edu.tr
Çankırı Karatekin Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-8926-3517

Özet

Bankacılık, dünyanın en eski meslek sahalarından biri olup tarih boyunca küresel finans sistemleri nezdinde olağanüstü bir önem arz etmiştir. Bankalar, günümüzde de bireylerin ve özel şirketlerin tasarruflarının doğru bir şekilde yönetilmesi ve küresel/ulusal kalkınma süreçlerine kaynak teşkil etmesi gibi birçok faaliyet için muazzam bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle bankaların karakteristik şekilde yerine getirdikleri yatırım ve hizmet faaliyetlerinin şeffaf, açık ve sistematik bir hukuki/idari düzende teşkil ve icra ettirilmesi de bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Mevcut hukuk sistemimizde bankaların kuruluş ve faaliyet esasları ile işleyişine ilişkin esaslar 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda düzenlenmiş, ancak genel bir banka tanımı yapılmamıştır. Yine 5411 sayılı Kanun'da bankalar türlerine göre tanımlanmış ve "mevduat bankası", "katılım bankası" ve "kalkınma ve yatırım bankası" olmak üzere üç ana gruba ayrılmıştır. Mevduat bankaları, mevduat toplamak ve müşterilerine kredi tesis etmek amacıyla faaliyetlerde bulunmakta, kalkınma ve yatırım bankaları mevduat kabulü ile kredi faaliyetlerinin yanı sıra bilhassa 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu olmak üzere çeşitli kanunlar kapsamındaki faaliyetleri gerçekleştirmekte, son zamanlarda sayısı ve etkinliği oldukça artan katılım bankaları ise yine katılma hesapları ve benzeri yöntemlerle fon toplamaktadır. 6362 sayılı Kanunda gösterilen yatırım hizmetlerinin/faaliyetlerinin bir kısmı tüm banka türlerince yerine getirebilmekte ise de mevduat ve katılım bankalarının sermaye piyasasına dair pek çok işlemi yerine getirmesi yine aynı kanun ile yasaklanmıştır. Dolayısıyla portföy yönetimine dair hizmetler, yatırım danışmanlığına ilişkin faaliyetler ve sermaye piyasası araçlarının halka arzına ilişkin faaliyetleri yalnızca yatırım ve kalkınma bankaları ile bu kanunda gösterilen diğer yatırım kuruluşları tarafından yerine getirebilmektedir. Günümüzde birden fazla banka türünün bulunmasının farklı finansal ihtiyaçları ve talepleri olan gerçek ve tüzel kişilere hitap etmesi ve onların bu ihtiyaçlarını uzmanlaşmış bir şekilde karşılaması bu ayrımın en önemli avantajları olarak görülmektedir. Buna karşın tüm bankalar için 6102, 5411 ve 6362 sayılı kanunlarda ve neredeyse her bir işleme dair sayısız yönetmelik ve tebliğde farklı hükümlerin düzenleme altına alınması, bu durumun bankalara uygulanacak hükümlerin tespitini güçleştirmesi, katılım bankalarının faaliyetlerine dair yeterli ve açık düzenlemelerin bulunmaması, bu durumun hem bankalar hem de yatırımcılar için belirsizlik teşkil etmesi ise başlıca olumsuz yönler olarak ortaya çıkmaktadır. İşbu çalışmada bu minvalde, çeşitli kanunların ihtiva ettiği hükümler analiz edilmiş, bu hükümler arasında karşılaştırma yapılmış, doktrin kaynakları taranmış, ve son olarak konuya dair yargı kararları incelenmiş ve mevcut sorunlar bir kez daha ortaya konulmuştur. Ardından ise yapılması gerektiği düşünülen birtakım hukuki düzenlemeler ile bu sorunların ortadan kaldırılmasının mümkün olduğu ve

mevcut olumlu yönlerin de pekiştirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, bankalar gün geçtikçe faaliyetlerini çeşitlendirmekte ve sermaye piyasası alanında daha etkin bir rol üstlenmektedir. Bankaların sermaye piyasasında aktif olarak faaliyette bulunması sermaye piyasalarının gelişimine katkı sağlamakta, bu sayede ülke ekonomisi gelişme göstermektedir. Bankaların yapabileceği yatırım hizmet ve faaliyetleri düzenlenirken, bir yandan piyasanın gelişimine katkı sağlanması gözetilirken diğer yandan bankaların ekonomideki önemi göz önünde bulundurularak bankaların aşırı risk alarak mali durumunun kötüye gitmesi de engellenmeli, hizmetlerin hukuki niteliğinin belirlenmesi noktasında yeknesak düzenlemeler yapılarak yatırımcıların zarar görmesinin önüne geçilmelidir. Bu şekilde Cumhuriyetimizin 100'üncğ yılına girdiğimiz bu dönemde Türk ulusal bankacılık sisteminin ve dolayısıyla Türk ekonomisinin gelişmesine ve Türk milletinin genel kalkınma faaliyetlerine de olumlu bir etkide bulunmak mümkün hale gelecektir. Anahtar Kelimeler: Banka, Yatırım Hizmet ve Faaliyetleri, Sermaye Piyasası (Başlıklar Hariç Kelime Sayısı: 500)

Anahtar Sözcükler: Banka, Yatırım Hizmet ve Faaliyetleri, Sermaye Piyasası

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ASENKRON PSİKOLOJİK YARDIM İLE İLGİLİ PSİKOLOJİK DESTEK HİZMETİ SUNAN UZMANLARIN VE DAHA ÖNCE YÜZ YÜZE PSİKOLOJİK DESTEK ALAN BİREYLERİN GÖRÜŞLERİ

Özgür KOÇAK

ozgurkocak@hotmail.com
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-3084-8347

Doç. Dr. Ahmet ERDEM

drahmeterdem@gmail.com
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-7151-4100

Özet

Özet Teknolojinin gelişmesi ile birlikte birçok alanda olduğu gibi ruh sağlığı alanında da değişimler ve gelişimler meydana gelmiştir (APA, 2013). Bu değişimlerle birlikte psikolojik destek süreçleri de farklılaşmış ve çeşitlenmiştir. Yalnızca yüz yüze görüşmeyle sınırlı kalmayan psikolojik destek hizmetleri, telefon görüşmeleri, e-posta, anlık mesajlaşmalar, asenkron (eşzamanlı olmayan) yazışmalar ve görüntülü görüşme gibi birçok yöntem ile sunulmaktadır (APA, 2013). Bu yöntemlerin kullanımı, insanların psikolojik destek hizmetine daha kolay ve hızlı bir şekilde erişebilmelerini sağlamaktadır. Son yıllarda, çevrimiçi psikolojik destek hizmetleri de oldukça popüler hale gelmiştir. Bu hizmetler, eş zamanlı-senkron (anlık yazılı mesaj, sesli ya da görüntülü görüşme) veya eş zamanlı olmayan-asenkron (e-posta, kısa mesaj forum) şekilde yürütülebilmektedir (Barak, 1999). Bu çalışma ise asenkron psikolojik danışma ile ilgili psikolojik destek verenlerin ve daha önce yüz yüze psikolojik destek hizmeti alanların görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan nitel bir araştırmadır. Çalışmada veriler, araştırmacı tarafından hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ve kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular, alanyazın taramasından elde edilen bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır. Ayrıca alanla ilgili uzmanlardan uzman görüşü alınmıştır. Veri toplama aşamasında, öncelikle araştırmacı, görüşülecek kişilerle görüşme zamanını planlamıştır. Araştırmacı, görüşmelerini yüz yüze veya telefonla yapmıştır. Görüşme verileri ses kaydı ile kaydedilmiştir. Ses kaydı için sözlü izinler alınmış ve görüşmeler yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Süreç katılımcılara anlatılmış ve katılımcılardan izin alınarak görüşme esnasında yazılı ve sözlü olarak kaydedilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde tümevarımcı analiz tekniğinden yararlanılacaktır. Araştırmacı tarafından cevaplar okunacak ve ortak noktalar oluşturulmaya çalışılacaktır. Daha sonra oluşturulan ortak noktalar yorumlanacaktır. Bu çalışmanın sonuçları, psikolojik destek verenlerin ve daha önce yüz yüze psikolojik destek hizmeti alanların asenkron psikolojik destek ile ilgili görüşlerinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunacaktır.

Anahtar Sözcükler: Asenkron psikolojik destek, Teknolojik gelişmeler ve psikoloji, Çevrimiçi psikolojik destek hizmetleri

E-POSTA YOLUYLA UYGULANAN POZİTİF PSİKOLOJİ TEMELLİ DESTEK PROGRAMININ İYİ OLUŞA ETKİSİ

Hilal YAYCI KOÇAK

hilalyayci@gmail.com
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0003-3086-1963

Doç. Dr. Ahmet ERDEM

drahmeterdem@gmail.com
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0002-7151-4100

Özet

İkinci Dünya Savaşı'ndan önce psikolojinin üç farklı görevi; akıl hastalıklarını iyileştirmek, tüm insanların hayatlarını daha üretken ve tatmin edici kılmak ve yüksek yetenekleri belirleyip beslemekken savaştan sonra ise psikoloji bilimi diğer iki işlevini göz ardı ederek sadece patolojiye odaklandı (Linley ve ark, 2006). Bu odaklanma akıl hastalığının anlaşılmasında ve tedavisinde büyük ilerlemeler kaydedilmesini sağlamış olsa da insanın iyilik halini arttırılması ve önleyici çalışmalar geri planda kaldı. Tam bu noktada Martin Seligman'ın katkılarıyla pozitif psikoloji akımı ortaya çıktı (Seligman, 2002). Pozitif psikoloji; bireyin var olan güçlerini ve olayların pozitif yönlerini fark etmesini, geliştirmesini ve daha iyi bir noktaya gelmesini amaçlayan bir bilim dalıdır (Peterson, 2000). Pozitif psikoloji uygulamalarının etkinliğini araştıran deneysel çalışmalar son zamanlar da artış göstermiş olsa da çalışmaların farklı örneklem gruplarıyla ve farklı ortamlarda tekrarlanmasına ihtiyaç vardır. Bu araştırmada da e-posta yoluyla uygulanan pozitif psikoloji temelli destek programının iyi oluşa etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Psikolojik destek programının içeriğini PERMA iyi oluş modelinin boyutları olan; olumlu duygular, bağlanma, olumlu ilişkiler, anlam ve başarıyla ilişkilendirilen kısa süreli kendi kendine yardım müdahaleleri oluşturmaktadır. Bu araştırmada, çalışmanın yapıldığı örneklem grubuna, e-posta yoluyla haftada bir kez, 5 hafta boyunca pozitif psikoloji temelli destek programı uygulandı. Bu çalışmada, pozitif psikoloji temelli destek programının katılımcıların iyi oluş düzeylerindeki artışa etkisi ölçüldü. Çalışmanın sonuçlarının psikolojik desteğe ulaşmakta zorlanan bireylere destek sağlamaya katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Çalışmada şu hipotez sınanmıştır: (H1) Destek programı uygulanan deney grubunun son test ve ön test puanları arasındaki fark anlamlı düzeydedir. Anahtar Kelimeler: İyi Oluş, Pozitif Psikoloji, Destek Programı

Anahtar Sözcükler: İyi Oluş, Pozitif Psikoloji, Destek Programı

DOĞAL AFETLERİN YÖNETİM VE UYGULAMA SİSTEMİ ÜZERİNDE ETKİSİ VE ÇOCUK/ERGENLERLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi PERİHAN GÖZÜM

pgozum@hotmail.com
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0003-1174-8500

Arş. Gör. RABİA YILDIRIM

rabiayildirim@karatekin.edu.tr
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0002-9861-7636

Arş. Gör. BEYHAN ÖZGE YERSEL

bozgeyersel@baskent.edu.tr
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0003-4736-1391

Özet

Çalışmamızda öncelikle, doğal afetlerin yönetim ve uygulama sistemi üzerinde etkisi hakkında görüşlere ve önerilere yer verilmiş ve en önemlisi afet sürecinde çocuk ergenlerle ilgili bir araştırma yapılmış amacında ise, ülkemizde ve dünyada, doğal afetlerden etkilenen çocuk ve ergenlerle yapılan çalışmaların derlemesini sunmak, çalışmaların hangi durumlara odaklandığını saptamak ve bulgular doğrultusunda ilerleyen çalışmalar için öneriler sunmak olarak belirlenmiştir. Doğal afetlerin kişiler üzerinde birtakım travma sonrası stres etkileri bıraktığı bilinmektedir. Travma sonrası stres tepkileri, DSM-V'te "süreklilik gösteren duygu durumlarının gözlenmesi (dehşet, öfke, utanç gibi), önemli etkinliklere yönelik ilgide ya da katılımda belirgin biçimde azalma olması, diğer insanlardan kopma ya da yabancılaşma durumu, odaklanma sıkıntıları, her an tetikte olma durumu, günlük işlevlerin azalma durumu" olarak ifade edilmiştir. Doğal afetler yetişkinleri olduğu kadar çocukları da olumsuz yönde etkilemektedir. Bu tür durumlar karşısında çocuk ve ergenlerde, uykuya dalmakta güçlük veya sık uyanma gibi uyku bozuklukları, çabuk öfkelenme, ani ses karşısında aşırı irkilme, olayın yeniden olacağı düşüncesi, aşırı uyarılmışlık hali, aile ilişkilerinin bozulması, yoğun kaygı, depresyon belirtileri, bedensel yakınmalar ve geleceğe yönelik umutsuz düşünceler gibi birtakım travma sonrası stres tepkileri görülebilmektedir Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniğinden yararlanılan bu araştırmada Türkiye'de ve dünyada "doğal afetlerden etkilenen çocuk ve ergenlere yönelik hazırlanan Türkçe 10 ve yabancı dillerde hazırlanmış 10 araştırma makalesi olmak üzere toplam 20 makale araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırma sonunda en çok makalelerin 2010 ve 2020 yılları arasında olduğu, çalışmaların "deprem" afetine yoğunlaştığı, travma sonrası stres bozukluğu ve deprem algısının" en çok ele alınan konular olduğu, ""kesitsel" ve nicel modelde araştırmaların ve örneklemini ergenlerin oluşturduğu çalışmaların daha fazla olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulgular sonrasında öneriler sunulmuştur. Araştırmaya alınan çalışmalarda iki boylamsal desende çalışmaya rastlanmış ve 18 çalışmanın kesitsel olduğu görülmüştür. Chen ve ark. (2020), 2008 Wenchuan depremine maruz kalan 410 anne ve çocuğu 10 yıl boyunca incelemiş ve 257 çocuğun bu süreçte TSSB, depresyon ve anksiyete belirtileri taşıdığını tespit etmiştir. Anahtar Kelimeler: Doğal Afet, Yönetim, Stres, Travma

Anahtar Sözcükler: Doğal Afet, Yönetim, Stres, Travma

PSİKOLOJİK DESTEK VERENLERİN ÇEVRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMA SÜRECİNDEKİ DENEYİMLERİ

Muhammet Enes GÜNEŞ

enesgunes11@gmail.com
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Orcid ID: 0009-0001-1980-4688

Doç. Dr. Ahmet ERDEM

drahmeterdem@gmail.com
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-7151-4100

Özet

Teknoloji ve internet kullanımı gün geçtikçe gelişmekte ve hayatın birçok alanında kullanılmaktadır. Teknolojinin gelişimiyle birlikte psikoloji bilimi de teknolojinin gelişiminden etkilenerek çevrimiçi psikolojik danışma kavramı ortaya çıkmıştır. Çevrimiçi psikolojik danışma, danışma ortamının çevrimiçi(sanal) bir ortam üzerinden gerçekleştirildiği profesyonel bir yardım sürecidir. Çevrimiçi psikolojik danışma özellikle kırsal kesimde yaşayan insanların psikolojik yardıma erişebilmesi, damgalanma korkusu yaşayan insanların psikolojik danışma hizmeti almasını kolaylaştırması gibi pek çok avantaja sahiptir. Çevrimiçi psikolojik danışma hizmeti bu noktalarda birey avantaj sağlasa da geleneksel yüz yüze psikolojik danışma ile çevrimiçi psikolojik danışma hizmeti arasında farklar vardır. Yüz yüze psikolojik danışma ve çevrimiçi psikolojik danışma benzer şekilde uygulansa da danışan ve ruh sağlığı uzmanının aynı fiziksel ortamda olmaması, sanal bir ortamda gerçekleşmesi ve yeterli düzeyde teknoloji kullanım becerisi gerektirmesi yönüyle birbirlerinden farklılık göstermektedir. Üniversitelerdeki ruh sağlığı ile ilgili bölümlerde psikolojik danışma eğitimleri yüz yüzeye uygun bir biçimde öğretilmektedir. Bu durum ruh sağlığı uzmanlarının çevrimiçi psikolojik danışma yeterlilik ve deneyimlerinin düşük olması ile ilişkilidir. Ruh sağlığı uzmanlarının psikolojik danışma yeterlilikleri ve deneyimleri, danışmanın sağlıklı bir gerçekleşebilmesi için büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle çevrimiçi psikolojik danışma süreci içerisinde de uzmanların neler ile karşılaşabileceklerinin bilinmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmada, çevrimiçi psikolojik danışma yoluyla psikolojik destek veren deneyimli uzmanların deneyimlerinden yararlanarak yüz yüze psikolojik danışmada var olan "ilk ilişkinin kurulumu ve iletişim", "sonlandırma oturumu" ve "izleme oturumları" konularını çevrimiçi psikolojik danışma sürecinde incelemek amaçlanmıştır. Araştırmada nitel yaklaşımlardan içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada verilerin toplanabilmesi için uzman akademisyenlerin görüşleri alınarak soru listesi oluşturulmuştur. Veriler, en az 3 yıl psikolojik danışma hizmeti vermiş gönüllü katılım sağlayan 10 uzman ile yapılan görüşmelerle toplanmıştır. Yapılan görüşmeler deşifre edilmiş ve içerik analizi yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çevrimiçi psikolojik danışma, Danışma deneyimleri, Online psikolojik danışma

HELİKOPTER EBEVEYNLİK İLE MENTAL İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÖZ-KONTROLÜN ARACI ROLÜ

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep ŞİMŞİR GÖKALP

zey.simsir.93@gmail.com
Selçuk Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-2353-8922

Özet

Helikopter ebeveynlik son yıllarada gündeme gelen ve ebeveynlerin çocuklarının hayatına aşırı düzeyde dahil olduğu bir ebevenlik türüdür. Helikopter ebeveynler çocuklarına destek oldukları ve onları korudukları düşüncesi ile çocukları adına karar verme, onlar adına seçim yapma, çocukların ev ve okulla ilgili sorumluluklarını onlar adına yerine getirmek gibi davranışlarda bulunurlar. Bu davranışlar iyi niyetli görünse de çocukların bağımsızlıklarını ve özgürlüklerini kısıtlayarak onları temel ihtiyaçlarından mahrum bırakmaktadır. Helikopter ebeveynlik stili özellikle beliren yetişkinlik döneminde problem yaratmakta ve gençlerin iyi oluş düzeylerinin düşmesine, psikolojik problemlere yatkın hale gelmelerine neden olabilmektedir. Literatürde helikopter ebeveynliğin beliren yetişkinler üzerindeki etkisini inceleyen çok sayıda çalışma olmasına rağmen ergenler üzerindeki etkilerini inceleyen araştırma sayısı oldukça sınırlıdır. Bu doğrultuda, bu araştırma lisede öğrenim gören ergenlerin algıladıkları anne ve baba helikopter ebeveynlik stili, öz-kontrol ve mental iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmaya Konya ilinde bulunan üç farklı lisede öğrenim gören, yaşları 13 ile 19 arasında değişen 326 öğrenci katılmıştır (M = 15.6, SD = 1.22). Veriler alınan izinlerin ardından öğrencilerin okullarına gidilerek ders saatleri içerisinde yüz yüze toplanmıştır. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Helikopter Ebeveynlik Tutumları Ölçeği, Kısa Öz-kontrol Ölçeği ve Mental İyi oluş Ölçeği-Kısa Formu kullanışmıştır. Verilerin analizinde aracılık testi yapılmış ve jamovi V 2.2 analiz programı kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda anne helikopter ebeveynlik tutumunun öz-kontrol aracılığı ile mental iyi oluşu negatif yönde anlamlı düzeyde etkilediği görülmüştür. Ancak baba helikopter ebeveynlik tutumunun öz-kontrol aracılığı ile mental iyi oluş üzerindeki aracılık etkisinin anlamsız olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular Türk kültüründeki ebeveynlik stilleri ve mevcut literatür ışığında tartışılmış, birtakım çıkarımlarda bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Helikopter ebeveynlik, öz-kontrol, mental iyi oluş, ergenlik

EVLİLİKTE MANİPÜLASYONUN GÜCÜ

Eda ALTUNAL

eda_tpcgl@hotmail.com
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-5140-1782

Prof. Dr. Ercan KOCAYÖRÜK

kocayoruk@comu.edu.tr
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-3655-4158

Özet

Sosyal bir varlık olarak insan ve ilişki kurmak birbirinden ayrılamaz parçalardır. Kendi gelişimini tamamlama ihtiyacıyla yaşamanı sürdüren kişiler olarak birçok ilişki biçimine ihtiyaç duymaktayız. Bu ilişki biçimlerinden birisi de romantik ilişkilerin içerisindeki evliliktir. Evlilik karşılıklı duygusal ihtiyaçların karşılanmaya çalıştığı nitekim uzun soluklu bir ilişki biçimidir ve doğası gereği birçok sorunu da barındırabilmektedir. İnsan ilişkilerinin birçok alanında karşımıza çıkan manipülasyon kavramı ile en sık karşılaşılan alanlardan bir tanesi de romantik ilişkilerdir. Manipülasyon doğasında güç ilişkisini barındıran kişinin kendi çıkarları doğrultusunda karşısındaki kişiyi psikolojik, duygusal birçok yöntemle yönlendirerek amacına ulaşması olarak tanımlanmaktadır. En basit ve masum anlamıyla bu yönlendirme kişinin kendi çıkarlarına ulaşmayı hedeflerken diğerinin algılarıyla oynayıp, onu kendinden ve gerçeklik algısından şüpheye düşürmeye varacak kadar ilerleyebilen bir kavramdır. Her ne kadar Türk literatüründe manipülasyon yeteri kadar dikkat çekmese de yurt dışında aile içi şiddet kavramlarının içerisinde sıklıkla bahsi geçen ve evlilik ilişkisini tehdit eden henüz görünürlük kazanamamış gizli bir tehdittir. Bu çalışmanın amacı evli bireylerin manipülasyon düzeylerinin incelenmesidir. Problemi ise evli bireylerin manipülasyon puanlarının yaş, cinsiyet, eğitim durumu, evlilik süresi değişkenlerine göre farklılaşma olup olmadığını ortaya çıkarmaktır. Bu amaç ve probleme yanıt bulmak için çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Uygun örnekleme yöntemiyle ulaşılan 160 katılımcıdan normallik varsayımlarını karşılayan 149 katılımcı ile yürütülen çalışmada kişisel bilgi formu ve insan ilişkilerinde manipülasyon ölçeği kullanılmıştır. Evli bireylerin manipülasyon puanları ile cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, evlilik süresi değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Beş alt boyutu bulunan insan ilişkilerinde manipülasyon ölçeğinin saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon ve kendini gizleme alt boyutları ile değişkenler arasında anlamlı farklılık bulunmazken, kurban seçimi ve strateji alt boyutları bazı değişkenlerle anlamlı ilişki göstermektedir. Buna göre kurban seçimi alt boyutu ile yaş, evlilik süresi ve cinsiyet arasında, strateji alt boyutuyla gelir düzeyi arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Manipülasyon, Gasligthing, Duygusal manipülasyon

OKUL MÜDÜRLERİ VE ÖĞRETMELERİN SANAL GERÇEKLİĞİN EĞİTİM-ÖĞRETİME KATKISINA YÖNELİK DÜŞÜNCELERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI

Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

bildirim61@gmail.com
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-6225-5859

Bayram YILMAZ

yilmaz.bayram@std.izu.edu.tr
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-6958-7394

İdris TOPÇUOĞLU

idristopcuoglu80@gmail.com
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-5940-0728

Halil İbrahim İŞBİLİCİ

istanbul.ibrahim@gmail.com
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Orcid ID: 000-0003-2995-2294

Ahmet ÖZTÜRK
ahmet.ozturk@acibadem.k12.tr
Acıbadem Okulları
Orcid : 0009-0002-8744-8395

Özet

Bu araştırmanın amacı; okul müdürlerine ve öğretmenlere sanal gerçeklik deneyimi yaşatarak, deneyim sonrasında sanal gerçekliğin eğitim öğretime nasıl bir katkı sunabileceğine dair çıktıları belirleyebilmektir. Yapılan literatür taramasına göre ulusal araştırmalarda sanal gerçeklik araştırmaları genel olarak öğrenciler üzerinden yapılmıştır. Okul müdürleri ve öğretmenler üzerinden yapılan sanal gerçeklik araştırmalarına çok az rastlandığı için bu araştırma özgündür. Araştırmanın amacı kapsamında sanal gerçeklik gözlüğünde gösterilecek, astronomi üzerine bir eğitim içeriği hazırlanmıştır. Uygulama öncesinde cevabı aranacak sorular "Sanal gerçeklikle ilgili hiç deneyiminiz oldu mu, olduysa ne düzeydedir?" ve "Sanal gerçekliğin eğitim-öğretime uygulanması hakkında düşünceleriniz nelerdir?" şeklindedir. Uygulama sonrasında ise "Sanal gerçeklik deneyimi sizin için nasıldı?" ve "Sanal gerçeklik deneyiminiz, sanal gerçekliğin eğitim-öğretime katkısı hakkındaki fikirlerinizi nasıl etkiledi?" sorularına cevap aranacaktır. Araştırmanın nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenine göre yürütülecektir. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme tekniklerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme yoluyla seçilecektir. Araştırmanın çalışma grubu, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı görev yapan okul müdürleri ve öğretmenlerden oluşturmaktadır. Araştırmada veriler görüşme yönetimi ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ilgili literatür çerçevesince tematik içerik analizi tekniğiyle analiz edilecek ve yorumlanacaktır. Araştırma süreci devam ettiği için bulgular hazırlanma aşamasındadır.

Anahtar Sözcükler: Sanal Gerçeklik, Okul Müdürü, Öğretmen, Eğitim, Öğretim

AZERBAYCAN'I "İKİNCİ VATAN" OLARAK SEÇEN RUS ARAŞTIRMACILARININ ÜMUMTÜRK TARİHİNE BAKIŞLARI

Doç. Dr. Sevinc QASIMOVA

qasimovasevinc@mail.ru
Bakü Devlet Üniversitesi
Orcid ID: ORCID ID: 0000-0002-5416-5025

Özet

20. yüzyılın 20'li ve 30'lu yıllarında Rus oryantalistleri ve tarihçileri, Azerbaycan'da tarih biliminin çeşitli sorunlarının araştırılmasında önemli bir rol oynadılar. Bu dönemin araştırmacılarını birkaç gruba ayıra biliriz: birinci grub "eski" tarihi geleneklere bağlı oryantalistlerin eserleri, ikinci grup Azerbaycan SSC'ye gönderilen tarihçilerin eserlerini içerir. Üçüncü grub buraya gelip burayı "ikinci vatan" olarak seçen ve hayatlarının sonuna kadar burada çalışan bilim adamlarıdır. Dördüncü grub sadece Azerbaycan tarihine değinen Rus yazarlarıydı. İlk grubun yazarlarına Rus tarihçileri deniyordu ve bilimsel faaliyetlerini "eski" kurallara göre sürdürürdüler. Rus-Sovyet tarihçileri olarak adlandırılan ikinci ve üçüncü grubtakiler, Sovyet ideolojisine hizmet ederek çalışmalarını bu yönden yazıyorlardı. Makalede, üçüncü grub bilim adamları P.Juze, A. Gubaydulin, E.Pakhomov ve S. Sysoyev'in faaliyetlerine odaklanacak, bu bilim adamlarının tarih araştırmalarında bir takım başarılarını analiz edeceyiz. 1928'de Şarkiyat Fakültesi'nin Sovyet ideolojisinin gereklerine uygun olarak kapatılmasından sonra Juze, ortaçağ tarihi ile ilgili Arapça kaynakların tercümesi ve yorumuna ağırlık verdi. P.K Juzen'in Millî kültürümüze bir diğer değerli hizmeti de, Azerbaycan'ın kadim bir Türk yurdu, Azerbaycan kültürünün de tüm Türk kültürünün ayrılmaz bir parçası olduğunu incelemesi ve takdir etmesidir. A.Gubaydulin (1887-1937) yaşamının sonuna kadar Azerbaycan'ı ikamet yeri olarak seçen konuklardan biriydi. O, Azerbaycan tarihi ve Türk dünyası hakkında makaleleri ile tanınmışdı."Türk-Tatar halklarında tarih edebiyatının gelişimi" makalesiyle Türk halklarının tarihini incelemeye çalışmışdır. Diğer bir tarihçi Y.A.Pakhomov 1920'de Bakü'ye taşına ve Azerbaycan Tarih Müzesi'nin kurucularından biriydi. 1922-1930 yıllarında Azerbaycan Devlet Üniversitesi arkeoloji ve nümismatik bölümünün başkanlığını yaptı. Y.A.Pakhomov aslında Azerbaycan nümizmatiğinin yaratıcısıydı. Bilim adamı tarih, arkeolojik buluntular ve nümizmatik alanında araştırmalar yaparak bilimsel makaleler yayınlamıştır. Bilimsel faaliyetini Azerbaycan'a bağlayan bir diğer Rus bilim adamı V.M.Sisoyev (1864-1933) idi. Kendisini Azerbaycan tarihinin çeşitli sorunlarına adayarak çok sayıda arkeolojik, nümizmatik ve etnografik gerçeği analiz ederek tarihimizin araştırılmasında büyük rol oynadı. Makalede, bu dönemde tüm Türk ve Azerbaycan tarihine katkıda bulunan rus araştırmacıların yeniliklerini ve katkılarını tartışacak ve araştırma alanlarını analiz edeceyiz.

Anahtar Sözcükler: İkinci vatan, Şarkiyat Fakültesi, Juze, Türk-Tatar halkları

NÂBÎ'NİN HAYRİYYE'SİNDE BABA-ÇOCUK İLİŞKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Elife ATEŞ

elates@gelisim.edu.tr
İstanbul Gelişim Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-8043-2780

Özet

Bir çocuğun gelişim evresinde anneden sonra en etkin figür şüphesiz babadır. Çocuğun baba ile kurmuş olduğu ilişki, onun bütün yaşamını etkileyecektir. Nitekim anne ile babanın çocuklarına bebekliklerinden itibaren kurmuş oldukları dünya bir nevi çocuğun daha sonraki yaşamının prototipi niteliğindedir ve çocuk bu ilk evrede deneyimlediği meseleler üzerinden hayatta kendine bir konum bulacaktır. Psikoloji literatüründe bir çocuğun temel ihtiyaçları olarak iyi bakım, beslenme gibi somut ihtiyaçların yanı sıra sevgi, şefkat, güven, yetişkin desteği, yaratıcılığı destekleyici ve estetik duygusunu geliştirici ortam, kendini tanıma, kanıtlama ve özgürlük gibi birtakım soyut ihtiyaçları da görürüz. Bu ihtiyaçları yeterince karşılanmamış bir birey ileride aile ve sosyal yaşamında sıkıntı yaşayacaktır. Nabî'nin, oğlu Ebu'l-Hayr için yazmış olduğu Hayriyye'sini incelediğimizde Nâbî'nin, çocuğunun temel ihtiyaçlarının farkında bir baba olduğunu görürüz. Zira, şair "Lîk o ma'nâya ki enfâs-ı peder / İder evlâdına te'sîr-i diğer" diyerek babanın evladı üzerinde nasıl etkili olduğunu ifade etmektedir. Yine "Sende zâhirdür eyâ tıfl-ı nebîh / Ma'ni-i "el-veledü sırru ebîh" sözleriyle evladının kendisinin sırrı olduğunu söylemesi yine onun bu farkındalığının göstergesidir. Eser boyunca Nâbî'nin, sorumluluğunun bilincinde bir baba olarak çocuğunun bu ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştığını görürüz. Nâbî'nin oğluna karşı kullandığı "cân-ı peder" (babasının canı), "nûr-ı basar" (göz nuru), "zînet-i gülşen-i hestî-i peder" (babasının varlık gülşeninin süsü", "feyz-me'âb" (feyz kaynağı), "çerâg-ı tarab-efrûz-ı emel" (emelimin neşeye neşe katan mumu) gibi hitap kelimeleri, onun sevgi dolu bir baba olduğunun göstergesidir. Ayrıca Nâbî oğluna "Ben senüñle bakaram dünyaya" diyerek ona verdiği değeri göstermektedir. Yine oğluna "Hamdü li'llâh nesebüñ 'âlîdür / 'İlm ile cedd ü ebüñ 'âlîdür" diyerek yüce bir nesebe sahip olduğunu, dedesinin ve babasının alim olduğunu söyleyerek oğluna güven telkin eder. Bu çalışmada, Hayriyye'de dikkat çeken bu ve benzeri hususlardan hareketle Nâbî'nin baba kimliği ve oğlu ile ilişkisinin mahiyeti ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Nâbî, Hayriyye, Baba-çocuk ilişkisi

POZİTİF PSİKOTERAPİ TEMELLİ GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMANIN TRAVMA SONRASI BÜYÜME, TRAVMA SONRASI BİLİŞSEL YÜKLEME VE UMUT ÜZERİNDEKİ ETKİSİ (PİLOT ÇALIŞMA)

Azmi ÇAĞLAR

ogtazmicaglar@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-7924-2229

Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ

edeniz@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-7930-3121

Özet

Araştırmanın amacı pozitif psikoterapi temelli grupla psikolojik danışmanın travma sonrası büyüme, travma sonrası bilişsel yükleme ve umut üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırmalar travmatik yaşantıların bireyler için dehşete düşüren ve olumsuz yönlerinin olabileceği gibi, aynı zamanda olumlu yönde gelişimlerde gösterebileceğine yönelik birtakım kanıtlar ortaya koymaktadır. Bu kapsamda travmatik bir yaşam olayı ile karşılaşan bireylerin bir kısmı patoloji içeren bozukluk sınıflamalarına girerken kimi bireyler ise bu yaşantıdan sonra pozitife doğru yeni anlamlar çıkararak hayatına devam edebileceği söylenebilir. Diğer taraftan travmatik yaşantı bireyde bilişsel boyutta da değişimlere neden olarak kontrol algısını kaybettiğine yönelik yüklemeler yapabilir, kendini suçlayabilir ve süreklilik algısı bozulabilir. Böylesi bir yaşantı da umut bireyde önemli bir anlam taşımaktadır. Travmatik yaşantıya sahip üniversite öğrencilerine yönelik pozitif psikoterapi temelli hazırlanan bu program travma sonrası büyümeyi ve umut düzeyini arttırmayı, travma sonrası bilişsel yükleme düzeyini ise azaltmayı amaçlamaktadır. Bu amaçla deneme öncesi deneysel desenlerden tek grup öntest-sontest modeli kullanılmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkeni pozitif psikoterapi temelli grupla psikolojik danışma programıdır. Bağımlı değişkenler ise travma sonrası büyüme, travma sonrası bilişsel yükleme ve umut düzeyleridir. Araştırmanın çalışma grubunu Marmara Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan ve gönüllü katılım sağlayan travmatik yaşantıya sahip üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Grup 12 katılımcıdan oluşmaktadır. 13 hafta süre ile haftada bir oturum olmak üzere oturumlar gerçekleştirilmiştir. Öntest-sontest değişimini görebilmek adına Wilcoxon işaretli sıralar testi yapılmıştır. 13 haftalık oturumlar sonunda travma sonrası büyüme ve umut düzeylerinin arttığı, travmra sonrası bilişsel yükleme düzeylerinin ise azaldığı görülmüştür. Elde edilen bulgular çerçevesinde hazırlanan programın travma sonrası büyüme, travma sonrası bilişsel yükleme ve umut üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Pozitif psikoterapi, travma sonrası büyüme, travma sonrası bilişsel yükleme, umut

İKİNCİ DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN YERLEŞİK YABANCI ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN KULLANDIĞI EĞİTSEL MATERYALLER VE YARDIMCI KAYNAKLAR

Emre ÇALIŞKAN

emre.uygula@gmail.com
MEB
Orcid ID: 0000-0002-6665-7510

Özet

İkinci dil olarak Türkçe öğrenen yerleşik yabancı çocukların, Türkiye'deki eğitime erişimlerine ve sosyal uyumlarına katkı sağlamak amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından çeşitli projeler yürütülmektedir. Bu kapsamda, yabancı nüfus yoğunluğu yüksek, Bakanlık tarafından belirlenmiş olan, yirmi dokuz proje ilinde yabancı çocuklar için örgün eğitim sisteminde (okul öncesi eğitimden ortaöğretim sonuna) kayıt, okula devamlılık ve bir üst kademeye geçişi arttırmak bu tür projelerin özel amaçları arasında yer almaktadır. Bu kapsamda bu çalışmada proje illerinden biri olan Antalya İli Döşemealtı İlçesinde 11 farklı devletten gelen toplam 52 yabancı uyruklu öğrenci ile nitel yöntemle yarı yapılandırılmış form aracığı ile görüşmeler yapılmış ve bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden bir durum çalışması olmakla birlikle çalışma grubu kolay ulaşılabilir durum örneklemi ile belirlenmiştir. Verilerin analizinde betimsel ve içerik analizi yapılmış ve alınan görüşlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Buna göre öğrencilerin çoğunluğunun 'Pakistan, Suriye, Çin, Ürdün, Lübnan, Mısır, Rusya, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Irak' uyruklu olduğu, Türkçe öğrenimi kapsamında açılan dil kurslarına katılım oranlarının yüksek olmakla beraber günlük hali hazırda bulunan sınıflarında da derslerine devam edebildikleri ve devam eden projeye ilişkin algılarının olumlu olduğu gözlenmiştir. Ayrıca Türkçe öğrenimi sürecinde aldıkları eğitimin öğrenme becerilerine pozitif yönde katkı sağladığını belirtmişlerdir. Kullandıkları materyallerin çoğunlukla dijital sözlük, web araçları, ders ve el kitapları olduğu, bu süreci en çok Türkçe bilen ebeveyn ya da yakın desteği ve Bakanlıkça görevlendirilen rehber öğretmenler aracılığı ile devam ettirdikleri saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kapsayıcı Eğitim, Türkçe Öğrenimi, Projeler.

TEKNOLOJİ VE TASARIM ÖĞRETMENLERİNİN BİLGİSAYAR DESTEKLİ EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Nihat KESKİN

ksknnht@gmail.com
Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstriyel Teknoloji A.B.D.
Orcid ID: 0000-0002-3051-6118

Dr. Öğr. Üyesi Ali ÖZGEDİK

ozgedik@gazi.edu.tr
Gazi Üniversitesi, Teknoloji Fakültesi, İmalat Mühendisliği
Orcid ID: 0000-0002-3051-6118

Özet

Bu çalışmanın amacı teknoloji ve tasarım öğretmenlerinin bilgisayar destekli öğretime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesidir. Araştırma evrenini, 2022-2023 eğitim-öğretim döneminde Eskişehir İli genelinde görev yapan 147 teknoloji ve tasarım öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise rastlantısal olarak seçilen 105 teknoloji ve tasarım öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında araştırmacı tarafından literatür taraması yapılmış, araştırmayı oluşturacak veriler 32 sorudan oluşan bir ölçek ile toplanmış ve öğretmenlere uygulanmıştır. Nicel verileri desteklemek için açık uçlu sorular da sorulup, analiz edilmiştir. Öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime yönelik tutumları bazı bağımsız değişkenler (cinsiyet, kıdem, mezun olunan bölüm, kurumdaki görev türü) açısından irdelenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı yardımıyla elde edilen nicel veriler yüzde, frekans değerleri ile birlikte ikili değişkenler için bağımsız t-testi, üç ve fazlası değişkenler için tek yönlü varyans analizi ve Kruskal Wallis teknikleri kullanılmıştır. Verilerin analizi Jamovi 2.3.18 istatistik programı ile yapılmış ve bulgular kısmında ele alınarak yorumlanmıştır. Araştırmada nicel veriler yoluyla teknoloji ve tasarım öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime yönelik tutumları betimlenmiş ve bu değişkenler arasındaki ilişkiler yordanmıştır. Araştırma sonucunda teknoloji ve tasarım dersi öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ve teknolojiye yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu tespit edilmiştir. Bilgisayar destekli öğretimin öneminin ve faydalarının farkında olan öğretmenler, okullarda teknolojik eksikliklerin giderilmesiyle bilgisayar destekli öğretimin daha çok kullanılacağını belirtmektedirler. Bunların yanı sıra öğretmenlerin yapılandırmacı öğretim sürecinde bilgisayar destekli öğretimin nasıl kullanılması gerektiğine dair bilgilerinin de az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yapılandırmacı öğretime uygun etkinliklerin geliştirilmesinde bilgisayar teknolojisinin kullanımı konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: bilgisayar, bilgisayar destekli eğitim, teknoloji ve tasarım eğitimi

SOSYAL MEDYADA İKİNCİL TRAVMATİK STRESİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ[1]

Mustafa Nurullah GENÇ

mnurullahgenc@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-8161-0999

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI

ahmet.satici@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-2871-8589

Özet

Bu çalışmanın amacı sosyal medya kullanıcılarının ikincil travrmatik stres düzeylerinin farklı sosyo-demografik değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır. Çalışmanın katılımcılarını yaşları 18 ile 40 (Ortalama = 23.35, SS = 4.74) arasında değişen 630 yetişkin oluşturmaktadır (400 kadın ve 230 erkek). Sosyal Medya Kullanıcıları İçin İkincil Travmatik Stres Ölçeği kullanılarak veriler elde edilmiş ve sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi için bağımsız örneklem t-testi ile tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Bulgular kadınların erkeklere göre sosyal medyada ikincil travmatik stres düzeylerinin anlamlı bir biçimde yüksek olduğunu göstermiştir(t0.05: 630= 3.35, p< .01). Romantik ilişki durumuna göre incelendiğinde ise; evlilerin sosyal medyada ikincil travmatik stres düzeylerinin bekarlara göre daha düşük olduğu saptanmıştır [F (2, 629) = 4.39, p< .05]. Benzer şekilde algılanan sosyo-ekonomik duruma göre de sosyal medyada ikincil travmatik stres düzeyinin anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir [F (2, 629) = 4.53, p< .05]. Sosyo-ekonomik düzeyini düşük ve yüksek olarak algılayanlar karşılaştırıldığında; sosyal medyada ikincil travmatik stres düzeyinin düşük ekonomik algıda daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Son olarak sosyal medyada ikinci travmatik stresin günde ortalama kaç saat süreyle sosyal medya kullanma durumuna göre incelenmiştir. Tek yönlü varyans analizi sonuçları; günlük sosyal medya kullanım süresi arttıkça sosyal medyada ikincil travmatik stres düzeyinin de anlamlı bir biçimde arttığını ortaya koymuştur [F (2, 629) = 10.39, p< .01].

Anahtar Sözcükler: Sosyal medya, ikinci travmatik stres, sosyo-demografi

[1] Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Programındaki yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

DENEYLERLE ÖĞRENELİM

Eda GÜLTEKİN

edagultekin044@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Hilal YENER

hilalyener11@outlook.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Gülbin ÖZKAN

gozkan@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-8390-5259

Özet

Bu çalışmanın amacı fen bilimleri dersinde basit malzemeli deney uygulamalarının öğrencilerin derse olan tutumuna etkisini incelemektir. Bu çalışmanın yöntemi, nicel araştırma yöntemlerinden tek gruplu deneysel desen ile yürütülmüştür. Çalışmadaki katılımcılar 2022-2023 eğitim-öğretim yılında İstanbul'un Bağcılar ilçesinde bulunan Hayreddin Karaman Kız Anadolu İmam Hatip Ortaokulunda beşinci sınıfta öğrenim görmekte olan 88 öğrenciden oluşmaktadır. Uygulamaya başlamadan önce gerekli etik kurul izni alınmıştır ve çalışmaya gönüllü öğrenciler katılmıştır. Araştırmacılar tarafından uygulamaya başlamadan önce öğrencilere Fene Yönelik Tutum Ölçeği ön-test olarak uygulanmıştır. Bu ölçek Hasan Özcan tarafından 2020 yılında geliştirilmiştir. Ölçekte 36 madde yer almaktadır. Öğrenciler için araştırmacılar tarafından hazırlanan Nişasta su deneyi, oksijensiz kalan mum deneyi, sıvı basıncı deneyi, yağmur ve hortum oluşumu deneyi ve portakalla balon patlatma deneyi 4 hafta boyunca sınıfta uygulanmıştır. Çalışmanın son haftasında öğrencilere ön-test olarak uygulanan tutum ölçeği son-test olarak tekrar uygulanmıştır. Veri toplama aracıyla toplanan nicel veriler SPSS programı ile istatistiksel olarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda basit malzemeli fen deneyleri uygulamalarının öğrencilerin fen bilimlerine yönelik tutumunu olumlu yönde artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına dayanılarak, fen bilimleri dersinde basit malzemeli deneylerin konu ve kazanımlara uygun şekilde tasarlanarak ders esnasında etkili bir öğretim tekniği olarak kullanılabileceği düşünülmektedir. Böylece öğrencilerin fen bilimlerine yönelik tutumu olumlu yönde arttırılabilir. Gelecek çalışmalarda fen bilimlerinde basit malzemeli deneylerin kullanımının öğrencilerin öğrenmesi üzerindeki etkisi araştırılabilir. Öğrencilerin eğlenerek ve gözlemleyerek öğrenmesinin onların öğrenmeleri üzerinde olumlu etkisi olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Fen bilgisi dersi, Fen deneyleri, Basit deneyler, Ucuz malzemeli deneyler, Tutum, Ortaokul Öğrencileri, Nicel araştırma

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞINI ÖNLEMEYE YÖNELİK PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ 8. SINIF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ ÜZERİNE

Uzm. Yunus Emre KARADAĞ

yekyunusemrekaradag@hotmail.com
MEB
Orcid ID: 0000-0002-6693-5648

Doç. Dr. Cemal Onur NOYAN

onur.noyan@uskudar.edu.tr
Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi - Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Orcid ID: 0000-0002-4819-1032

Özet

Amaç: Bu çalışmada, araştırma kapsamında geliştirilen teknoloji bağımlılığını önlemeye yönelik psikoeğitim programının 8. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri, öz-yeterlilik düzeyleri ve günlük teknoloji kullanım süreleri üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Yöntem: Araştırmada veri toplamak amacıyla İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ), Ortaokul Öz Yeterlilik Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırma kapsamında ilgili alanyazın esas alınarak geliştirilen psikoeğitim programının etkililiğini test etmek amacıyla öntest ve sontest ölçümlü, deney ve kontrol gruplu (2x2) yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmaya uygun örnekleme yöntemi ile İstanbul'da bir devlet ortaokulunun 8. sınıfında öğrenim görmekte olan 226 öğrenci dahil edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu İBÖ'den 40-79 arasında puan alarak internet bağımlılığı açısından risk altında olduğu öngörülen ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 20 öğrenci, deney ve kontrol grubu olmak üzere iki eşit gruba ayrılmıştır. Araştırma kapsamında geliştirilen her biri yaklaşık 60 dakika süren 4 oturumluk psikoeğitim programı, haftada bir kez deney grubundaki ergenlere çevrimiçi ortamda uygulanırken kontrol grubuna herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde örneklem grubunun küçük olması (n <30) ve değişkenlerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle deney ve kontrol grubu arasındaki karşılaştırmalar için Mann Whitney U Testi kullanılmıştır. Veriler SPSS 26.0 paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Bulgular: Araştırma kapsamında uygulanan deneysel işlem sonucunda teknoloji bağımlılığını önlemeye yönelik psikoeğitim programının ergenlerin internet bağımlılığı puanlarını ve günlük teknoloji kullanım sürelerini azaltmada etkili olduğu ancak öz-yeterlilik düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Sonuç: Ergenler, birçok araştırmada teknoloji bağımlılığı açısından en önemli risk grubu olarak nitelendirilmektedir (Ceyhan, 2008; Ektiricioğlu ve ark., 2020). Ergenlerin Covid-19 salgınıyla birlikte kısıtlamaların etkisi ve eğitime erişim aracı olarak teknolojik araçlarla daha fazla vakit geçirmeleri nedeniyle bağımlılığın önüne geçilebilmesi için önleyici çalışmalara duyulan ihtiyacın arttığı görülmektedir. Ülkemizde ve yurtdışında bu alanda yürütülen önleyici çalışmaların betimsel çalışmalara nazaran sınırlı sayıda olduğu ancak başarılı sonuçlar verdiği rapor edilirken (Bağatarhan ve Siyez, 2017) mevcut araştırmanın çevrimiçi ortamda uygulanmış olması, kısa süreli bir uygulama örneği olması ve daha kapsayıcı olan teknoloji bağımlılığı kavramına odaklanması bu çalışmayı benzerlerinden ayırmaktadır. Araştırma kapsamında geliştirilen psikoeğitim programının öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini ve günlük teknoloji kullanım sürelerini azaltmada etkili bulunduğu dolayısıyla teknoloji bağımlılığının önlenmesinde etkili bir araç olduğu ifade edilebilir. Bununla birlikte araştırma kapsamında kullanılan psikoeğitim programının dört oturumla sınırlı olduğu, çalışma öncesinde bir pilot uygulama yapılamadığı, izleme testi kullanılmadığı ve bir grup sekizinci sınıf öğrencisi ile sınandığı göz önünde bulundurularak programın etkililiğine ilişkin bir genelleme yapılabilmesi için farklı araştırmacılar tarafından farklı gruplara uygulanması önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Teknoloji bağımlılığı, ergenler, psikoeğitim.

YETİŞKİN BİREYLERDE DUYGUSAL YEME: YALNIZLIK VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DEĞİŞKENLERİNE GÖRE BİR İNCELEME

Melahat BENAN EBUBEKİR

benanebubekir@hotmail.com
SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0003-3684-9519

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI

ahmet.satici@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-2871-8589

Özet

Bu araştırmanın amacı yetişkin bireylerde duygusal yeme, yalnızlık ve psikolojik sağlamlıkları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının incelenmesidir. Araştırma 427 yetişkin birey ile gerçekleştirilmiştir. Yaşları 18 ile 65 arasında değişen katılımcıların %65'i kadın (n = 278) ve 149'u erkektir (n = 149). Araştırmanın verileri Yetişkinler için Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği Kısa Formu, Yeme Tutum Testi Kısa Formu ve Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği aracılığı ile elde edilmiştir. Verilerin analizi için Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Gerçekleştirilen analiz sonrasında; psikolojik sağlamlığın yeme meşguliyeti (r =.16), kısıtlama (r =-.11), sosyal baskı (r =.18) ve yeme tutumları toplam puan (r =.12) ile düşük düzeyde ancak anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte, psikolojik sağlamlığın sosyal yalnızlık (r = -.33), duygusal yalnızlık (r = -.33) ve genel yalnızlık (r = -.38) puanları ile negatif yönde anlamlı ilişki gösterdiği bulunmuştur. Yeme tutumları ile yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkiye bakıldığında ise yeme meşguliyeti alt boyutu puanlarının sadece duygusal yalnızlık (r = -.10) puanları ile anlamlı ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Kısıtlama alt boyutu puanları, duygusal yalnızlık (r = .11) ve genel yalnızlık (r = .12) puanları ile anlamlı ilişki gösterdiği; sosyal baskı alt boyutu puanlarının, sosyal yalnızlık (r = -.11), duygusal yalnızlık (r = -.17) ve genel yalnızlık (r = -.17) puanları ile anlamlı ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Diğer taraftan yeme tutumları toplam puanı ise yalnızlık düzeyleri ile anlamlı bir ilişki içerisinde olmadığı saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Duygusal yeme, psikolojik sağlamlık, yalnızlık

DEPREM SONRASI TRAVMA SONRASI STRES BOZUKLUĞU YAŞAYAN BİREYLERDE KULLANILABİLECEK BİR PSİKOTERAPİ YAKLAŞIMI: EMDR (GÖZ HAREKETLERİ İLE DUYARSIZLAŞTIRMA VE YENİDEN İŞLEME)

Uzm. Hüseyin Berken BİNAY

huseyinberkenbinay@gmail.com
MEB

Uzm. Bilge Nur ÇELEBİ

bilgenur.celebi2@gmail.com
MEB

Uzm. Tuğçe ALTUNBAŞ

tugce_altunbas@hotmail.com
MEB

Özet

Bu çalışmanın amacı, yakın zamanda ülkemizde gerçekleşen ve büyük bir yıkıma neden olan depremin psikolojik etkilerine yönelik olarak, deprem sonrasında TSSB tanısı almış bireylerde kullanılan bir psikoterapi yaklaşımı olan EMDR'ı (Göz Hareketleri ile Duyarsızlaştırma ve Yeniden İşleme) tüm yönleri ile detaylı bir şekilde açıklamak ve sonuçsal bir bağlam içerisinde açıklanmıştır. Yöntem Bu araştırma, olguların derinlemesine ele alınıp açıklandığı tümevarımcı bir yaklaşımla, var olan bilgilerden yola çıkarak, zengin betimlemelere, karşılaştırmalı ve ilişkisel yorumlamalara, yeni ve farklı bakış açılarına ulaşıldığı, nitel veri toplama yöntemlerinden, belgesel tarama olarak açıklanan doküman analizine bağlı 16 kaynağın incelenmesine dayalı olarak yapılmıştır. Bulgular EMDR (Göz Hareketleri ile Duyarsızlaştırma ve Yeniden İşleme), 1987 yılında ilk kez geliştirildiğinden beri klinik çevrelerin büyük bir kısmı tarafından geniş çapta kabül görmüştür. İlerleyen zamanlarda, yöntem ve teorik çerçeve, elde edilen tedavi etkilerinin devamlı araştırılması ve süreç protokollerinin geliştirilmesiyle kapsamlı bir tedavi yöntemine dönüşmüştür. Şu an görüldüğü gibi, klinik uygulamayı yönlendiren süreçler ve Bilgi İşleme Teorisi çoğu klinisyen, akademisyen ve araştırmacıya tanıdık gelecek olan pek çok yön içermektedir (Shapiro, 2019). EMDR, en çok göz hareketleri ile bilinse ve adlandırılmış olsa da sisteme bütünü ile yaklaşmak çok önemlidir. Göz hareketleri var olan uyarı şekillerinden sadece bir tanesidir ve bu karmaşık yöntemin sadece bir parçasıdır.Bunun ötesinde, terapinin tek amacı "duyarsızlaştırma" sözcüğünün işaret ettiği gibi kaygıyı azaltmak değildir. İkinci bir şansım olsaydı bu yönelim, "Yeniden İşleme Terapisi" olarak adlandırırdım. Bu nedenle terapinin isminin kısaltılması hala EMDR olsa da vurgulamak istiyorum ki, 1.Çift yönlü dikkat uyarımı sürecin sadece bir bileşenidir ve pek çok farklı psikolojik yönelimin sentezlenmesi sonucu sürece eklenmiştir. 2.Kapsamlı bir yöntem olan EMDR'ın etkilerine ulaşmak için resimlere, kognisyonlara, bedensel duyumlara, artmış bir farkındalığa ve kişiler arası sistemlere büyük önem verilmektedir. 3.Klinisyenler psikopatolojinin türüne göre farklı EMDR protokolleri kullanmalı ve danışman ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiş terapötik bir yol izlemelidir. 4.8 Aşamalı EMDR terapisinin amacı danışanı geçmişten kurtarıp sağlıklı ve üretken bir şimdiye ulaştırmaktır (Shapiro, 2019). Göz Hareketleri ile Duyarsızlaştırma ve Yeniden İşleme (EMDR) terapisi, 8 aşamadan oluşan, en çok tercih edilen terapi modellerinin bir çok yönlerini araya getirip eklektik yaklaşan, bütüncül bir terapi yaklaşımıdır (Delibaş ve Konuk, 2013). EMDR, Türkçe açılımıyla Göz Hareketleri ile Duyarsızlaştırma ve Yeniden İşleme güçlü bir psikoterapi yaklaşımıdır. Bugüne kadar her yaştan yaklaşık 2 milyon kişinin başarıyla tedavi edilmesini sağlamıştır. Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR), ilaç ve hipnoz

kullanılmadan yapılan bir psikoterapi uygulamasıdır. Terapist, danışanın gözlerini sağa ve sola hareket ettirerek (ki bu genelde terapistin parmağını gözlerle takip etmek şeklinde olur), beyninin her iki yarım küresini hafifçe uyarır ve bu şekilde danışanın kendisini rahatsız eden bellek ve duygulara yoğunlaşmasını sağlar. Buna alternatif olarak, dikkatin bir yönden diğer yöne aktarılmasını sağlayan çeşitli aletler de bulunmaktadır. Bu hızlı göz hareketleri (genellikle uykun REM evresinde ortaya çıkar) veya dikkatin farklı yönlerden gelen uyarılara odaklanması, danışanın iyileşme sürecini hızlandırdığı düşünülmektedir (EMDR-TR, 2020). EMDR Terapisinin Tarihçesine baktığımızda; Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR) terapisinin öncüsü olan Francıne Shapıro, terapi modelinin temelini attığı ilk yıl olan 1987 senesinde parkta yürürken, kendisini rahatsız eden ve zorlayan düşüncelerin kaybolduğunu fark etmiştir. Bu düşüncelerin kaybolma nedenini tespit etmeye çalışan Francıne Shapıro, parkta yürümeye devam ederken kendisini rahatsız eden ve zorlayan düşüncelere dikkat etmeye başlamış ve bu düşünceler aklına gelmeye başladığında gözlerini hızlı bir şekilde çaprazlama ve ileri geri bir halde hareket ettirmeye başlamıştır. Bu durum, negatif ve kendisini zorlayan düşüncelerin bilinçten kaybolmasına neden olmuştur. Geri getirdiğinde ise bu etki kaybolmuştur (Shapiro, 2001). EMDR Terapisinin Felsefesi ise1980'lerin sonlarına doğru geliştirilen bu terapi yaklaşımının temel felsefesi, bireyde meydana gelen travmatik yaşantıları ve bu travmatik yaşantılarla bağlantılı stresörleri tedavi etmeyi hedeflemektir. EMDR'ın temel felsefesi çerçevesinde bu terapi yaklaşımı adaptif bilgi işleme modelini (AİP) kullanır. Adaptif bilgi işleme göre, beyin yeni bir tecrübe yaşadığı zaman, bu yaşantıyı işler ve işlevsel hale getirir. Ancak birey kendisini zorlayan travmatik bir durumla karşılaştığı zaman işlem bozulur ve doğal olarak yaşantılar işlevsel olmayacak şekilde depolanır. Bunun sonucunda da patoloji belirir. İşte tam da bu noktada EMDR'ın temel felsefesi devreye giriyor. Bu felsefe, EMDR ile amaçlanan yaşantıların işleme anında dönüşüm göstermesi ve işlevsel bir şekilde tekrar depolanmasını sağlanmasıdır (Solomon ve Shapiro, 2008). EMDR Terapisinin Kuramsal Çerçevesine ele aldığımızda; EMDR kullanımı bilinen pek çok psikolojik yönelim ile uyumludur (Norcross ve Shapiro, baskıda). Erken çocukluk anılarının önemi, açıkça Psikodinamik modele, (Freud, 1900/1953; Jung,1916; Wachtel) ve şu an ki işlevsel olmayan tepki ve davranışların önemine dikkat edilmesi de tamamen klasik davranışçılıktaki şartlama ve genelleme paradigmalarına uymaktadır (Salter, 1961; Wolpe, 1990). Güçlü bir deneysel tabana sahip danışan merkezli yaklaşım (Rogers, 1951) olmasının yanı sıra EMDR, kökleri kognitif terapiye dayanan olumlu ve olumsuz öz değerlendirmelerini, danışanın var olan işlev bozukluğuna dayalı fiziksel tepkilerini terapötik yarar açısından önemli bir bileşen olarak görür ve öyle ele alır (Beck, 1967; Ellis, 1962; Meichenbaum, 1977; Young, 1990; Young, Zangwill ve Behary, akt. Shapiro, 2019). Buradan da anlayabileceğimiz üzere, EMDR pek çok önde gelen psikolojik yönelimi bir araya getirmektedir: Psikodinamik terapi tarafından vurgulanan etiyolojik olaylara verilen önem, davranışçı terapi ile öne çıkarılan şartlı tepkiler, kognitif terapideki inançlar, deneyimsel tepkilerindeki duygusal ve hipnotik terapilerdeki görselleştirme ve sistem teorisindeki bağlamsal anlama (Shapiro, 2019). EMDR Terapisinin Amacı psikolojik danışmanların, psikoterapistlerin, parmak hareketleri eşliğinde terapiye gelen kişinin gözlerini belli bir düzen içinde sağa-sola hareket ettirerek ya da danışana el çırpma, sesli uyaranlar verme gibi uyaranlar vermesini, kişiler bu eylemleri yerine getirirken önceki yaşantılarının ve travmatik anılarının resimsel olarak ortaya çıkarılmasını sağlar. Eye Movement Desensitization and Reprocessing, terapiye gelen kişilerin, kendilerini zorlayan negatif yaşantıların ruh sağlıklarına katkıda bulunacak şekilde tekrar işlemelerine eşlik eden bir terapi modelidir (Seligman, 2001). EMDR terapisi öğrenmeyi kolaylaştırır. Hedef rahatsız edici bir anı olduğunda olumsuz resimler, negatif kognisyonlara ve olumsuz duygular daha az belirgin ve geçerli olurlar. Bu kötü anılar daha uygun bilgilerle ilişkilendirilirler: Danışan geçişte yaşanmış kötü deneyimden kendisi için öğretici olacak gerekli ve kullanışlı bilgileri alır, yaşanan olay, anı ağında uyumlu, sağlıklı ve stres oluşturmayacak bir biçimde saklanır. Fakat öğrenme devam eden bir süreçtir. Amaç olumlu olduğunda, resimler, kognisyonlar ve duygular daha zengin, daha belirgin ve gerçekçi olurlar. Yani EMDR'ın amaçları: 1.Danışanın geçmiş deneyimlerinden ders çıkarmasına yardım etmek 2.Danışanın kendisine stres oluşturan mevcut uyaranlara karşı duyarsızlaşması 3.Danışanın bireysel olarak ve kişiler arası ilişkilerinde başarılı olması amacıyla gelecekte kullanacağı uygun becerileri kazanabilmesi amacıyla kullanılır. EMDR Terapisinin Temel Öğelerine baktığımızda; Etkili bir EMDR uygulaması etkili bir hedef belirlemeye bağlıdır. Eğer yanlış hedefler ya da yanlış bileşenler kullanılırsa tedavinin olumlu etkilerinin de minimum düzeyde olma ihtimali vardır. Bir cinsel taciz mağduru için uygun hedefler erken çocukluk anıları, rahatsızlığı tetikleyen güncel olaylar ve gelecekteki uygun davranışları kapsayan hayali olaylar olacaktır (Shapiro, 2019). İmge, negatif kognisyon, pozitif kognisyon, Duygular ve Duyguların Yarattıkları Rahatsızlık Düzeyi, fiziksel bedensel duyumlar, bilgi işleme sistemini aktifleştirmek. Göz Hareketleri: EMDR'da pek çok farklı göz hareketi çeşidi mevcuttur. Klinisyenin işi danışanın ihtiyaçlarına en uygun olanı kullanmaktır. Buna, danışanın göz hareketi açısından rahat olduğundan emin olmak da dâhildir. Danışan gözünde, acı, kuruluk ya da işlemin kendisinden kaynaklanan anksiyete belirttiğinde klinisyen kesinlikle devam etmemelidir. Klinisyenin/Psikolojik danışmanın hedefi, danışanın görüş aralığında bir taraftan diğer tarafa bir göz hareketi oluşturmaktır. Bu çift yönlü hareket rahatsız olunmayacak şekilde olabildiğince hızı

yapılmalıdır. Klinisyen, iki ya da daha fazla parmağını odak noktası olarak kullanır. Bu teknik, danışanın küçük bir objeye odaklanmak zorunda kalmadan ya da hareket eden bir işaret parmağının ortaya çıkarabileceği negatif çağrışımları yaşamadan parmakları takip etmesine olanak verir. Klinisyenin/Psikolojik danışman göz hareketini yönlendirmek için kalem, cetvel ya da başka bir obje kullanabilir. Yine de iki parmak iyi işlemektedir ve pek çok danışan tarafından daha kişisel bir deneyim olarak görüldüğünden tercih edilmektedir. Tipik olarak, klinisyen iki parmağını dik, avuç içini danışana dönük ve elini danışanın yüzünden 30-35 cm. uzaklıkta bir mesafeye tutar. Daha sonra danışana "Bu rahat mı?" diye sorulur. Eğer cevap hayır ise klinisyen yerleştirme ve mesafeyi danışanın en rahat olduğu duruma göre yeniden belirlemelidir. Sonra Klinisyenin/Psikolojik danışman, göz hareketini yatay olarak danışanın görsel alanında en sağa ve en sola (ya da tam tersi) en az 30 cm uzunluğunda yönlendirir. Alternatif Uyarım Biçimleri: Göz hareketini fiziksel ya da psikolojik olarak rahatsız edici bulan danışanlar için etkili oldukları kanıtlanmış olan alternatif uyarım yöntemleri (vuruşlar ve sesler) kullanılabilir. El vuruşları, danışanın avuçları dizlerinin üzerinde yukarı bakacak şekilde oturması ile yapılır. Klinisyen (bir ya da iki parmağıyla) ritmik olarak danışanın avuçlarına bir sağ bir sol olmak üzere göz hareketinin olması gerektiği hızda vurur. Danışan tedavinin etkili olması içi özellikle bu el vuruşlarına odaklanmak zorunda değildir, yine de bu prosedür esnasında hızlı göz hareketlerinin oluştuğu klinik olarak rapor edilmektedir. İşitsel uyarım sırasında danışanın gözleri açık ya da (gerekiyorsa) kapalıdır ve klinisyen göz hareketindeki ritme benzer bir ritimde her bir kulağın yanında sıra ile parmağını şıklatır (Shapiro, 2019). EMDR Terapisinin Sekiz Aşaması EMDR tedavisi 8 temel evreden oluşur. Her bir evre için gereken seans sayısı ve her seansa dahil edilen evre sayısı danışandan danışana değişiklik göstermektedir. Bu evreler: Birinci Aşama: Danışanın Hikâyesinin Alma ve Terapiyi Planlama EMDR'ın etkin kullanımı onu nasıl ne zaman kullanacağınızı bilmeyi gerektirir. EMDR'ın ilk evresi, danışanın seçimini belirleyecek olan danışanın güvenliğine dair faktörlerin değerlendirilmesini içerir. EMDR'a uygunluk açısından en büyük ölçüt, danışanların işlevsel olmayan bilginin işlemesi sırasında ortaya çıkabilecek olan yüksek düzeyli rahatsızlıkla başa çıkabilme yetisidir. Bu yüzden değerlendirme, kişisel dengenin ve var olan zorlukların incelenmesine dayanır(Shapiro, 2019). İkinci Aşama: Hazırlık Bu aşamada klinisyen/psikolojik danışman, danışan arasında terapötik ilişki sağlar. Ardından tedavi evrelerini ve tedavinin yararlarını anlatır. Bunları yaptıktan sonra göz hareketlerinin denemesini yaptırarak güvenli alan oluşturmasını sağlar (Shapiro, 2001). Hazırlık evresi genel olarak şunları kapsar: Terapötik bağın kurulması, EMDR sürecinin ve etkilerinin açıklanması, danışanın endişelerinin ele alınması, rahatlama ve güvenlik prosedürlerinin başlatılması. Üçüncü Aşama: Amacın Değerlendirilmesi Değerlendirme evresinde klinisyen/psikolojik danışman hedefin bileşenlerini belirler ve işleme başlamadan önce temel müdahaleyi tespit eder. Anı belirledikten sonra danışana bu anıyı en iyi temsil eden resmi seçmesi söylenir. Daha sonra bu olaya katılımına ilişkin kendine dair işlevsel olmayan ya da uyumsuz bir değerlendirmeyi ifade eden negatif kognisyonu seçer. Bu negatif kognisyonlar rahatsızlık verici duygunun söze dökümdürler ve "Ben işe yaramazım/değersizim/sevilemem/kötüyüm" gibi cümleleri içerirler. Daha sonra danışan yerleştirme evresinde negatif kognisyonun yerine geçecek olan pozitif kognisyonu belirler. Mümkünse bu cümlede kontrol odağı içsel olmalıdır (Ör. "Ben değerliyim/sevilebilirim/işe yararım/kontrol elimde"). Danışan, pozitif kognisyonun geçerliliğini 7 birimli VOC Ölçeği'nde değerlendirir. Dördüncü Aşama: Duyarsızlaştırma Dördüncü evre SUD Ölçeği'nde yansıtıldığı üzere danışanın olumsuz duygusuna odaklanır. Tedavinin bu aşaması yeni farkındalıklar ve çağrışımlar da dahil olmak üzere, danışanın stres düzeyinin artış, azalma ya da durağanlığından bağımsız olarak tüm tepkileri kapsar. Duyarsızlaştırma evresinde klinisyen/psikolojik danışman gerektiğinde uygun varyasyonlar ve odak değişimleriyle danışanın SUD seviyesi 0 ya da 1'e düşene kadar setleri tekrar eder. Bu, hedef alına olaya ilişkin temel işlevsizliğin temizlendiğini gösterir. Fakat yeniden işleme hala tamamlanmamıştır ve bilgi geri kalan aşamalarda yeniden ele alınır (Shapiro, 2019). Beşinci Aşama: Yerleştirme Tedavinin beşinci aşaması yerleştirme olarak adlandırılır, çünkü danışanın negatif kognisyonun yerine koymak için belirlediği pozitif kognisyonun vurgulanması ve güçlendirilmesine yoğunlaşılır. Yerleştirme evresi, danışanın hedefe dair duygu seviyesi SUD Ölçeği'nde 0'a düştüğünde başlar. Bu noktada danışandan hedef anıyı olabilecek en uygun pozitif kognisyonla birlikte aklında tutması istenir. Daha sonra klinisyen, pozitif kognisyon VOC Ölçeği'nde 7'ye kadar göz hareketi setlerine devam eder. Danışanın inançları içgüdüsel bir düzeyde hissettiklerine göre değerlendirmesi gerekmektedir. Altıncı Aşama: Bedeni Tarama Pozitif kognisyon tamamen yerleştirildikten sonra danışandan hedefi ve pozitif kognisyonu aklında tutup vücudunu zihinsel olarak baştan aşağı taraması ve beden duyumu olarak herhangi bir gerginliğin kalıp kalmadığını belirlemesi istenir. Daha sonra bu bedensel duyumlar başarılı setlerde hedef alınır. Pek çok vakada bu duyumlar kolayca çözülür fakat bazı vakalarda ekstra işlevsel olmayan bilgi ortaya çıkabilir. Daha önce de belirtildiği gibi, işlevsel olmayan malzemenin fiziksel bir yankısı da vardır ve bu, fizyolojik olarak depolama biçimiyle bağlantılı olabilir. Arta kalan bedensel duyumları belirlemek ve EMDR'ın altıncı evresinde bunları hedeflemek geriye kalan tüm işlenmemiş bilginin çözülmesine yardımcı olabilir. Bu önemli bir evredir ve daha önce gizli kalmış gerilim alanlarını ve direnci ortaya çıkarabilir (Shapiro, 2019). Yedinci Aşama: Kapanış Yeniden işleme tamamlanmış olsun veya olmasın her seansın sonunda

danışan duygusal bir dengeye geri döndürülmelidir. Buna ek olarak her seans sonunda danışana gerekli yönergelerin verilmesi gerekir. Yani, klinisyen/psikolojik danışman danışana seanslar sonrasında oluşabilecek rahatsızlık verici resim, düşünce ya da duyguları işlemenin devam ettiğinin kanıtı olduğunu ve bunu olumlu bir işaret saymasını hatırlatmalıdır. Danışandan oluşabilecek olumsuz düşüncelerin, durumların, rüyaların ve anıların bir kaydını tutması istenir. Bu yönerge, danışanın kognitif olarak kendini duygusal rahatsızlıktan yazma hareketi yoluyla uzaklaştırmasını sağlar. Spesifik olarak, danışana her rahatsızlığın "şipşak fotoğrafını çekmesi" böylelikle gelecek seansta bunların hedeflenebileceği söylenir. Klinisyen/psikolojik danışman tarafından öğretilen günlük tutma ya da görselleştirme tekniklerinin kullanımı ya da görselleştirme tekniklerinin kullanımı ya da rahatlama tekniklerinin gösterildiği kayıtlar seans aralarında danışanın istikrarını korumak açısından çok önemlidir (Shapiro, 2019). Sekizinci Aşama: Yeniden Değerlendirme Tedavinin sekizinci evresi olan yeniden değerlendirme her seans başında uygulanmalıdır. Klinisyen danışanın daha önceden işlenmiş hedeflere erişimini sağlar ve daha sonra tedavi etkilerinin sürdürülüp sürdürülmediğine ilişkin danışanın tepkilerini gözden geçirir. Klinisyen/psikolojik danışman danışana daha önce hedef alınmış konularla ilgili nasıl hissettiğini sormalı ve günlük raporları, işlenmiş bilgilerin tekrar hedeflenmesini ya da başka türlü ele alınmasını gerektirecek yankılarının olup olmadığını anlamak için incelenmelidir. Klinisyen/psikolojik danışman, yeni konuları hedef almayı tercih edebilir ama bunu sadece daha önce tedavi edilmiş travmalar tarafından tamamen bütünleştikten sonra yapmalıdır. Bu bütünleşmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini intrapsişik faktörler ve sisteme ilişkin endişeler açısından belirlenir. Yeniden değerlendirme evresi klinisyeni çeşitli EMDR protokolleri ve bütün tedavi planı vasıtasıyla yönlendirir. Tedavinin başarısı ancak yeniden işleme ve davranışsal etkilerin yeterince değerlendirilmesinden sonra belli olur (Shapiro, 2019). Sonuç EMDR yaklaşımın en sık eleştirilen ve en zayıf tarafı olarak görülen yanı, EMDR'ın göz hareketlerini kullanarak işlemeyi, danışanda değişimi ve sağaltımı nasıl sağladığı ile ilgili bariz bir açıklamamasının olmamasıdır. Shapiro (2001) EMDR'ı bir tedavi yöntemi olarak kullanmaya başladığında, EMDR'ın değişimi, iyileşmeyi nasıl sağladığına dair kurumsal bir temele dayalı olarak geliştirmemiştir (Lipke, 2003). Karmaşık kuramsal temeline ve değişimi nasıl kolaylaştırdığına ilişkin net olmayan açıklamalarına karşın literatürde EMDR' nin etkililiğine ilişkin ampirik araştırmalar hızla artmaktadır (Denizli, 2008). Kuramsal temeli eleştirilse de EMDR, travma yaşantısı geçirmiş bireylere psikolojik yardım sağlamada etkililiğini kanıtlamış bir terapi yaklaşımı olarak görülmektedir. Ancak çocukluk ve ergenlik dönemindeki bireylerde ve farklı kültürlerde geçerliğini henüz araştırmalarla kanıtlamamış görünmektedir. Özellikle ülkemiz literatüründe EMDR' nin etkililiğine ilişkin araştırmaların sınırlılığı düşündürücüdür. Bu nedenle ülkemizde EMDR yaklaşımının yaygınlaşması isteniyorsa, EMDR' nin etkililiğine ilişkin araştırmalar yapılması gerekli görülmektedir. Etkililiği ve geçerliği kültürümüzde yapılacak araştırmalarla kanıtlandığı takdirde doğal felaketlerin sık yaşandığı ülkemizde ekonomikliği ve verimliliğiyle bireylere, özellikle okul ortamlarında, travma sonrası psikolojik danışma uygulamalarında kullanılabilecek bir yaklaşım olarak yaygınlaşması sağlanabilir (Denizli, 2008).

Anahtar Sözcükler: Deprem, EMDR, Travma, TSSB

RESEARCH ON THE ORIGIN AND DEVELOPMENT OF RITUAL MUSIC IN LUOCHENG COUNTY ACCORDING TO THE RICE FESTIVAL

Xie MEİLİN

narantsatsral5@gmail.com
Citi University

Prof. Dr.Narantsatsral DELGERKHUU

narantsatsral5@gmail.com
Mongolian University of Science and Technology. School of Business administration and Humanity

Özet

This paper mainly starts from the two aspects of the difficulties encountered by the Mulao nationality Yifan Festival and the suggestions for solving them, so as to study the origin and development of the Taoist sacrificial music of the Mulao nationality Yifan Festival in Luocheng County. There are two reasons for choosing the Mulao people to study the Taoist sacrificial music activities on the rice festival. The first is because the Mulao people are a relatively concentrated ethnic group among the 56 ethnic groups in China, and they are not as scattered as other ethnic groups. It is more convenient to study the Yifan Festival and save the research cost; the second is that the Mulao Yifan Festival has obviously lost its former glory in the development process. I hope that through the research of this article, more people will pay attention to Yifan. problems in the development of the section. The research methods used in this paper include field research, questionnaire survey, interview method and so on. The following results are obtained: 1. There are fewer inheritors of Yifan Festival; 2. The Mulao people don't pay enough attention to Yifan Festival; 3. In today's development, Yifan Festival urgently needs rescue protection and inheritance. In response to this result, this paper suggests that the national and local governments should introduce policies to provide protective guidance and encourage the participation of the younger generation, so that this intangible culture can have a better future.

Anahtar Sözcükler: Mulao Nationality in Luocheng County, Yifan Festival, Taoist sacrifice, Music development.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YENİ NESİL TÜRKÇE DERSİ SORULARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba DEMİRTAŞ TOLAMAN

tdemirtas@sakarya.edu.tr
Sakarya Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-6632-9752

Ayşenur SARGIN

sarginaysenur@gmail.com
Sakarya Üniversitesi Vakıf Koleji
Orcid ID: 0000-000192581292

Özet

Türkçe Dersi Öğretim Programı'na göre (MEB, 2019), birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar kazanımların yapısı ve hiyerarşisi, öğrencilerin temel dil becerilerinin yanı sıra üst düzey bilişsel becerilerinin geliştirilmelerine katkı sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Bununla birlikte ölçme ve değerlendirme sürecinde öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini kullanılmasına imkân sağlayan çeşitli madde türlerinden yararlanılması gerektiği de belirtilmiştir. Üst düzey düşünme becerilerini önceleyen bu sorular, alanyazında "yeni nesil soru, beceri temelli soru" kavramlarının ortaya çıkmasına ve giderek yaygınlaşmasına neden olmuştur. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üst düzey düşünme becerileri ve beceri temelli sınavlara, sorulara verilen önem kısa bir sürede okullardaki öğretim sürecine de yansımıştır. Buna karşın öğretmenler ve öğrenciler için yeni ve yabancı olan bu kavramların tam olarak anlaşıldığını söylemek mümkün değildir. Bu araştırmanın amacı, ortaokul düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin yeni nesil sorulara yönelik görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verileri öğrencilere uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, 7.sınıf düzeyinde eğitim görmekte olan 25 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğrenciler, yeni nesil soruları oldukça fazla uzun, zor ve karmaşık olarak tanımlamaktadırlar. Öğrencilerin en zorlandıkları içerik, paragraf sorularıdır. Öğrenciler, bu tip sorulara karşı olumsuz duygular hissettiklerini, sorulardan korktukları ve kaygı duyduklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte görsel içerikli soruların diğerlerine göre daha az kaygı oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Öğrenciler, yeni nesil soruların Türkçe dersinin içeriği ve ders kitapları ile uyumsuz olduğunu, ek kaynak kullanmayı zorunlu hale getirdiğini, yeni nesil soruların Türkçe dersini olumsuz yönde etkilediğini, dersin zor, sıkıcı ve anlaşılmaz bir hale gelmesine sebep olduğunu ifade etmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Yeni nesil sorular, beceri temelli sorular, üst düzey düşünme becerileri, Türkçe dersi.

ERGENLERDE DİJİTAL BAĞIMLILIK VE DEĞERLİ DEĞERSİZ HİSSETME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN AİLE TUTUMU ARACI DEĞİŞKENİ TARAFINDAN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Serhat ARSLAN

serhat.arslan@erbakan.edu.tr
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-4422-8421

Doç. Dr. Nihan ARSLAN

nihan.arslan@erbakan.edu.tr
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-2451-0852

Hatice DİLMEN

dilmenhatice36@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Özet

Araştırmanın amacı ergenlerin yaşadığı dijital bağımlılık sorunları ve kendilerini değerli, değersiz hissetme duyguları arasındaki ilişkinin ebeveynlerinin sahip oldukları aile tutumları açısından incelenmesidir. Ayrıca, araştırma kapsamında ergenlerin değerli, değersiz hissetme duygusu ile dijital bağımlılığın, aile tutumu aracı değişkeni örneklemi demografik değişkenleri ele alınarak; cinsiyet; sınıf düzeyi; aile gelir düzeyi; aile tutumu açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın örneklemini, 9., 10., 11. ve 12.sınıf Konya Ereğli ilçesindeki lise öğrencileri oluşturmaktadır. Verilerin elde edilmesinde Dijital bağımlılık(ergen formu), Değer, değersizlik ölçeği ve Kişisel bilgi formu kullanılacaktır. Dijital bağımlılık ölçeği, Riin Seema, Mati Heidmets , Kenn Konstabel, ve Ene Varik-Maasik tarafından 2022 yılında geliştirilmiştir .Estonyalı öğrencilerle yapılan pilot çalışmanın (N = 40 öğrenci) ve ana çalışmanın (N = 4493) tanımlanması 11–19 yaşları arasındaki öğrencilerden oluşmaktadır. Değer, değersizlik ölçeği 5 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin amacı ergenlerin diğer insanlar için değerli hissetmeme duygularını değerlendirmektir. Betimsel tarama modeli; geçmişte veya içinde bulunduğumuz dönemde de varlığını devam ettiren durumu olduğu gibi yansıtmayı amaçlayan bir araştırma modelidir. Bu çalışmada değişkenler arasında ilişki Pearson korelasyon ile incelenecektir. Ayrıca regresyon analizi ile, çoklu bağlantı sorunu ile karşılaşmamak için yordayıcı değişkenlerin puanları kendi ortalama değerlerinden çıkarılarak elde edilmiştir.Elde edilecek bulgular literatür kapsamında tartışılacaktır

Anahtar Sözcükler: Aile tutumu, değer, değersizlik, dijital bağımlılık, ergenlik

OLUMSUZ YAŞAM OLAYLARINDA SANAL DÜNYADA YENİ BİR FENOMEN: KÖTÜ HABERLERİ KAYDIRMA "DOOMSCROLLING"

Dr. Öğr. Üyesi ASLI KARTOL
aslikartol@gmail.com
Gaziantep Üniversitesi

Özet

2020 yılında COVID-19 pandemi sürecinde ortaya çıkan "doomscrolling" kavramı internet erişimi olan telefon, tablet, bilgisayar gibi cihazlardan olumsuz haberleri okuyarak bu haberler arasında gezinmek anlamına gelmektedir. İnsanlar özellikle kendi kontrolleri dışında gelişen ve belirsizlik taşıyan durumlarda bir şeylere tutunma ihtiyacı duyarlar. Kafalarındaki soru işaretlerinin cevabını internetteki haberleri takip ederek doldurmaya çalışırlar. Aslında telefonlarında olumsuz haberleri kaydırırken amaç bir umut ışığı bulma yolunda olumlu bir habere rastlayabilmektir denebilir. Fakat olumlu haber arayışı sırasında çok fazla olumsuz habere maruz kalırlar. Bu durumda kaygı, stres, geç saatlere kadar uyanık kalma ile birlikte gelen uyku problemleri ortaya çıkmaktadır. Çok fazla olumsuz haber okumak kişinin günlük rutinine odaklanmasını, motivasyonunu ve iyi oluşunu olumsuz etkilemektedir. Bireylerin olumsuz yaşam olayları karşısında hissettikleri olumsuz duygular onları telefonda haberler arasında gezinmeye iterken, bu durum bireyin aradığı desteği verdiği gibi bireye kaygı korku gibi yeni duygular da eklemektedir. Ülkemizde yakın zamanlarda yaşanan pandemi süreci, deprem ve sel felaketleri ne zaman olacağı ya da bir daha olup olmayacağı konusunda belirsizliğini koruyan, bireyin iradesi dışında gerçekleşen yaşam olaylarıdır. Bu açıdan internetten elde edilen gelişigüzel okunanan her bilgi zihni aynı oranda karıştırarak olumsuz duyguları tetiklemektedir. İnternet ya da akıllı telefon bağımlılığının günümüzde çok fazla arttığı göz önünde bulundurulduğunda bireylerin haberlere maruz kalma olasılığı daha da artmakta ve psikolojik problemler baş göstermektedir. Kötü haberleri kaydırarak okuma veya sürekli ekranı yenileyerek yeni haberleri takip etme isteğinin bağımlılığa dönüşme ihtimali oldukça yüksektir. Bireyler bazen kendilerini kontrol etmeye çalışsalarda bu durumdan kendilerini alamamaktadır. Bu açıdan sanal dünyanın avantajları kadar kontrol edilemediği noktalarda dezavantajları da kaçınılmaz olmaktadır. Bu çalışmada "doomscrolling" kavramını ayrıntılı bir şekilde ele alarak bugüne kadar yapılan çalışmaların sonuçlarının ışığında tartışılması ve olası tehlikelere karşı önleyici çalışmalara ışık tutması amaçlanmıştır. Ülkemizde bu kavramla ilgili henüz birkaç çalışmaya rastlanmıştır. Sosyal medya platformlarının kullanımı, dijital haber akışları ve akıllı telefon kullanımına harcanan zamanın en aza indirilmesi ve çevrimdışı etkinliklere harcanan zamanın artırılması da dahil olmak üzere teknolojinin sağlıklı kullanımı konusunda eğitim çalışmalarının arttırılması oldukça önemlidir. Çevrimiçi platformlarda geçirilen zamanın ılımlı hale getirilmesi, akıllı telefon bildirimlerinin kapatılması, akıllı telefonlarda temel uygulamaların kullanılması, akıllı telefonun çalar saat olarak kullanılmaması, akıllı telefonların ve dijital cihazların yatak odalarının dışında tutulması, yatmadan 2 saat önce kullanılmaması veya sürekli haber tüketilmesi yerine çevrimiçi platformlara erişim için gün içinde kısa süreli yapılandırılmış zamanların belirlenmesi gibi birçok önleme çalışması yapılabilir. Doomscrolling kavramının ruh sağlığı çalışanlarının sosyal medya ve teknoloji bağımlılığı ile ilintili çalışmalarına bu kavramı dahil edilerek bireylerin yaşamış olduğu depresif belirtiler, anksiyete, uyku bozuklukları gibi psikolojik rahatsızlıkların altında yatabilme ihtimaline karşı araştırması gereken bir fenomen olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: doomscrolling, internet bağımlılığı, teknoloji bağımlılığı, depresyon, anksiyete

KONYA İÇ KALE ODAKLI KENT TARİHİ

Emine GÜNEY

guneyemine7@gmail.com
KTO Karatay Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-7730-7620

Özet

Luvice "koyun yöresi "manasına gelen "kawana" kelimesinden İkonium'a dönüşen Konya Selçuklular zamanında gönül hoşluğu anlamına "Gunya" olarak bilinmektedir. Anadolu'nun geniş bir arasında yüksek bir höyüğün üzerine kurulmuştur. Konya MÖ. 2000 yılından itibaren varlığı sürmektedir. Anadolu'da bulunan geniş bir ovanın batısındaki höyüğün üzerine kurulmuştur. Tarihte Hititler, Frigler ve Lidyalıların hakimiyetinde kalmıştır. M.Ö IV yüzyılda ise İran hakim olmuştur. İranlılara son veren İskender Konya'yı topraklarına katmıştır. Devletin yıkılması ile burayı Roma almıştır. İslam akınlarının olduğu zamanlarda ise Bizans hakimiyetine Türkler tarafından 1071 yılından hemen sonra son verilmiştir. 1.Haçlı Seferi'nden (1096-1099) sonra şehir Selçuklu Devleti'nin başkenti olmuştur. İlk yerleşim yeri olan Alaeddin Tepesi kayıtlarda Konya kalesi olarak geçmektedir. Bu dönemlerde Askeri garnizon özelliği taşımaktaydı. Bunun nedeni tepenin etrafı çift sur ile çevrili olmasıdır. Sur içerisinde kalan alana "iç kal'a" denilmekteydi. Tepede II. Kılıçarslan tarafından yaptırıldığı ön görülen, Alaeddin cami, Kılıçarslan köşkü, Bizans döneminden kalan Amphilokios kilisesi vardır. Daha sonradan bu kilise Eflatun Mescidi adını alarak mescide çevrilmiştir. Cami ve Köşk'ün arasında kalan bir Darphane tepenin güney tarafından bir Ermeni ve Rum kiliseleri arkasında mezarlıkları bulunmaktadır. Tepedeki saray birçok bölüme sahip olduğu düşünüldüğünde konutlar birbirine bitişik bir şekilde iki odaya bir küçük avluya sahiptirler. Bu şekilde tepede küçük mahalleler bulunmaktadır. Aynı zamanda tepenin güneyinde Gayrimüslim mahallesi Kuzeyde ise Müslüman Mahallesi olarak ayrılmıştır. Zaman ile iskan yerlerinin dışarıya taşması ve I. Alaeddin Keykubat tarafından Konya dış sur ile çevrilmiştir. Konya'nın gelişmesi Karamanoğulları ve Osmanlı döneminde de devam etmiştir. Bu makalenin amacı; Konya iç Kalesi olarak geçen Alaeddin Tepesi üzerindeki kurulmuş olan mahalleler ve yapı toplulukları, Tepe'deki yaşayan halkın yerleşim alanları ve birbirleri ile ilişkileri belgeler ışığında ele alınacak ve detaylı olarak incelenecektir. Konya Şer'iyye Sicilleri Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivlerindeki belgeler ve Başbakanlık Osmanlı Arşivindeki belgeler esas alınacağından Konya şehir tarihi için önem arz etmektedir. Konya şehrinin merkezi konumundaki Alaeddin Tepesi'ndeki tarihî süreçte ortaya konan yapılaşma belirlenecektir. Anahtar kelimeler ; Konya , iç Kale , Alaeddin Tepesi, Sur , İskân

Anahtar Sözcükler: Konya , iç Kale , Alaeddin Tepesi, Sur , İskân

DEPREM PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN TRAVMA İLE BAŞA ÇIKABİLME ALGISI, PSİKOLOJİK SAĞLAMLIKLARI VE ÖZNEL İYİ OLUŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Uzm. ESER KARAL

karaleser@hotmail.com
SİLOPİ REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
Orcid ID: 0000-0002-8532-106X

Uzm. AHMET KUTLU

kutluahmetpdr@gmail.com
SİLOPİ BİLİM VE SANAT MERKEZİ
Orcid ID: 0000-0002-5184-695X

Prof. Dr. Ahmet BEDEL

ahmetbedel@maltepe.edu.tr
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0003-4215-9290

Şükrü KAÇMAZ

pdsukrukacmaz@gmail.com
MEB

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

Özet

Günümüzde hem bireyleri hem de toplumları derinden sarsan önemli sorunlardan birisi de afetlerdir. Afetler, doğası gereği pek çok kişinin hayatını etkilemekle birlikte maddi ve manevi kayıplara neden olmakta, bireyler üzerinde travmatik etkiler bırakabilmektedir. Depremler; travmatik yaşantılara neden olan ve çok fazla sayıda insan hayatını etkileyen doğal afetlerin başında gelmektedir. Zorlayıcı yaşam olaylarından olan depremler, yıkıcı etkisiyle kayıplara neden olabilmekte ve travmalar oluşturabilmektedir. Bu kapsamda araştırmanın amacını, deprem psikoeğitim programının depremden etkilenen lise öğrencilerinin travma ile başa çıkabilme algısı, psikolojik sağlamlıkları ve öznel iyi oluşları üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim öğretim döneminin ikinci yarısında deprem bölgelerinden göç edip Şırnak'ın Silopi ilçesine gelen lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan bireyler, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmada ön test-son test, tek gruplu yarı deneysel desen kullanılmış olup çalışma grubunda farklı kademelerde öğrenimlerine devam eden 11 lise öğrencisi yer almıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından katılımcıların özelliklerini belirlemek için oluşturulan Kişisel Bilgi Formu ile Smith, Dalen, Wiggins, Tooley, Christopher ve Jennefer Bernard (2008) tarafından geliştirilip Doğan(2015) tarafından Türkçe uyarlama çalışması yapılan Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği, Eryılmaz (2009) tarafından geliştirilen Ergen Öznel İyi Oluş Ölçeği ve Bonano, Pat-Horenczyk ve Noll, ve arkadaşları (2011) tarafından geliştirilip Arı ve Soysal (2019)'ın Türkçe uyarlama çalışması yaptığı Travma İle Başa Çıkabilme Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma grubuna sekiz modül ve 11 oturumdan oluşan deprem psikoeğitim programı uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 23.0 programı kullanılmıştır. Veriler, ön test-son test puan farklarının anlamlılığı için Wilcoxon İşaretli sıralar testi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, deprem psikoeğitim programının depremzede lise öğrencilerinin travma ile başa çıkabilme algısı, psikolojik sağlamlıkları üzerinde etkili olduğunu, psikolojik iyi oluşları üzerinde ise anlamlı düzeyde etkili olmadığını göstermektedir. Araştırma bulgularına dayalı olarak, yorumlarda bulunulup uygulamaya ve araştırmaya yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Deprem psikoeğitim programı, lise öğrencileri, travma ile başa çıkabilme, psikolojik sağlamlık, öznel iyi oluş.

YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENME ÇEVİKLİĞİ İLE OKUL ETKİLİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Zeynep YAĞCI

zeynep327@gmail.com
Millî Eğitim Bakanlığı Avcılar İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü
Orcid ID: https://orcid.org/0009-0002-1960-2186.

Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

bildirim61@gmail.com
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Orcid ID: https://orcid.org/0000-0001-6225-5859.

Özet

Bu çalışma, farklı okul türleri ve eğitim kademelerinde çalışan yönetici ve öğretmenlerin öğrenme çevikliği ile okul etkililiği arasındaki ilişkinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Öğrenme, bilgiyi yorumlama ve yapılandırma sürecidir. Öğrenme çevikliği ise kişinin deneyimleri ve fikirleri arasındaki hareket kabiliyeti olarak tanımlanır. Etkili okul öğrencilerin gelişimlerinin desteklendiği ve onlar için en uygun öğrenme çevresinin yaratıldığı okuldur. Bu bağlamda okulda öğretmen ve yöneticilerin algılama ve bilgiyi işleme hızlarının etkili okul ortamı yaratılmasında ne derece etkili olduğu incelenecektir. Koşullara bağlı olarak performansı değişmeyen, hızlı uyum sağlayan, belirsizliklere pratik çözümler üretebilen ve becerikli olarak nitelendirilebilecek yönetici ve öğretmenlerin bulunmasının okullara olumlu etki sağlayacağı öngörülmekle beraber, bu durumun okul etkililiği ile ilişkisine dair bir çalışmaya rastlanmamıştır. Etkili bir okulda öğrenme için hazırlanmış olumlu bir iklimden bahsetmek mümkündür. Olumlu iklim beraberinde etkili okul kültürünü de geliştirerek okulun gelişmesine olumlu katkılar sağlayabilir. Bu çalışma, kullanılacak ölçeklerden elde edilen sayısal veriler analiz edilerek Yönetici ve Öğretmenlerin Öğrenme Çevikliği ile Okul Etkililiği arasındaki ilişkinin belirlenmesi hedeflendiği için nicel bir araştırmadır. Veriler Öğretmenlerin Öğrenme Çevikliği Canarslan ve Güçlü, 2020) ve Okul Etkililiği Ölçeği (Alanoğlu, 2014) ölçekleriyle toplanmaktadır. Araştırmanın evreni İstanbul İli Avcılar, Başakşehir, Küçükçekmece ve Arnavutköy ilçelerinde görev yapmakta olan öğretmen ve yöneticilerden (okul müdürü-okul müdür yardımcısı) oluşmaktadır. Örneklem ise bu ilçelerdeki öğretmen ve yöneticilerden ulaşılabilirlik ölçütüne göre basit rastlantısal örnekleme ile belirlenen toplam 500 öğretmen ve 200 yöneticiyi kapsamaktadır. Elde edilen veriler için betimsel analizlerden aritmetik ortalama, standart sapma analizleri, farklılıkları belirleyebilmek için t-test ve tek yönlü varyans analizi, ilişkiyi belirleyebilmek için Pearson Correlation analizi yapılacak ve yorumlanacaktır. Bu araştırma kapsamında veri toplama ve analiz süreci devam etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Öğrenme, Öğrenme Çevikliği, Etkili Okul, Okul Etkililiği

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÖĞRENCİLERE MATEMATİK PROBLEMLERİ ÇÖZME BECERİSİNİN ÖĞRETİMİNDE ŞEMAYA DAYALI STRATEJİNİN ANİMASYONLA SUNUMUNUN ETKİLİLİĞİ

Sena Gülsüm ŞEN

sena67_@hotmail.com
ETİMESGUT ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU
Orcid ID: 0000-0003-4387-2370

Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ

ayikmis@hotmail.com
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0002-1143-1207

Özet

Bu araştırmanın amacı; özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilere animasyonla sunulan şemaya dayalı stratejinin tek aşamalı toplama ve çıkarma işlemi içeren matematik problemlerini çözmede etkisini belirlemektir. Araştırmada tek denekli araştırma yöntemlerinden "Denekler Arası Yoklama Denemeli Çoklu Yoklama Modeli " kullanılmıştır. Araştırmaya, öğrenme güçlüğü olan yaşları 9 ile 10 yaşları arasında değişen 3 öğrenci katılmıştır. Deney süreci; başlama düzeyinin belirlenmesi, Şemaya Dayalı Animasyon Öğretimi, öğretim sonu değerlendirme, izleme ve genelleme aşamalarından oluşmaktadır. Şemaya Dayalı Stratejinin Animasyonla Öğretimi, problem öğelerinin (başlangıç, değişim ve sonuç miktarı) ayırt edilmesini sağlama, problemdeki bilinmeyen miktarın belirlenmesini sağlama, problemde artma veya azalmanın belirlenme, problemi çözmek için gerekli işlemi belirlenme aşamalarından oluşmaktadır. Araştırmada; deneklerin tek aşamalı toplama ve çıkarma işlemi içeren matematik problemlerini çözme kazanımları 5, 10 ve 15 gün sonra değerlendirilmiş, problemleri çözme performanslarını farklı kişilerle genellemelerinde şemaya dayalı stratejinin etkisi incelenmiştir. Ayrıca öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin, problem çözme sürecinin en çok hangi aşamasında güçlük çektiğinin ve animasyonla sunulan şemaya dayalı problem çözme stratejisine yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Araştırma bulguları; öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin matematik problemi çözme becerileriyle Animasyonla Sunulan Şemaya Dayalı Stratejisi arasında işlevsel bir ilişki olduğunu göstermektedir. İzleme ve genelleme aşamalarında ise uygulama sona erdikten beş, on ve on beş gün sonra edindikleri problem çözme becerilerini korudukları, farklı kişilere genelleyebildikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Katılımcılar, matematik problemi çözme aşamalarında en çok, verilenler ve istenenleri yazmada hata yapmışlardır. Araştırma sonuçlarıyla, matematik öğretiminde etkili uygulamalar ve ileriki araştırmalar için çıkarımlar tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Animasyon, Matematik, Özel öğrenme güçlüğü, Şemaya dayalı öğretim

YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MOBİL CİHAZ GÜVENLİĞİ VE E-MAİL GÜVENLİĞİ FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI

Doç. Dr. Ezgi Pelin YILDIZ

yildizezgipelin@gmail.com
Kafkas Üniversitesi Kazım Karabekir Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
Orcid ID: 0000-0002-9987-9857

Hamit TANRIÖVER

h.tanrioverr@gmail.com
Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Bilişim Sistemleri Anabilim Dalı
Orcid ID: 0000-0001-5254-207X

Özet

Teknolojide yaşanan hızlı değişim ve gelişimler hayatımızın her alanına etki edecek şekilde yayılmış ve bu bağlamda yaşamımıza yön vermeyi başarmıştır. Bilgisayarların donanımsal özellikleri ve işlevlerine benzer mobil cihazların kullanımı yaygınlık kazanmış ve bu kullanımlar sadece iletişim alanında değil internet, iş, hobi ve pek çok alandaki uygulamalarla zenginleştirilmiştir. Öyle ki içinde bulunduğumuz çağda mobil cihazlar, internet kullanımının en fazla gerçekleştirildiği dijital araçlar sınıfına dahil edilmektedir. Kullanım kolaylığı sağlama, farklı bilgi kaynaklarına tek bir platformdan erişim sunma, iş yaşamından günlük hayata sağladığı hız ve pratiklik gibi pek çok avantajlarla mobil cihazlar insan hayatında var olan vazgeçilemez araçlardandır. Günlük hayatın ve çalışma hayatının bu denli vazgeçilmezi haline gelen mobil cihazlar ile uygulamalarının bir siber tehdit unsuru haline dönüşmemesi adına güvenlik önlemleri kapsamında alınabilecek bir takım önlemlerin farkındalığı bu kapsamda önem arz etmektedir. Mobil cihazlara karşı geliştirilen kötü amaçlı yazılımların, mobil telefon bankacılığı ve benzeri kişisel verileri içeren birçok dijital uygulamayı tehdit ettiği düşünüldüğünde bu bilinçlendirme ve farkındalık çalışmalarının hayati önemi daha da artmaktadır. Yapılan araştırmalarda gençlerin özellikle üniversite öğrencilerinin mobil cihazları ve çeşitli uygulamalarını kullanım sıklıkları değerlendirildiğinde karşılaşabilecekleri siber tehditlere karşın kendilerine sunulacak mobil cihaz güvenliği konusunda bilinçlendirme ve farkındalık eğitimlerinin önemi konu kapsamında dikkat çekmektedir. Tüm bunların ışığında bu çalışmada bir devlet üniversitesinin Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu biriminde Bilgisayar Teknolojileri bölümünde öğrenim gören toplam 41 öğrenciye mobil cihaz ve e-mail güvenliği konusunda bilinçlendirme ve farkındalık eğitimi sunulmuştur. Çalışmada alt amaç olarak mobil cihaz güvenliğinin yanı sıra e-mail güvenliği de kapsama dahil edilmiş ve konu dahilinde bireysel e-mail güvenliği farkındalığı da öğrencilere kazandırılmaya çalışılmıştır. Çalışma bir durum çalışması örneği olup bu bağlamda öğrencilerin verilen eğitim öncesinde ve sonrasında mobil güvenlik ve e-mail güvenliği farkındalık düzeyleri kıyaslanmaya çalışılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmalar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. İlgili form öğrencilere 4 haftalık planlanmış olan eğitim öncesinde ve sonrasında uygulanmıştır. Elde edilen nitel veriler içerik analizi yöntemini kullanarak çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin açık uçlu görüşme formundaki sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde; öğrencilerin eğitim öncesinde mobil cihaz ve e-mail güvenliği konusunda bireysel anlamda başlarına gelebilecek siber tehdit ve saldırılar konusunda bilinçsiz oldukları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra kendilerine verilen 4 haftalık bilinçlendirme ve farkındalık eğitiminin sonunda ise bu tür saldırı ve tehditlere karşı alabilecekleri bireysel güvenlik önlemleri konusunda faydalı kazanımlar edindikleri dile getirilmiştir. Çalışmanın bu anlamda farklı kademelerde öğrenim gören öğrencilerin konu ile ilgili bilinçlenme ve farkındalık kazanma noktasında rehber bir kaynak olarak alan yazına katkı sunacağı öngörülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Mobil Cihaz Güvenliği, E-mail Güvenliği, Siber Saldırı ve Tehditler, Farkındalık Düzeyi, Üniversite Öğrencileri.

MESLEK ETİĞİ ÜZERİNE ÖĞRETMENLER İLE TÜRKİYE'DE YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ: BİR SİSTEMATİK DERLEME ÇALIŞMASI

Dr. Öğr. Üyesi Göksel YIKMIŞ

gokselyikmis@gmail.com
Marmara Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Felsefe Bölümü
Orcid ID: 0000-0003-2126-6003

Arş. Gör. Muratcan AKBIYIK

mcanakbiyik@gmail.com
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü
Orcid ID: 0000-0002-1972-3802

Özet

Etik davranışlar eğitim süreci ve ahlaki gelişimle bağlantılıdır. Eğitim öğretim sürecinde öğretmenlerin öğretmenlik mesleği temelinde etik ilkelere göre hareket etmesi oldukça önemli bir role sahiptir. Günümüzde alanyazında öğretmenlerin mesleki etik ilkelerine ilişkin çalışmalar bulunmaktadır. Ancak yapılan bu çalışmaların özelliklerinin ayrıntılı olarak bilinmesine gereksinim duyulmaktadır. Çünkü, öğretmen yetiştirme sisteminin bileşenlerinden biri olan mesleki etik ilkelerin sahadaki yansımalarının sürekli değerlendirilmesi ve sorgulanması gerekmektedir. Böylece, sahadaki yansımalar ortaya konularak, tespit edilen sonuçlar bağlamında güncel durumun ortaya konulmasına gereksinim vardır. Dolayısıyla, bu araştırmada meslek etiği üzerine öğretmenler ile Türkiye'de yürütülen çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Buna göre, 2010-2023 yılları arasında Türkiye'de meslek etiği üzerine öğretmenler ile yapılan çalışmalar tespit edilmeye, çözümlenmeye, öğretmenler ve meslek etiğine ilişkin veriler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla, meslek etiği üzerine öğretmenler ile Türkiye'de yürütülen araştırmaların incelenmesi amacıyla alanyazın taramasının yapılarak var olan araştırmalara ulaşılması, ulaşılan araştırmaların ortaya konması ve çözümlenmesi, ilgili bağlamdaki çalışmalarda varılan sonuçların sentezlenebilmesi için sistematik derleme yöntemi tercih edilmiştir. Alanyazın taramasının yapılabilmesi için "öğretmenler", "etik", "görüşler", "meslek etiği" ve "etik ilkeler" anahtar kelimeler olarak belirlenmiştir. Sonraki aşamada, belirlenen anahtar kelimelerin doğrultusunda "öğretmenler ve etik", "öğretmenler ve meslek etiği", "öğretmenler ve etik ilkeler", "öğretmenler, mesleki etik ve görüşler" ve "öğretmenler, etik ve görüşler" şeklinde kelime kombinasyonları belirlenmiştir. Belirlenen kelime kombinasyonları ile Türkçe ve İngilizce dili olmak üzere ERIC, Google Scholar, Web of Science, PsycINFO ve EBSCO veri tabanlarında 02.03.2023-15.03.2023 tarihleri arasında taramalar gerçekleştirilmiştir. Alanyazın taramasının yapılması, dahil etme ve dışlama kriterleri sonucunda öğretmenler ve meslek etiği temelinde 19 çalışma tespit edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel içerik analizi kullanılmıştır. Tespit edilen çalışmalar, yazarları, basıldıkları yıl, yayınlandıkları dergi gibi özelliklerinin otomatik şekilde çıkarılmasını sağlayan bir referans yönetim uygulamasına yüklenmiştir. Çalışmaların dergide basıldıkları yıl, yazarları ve yayınlandıkları dergiler gibi özellikleri böylece ortaya konulmuş ve ardından araştırma yöntemi, katılımcıların sayısı, katılımcıların cinsiyeti ve öğretmenlik mesleğini sürdürdükleri branş özellikleri incelenmiştir. Bunlara ek olarak öğretmenlik meslek etiğine ilişkin odaklanılan bağlam ve varmış oldukları önemli sonuçlar incelenmiştir. Elde edilen veriler bahsedilen bu temalar temelinde kodlanmıştır. Elde edilen verilerin tabloları oluşturulmuş ve bulgular raporlaştırılmıştır. Çalışmaların en çok 2018 ve 2020 yıllarında yayınlandığı; katılımcı sayılarının ise 7 ile 500 arasında değiştiği; katılımcı gruplarının branşlarının çoğunlukla okul öncesi ve sınıf öğretmenliğine odaklandığı tespit edilmiştir. Bunlara ek olarak çalışmaların daha çok öğretmenlerin etik ilkelere ilişkin görüşlerine, yaşadıkları etik ikilemlere odaklandıkları tespit edilmiştir. Bulgular öğretmenlik ve meslek etiği bağlamında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Öğretmenlik meslek etiği, etik, meslek etiği, sistematik derleme

EĞİTİM KURUMLARINDA GERÇEKLEŞEN ÇOCUK CİNSEL İSTİSMARI OLGU SUNUMU

Uzm. Özgür SAĞLAM

saglamozgurr@gmail.com
hatay eğitim ve araştırma hastanesi
Orcid ID: 0000-0003-1307-9267

Özet

Çocuğun cinsel istismarı; bedensel, emosyonel, toplumsal, ahlaki, kültürel ve hukuki boyutları olan makro kapsamlı ve kompleks bir problemdir. İstismar çocuğun emosyonel ve seksüel gelişimini, bireylerarası iletişimlerini, özgüvenini örseleyen akut ve süreğen travmadır. Çocuğun, istismarcı ile olan temasına, istismarın süresine, sıklığına, şiddetine, şiddete başvurma, bedensel hasarın oluşuna, çocuğun yaşı ve gelişim evresine ve travma öncesi ruhsal gelişimine bağlı olarak cinsel istismarın çocuk üzerindeki etkileri değişebilmektedir. Cinsel istismar öyküsü; endişe, çöküntü, madde bağımlılığı, intihar, kişilik bozukluğu ve travma sonrası stres bozukluğunu (TSSB) kapsayan psikiyatrik bozukluklarla neticelenebilmektedir. Cinsel istismar vakaları bir halk sağlığı sorunudur bu sebeple tedavi aşamasından önce önleme çalışmalarını yaygınlaştırmak vaka sayısını azaltacaktır. Bu olgu sunumunda yatılı bir eğitim kurumunda meydana gelen bir cinsel istismar durumunun nasıl gerçekleştiği nasıl gizlenmeye çalışıldığı ve nasıl ortaya çıktığı anlatılmakla birlikte çocuk cinsel istismarına ilişkin ulusal ve uluslararası literatür gözden geçirilerek çocukla temas eden eğitici ve diğer kişilerin çocuğu istismara uğratabilecek riskli davranışların genç tarafından fark edilmesi ve sosyal hizmet uzmanının adli sistemde cinsel istismar mağduru çocukla adli-tıbbi sosyal hizmet uygulamalarını nasıl uyguladığı anlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: ocuk Cinsel İstismarı, adli-tıbbi sosyal hizmet, Cinsel İstismardan Korunma Eğitim Programları

METAVERSE OLGUSU VE METAVERSE İLE EĞİTİM: OKUL YÖNETİCİLERİNİN FARKINDALIKLARI VE GÖRÜŞLERİ

Nurcihan BÜYÜKKARABACAK

nurcihan.k@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-0036-0930

Prof. Dr. Aydın BALYER

balyer@ytu.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-4157-1155

Özet

3D sanal ortamlarda dijital deneyimler alanı olarak tanımlanan metaverse, yenilikçi teknolojilerin aynı anda ve bütünleşmiş şekilde kullanıldığı, ekonomik üretim için dijital alt yapı oluşturan, kültürel ve entelektüel etkileşim olanakları sağlayan bir ortamlar bütünüdür. Eğitimde metaverse uygulamalarına yönelik Millî Eğitim Bakanlığının girişimleri özellikle mesleki eğitimde artırılmış gerçeklik ve sanal gerçekliği kullanarak eğitim ve okul altyapılarının iyileştirileceği anlamına gelmektedir. Eğitimde bireyselleştirilmiş öğrenme, multidisipliner öğrenme ve öğrenmeyi öğrenme gibi öğrenme deneyimleri sunabilecek dijital içerik ortamlarının metaverse dünyasına er ya da geç bütünleşik olacağı düşünülmektedir. Ancak metaverse uygulamalarının alanda nasıl hayata geçirileceği, etkisinin nasıl olacağı ve eğitim yöneticilerinin metaverse ile eğitim konusundaki farkındalıkları hususu tartışılmaya devam etmektedir. Bu kapsamda mevcut araştırmada İstanbul ilinde görev yapmakta olan okul yöneticilerinin metaverse ve metaverse ile eğitime dair farkındalıkları ve bu konuya dair görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Metaverse olgusunun okul yöneticileri için ne anlama geldiği ve okul yöneticilerinin metaverse ile eğitim hakkında ne düşündüklerini ortaya koymak için nitel araştırma deseni olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Çalışma grubu amaçsal örnekleme türlerinden tipik örnekleme yöntemiyle İstanbul ilindeki ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında okul yöneticiliği yapan okul müdürlerinden seçilmiştir. Verilerin toplanması yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada yapılan görüşmelerin konuşma metinleri betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara ait temaları; okul yöneticilerinin metaverse olgusunu tanımlaması, okul altyapısının ve eğitim içeriklerinin metaverse uygulamaları için uygunluğunu, metaverse'ün eğitimde uygulanmasının avantajları ve sınırlılıkları, okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrencilerin metaverse ile eğitim konusunda hazırbulunuşluğu oluşturmaktadır. Sonuç olarak; okul yöneticilerinin birçoğu metaverse olgusunu artırılmış gerçeklik olarak tanımlamaktadır. Ayrıca hâlihazırda okul altyapılarının ve eğitim içeriklerinin metaverse ile eğitim uygulamaları için yetersiz olduğu ve geliştirmeye açık olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin, okul yöneticileri ve öğretmenlere nazaran metaverse ile eğitime uygulamalarına daha hazır olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Metaverse, metaverse ile eğitim, okul yöneticileri, eğitim yönetimi, olgubilim.

AVRASYA MODELİNDE ABD YAPTIRIMLARI (2009-2020) VE İRAN-TÜRKİYE İLİŞKİLERİNİN GELECEĞİ

Mohammad SARHANGİ

sarhangi499@gmail.com
Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Özet

Türkiye ile İran arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler Ak Parti'nin iktidara gelmesinden bu yana önemli ölçüde büyümüştür. İki ülke arasındaki ekonomik ilişkiler, karşılıklı bağımlılıklar nedeniyle son yıllarda siyasi tartışmalardan etkilenmemiştir ve iki taraf Avrasyacılık mantığıyla Batı'dan bağımsız bir şekilde hareket etmeye çalışmaktadır. ABD'nin 2016'dan 2020'ye kadar uyguladığı yeni yaptırımların ardından İran-Türkiye ilişkileri, aralarındaki ilişkilerini artırmak ve oluşan boşlukları telafi etmek için alışverişlerin çoğalması eskisinden daha fazla olması ve ilişkilerin yeni bir aşamaya girmesi olarak genellenebilir. Türkiye-İran ekonomik ilişkilerinde artış Avrasya ekseni şeklinde, iki ülke arasındaki ekonomik anlaşmaların sonuçlanmasında görülebilir. Bu çalışma, karşılıklı bağımlılık teorisini ve Avrasyacılık mantığını kullanarak, ABD yaptırımları ışığında İran-Türkiye ilişkilerinin geleceğini ele almayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda araştırmanın temel sorusu şöyle ifade edilebilir: ABD yaptırımlarının İran-Türkiye ilişkileri üzerinde nasıl bir etkisi olmuştur? Bu soruyu cevaplamak için açıklayıcı yöntem kullanılmaktadır. Bulgular ise, karşılıklı bağımlılıklar nedeniyle İran-Türkiye ilişkilerinin büyük ölçüde ABD yaptırımlarından etkilenmediğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: İran, Türkiye, ABD, Avrasyacılık, Karşılıklı bağımlılık

AKADEMİK DAYANIKLILIK ÖLÇEĞİNİN TÜRK KÜLTÜRÜNE UYARLANMASI ÇALIŞMASI

Tuğba SANCAK

ttugba.sancak@gmail.com
Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Orcid ID: https://orcid.org/0000-0002-1375-6005.

Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

bildirim61@gmail.com
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Orcid ID: https://orcid.org/0000-0001-6225-5859

Özet

Bu çalışma ile, Ramdani, Hanurawan, Ramli, Lasan, & Afdal, (2021) tarafından geliştirilen Akademik Dayanıklılık Ölçeği'nin, Türk kültürüne uyarlanması amaçlanmaktadır. Akademik dayanıklılığın farklı tanımları yapılmaktadır. Akademik dayanıklılık öğrencilerin akademik süreçte karşılaştığı problemler, stresli durumlar ya da çalışma baskısı ile etkin bir şekilde başa çıkabilme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Akademik dayanıklılık; sebat etme, pozitif olma ve uyumlu olma yeteneğidir. Akademik dayanıklılık, bir yetenek olmaktan daha çok başarı için, zorlayıcı durumlara karşı pes etmeden inanarak meydan okumak ve çaba sarf etmektir. Bireyin çevreden gelen yıkıcı etkilere karşı direnme gücünü ifade eden dayanıklılık kavramı eğitim alanında, düşük sosyo-ekonomik gruptan gelen ve akademik açıdan olumsuzluklara rağmen başarılı olan çocukları tanımlamak amacıyla kullanılmaya başlanmıştır. Buna ek olarak her kesimden öğrencilerin akademik dayanıklılığının bilinmesi eğitimcilere ve politika belirleyicilere yol gösterici olabilir. Bu araştırmada çalışma grubunu İstanbul ilinde yer alan özel ve devlet üniversitelerinde 2022-2023 bahar yarıyılında eğitimine devam eden ulaşılabilirlik ve gönüllülük ölçütüne dayalı basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenen 500 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Akademik Dayanıklılık Ölçeği'nin Türkçe'ye çevirisinde Üniversitelerin İngilizce öğretmenliği programlarında akademisyen olarak görev yapmakta olan 4 öğretim üyesinden destek alınmıştır. Tekrar orijinal dil olan İngilizceye çevirisinde farklı akademisyen olarak görev yapmakta olan 3 öğretim üyesinden destek alınmıştır. Tekrar çeviri ile orijinal ölçek metninin %95 örtüştüğü görülmüştür. Veri toplama ve analiz süreci devam etmektedir. Bu süreçte verilerin tasnifi, normallik analizi, güvenirlik analizi, Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA), Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ve eşdeğerlik analizi yapılacaktır. Eşdeğerlik çalışmasında, Türk kültürüne uyarlanan ölçek verileri ile orijinal ölçek verilerinin karşılaştırılmasına yer verilecektir.

Anahtar Sözcükler: Akademik Dayanıklılık, Akademik Dayanıklılık Ölçeği, Geçerlik, Güvenirlik.

EĞİTİM ALANINDA SANAL GERÇEKLİK ÜZERİNE TÜRKİYE'DE YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

Arş. Gör. Muratcan AKBIYIK

mcanakbiyik@gmail.com
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-1972-3802

Dr. Öğr. Üyesi Orhun TÜRKER

orhun.turker@ibu.edu.tr
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-5106-570X

Özet

Modern eğitim sistemlerinin ayrılmaz bir parçası olan sanal gerçeklik gibi teknoloji araçlarına ilişkin çalışmaların yapılması ve bu alandaki mevcut durumların ortaya konulması gelecek araştırmalarda odaklanılması gereken noktaların belirlenebilmesi için önem arz etmektedir. Lisansüstü eğitim seviyelerinde üniversitelerin bilimsel bilgi üretimi sorumluluğu da oldukça önemlidir. Sanal gerçekliğin eğitim için mevcut potansiyelleri düşünüldüğünde, sanal gerçekliğe ilişkin eğitim alanında yapılan lisansüstü çalışmaların incelenmesi ile bu konuya ilişkin üniversitelerdeki çalışmaların özelliklerinin ortaya konulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı, eğitimde sanal gerçeklik teknolojisi üzerine Türkiye'de yapılan lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesidir. Bu amaç çerçevesinde eğitim alanında sanal gerçeklik üzerine Türkiye'de yapılan lisansüstü tez çalışmalarının yapıldıkları yıl, üniversite, program, tez türü, yazıldıkları dil, danışmanlarının unvanları, yöntemleri ve konu türlerine göre dağılımları incelenmiştir. Araştırmanın yöntemi nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemidir. Dokümanların toplanması amacıyla Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezinde "sanal gerçeklik" anahtar kelimesi ile 2010-2023 yılları belirlenerek taramalar gerçekleştirilmiştir. Tarama sonucunda 292 lisansüstü tez çalışması kaydı bulunmuştur. Eğitim alanında sanal gerçeklik üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarına ulaşılabilmesi için konu filtresi kullanılarak eğitim ve öğretim alanında yapılan tez çalışmalarının sıralanması sağlanmıştır. Bunun sonucunda ilgili bağlamda 57 lisansüstü tez çalışmasının olduğu tespit edilmiştir. Merkezi'nden sanal gerçeklik ve eğitim bağlamında elde edilen 57 lisansüstü tez çalışmasının analizi için bir kaynakça yönetim programından yararlanılmıştır. Kaynakça yönetim programında, elde edilen tez çalışmalarının araştırmanın alt amaçlarında yer alan başlıklara yönelik verileri (örn; yıl, tez türü) ortaya çıkarılmıştır. Araştırmanın yazarları tarafından ortak bir elektronik klasörde incelenmenin tamamlanmasının ardından bulgular tablolaştırılmış, analiz sürecinde frekans ve yüzde kullanılarak bulgular raporlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre en çok lisansüstü tez çalışmasının 2019 ve 2022 yıllarında yapıldığı; üniversiteler bazındaki dağılımda ise en fazla çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi'nde yapıldığı; enstitü bazındaki dağılımda ise en fazla çalışmanın Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yapıldığı tespit edilmiştir. Lisansüstü tez çalışmalarının yöntem dağılımları incelendiğinde ise tarama, karma, tek denekli, meta-sentez vb. gibi birçok yöntemde yapıldığı tespit edilmiştir. Konu türleri incelendiğinde ise etki araştırmaları, materyal geliştirme ve inceleme çalışmaları olmak üzere üç konu türünde kategorilendiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular özetlenmiş ve tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: eğitim, sanal gerçeklik, yüksek lisans, doktora, lisansüstü tez

KABUL VE KARARLILIK TERAPİSİNE DAYALI ULUSAL LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Sena EROL KARACA

senaerolkaraca@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-1240-7070

Özet

Kabul ve Kararlılık Terapisi, üçüncü dalga bilişsel davranışçı terapiler arasında yer alan güncel bir terapi yaklaşımı olarak araştırmacıların ilgisini günden güne daha çok çekmektedir. Bu doğrultuda, Türkiye'de Kabul ve Kararlılık Terapisi'ne dayalı olarak yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi ile hem mevcut durumu ortaya koymak hem de ileride yapılacak araştırmalara ışık tutmak hedeflenmektedir. Bu araştırmanın amacı, yurtiçinde Kabul ve Kararlılık Terapisi'ne dayalı olarak gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin incelenerek alandaki araştırma eğilimlerini belirlemektir. Bu amaç kapsamında, Ulusal Tez Merkezi (YÖK-TEZ) veri tabanında bulunan ve erişime açık olan 24 (16 doktora, 8 yüksek lisans) lisansüstü tez araştırma kapsamına dahil edilerek incelenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntem ve teknikleri doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri toplanırken 01.02.2023 tarihi son tarih olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamındaki lisansüstü tezlerin incelenmesinde araştırmacı tarafından hazırlanan "Tez İnceleme Formu" kullanılarak yayınlanma yılı, tez türü, tezin alanı, araştırma modeli, çalışma grubu ve özellikleri, kullanılan ölçme aracı, veri analiz teknikleri ve tezde çalışılan değişkenler olmak üzere sekiz başlığa göre inceleme yapılmıştır. Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, lisansüstü tezlerin son yıllarda yoğunlaştığı görülmüştür. İncelenen tezlerin daha çok doktora düzeyinde ve rehberlik ve psikolojik danışma alanında yer aldığı belirlenmiştir. Araştırma kapsamındaki tezlerde daha çok nicel yöntemlerden deneysel desenin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Erişilen tezlerin çalışma grubunu ağırlıklı olarak herhangi bir klinik tanıya sahip olmayan bireylerin oluşturduğu ve en fazla üniversite öğrencileri ile yetişkin bireylerle çalışmaların gerçekleştirildiği görülmüştür. Araştırmada, Kabul ve Kararlılık Terapisi ile birlikte farklı değişkenlerin tezlere konu olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçları, alan yazın ışığında tartışılmış ve gelecek araştırmalara ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Kabul ve Kararlılık Terapisi, Lisansüstü tezler, İçerik analizi

ÇARPIŞMA DIŞI DİSİPLİNLERİNDEKİ KADIN SPORCULAR VE SPORCU OLMAYANLAR ARASINDA KARANLIK DÖRTLÜ KİŞİLİK ÖZELLİĞİ, DÜRTÜSELLİK VE SALDIRGANLIĞIN KARŞILAŞTIRILMASI

Uzm. Aysan Imanzad TAPPE

a.imanzadeh70@gmail.com
Urmiye tıp bilimleri üniversitesi- İran
Orcid ID: 0000-0002-8016-9708

Okt. Sara Alizadeh Arablouy BİSHEH

S.alizadeh@iauardabil.ac.ir - alizadeh.s66@gmail.com
Doktora- öğretim görevlisi -Ardabil İslami Azad üniversitesi- Psikoloji Bölümü
Orcid ID: 0000-0001-8300-4602

Serveh DADRAS

servedadrass@gmail.com
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Orcid ID: 0000-0002-0097- 445X

Okt. Nasibeh PARVİN

Nasibehh.parvin@gmail.com
Ardabil İslami Azad üniversitesi- Psikoloji Bölümü - İran
Orcid ID: 0000-000301518-6509

Özet

Bu araştırmanın amacı, çarpışma dışı disiplinlerindeki kadın sporcular ve sporcu olmayanlar arasındaki karanlık dörtlü kişilik özelliği, dürtüsellik ve saldırganlığı karşılaştırmaktır. Araştırma nicel, betimsel tarama deseninde yapılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni 2021-2022 yılında profesyonel ve yarı profesyonel olarak faaliyet gösteren Urumiye şehrinin çarpışma dışı sporlarındaki tüm sporcularıdır. Çalışmanın örneklemi uygun örnekleme yöntemi ile seçilen 200 kişilik iki gruptur. Birinci grup(100kişi), çarpışma dışı sporlarında (voleybol ve basketbol, badminton ulusal spor federasyonu ve Millî takım üyeleri) kadın sporculardan oluşmaktadır. İkinci grup(100kişi) ise spor yapmayan kadınlardır. Bu araştırmada Kirli Düzine Ölçeği , Sadist Dürtü Ölçeği Kısa-formu , Barrat Dürtüsellik Ölçeği ,Saldırganlık ölçeği (Bass ve Perry, 1992) kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi için çok yönlü varyans analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulguları; çarpışma dışı disiplinlerindeki kadın sporcular ile sporcu olmayanlar arasında saldırganlık puanlarında anamlı fark olduğunu göstermiştir. Sporcu olmayan kadınların saldırganlık puanları daha yüksek çıkmıştır. Karanlık dörtlü kişilik özellikleri açısından iki grup arasında anlamlı bir fark çıkmıştır. Dürtüsellik puanları ise iki grup arasında anamlı fark göstermemiştir.

Anahtar Sözcükler: karanlık dörtlü kişilik özellikleri, dürtüsellik, saldırganlık, Çarpışma dışı disiplinlerindeki kadın sporcular

ÇARPIŞMA DİSİPLİNLERİNDEKİ KADIN SPORCULAR VE SPORCU OLMAYANLAR ARASINDA KARANLIK DÖRTLÜ KİŞİLİK ÖZELLİĞİ, DÜRTÜSELLİK VE SALDIRGANLIĞIN KARŞILAŞTIRILMASI

Okt. Sara Aızadeh ARABLOUY BISHEH

S.alizadeh@iauardabil.ac.ir - alizadeh.s66@gmail.com
Ardabil İslami Azad üniversitesi- Psikoloji Bölümü - IRAN
Orcid ID: 0000-0001-8300-4602

Serveh DADRAS

servedadrass@gmail.com
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Orcid ID: 0000-0002-0097- 445X

Uzm. Aysan Imanzad TAPPE

a.imanzadeh70@gmail.com
Urmiye tıp bilimleri üniversitesi- İran
Orcid ID: 0000-0002-8016-9708

Okt. Nasibeh PARVİN

Nasibehh.parvin@gmail.com
Ardabil İslami Azad üniversitesi- Psikoloji Bölümü - İran
Orcid ID: 0000-000301518-6509

Özet

Bu araştırmanın amacı, çarpışma disiplinlerindeki kadın sporcular ve sporcu olmayanlar arasındaki karanlık dörtlü kişilik özelliği, dürtüsellik ve saldırganlığı karşılaştırmaktır. Araştırma nicel, betimsel tarama deseninde yapılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni 2021-2022 yılında profesyonel ve yarı profesyonel olarak faaliyet gösteren Urumiye şehrinin çarpışma sporlarındaki tüm sporcularıdır. Çalışmanın örneklemi uygun örnekleme yöntemi ile seçilen 200 kişilik iki gruptur. Birinci grup(100 kişi), çarpışma sporlarında (kickBox ve Muai Thai, ulusal spor federasyonu ve Millî takım üyeleri) kadın sporcularından oluşmaktadır. İkinci grup(100 kişi) ise spor yapmayan kadınlardır. Bu araştırmada Kirli Düzine Ölçeği , Sadist Dürtü Ölçeği Kısa-formu , Barrat Dürtüsellik Ölçeği , Saldırganlık ölçeği (Bass ve Perry, 1992) kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi için çok yönlü varyans analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulguları; çarpışma disiplinlerindeki kadın sporcular ile sporcu olmayanlar arasında saldırganlık ve dürtüsellik puanlarında anlamlı fark olduğunu göstermiştir. Sporcu olmayan kadınların saldırganlık puanları daha yüksekken, çarpışma disiplinlerindeki kadın sporcuların dürtüsellik puanları daha yüksek çıkmıştır. Karanlık dörtlü kişilik özellikleri açısından iki grup arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Anahtar Sözcükler: karanlık dörtlü kişilik özellikleri, dürtüsellik, saldırganlık, Çarpışma disiplinlerindeki kadın sporcular

ÖĞRETMEN ADAYLARININ 21.YÜZYIL BECERİLERİ ALGI ÖLÇEĞİ: TÜRKÇEYE UYARLAMA, GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Esra KAYNAR CEBECİ

esrakynr@hotmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Bülent ALCI

bulent_alcı@hotmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Yavuz ERİŞEN

erisenyavuz@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı Kundu ve Bej (2021) tarafından geliştirilen Öğretmen Adaylarının 21.Yüzyıl Becerileri Algı Değerlendirme Ölçeği'ni (Perception of 21st Century Skills Scale) Türkçeye uyarlamak ve bu doğrultuda Türkiye'de eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan lisans öğrencileri örnekleminde geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını yapmaktır. Ölçek Hindistan'da eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin, 21.Yüzyıl Becerilerine dair algılarının öğretim programı bağlamında değerlendirilmesi amacıyla geliştirilmiştir. Özgün ölçek İngilizce dilinde, 5 boyut ve 25 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Uyarlama çalışmaları kapsamında ölçeğin orijinal formu dil geçerliği çalışmaları için Türkçe ve İngilizce dilinde ileri düzey yetkinliğe sahip uzmanların görüşlerine başvurularak Türkçeye çevrilmiştir. Çevirisi yapılan ölçek alan uzmanlarından oluşan bir komisyonun görüşleri doğrultusunda Türkçe form haline getirilmiştir. Bu bağlamda, orijinal forma uygun olacak şekilde hazırlanan Türkçe formun boyutları; Yaratıcılık Becerisi, Eleştirel Düşünme Becerisi, İletişim Becerisi, İş Birliği Becerisi, Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri şeklinde adlandırılmıştır. Son aşamada çevirisi yapılan Türkçe form İngilizce dil yeterliliğine sahip iki uzman tarafından kaynak dile tekrar çevrilmiştir. Geri çevirisi yapılan İngilizce form uzman görüşüne sunulmuş ve çeviri süreci tamamlanmıştır. Elde edilen Türkçe form ve orijinal form eğitim fakültelerinin farklı bölümlerinde öğrenim görmekte olan lisans öğrencilerine çevrimiçi ortamlarda uygulanmıştır. Ölçeğin dilsel eşdeğerlik çalışmaları devam etmektedir. Anahtar Kelimeler: 21.Yüzyıl Becerileri, Ölçek, Uyarlama

Anahtar Sözcükler: 21.Yüzyıl Becerileri, Ölçek, Uyarlama

DUYGUSAL YEME DAVRANIŞININ TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI VE MUTLULUKLA İLİŞKİSİ

Duygu EKİCİ

duygueekici@gmail.com
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Doç. Dr. Önder BALTACI

baltacionder@gmail.com
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Özet

Duygusal Yeme Davranışının Teknoloji Bağımlılığı ve Mutlulukla İlişkisi İnsanların yaşadıkları duygularının farkında olmaları, duygularını tanımaları ve duygularını ifade edebilmeleri önemlidir. İnsanların olumsuz duygu durumlarında yeme davranışında bulunmaları duygusal yeme kavramı olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar duygusal yeme olumsuz duygularla ilişkilendirilmiş olsa da son zamanlarda yapılan araştırmalar olumlu duygular ve duygusal yeme arasında da ilişki olabileceğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte içinde bulunduğumuz teknoloji çağında bireylerin teknoloji ile ilgili bir takım bağımlılıklar geliştirdiği bu bağlamda duygusal yeme ve teknoloji bağımlılıkları arasında da bir ilişki olabileceği düşünülmüş ve bu araştırma duygusal yeme davranışının teknoloji bağımlılığı ve mutlulukla ilişkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma nicel bir araştırma olup araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini toplamak için araştırmacı tarafından hazırlanan sosyo-demografik bilgileri içeren kişisel bilgi formu kullanılmış bununla birlikte Türkçe Duygusal Yeme Ölçeği (TDYÖ), Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği (TBÖ) VE Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu (OMÖ-K) kulanılmıştır. Verilerin toplanması "Google Forms" aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde Pearson Korelasyon Analizi, Bağımsız Gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Basit ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda kadınların erkeklere göre duygusal yeme puanları daha yüksek bulunmuştur. Bireylerin medeni durumları, herhangi bir sağlık sorunu olup olmama durumları, ilişki durumları ile duygusal yeme puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Kilo nedeniyle diyetisyene başvurma, eğitim durumu, kilo memnuniyeti ve kabul edilen beden şekli ile duygusal yeme puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Duygusal yeme ve mutluluk arasında negatif yönde orta düzey ilişki, teknoloji bağımlılığı ve duygusal yeme arasında ise pozitif yönde orta düzey ilişki bulunmuştur. Teknoloji bağımlılığının sosyal ağ bağımlılığı, anlık mesajlaşma bağımlılığı ve web siteleri bağımlılığı alt boyutları ile mutluluk kavramının duygusal yeme davranışını anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar; araştırmamızın amacı olan duygusal yeme davranışının teknoloji bağımlılığı ve mutlulukla ilişkisini doğrular niteliktedir. Anahtar Kelimeler: Duygusal Yeme, Teknoloji Bağımlılığı, Mutluluk

Anahtar Sözcükler: Duygusal yeme, Teknoloji Bağımlılığı, Mutluluk

TARİHSEL SÜREÇ BAĞLAMINDA İNSANIN POLİPSİŞİK ZİHİNSEL YAPISININ DİSSOSİYASYON SPEKTRUMUNDA İNCELENMESİ

Uzm. Dr. Lale ALLAHVERDİYEVA

psixoloq.lale@gmail.com
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Özet

Bu çalışma, insanın zihinsel yapısını incelemekle birlikte, zihin bölünmesi sayılan dissosiyasyon kavramını bir spektrum bağlamında değerlendirmeyi amaçlamakla, çoklu zihin yaklaşımına da ışık tutmaktadır. Tarihsel süreç çerçevesinde bakıldığında insan zihninin tekil olmadığı, çoklu yapıya sahip olduğu manyetizma ve hipnotizma incelemeleriyle ortaya çıkmaktadır. İnsan organizmasının anatomik parçalardan oluştuğunu ve her parçanın kendine has bir psişik egosu olduğunu ifade eden Durand, polipsişizm kavramıyla, bilincin genel bir Baş Ego'ya tabi olduğunu ve her alt egonun kendine ait bir bilinciyle farklı hatıraları algılama, tutma, karmaşık psişik işlemler gerçekleştirdiğini belirtmektedir (Durand, 1871). Çoklu zihin yaklaşımına normalden patolojiye doğru bir spektrum çerçevesinde bakıldığında, gündelik yaşamdan ziyade, klinik psikoterapi ortamında ve adli bağlamda da kendine yer ettiği görülmektedir. Fakat, bahsi geçen alanlarda farklı şekilde ihmali veya kabullenilmemesi de bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Özellikle de, bireysel ve toplumsal travmalar sonuncunda savunma mekanizması olarak ortaya çıkan dissosiyasyonun yinelenen travmalar karşısında patolojik bir yapıya evrilmesi bu konunun önemini daha da artırmaktadır. Dissosiyasyonu bir dağılma olarak ele alan Pierre Janet hastalarla çalışmış ve ''bilinçdışı yöntemleri'' tanımlamaktadır. Dilin gelişiminde bir eylemin, o eyleme eşlik eden sözel sesten tedricen ayrıldığını ve daha sonra onu ortaya çıkardığını kaydeden Janet, dilin 'gerçek' dış varlıktan farklılaşmış bir iç dünyada zaman zaman varoluşunu dış davranışla olan bağını ayırmıştır. Bu şekildeki bir dağılmanın tüm insanlar için doğal bir dağılma olduğunu ifade etmektedir (Janet, 1907, 1925). Pierre Janet, travmatik yaşantılar sırasında bilinçdışı sabit fikirler (subconscious fixed ideas) adını verdiği yeni bellek tabakaları oluştuğunu öne sürmüştür. Janet'nin çalışmalarına bakıldığında dissosiyasyon tarihinin de 19. yüzyıl ile gelişmeye ve ortaya çıkmaya başladığı görülmektedir. İkinci Dünya Savaşı döneminde büyük bir askeri hastanede çalışan Watkinsler, hastaneye başvuran karanlık korkusu olan bir genç teğmeni hipnoanalitik metotla tedavi ettikten sonra, hastanın birden fazla kişiliğe sahip olduğunu "çok kişilikli durumu" düşünmeye başladılar. İki alt kişiliğin aynı anda bilince çıkmadığını, fakat hipnoz yoluyla aktif hale geldiğini ifade eden yazarlar, hipnotik, analitik ve projektif teknikleri birleştirmiştiler (Watkins, 1992). Bu karmaşık etkileşimler incelendiğinde, gizlice segmentlere ayrılmış kişilik yapılarıyla ilk defa doğrudan tanıştığını söyleyen Watkinsler, bunu "egonun halleri" veya ego durumları adlandırmaya başladılar. Çokluğu (çeşitliliği), aşırılık ve kişilik işlevselliğinin radikal bir bölünmesi olarak düşünmek yerine, patolojik olduğunda, bütün bireylerce, korunmak ve hayatta kalmak için kullanılan adaptasyon ve savunma yöntemlerinin aşırıya kaçmasının sonucunda ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Anahtar Kavramlar: Zihinsel Yapı, Polipsişizm, Dissosiyasyon, Dissosiyasyon Türleri.

ERGENLERDE PSİKOLOJİK İSTİSMAR İLE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİDE DUYGUSAL ESNEKLİĞİN ARACI ROLÜ

Dr. Öğr. Üyesi Yakup İME

imeyakup@gmail.com
MEB

Özet

Psikolojik istismar, çocuk istismarı ve ihmalinin en zorlu ve yaygın biçimi olabilir. Ergenlerde psikolojik istismar, yaşam boyu devam edebilen çok sayıda olumsuz sonuçla bağlantılıdır. Bu çalışma, ergenlerde psikolojik istismar ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkide duygusal esnekliğin aracı rolünü araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak, kişisel bilgi formu, psikolojik istismar ölçeği, duygusal esneklik ölçeği ve ergen psikolojik dayanıklılık ölçeği kullanılmıştır. Örneklem, İstanbul ilinde farklı türde liselere devam eden Psikolojik İstismar, Duygusal Esneklik ve Ergen Psikolojik Dayanıklılık ölçeklerini tamamlayan 360 kız (% 44.6) ve 448 erkek (% 55.4) olmak üzere toplam 808 ergenden (14-18 yaş arası) oluşmaktadır. Verilerin analizinde, ön analizler yapıldıktan sonra psikolojik istismarın psikolojik dayanıklılığı nasıl etkilediğini ve duygusal esneklik aracılığıyla psikolojik istismarın psikolojik dayanıklılığı nasıl etkilediğinin aracılık etkilerini test etmek için SPSS versiyonu için PROCESS macro kullanılarak aracılık modeli test edilmiştir. Korelasyon analizinin sonuçları psikolojik istismar ile duygusal esneklik ve psikolojik dayanıklılık arasında negatif bir ilişki olduğunu saptamıştır. Diğer yandan duygusal esneklik ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı pozitif bir ilişki saptanmıştır. Bulgular, psikolojik istismarın psikolojik dayanıklılık üzerinde olumsuz bir doğrudan etkisi olduğunu saptamıştır. Aracı değişken duygusal esneklik analize dahil edildiğinde bu katsayı azalmış ancak yine de istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Duygusal esneklik, psikolojik istismar ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiye aracılık etmiştir. Öncelikle, psikolojik istismarı önleyici ve müdahale edici programların geliştirilip uygulanmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir Yine, duygusal esnekliği geliştirmeye yönelik bileşenleri içeren müdahalelerin, psikolojik istismar algılayan ergenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerini artırmada etkili olabileceğine işaret etmektedir.. Yine, ruh sağlığı çalışanları, psikolojik istismar konusunda hassas olmalı ve bu sorun için risk göstergeleri olan aileleri desteklemenin yollarını belirlemelidir.

Anahtar Sözcükler: psikolojik istismar, duygusal esneklik, psikolojik dayanıklılık, ergenler.

GÜNLÜK DİLDE KULLANILAN DİNİ İFADELER VE YABANCI DİL EĞİTİMİNE YANSIMALARI

Arş. Gör. Büşra GÜVEN

busraguven@gazi.edu.tr
Gazi Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-1419-6289

Prof. Dr. Muhammet KOÇAK

muhammetkocak@gazi.edu.tr
Gazi Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-6387-0765

Özet

Yabancı dil eğitiminin en önemli hedeflerinden birisi tüm dil becerileri kapsamında günlük hayatta iletişiminin sorunsuz bir şekilde gerçekleşmesidir. Buna rağmen temel dil becerileri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma alanlarında eğitim alan öğrenciler dili kullandıkları gerçek hayatta kimi zaman sorunlarla karşı karşıya kaldıkları bilinmektedir. Yabancı dil derslerinde ve ders kitaplarında öğretilen dilin otantik unsurlara yeteri kadar yer vermemesi bu sorunlardan bir tanesidir. Ana dili konuşan kişilerin gündelik hayatta kullandıkları dil otantik olarak tanımlanmakta ve yabancı dil derslerinde bu otantikliğe tüm dil becerilerinde yer verilmesi gerektiği bilim insanları tarafından ifade edilmektedir. Günlük hayatta kullanılan unsurlardan birisi de dini ifadelerdir. 'Vallahi', 'Allah bağışlasın', 'Maşallah', 'Allah korusun', 'inşallah', 'Allah belanı versin', 'Allah'a şükür', 'eyvallah', 'elhamdülillah', 'Allah'a ısmarladık' gibi Türk günlük hayatında kullanılan ve 'Gott sei Dank' (Tanrı'ya şükür), 'ach du lieber Gott' (Tanrım), 'oh Gott' (aman Tanrım), 'Herrgott noch mal' (Tanrı aşkına), 'Grüß Gott' (merhaba), 'weiß Gott' (Tanrı bilir), 'großer Gott' (yüce Tanrım) ve 'Gott schütze' (Tanrı korusun) gibi Alman günlük hayatında sıklıkla kullanılmakta olan ifadeler kişinin dindar olup olmadığına bakılmaksızın adeta bir kültür haline dönüşmüş durumdadır ve yabancı dil derslerinde kendisine yer bulmalıdır. Bu ve buna benzer dini ifadelerin gerek Türk gerekse Alman gündelik hayatında hangi sıklıkta kullanıldığı, hangi ifadelerin frekanslarının yüksek olduğu ve yabancılara Türkçe eğitimi ile yabancılara Almanca eğitimi derslerinde söz konusu ifadelerin yer alıp almadığı, almaktaysa hangi oranda yer aldığı sorusunun cevabı bu araştırmada yanıtlanmaya çalışılacaktır. Bu kapsamda günlük dilin yansımalarının yer aldığı Türk ve Alman yazılı ve görsel basınından günlük dilde kullanılan dini ifadeler belirlenecek ve söz konusu ifadelerin Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan 'Yedi İklim Türkçe Seti' ile Goethe Enstitüsünün kurslarında kullanılan 'Menschen' adlı Almanca ders kitaplarında yer alıp almadığı, almakta ise hangi oranda yer aldığı içerik analizi yöntemine göre belirlenecek ve karşılaştırmalı olarak ortaya konacaktır.

Anahtar Sözcükler: Yabancı dil olarak Türkçe, Yabancı dil olarak Almanca, Gündelik dil, Gündelik dilde dini ifadeler

BİLİŞSEL-DUYUŞSAL-DAVRANIŞSAL BOYUTLARIYLA DOĞAYA BAĞLILIK ÖLÇEĞİ: TÜRKÇEYE UYARLAMA ÇALIŞMASI

Deniz BAYSURA

ozgedenizbaysura@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-2078-6242

Doç. Dr. Bülent ALCI

bulent_alci@hotmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-4720-3855

Özet

Bu çalışmanın amacı Cuadrado ve diğ., (2022) tarafından geliştirilen ve doğaya bağlılığın bilmek, hissetmek ve yapmak arasındaki ilişki dengesini gözeterek duygusal, davranışsal ve bilişsel 3 boyuta odaklanan ABC Doğaya Bağlılık Ölçeği'nin (ABC-CNS) Türkçeye uyarlamaktır. Orijinal dili İngilizce olan, üç boyutlu ve 15 maddelik ölçeğin 9 maddesi farklı ölçeklerden alınmıştır ve 6 madde ise her boyuta uygun olacak şekilde yeniden oluşturulmuştur. Ölçeğin dilsel eşdeğerlik çalışması için üç alan uzmanı tarafından Türkçeye çevirisi yapılmıştır. Türkçe çeviriler tablo halinde bir araya getirilmiş, uzmanlardan oluşan dil komisyonu tarafından son haline getirilmiştir. Türkçe formun son hali İngiliz Dili ve Edebiyatı ve Mütercim tercümanlık uzmanlığı olan üç farklı uzmana gönderilmiş ve formu yeniden İngilizceye çevirmeleri sağlanmıştır. Yeniden çeviri olarak elde edilen İngilizce form İngilizce olan ve Türkçeyi cok iyi bilen bir uzmana gönderilmiş ve formu incelemesi istenmiştir, minör 1-2 kelime düzeltisi ile İngilizce form son halini almıştır. Ölçeğin dilsel eşdeğerliğini yapmak üzere son şekli verilen Türkçe form ve İngilizce form 15 gün ara ile 45 İngilizce öğretmenine uygulanmıştır. Toplanan veriler bağımlı gruplarda t-testi aracılığıyla analiz edilmiş ve katılımcıların Türkçe ve İngilizce formlara verdiği yanıtlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Daha sonraki aşamada geçerlik ve güvenirlik çalışması amacıyla Türkçe form Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde farklı meslek gruplarında yer alan 18 yaş ve üstü katılımcılarla paylaşılmıştır. Veri toplama süreci devam etmektedir. Elde edilen veriler ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile analiz edilecektir.

Anahtar Sözcükler: Doğa, Doğaya Bağlılık, Geçerlik, Güvenirlik, Ölçek uyarlama

ERGENLERDE ÖFKE KONTROLÜ VE ANNE-BABA TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN KENDİNİ AÇMA ARACI DEĞİŞKENİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Nihan ARSLAN

nihan.arslan@erbakan.edu.tr
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-2451-0852

Fatma Nur ÖZTÜRK

oztrknr3883@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Özet

Araştırmanın amacı ergenlerde öfke kontrolü ve anne-baba tutumu arasındaki ilişkinin kendini açma aracı açısından incelenmesi olarak belirlenmiştir. Ayrıca, araştırma kapsamında ergenlerin öfke kontrol, anne baba tutumu ve kendini açma değişkeni örneklemi demografik değişkenleri ele alınarak; cinsiyet;sınıf düzeyi;aile gelir düzeyi; aile tutumu açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. G. Steele ve diğerleri tarafından geliştirilen ölçek, Ergenler için Öfke İfadesi Ölçeği'nin (EÖKÖ) önerilen yapısını sağlıklı ve ergenlerden oluşan örneklemlerde değerlendirmek için diğer alt ölçekler arasındaki korelasyonları incelenmiştir. Kahn ve Hessling tarafından geliştirilen Kendini Açma Ölçeğinin (KAÖ) araştırmada kullanılmıştır. Araştırma kapsamında ölçeğin güvenirlik katsayısı (Cronbach alfa) .65 olarak bulunmuştur. Araştırmanın örneklemi 623 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Örneklemin 370 'i kız (%60);253'ü erkekler (%40) oluşturmaktadır. Örneklemin yaş ortalaması 15.59'dur (Ss=1.4). 222 öğrenci dokuzuncu sınıf, 110 öğrenci onuncu sınıf, 158 öğrenci onbirinci sınıf,133 öğrenci onikinci sınıfta yer almaktadır. Araştırma sonuçları; Yapılan çalışmada varılan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir: Öfke kontrolü ile anne-baba tutumu, yaş, cinsiyet, anne-baba tutumu, sınıf değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Öfke kontrolü ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu fark, yüksek gelir düzeyine sahip bireyler lehinedir. Kendini açma faktörü ile yaş, cinsiyet, anne-baba tutumu, sınıf değişkeni ve gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Ergenlerin kendini açma düzeyleri ile öfke kontrol düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r=.116). Regresyon analizine kendini açma değişkeni eklendiğinde; Ergenlerde öfke kontrolü ve anne-baba tutumu arasındaki ilişkinin toplam açıklanma düzeyi artarak .024 olmaktadır. Araştırmanın sonuçları literatür kapsamında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: : Öfke kontrolü, anne-baba tutumu, kendini açma, korelasyon,ergen

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETİM PROGRAMI FARKINDALIKLARI VE DÜŞÜNME BECERİSİ ÖĞRETİMİNE YÖNELİK ÖZYETERLİK ALGILARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Alper AYTAÇ

alperaytac10@gmail.com
Millî Eğitim Bakanlığı
Orcid ID: 0000-0002-5087-8482

Ramazan KAYA

ramazankaya.10@hotmail.com
Millî Eğitim Bakanlığı
Orcid ID: 0000-0001-8652-3846

Ayşe Yeliz DEMİR

yelease@hotmail.com
Millî Eğitim Bakanlığı
Orcid ID: 0000-0003-0582-5768

Özet

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin öğretim programı farkındalıklarını ve düşünme becerileri öğretimine yönelik özyeterlik algılarını incelemektir. Araştırmada genel tarama modellerinden tekil ve ilişkisel desen tercih edilmiştir. Araştırmanın örneklemini 2022-2023 eğitim-öğretim yılında görev yapmakta olan 264 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma örneklemi seçiminde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçme aracı olarak Öğretim Programı Farkındalık Ölçeği ve Düşünme Becerisi Öğretimine Yönelik Özyeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesine geçilmeden önce verilerin normallik varsayımına uyumları incelenmiştir. İnceleme sonucunda verilerin normal dağıldığı varsayılmış ve verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Buna göre verilerin analizinde betimsel analiz (aritmetik ortalama, standart sapma), bağımsız t testi, tek yönlü varyans analizi ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin öğretim programı farkındalıkları ve düşünme becerisi öğretimine yönelik özyeterlik algıları yüksek düzeydedir. Öğretmenlerin öğretim programı farkındalıkları ve düşünme becerisi öğretimine yönelik özyeterlik algıları cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Buna göre her iki değişkende de kadınların farkındalık ve algıları yüksek düzeydedir. Öğretmenlerin öğretim programı farkındalıkları mesleki kıdeme göre farklılaşmaktadır. Buna göre 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin öğretim programına ilişkin psikomotor farkındalıkları, 1-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin farkındalıklarından daha yüksek düzeydedir. Öğretmenlerin öğretim programı farkındalık düzeyleri, bilişsel farkındalık alt boyutu haricinde, görev yapılan okul türüne göre anlamlı şekilde değişmektedir. Buna göre ilkokulda görev yapan öğretmenlerin öğretim programı farkındalıkları, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlerin farkındalıklarından daha yüksek düzeydedir. Öte yandan öğretmenlerin düşünme becerisi öğretimine yönelik özyeterlik algıları, mesleki kıdem ve görev yapılan okul türüne göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır. Öğretmenlerin öğretim programı farkındalıkları ve düşünme becerisi öğretimine yönelik özyeterlik algıları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Öğretmenler, Öğretim Programı Farkındalıkları, Düşünme Becerisi Öğretimi.

DİSSOANALİZ KURAMI, GÖÇ TRAVMASI, ASSOSİYATİF SOSYAL KALKAN VE ENTEGRATİF PSİKOTOPLUMSAL İLİŞKİ DİNAMİKLERİ

Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK

erdincerdinc@hotmail.com
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Psikotravmatoloji ve Psikotarih Araştırmaları Birimi
Orcid ID: 0000-0003-1553-2619

Arş. Gör. Görkem DERİN

gorkem.derin@gmail.com
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Psikotravmatoloji ve Psikotarih Araştırmaları Birimi
Orcid ID: 0000-0002-9527-3110

Özet

Kimlik kavramının travmatik yaşantılarla eşlenik *"çoklu bilinç sistemi"* ve *"çoklu bellek fenomeni*"ne dair bireysel ve toplumsal her unsurla en yakın ilişkisel dinamiğe sahip bir eksende hem bir travma terapisti hem bir psikotarihçi hem de bir psikotravmatolog olan Öztürk tarafından geliştirilen *"Dissoanaliz Kuramı"*, *"travma ve dissosiyasyon"* alanında etkin psikoterapi yöntemlerinin ve yenilikçi psikotravmatoloji akımlarının yapılandırılmasında oldukça önemli bilimsel katkılar sağlamaktadır. Gelişime açık entegratif bireylerin ve toplumların yaratılması misyonu ile eşlenik olan dissoanaliz kuramı, *"psikokomünal terapi"*nin ta kendisidir![1-3] Dissoanalitik ekolün odaklandığı temel çalışma alanları arasında yer alan *"göç travması"*, maksimal oranda bireysel boyuttan çok toplumsal boyutta deneyimlenmektedir.[1,4,5] *"Toplumsal beden"*in yaralanması olarak da tanımlanan göç travmasını yaşantılayan kişiler, hayatlarını daha sağlıklı bir şekilde sürdürebilmek adına yeni bir anlam ve hedef arayışı içerisinde girerler.[4] Bu doğrultuda bir *"assosiyatif sosyal kalkan"*[1-3] olarak fonksiyon gören *"inanç"* fenomeni, bireylerin göç ile ilişkili travmatik olayları yorumlamalarına yardım ederek -hayatlarına dair optimal bir anlam ve hedef kazandırarak-, onların ruhsal açıdan entegre olmalarını imkanlı kılabilmektedir.[6] Assosiyatif sosyal kalkan, zorunlu göçler ve savaşlar gibi toplumsal travmalar esnasında ya da sonrasında içinde yaşanılan topluluğun güven ve huzur veren *"ilişkisel karşılıklılığı"*dır. Öztürk'e göre zorunlu göç deneyimleyen bireylerde ardışık travmatik yaşantılar, *"assosiyatif sosyal kalkan"*ın öznenin ruhsal entegrasyonunu koruyucu boyutuna darbe vurmaktadır.[1,2,7] Zorunlu göç sürecinde ve sonrasında assosiyatif toplumsal kalkanın fonksiyonelliğini önemli ölçüde kaybetmesi, travmatize bireyin kendiliklerinde, bilinçlerinde ve belleklerinde dissosiyatif savunmaların hakim olmasına neden olmaktadır.[1,2,8] Göç travmasının kişiler üzerindeki kısa dönemli negatif ruhsal etkilerine odaklanmaktan ziyade aslında bu göç travmasının *"olağanlaştığı"* uzun dönemli ruhsal etkilerini ve hayatını inşa edeceği yeni ülkenin entegratif psikotoplumsal ilişki dinamiklerini dikkate almak gerekmektedir. Göç travmasının kişiler üzerindeki negatif ruhsal etkilerinin metabolize edilmesi sürecinde entegratif psikotoplumsal ilişki dinamiklerinin bir *"koruyucu kalkan"* olarak işlev gördüğü önemle vurgulanmaktadır. Entegratif psikotoplumsal ilişki dinamikleri; sağlıklı bir sosyal çevre, göçmenlerin en kısa sürede uyum göstermelerine destek olan kültürel ve toplumsal etkinlikler, devlet güvenlik sisteminin eksiksiz faaliyet göstermesi ve adalet mekanizmasının etkin bir şekilde çalışması ile karakterizedir.[4] Dissoanalitik ekol açısından göç travmasının özneler üzerindeki kısa ve uzun dönemli psikopatolojik etkilerinin nötralize edilmesi adına yeni ve fonksiyonel bir hayat kurmak amacı ile göç edilen ülkeler, göçmeler için entegratif psikotoplumsal ilişki dinamiklerinin optimal düzeyde varlık göstermesini olanaklı kılmalıdır.[1-3]

Anahtar Kelimeler: Dissoanaliz; göç travması; toplumsal beden; assosiyatif sosyal kalkan; entegratif psikotoplumsal ilişki dinamikleri; psikotravmatoloji

Kaynaklar

Öztürk, E. (2022). Dissoanalysis as a modern psychotraumatology theory: Denial trauma and mass dissociation versus dissociative revolution and psychocommunal therapy. *Medicine Science, 11*(2), 1359-1385.

Öztürk, E. (2022). Dissoanaliz ve psikotoplumsal bilinç alyansı kuramı: İnkar travması ve dissosiyatif yansıtımlı kimlik geçişi. Öztürk E, editör. *Psikotravmatoloji.* 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri. s.1-40.

Öztürk, E. (2022). Modern psikotravmatoloji. Öztürk E, editör. *Psikotravmatoloji.* 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri. s.41-69.

Porobić, S. (2019). How can refugees heal? Reflections on healing practices across the refugee process-from displacement to integration, return and beyond. In: Hamburger, A., Hancheva, C., Özcürümez, S., Scher, C., Stankovic, B., & Tutnjevic, S, (eds). Forced migration and Social Trauma: İnterdisciplinary Perspectives from Psychoanalysis, Psychology, Sociology and Politics. 1st ed. Routledge. p.105-15.

Öztürk E. Psikotarih, travma ve dissosiyasyon: Çocukluk çağı travmaları, savaşlar ve dissosiyasyonun anamnezi. Öztürk E, editör. Psikotarih. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2020b. p.1-21

Koenig, H. G. (2006) In the wake of disaster: Religious responses to terrorism and catastrophe. Philapdelphia: Templeton Foundation Press.

Öztürk, E. (2023). Dissoanalytic psychohistory: Dissoanalysis of the traumatic history of humanity and the construction of a new societal reality. *Medicine Science*, *12*(1), 303-318.

Derin, G. (2020). Travma ve göç: Bir gözden geçirme. *Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi*, *5*(2), 46-55.

THEORY OF DISSOANALYSIS, MIGRATION TRAUMA, ASSOCIATED SOCIAL SHIELD AND INTEGRATIVE PSYCHOSOCIAL RELATIONSHIP DYNAMICS

Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK
Istanbul University-Cerrahpaşa, Institute of Forensic Sciences and Legal Medicine,
Department of Social Sciences,
Psychotraumatology and Psychohistory Research Unit
erdincerdinc@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-1553-2619

Uzm.Psk.Görkem DERİN
Istanbul University-Cerrahpaşa, Institute of Forensic Sciences and Legal Medicine,
Department of Social Sciences,
Psychotraumatology and Psychohistory Research Unit
gorkem.derin@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9527-3110

ABSTRACT

The *"Theory of Dissoanalysis"* was developed by Öztürk, who is both a trauma therapist, a psychohistorian, and a psychotraumatologist, on an axis that has the closest relational dynamic with every individual and social element, regarding the *"multiple consciousness system"* and *"multiple memory phenomenon"* associated with traumatic experiences of the concept of identity. Theory of dissoanalysis provides very important scientific contributions in the structuring of effective psychotherapy methods and innovative psychotraumatology movements in the field of *"trauma and dissociation"*. The theory of dissoanalysis, which is associated with the mission of creating integrative individuals and societies open to development, is the very *"psychocommunal therapy"*![1-3] *"Migration trauma"*, which is among the main areas of study focused on by the dissoanalytic school, is experienced at the maximal level in the social dimension rather than the individual dimension.[1-4] People who experience the migration trauma, which can also be expressed as the injury of the *"social body"*, go in search of a new meaning and goal in order to continue their lives in a healthier way.[4] In this direction, the *"faith"* phenomenon, which functions as an *"associative social shield"*[1-3], can help individuals to interpret traumatic events related to migration - by giving them an optimal meaning and purpose for their lives - making it possible for them to integrate psychologically.[6] The associative social shield is the *"relational reciprocity"* of the community that gives confidence and peace during or after social traumas such as forced migrations and wars. According to Öztürk, consecutive traumatic experiences in individuals who have experienced forced migration strike a blow to the protective dimension of the *"associative social shield"* of the individual's psychological integration.[1,2,7] The significant loss of functionality of the associative social shield during and after the forced migration process causes dissociative defenses to prevail in the self and memories of the traumatized individual.[1,2,8] Rather than focusing on the short-term negative psychological effects of migration trauma on individuals, it is necessary to take into account the long-term psychological effects of this migration trauma and the integrative psychosocial relationship dynamics of the new country in which it will build its life. It is emphasized that integrative psychosocial relationship dynamics function as a *"protective shield"* in the process of metabolizing the negative psychological effects of migration trauma on individuals. Integrative psychosocial relationship dynamics; it is characterized by a healthy social environment, cultural and social activities that support immigrants' adaptation as soon as possible, full operating of the state security system and effective functioning of the justice mechanism.[4] In terms of the dissoanalytic school, in order to neutralize the short and long-term psychological effects of the migration trauma on the subjects, the countries that migrated to establish a new and functional life should make it possible for the immigrants to have integrative psychosocial relationship dynamics at an optimal level.

Keywords: Dissoanalysis; migration trauma; social body; associative social shield; dynamics of integrative psychosocial relationships; psychotraumatology

References

Öztürk, E. (2022). Dissoanalysis as a modern psychotraumatology theory: Denial trauma and mass dissociation versus dissociative revolution and psychocommunal therapy. *Medicine Science, 11*(2), 1359-1385.

Öztürk, E. (2022). Dissoanaliz ve psikotoplumsal bilinç alyansı kuramı: İnkar travması ve dissosiyatif yansıtımlı kimlik geçişi. Öztürk E, editör. *Psikotravmatoloji.* 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri. s.1-40.

Öztürk, E. (2022). Modern psikotravmatoloji. Öztürk E, editör. *Psikotravmatoloji.* 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri. s.41-69.

Porobić, S. (2019). How can refugees heal? Reflections on healing practices across the refugee process-from displacement to integration, return and beyond. In: Hamburger, A., Hancheva, C., Özcürümez, S., Scher, C., Stankovic, B., & Tutnjevic, S, (eds). Forced migration and Social Trauma: İnterdisciplinary Perspectives from Psychoanalysis, Psychology, Sociology and Politics. 1st ed. Routledge. p.105-15.

Öztürk E. Psikotarih, travma ve dissosiyasyon: Çocukluk çağı travmaları, savaşlar ve dissosiyasyonun anamnezi. Öztürk E, editör. Psikotarih. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2020b. p.1-21

Koenig, H. G. (2006) In the wake of disaster: Religious responses to terrorism and catastrophe. Philapdelphia: Templeton Foundation Press.

Öztürk, E. (2023). Dissoanalytic psychohistory: Dissoanalysis of the traumatic history of humanity and the construction of a new societal reality. *Medicine Science*, *12*(1), 303-318.

Derin, G. (2020). Travma ve göç: Bir gözden geçirme. *Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi*, *5*(2), 46-55.

DİSSOANALİTİK PSİKOTARİH PERSPEKTİFİNDEN KUŞAKLARARASI DİSSOSİYASYON GEÇİŞİ

Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK

erdincerdinc@hotmail.com
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Psikotravmatoloji ve Psikotarih Araştırmaları Birimi
Orcid ID: 0000-0003-1553-2619

Arş. Gör. Görkem DERİN

gorkem.derin@gmail.com
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Psikotravmatoloji ve Psikotarih Araştırmaları Birimi
Orcid ID: 0000-0002-9527-3110

Özet

Adaletli, sağduyulu, empatik, liyakatli ve barış odaklı kendileşmiş bireylerden oluşan fonksiyonel ve progresif bir yeni toplum yaratılması hedefiyle Öztürk tarafından *"modern psikotravmatoloji"* ve *"psikotarih"* paradigmaları ekseninde geliştirilen *"dissoanaliz kuramı"* temel alınarak *"dissoanalitik psikotarih"* yapılandırılmıştır.[1-6] Dissoanalitik psikotarih hem çocukluk çağı travmaları, psikotoplumsal baskılar, çocuk yetiştirme stilleri, disfonksiyonel aileler, disfonksiyonel nesiller, kuşaklararası travma geçişi, kuşaklararası dissosiyasyon geçişi, kuşaklararası psikopatoloji aktarımı, psikokomünal dissosiyasyon ve kitlesel şiddet olayları üzerine çalışmalar yapan hem de kronik, kompleks ve kümülatif çocukluk çağı travmalarını, katastrofik savaşları ve soykırımları önleme temelli stratejiler üreten bir bilim dalı olarak tanımlamaktadır. Dünyadaki bütün ulusların *"psikokomünal terapi"*sinin gerçekleştirilmesiyle disfonksiyonel nesillerin entegrasyon ve nötralizasyonlarının sağlanabileceğini önemle vurgulayan dissoanalitik psikotarih, kuşaklararası travma geçişi, kuşaklararası dissosiyasyon geçişi ve kuşaklararası psikopatoloji aktarımı çalışmaları ile modern psikotravmatoloji ve psikotarih paradigmalarının holistik bir sentezidir.[1-3,6-9] Dissoanalitik psikotarih perspektifinden çocuk yetiştirme stilleri, oldukça yavaş bir hızla gelişmekte olup büyük oranda aynı çocuk yetiştirme stillerine sahip ardışık nesillerde benzer psikopatolojiler ve birbirine yakın oranlarda çocukluk çağı travmaları görülmektedir. Operasyonel olarak kuşaklararası travma geçişi, aynı şiddet odaklı yanlış çocuk yetiştirme stilini benimseyen ardışık kuşaklarda birbirine yakın oranlarda çocukluk çağı travmalarının yaşantılanması iken, kuşaklararası psikopatoloji aktarımı ise yine ardışık kuşaklarda birbirine benzer doğalı psikopatolojilerin deneyimlenmesidir.[1,7,8] Öztürk'e göre kendi anne-babaları tarafından travmatize edilen bir bireyin öz evlatlarını aynı şekilde nasıl travmatize ettiği, kuşaklararası travma geçişi ve kuşaklararası psikopatoloji aktarımı ile açıklanabilir. *"Kuşaklararası travma geçişi"* ve *"kuşaklararası psikopatoloji aktarımı"* ve *"kuşaklararası dissosiyasyon geçişi"* aracılığıyla ardıl nesillerde adeta aynı kader: *"kuşaklararası kader geçişi"* paylaşılmaktadır![1,2,7] Aynı şiddet odaklı çocuk yetiştirme stillerini benimseyen nesillerin çocuklarında birbirine yakın oranlarda çocukluk çağı travmaları bulunması nedeniyle bu nesillerin çocuklarında yine birbirine benzer oranlarda dissosiyatif yaşantılar görülmektedir ki bu süreç, *"kuşaklararası dissosiyasyon geçişi"*ni oluşturmaktadır.[1] Süreğen psikotoplumsal baskılar, empatiden uzak şiddet odaklı baskın yanlış çocuk yetiştirme stilleri, ambivalan ebeveyn tutumları ve çocukluk çağı travmaları, kuşaklararası dissosiyasyon geçişinin temel bileşenleridir. Kuşaklararası travma geçişi, kuşaklararası dissosiyasyon geçişi ve kuşaklararası psikopatoloji aktarımı üzerine kapsamlı bilimsel çalışmalar yapan dissoanalitik psikotarih, hem mutlak realitelerle ortaya konan insanlığın travmatik ve dissosiyatif anamnezi hem de gelişim odaklı yeni bir toplumsal realitenin inşaasıdır.[1]

Anahtar Kelimeler: Dissoanalitik psikotarih; dissoanaliz; kuşaklararası dissosiyasyon geçişi; kuşaklararası travma geçişi; kuşaklararası psikopatoloji aktarımı; modern psikotravmatoloji

Kaynaklar

Öztürk, E. (2023). Dissoanalytic psychohistory: Dissoanalysis of the traumatic history of humanity and the construction of a new societal reality. *Medicine Science*, *12*(1), 303-318.

Öztürk, E. (2022). Dissoanalysis as a modern psychotraumatology theory: Denial trauma and mass dissociation versus dissociative revolution and psychocommunal therapy. *Medicine Science, 11*(2), 1359-1385.

Öztürk, E. (2022). Dissoanaliz ve psikotoplumsal bilinç alyansı kuramı: İnkar travması ve dissosiyatif yansıtımlı kimlik geçişi. Öztürk E, editör. *Psikotravmatoloji.* 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri. s.1-40.

Öztürk, E. (2022). Modern psikotravmatoloji. Öztürk E, editör. *Psikotravmatoloji.* 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri. s.41-69.

deMause, L. (1997). The psychogenic theory of history. *The Journal of psychohistory*, *25*(2), 112.

Öztürk E. Psikotarih, travma ve dissosiyasyon: Çocukluk çağı travmaları, savaşlar ve dissosiyasyonun anamnezi. Öztürk E, editör. Psikotarih. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2020b. p.1-21

Öztürk, E. (2022). Dysfunctional generations versus natural and guiding parenting style: Intergenerational transmission of trauma and intergenerational transfer of psychopathology as dissociogenic agents. *Medicine-Science*, *11*(2), 886-904.

Öztürk, E. (2021). Disfonksiyonel Aile Modellerinden Fonksiyonel Aile Modeline: "Doğal ve Rehber Ebeveynlik Stili". Öztürk E, editör. *Aile Psikopatolojisi*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri. p.1-39.

Öztürk, E., & Şar, V. (2006). The “apparently normal” family: a contemporary agent of transgenerational trauma and dissociation. *Journal of Trauma Practice*, *4*(3-4), 287-303.

THE INTERGENERATIONAL TRANSMISSION OF DISSOCIATION FROM THE PERSPECTIVE OF DISSOANALYTIC PSYCHOHISTORY

Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK
Istanbul University-Cerrahpaşa, Institute of Forensic Sciences and Legal Medicine,
Department of Social Sciences,
Psychotraumatology and Psychohistory Research Unit
erdincerdinc@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-1553-2619

Uzm.Psk.Görkem DERİN
Istanbul University-Cerrahpaşa, Institute of Forensic Sciences and Legal Medicine,
Department of Social Sciences,
Psychotraumatology and Psychohistory Research Unit
gorkem.derin@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9527-3110

ABSTRACT

"Dissoanalytic psychohistory" is structured on the basis of *"dissoanalysis theory"* developed by Öztürk on the axis of *"modern psychotraumatology"* and *"psychohistory"* paradigms, with the aim of creating a functional society composed of equitable, prudent, empathetic, being individuation and peace-oriented individuals.[1-6] Dissoanalytic psychohistory studies on childhood traumas, psychosocial oppressions, child rearing styles, dysfunctional families, dysfunctional generations, intergenerational transmission of trauma, intergenerational transmission of dissociation, intergenerational transfer of psychopathology, psychocommunal dissociation and mass violence events. It is also a science that produces strategies focused on preventing chronic, complex and cumulative childhood traumas, catastrophic wars and genocides. Emphasizing that the neutralization of dysfunctional generations can be achieved with the realization of "psychocommunal therapy" of all nations in the world, dyssoanalytical psychohistory is a holistic synthesis of modern psychotraumatology and psychohistory paradigms with the studies of intergenerational transmission of trauma, intergenerational transmission of dissociation and intergenerational transfer of psychopathology.[1-3,6-9] From the perspective of dissoanalytical psychohistory, childrearing styles develop at a very slow pace, and similar psychopathologies and childhood traumas are seen at similar rates in successive generations with largely the same child-rearing styles. Operationally, intergenerational transmission of trauma is the experience of childhood traumas at close rates in successive generations that adopt the same violence-oriented negative child-rearing style, while intergenerational transmission of psychopathology is the experience of similar psychopathologies in successive generations.[1,7,8] According to Öztürk, how an individual traumatized by hiş/her own parents traumatizes his/her own children in the same way can be explained by the intergenerational transmission of trauma and intergenerational transfer of psychopathology. It is almost as if the same destiny or *"intergenerational transmission of destiny"* is shared in successive generations through *"intergenerational transmission of trauma"* and *"intergenerational transfer of psychopathology"* and *"intergenerational transmission of dissociation"*![1,2,7] Since the children of the generations adopting the same violently child-rearing styles have childhood traumas at similar rates, dissociative experiences are seen at similar rates in the children of these generations, which constitutes the *"intergenerational transmission of dissociation"*.[1] Chronic psychosocial oppressions, non-empathic violently negative child-rearing styles, ambivalent parent attitudes and childhood traumas are the main components of the intergenerational transmission of dissociation. Dissoanalytical psychohistory, which conducts extensive scientific studies on intergenerational transmission of trauma, intergenerational transmission of dissociation and intergenerational transfer of psychopathology, is both the traumatic and dissociative anamnesis of humanity revealed in absolute realities and the construction of a new development-oriented societal reality.[1]

Keywords: Dissoanalytic psychohistory; dissoanalysis; intergenerational transmission of dissociation; intergenerational transmission of trauma; intergenerational transfer of psychopathology; modern psychotraumatology

References

Öztürk, E. (2023). Dissoanalytic psychohistory: Dissoanalysis of the traumatic history of humanity and the construction of a new societal reality. *Medicine Science*, *12*(1), 303-318.

Öztürk, E. (2022). Dissoanalysis as a modern psychotraumatology theory: Denial trauma and mass dissociation versus dissociative revolution and psychocommunal therapy. *Medicine Science, 11*(2), 1359-1385.

Öztürk, E. (2022). Dissoanaliz ve psikotoplumsal bilinç alyansı kuramı: İnkar travması ve dissosiyatif yansıtımlı kimlik geçişi. Öztürk E, editör. *Psikotravmatoloji.* 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri. s.1-40.

Öztürk, E. (2022). Modern psikotravmatoloji. Öztürk E, editör. *Psikotravmatoloji.* 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri. s.41-69.

deMause, L. (1997). The psychogenic theory of history. *The Journal of psychohistory*, *25*(2), 112.

Öztürk E. Psikotarih, travma ve dissosiyasyon: Çocukluk çağı travmaları, savaşlar ve dissosiyasyonun anamnezi. Öztürk E, editör. Psikotarih. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2020b. p.1-21

Öztürk, E. (2022). Dysfunctional generations versus natural and guiding parenting style: Intergenerational transmission of trauma and intergenerational transfer of psychopathology as dissociogenic agents. *Medicine-Science*, *11*(2), 886-904.

Öztürk, E. (2021). Disfonksiyonel Aile Modellerinden Fonksiyonel Aile Modeline: "Doğal ve Rehber Ebeveynlik Stili". Öztürk E, editör. *Aile Psikopatolojisi*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri. p.1-39.

Öztürk, E., & Şar, V. (2006). The “apparently normal” family: a contemporary agent of transgenerational trauma and dissociation. *Journal of Trauma Practice*, *4*(3-4), 287-303.

KURUMSAL İHANET TRAVMASI VE SAĞLIK SİSTEMİNDEKİ YANSIMALARI

Arş. Gör. Görkem DERİN

gorkem.derin@gmail.com
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Psikotravmatoloji ve Psikotarih Araştırmaları Birimi
Orcid ID: 0000-0002-9527-3110

Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK

erdincerdinc@hotmail.com
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Psikotravmatoloji ve Psikotarih Araştırmaları Birimi
Orcid ID: 0000-0003-1553-2619

Arş. Gör.Barışhan Erdoğan

barishan.erdogan@gmail.com
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Psikotravmatoloji ve Psikotarih Araştırmaları Birimi
Orcid ID: 0000-0003-2648-0914

Özet

Bireyler gerek aile içinde gerek çalıştıkları kurumlarda gerekse ait oldukları toplumsal gruplarda farklı düzeylerde hem duygusal hem de psikolojik ilişkiler kurmaktadırlar. Normal koşullarda güvene dayalı bir şekilde gelişmesi beklenen kişilerarası ilişki dinamiklerinde bazen güvenin ihlal edildiği ya da kötüye kullanıldığı durumlar ortaya çıkmaktadır ki bu durum, *"ihanet travması (betrayal trauma)"* olarak tanımlanmaktadır.[1,2] Genellikle yakın ilişki dinamikleri içerisindeki ebeveynlere, partnerlere ve arkadaşlara olan güvenin ihlali ile identik ihanet travması; *"aile ihanet travması"*, *"kurumsal ihanet travması"* ve *"kültürel ihanet travması"* olarak üçe ayrılmaktadır.[1-4] İşyerinin veya içerisinde bulunan idari sistemin, yaşantılanan istismarı ve şiddeti önlemek adına alması gereken aksiyonları gerçekleştirmeyerek sessiz kalmasının ya da bu istismarı ve şiddeti engellemeye yönelik başarısız eylemlerde bulunmasının bireylerde oluşturduğu travma, *"kurumsal ihanet travması (institutional betrayal trauma)"*dır.[2,5] Bazı kurumlar ve idari sistemler, bireylerin deneyimledikleri travmaları nötralize edebilmeleri adına harekete geçmeyerek ya da gerekli terapötik imkanları sunmayarak onları adeta bu travmatize edici süreçte *"yalnız"* bırakırlar hatta bu kurumsal aktörlerin dezorganize politikaları, prosedürleri ve normları, deneyimlenen kurumsal ihanet travmasının şiddetini arttırmaktadır. Sağlık sisteminin ve sağlık hizmeti veren kurumların; bireylerin yaşadıkları fiziksel ve/veya psikolojik rahatsızlıkları gidermesi adına en ivedi ve en doğru şekilde onları desteklemeleri etik açıdan temel bir zorundalıktır ancak bu süreç her zaman optimal bir şekilde işlememektedir.[2,6] Smith ve Freyd, psikolojik tedavi hizmeti alan danışan ile psikoterapist arasındaki ilişki dinamiklerinde psikoterapistin, danışana karşı suçlayıcı bir tutum göstermesinin *"kurumsal ihanet travması"* olarak algılandığını ifade etmektedir.[2] Ruhsal sağlık hizmeti veren bir psikoterapistin, danışanını yargılaması, suçlaması ve ona haksız bir şekilde ithamda bulunması; profesyonel yardım alan kişi açısından hem terapiste hem de bu terapistin verdiği sağlık hizmetine hatta sağlık sistemine olan tümden güvensizliği ve algıladığı ihanet ile eşleniktir.[1,2,6] Smith, sağlık hizmeti alan 707 kişi ile gerçekleştirdiği çalışmada katılımcıların 2/3'ünün kurumsal ihanet travmasını deneyimlediklerini belirtmektedir. Ayrıca aynı çalışmada, doktoru tarafından randevusu ertelenen ya da iptal edilenler %40.7, gerekli tıbbi bakımı görmeyenler %30.8 ve randevu takibi yapılmayanlar ise %26.9 oranındadır ki, bu sonuç hem hekimlere hem de sağlık sistemine olan güveni hem de sağlık sistemine başvurmaya yönelik motivasyonu azaltmaktadır.[7] Tedavi amacıyla kullanılan bazı ilaçların yol açtığı komplikasyonlar tam olarak engellenemese de kurumsal ihanet travması önlenebilir. Bu doğrultuda sağlık kurumları, kendi profesyonel sorumluluk alanında yapmaları gereken tüm aksiyonları gerçekleştirerek, hastalarının hem hekimler hem de sağlık sistemi tarafından travmatize edilmelerinin önüne geçmeli hatta kendilerine olan kurumsal güveni en kısa sürede yeniden kazanmalıdır.[2,6]

Anahtar Kelimeler: İhanet travması; kurumsal ihanet travması; güven; sağlık sistemi

Kaynaklar

Freyd, J. J. (1996). *Betrayal trauma: The logic of forgetting childhood abuse*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Smith, C. P., & Freyd, J. J. (2014). Institutional betrayal. *American Psychologist*, *69*(6), 575.

Delker, B. C., Smith, C. P., Rosenthal, M. N., Bernstein, R. E., & Freyd, J. J. (2018). When home is where the harm is: Family betrayal and posttraumatic outcomes in young adulthood. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, *27*(7), 720-743.

Öztürk, E., & Erdoğan, B. (2021). Betrayal trauma, dissociative experiences and dysfunctional family dynamics: flashbacks, self-harming behaviors and suicide attempts in post-traumatic stress disorder and dissociative disorders. *Medicine Science, 10*(4), 1550-1556.

Smidt, A. M., & Freyd, J. J. (2018). Government-mandated institutional betrayal. *Journal of Trauma & Dissociation*, *19*(5), 491-499.

Smith, C. P., & Freyd, J. J. (2017). Insult, then injury: Interpersonal and institutional betrayal linked to health and dissociation. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, *26*(10), 1117-1131.

Smith, C. P. (2017). First, do no harm: institutional betrayal and trust in health care organizations. *Journal of multidisciplinary healthcare*, 133-144.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

INSTITUTIONAL BETRAYAL TRAUMA AND ITS REFLECTIONS IN THE HEALTH SYSTEM

Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK
Istanbul University-Cerrahpaşa, Institute of Forensic Sciences and Legal Medicine,
Department of Social Sciences,
Psychotraumatology and Psychohistory Research Unit
erdincerdinc@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-1553-2619

Uzm.Psk.Görkem DERİN
Istanbul University-Cerrahpaşa, Institute of Forensic Sciences and Legal Medicine,
Department of Social Sciences,
Psychotraumatology and Psychohistory Research Unit
gorkem.derin@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9527-3110

Arş Gör. Barışhan ERDOĞAN
İstanbul Arel University, Facult of Letters,
Department of Psychology,
barishan.erdogan@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2648-0914

ABSTRACT

Individuals establish both emotional and psychological relationships with other people at different levels, both in the family, in the institutions they work in, and in the social groups they belong to. In the dynamics of interpersonal relationships, which are expected to develop on the basis of trust under normal conditions, sometimes there are situations where trust is violated or abused, which is experienced as *"betrayal trauma"*.[1,2] Betrayal trauma, which is experienced in violation of the interpersonal trust of parents, partners and friends in close relationship dynamics, is divided into three as *"family betrayal trauma"*, *"institutional betrayal trauma"* and *"cultural betrayal trauma"*.[1-4] The trauma caused by the failure of the workplace or the management system in it to keep silent by not taking the necessary actions to prevent the abuse and violence experienced, or to take unsuccessful actions to prevent this abuse and violence, is defined as *"institutional betrayal trauma"*.[2,5] Some institutions and administrative systems leave individuals *"alone"* in this traumatizing process by not taking action to neutralize the trauma they have experienced or by not providing the necessary therapeutic opportunities, and even the disorganized policies, procedures and norms of these institutional actors increase the severity of the experienced trauma of institutional betrayal. It is a basic ethical obligation for the health system and institutions providing health services to support individuals in the most urgent and correct way in order to eliminate the physical and/or psychiatric disorders they experience, but this process may not always work as it should.[2,6] Smith and Freyd state that in the relationship dynamics between the client receiving psychological treatment and the psychotherapist, the psychotherapist's blaming attitude towards the client is perceived as *"institutional betrayal trauma"*.[2] A psychotherapist providing mental health services is judging, accusing and unfairly charging the client; in terms of the person receiving professional help, it is associated with the distrust and perceived betrayal of both the therapist and the health service provided by this therapist and even the health system.[1,2,6] Smith states that 2/3 of the participants experienced the trauma of institutional betrayal in her study with 707 people who received health care. In addition, in the same study, 40.7% of those whose appointments were postponed/canceled by their doctor, 30.8% who did not receive the necessary medical care, and 26.9% who did not follow up with their appointments were 26.9%, this result reduces both the trust in the physicians and the health system and the motivation to apply to the health system.[7] Although the complications caused by some drugs used for treatment cannot be completely prevented, institutional betrayal trauma can be prevented. In this direction, health institutions should take all the actions they need to take in their own professional responsibility area, prevent their patients from being traumatized by both physicians and the health system, and even regain their institutional confidence as soon as possible.[1,2,6]

Keywords: Betrayal trauma; institutional betrayal trauma; trust; health care system

References

Freyd, J. J. (1996). *Betrayal trauma: The logic of forgetting childhood abuse*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Smith, C. P., & Freyd, J. J. (2014). Institutional betrayal. *American Psychologist*, *69*(6), 575.

Delker, B. C., Smith, C. P., Rosenthal, M. N., Bernstein, R. E., & Freyd, J. J. (2018). When home is where the harm is: Family betrayal and posttraumatic outcomes in young adulthood. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, *27*(7), 720-743.

Öztürk, E., & Erdoğan, B. (2021). Betrayal trauma, dissociative experiences and dysfunctional family dynamics: flashbacks, self-harming behaviors and suicide attempts in post-traumatic stress disorder and dissociative disorders. *Medicine Science, 10*(4), 1550-1556.

Smidt, A. M., & Freyd, J. J. (2018). Government-mandated institutional betrayal. *Journal of Trauma & Dissociation*, *19*(5), 491-499.

Smith, C. P., & Freyd, J. J. (2017). Insult, then injury: Interpersonal and institutional betrayal linked to health and dissociation. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, *26*(10), 1117-1131.

Smith, C. P. (2017). First, do no harm: institutional betrayal and trust in health care organizations. *Journal of multidisciplinary healthcare*, 133-144.

CİNSEL SALDIRI FAİLLERİNİN BAŞVURDUĞU MANİPÜLATİF SAHTE STRATEJİ: DARVO

Arş. Gör. Görkem DERİN

gorkem.derin@gmail.com
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Psikotravmatoloji ve Psikotarih Araştırmaları Birimi
Orcid ID: 0000-0002-9527-3110

Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK

erdincerdinc@hotmail.com
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Psikotravmatoloji ve Psikotarih Araştırmaları Birimi
Orcid ID: 0000-0003-1553-2619

Özet

Şiddet -özellikle cinsel saldırı- ve travma, bilimsel çalışmalardan medyaya olan geniş bir yelpazede maksimal oranlarda varlanış göstermeye devam etmektedir. Bugün, medyadaki spot ışıklarının yansıdığı şiddet olayları ile ilgili kamusal söylem, travmatik olaylara dair psikososyopolitik tartışmalara yön vermektedir.[1] Bir kadın hakları kuruluşu olan *"Equality Now"*, kadına yönelik şiddet mağdurlarına karşı iftira davaları açan erkek faillerde tüm dünyada önemli bir artış olduğunu vurgulamaktadır.[2] Birleşmiş Milletler Düşünce ve İfade Özgürlüğü Raportörü Irene Khan; *"Çevrimiçi cinsel şiddet eylemi uygulayan failleri ifşa eden kadınlar hem giderek daha fazla karalama davalarına maruz kalıyor hem de, suçları yanlış bildirmekle veya iftira atmak ile itham ediliyor."* ifadesiyle cinsel şiddet mağdurlarına yönelik artan saldırılara dikkat çekmektedir.[3] Bu konu ile ilgili asıl endişe verici olan şey, artan vaka sayılarından çok cinsel tacizi/saldırıyı ifşa eden mağdurlara karşı dava açmakla tehdit edilerek onların korkutulmasıdır. Cinsel saldırıya maruz kaldığını okuldaki yetkililere bildiren 107 kişiyle yapılan bir çalışmada, mağdurların %23'ünün fail ya da failin avukatı tarafından iftira davası açılması üzerinden aleni bir şekilde tehdit edildiği ortaya çıkmıştır.[4] Cinsel saldırı mağdurlarının, faillerin açtıkları dava süreci ile travmatize olmaları ve haksız bir şekilde davalı konumuna itilmeleri sosyolegal açıdan hem tüyler ürpertici hem de oldukça üzücüdür. Cinsel saldırı failleri, bu davalarda -ret, saldırı, dönüşümlü mağdur ve saldırgan (*deny, attack, reverse victim and offender* [DARVO])- taktiğini uygulayabilmektedir.[1] İlk kez *"ihanet travması (betrayal trauma)"*nı literatüre kazandıran Jennifer Joy Freyd tarafından tanımlanan bir cinsel saldırı faillerinin başvurduğu manipülasyon taktiği olan DARVO, mağdurdaki varolduğu düşünülen tek gerçek yanlışın gözlemcileri sahte bir suçlama olduğuna inanmalarına teşvik etmek adına kullanılan bir taktiktir. Fail olduğu iddia edilen bir kişi tarafından ortaya atılan bu alternatif ve aslında dayatımsal anlatının varlığı mağdurda ve adli mekanizmadaki karar verende kafa karışıklığına neden olabilir. Bu bağlamda legal sistemde, *"Gerçekten kim suçlanacak?"* ya da *"Taciz gerçekleşti mi?"* gibi ihtilaflı sorular, yapay bir gündem oluşturabilmektedir. DARVO'nun amacı, mağdurlara duyulan güveni aşındırarak, faillerin en azından bazı suçlamaları ve sorumlulukları saptırmasını sağlamaktır.[5,6] Öztürk bu süreci, *"görünürde çelişkili bilgi"* olarak tanımlamaktadır. Dissoanalitik açıdan travmatik bir olguda görünürde çelişkili bilgiler olması o travmatik sürecin yaşanmadığı anlamına hiçbir koşulda gelmemektedir![7] Cinsel saldırıya uğrayan üniversite öğrencisi kadınların yaklaşık yarısının faillerinin, cinsel saldırı sonrasında DARVO taktiklerini kullandıkları belirtilmektedir.[1] Mağdur olduğu iddia edilen kişiye iftira davası açan failler, bu davalarda genellikle sanığın -aslında mağdurun- zihinsel ya da psikolojik yeterliliğine saldırır.[8] Faillerin açtıkları hakaret davalarında, davacılar iftira veya iftiradan zarar gören mağdurlar olarak konumlandırılmaktadır ki, bu süreçte cinsel açıdan taciz kişiye karşı kendisini savunmak durumunda kalan mağdur hem yoğun bir korku hissetmekte hem de kümülatif bir biçimde yeniden travmatize olmaktadır.[1]

Anahtar Kelimeler: Cinsel saldırı; travma; fail; mağdur; dava; dissoanaliz

Kaynaklar

Harsey, S. J., & Freyd, J. J. (2022). Defamation and DARVO. *Journal of Trauma & Dissociation*, *23*(5), 481-489.

Dugan, J. (2022). Defamation lawsuits: Another tactic to silence survivors. *Ms. Magazine*. https://msmagazine.com/2022/01/18/defamation-lawsuit-sexual-assault-rape-me-too/

Khan, I. (2021). *A/76/258: Gender justice and freedom of expression - report of special Rapporteur on the promotion and protection of freedom of opinion and expression*. United Nations. https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/a76258-gender-justice- and-freedom-expression-report-special-rapporteur

Nesbitt, S., & Carson, S. (2021). *The cost of reporting: Perpetrator retaliation, institutional betrayal, and student survivor pushout*. Posted on website: Know Your Title IX. Retrieved July 28, 2022, from https://www.knowyourix.org/thecostofreporting/

Freyd, J. J. (1997). Violations of power, adaptive blindness and betrayal trauma theory. *Feminism & Psychology*, *7*(1), 22–32.

Harsey, S., & Freyd, J. J. (2020). Deny, Attack, and Reverse Victim and Offender (DARVO): What is the influence on perceived perpetrator and victim credibility? *Journal of Aggression, Maltreatment, & Trauma*, *29*(8), 897–916.

Öztürk, E. (2022). Dissoanalysis as a modern psychotraumatology theory: Denial trauma and mass dissociation versus dissociative revolution and psychocommunal therapy. *Medicine Science, 11*(2), 1359-1385.

Harsey, S., Zurbriggen, E. L., & Freyd, J. J. (2017). Perpetrator responses to victim confronta- tion: DARVO and victim self-blame. *Journal of Aggression, Maltreatment, & Trauma*, *26*(6), 644–663.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

THE MANIPULATIVE STRATEGY USED BY PERPETRATORS OF SEXUAL ASSAULT: DARVO

Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK
Istanbul University-Cerrahpaşa, Institute of Forensic Sciences and Legal Medicine,
Department of Social Sciences,
Psychotraumatology and Psychohistory Research Unit
erdincerdinc@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-1553-2619

Uzm. Psk. Görkem DERİN
Istanbul University-Cerrahpaşa, Institute of Forensic Sciences and Legal Medicine,
Department of Social Sciences,
Psychotraumatology and Psychohistory Research Unit
gorkem.derin@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9527-3110

ABSTRACT

Violence -especially sexual assault- and trauma continue to be present at maximal rates across a wide spectrum from scientific studies to the media. Today, the public discourse on violence, in which the media spotlight is reflected, is shaping the psychosociopolitical debates about traumatic events.[1] *"Equality Now"*, a women's rights organization, highlights a significant increase worldwide in male perpetrators of defamation lawsuits against victims of violence against women.[2] Irene Khan, United Nations Rapporteur for Freedom of Opinion and Expression; It draws attention to the increasing attacks on victims of sexual violence, with the statement *"Women who expose perpetrators of sexual violence online are increasingly facing defamation lawsuits and are accused of falsely reporting crimes or slandering them."*[3] What is really worrying about this issue is that victims who disclose sexual harassment/assault, rather than the increasing number of cases, are intimidated by threatening to file a lawsuit against them. In a study of 107 people who reported that they had been sexually assaulted to the school authorities, it was revealed that 23% of the victims were publicly threatened by the perpetrator or their lawyer through a defamation lawsuit.[4] The fact that victims of sexual assault are traumatized by the litigation process by the perpetrators and unfairly pushed to the position of defendant is both chilling and very sad from a sociolegal perspective. Perpetrators of sexual assault can apply the tactic of deny, attack, reverse victim and offender (DARVO) in these cases.[1] DARVO, a manipulation tactic used by perpetrators of sexual assault, described by Jennifer Joy Freyd, who first brought *"betrayal trauma"* to the literature, is a tactic used to encourage observers to believe that the only real mistake that is thought to exist in the victim is a false accusation. The existence of this alternative and indeed compelling narrative put forward by an alleged perpetrator may cause confusion for the victim and the decision maker in the judicial mechanism. In this context, in the legal system, *"Who is really to blame?" or "Has the harassment occurred?"* controversial questions like this can create an artificial agenda.[5,6] Öztürk defines this process as *"apparently contradictory information"*. In a dissoanalytically traumatic case, apparently contradictory information does not mean that that traumatic process has not been experienced under any circumstances![7] It is stated that the perpetrators of nearly half of the university student women who were sexually assaulted used the DARVO tactics after the sexual assault.[1] Perpetrators who sue the alleged victim for defamation often attack the mental or psychological competence of the accused -indeed the victim- in these cases.[8] In defamation lawsuits filed by perpetrators, plaintiffs are positioned as victims of slander, in which the victim who has to defend herself/himself against the sexually abused person both feels intense fear and is cumulatively retraumatized.

Keywords: Sexual assault; trauma; perpetrator; victim; case; dissoanalysis

References

Harsey, S. J., & Freyd, J. J. (2022). Defamation and DARVO. *Journal of Trauma & Dissociation*, *23*(5), 481-489.

Dugan, J. (2022). Defamation lawsuits: Another tactic to silence survivors. *Ms. Magazine*. https://msmagazine.com/2022/01/18/defamation-lawsuit-sexual-assault-rape-me-too/

Khan, I. (2021). *A/76/258: Gender justice and freedom of expression - report of special Rapporteur on the promotion and protection of freedom of opinion and expression*. United Nations. https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/a76258-gender-justice- and-freedom-expression-report-special-rapporteur

Nesbitt, S., & Carson, S. (2021). *The cost of reporting: Perpetrator retaliation, institutional betrayal, and student survivor pushout*. Posted on website: Know Your Title IX. Retrieved July 28, 2022, from https://www.knowyourix.org/thecostofreporting/

Freyd, J. J. (1997). Violations of power, adaptive blindness and betrayal trauma theory. *Feminism & Psychology*, *7*(1), 22–32.

Harsey, S., & Freyd, J. J. (2020). Deny, Attack, and Reverse Victim and Offender (DARVO): What is the influence on perceived perpetrator and victim credibility? *Journal of Aggression, Maltreatment, & Trauma*, *29*(8), 897–916.

Öztürk, E. (2022). Dissoanalysis as a modern psychotraumatology theory: Denial trauma and mass dissociation versus dissociative revolution and psychocommunal therapy. *Medicine Science, 11*(2), 1359-1385.

Harsey, S., Zurbriggen, E. L., & Freyd, J. J. (2017). Perpetrator responses to victim confronta- tion: DARVO and victim self-blame. *Journal of Aggression, Maltreatment, & Trauma*, *26*(6), 644–663.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

"THE KNIGHT IN THE PANTHER'S SKIN"- TURKISH TRANSLATION OF CULTURAL CONCEPTS

Dr. Öğr. Üyesi Nona NİKABADZE

nona.nikabadze@gmail.com
Batumi Shota Rustaveli State University
Orcid ID:

Özet

Abstract: The present work is a critical analysis of Shota Rustaveli's poem "The Knight in the Panther's Skin" translated into Turkish by Professor Bilal Dindar and Assistant Professor Zeinelabidin Makas. Since the Turkish translation of "The Knight in the Panther's Skin" by Bilal Dindar and Zeinelabidin Makas is based on the Azerbaijani translation by Ahmed Javad. We will present comparison of the original and translated texts of "The Knight in the Panther's Skin". "The Knight in the Panther's Skin" is one of the remarkable monuments of medieval literature. "The Knight in the Panther's Skin" is an epic work containing lyrical passages, the story of which takes place in Arabia and India. We often find cultural-specific concepts in the target language, the translator tries to adapt the lexical units in the original text to his own culture. These cultural concepts are: sun, moon, devil, wine drinking. We used the following methods during the research: Corpus Linguistic research method, which is relevant in modern humanitarian studies. The use of this method allows to quickly and efficiently process a large amount of empirical material, which simplifies the research process. We have also used linguistic, literary and translational analysis methods.

Anahtar Sözcükler: "The Knight in the Panther's Skin", Turkish translation, Devil, Sun, Moon

TURKCESS KONGRESİ

AZERBAYCANDA SAĞLIK HİZMET KALİTESİNİN İYİLİŞTİRİLMESİNDE "BÜYÜK VERİ" (BIG DATA) KULLAMININ ETKİSİ

Narmin ALAKBAROVA
nalakbarova@beu.edu.az
Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-4348-313X

Prof. Dr. Farhad RAHMANOV
f.rahmanov@unec.edu.az
Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-2911-8179

Doç. Dr. Elçin SÜLEYMANOV
elsuleymanov@beu.edu.az
Bakü Mühendislik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-6075-2744

Özet

Veri analizi, verilerin anlamlı bilgilere dönüştürülmesi ve yorumlanması işlemidir. Bu işlem genellikle büyük veri setlerinde gerçekleştirilir ve istatistiksel ve matematiksel yöntemler kullanarak verilerin özelliklerini ortaya çıkarır. Veri analizi, işletmeler, hükümet kurumları, sağlık sektörü, finansal kurumlar, sosyal bilimler ve diğer birçok alanda kullanılır. Sağlık hizmetleri alanında büyük veri analizi, sağlık verilerinin toplanması, saklanması ve analiz edilmesi ile sağlık hizmetleri sunumunun iyileştirilmesini amaçlar. Büyük veri (big data) teknolojisi, sağlık sektöründe büyük bir potansiyele sahiptir. Sağlık hizmeti yönetimi, hasta bakımı, hastalık öngörüsü, hastalık tedavisi ve önlenmesi gibi birçok alanda faydalar sağlayabilir. Sağlık verileri çok sayıda kaynaktan elde edilebilir, örneğin hastane kayıtları, ilaç reçeteleri, laboratuvar sonuçları, genetik veriler, sağlık sigortası verileri vb. Büyük veri analizi, bu verilerin analiz edilerek hastalıkların nedenleri, risk faktörleri ve tedavisi hakkında daha iyi bir anlayış sağlamaya yardımcı olabilir. Bu veriler, birçok hastalığın erken teşhis edilmesine yardımcı olabilir ve hastalık öngörüsü ve önleyici tedbirlerin belirlenmesi için kullanılabilir. Hastalıkların öngörülmesi, tedaviye yönelik kararların daha iyi alınmasına ve hastaların daha iyi sonuçlar elde etmesine yardımcı olabilir. Bu araşdırmada son yıllarda sağlık sistemindeki hizmet kalitesinin iyileştirilmesinde Büyük veri (big data) teknoloji kullanımının Azerbaycan sağlık sisteminde etkileri araşdılırmıştır.

Anahtar Sözcükler: Big Data, Sağlık Hizmet Kalitesi, Azerbaycan Sağlık Sistemi

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN TRAVMA SONRASI BÜYÜMELERİNDE PSİKOLOJİK KATILIK VE MİZAH TARZLARININ ROLÜ

Prof. Dr. Zeliha TRAŞ

zztras@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-2670-0868

Dr. Öğr. Üyesi Fatih KOÇAK

fatihkocak77@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-0490-3616

Arş. Gör. Hikmet Beyza YAKICI

hbeyzayakici@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-6940-1185

Özet

Bu araştırmanın amacı Otizm Spektrum Bozukluğu olan çocuğa sahip ebeveynlerin travma sonrası büyüme, psikolojik katılık ve mizah tarzları arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Ayrıca Otizm Spektrum Bozukluğu olan çocuğa sahip ebeveynlerin psikolojik katılık ve mizah tarzları puanlarının travma sonrası büyüme puanları üzerindeki yordayıcı etkisi de incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu uygun örnekleme yoluyla ulaşılan 189 kadın (% 59.1) ve 131 erkek (% 40.9) olmak üzere toplam 320 Otizm Spektrum Bozukluğu olan çocuğa sahip ebeveynlerden oluşmaktadır. Çalışma grubu yaş aralığı 22-70 yaş arası ($\bar{x}$=40.51, ss=7.05) şeklindedir. Araştırmanın verileri ölçekler aracılığı ile yüz yüze toplanmıştır. Gönüllülük ilkesi temel alınarak doldurulan ölçeklerin doldurulması 25 dakika sürmüştür. Veri toplama araçları olarak Travma Sonrası Büyüme Envanteri, Kabul ve Eylem Formu-2 ve Mizah Tarzları Ölçeği Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, t-testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi, çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Yapılan t-testi sonucuna göre Otizm Spektrum Bozukluğu olan çocuğa sahip ebeveynlerin travma sonrası büyüme puanları cinsiyete göre kadınların lehine anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır (t318=2.007, t<.05). Annelerin travma sonrası büyüme puanları ($\bar{x}$=67.68), babaların puanlarından ($\bar{x}$=63.56) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir. Yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi sonucuna göre ebeveynlerin travma sonrası büyüme puanları ile mizah tarzları ölçeği alt boyutlarından katılımcı mizah (r=.225, p<.01) ve kendini geliştirici mizah (r=.301, p.05) ve kendini yıkıcı mizah (p>.05) arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ebeveynlerin travma sonrası büyüme puanları ile psikolojik katılık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p>.05). Ebeveynlerin psikolojik katılık puanları ile mizah tarzları ölçeği alt boyutlarından saldırgan mizah (r=.205, p<.01) ve kendini yıkıcı mizah (r=.318, p<.01) arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Yapılan regresyon analizi sonucuna göre mizah tarzları ölçeği alt boyutları puanları ve psikolojik katılık puanları travma sonrası büyüme puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır (F5-314=7.041, R=.32, R2= .10, p<.01). Araştırmada elde edilen bulgular dikkate alınarak tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Ebeveyn, Travma Sonrası Büyüme, Mizah Tarzları, Psikolojik Katılık

AKADEMİK BAŞARI, AKADEMİK BENLİK VE TUTUM ARASINDAKİ İLİŞKİLER: BİR META – ANALİZ ÇALIŞMASI

Fatma ÖZTÜRK GÜLER

ftm__oztrk@hotmail.com
MEB
Orcid ID: 0000-0001-5576-4372

Özet

Bu araştırmanın amacı, akademik başarı, akademik benlik ve tutum arasındaki ilişkilerin ortalama etki büyüklüğünün belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, 2020-2023 yılları arasında, belirtilen ilişkileri belirlemeye dönük çalışmaların meta - analizi yapılmıştır. Meta-analiz çalışmasına akademik başarı, akademik benlik ve tutum arasındaki ilişkiler açısından 0, akademik başarı ve akademik benlik arasındaki ilişkiler açısından 16 (Ntoplam=5650), akademik başarı ve tutum arasındaki ilişkiler açısından 29 (Ntoplam=7618), akademik benlik ve tutum arasındaki ilişkiler açısından 14 (Ntoplam=4385) araştırma, dâhil edilmiştir. Meta-analize dâhil edilen çalışmalar Adıyaman, Afyonkarahisar, Ankara, Antalya, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bartın, Batman, Bayburt, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çorum, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, Gümüşhane, Isparta, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kastamonu, Kırşehir, Kilis, Kocaeli, Malatya, Mardin, Muğla, Rize, Sakarya, Siirt, Sivas, Şanlıurfa, Şırnak, Tekirdağ, Trabzon, Tunceli, Türkiye, Amerika, Bangladeş, İran ve Nijerya illerinde gerçekleştirilen araştırmalardan oluşmaktadır. Yayım yanlılığı için incelenen huni saçılım grafikleri, Duval ve Tweedie kırp ve doldur yöntemi, Begg ve Mazumdar sıra korelasyonlarına ait Kendall'ın Tau b katsayı değerleri, Klasik Güvenli N analizi ve Egger regresyon testi, meta-analizde yayım yanlılığının olmadığına işaret etmektedir. Rastgele etkiler modeline göre gerçekleştirilen etki büyüklüğü analizlerinde, Fisher z katsayısı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, akademik başarı ve akademik benlik arasındaki ilişkilerin (r= ,196) düşük düzeyde, akademik başarı ve tutum arasındaki ortalama ilişkilerin (r= ,337) orta düzeyde ve akademik benlik ve tutum arasındaki ortalama ilişkilerin de (r= ,151) düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Başarı, akademik başarı, benlik, akademik benlik, tutum.

YAKIN PARTNER ŞİDDETİ: SİSTEMATİK BİR DERLEME

Aizirek IMANDOS KYZY

aizirek.imandos@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-7431-6815

Doç. Dr. Hatice İrem ÖZTEKE KOZAN

iozteke@erbakan.edu.tr
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-3516-4895

Özet

Yakın partner şiddeti dünya çapında önlem alınması gereken önemli bir durum halindedir. Yakın partner şiddeti ile ilgili son yıllarda çeşitli alanlarda yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır ve çalışmaların sayısının giderek artış göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, yakın ilişkiler kapsamında yapılan Yakın Partner Şiddeti ile ilgili araştırmaların derlemesini yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda Web of Science (WOS) veri tabanı "partner şiddeti", "yakın partner şiddeti" anahtar kelimeleri kullanılarak tarama yapılmıştır. Araştırma Ocak 2020 ve Ocak 2023 yılları arasında yapılan çalışmalar ile sınırlandırılmıştır ve PRISMA Bildirim Kontrol ölçütlerine dayalı olarak sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmaya dahil etme ölçütleri göze alınarak detaylı inceleme sonucunda araştırma amacına uygun çalışmalar belirlenerek ilk aşamada 85 makale ele alınmıştır. Bir sonraki aşamada makalelerin başlık ve özetleri değerlendirilerek 28 kaynağın tam metinli hali veri tabanı aracılığı ile indirilmiştir. Araştırmaya tarama sonucunda toplamda 16 makale değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Araştırmada Değerlendirmeye alınan makalelerde en çok nicel veri yöntemi kullanıldığı belirlenmiştir. Yapılan araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında, yakın partner şiddeti konulu çalışmaların örneklem grubunun çoğunluğu kadınlar üzerinde çalışıldığı saptanmıştır. Bulgular kapsamında, yakın partner şiddetine daha çok kadınların maruz kaldığı görülmektedir. Kadınların şiddete maruz kaldıktan sonra şikâyette bulunmaması ve ekonomik özgürlüğünün olmaması şiddete maruz kalma nedenlerinden olmaktadır. Araştırma sonuçları literatür çerçevesinde tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Şiddet, Yakın Partner Şiddeti, Kadına Şiddet

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN HAYAT BİLGİSİ, FEN BİLİMLERİ VE SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Uzm. Ahmet GÜLAY

ahmetgulay@trabzon.edu.tr
Trabzon Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-7700-0768

Özet

Hayat bilgisi, fen bilimleri ve sosyal bilgilerden oluşan mihver dersler ilkokulda önemli yer tutmaktadır. Ayrıca bu dersler ortaokulda fen bilimleri, sosyal bilgiler, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, ortaöğretimde tarih, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, coğrafya, fizik, kimya, biyoloji dersleri olarak devam ettiğinden temel teşkil etmektedir. Bu bakımdan bu derslerin ilkokul öğretim programlarının etkili geliştirilmesinin ve uygulanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi, fen bilimleri ve sosyal bilgiler dersi öğretim programına ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmada katılımcıların bakış açısına yoğunlaşmak, detaylı bilgilere ulaşmak ve incelemelerde bulunmak için nitel araştırma desenlerinden özel durum yöntemi kullanılmıştır. Araştırma grubu, amaçlı örneklem yöntemlerinden uygun durum örneklemesi ile belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırma grubunu, 15 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Bu görüşmelerde sınıf öğretmenlerine mihver derslerin her birinin hangi sınıf düzeylerinde yer alması gerektiğine, ders saatlerinin yeterliliğine, ünitelerin ve öğrenme alanlarının uygunluğuna ilişkin açık uçlu on soru yöneltilmiştir. Bu sorular, araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve uzman görüşüne sunulmuştur. Kaydedilen görüşmeler, öncelikle transkript edilerek veriye dönüştürülmüş ve ardından içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu analiz sürecinde benzer görüşlerden kodlar ve kategoriler oluşturulmuştur. Bunlar tablolar halinde sunulmuş ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden alıntılarla örneklendirilmiştir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinin üçüncü sınıfta yer almayabileceğini, bu dersin bazı ünitelerinin birleştirilebileceğini ve sürelerinin arttırılabileceğini düşündüğü belirlenmiştir. Katılımcıların fen bilimleri dersinin saatinin arttırılması ve öğretim programında soyut konuların azaltılması beklentisinde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların sosyal bilgiler dersinin üçüncü sınıfta da yer almasını, ders saatinin arttırılmasını ve teorik konularının azaltılmasını beklediği ortaya koyulmuştur. Araştırma sonunda sınıf öğretmenlerinin bu beklentilerinin ve görüşlerinin öğretim programları geliştirilirken olabildiğince dikkate alınması önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sınıf öğretmeni, mihver dersler, öğretim programı

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN COVİD-19 HAKKINDAKİ KOMPLO TEORİLERİNE İNANÇ DÜZEYLERİ

Arzu DAĞ

arzudag4545@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Feyza ÖZMEN

feyzaozmen29797@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Rümeysa YILMAZ

rumeysayilmaz852@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Zehra TEKİN

tekinzehra242@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Doç. Dr. Menşure ALKIŞ KÜÇÜKAYDIN

mensurealkis@hotmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Özet

GİRİŞ VE PROBLEM DURUMU: COVID-19 virüsünün yaşandığı dönemde teknolojinin yaygın kullanılmasından kaynaklı olarak bilgi yoğunluğu ve kirliliği oluşmuştur. Bunun sonucunda insanların komplo teorilerine daha kolay inanmalarına zemin hazırlayan yalan haberler ortaya çıkmıştır. Bu durum da sağlık kurumlarına ve bilime olan güvenin sarsılmasına neden olmuştur. Bu sebeple virüsün yayılımı artmış ve pandemi ilan edilmiştir. Üniversite öğrencileri bu süreçte kaygı, stres, depresyon ve anksiyete bozukluğu gibi psikolojik sorunlar yaşamışlardır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin yaşadıkları bu problemlerin, kullandıkları sosyal medya araçlarının, politik ve dini görüşlerinin COVID-19 komplo teorilerine inanmaları üzerinde bir etken olup olmadığı araştırılmıştır. Literatür incelendiğinde bu konuda yürütülen araştırmalarda toplumun genelinin ele alındığı görülmüştür. Yapılan araştırmada ise üniversite öğrencilerinin COVID-19 komplo teorilerine olan inanç düzeyleri ve bu inancı etkileyen faktörlerin neler olduğunu araştırmak amaçlanmıştır. YÖNTEM: Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile desenlenmiştir. Araştırmanın evreni, 2022-2023 eğitim öğretim yılı içerisinde Konya ilinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise Konya ilinde bir üniversitenin eğitim fakültesi, ziraat fakültesi, veterinerlik fakültesi ve meslek yüksekokulunda öğrenim gören lisans ve önlisans öğrencilerinden oluşmaktadır. Örneklemin belirlenmesinde uygun ve kartopu örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin COVID-19 komplo teorilerine inanç düzeylerini belirlemek amacıyla Gülgez ve Bozkur'un (2021) geliştirdikleri COVID-19'a yönelik Komplo Teorileri Ölçeği ve araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Betimsel istatistikler, korelasyon ve bağımsız örneklemler örneklemler t-testi analizleri yapılarak alt problemlere cevap aranmıştır. BULGULAR: Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların cinsiyetleri, politik görüşleri ve sosyal medya kullanım sıklıkları ile COVID-19 komplo teorilerine inanç düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak öğretim kademelerine göre lisans öğrencileri ön lisans öğrencilerine göre komplo teorilerine daha fazla inanmaktadır. Katılımcıların dini inançları ile komplo teorilerine inanmaları arasında da pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. SONUÇ: Araştırma sonuçları incelendiğinde üniversite öğrencilerinin inanç düzeylerinin

ortalamanın altında olduğu saptanmıştır. Araştırmada kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Araştırmanın bir başka sonucu ise katılımcıların öğrenim gördüğü kademeye göre aralarında anlamlı bir ilişkinin çıkmasıdır. Bu ilişkiye göre lisans öğrencilerinin ön lisans öğrencilerine göre daha fazla komplo teorilerine inandıkları ortaya çıkmıştır. Sonuçlar incelendiğinde komplo teorilerine inanç düzeyinde dini görüşün anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Katılımcıların dini inanç düzeylerin yükseldikçe komplo teorilerine olan inanç düzeylerinin de arttığı görülmektedir. Katılımcıların politik görüşleri inanç düzeyleri üzerinde anlamlı bir etki göstermemektedir. Yapılan araştırmada komplo teorilerine inanç düzeyi ile sosyal medya kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Lisans öğrencileri ön lisans öğrencilerine göre komplo teorilerine daha fazla inanmaktadır. Bu sonucun çıkmasında verilerin toplandığı lisans ve ön lisans öğrencilerinin bakış açıları etkili olmuş olabilir. Çünkü öğrencilerin gerçekçi, hayalperest, karamsar, pozitif vb. bakış açılarına sahip olmaları komplo teorilerine olan inanç düzeylerini de etkileyebilir. Yapılacak diğer çalışmalara öğrencilerin bakış açılarının belirleneceği araştırmaların yürütülmesi önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin zekâ alanları da bu sonucun çıkmasında önemli bir etken olabilir. Lisans öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu eğitim fakültesi öğrencisidir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin genel olarak sözel ve sosyal zekâ sı daha ağır basarken ön lisans bölümlerindeki öğrencilerin farklı zekâ alanlarına sahip olması bu duruma etki edebilir. Bu çalışmadan sonra yapılacak çalışmalar için kullanılan ölçeklerde zekâ alanlarının belirlenmesiyle ilgili sorulara yer verilip zekâ alanlarının komplo teorilerine inanç düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılabilir.

Anahtar Sözcükler: bilgi kirliliği, COVID-19 komplo teorileri, üniversite öğrencileri, yalan haber

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

RUH SAĞLIĞI ÇALIŞANLARINDA DUYGUSAL ZEKÂ İLE TÜKENMİŞLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ

Berfin KUYLU

berfinkuylu36@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Nurcan PINAR

nurcan_pinar@icloud.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Edanur ÇAKIR

edanurcakir2702@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Doç. Dr. Menşure ALKIŞ KÜÇÜKAYDIN

mensurealkis@hotmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Özet

Günümüzde birçok meslek grubu iş hayatında ve sosyal hayatında yaşadığı güçlüklerden dolayı tükenmişlik yaşar. Yaşadıkları tükenmişlik yaşam kalitelerini düşürür, aile içi ilişkileri olumsuz etkilenir. Tükenmişlik ve duygusal zekâ arasında bir ilişkinin olduğu ön görülmektedir. İş hayatında, duygusal zekâsı yüksek bireylerin pozitif davranması mutlu bir çalışma ortamını ve beraberinde yüksek çalışma performansını getirir. Tükenmişlik yaşama riskini de azaltır. Tükenmişlik yaşayan duygusal zekâsı düşük bireylerde yaşadıkları negatif duygularla baş etmekte zorlandıkları için işe gelmek istememe, yetersiz hissetme gibi davranışlar görülür. Ruh sağlığı çalışanları günümüzde insanlığın artan problemlerinden dolayı daha çok talep gören meslekler arasına girmiştir. Bu durumda onların daha yoğun bir iş hayatına ve daha çok insanla iletişim halinde olmalarına sebep olmuştur. Tüm bu sebeplerden dolayı meslek grupları arasında en çok tükenmişlik yaşayanlardan biri ruh sağlığı çalışanlarıdır. Ruh sağlığı çalışanlarının tükenmişlik yaşamasındaki etkenlerin başında danışanlarının streslerini kendi hayatlarına geçirmeleri, danışanlarıyla doğru iletişim kuramamaları, iş hayatında yöneticiler ve çalışma arkadaşlarıyla yaşadıkları sıkıntılar ve zaman zaman adli vakalarla karşılaşmaları sayılabilir. Ruh sağlığı çalışanları kendi duygularını anlar ve yönetebilirlerse başkalarının duygularını da aynı ölçüde anlar ve yönetebilirler. Bu becerinin onların tükenmişlik yaşama oranlarını düşüreceği ön görülmüştür. Ancak ruh sağlığı çalışanlarında duygusal zekâ ve tükenmişlik ilişkisini inceleyen bir çalışma literatürde yer almamaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada ruh sağlığı çalışanlarında duygusal zekâ ile tükenmişlik arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Yöntem Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinin kullanılmıştır. Tarama modelinde evreni temsil eden örnekleme evrenin görüş, ilgi, tutum, beceri vb. özelliklerini belirlemek amacıyla sorular sorulur ve genel bir yargıya varılır (Sezgin Selçuk, 2020). Bu araştırmada çalışma grubunu Konya ilinin Ereğli, Karapınar ve Meram ilçelerinde özel kurumlarda ve devlet kurumlarında görev yapan; psikolojik danışman, psikolog, pedagog, sosyal hizmet uzmanı, psikiyatrist ve psikiyatri hemşiresi oluşturmaktadır. Örneklem yöntemi olarak maksimum çeşitlilik yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmada ruh sağlığı çalışanları hakkında bilgi toplamak amacıyla kişisel bilgi formu, Maslach ve Jackson (1986)' ın oluşturduğu tükenmişlik ölçeği, Pekaar ve diğerleri (2017) tarafından geliştirilen Rotterdam duygusal zekâ ölçeği kullanılmıştır. Betimsel istatistikler, korelasyon ve bağımsız örneklemler t-testi analizleri yapılarak alt problemlere cevap aranmıştır. Bulgular Araştırma sonuçlarına göre ruh sağlığı çalışanlarında tükenmişlik ve duygusal zekâ ortalama seviyededir. Ruh sağlığı çalışanlarının duygusal zekâları ile tükenmişlik seviyeleri arasında orta Düzeyde ve negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Bu durum

duygusal zekâsı yüksek bireylerin daha az tükenmişlik yaşadığını göstermektedir. Ruh sağlığı alanında çalışanların cinsiyetlerine göre duygusal zekâ puanları veya tükenmişlik durumları farklılık göstermemektedir. Ancak kurum türüne göre (özel kurum veya devlet kurumu) ruh sağlığı çalışanlarında duygusal zekâ puanları farklılık göstermektedir. Buna göre özel kurumda çalışanların duygusal zekâ puanları devlet kurumlarında çalışanlardan daha yüksektir. Sonuç Araştırmada ilk olarak ruh sağlığı çalışanlarının tükenmişlik düzeyleri analiz edilmiştir. Kişisel başarı alt boyutu en yüksek ortalama puana sahiptir. Bulgulara göre ruh sağlığı çalışanlarının tükenmişlik düzeyleri ortalama seviyededir. Bu düzeyin yüksek çıkmaması sevindiricidir. Araştırmada ruh sağlığı çalışanlarının duygusal zekâ düzeyleri analiz edildiğinde ortalama düzeyde olduğu görülmüştür. Çalışmada ruh sağlığı çalışanlarının tükenmişlik durumları ve duygusal zekâları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda ruh sağlığı çalışanlarının duygusal zekâ ve tükenmişlik düzeyleri arasında orta derecede ve negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Turan(2015) öğretmenlerin duygusal zekâ ve tükenmişlik seviyeleri arasındaki ilişkiyi incelemiş, duygusal zekâ ve tükenmişlik arasında orta düzeyde ve negatif yönde bir ilişki bulmuştur. Ak Sütlü(2013) sağlık çalışanlarıyla yaptığı araştırmada çalışanlarda tükenmişlik seviyeleri arttıkça duyguların düzenlenmesinin zorlaştığını iddia etmiştir. Çalışmamızda elde edilen bulgular literatürü destekler biçimdedir. Bu bulgulara göre bireylerin duygusal zekâsı yüksekse daha az tükenmişlik yaşamaları öngörülebilir bir sonuçtur. Ruh sağlığı çalışanlarının meslek hayatlarında zaman zaman onları yıpratan travmatik olaylara şahit olmaları, onlara tükenmişliğe itebilir. Burada da duygusal zekâ devreye girer. Kişi kendisinin ve başkalarının duygularını anlamlandırabildiği ve yönlendirebildiği konusunda ne kadar başarılı olursa, tükenmişliğe yakalanma ihtimali azalır. Araştırmada ruh sağlığı çalışanlarının tükenmişlik ve duygusal zekâ durumları cinsiyete göre analiz edilmiştir. Aslan ve Özata (2008) gerçekleştirdikleri çalışmada tükenmişlik ve duygusal zekâ durumlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini bulmuşlardır. Bu çalışmada da anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmanın alt problemlerinin biri de ruh sağlığı çalışanlarının çalıştıkları kurum türlerine göre tükenmişlik ve duygusal zekâ seviyelerinin incelenmesidir. Kurum türüne göre ruh sağlığı çalışanlarının duygusal zekâ puanları farklılık göstermektedir. Buna göre özel kurumda çalışanların duygusal zekâ puanları devlet kurumlarında çalışanlardan daha yüksektir. Bununla beraber devlet kurumlarında çalışan ruh sağlığı personellerinin özel kurumlarda çalışan personellere göre tükenmişlik düzeyleri yüksek çıkmıştır. Kulualp ve Sarı (2019) yaptıkları araştırmada kamu sektöründe çalışan memurların daha fazla tükenmişlik yaşadığı sonucunu bulmuşlardır. Kamu sektöründe çalışan bireylerin yaşadıkları tükenmişliğin fazla olmasının sebebi gereksiz kamusal işler, toplumun verdiği memurluk kimliğinin sorumluluğu, kişinin şahsi emek boyutunun kurumlarca zorla artırılmaya çalışılmasının verdiği duygusal zararlar olarak sayılabilir. Kılıç ve Ak (2017) ise sağlık çalışanlarının görev yaptıkları kurum türlerine göre tükenmişlik seviyelerini incelemiş ve araştırmada bulduğumuz sonuçlardan farklı olarak özel kurumda çalışan sağlık personellerinin devlet kurumunda çalışan personellere göre daha fazla tükenmişlik yaşadığı sonucuna ulaşmıştır. Özel kurumda çalışan bireylerde tükenmişliğin daha fazla olmasının sebepleri; fazla mesai saatleri, düşük ücret, insanları ve yöneticileri memnun etmek için bireylerin kendinden fazlaca ödün vermesi olarak sayılabilir. Bu çalışma da Konya ili Ereğli, Meram ve Karapınar ilçelerinde görev yapan ruh sağlığı çalışanlarının duygusal zekâ ve tükenmişlik düzeyleri incelenmiştir. Türkiye genelindeki ruh sağlığı çalışanlarında aynı değişkenler kullanılarak daha kapsamlı bir çalışma yapılması önerilir.

Anahtar Sözcükler: Duygusal zekâ, ruh sağlığı çalışanları, tükenmişlik

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNE OYUNLARLA SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE BİLİNCİ KAZANDIRMA

Nurcan KÖLGE

nurcanklg6@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Ece YILMAZ

ecey714@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Doç.Dr. Menşure Alkış KÜÇÜKAYDIN
makucukaydın@erbakan.edu.tr
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Özet

GİRİŞ VE PROBLEM DURUMU Çevre, insanların ihtiyaçlarını karşılayan ve insanın hayatını devam ettirmesini sağlayan olanaklar sağlamaktadır. Bu nedenle insanlar çevrenin korunmasına yönelik çalışmalar yapmalıdır. Günümüzün en büyük problemi çevrenin yeterli düzeyde korunmamasıdır. Tüm çevre kirliliği sebeplerinin ele alındığı ve bunların giderilmesine yönelik bireylere eğitimler verilmelidir. Bu eğitimlerin çocukluktan itibaren verilmesi ve çevre bilincinin erken yaşlarda kazandırılması gerekmektedir. Okulları ele aldığımız zaman ses kirliliği, ışık kirliliği ve geri dönüşüme kadar birçok konuya yer verildiği görülmektedir. Fakat çocuklardaki çevre bilinci düzeylerini ele aldığımızda okulların çevre ile ilgili verdiği eğitimlerin yeterli olmadığı görülmektedir. Çevre eğitimi tek bir ders başlığı altında ele alınması gerekirken disiplinlerarası bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. Oysa çocukların gelişim durumları ele alındığında çevre eğitiminin oyunlarla kazandırılması daha doğru olacak ve kalıcı öğrenmeler sağlayacaktır. Çevre eğitiminin kalıcı ve sürdürülebilir olması için oyunlarla verilmesi bu bilincin uzun ömürlü olmasını sağlayacaktır. Bu araştırmanın temel problemi ilkokul 4. sınıf öğrencilerinde sürdürülebilir çevre bilincini kazandırmada oyunların ne kadar etkili olduğudur. Bu bağlamda çocukların öğrenme düzeyine uygun düzenlenmiş oyunlarla çevreye yönelik tutumlarındaki değişikliklerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bunun yanında Sürdürülebilir Çevre Bilinci Ölçeği kullanılarak çocukların çevre bilinçlerinin sürdürülebilirliğinin ortaya konulması çalışılmaktadır. Bu konuyla ilgili sürdürülebilir çevre bilinci kavramının yanında oyunların da yer aldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durumda yürütülen çalışma biricik ve tek olmaktadır. YÖNTEM Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ön-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Çevre bilincinin sürdürülebilirliği ölçeğinde öğrencilerin şu anki çevre sorunlarına karşı olan tutumlarını anlamak ve gelecekte oluşabilecek olan çevre problemlerinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Ağar Öztürk'ün (2016) çalışmasında kullandığı ve geliştirdiği çevre bilincinin sürdürülebilirliği ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim yılında öğrenim görecek olan ilköğretim 4. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise Konya ili Ereğli ilçesinde resmi devlet okulu statüsündeki bir ilkokulda eğitim gören 4. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Örneklemin belirlenmesinde uygun örnekleme tekniği kullanılmıştır. Uygun örnekleme çalışmayı hızlandırıp çoğunlukla araştırmacıların diğer örnekleme yöntemlerini kullanılamadığında kullanılır (Kılıç, 2013). BULGULAR Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre deney grubunun ön test puan ortalaması 17.30, son test puan ortalaması 19.45'dir. Kontrol grubunun ön test puan ortalaması 18.90 olup son test puan ortalaması 18.80'dir. Buna göre uygulama öncesinde kontrol grubunun puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca uygulama sonrasında deney grubunun puanlarında yükselme var iken (X=19.45) kontrol grubun son test puanlarında düşme gözlenmiştir (X=18.80). SONUÇ Birçok farklı öğrenme yaklaşımı ele alınarak ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin ses kirliliği, ışık kirliliği ve çevre kirliliği konularında farkındalık kazandırılmasına yönelik " Doğru mu? Yanlış mı?", "Gelgitli Top", "Topla Ayrıştır", "Eşini Bul" ve "Şehir kur" oyunları araştırmacılar tarafından tasarlanmıştır. Tasarlanan oyunların uygulanmasının ardından istatistik olarak farklı bulgular elde edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen veriler sonucunda kontrol grubunun ön test ortalaması deney grubunun ön test ortalamasından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Deney grubuna uygulanan oyunların ardından yapılan son test sonucunda yükselme görülürken kontrol grubunun son test

sonuçlarında düşme gözlemlenmiştir. Kontrol grubuna ön test uygulanmadan önceki ders çevre konusunun işlenmiştir. Bu durum araştırmacılara kontrol grubunun öğretmeni tarafından bilgilendirilmiştir. Bu durum dikkate alındığında kontrol grubunun ön testte yüksek ortalama yapması son testte ise düşme görülmesinin nedeni öğrencilerin bilgilerinin ön testte taze olmasıdır. Ön test ve son test arasında 5 hafta olduğu da eklenirse kontrol grubundaki öğrencilerin bilgileri zaman içerisinde unuttukları kanısına varılmıştır. Ayrıca deney grubunun ön test ve son test verileri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Deney grubuna ait ön test ve son test arasında yükselme olduğu gözlemlenmiştir. Bu kapsamda öğrencilere uygulanan oyunların olumlu bir sonuç verdiği kanısına varılmıştır. Öğrencilerin oyunlar ile sürdürülebilir çevre bilinci kazandırılabileceği sonucuna bu sayede varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: çevre bilinci, sürdürülebilirlik, oyun

VEKİLLİ MÜNCHAUSEN SENDROMUNUN VELAYET HAKKINA ETKİSİ: BİR OLGU SUNUMU[2]

Uzm. Fatma DURMUŞ

psikolog87@gmail.com
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
Orcid ID: 0000-0001-5288-9647

Özet

18. Yüzyılda Osmanlı-Rus savaşına paralı bir süvari olarak katılan, savaş sonrası kahramanlıkları hakkında anlattıklarının gerçek olmadığı öğrenilen hikayeleriyle meşhur olmuştur. Sendromun ismi bu ironik kahramanın yaşam öyküsünden gelmektedir. Munchausen Sendromu (Yapay Bozukluk); fiziki veya psikolojik bulguların amaçlı olarak ortaya çıkarılması, bulgular varmış gibi davranılması olarak tanımlanmaktadır. Munchausen by proxy sendromu ise çocuk istismarının özel ve çok ağır bir türünü oluşturmaktadır. DSÖ'ye göre çocuk istismarı; bir yetişkin tarafından bilerek/bilmeyerek yapılan, çocuğun sağlığını, fiziksel ve psikososyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen davranışlar olarak tanımlamaktadır. Munchausen Sendromu ilk olarak 1951 yılında, pek çok hastane gezerek hastalık öyküleri uyduran, gereksiz cerrahi müdahalelere varan hastaların ortaya çıkmasıyla Asher tarafından literatürde kazandırılmıştır. 1977 yılında ise benzer durumun bu sefer yetişkinlerce, çocukları için uyarlandığı ve annelerin çocukların tıbbi bulgularında değişiklik yapmaları ile Meadow tarafından fark edilmesiyle literatüre bu kez, görülen yaralanma ve rahatsızlıkların kaza dışı olması nedeniyle "proxy" kavramı eklenerek girmiştir. DSM-V bu durumu "bir başkasına yüklenen yapay bozukluk" olarak tanımlarken, dilimizde "vekaleten hastalık uydurma" olarak adapte edilen bu sendrom, ebeveyn veya çocuğun bakımını sağlayanların çocukta bir hastalık varmışçasına davranmaları, hastalık yaratmaları ve bunun sonucunda çocuğun pek çok hastane, doktor gezmesinin yanında tanısal veya cerrahi işlemlere maruz kalması sonucunda çocukta oluşan ciddi zararlarla belirtilmektedir. Burada sunulan olgu, bu belirtiler, tanılama ve örnek vakalar incelenerek oluşan şüphe doğrultusunda ele alınmış, dava dosyası da istismar kapsamında ele alınarak ilgili makamlarca takibe alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Velayet, Çocuk İstismarı, Munchausen by Proxy

[2] Bu olgu Prof. Dr. Gökhan Oral editörlüğündeki Olgularla Adli Psikiyatri ve Davranış Bilimleri kitabında yayımlanmıştır.

VELAYETE İLİŞKİN ŞAHSİ MÜNASEBET KURULMASI DAVALARINDA DİJİTAL İLETİŞİM YÖNTEMLERİNİN KULLANILMASI[3]

Uzm. Fatma DURMUŞ

psikolog87@gmail.com
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Orcid ID: 0000-0001-5288-9647

Özet

Velayete İlişkin Şahsi Münasebet Kurulması Davalarında Dijital İletişim Yöntemlerinin Kullanılması Fatma DURMUŞ Uzm. Psikolog, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü Çalışmanın Amacı: Bu çalışmanın amacı, boşanma ve velayetin değiştirilmesi davalarında şahsi ilişki kurulması kararları verilirken güncel teknolojilerden faydalanarak dijital iletişim yöntemlerinin kullanılması ve bu hususta hem ebeveynlerin hem de çocukların olumu ya da olumsuz düşüncelerinin öğrenilmesidir. Gereç ve Yöntemler: Katılımcılar 2019 ve 2020 yılları arasında T.C. Adalet Bakanlığı Büyükçekmece Adliyesi Aile Mahkemeleri'ne başvuran ve sosyal inceleme raporu alınması aşamasında olan 30 ebeveyn ve 21 çocuktan oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında "Demografik Bilgi Formu", "Bireysel Bilgi Formu" ve "Dijital İletişim Yöntemlerinin Şahsi İlişki Kurulmasında Kullanımına İlişkin Görüş Formu" kullanılmıştır. Bulgular: Velayeti elinde bulun duran ebeveynlerden, annelerin %93,4 (14 kişi)'ü dava süreci ve sonrasında dijital yöntemler kullanarak sağlanacak görüntülü iletişimi avantajlı görürken; velayeti elinde bulunduran ebeveynlerden, babaların %60 (3 kişi)'ı görüntülü iletişimi avantajlı görmüştür. Çocukların ise %90,5 (19 kişi)'i velayetlerini elinde bulundurmayan ebeveynleri ile dava süreci ve sonrasında dijital yöntemler kullanarak sağlanacak görüntülü iletişimi avantajlı görürken; %9,5 (2 kişi)'i görüntülü iletişimi dezavantajlı görmüştür. Sonuç: Yapılan araştırma sonucunda ebeveynlerin neredeyse tamamının davaları sonrasında oluşturulan şahsi ilişkinin şeklinden ve sıklığından memnun olmadıkları görülmüştür. Gelişen teknolojik imkânların sayesinde anlık ve birebir iletişimin zaman ve mekân ayırt etmeksizin gerçekleşebilmesi nedeni ile şahsi ilişki tesisinde yeni uygulamaların adalet sistemimizde de kullanılmaya başlanması, pratikte de uygulanabilir hâle getirilmesi önemli ve gerekli bir ihtiyacın göstergesidir.

Anahtar Sözcükler: Velayet, Şahsi Münasebet, Dijital İletişim Yöntemleri

[3] Bu bildiri Türkiye Klinikleri Adli Tıp ve Adli Bilimler Dergisi'nin 2021 yılı 18. sayısında yayımlanmıştır.

THE EFFECTIVENESS OF THE GUIDED DISCOVERY STRATEGY IN THE ACHIEVEMENT AND SURVIVAL OF THE LEARNING EFFECT IN THE SCIENCE SUBJECT AMONG THE SEVENTH GRADE STUDENTS IN THE SCHOOLS OF THE CAPITAL AMMAN GOVERNORATE

Prof. Dr. Mohammad ALTARAWNEH

dr.mohammadt@zuj.edu.jo
Al-Zaytoonah University of Jordan
Orcid ID: https://orcid.org/0000-0002-0806-7678

Özet

Abstract: Guided discovery learning strategy is one of the teaching strategies based on the principles and assumptions of constructivist theory, which aims to make the learner the focus of the educational process, to achieve understanding-based learning, by giving him the opportunity to search for knowledge himself; where he identifies the problem, formulates hypotheses, collects information, conducts experiments, and reaches results and conclusions (Suryanti et al, 2020; Yaıche, 2021). Based on many studies (Olorode & Jimoh, 2016; Akani, 2017; Yusuf, 2020; Kibirige & Maake, 20121) which indicated that the use of guided discovery learning strategy has a significant positive impact on student learning, this study aims to determine the efficiency of these strategy in helping seventh-grade students acquire science concepts and retain them. Thus, the present study questions are: 1.Are there statistically significant differences at the level of significance ($\alpha \leq 0.05$) between the means of students who were taught using the guided discovery strategy (the experimental group) and the means of students who were taught in the traditional way (the control group) on the science achievement test? 2.Are there statistically significant differences at the level of significance ($\alpha \leq 0.05$) between the means of students who were taught using the guided discovery strategy (the experimental group) and the means of students who were taught in the traditional way (the control group) on the deferred science achievement test?

Anahtar Sözcükler: Guided Discovery Strategy, Sience Education

MATEMATİKSEL MODELLEME PROBLEMLERİNİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME VE AKIL YÜRÜTME BECERİLERİNE KATKISI

Semanur ÇİFTÇİ

semanurciftci987@gmail.com
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Doç. Dr. Hafize GÜMÜŞ

hgumus@erbakan.edu.tr
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0001-8972-5961

Nazik KARATAŞ

krtssnzkk51@gmail.com
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Özet

Matematik kendi tarihi içerisinde insanların günlük yaşam problemlerine çözüm üreten, geçmişten bugüne hayatı kolaylaştıran bir bilim olarak ortaya çıkmıştır. Her geçen gün önemini arttırarak etki alanı genişleyen bir bilim olan matematik, eğitim sistemimiz için de temel derslerden biridir. Okulun matematik eğitimiyle gerçekleştirmek istediği amaçları arasında öğrencilerin günlük hayattaki problemlerini çözebilecek bazı temel becerileri kazanım haline getirmek yer almaktadır. Matematik dersinde kazandırılması elzem olan bu temel becerileri akıl yürütme, matematiksel bilgiyi günlük yaşama transfer etme, problem çözme, yaratıcı düşünme, eleştirel bakış açısı gibi aslında hem matematik hem de diğer disiplinler için gerekli kazanımlar oluşturur. Bu beceriler günümüzde sadece eğitimin değil 21.yy. becerilerinin de temelini oluşturur. Bu şekilde verilen eğitim neticesinde öğrenciler okul yaşamlarını hayatlarına yordama becerisi ve okulda öğrendikleri bilgilerin hayatlarında ne işe yarayacağı sorusunun da cevabını bulabileceklerdir. Matematik derslerinde hem öğretmen hem de öğrenci açısından en sık yaşanılan sıkıntı, öğrencilerin matematik dersini soyut ve algılaması zor bir ders olarak görmesidir. Ortaya çıkan bu sorunu çözebilmek ve becerileri kazandırmadaki süreci daha etkin kılabilmek için farklı yaklaşımlardan olan matematiksel modelleme problemlerinin etkili olacağı düşünülmektedir. Matematiksel modelleme gerçek hayat durumlarını, öğrencilerin günlük yaşamdaki problemlerini matematiğe uygun problem durumları haline getirerek öğrencilere problem çözme ve akıl yürütme becerisini kazandırmayı hedeflemektedir. Bu amaç doğrultusunda öğretmenler matematik dersi kapsamında öğrencilere ders içeriğinde aktarabileceği şekilde modelleme sorularına yer vererek öğrencilerde birçok beceri türünün gelişimini gerçekleştirecektir. Öğrencilerde kazandırılması istenilen bu beceri türlerinin gelişimi ile matematik karmaşık ve hayattan uzak bir bilim olmaktan çıkıp, öğrencilerin daha kolay anlamalarını sağlayacak, dersi etkin bir şekilde öğrenmiş olacaklardır. Özellikle modelleme kullanımı anlaşılması zor olan konularda hem öğretmen hem de öğrenci için daha etkin bir role sahiptir. Daha soyut ve öğrenciler için anlaşılması zor konuları modelleme problemleri ile daha somut ve anlaşılır bir forma dönüştürülmesini sağlar. Bu neticede, yapılan bu çalışmanın amacı matematiksel modellemenin ortaokul öğrencilerinin akıl yürütme ve problem çözme becerilerine katkısını araştırmaktır. Araştırmanın modelinde nicel araştırma yöntemlerinden olan ön test son test gruplu yarı yapılandırılmış deneysel desen kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplu yürütülecek olan bu çalışmada deney grubuna kontrol grubundan farklı olarak matematiksel modelleme problemleri uygulanmıştır. Bu uygulama 5 hafta boyunca haftada 2 saat sürecektir. Uygulama planında yapılacaklar ise deney grubundaki öğrencilerin 5 hafta boyunca modelleme problemlerini bireysel ve grup olarak çalışmalarını içerir. Ya Bu çalışmanın örneklemini Konya ilinin Ereğli ilçesinde bir devlet okulunda öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Bu öğrencilere Özsoy (2007) tarafından hazırlanan daha sonra Deryal (2021) tarafından revize edilen “Matematiksel Problem Çözme Başarı Testi” ve Pilten (2008) tarafından geliştirilen "Matematiksel Muhakeme Değerlendirme Testi" uygulanmıştır. Elde edilen veriler ise t-testi ile analiz edilecektir.

Ortaokul öğrencilerinin akıl yürütme ve problem çözme becerilerini geliştirecek yeni yaklaşımları ortaya koyma, modellemenin etkisini gösterme açısından yapılacak bu çalışmanın alan yazına katkısı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca modellemenin akıl yürütme ve problem çözme üzerine etkisini inceleyen ilk çalışma olması sebebiyle alandaki açığı kapatması adına önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Akıl yürütme, matematiksel modelleme, problem çözme

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ÜMUMTÜRK EDEBİYATINDA MUSTAFA KEMAL ATATÜRK AŞKI

Doç. Dr. Rena ISMAYİLOVA

rena111213@mail.ru
Azerbaycan Diller Universitesi

Özet

Edebiyatın hayatın aynası olduğunu söyleyenler yanlış söylemişler. Hele türkdilli halkların destanlarında her zaman bir halkın ister efsanevi kahramanı, gerekse halkın geleceği için mücadele eden real kahramanı konu alan çok sayıda örnekler oluşmuş ve Türk halkının kahramanlarının ister klasik örneklerde, gereksede modern edebiyyatda imgeler oluşmuştur ve yaranmaqda devam ediyor. Türk Cumhuriyeti döneminden sonra Türk edebiyatının şiirinde, büyük Mustafa Kemal Atatürk imgesi ortaya çıkmıştır. Atatürke hesr olunan yazılarda, şiir örneklerinde Türk Cumhuriyeti'nin kurucusu olan Atatürk'e olan sevgiden, onun Ankara'daki, Karsdakı, Erzurum'daki, Amasyadakı fealiyyeti bu şiirlerde yer tapmışdır. Apardığımız tahkikatlarda tek Türkiye edebiyatında değil bir çok türkdilli halkların Mustafa Kemal Atatürk hakkında yazdığı şiirlere rast gelinir. Bu şiirler basit dilde yazılmış, Atatürk'ün iç zenginlikleri yanı sıra dış görünümü bile şiirsel biçimde ifade edilmiştir. Atatük karakteri tüm bütünlüğü ile çevrilidir. Onun karakteri aşık şiirlerinde de eks edildi. 1992 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün 110 doğumgünü aşıklar tarafından kiymetli bir toplu gibi hazırlandı. "Aşıklardan Büyük Atatürk'e deyişler" adlı bu kitapa, 138 aşıkın şiirleri içeriyor. Bu toplumun asıl amacı, Atatürk'e eserinin saygısını ve sevgisini aktarmak, çalışmalarını geleceğe seslemek ve Türk dünyasına çatdırmakdır. Atatürk'ün obrazı, Balkanlar'da ve Romania Körfezi'nde yaşayan Türklerin yaratıcılığında da önemli bir rol oynamıştır. Yugoslavya'da büyük Atatürk hakkında yazılmış büyük şiir örneklerini gören Nimatulla Hafız Atatürk haqqinda şiirlerinin toplu bir baskısını basmaya karar verdi. Tabii ki, Atatürk en çok Türk şiirinde bulunur. Cahit Külebi, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Cahit Sıtkı Tarançı, İşık German Ersoy, Osman Atilla, Vehbi Kızılgün, Mitat Cemal Kuntoy ve başkalarının şiirlerinde önemli yer alır. Atatürk'ün obrazının Azerbaycan edebiyatı ve kültüründe önemli bir rol oynadığı unutulmamalıdır. Rafik Zekâ Handan, Istiqlal şairleri Bahtiyar Vahabzade, Halil Rza Ulutürk, Zalimhan Yagub, Asık Veysel ve yüzlerce şair Atatürk hakkında unutulmaz şiirlere sahiptir. Bu şiirlerde Atatürk imgesi təmamən bulunur. Yazımın temel amacı, Türk edebiyatında Mustafa Kemal Atatürk hakkında yazılan eserleri genel tanımlamak ve sadece bu eserlerin sayısını değil, aynı zamanda bilimsel değerini de ortaya koymaktır.

Anahtar Sözcükler: Atatürk, şiir, edebiyat, Türkiye, aşık

HAYDAR ALİYEVİN ATATÜRK SEVGİSİ ÇAĞDAŞ AZERBAYCAN ZİYALILARININ ARAŞTIRMALARINDA

Doç. Dr. Kemine MAMMADOVA

mamedova.kamina@mail.ru
Azerbaycan Millî Bilimler Akademisi

Özet

"Eğer Azerbaycan gülümsüyorsa, aynı zamanda biz de güleriz ve eğer Azerbaycan çok üzülürse, biz de kötü üzülürüz" M.K.Atatürk

Beşeriyyet tarihi birçok şahsiyyetler yetirmiştir. Her ülkenin kendi yöneticileri, liderleri, kendi askeri komutanları olmuşdur. Böyle şahsiyetlerle halk hep övünüp, iftihar edip, onların isimleri dildən-dile, nesilden nesile geçmiştir. Her halkın Millî kimliği onun yüzyıllar boyunca siyasi mirasçı adetleri üzerinde şekillenen ve zenginleşen devletçilik mirasında dolgun karakterini tapmışdır. Mustafa Kemal Atatürk adı her zaman Azerbaycan aydınlarının - siyasetçilerin, tarihçilerin, dilçilerin, edebiyyatçıların ve bir çoklarının yüreyinde iz salmış, Atatürk dünyasına vararak, onu severek, Atatürk adına tetkikatlar aparılmışdır. Bu makalade deha M.K.Atatürkü kendine örnek bilen Haydar Aliyevin Atatürk sevgisini, hayat yollarındakı bazi aynılıkları sunmak istiyoruz. Tanri, türk milletini kurtarmak için onu gönderdi. Atatürk fenomeni daha birçokları için açılmamış hazinedir. M.K.Atatürke hep böyük məhəbbətlə yanaşan Haydar Aliyev derdi: "Atatürkün yaratdığı Türkiye sadece Türkiye Cumhuriyeti için değil, tüm Türk dünyası ve özellikle de Azerbaycan için önemlidir". Haydar Aliyev her zaman Atatürk'ün tüm fealiyyetini yüksek degerlendirerek, onun Türk milletine sonsuz hizmetini vurgulayarak, her birinin önemli olduğunu söylerdi. "Fakat Haydar Aliyev'in Atatürkde vurguladığı iki yön var ki, birincisi, Türkiye Cumhuriyeti'nin oluşturulması ve ikincisi ise Türk ordusunun kurulmasıdır". Her iki kurtarıcının işi de aynıydı. Türk halkını ve Azerbaycan halkını, Türk devletini ve devletliğini yaşatmak ve onu gelecek nesillere yöneltmek. Daha önce de belirttiğimiz gibi, Haydar Aliyev hep Atatürk'ün görüş ve düşüncelerine büyük saygı göstermiş, her zaman onun politik, ekonomik, bilimsel ve dil konularına önem vermiştir. Haydar Aliyev'in en büyük dileklerinden biri de Azerbaycan'da Latin alfabesine geçişti. Ve o, bunu yapdı. Haydar Aliyev, bunun iki ülke - Azerbaycan ve Türkiye için çok önemli olduğunu biliyordu. Haydar Aliyev derdi: "Ben Türkiye Cumhuriyeti'nin büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ün yolu ile sonsuzadek süreceğine inanıyorum ve Türk halkı ne kadar ki bu yolla gidicek, o kadar da nailiyyetler kazanacakdır." Unutulmaz Atatürk'ün kutsal adı, binlerce yıldır var olan Türkiye ve Azerbaycan'ın kardeşliğinin ve dostluğunun geleceği yoluna ışık saçır. Anahtar kelimeler: Haydar Aliyev, M.K.Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti,

Anahtar Sözcükler: Haydar Aliyev, M.K.Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti, Türk ordusu,Türk halkı

THE EVALUATION OF THE FIFTH GRADE INTENSIVE ENGLISH LANGUAGE CURRICULUM BY STUFFLEBEAM'S CIPP MODEL

Uzm. Ayşenur ÇINAR

aysenurcinar90@gmail.com
Millî Eğitim Bakanlığı
Orcid ID: 0000-0002-8830-8573

Prof. Dr. Yavuz ERİŞEN

erisenyavuz@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-3339-5155

Uzm. Bilgen KERKEZ

bilgenkerkez@gmail.com
Millî Eğitim Bakanlığı
Orcid ID: 0000-0002-5124-6030X

Özet

The Evaluation of The Fifth Grade Intensive English Language Curriculum by Stufflebeam's CIPP Model Uzm. Ayşenur Çınar Prof. Dr. Yavuz Erişen Uzm. Bilgen Kerkez This study aims to examine the Fifth Grade Intensive English Language Curriculum according to the context, input, and process dimensions of Stufflebeam's CIPP model. To conduct this case study research, five teachers who applied to the intensive English program in a secondary school in Istanbul were selected using the purposive sampling method. A semi-structured interview form was used as a data collection tool. According to the research results, three themes, nine categories, and thirty-one codes were extracted from the teachers' interviews following the data analysis. According to teachers' views including student-centered and performance-based learning outcomes and engaging activities for students are the strengths of this program. Whereas curriculum density with complex and inappropriate grammar topics for students' language level and developmental stage, and lack of course-appropriate course materials are the most presented weaknesses of the program by the teachers. Based on the results of the program evaluation, it is suggested that methods and techniques for concretizing abstract concepts in accordance with the developmental levels of students should be included in the programs, and the Game and activity application book prepared by the Ministry of National Education at the secondary education level should be prepared at the basic education level.

Keywords: Program Evaluation, Intensive English language curriculum, CIPP, Qualitative Research

YAPAY ZEKÂ MODELİ CHATGPT-4: GİRİŞİMCİ ADAYI VE GİRİŞİMCİLİK ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Muhammet SAYGIN

msaygin@mersin.edu.tr
Mersin Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-7871-0235

Dr. Evren DİNÇER

evrendincer68@gmail.com
Aksaray Belediyesi
Orcid ID: 0000-0001-5614-7085

Özet

Tarihe bakıldığında, insanoğlunun varlığını tehdit eden her türlü olumsuzluğun yeni ve yenilikçi bir gelişme ve ilerleme çabasıyla aşıldığını görmek mümkündür. Tüm insanlığı etkileyen savaşlar, salgınlar ve buna benzer pek çok kriz döneminin sonrasında gerçekleştirilen tüm yenileşme çabaları, aslında günümüz bilimsel ve teknolojik altyapısını oluşturmuştur. Covid-19 pandemisi sonrasında hızlanan bilimsel ve teknolojik gelişmeler, pek çok sektörde değişimi zorunlu kılmış ve paradigma değişimlerinin önünü açmıştır. Bu süreçte örgütler, krize hazırlık düzeylerini sorgulayarak yeni ve yenilikçi yöntemlerin arayışına girmiştir. Mekandan bağımsız faaliyetlerin önem kazandığı eğitim öğretim süreçleri de doğrudan etkilenmiştir. Ayrıca, işletmelerin yönetim biçimleri ve iş kurma süreçleri, günümüzdeki uzaktan çalışma ve öğrenmeye olanak tanıyan sistemlerin yerini yapay zekâ teknolojilerinin almaya başlamasıyla benzer şekilde değişmeye başlamıştır. Yapay zekâ teknolojisinin henüz emekleme aşamasında olmasına rağmen geleceğe ilişkin umut ve kaygıyı bir araya getirebileceği görülmektedir. Araştırmada yapay zekâ uygulamalarının en çok bilenenlerinden biri olan ve kendi kendine öğrenme özelliği olduğu iddia edilen ChatGPT-4 versiyonunun iş kurma süreçleri kapsamında incelenmesine odaklanılmıştır. Bu doğrultuda, Türkiye'deki girişimcilik süreçlerinin yönlendirilmesi ve girişimcilik algısının kamuoyu nezdinde oluşturulmasını temel odağına alan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) tarafından açık erişimli olarak yayımlanmış Girişimcilik El Kitabı içerisindeki ölçme değerlendirme soruları yapay zekâ uygulaması ChatGPT-4 ile analiz edilmiştir. Yapay zekâ modellemesinin soruları çözüm şekli ve sunduğu yanıtlar, girişimcilik alanyazını ile karşılaştırılma imkanı doğmuştur. Başarılı bir girişimcilik örneği olan yapay zekâ modellemesi ChatGPT-4'ün girişimcilik el kitabında bulunan 16 modül bağlamında yöneltilen soruları derinlemesine analiz ederek özgün biçimde cevaplandırmayı başardığı görülmüştür. Ayrıca, girişimcilik el kitabında belirtilen doğru cevaplara yeni alternatifler geliştirme konusunda da oldukça yaratıcı olduğu görülmüştür. Araştırmanın özgün yönü, Türkçe alanyazında yapay zekâ ve girişimcilik konulu çalışmanın öncülerinden olmasıdır. Ayrıca, araştırmanın odağında bulunan ölçme değerlendirme sistemi çerçevesinde yapay zekânın analiz edilmesi ilgili alanyazına katkı niteliğindedir.

Anahtar Sözcükler: ChatGPT-4, Girişimcilik, Yapay Zekâ Modeli

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN PERSPEKTİFİNDEN İNGİLİZCE KONUŞMALARININ ÖNÜNDEKİ DUYGUSAL ENGELLER: NİTEL BİR ÇALIŞMA

Uzm. Ayşenur ÇINAR

aysenurcinar90@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-8830-8573

Prof. Dr. Yavuz ERİŞEN

erisenyavuz@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-3339-5155

Özet

Ortaokul Öğrencilerinin Perspektifinden İngilizce Konuşmalarının Önündeki Duygusal Engeller: Nitel Bir Çalışma Uzm. Ayşenur Çınar Prof. Dr. Yavuz Erişen Bu nitel araştırma ‘’ Nöro Linguistik Programlama (NLP) Temelli Öğretim Tasarımının Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Dersindeki Başarısına ve İngilizce Konuşma Motivasyonlarına Etkisi’ ’isimli doktora tez çalışmasında öğrencilerin konuşma hedeflerinin önündeki engellerin saptanması ve bu engellerin ortadan kaldırılmasına hizmet edecek bir NLP temelli bir öğretim tasarımının oluşturulmasına kaynaklık etmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu 2022-2023 öğretim yılında tez çalışmasının yürütüldüğü sınıfta öğrenim görmekte olan on beş ortaokul 8. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Daha sonra elde edilen veriler içerik analizi yapılarak analiz edilmiştir. Öğrencilere, İngilizce konuşma hedefleri, konuşma hedeflerine ulaştıklarındaki hisleri, var ise konuşmalarına engel teşkil olan durumlar ve bu engelleri aşmak için atacakları adımlar sorulmuştur. Araştırmanın görüşmelerinden elde edilen bulgular, öğrencilerin İngilizce konuşurken karşılaştıkları engellerin büyük çoğunluğunun, kaygı, korku, özgüven eksikliği gibi duyuşsal faktörler olduğunu göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: Anahtar Kelimeler: Nöro-linguistik programlama, konuşma becerisi, İngilizce öğretimi.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NİKOTİN BAĞIMLILIĞININ PSİKOLOJİK KATILIK VE DEPRESİF SEMPTOMLAR BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Dr. Büşra KÖKÇAM

busra.kokcam@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-8329-749X

Dr. Öğr. Üyesi Umay Bilge BALTACI

umaybilgee@gmail.com
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-7754-3415

Arş. Gör. Hikmet Beyza YAKICI

hbeyzayakici@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-6940-1185

Uzm. Gülden GÖKÇEN

guldengokcenpdr@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-003-1783-9446

Prof. Dr. Zeliha TRAŞ

ztras@erbakan.edu.tr
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-2670-0868

Özet

Giriş ve Problem Durumu

Psikolojik katılık (veya önceki adıyla yaşantısal kaçınma, Hayes vd., 2006) bireylerin çocukluk ve ergenlik dönemlerinden itibaren gelişimin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Psikolojik katılık kavramı, kişinin değerlerini ve hedeflerini takip ederken hoş olmayan olayları deneyimlemek istemediğinden kaçınmasının yanı sıra, hedefler veya kişisel değerlerle uyumlu olmayan psikolojik tepkiler tarafından katı bir şekilde yönlendirilmeyi içerir. Psikolojik katılığın geleneksel sınıflandırmada yer alan birçok farklı psikopatolojinin seyrini ve komorbidite gelişimini etkileyen transdiagnostik bir faktör (Spinhoven vd., 2014) olduğu birçok çalışmanın sonuçlarıyla ortaya konmuştur (Chou vd., 2018; Ulusoy vd., 2022). Psikolojik katılığı yüksek olan kişiler, davranış repertuarları dar olduğundan karşılaştıkları stresli olaylar karşısında daha az işlevsel olan stratejiler (ör. kaçınmacı stratejiler) kullanmaktadır. Kaçınmacı başa çıkma stratejilerinin ise genç yetişkinlerde sigara içme alışkanlığını tetikleyebileceği ortaya konmuştur (Bricker vd., 2011). Nikotin bağımlılığının birçok psikopatolojiyle ilişkili olduğu pek çok çalışmayla ortaya konmuştur (Kotov vd., 2010; Marakoğlu vd., 2006). Yakın zamanda Ünübol ve Hızlı Sayar'ın (2019) Türkiye'nin Bağımlılık Haritası çalışmasından elde edilen veri seti (n= 24,494) üzerinde yaptıkları çalışmayla sigara içenlerin içmeyenlere göre daha yüksek düzeyde anksiyete, depresyon, kişilerarası duyarlılık, düşmanlık, somatizasyon, olumsuz duygulanım gösterme eğiliminde olduklarını ve daha düşük düzeyde iyi oluş hali bildirme eğiliminde olduklarını ortaya koymuşlardır. Depresyon üniversite öğrencileri arasında yaygın görülmekte, Türkiye'de yapılan çalışmalarda öğrencilerin %21-%26'sı normalin üzerinde depresif semptomlarının olduğunu bildirmişlerdir (Arslan vd., 2009; Kaya vd., 2007; Tengilimoglu-Metin & Gumus, 2023).

Depresyon, akademik, sosyal ve kariyer gibi birçok alanda önemli ölçüde işlev bozukluklarına neden olabilir (Rottinghaus vd., 2009; Verboom vd., 2014).

Yapılan çalışmalar, psikolojik katılık ve depresyon ile sigara bağımlılığının ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada, risk grubundaki üniversite öğrencilerinin diğerleriyle karşılaştırılması amacıyla sigara bağımlılık düzeyinin psikolojik katılık, depresyon düzeyleri ve demografik değişkenler (yaş, cinsiyet) bakımından farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Yöntem

Bu çalışma, karşılaştırma türü ilişkisel tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır (Karasar, 1999). Çalışmada farklı düzeylerde bulunan nikotin bağımlılık gruplarının sonuç değişkenlerin (depresyon, psikolojik katılık) yanı sıra demografik değişkenler (cinsiyet, yaş) bakımından farklılaşıp farklılaşmadığı test edilmiştir. Nikotin bağımlılık düzeyi yüksek olan grubun düşük olanlara ve bağımlı olmayanlara göre daha yüksek düzeyde depresyon ve psikolojik katılık göstermesi beklenmiştir. Veri toplama araçları olarak Fagerström Nikotin Bağımlılık Testi, Beck Depresyon Envanteri ve Kabul ve Eylem Formu II kullanılmıştır. Psikolojik katılık ve depresyon arasında orta düzeyde ilişki olduğundan tip 1 hata düzeyini azaltmak ve bağımlı değişkenler (psikolojik katılık, depresyon) arasındaki ilişkiyi analize dâhil edebilmek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi kullanılarak incelemek planlanmıştır. Demografik değişkenler bakımından ise cinsiyet için Pearson'un ki-kare testi, yaş için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Veriler, R yazılımı ile analiz edilmiştir (4.2.3 versiyonu, R Core Team, 2023).

Bulgular

İlk olarak, çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin (,) nikotin bağımlılık düzeyleri (=1.44, ss=2.19) Fagerstrom ve diğerlerinin (1992) kesme değerine göre (düşük-orta bağımlı olanlar, orta- yüksek düzeyde bağımlı olanlar) sınıflandırılmıştır. Gruplar arası varyansların homojen olmaması ve çok değişkenli normallik varsayımının karşılanmaması nedeniyle Choi–Marden Çok Değişkenli Sıralama Testi kullanılmıştır (Wilcox, 2017, s.477-479). Analiz gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir (Grafiklerin incelenmesi sonucu bağımlı olmayan (ve düşük- orta düzeyde bağımlılık gösteren öğrencilerin (depresyon semptomları ve psikolojik katılık bakımından farklılaşmadığı, orta-yüksek düzeyde bağımlılık gösterenlerin (diğerlerine göre daha yüksek düzeyde depresif semptomlar (ve psikolojik katılık (gösterdiği bulunmuştur. Yaş ve nikotin bağımlılık düzeyi arasında düşük düzeyde anlamlı korelasyon bulunmuştur (r=.13, p=.02). Cinsiyet ve bağımlılık düzeyi arasında ise düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur (Kadın öğrencilerin %10'u orta-yüksek bağımlılık grubundayken erkeklerin %22'si bu grupta yer almıştır. Bağımlı olmayan ve düşük düzeyde bağımlılık gösteren öğrencilerin cinsiyet bakımından farklılaşmamıştır.

Tartışma ve Sonuç

Orta-yüksek düzeyde nikotin bağımlılığı gösteren öğrencilerin yaşça daha büyük ve erkek olma olasılığının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu gruptaki öğrencilerin bağımlı olmayan ve düşük-orta bağımlılık gösteren öğrencilere göre daha yüksek düzeyde depresyon semptomları ve psikolojik katılık gösterdikleri ortaya konmuştur.

Kaynakça

Beck, A. T., Ward, C. H., Mendelson, M., Mock, J., & Erbaugh, J. (1961). An inventory for measuring depression. Archives of general psychiatry, 4(6), 561-571.

Bond, F. W., Hayes, S. C., Baer, R. A., Carpenter, K. M., Guenole, N., Orcutt, H. K., ... & Zettle, R. D. (2011). Preliminary psychometric properties of the Acceptance and Action Questionnaire–II: A revised measure of psychological inflexibility and experiential avoidance. Behavior therapy, 42(4), 676-688.

Bricker, J. B., Schiff, L., & Comstock, B. A. (2011). Does avoidant coping influence young adults' smoking?: A ten-year longitudinal study. Nicotine & Tobacco Research, 13(10), 998-1002.

Chou, W. P., Yen, C. F., & Liu, T. L. (2018). Predicting effects of psychological inflexibility/experiential avoidance and stress coping strategies for internet addiction,

significant depression, and suicidality in college students: A prospective study. International journal of environmental research and public health, 15(4), 788.

Fagerstrom K.O. (1978) Measuring degree of physical dependence to tobacco smoking with reference to individualization of treatment.Addictive Behaviors 3, 235–241.

Fagerstrom, K.O., Heatherton, T.F. & Kozlowski, L.T. (1992) Nicotine addiction and its assessment. Ear, Nose and Throat Journal 69,763–768.

Heatherton T. F., Kozlowski L. T., Frecker R. C., Fagerström K. (1991). The Fagerstrom test for nicotine dependence: a revision of the Fagerstrom tolerance questionnaire. Br J Addict, 86, 1119–27.

Hayes, S. C., Luoma, J. B., Bond, F. W., Masuda, A., & Lillis, J. (2006). Acceptance and commitment therapy: Model, processes and outcomes. Behaviour research and therapy, 44(1), 1-25.

Hisli, N. (1989). Beck depresyon envanterinin üniversite ogrencileri icin geçerliliği, güvenilirliği. J. Psychol., 7, 3-13.

Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar. İlkeler, Teknikler, Ankara: Nobel Yayınevi.

Kotov, R., Gamez, W., Schmidt, F., & Watson, D. (2010). Linking “big” personality traits to anxiety, depressive, and substance use disorders: a meta-analysis. Psychological bulletin, 136(5), 768.

Marakoğlu, K., Toprak, D., & Şensoy, N. (2006). Tıp fakültesi öğrencilerinde sigara içme prevalansı ve depresyon durumu arasındaki ilişki. Kocatepe Tıp Dergisi, 7, 1-8.

R Core Team (2023). R: A Language and Environment for Statistical Computing (Version 4.2.3). Vienna: R Foundation for Statistical Computing.

Rottinghaus, P. J., Jenkins, N., & Jantzer, A. M. (2009). Relation of depression and affectivity to career decision status and self-efficacy in college students. Journal of Career Assessment, 17(3), 271-285.

Spinhoven, P., Drost, J., de Rooij, M., van Hemert, A. M., & Penninx, B. W. (2014). A longitudinal study of experiential avoidance in emotional disorders. Behavior therapy, 45(6), 840-850.

Tengilimoglu-Metin, M. M., & Gumus, D. (2023). Are depression, resilience and fear of COVID-19 related to eating behavior and nutrition status of university students?. Nutrition, 106, 111884.

Ulusoy, S., Ramakan, E. D., Güleç, V., Alnıak, İ. ve Yavuz, K. F. (2022). Do psychological inflexibility and self-criticism mediate the relationship between depression and addiction severity? Journal of Psychiatry and Neurological Sciences, 35(2), 130-137.

Uysal, M. A., Kadakal, F., Karşidağ, C., Bayram, N. G., Uysal, O., & Yilmaz, V. (2004). Fagerstrom test for nicotine dependence: reliability in a Turkish sample and factor analysis. Tuberk

Toraks, 52(2), 115-21.

Ünübol, H., & Hızlı Sayar, G. (2019). Psychological factors associated with smoking and quitting: addiction map of Turkey study. Neuropsychiatric Disease and Treatment, 1971-1982.

Verboom, C. E., Sijtsema, J. J., Verhulst, F. C., Penninx, B. W., & Ormel, J. (2014). Longitudinal associations between depressive problems, academic performance, and social functioning in adolescent boys and girls. Developmental psychology, 50(1), 247.

Wilcox, R.R. (2017). Introduction to Robust Estimation and Hypothesis Testing (4.baskı). Academic Press.

Yavuz, F., Ulusoy, S., Iskin, M., Esen, F. B., Burhan, H. S., Karadere, M. E., & Yavuz, N. (2016). Turkish version of Acceptance and Action Questionnaire-II (AAQ-II): A reliability and validity analysis in clinical and non-clinical samples. Klinik Psikofarmakoloji Bülteni-Bulletin of Clinical Psychopharmacology, 26(4), 397-408.

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN PREKARİZASYONUNUN EMEK BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Gamze SÖZER

gamze.ylmz.97@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-6693-3127

Prof. Dr. Aydın BALYER
Yıldız Teknik Üniversitesi
balyer@yıldız.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6693-3127

Özet

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlik mesleğinin prekarizasyonunu, öğretmenlerin kendi emekleri bağlamında değerlendirmektir. Bu araştırma, nitel araştırma yönteminin tekniklerine uygun olarak yapılandırılmıştır. Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik (olgubilim) araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırma, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm kamu ve özel eğitim kurumlarında görev alan her kademeden 17 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemi, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme ile belirlenmiştir. Veriler yüz yüze görüşme tekniği uygulanarak toplanmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından hazırlanan uzman görüşünün alındığı ve pilot uygulamanın yapıldığı 9 adet görüşme sorusunun yer aldığı görüşme formu kullanılmıştır. Bu araştırmada veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin emeklerinin prekarizasyon sürecinden olumsuz anlamda etkilendiği görülmüştür. Öğretmenlerin emek bağlamında prekarizasyon sürecine yönelik görüşleri, bu sürecin giderek büyüyen bir sorun olduğunu ortaya koymuştur. Öğretmenler, emek tanımlarını yaparken öğretmenlik mesleğini bir ömür adama mesleği olarak ifade etmişlerdir. Bu mesleğin tüm yaşamsal faaliyetlerine sirayet ettiğini, manevi olarak yoğun bir çalışma temposu gerektirdiğini, sürekli gelişmeye açık olması gereken, özveriyle çalışılan, bir nesli şekillendiren bir meslek dalı olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler, emek tanımlarında genel olarak öğretmenlerin kişisel niteliklerine, rollerine değinmişler; mesleği icra ederken gösterdikleri bu emeklerin karşılığını alamadıklarını, emeklerinin sömürüldüğünü, güvencesizleştiklerini ve bu güvencesizliğin sömürüldüğünü ifade etmişlerdir. Emek sömürüsünün ve prekarizasyonun bir sonucu olarak, öğretmenler duygularını yetersizlik, değersizlik ve motivasyon düşüklüğü olarak anlamlandırmışlardır. Normalde de çok yoğun bir tempoyla çalışan öğretmenler, pandeminin de etkisiyle çok daha esnek çalışmaya başlamış, iletişim bilgilerinin veliyle paylaşılması sonucu gece gündüz erişilebilir olmuştur. Araştırmanın tüm temaları incelendiğinde, öğretmenlerin emeklerinin prekarizasyon sürecinden olumsuz anlamda etkilendiği görülmektedir. Öğretmenler prekarizasyon sürecinde emeklerine yabancılaşmakta, emeklerinin karşılığını alamamaktadırlar. Bu bağlamda, öğretmenlerinin prekare olma sürecine kısmen şahit olan öğrencileri, öğretmenlerinden beklenen verimi alamamaları anormal karşılanmayacaktır. Öğretmenlerin emek bağlamında prekarizasyon sürecine yönelik görüşleri, bu sürecin giderek büyüyen bir sorun olduğunu bir kez daha göstermiştir. Öğretmenlik mesleğinin bu durum göz önünde bulundurularak yeniden anlamlı hale getirilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmenlik mesleği, prekarizasyon, emek.

ALKOL KULLANAN YETİŞKİNLERDE DÜRTÜSELLİK VE YEME ARZUSU DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Uzm. Gülden GÖKÇEN

guldengokcenpdr@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-1783-9446

Dr. Öğr. Üyesi Umay Bilge BALTACI

umaybilgee@gmail.com
Ahi Evran Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-7754-3415

Arş. Gör. Büşra KÖKÇAM

busra.kokcam@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-8329-749X

Arş. Gör. Hikmet Beyza YAKICI

hbeyzayakici@gmail.com
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-6940-1185

Prof. Dr. Zeliha TRAŞ

ztras@erbakan.edu.tr
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-2670-0868

Özet

Giriş ve Problem Durumu

Dürtüsellik, bireyin içten veya dıştan gelen uyaranlara karşı kendisi ya da başkası için zararlı olabilecek halde düşünmeden tepki verme eğilimidir (Hollander ve Rosen,2000). Dürtüsellik alkol kullanımına başlamada olduğu kadar alkol kullanımını devam ettirmede de bağlantılı olduğu açıklanmaktadır (Akkoyun ve Göğcegöz, 2020). Ödül uyaranına karşı birey dürtüsellik düzeyindeki yüksekliğe karşı davranışlarını kontrol etmede önemli sıkıntılar yaşar. Ruhsal rahatsızlıkların nedenini, gelişimini ve klinik dengesini etkileyen dürtüsellik bu yönü ile oldukça kompleks bir hal olduğu da ifade edilmektedir (Strickland ve Johnson,2021). Alkol kullanımının bozukluğa doğru yöneliminde dürtüselliğin rol oynadığını ifade eden çalışmalar da mevcuttur (Shin vd., 2012). Bu yüzden dürtüselliğin hangi yönünün aşırı alkol tüketimini öngördüğünü belirlemek oldukça önemlidir. Uzun süreli alkol kullanımı nörobilişsel bozukluklara sebep olmaktadır. Ayrıca, aşırı alkol kullanımı gelişmekte olan beyine ciddi zarar vermektedir (Crews ve diğerleri, 2000). Nörobilişsel bozulma bireyin yürütücü işlevlerini olumsuz etkilemekte, dürtüselliğin etkisiyle de karar ve kontrol mekanizmalarında bozulmalara yol açmakta, riskli davranış eğilimlerinde artışa sebep olmaktadır (Gunn ve Finn, 2013). Dürtüsellik, özellikle yoksunluk zamanlarında arzulama ve nüksün gelişmesinde de öne çıkmaktadır. Dürtüsellik alkol kullanım bozukluklarının gelişiminde hem hazırlayıcı hem de sürdürücü bir etken olarak da işlev görür. İnhibisyon kapasitesindeki yetersizlik, bağımlılık tedavilerinin başarısını düşüren önemli bir etkendir (Staiger vd., 2014) Özellikle, iki uçlu duygudurum bozukluğu, yeme bozuklukları, kişilik bozuklukları ve dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu gibi psikiyatrik hastalıklarda dürtüsellik artmakta ve alkol kullanımı da daha sık eşlik etmektedir (Gıynaş vd., 2019). Yeme arzusu, belirli bir yiyeceği tüketmek için yoğun bir istek anlamına gelir. Bu yiyecekler genellikle yüksek lezzetliliğe sahiptir ve enerji yoğundur, yani yüksek şeker veya yağ içeriğine sahiptirler. Yeme arzusu, bilişsel

(yemek hakkında düşünme), duygusal (yeme isteği veya ruh halindeki değişiklikler gibi), davranışsal (yemek arama ve tüketme) ve fizyolojik (salya salgılama gibi) yönleri içerdiğinden çok boyutlu bir deneyimdir (Cepeda-Benito vd., 2000). Yeme tutumundaki değişimler bireylerde alkol kullanım bozukluğu tanısında önemli rol üstlenmektedir (Keçeli vd., 2008). Alkol kullanımındaki bozulmalar ile ilişkili beyin ödül sistemi aktivasyonu ve dopamin reseptörlerindeki artış nedeniyle bireylerde kompulsif devam eden aşırı yeme davranışı oluşabilmektedir (Johnson vd., 2010). Hem bağımlılık yapıcı maddelerden aldığımız zararlı ürünler hem de yemek yeme ile elde ettiğimiz doğal ürünler dopamin salınımına etki eder. Bu nedenle alkol kullanımındaki bozulmalar kişilerde yeme tutumunda da bozulmalara sebep olmaktadır (Şahpolat vd., 2014). Bu bilgiler doğrultusunda, alkol kullanımının riskli davranışların hem gelişiminde hem sürdürülmesinde önemli bir değişken olduğu düşünülmüş ve bu çalışmada alkol kullanan bireylerde dürtüsellik ve yeme arzusu düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Yöntem Bu çalışma, alkol kullanan bireylerde dürtüsellik ve yeme arzusu düzeylerinin incelenmesine ilişkin ilişkisel tarama modelinde yapılmış nicel bir araştırmadır. İlişkisel tarama modeli, en az iki değişken arasındaki ilişkinin düzeyini, birbirlerini etkileme durumunu ve değişimini inceleyen araştırma türüdür (Fraenkel, Waller ve Hyun, 2012). Araştırmada 81'si (%57) kadın, 59i (%43) erkek olmak üzere toplam 140 tane alkol kullanan kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması (Ort= 23.5) dir. Veri toplama aracı olarak Barrat Dürtüsellik Ölçeği ve Yeme Arzusu Ölçeği Kısa Formu kullanılmıştır. Değişkenler arasında istatiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını incelemek üzere Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi; Dürtüsellik Ölçeği puanlarının Yeme Arzusu Ölçeği puanlarını yordama düzeyini belirlemek için ise Basit Regresyon Analizi tekniği kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel çözümlemeleri SPSS 24.0 programında yapılmış, manidarlıklar minimum p0.05). Dürtüsellik Ölçeği puanlarının Yeme Arzusu Ölçeği puanlarını yordama düzeyini belirlemek üzere yapılan Basit Regresyon Analizi Sonuçlarına göre Dürtüsellik Ölçeği puanlarının Yeme Arzusu Ölçeği puanlarındaki toplam varyansın %24'ünü açıkladığı görülmektedir (R=.49; R2 =. 24; p<.001). Regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise alkol kullanan yetişkinlerde dürtüsellik düzeyinin (β=. 49) yeme arzusu düzeyi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur (p<.05).

Anahtar Sözcükler: Alkol Kullanımı, Dürtüsellik, Yeme Arzusu

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

RESEARCH ON THE DEVELOPMENT OF WINTER TOURISM: A CASE STUDY OF MONGOLIA

Doç. Dr. Amartuvshin LKHAGVASUREN

narantsatsral5@gmail.com
School of Business Administration and Humanities, Mongolian University of Science and Technology

Okt. Chuluuntsetseg LKHAGVASUREN

narantsatsral5@gmail.com
School of Mechanics and Transportation, Mongolian University of Science and Technology
Orcid ID:

Özet

The 2020-2024 agenda of the Government of Mongolia stipulates that "tourism products, services, quality and standards will be improved, competitiveness will be increased, and the number of citizens and tourists will reach one Millîon." In our country, there is a high need and demand to extend the tourist season and develop winter tourism. The main feature of Mongolia's climate is that there are four seasons of the year, and due to this quality, air temperature fluctuations are high, precipitation is low, and there are clear differences between latitude and altitude zones in the climate. The average annual temperature in Mongolia is 0.2℃(32°F), and the average winter temperature is -10℃-30℃. Therefore, the main purpose of this research article is to propose tourism products that can be developed in Mongolia's natural formations and cold season.

Anahtar Sözcükler: Mongolia, Winter Tourism, Event

IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON MONGOLIAN TOURISM INDUSTRY

Okt. Chuluuntsetseg LKHAGVASUREN

narantsatsral5@gmail.com
School of Mechanics and Transportation, Mongolian University of Science and Technology

Doç. Dr. Amartuvshin LKHAGVASUREN

narantsatsral5@gmail.com
School of Business Administration and Humanities, Mongolian University of Science and Technology
Orcid ID:

Özet

The tourism industry has been growing rapidly around the world since World War II, beginning in the 1950s, and has grown steadily every year. Countries and businesses need to be proactive in sustaining competition in the international tourism market and increasing their market share. In the case of Mongolia, the share of the tourism sector in the economy has been growing steadily every year. However, the outbreak of COVID-19, which began initially in 2019, continues to have a severe impact on the global tourism industry, affecting quarantine and border quarantine. Mongolia's entire sector is suffering to the point of economic stagnation. The main purpose of this study is to study the impact of the Kovid-19 plague on the tourism industry and to identify some opportunities to reduce its negative impact. The current state of the industry has been studied at the global and national levels, and the effects of the epidemic, which is a major factor, have been identified. Questionnaires were collected from experts of companies operating in the tourism sector to identify the real impact of force majeure and opportunities to reduce it, and to make recommendations on pressing issues.

Anahtar Sözcükler: Transport, Tourism, COVID-19 Pandemic, Mongolia

KAZAKİSTAN EĞİTİMİNDE TÜRKİYE TARİHİ

Doç. Dr. Elmira ZULPİHAROVA

elmira10.72@mail.ru
Ahmet Yesevi Üniversitesi

Doç. Dr. Asel JUMADULLAYEVA

asel.dzhumadullayeva@ayu.edu.kz
Ahmet Yesevi Üniversitesi
Orcid ID:

Özet

Bildirimizde bağımsızlık döneminde Kazakistan eğitim kurumları ve ders kitaplarında Türkiye tarihi ile ilgili bilgiler ile bunların sonuçları ve otuz yıllık bağımsızlık döneminde bu konuda görülen değişmeler değerlendirilecektir. Yapılacak çalışma sonucunda Türkiye tarihine bakış açısının Kazakistan'ın bağımsızlık sonrası döneminde değiştiğinin görülmesi beklenmektedir. Bu maksatla Kazakistan'daki çeşitli kuruluşların otuz yıllık faaliyeti taranarak bunlarda yer alan Türkiye tarihi ile ilgili bilgiler derlenecektir. Bu çerçevede akademik yayınlar da değerlendirilecektir. Kazakistan'ın bağımsızlığını ilan etmesinden sonra Türkiye ile ilişkileri gelişmeye başlamış, her alanda işbirliği imkanları aranmıştır. Eğitim alanında işbirliği imkanlarının ortaya çıkması ile 1993 yılında Hoca Ahmet Yesevi Uluslararararası Kazak-Türk Üniversitesi kurulmuş, bunu Kazak-Türk liselerinin kurulması takip etmiştir. 1996 yılında da Türkiyeli iş adamı ve eğitimcileri tarafından Almatı'da Süleyman Demirel Üniversitesi kurulmuştur. İki ülkenin Millî Eğitim Bakanlıklarının ve akademik kuruluşlarının işbirliği ile ortak çalışmalar yapılmış, ortak Türk tarihi yazılması konusunda bağımsız Türk devletleri tarihçileri ile Türkiyeli tarihçiler bir araya gelerek konuyu görüşmüşler, bu çalışmalar sonucunda Astana'da bulunan Uluslararası Türk Akademisi tarafından Ortak Türk Tarihi kitabı yayımlanmıştır. Ayhan Pala ve Lezzet Dinaşyeva tarafından Kazakistan Eğitim Bakanlığı projesi olarak yayımlanan Türk Memleketleri Tarihi kitabı Kazak üniversitelerinde okutulmaktadır. Bu kitapta Türkiye tarihi ile ilgili bölümler büyük bir yer tutmaktadır. Ahmet Yesevi Üniversitesinde verilen Atatürk Prensipleri dersini okuyan binlerce Kazak öğrenci de Türkiye Cumhuriyeti tarihinin Kazakistan'da tanınmasına yardımcı olmaktadır. Bağımsızlık dönemi Kazakistan ilmi dergilerinde Türkiye tarihi konusu da daha fazla yer almaya başlamıştır. Sonuç olarak Kazakistan'da bağımsızlık döneminde yazılan ders kitaplarında Türkiye tarihinin önceki dönemlere göre daha ağırlık kazandığı ve Türkiye'ye olumlu bir gözle bakıldığı görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kazakistan, eğitim, ders kitapları, Türkiye tarihi

OKUL MÜDÜRLERİ VE ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ETİK LİDERLİK: BİR DURUM ÇALIŞMASI

Hüseyin Gökhan AÇAR

huseyinacar@stu.aydin.edu.tr
İstanbul Aydın Üniversitesi

Doç. Dr. Ayşe NEGİŞ IŞIK

aysenegisisik@aydin.edu.tr
İstanbul Aydın Üniversitesi
Orcid ID:

Özet

Giriş

Etik liderlik, etik liderliğin temel ilkeleri ve etik liderlerin davranışları günümüzde bütün kurum ve kuruluşlar için olduğu gibi eğitim kurumları için de önemli bir yere sahiptir. Etik liderlik, normatif olarak uygun olan eylemlerin kişisel ya da kişiler arası ilişkiler yoluyla sergilenmesi, bu davranışın iki yönlü iletişim yoluyla izleyicilere aktarılması, pekiştirilmesi ve karar verme sürecinde hayata geçirilmesidir (Brown ve Trevino, 2006). Tanımdan da görülebileceği üzere etik liderliğin iki temel boyutu vardır (Trevino, Hartman ve Brown, 2000). Bunlardan ilki yöneticinin sahip olması gereken dürütlük, adalet, güvenirlik gibi özellikleri kapsayan etik kişilik, ikincisi ise astlarına rol model olma, çalışanlarını etik ilkeler doğrultusunda yönlendirme ve gerekirse yaptırımlarımda bulunmayı içeren etik yöneticiliktir. Türkiye'de yapılan çalışmalarda genellikle okul müdürlerinin etik liderlik davranışı sergilediği gözlemlenmiştir (Kugun, Aktaş ve Güripek, 2013; Paşa, 2015; Su, 2015; Sünbül, 2017). Etkili bir etik liderin davranış kurallarını ortaya koymak için Brown, Trevino ve Harrison (2005) Etik Liderlik Ölçeği (ELÖ)'ni geliştirmişlerdir. Bu ölçekten elde veriler incelendiğinde okul yöneticilerinin etik kişilik ile ilgili maddelerden etik yöneticiliğe kıyasla daha yüksek puan aldığı gözlenmiştir (Kugun, Aktaş ve Güripek, 2013; Paşa, 2015; Su, 2015; Sünbül, 2017). Problem Durumu Bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarını okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak incelemektir. Etik liderliğin etik birey olma, kişisel olarak etik davranışlar gösterme ve etik yönetici olma, birlikte çalıştığı bireylerin etik davranışlar sergilemesini sağlama ve etik dışı davranışları önleme olmak üzere iki temel boyutu bulunmaktadır. Bu çalışmada bahsedilen iki boyuta ait davranışlara ilişkin görüşler belirlenmeye çalışılmış, okul müdürü ve öğretmenlere hem okul müdürlerinin ve öğretmenlerin sergiledikleri etik ve etik olmayan davranışlar hem de bu davranışlara yönelik olarak okul müdürlerinin gösterdikleri tepkiler sorulmuştur. Yöntem Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Ele alınan problemini derinlemesine inceleyebilmek amacıyla veriler okul müdürleri ve öğretmenlerle yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Araştırma İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi okulların müdür ve öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir. Örneklemin seçiminde araştırmada incelenen problemle ilgili benzerlikleri ve farklılıkları daha iyi ortaya koyabilmek için maksimum çeşitlilik örneklem tekniği kullanılmış ve 10 okul müdürü ve 8 öğretmenle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ortalama 60 dakika sürmüştür. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılarak Excel programı yardımı ile analizler yapılmıştır. Bulgular ve Sonuç Araştırma sonucunda, okul müdürlerinin ve öğretmenlerin etik değerlerinin genellikle adalet, eşitlik gibi evrensel değerler, görev ve sorumluluk bilinci olduğu, etik dışı davranışların genellikle sorumluluklarını yerine getirmeme, bencil davranışlar sergileme olduğu, okul müdürlerinin öğretmenlerin etik davranışlarını genellikle sözel takdir, sosyal etkinlik gibi araçlarla ödüllendirdikleri etik dışı davranışlarda ise konuşma yoluna gittikleri genellikle okul içi ilişkilerin bozulmaması, kendilerinin de bazen etik dışı davranması, olumlu iletişim yolunun tercih edilerek etik dışı davranışların çözülmesi gibi yolları tercih ettikleri için ceza vermekten kaçındıkları görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Etik liderlik, etik ve etik olmayan davranışlar, durum çalışması

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NOMOFOBİNİN KENDİNE GÜVEN VE SOSYAL UYUM TARAFINDAN YORDANMASI

Hilal ARISÜT

hilalarst994@gmail.com
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Orcid ID: 0009-0003-1217-3750

Meryem DENİZ

meryem.deniz@stu.fsm.edu.tr
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Orcid ID: 0009-0006-3026-9707

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba YILMAZ BİNGÖL

tbingol@fsm.edu.tr
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-1104-2244

Özet

Nomofobi, bireyin yaşamındaki birçok alanı olumsuz etkileyerek günümüzde tehdit edici bir unsur oluşturmaktadır. Bağımlılık olarak nitelendirilebilecek akıllı telefondan uzak kalma korkusunun her yaş grubundan insanları etkilediği düşünülmektedir. Özellikle, üniversite öğrencileri için bir risk faktörü olarak görülmektedir. Bu nedenle bu araştırmada nomofobinin sosyal uyum ve kendine güven ile olan ilişkisinin üniversite öğrencileri örneklem grubunda incelenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca nomofobi, kendine güven ve sosyal uyumun birtakım demografik değişkenler açısından incelenmesi de amaçlanmaktadır. Araştırmanın amaçları çerçevesinde çalışma ilişkisel tarama desenine uygun olarak yapılandırılmıştır. Araştırmanın örneklemini öğrenimine devam eden üniversite öğrencileri oluşturacaktır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminin benimseneceği çalışmada en az 350 bireye ulaşmak hedeflenmektedir. Araştırmada belirlenen amaçları incelemek amacıyla veri toplama araçları olarak; Demografik Bilgi Formu, Nomofobi Ölçeği, Özgüven Ölçeği, Üniversite Yaşamı Ölçeği kullanılacaktır. Araştırmanın amaçlarını test etmek amacıyla veri analizi sürecinde Bağımsız Grup t Testi, ANOVA, Pearson korelasyonu ve Çoklu Regresyon analizleri kullanılacaktır. Toplanan veriler SPSS 23 programı ile analiz edilecektir. Araştırma amaçları çerçevesinde öncelikle normallik varsayımları kontrol edilecektir. Ardından demografik verilere (cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyoekonomik düzey, anne baba eğitim durumu, günlük akıllı telefon kullanım süresi vb.) ilişkin betimsel istatistikler ortaya konulacaktır. Ardından araştırmanın amaçları doğrultusunda gruplar arasında değişkenlere göre anlamlı farklılaşmaların olup olmadığını incelemek amacıyla Bağımsız Grup t testi, ANOVA analizleri gerçekleştirilecektir. Daha sonra nomofobi, kendine güven ve sosyal uyum değişkenleri arasında anlamlı ilişkilerin olup olmadığını belirlemek için Pearson Korelasyon analizi yapılacaktır. Nomofobi üzerinde kendine güven ve sosyal uyum etkisinin olup olmadığı çoklu regresyon analizi ile test edilecektir. İstatiksel analizler SPSS programı aracılığıyla çözümlenecektir. Elde edilen sonuçlar ilgili alan yazın çerçevesinde tartışılacak ve çeşitli öneriler sunulacaktır. Nomofobi kavramını incelemede önemli olduğu düşünülen sosyal uyum ve kendine güven değişkenleri arasındaki ilişkilerin ortaya konulması sağlanarak, bireylerin nomofobi düzeylerini azaltmak için tasarlanacak olan müdahale programlarına ve psikolojik danışma yaklaşımlarına ışık tutmak amaçlanmaktadır. Ayrıca ileride gerçekleştirilecek bilimsel araştırmalar için bir bakış açısı oluşturması ve farklı örneklemlerde farklı değişkenlerle birlikte yeni çalışmaların gerçekleştirilmesi için ilham kaynağı olabilmesi düşünülmektedir. Veri toplama süreci devam etmektedir. Veriler analiz edildikten sonra elde edilen veriler literatür ışığında tartışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Nomofobi,Kendine Güven,Sosyal Uyum

ANNELERİN GÖZÜNDEN ANNE BEKÇİLİĞİ: BİRLİKTE EBEVEYNLİKLE İLİŞKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Ece KARA

ecekara@sdu.edu.tr
Süleyman Demirel Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-6427-9069

Özet

Anne bekçiliği kavramı ilk olarak Allen ve Hawkins (1999) tarafından ifade edilen annelerin birlikte ebeveynliğe engel ve eşlerini ev işi ve çocuk bakımından alıkoyduklarına yönelik tanımlaması yapılan bir kavramdır. Daha sonraki yapılan çalışmalarda anne bekçiliği kavramı babalar için kısıtlayıcı ve olumsuz bir kavram olmaktan çıkarak kolaylaştırıcı bir faktör olarak da ele alınmaya başlamıştır (Roy ve Dyson, 2005; Sano vd., 2008; Schoppe-Sullivan vd., 2008) Bu bakış açısından hareketle Puhlman ve Pasley (2013) anne bekçiliği kavramını aile sistemleri kuramı kapsamında yeniden ele alarak annenin baba üzerinde engelleyici, kontrol edici ya da teşvik edici tutumlarını ve bu tutumları oluşturan alt kategorilerin (geleneksel sınır koyucu, pasif engelleyici, kolaylaştırıcı, pasif kolaylaştırıcı, tutarsız, duyarsız, başına buyruk ve gözlemlenemeyen) babanın çocuk yetiştirme tutumları üzerine etkisini incelemiştir. Anne bekçiliğinin dinamik bir unsur olduğu ve çocuğun gelişimsel döneminden, aile içi koşullardan (Puhlman ve Pasley, 2013), annenin kendi ebeveynliğine yönelik tutumlarından (Gaunt, 2008); günlük stres yaşantılarından (Whisman ve Baucom, 2012) ve annenin kişilik özelliklerinden (Fagan ve Barnett, 2003) etkilendiği araştırmacılar tarafından vurgulanmaktadır. Aynı zamanda annelerin çocuk bakımında yaşadıkları zorlukların evlilik ilişkisini olumsuz yönde etkilediği (Lavee ve Ben-Ari, 2007), bu zorlukların da anne bekçiliğini etkileyen bir faktör olduğu da alan yazında bulgular arasındadır (Schoppe-Sullivan vd., 2015). Son yıllarda eşlerin ebeveynlik ile ilgili rolleri ve bu rollerin birbirlerinin ebeveynliklerini nasıl etkilediklerine yönelik yapılan araştırmalar, babaların çocuk yetiştirme ve bakımı konusunda etkin olması gerekliliğine ve anne-çocuk ilişkisinden daha çok anne-baba-çocuk ilişkisinin önemine vurgu yapmaktadır (Cabrera vd., 2007; Tu vd., 2014). Babaların çocuk yetiştirme ve bakım sürecine ortak katılımının çocukların gelişimini her yönden destekleyici bir unsur olduğu (Downer vd., 2008) ve annenin rolüyle babanın bu sürece katılımı arasında bir ilişki olduğu araştırmacılar tarafından vurgulanmaktadır (DeLuccie, 1995). Anne bekçiliği yani annenin çocuk yetiştirme sürecinde baba üzerindeki bu rolü, birlikte ebeveynliğin önemli değişkenlerinden biridir (Fagan ve Barnett, 2003; Schope-Sullivan vd., 2008). Araştırmalar anne bekçiliğinin çift yönlü bir süreç olduğunu, bu karşılıklı etkileşim içinde anne bekçiliğinin babanın çocuk yetiştirme ve bakımına katılımının hem nedeni hem de sonucu olduğunu vurgulamaktadır (Hauser, 2012; Puhlman ve Palsey, 2013). Anne bekçiliğinin baba katılımını etkilediği ve baba katılımının da birlikte ebeveynliğin önemli parçası olduğu göz önünde bulundurulduğunda (Jia ve Schoppe-Sullivan, 2011) anne bekçiliğinin birlikte ebeveynlik üzerindeki neden ve sonuç etkisinin incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmanın amacı anne bekçiliğinin birlikte ebeveynlik üzerindeki etkisini ortaya koyabilmek, farklı demografik özelliklere sahip annelerin gözünden birlikte ebeveynliğin incelenerek annelerin anne bekçiliği rollerinin evlilikleri ve çocuk yetiştirmede birlikte ebeveynliklerine etkileri konusunda algılarını nitel bir araştırma ile ortaya koymaktır. Bu bağlamda araştırmada katılımcılara "Şu anda çocuk yetiştirme ve bakımı konusunda eşinizle nasıl hareket ediyorsunuz? (Birlikte ebeveynliğiniz hakkındaki görüşleriniz neler?)", "Çocuk yetiştirme ve bakımı konusunda eşinizle aranızdaki uyum ve uyumsuzluklar konusunda ne düşünüyorsunuz?", "Çocuk yetiştirme ve bakımı konusunda eşinizle birbirinize ebeveynlik konusunda ne gibi yorumlarda bulunursunuz?", "Çocuk yetiştirme ve bakımı sürecinde eşinizle aranızdaki iş bölümü hakkında ne düşünüyorsunuz?", "Çocuk yetiştirme ve bakımı süresinde karşılaştığınız sorun ya da anlaşmazlıkları yönetme konusunda ne düşünüyorsunuz?", "Eşinizin çocuk bakımı konusunda nasıl bir role sahipsiniz?" ve "Bu rolünüzün birlikte ebeveynliğinize etkisi konusundaki görüşleriniz neler?" soruları yöneltilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını evli ve çocuk sahibi olan farklı sayıda, farklı mesleğe ve farklı eğitim düzeylerine sahip 10 anne oluşturmuştur. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak, görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcılar birlikte ebeveynlik konusunda genellikle iş yükünün annelerde olduğunu bununla birlikte belli konularda da olsa babaların yardımcı ve destek olduklarını ifade etmektedirler. Yaşanan anlaşmazlıkların çoğunlukla çocukların

uyku ve yemek gibi konularda rutin kazanması, babaların çocukla iletişimi ve buna annenin müdahalesi, annenin daha kuralcı yapıda olup babanın bu konuda destek vermemesi konularında olduğu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca birlikte ebeveynlik konusunda yükün anneler üzerinde olduğunu söyleyen katılımcıların yanı sıra iş bölümünün var olduğu ancak bu iş bölümünde de belirleyici kişilerin yine anneler olduğu bulgular arasındadır. Annelerin birlikte çocuk yetiştirme süresinde baba üzerinde rolleri incelendiğinde, katılımcılar daha çok kontrolcü ve teşvik edici rollerinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra engelleyici tutumlarının daha fazla olduğunu belirten katılımcılar da mevcuttur. Bu konuda ayrıca özellikle 2 ve daha çok çocuğa sahip katılımcıların ilk çocuklarında kontrolcü ve engelleyici tutumlarının daha fazla olduğu daha sonraki çocuklarda iş yükünün ağır gelmesinden dolayı rollerini teşvik edici olarak değiştirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Son olarak katılımcıların bu rollerinin birlikte ebeveynlikleri üzerine etkileri sorusunda ortaya çıkan temalar babaların bu rolü kabullenmiş ve uyum sağlıyor olmaları, kolaylaştırıcı etkisi, iş yükünün anneye kalması, babayı pasif kılması ve anneyi tahammülsüzleştirmesi konularındadır. Araştırma sonuçları çocuk bakımı ve yetiştirmesi konusunda birlikte ebeveynliğin genel olarak uygulanabildiğini ancak bu süreçte annelerin kontrolcü ve kural koyucu tutumlarının baskın olduğunu göstermektedir. Ayrıca bulgular anne bekçiliğinin çocuk sayısı, çocuğun yaşı ve annenin çocuk bakımı konusunda stres düzeyinin artması ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Araştırma sonuçları anne bekçiliğinin birlikte ebeveynliği belirleyen faktör olduğunu ortaya koyması, birlikte ebeveynlik konusunda annenin stres düzeyi artmadan, anne bekçiliği rolünü kolaylaştırıcı olarak belirlemesinin hem pozitif eş ilişkileri hem de çocuk bakımı konusunda eşlerin iş yükünü paylaşmaları açısından önemini vurgulamaktadır. Ayrıca bulgular özellikle yeni bebek sahibi olmuş ya da anne adaylarının, çocuğun yaşı ya da çocuk sayısına bağlı olmaksızın kolaylaştırıcı rolü benimsemeleri konusunda farkındalıklarını arttırması açısından önem taşımaktadır. Anne bekçiliği, birlikte ebeveynlik, ortak ebeveynlik, baba katılımı

Anahtar Sözcükler: Anne bekçiliği, birlikte ebeveynlik, ortak ebeveynlik, baba katılımı

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKÂ VE MUTLULUK ARASINDAKİ LİDERLİK YÖNELİMLERİ ARACI ROLÜ

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf AKYIL

yusufakyil430@gmail.com
Millî Eğitim Bakanlığı
Orcid ID: 0000-0002-9482-1429

Özet

Araştırmada üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ ile mutluluk düzeyleri arasındaki liderlik yönelimleri aracı rolü incelenmiştir. Verileri bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde eğitim gören farklı bölümlerin erişilebilir örneklem yoluyla toplanmıştır. Araştırma toplam 418 öğrenci oluşmaktadır. Bu öğrencilerin yaş aralığı 18-32, cinsiyet olarak ise 109 erkek, 309 kız dağılımı mevcuttur. Veri toplama aracı olarak Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeği–Kısa Formu, Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği ve Oxford Mutluluk Ölçeği-Kısa Formu kullanılmıştır. Verilerin analizi Spss 26 ve Amos programı ile, Pearson moment çarpım korelasyonu, doğrulayıcı faktör analizi ve yapısal eşitlik modeli kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada duygusal zekâ ile mutluluk, duygusal zekâ ile liderlik yönelimi ve liderlik yönelimi ile mutluluk değişkenleri arasındaki ilişkiye bakılmış ve pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak duygusal zekâ nın mutluluk ve liderlik yönelimlerini anlamlı düzeyde pozitif yordadığı, aynı şekilde liderlik yönelimlerinin de mutluluğu pozitif yönde anlamlı olarak yordadığı görülmüştür. Ek olarak duygusal zekâ ile mutluluk arasında liderlik yönelimlerinin kısmı aracı etkisi olduğu neticesine varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: duygusal zekâ , mutluluk, liderlik, liderlik yönelimleri

ANLAMAYA DAYALI TASARIM (UBD) TEMELLİ YÜRÜTÜLEN İNGİLİZCE DERSİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ

Seda YİĞİT VAR

sedaygtt@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-6383-2275

Prof. Dr. Mehmet GÜROL

gurolmehmet@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID:

Özet

Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar yabancı dil öğretim programında yapılan köklü ve yenilikçi değişimlere rağmen öğrencilerin öğrenmelerini gerçek yaşama aktarmada yetersiz kaldığı söylenebilir (Günal Şahan,2019; Işık,2018;Mehdiyev vd.,2016; Paker,2012). Öğrencilerin öğrenilen bilgiyi eğitim hayatlarının devamında kullanabilmesi ve buna ek olarak okul dışındaki hayatlarında da karşılaştıkları durumlara uyarlayabilmeleri için farklı yöntemlerin kullanılması bu duruma çözüm olabilir. Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin anlamaya dayalı tasarım modeli ile tasarlanan İngilizce derslerine ilişkin görüş ve deneyimlerini belirlemektir. Anlamaya dayalı tasarım, istenen sonuçların belirlenmesi, kanıtların belirlenmesi ve öğrenme planının yapılması aşamalarından oluşan; öğrencilerde anlamayı sağlayarak derste öğrendiklerinin gerçek yaşama aktarılmasını amaçlayan bir ünite tasarımı veya öğretim programı çerçevesidir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim ve öğretim yılı ikinci döneminde Zonguldak ili Gökçebey ilçesinde bir devlet okulunda beşinci sınıfa devam eden 27 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler görüşmeler, öğrenci günlükleri, video ve fotoğraf kayıtları, öğrenci performans ürünleri ve araştırmacı notları yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın uygulama süreci dört hafta sürmüştür. Veri toplama işlemlerinde öncelikli olarak gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra anlamaya dayalı tasarım öğretim modeline uygun olarak 5.Sınıf İngilizce dersi 'Health' ünitesi kapsamında 20 saatlik ünite planı hazırlanmıştır. Belirlenen kazanımlara ulaşmak için ders etkinlikleri, oyunlar, derslerde kullanılacak materyaller, çalışma kağıtları, teknolojik araç ve gereçler araştırmacı öğretmen tarafından anlamaya dayalı tasarım (UbD) çerçevesine göre hazırlanmıştır. Öğrencilere uygulama öncesi gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Her ders sonrası öğrencilerden kendilerini daha rahat ifade edebilecekleri için ana dillerinde günlük tutmaları istenmiş, uygulama sonunda ise öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Toplanan veriler içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Veriler analiz edilirken verilerin kodlanması, temaların bulunması, temaların ve kodların düzenlenmesi, bulguların açıklanması ve yorumlanması aşamaları izlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin UbD modelinin derslerinde kullanılmasından memnun olduğu, yapılan etkinliklerin anlamayı kolaylaştırdığı, önceki derslere kıyasla UbD modeli ile tasarlanan derslerin olumlu yönde farklılaştığı, modelin öğrencilerde olumlu etki bıraktığı ve derse karşı görüşlerinde olumlu yönde değişim sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar, UbD'nin geleneksel yabancı dil öğretimine alternatif bir model olduğu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Anlamaya Dayalı Tasarım, Öğretim Tasarımı, Yabancı Dil Öğretimi

WEB 2.0 UYGULAMALARIYLA DESTEKLENMİŞ AFET EĞİTİMİ

Kevser ARSLAN

arslankevser96@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-0658-7175

Neslihan KÖŞGER

neslihankosger@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-2854-0001

Prof. Dr. Aslı GÖRGÜLÜ ARI

agorgulu@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-6034-3684

Özet

Dünya üzerinde farklı doğa olayları meydana gelmektedir ve farklı etkiler oluşturarak insan ve doğal çevre üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmektedir. İnsan ve doğa üzerinde ciddi etkiler yaratabilen yıkıcı doğa olayları, can ve mal kayıplarını da beraberinde getirmektedir. Yıkıcı doğa olayları arasında deprem, tsunami, kasırga, sel, kuraklık, volkanik patlamalar sayılabilmektedir. Ülkemiz sahip olduğu konumu nedeniyle farklı doğal afetlerle karşı karşıya kalabilmektedir. Yakın zamanda yaşanan yıkıcı bir doğa olayı olan 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş depremi, bir afet ülkesi olduğumuzu çok büyük kayıplar oluşturarak ve insanlara tarifi olmayan acılar yaşatarak hatırlatmıştır. Doğal afetlerin oluşumunun engellenmesi ve ortaya koyacağı zararları önüne geçilmesi mümkün değildir. Ancak afetlere yönelik hazırlık evresi, afet esnası ve sonrasında alınabilecek tedbirler ve korunma metotlarıyla olumsuz etkilerin önüne geçilebilmektedir. Dolayısıyla bireylere kazandırılabilecek afet bilgisi, afet korunma yolları ve afet bilinci önemine işaret edilebilmektedir.

Bu noktada bireylere afetlere yönelik farkındalık ve bilinç kazandırılması, planlanacak etkin bir afet eğitimine işaret etmektedir. Gelişen teknolojiyle beraber, eğitim ve öğretim alanında dijital materyallerin de kullanımı giderek artmaktadır. Dijital teknolojilerin bir parçası olarak ise Web 2.0 uygulamaları öne çıkmaktadır. Web 2.0 uygulamaları, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirebilir ve öğrenme sürecini daha etkili hale getirebilmektedir. Nitekim ortaokul düzeyi gibi küçük yaş grubu öğrencilere uygun olabilecek Web 2.0 teknolojileriyle oluşturulabilecek materyaller öğrencilerin öğrenmesini destekleyebilecektir. Bu doğrultuda afet öğretiminde Web 2.0 araçlarından yararlanılmasının olumlu çıktılar sunabileceği kanısı, afet öğretimine entegre edilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Buradan hareketle, ortaokul öğrencilerine yönelik olarak gerçekleştirilecek mevcut çalışmanın hedefi şekillendirilmiştir. Çalışmada, Web 2.0 uygulamalarıyla desteklenen afet öğretiminin, ortaokul öğrencilerinin afet bilinci algı düzeylerine ait etkilerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bununla beraber öğrencilerin verilen Web 2.0 tabanlı gerçekleştirilen afet öğretimine ve afetlere yönelik görüşlerinin tespit edilmesi hedeflenmektedir. Çalışma hedefi doğrultusunda belirlenen beşinci sınıf düzeyinde öğrenim görmekte olan 60ortaokul öğrencisi çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırma, nitel ve nicel araştırma modellerinin bir arada olduğu karma yöntem araştırmasına dayalı olarak yürütülmüştür. Nicel boyutunda yarı deneysel desenden yararlanılmış ve nitel boyutunda ise öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir .Çalışma grubuna dâhil edilen katılımcı öğrencilerin yarısına web 2.0 uygulamalarına dayalı oluşturulan materyallerle; diğer yarısına ise ders kitabına bağlı kalınarak geleneksel fen öğretimi gerçekleştirilmiştir. Çalışma uygulama sürecinde, her bir yıkıcı doğa olayına (afetlere) yönelik olarak tasarlanan web 2.0 materyallerinden yararlanılmıştır. Öğrencilere web 2.0 uygulamalarıyla oluşturulan; dijital oyun, dijital hikâye, çizgi roman, kavram haritaları ve videolara dayalı öğretim gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, yıkıcı doğa olaylarına ait bilgi testi, afet bilinci algı ölçeği maddeleri ve görüşme formlarından yararlanılmıştır. Araştırmada elde edilen nicel veriler istatistik programına aktarılarak; nitel veriler ise içerik analizine başvurularak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları Web 2.0 uygulamalarıyla desteklenmiş fen öğretiminin geleneksel fen öğretimine kıyasla afet bilinci düzeyi üzerinde olumlu etkisi olduğu

tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin Web 2.0 uygulamalarıyla desteklenen fen bilimleri öğretimine olumlu bir bakış açısı sergilediği ortaya konulmuştur. Olumlu çıktılar doğrultusunda, öğrenci öğrenmelerinin iyi bir noktaya taşınmasında Web 2.0 uygulamalarının afet bilinci geliştirilmesinde, eğitimciler tarafından kullanılabileceği önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Teknoloji, Web 2.0 Uygulamaları, Fen Öğretimi, Afetler, Başarı, Afet Bilinci.

TÜRKİYE'DE FEN EĞİTİMİNDE WEB 2.0 ARAÇLARI İLE YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ: META-SENTEZ ÇALIŞMASI

Neslihan KÖŞGER

neslihankosger@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-2854-0001

Prof. Dr. Aslı GÖRGÜLÜ ARI

agorgulu@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-6034-3684

Özet

Web 2.0 araçları öğretmenlerin ve öğrencilerin etkileşim içinde oldukları, sosyal ilişkiler kurdukları ve birlikte öğrenme deneyimleri kazandıkları ortamlardır. Öğrenciler bu ortamlarda çevrim içi olarak kendi öğrenme deneyimlerini oluşturabilmekte ve öğrenme stillerini belirleyebilmektedirler. Web 2.0 eğitim sistemi yapılandırmacı eğitim felsefesi için de uygun bir ortam olarak görülmektedir. Ezberleme veya bilgi edinmenin yanı sıra öğrencilerin Web 2.0 ortamlarında animasyon ve simülasyon gibi araçları kullanarak konular hakkında daha somut öğrenme deneyimleri kazanmalarına ve kendi kendine öğrenmelerine olanak tanımaktadır. Özellikle pandemi döneminde uzaktan eğitimi aktif katılımlı hale getirebilmek, soyut konuların daha çok görsel, video ve animasyon kullanarak somutlaştırılması için web tabanlı birçok eğitim uygulama platformlarından faydalanılmıştır.

Bu çalışmada, 2019- 2023 yılları arasında Türkiye'de fen eğitiminde Web 2.0 araçları ile yapılmış 36 makale ve yüksek lisans tezinin nitel araştırma tekniklerinden olan meta-sentez yöntemi ile incelenip analiz edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmadaki verilerin seçiminde Google Akademik arama motoru, Dergi Park ve Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Ulusal Tez Tarama Merkezi veri tabanlarından "Web 2.0", "eğitimde Web 2.0" anahtar kelimeleri ile ulaşılan ve "fen eğitimi" konulu makale ve yüksek lisans tezleri seçilerek incelenmiştir. İncelenen çalışmaların meta-sentezinde yıllara, yayın türüne, araştırma yöntemine, örneklem tercihine, veri toplama araçlarına, veri analiz yöntemlerine, ünite tercihlerine ve kullanılan Web 2.0 araçlarına göre dağılımlarının kodlar oluşturularak incelenmesi amaçlanmıştır. Analizler sonucunda tez ve makalelerden elde edilen veriler tablo ve grafik haline getirilerek yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunda; online eğitimin de hayatımıza girmesi ile birlikte fen eğitiminde Web 2.0 araçları kullanımına yönelik yapılan çalışmalarda öğretmenlerin ilgilerinde ve son yıllarda yapılan çalışma sayısında artış olduğu gözlemlenmiştir. İncelenen çalışmalarda en çok karma ve nicel araştırma yöntemlerinin tercih edildiği saptanmıştır. Çoğunluklu olarak öğretmen adayları ve 7. Sınıf öğrencileri ile uygulamaların yapıldığı, DNA ve Genetik Kod, Dünya, Güneş ve Ay, Işık, Kuvvet ve Hareket gibi konuların en çok çalışıldığı tespit edilmiştir. Öğretmen adayları ile yapılan çalışmalar incelendiğinde en çok Web 2.0 araçlarının derslerde kullanımının faydaları ile ilgili görüşleri ve eğitimde teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin alınması, tutum ve akademik başarı gibi kriterlerde değerlendirmelerin yapıldığı gözlemlenmiştir. En çok tercih edilen Web 2.0 araçlarına bakıldığında; Padlet, Powtoon, Canva, Prezi, Epuzzle, Kahoot, Plickers ve Pixton gibi araçların sıklıkla kullanıldığı görülmüştür.

Meta-sentez sonucunda fen eğitiminde Web 2.0 araçlarının kullanımının dersleri daha eğlenceli ve ilgi çekici hale getirdiği, öğrencilerin online eğitim gibi çevrim içi ortamlarda etkileşimini arttırdığı ve işbirlikli çalışma ortamı sağladığı, öğrenmeyi kalıcı hale getirdiği, kullanılan görsel ve videolar sayesinde güdülenmeyi sağladığı bulguları elde edilmiştir. Öğretmen adaylarının Web 2.0 araçları sayesinde zamanı daha iyi kullanabildikleri; internet kullanma, bilgisayar kullanma ve Web 2.0 araçlarını etkili bir şekilde kullanma becerilerine de katkı sağladığı çıkan sonuçlar arasındadır. Bu sonuçlar doğrultusunda Web 2.0 araçlarının fen eğitiminin diğer disiplinlerinde de kullanılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmadan sonra yapılabilecek çalışmalarda yurt dışında

yapılmış makale ve tezlerin incelenip sonuçlarının Türkiye'deki çalışmalar ile karşılaştırmalı bir okuma yapılmasının önerilmektedir. Bu sayede fen eğitimi ile ilgili kapsamlı yargılara varılabilir.

Anahtar Kelimeler: Fen eğitimi, Web 2.0 araçları, meta sentez, eğitim

NAKKAŞ OSMAN SURNÂME-İ HÜMÂYÛN DİJİTAL MİNYATÜR SERGİSİ

Doç. Dr. N. GAMZE ILICAK

ngilicak@gelisim.edu.tr
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0002-1193-5384

Özet

Dijitalleşme ile analog biçimdeki data, gündelik hayata dair öğeler dijital şekle dönüştürülmektedir. Sosyal, siyasal, finansal hatta kültürel alanlara dair bilgiler ve değerler dijital alanlara entegre edilmektedir. Kültürel mirasın çeşitli teknolojiler aracılığıyla dijitalleştirilmesi hem doğal afetler, terörist saldırılar, savaşlar yüzünden gerekli hem de yeni neslin erişimine kolaylık sağlama, kültürel mirası genç nesle sevdirme ve tanıtma açısından önemlidir. Kültürel mirasın web sayfalarına aktarılması çeşitli sebepler yüzünden evinden çıkmayan/çıkamayan ya da engellere sahip bireyler ve de yaşlılarla da etkileşimi sağlamaktadır. Dijitalleşmeyle oluşturulan arşivler, kültürel değerlerin sürdürülebilir olmasına yardımcı olmaktadır. Kültürel mirasın, dijital formata aktarılması uluslararası sözleşmelerle desteklenmekte ve toplumlardan bu konu hakkında sorumluluk alması beklenmektedir. Geleneksel sanat dallarından biri olan minyatür sanatı da 2020 yılında UNESCO somut olmayan kültürel miras listesine eklenmiştir. Dünya mirası olarak kabul edilen bu sanatın; gündeme getirilmesi, bu sanat dalının icracıları olan nakkaşların ön plana çıkartılması ehemmiyet arz etmektedir. Minyatür sanatının geçmişteki ve günümüzdeki örneklerinin görünür hale gelmesi, farklı yöntemlerle ortaya konulması minyatür sanatına katkı sağlamaktadır. Bu çalışmada dijital sanat teriminden hareketle dijital sergi kavramı izah edilecektir. Dijital sergi mefhumu açıklandıktan sonra dijital sergi ve kültürel miras arasındaki bağa yer verilecektir. Türk minyatür sanatının kıymetli ismi Nakkaş Osman'ın hayatı kısaca irdelenecektir. Nakkaş Osman'ın baş nakkaş olarak yer aldığı Surnâme-i Hümâyûn adlı yazma esere yönelik malumat verilecektir. "360 Kültür Sanat Gösterimi" projesi kapsamında gerçekleştirilen "Nakkaş Osman Surnâme-i Hümâyûn Dijital Minyatür Sergisi" tanıtılacaktır. Dijitalleşme çağının başlamasıyla ortaya çıkan dijital sergileme yöntemi "Nakkaş Osman Surnâme-i Hümâyûn Dijital Minyatür Sergisi" ile somutlaştırılmış olacaktır. Çalışmada geleneksel sanatlara dair unsurların varlıklarını sürdürebilmek adına çağı ve çağın yeniliklerini takip etmesinin, dijitalleşmenin yararlı olabileceği fikri desteklenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Dijitalleşme, Dijital Sergi, Minyatür, Nakkaş Osman, Surnâme-i Hümâyûn.

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK ALANI: TÜRKİYE VE MALTA

Tuğçe ALTUNBAŞ

tugce_altunbas@hotmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi-Doktora

Hüseyin BERKEN BİNAY

huseyinberkenbinay@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi-Doktora
Orcid ID:

Özet

Psikolojik danışma ve rehberlik, Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkarak gelişmiş ve dünyaya yayılarak bir meslek alanı haline gelmiştir. Türkiye'de 1950'li Yılların başında, Marshall planı çerçevesinde Amerika Birleşik Devletleri'nden Türkiye'ye gelen uzmanlarla MEB tarafından uygulanan eğitim sistemi incelenmiş, kimi konularda raporlar yazılmış, konferans ve seminler düzenlenmiş ve rehberlik ile ilgili ilk pilot uygulamalar yapılmaya başlanmıştır. 1968 yılına kadar Malta'da ise psikolojik danışmanlık sadece baskın bir din yapısının hakim sürdüğü Katolik Kilisesi'nde uygulanmaktadır. Kilisede aileler ve çiftler için manevi yön odaklı bir danışmanlık süreci yer almaktadır. PDR alanı her iki ülkede de 1970'li yıllardan sonra alandaki gelişmeler hızlanmıştır. 1970-1971 Eğitim-Öğretim yılından itibaren Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ile çalışmalar başlamış ve sonraki yıllar içerisinde artarak devam etmiştir. Malta'da da benzer yıllarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri eğitim ve istihdam bakanlığında yer almaya başlamıştır. Malta'da eğitimde psikososyal departmanında çalışacak olan uzmanlar sosyal refah fakültesi ve eşdeğer kursları bitirmiş ve uzmanlıklarına göre yüksek lisans veya daha yüksek akademik yeterlilik derecesine sahip olması beklenmektedir. Eğitim psikologları, sosyal hizmet uzmanları gibi bu niteliklere sahip olan kişiler için çağrı yapılmakta ve mülakattan sonra işe alımlar olmaktadırlar (Sammut, 2017). PDR meslek alanının gelişimi noktasında, benzer yıllarda yapılanmış bir ülke olan Malta'daki PDR oluşumunun ortak noktaların ve farklılıkların sistemli olarak ele alınmasının önemli olduğu düşünülmüştür. Bu bakış açısıyla çalışmanın amacı, lisans düzeyde psikolojik danışma ve rehberlik programı olan Türkiye ve Malta'yı PDR alanını, kronolojisini, psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerini, ders içerikleri, mesleki yeterlilikleri, psikolojik danışmanlık eğitimi ve uzmanlık alanları, çalışma alanlarını ve akreditasyonu sonuçsal bir bağlam içerisinde karşılaştırmalı olarak açıklamaktır. Bu araştırma, olguların derinlemesine ele alınıp açıklandığı tümevarımcı bir yaklaşımla, var olan bilgilerden yola çıkarak, zengin betimlemelere, karşılaştırmalı ve ilişkisel yorumlamalara, yeni ve farklı bakış açılarına ulaşıldığı, nitel veri toplama yöntemlerinden, belgesel tarama olarak açıklanan doküman analizine bağlı 22 kaynağın incelenmesine dayalı olarak yapılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda Türkiye'de psikolojik danışmanlığın uzun bir geçmişinin olduğu ancak Maltadaki gibi sistematikleşemediği, standart bir kılavuzunun olmadığı, psikolojik danışma ve rehberlik programlarının, lisans ve lisansüstü programlarının akreditasyonu ile ilgili sonuca varılmış bir çalışması olmadığından dolayı, psikolojik danışman eğitiminde Süpervizyon konusunda da standardizasyon bulunmadığı ancak şu anda da yürütülen ve yapılacak çalışmalarla Malta'da olduğu gibi standardizasyona kavuşacağı öngörülmektedir.

Anahtar Sözcükler: PDR, Türkiye, Malta, Psikolojik danışma ve rehberlik

KRİPTO PARA VE SPOR BAHİSİ OYNAMA GEÇMİŞİ OLAN BİR DANIŞANIN KUMAR OYNAMA PROBLEMİ: BİR OLGU SUNUMU

Uzm. Emre YILMAZ

psikologemreyilmaz@gmail.com
TURİNG & GÜNEŞ ÇOCUK AKADEMİ
Orcid ID:

Özet

Olgu sunumunun amacı, kripto para ve spor bahisi oynama geçmişi olan bir danışanın iyileşme sürecinin ele alınmasıdır. 39 yaşında erkek olgu, kumar oynama problemi ve beraberinde ailesiyle yaşadığı sorunlar nedeniyle başvurmuştur. Olguya DSM-V tanı kriterleri göz önüne alınarak kumar bağımlılığı tanısı kriterlerini karşıladığı gözlenmekle birlikte, danışanın kumar oynama şiddetini ölçmeye yönelik South Oaks Kumar Tarama Testi uygulanmıştır. Danışan ile BDT (Bilişsel Davranışçı Terapi) ve Motivasyonel Görüşme temelinde seanslar gerçekleştirilmiştir. Sürece ailesi de dahil edilerek, tedaviye katılım süresince aileye de psikolojik destek sağlanmıştır. Sekiz aylık süreç sonucunda BDT ve Motivasyonel Görüşme temelli yaklaşımın danışanın kumar oynama davranışını belirgin ölçüde azalttığı, görüşme seyrinin periyodu içerisinde bahissiz geçirdiği zaman dilimi, yaşadığı kayma (kripto para işlemi) haricinde bahis oynamadığı gözlenmiştir. Türkiye'de patolojik kumar probleminin azımsanmayacak düzeyde olduğu yapılan çalışmalarda görüldüğü gibi, kripto paraya yönelik de yönelmelerin gözle görülür şekilde yaygınlaştığı gözlenmektedir. Bu bağlamda, geniş ölçekli ve uzun dönemli araştırmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: bahis, bağımlılık, kriptopara

DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİNİN AYRIŞMA - BİREYLEŞME VE ÖZ DUYARLIK ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ[4]

Berfin KUL

berfinkul21@istanbularel.edu.tr
İstanbul Arel Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Kamile Gamze YAMAN

gamze.alcekic@marmara.edu.tr
Marmara Üniversitesi
Orcid ID:

Özet

Giriş ve Problem Durumu: Antik Yunan döneminden beri bireyin içsel süreci hakkında bilgi veren ve insan yaşamı için önemli olan duygular üzerinde durulması, duyguların düzenlenmesi yönünde çalışmaların yapılmasına sebebiyet vermiştir (Greenberg, 2004). İçsel ve dışsal bir süreç olarak ele alınan duygu düzenleme, bireyin duygularını, duygularına karşı geliştirmiş olduğu davranışlarını ve söz konusu duyguları açığa çıkaran tepkileri inceleyen, değerlendiren ve bazı durumlarda da değiştirilmesine yardımcı olan durumlar olarak ifade edilmektedir (Gross, 1998 & Thompson, 1991). Duygu düzenlemeler sosyal hayat içinde gelişmekte ve bireyin hayatı boyunca devam etmektedir (Hoffman ve ark., 2016). Zaki ve Williams (2013) kişilerarası duygu düzenlemeyi, sosyal desteğin karşılandığı, yaşam içerisinde duyguların karşılıklı olarak paylaşıldığı ve bireylerin diğerlerinin duygusal süreçlerini olumlu yönde etkilemeye yönelik motivasyonel davranışlar sergilediği olgular olarak ifade etmektedir. Arnett'in (2000) ayrışma bireyleşme kuramında, beliren yetişkinlerin bu dönem içerisinde diğerleriyle yakın ilişkiler kurmayı, meslek sahibi olarak hayatlarının bir başka dönemine geçmeyi ve farklı hayat görüşleri kazanmayı öğrendiği açıklanmaktadır. Son yıllarda alan yazınında popüler olan öz duyarlıktır ise bireyin kendi acısını tanımasını, diğerlerinin çektiği acıya eşlik etmeyi ve acı dolu deneyimi öğrenerek kendisine ve başkalarına şefkatle yaklaşmayı içermektedir (Neff, 2004). Öz duyarlığın, öz sevecenliğe karşı öz yargılama, paylaşımların bilincinde olmaya karşı izolasyon ve bilinçliliğe karşı aşırı özdeşleşme şeklinde üç temel bileşeni bulunmaktadır (Neff, 2011). Beliren yetişkinlerde kişilerarası duygu düzenleme sürecinin ve bunun yanında sağlıklı ayrışabilmenin, genç bireylerin hem sosyal çevresiyle etkileşim içerisinde olmasında hem de kendi bireyselliğini kazanmasında ve aynı zamanda öz duyarlık üzerindeki çalışmalar yeni olduğu için bireylerin kendilerine karşı duyarlılığının önemli olabileceği düşünülmektedir. Bütün bunlar doğrultusunda, bu çalışmada genç yetişkinlerde kişilerarası duygu düzenlemenin öz duyarlılık ve ayrışma bireyleşme üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Yöntem: Türkiye'de yaşayan 18 – 29 yaş aralığındaki 340 genç yetişkinden elde edilen veriler ile duygu düzenleme becerilerinin bireyleşme ve öz duyarlık üzerindeki etkisinin inceleneceği bu araştırmada, duygu düzenleme becerileri bağımsız değişken, bireyleşme ve öz duyarlık ise bağımlı değişken olarak ele alınmaktadır. Araştırmada nicel veri toplama yöntemi ile çalışılmış olup veri analizinde SPSS paket programı yardımı ile regresyon analizi ve fark analizi (t testi analizi) yapılması düşünülmektedir. Araştırmada Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği (Saruhan, Başman ve Ekşi, 2019), Öz Duyarlık Ölçeği (Akın ve Akın, 2007), Beliren Yetişkinler İçin Bireyleşme Testi (Karataş ve ark., 2019) ve araştırmacı tarafından oluşturulan demografik bilgi formu kullanılarak, Google form üzerinden oluşturulan anket çevrimiçi şekilde katılımcılara ulaştırılarak araştırmanın verileri toplanmıştır. Beklenen/Geçici Sonuçlar Araştırma kapsamında yapılacak olan veri analizi sonucunda kişilerarası duygu düzenleme ile ayrışma - bireyleşme arasında bir pozitif yönde, kişilerarası duygu düzenleme ile öz duyarlığın alt bileşenlerinden olan ortak paylaşımların bilincinde olma ve bilinçlilik arasında pozitif yönde ve son olarak da öz sevecenlik ile kişilerarası duygu düzenleme arasında negatif yönde anlamlı bir

[4] Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazarın danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından üretilmiştir.

ilişki çıkması beklenmektedir. Son olarak literatür taraması yapıldığında söz konusu değişkenler ile ilgili ortak bir çalışmanın yapılmadığı gözlemlenmiş olup, söz konusu çalışmanın alan yazınına katkısı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Duygu düzenleme, kişilerarası duygu düzenleme, ayrışma-bireyleşme, öz duyarlık

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİNİN ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARI İLE ÖZ-DUYARLIK AÇISINDAN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Havvanur AKYOL KOL

havvanur.akyol@medipol.edu.tr
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0002-9237-3650

Prof. Dr. Müge YUKAY YÜKSEL

muge.yuksel@marmara.edu.tr
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0002-7425-2716

Özet

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ve öz-duyarlık özelliklerinin psikolojik sağlamlık düzeyini yordama gücüne göre incelenmesidir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin algılanan ebeveyn tutumları, öz-duyarlık ve psikolojik sağlamlık düzeyleri çeşitli demografik değişkenlere göre değerlendirilmiştir. İlişkisel tarama modelindeki araştırmanın örneklemini iki farklı devlet üniversitesinde öğrenim gören toplam 433 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmaya 240 kadın (%55,4) ve 193 erkek (%44,6) öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç), Öz-Duyarlık Ölçeği, Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada algılanan ebeveyn tutumları, öz-duyarlık ve psikolojik sağlamlığın demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi yapılmıştır. Son olarak, algılanan ebeveyn tutumları ve öz duyarlığın psikolojik sağlamlığı yordama gücü çoklu doğrusal regresyon analizi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında toplanan verileri analiz etmek için SPSS 25 paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin algılanan ebeveyn tutumlarından anne için reddedicilik puanı cinsiyete göre; annenin algılanan aşırı koruyuculuk tutumu gelir düzeyine göre; annenin algılanan duygusal sıcaklık tutumu kardeş sayısına göre farklılaşmaktadır. Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeyleri gelir durumuna; öz-duyarlık düzeyleri ise kardeş sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaşma göstermektedir. Bununla birlikte, üniversite öğrencilerinde öz duyarlığın olumlu alt boyutlarından öz sevecenlik, paylaşımların bilincinde olma ve bilinçlilik ile psikolojik sağlamlık arasında pozitif yönde; öz duyarlığın olumsuz alt boyutlarından öz yargılama, izolasyon ve aşırı özdeşleşme ile psikolojik sağlamlık arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunduğu saptanmıştır. Hem anne hem de baba için; ebeveyn tutumlarından duygusal sıcaklık ile öz- duyarlığın yüksek olduğuna işaret eden alt boyutlarından öz-sevecenlik, paylaşımların bilincinde olma ve bilinçlilik arasında pozitif yönde; öz-duyarlığın düşük olduğuna işaret eden alt boyutlarından öz-yargılama, izolasyon ve aşırı özdeşleşme arasında negatif yönde ilişki olduğu görülmüştür. Hem anne hem de baba için; ebeveyn tutumlarından aşırı koruyuculuk ve reddedicilik ile öz-duyarlığın düşük olduğuna işaret eden alt boyutlarından öz- yargılama, izolasyon ve aşırı özdeşleşme arasında pozitif yönde; öz-duyarlığın yüksek olduğuna işaret eden alt boyutlarından öz-sevecenlik, paylaşımların bilincinde olma ve bilinçlilik arasında negatif yönde ilişki olduğu görülmüştür. Anne ve babanın duygusal sıcaklık tutumu ile psikolojik sağlamlık arasında pozitif yönde ilişki; anne ve babanın aşırı koruyucu ve reddedici tutumları ile psikolojik sağlamlık arasında negatif yönde ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca anne için algılanan ebeveyn tutumlarının psikolojik sağlamlığı %8, baba için algılanan ebeveyn tutumlarının psikolojik sağlamlığı %7, öz duyarlığın psikolojik sağlamlığı %50 düzeyinde anlamlı bir biçimde yordadığı tespit edilmiştir. Araştırma bulguları literatür ışığında tartışılmış ve hem araştırmacılara hem de uygulayıcılara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Anahtar Kelimeler: Algılanan Ebeveyn Tutumları, Öz-duyarlık, Psikolojik Sağlamlık, Çoklu Doğrusal Regresyon.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK EKOLOJİK OKURYAZARLIK ÖLÇEĞİ UYARLAMA ÇALIŞMASI

Kevser ARSLAN

arslankevser96@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-0658-7175

Prof. Dr. Aslı GÖRGÜLÜ ARI

agorgulu@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-6034-3684

Özet

Çevre sisteminin devamlılığının sağlanmasında, insan ve çevre süreklilik arz eden karşılıklı bir etkileşim halindedir. Çevre sisteminde söz hakkı sahibi insanlar, yaşamsal ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla çevresel kaynakları tüketmiş ve tüketmeye devam etmektedir. Çevresel sürdürülebilirlik, bireylerin yaşamsal gereksinimlerinin karşılaması sonucu ortaya çıkan bilinçsiz kaynak kullanımıyla birlikte tehdit altına girmiştir. İnsan kaynaklı olumsuz etkiler; hâlihazırda yaşanmakta olan ve gelecekte yaşanması muhtemel yaşamı ekolojik zarara uğratmış, ekolojik bozulmalara dayalı yıkımlar meydana getirmiştir. Bu noktada ekolojik bir düzene sahip dünyanın, ekolojik sürdürülebilirliğinin korunması zorunluluğu gündeme gelmektedir. Dolayısıyla çevresel sürdürülebilirlik açısından ekolojik bütünü koruma görevini üstlenen ve ekolojik problemlere çözüm üretebilecek nesiller yetiştirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bireylerin sürdürülebilir çevresel davranış ve yönetim becerisine sahip olması gerekliliğinin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Bireylere verilebilecek etkin bir ekoloji eğitimiyle, bireylerin çevreye ait duyarlılığının arttırılmasına ve ekolojik düzenin korunmasına dikkat çekilmelidir. Nitekim bireylere kazandırılmak istenilen çevre ve ekolojik yaşama yönelik bilgi, beceri ve alışkanlıkların temelinin ortaokul düzeyinde atılması, benzersiz olumlu sonuçlar doğurabilmesi açısından önemli olabilecektir. Bu bağlamda mevcut çalışmada; Ha, Huang, Zhang & Dong (2021) tarafından geliştirilen ekolojik okuryazarlık ölçeğinin, Türkçe 'ye uyarlanarak, geçerlilik ve güvenirlilik analizlerinin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, ölçek uyarlama çalışmasında, nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Türkçe uyarlama aşamasında, dilsel eşdeğerliğin sağlanmasına yönelik dil uzmanları aracılığıyla ölçeğin hem Türkçe çeviri hem de İngilizce geri çevirisi yapılmıştır. Uyarlaması gerçekleştirilecek ölçeğin dil eşdeğerlikleri sınanmış, uzman görüşleri doğrultusunda düzenlemeler yapılmış, dil ve anlatım açısından kontrolleri sağlanmıştır. Pilot uygulaması yapılan ölçek, çalışma grubu olarak belirlenen farklı sınıf seviyelerinde 515 ortaokul öğrencisine uygulanmıştır. Çalışma verileri SPSS ve LISREL programları aracılığıyla analiz edilmiştir. Ekolojik okuryazarlık ölçeğine ait açımlayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Analizler sonrasında beş alt boyuttan meydana gelen 30 maddeden oluşan bir yapı elde edilmiştir. Ölçeğe ait faktör yüklerinin çok iyi düzeyde olduğu ortaya konulmuştur. Ölçeğin 5 faktörlü yapısı doğrulanarak, uyum indekslerinin kabul edilebilir ve mükemmel düzeyde uyum gösterdiği tespit edilmiştir. Ölçeğin tümüne ait Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve 0.834 değerinde olduğu belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, 5 faktörlü 30 maddeden oluşan 5'li likert tipte bir "Ekolojik Okuryazarlık Ölçeği" ortaya konulmuştur. Uyarlaması sağlanan Ekolojik Okuryazarlık Ölçeği 'nin, ortaokul öğrencilerine uygun geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak araştırmacılar ve eğitimciler tarafından yararlanılabilecek bir ekoloji okuryazarlığı ölçme aracı literatüre sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Çevre Eğitimi, Ekolojik Okuryazarlık, Geçerlilik, Güvenirlilik, Uyarlama

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARA SAHİP EBEVEYNLERİN YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARINDAN ALDIKLARI EĞİTSEL DESTEKLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Arş. Gör. Baran YAŞAR

baranyasar@sakrya.edu.tr
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0003-1857-6078

Özet

Özel gereksinimli bireylerin bireysel özellikleri ve öğrenme ihtiyaçları farklı olduğundan her bireye özgü planlamalar ve uygulamalar hazırlamayı gerektirmektedir. Bu bireylerin duygusal, sosyal, akademik gibi alanlarda desteklenmeleri için, ebeveynler çok önemli roller üstelenmektedirler. Ancak ebeveynlerin çocuklarının gelişim dönemlerine, bireysel özelliklerine ve öğrenme ihtiyaçlarına uygun destekler sağlamaları için kendilerinin de destek almaları önemlidir. Günümüzde ebeveynlerin desteklenmesi daha çok sosyal çevre, öğretmen ve okul aracılığıyla sağlanmaktadır. Ancak desteklere kolay erişim zaman ve mekân açısından sınırlıdır. Erişilebilirliği arttıran yapay zekâ asistanları ve uygulamalarının günümüzde birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Bu araştırmada özel gereksinimli çocuklara sahip olan ebeveynlerin yapay zekâ uygulamalarından aldıkları eğitsel desteklere ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 3 Otizm spektrum bozukluğu, 4 zihin yetersizliği tanısı alan çocuğa sahip, okuma yazma becerisi olan ve akıllı telefon kullanan toplam 7 ebeveyn katılmıştır. Ebeveynlere, belirlenen yapay zekâ uygulamalarının tanıtımı ve kullanımı ile ilgili 2 eğitim oturumu düzenlenmiştir. Bu eğitim oturumlarında yapay zekâ uygulamaları çocukların dil ve iletişim, sosyal, akademik beceri alanlarında ve çocukların problem davranışlarının azaltılmasında kullanılabileceği örnekler üzerinden anlatılmıştır. Daha sonra ebeveynlerden 3 hafta boyunca yapay zekâ uygulamalarından destek almaları istenmiştir. Haftalık olarak ebeveynlerden yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla veri toplanmıştır. Toplanan nitel veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmada ebeveynler, yapay zekâ uygulamalarını çok etkileyici bulduklarını, özellikle dil ve iletişim örnekleri ile tuvalet eğitimi konusunda faydalandıklarını belirtmişlerdir. Ebeveynlerin, yapay zekâ uygulamalarının verdiği cevapları bazen de çok karmaşık buldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca yapay zekâ uygulamalarının yanıtları içerisinde bilinmeyen terimlerin kullanıldığı ve bu terimlerin tam olarak ne ifade ettiği anlaşılamadığı belirlenmiştir. İleriye yönelik yapılacak araştırmalarda, öncelikle ailelere özel eğitim alanında kullanılan terimlerle ilgili eğitimler verilerek daha sonra ebeveynlerin bu uygulamaları kullanmaları sağlanabilir. Yapay zekâ uygulamaları hem ebeveynlerle hem de özel gereksinimli çocuklarla çalışılabilir. Ayrıca öğretmenlerin yapay zekâ uygulamaları ile öğretimsel içerik hazırlamaları gibi farklı boyutlar incelenebilir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ , özel gereksinimli birey, aile eğitimi, eğitsel destek

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK DEVLETLERİ EĞİTİM SİSTEMİ

Melikşah Umut YİĞİT

yigitmeliksah07@gmail.com
Yıldız teknik üniversitesi
Orcid ID: 00 00000247203855

Özet

Bu çalışmanın amacı İslamiyet öncesi orta Asya Türk devletlerinin eğitim sistemlerini incelemektir. Çalışma evreni olarak İslamiyet öncesi orta Asya'daki 15 Türk devletleri belirlenmiştir. Örneklem olarak evrenin tümüne ulaşılması hedeflenmiş ancak 12 tane Türk devletine ulaşılmıştır. Nitel araştırmada türünde yapılan bu araştırmada kaynak ve literatür modeli kullanılmıştır. Nitel veriler ise belirlenmiş araştırma sorularına göre betimsel analiz kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, İslamiyet öncesi Türk devletlerinin eğitim sisteminin köklü bir dayanağı olduğu ve ardı ardına kurulan her devletin eğitim sistemini bir sonrakine devrettiği aynı zamanda geliştirdiğini görebiliyoruz. Eğitim sistemine etkisi olan bu devletlerin sadece eğitim sistemi değil genel bilgilerin doğrultusunda birbirlerini tamamlayan veya birbirlerinin devamı olduğu bulgular doğrultusunda kanıtlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: İslamiyet öncesi Türk devletleri, eğitim

COVİD-19 SÜRECİNDE YETİŞKİNLERİN MİNNETTARLIKLARININ İNCELENMESİ

Nagehan Elif AKYAĞ

nagehan.akyag@stu.ihu.edu.tr
İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0001-9705-3165

Prof. Dr. SEFA BULUT

sefa.bulut@ihu.edu.tr
İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ

Özet

Problem Durumu Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü, COVID-19 vakalarının uluslararası olarak artması nedeniyle küresel bir salgın ilan etti (Dünya Sağlık Örgütü, 2022). Türkiye'de 27 Kasım 2022 tarihine kadar 17 milyon kişi hastalanmış ve 101.492 kişi hayatını kaybetmiştir (Türkiye Sağlık Bakanlığı, 2020). Salgının ilerlemesini azaltmak için günlük hayatı etkileyen pek çok önlem alındı. Bu önlemler arasında sosyal mesafeler, evde kalma, yurt dışı ve şehirlerarası seyahatlerde kısıtlamalar, maske kullanımı ve ortak alanların kapatılması yer almaktadır (Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı, 2020). Ön bulguları sunulan bu tez, COVID-19 ile birlikte değişen olguların insanlara olan etkilerine bakmayı amaçlamıştır. Literatür ve yaygın psikoloji yaklaşımlarında iyi oluş, yaşamın anlamı ya da şükran gibi konuların bu süreçte ele alınmadığı görüldüğünden böyle bir tez yazma ihtiyacı görülmüştür. Tezin amacı pandemi dönemini Türkiye'de geçirmiş bireylerin iyi oluş, yaşamın anlamı ve şükür durumlarının incelenmesidir. İyi oluş, minnettarlık ve yaşamın anlamının birbiri ile ilişkilerini; bu unsurlarla olan ilişkilerini incelemektedir. Saha çalışmalarında ve zor durumlardaki bireylerin ele alındığı durumlar baz alınarak tartışılacaktır. Bu kongrede, COVID-19 sürecini Türkiye'de geçirmiş bireylerin yaşamın anlamlarının çeşitli demografik farklılıklara göre incelenmesi ön bulgularla gösterilecektir. "COVID-19 sürecini Türkiye'de geçirmiş bireylerin iyi oluş, yaşamın anlamı ve şükür seviyeleri arasında nasıl bir ilişki vardır?" Tezin araştırma sorusudur. Bu kongrede, COVID-19 sürecini Türkiye'de geçirmiş bireylerin sahip olduğu minnettarlığın çeşitli demografik farklılıklara göre incelenmesi ön bulgularla gösterilecektir. Bu doğrultuda şu soruya yanıt aranacaktır: Minnettarlık sosyo-demografik verilerden cinsiyet, yaş, iş tecrübesi, sektör çeşidi ve şehrin büyüklüğüne göre farklılık gösterir mi?

Yöntem

Bu çalışma nicel araştırmalar sınıfında, deneysel olmayan ve ilişkisel analize giriyor (Akbay, 2019). Öncelikle tezde bu konuların birbirleri ile ilişkide olup olmadıklarını analiz etmeyi amaçlıyor. Bilgilendirilmiş onam formu, sosyo-demografik bilgi formu, PERMA Ölçeği (Demirci, Ekşi, Dinçer ve Kardaş, 2017), Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Telef, 2013), Minnettarlık Ölçeği (Yüksel ve Oğuz Duran, 2012), Yaşamın Anlamı Ölçeği (Demirdağ ve Kalafat, 2015) ölçekleri ile anket oluşturulmuştur ve tez çalışması yürütülmüştür. Ölçeklerin Türkçeleştirilmiş ve güvenirlik-geçerlik analizi yapılmış versiyonları sırasıyla kullanılmış olup Likert ölçeği ile sunulmuştur. Sosyo-demografik bilgi formu cinsiyet, yaş, ikamet ili, medeni durum, varsa çocuk sayısı, çalışan kurumun kamu kurumu olup olmaması, çalışma süresi ve gelir bilgilerini katılımcılardan toplamaktadır. Bu kongrede, COVID-19 sürecini Türkiye'de geçirmiş bireylerin yaşamın anlamlarının çeşitli demografik farklılıklara göre incelenmesi ön bulgularla gösterilecektir. Bu sebeple Minnettarlık Ölçeği ve buna bağlı sonuçlardan bahsedilecektir. Çalışmanın evreni, Türkiye'de yaşayan ve pandemi sürecini geçirmiş bireylerdir Örneklem, pandemi sürecini Türkiye'de geçirmiş ve çeşitli demografik özellikler taşıyan 1652 kişiden oluşmaktadır. Tez bu veri seti kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler pandemi sürecinde farklı şehirlerden toplandığı için online form ile toplanmıştır. Farklı şehirlerden veri toplamak bilinçli olarak hedeflenmiştir çünkü metropol olarak adlandırılan İstanbul, Ankara ve İzmir şehirlerinin verileri ile bunların dışında kalan şehirler olarak verilerin gruplanmak istenmiştir. Rastgele örnekleme yöntemi ile ölçek çeşitli illere dağıtılmıştır. Bulgular Veriler SPSS-22 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Değişkenlerin grup ortalamalarındaki farklılıkları görebilmek için 2 gruplu değişkenlerde bağımsız

örneklem t-test, 3 ve daha fazla gruplu değişkenlerde One-Way ANOVA Analizi uygulanmıştır (Akbay, 2019). Analizler alfa=0,05 seviyesinde uygulanmıştır. Sonuç Minnettarlık Ölçeği çerçevesinde, Covid-19 pandemi sürecini Türkiye'de geçiren yetişkinlerin sahip olduğu minnettarlığa dair yorumlar yapabiliyoruz. Bu yorumlar, sadece Covid sürecinin devam eden etkilerine dair değil, ortaya çıkabilecek benzer durumlarda da uzmanların dikkatini çekebilir. Tezin yorum kısmının yazıldığı süreç 6 Şubat 2023'te meydana gelen büyük güneydoğu depremini de kapsamaktadır. Pandemi ile büyük depremin kimi benzerlikleri vardır; kitlesel olarak insanları etkileme, hayati risk taşıma ve yakınlarının ölümüne sebep olma. Ayrıca bireylerin farklılaşan demografik özelliklerine dair genel bir yorum yapabiliriz. Buna ek olarak, veriler kısa bir sürede toplanmış olup zaman etkisi söz konusu olmamıştır. Çalışma öncesinde minnettarlık olgusu ele alınırken gelir, eğitim, iş tecrübesi, evlilik, çocuk sahibi olma gibi değişkenlerin minnettarlık hususunda bireyleri pozitif ayrıştıracağı beklentisi vardı. İlk dikkat çekici veri, kadınların minnettarlık konusunda erkeklerden daha yüksek bir ölçek ortalamasına sahip olup pozitif ayrışmasıdır. Çocuk sahibi olmak, ikamet ili ve çalışılan kurumun türü, medeni hal, çalışma yılı ise beklenenin aksine anlamlı bir farklılaşma sunmamıştır. Gelir demografik değişkeni ise beklentileri karşılayacak şekilde farklılaşmıştır. Listede yer alan 6581 liradan fazla maaş alan grubun pozitif ve anlamlı şekilde ayrıştığı ve daha yüksek minnettarlık ölçeği ortalamasına sahip olduğu görülmüştür. Gelir düzeyi iyi olan bireylerin yüksek minnettarlık göstermesi sahada önem arz eder zira minnettarlık ve klinikte sunduğu pozitif etkiler uzmanlar için önemlidir. Ayrıca benzer durumun kadınlar için de geçerli olması sahada uzmanlara yardımcı olabilir.

Anahtar Sözcükler: Pandemi, Minnettarlık, İyi Oluş, Yaşamın Anlamı

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

COVİD-19 SÜRECİNDE YETİŞKİNLERİN YAŞAMDAKİ ANLAMLARININ İNCELENMESİ

Nagehan Elif AKYAĞ

nagehan.akyag@stu.ihu.edu.tr
İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID: 0000-0001-9705-3165

Prof. Dr. Sefa BULUT

sefa.bulut@ihu.edu.tr
İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
Orcid ID:

Özet

Problem Durumu Çin'in Wuhan kentinde Aralık 2019'da görülen yeni tip coronavirus (COVID-19) daha sonra tüm dünyaya yayılmaya başladı (Dünya Sağlık Örgütü, 2022). Literatürde ağırlıklı olarak covid sürecinde bireylerin yaşadığı psikolojik zorluklar ele alınmışken, bireylerin şükür, iyi oluş gibi durumlarının daha az gözlendiği ihtiyaç olarak görülmüştür. Bu çalışma COVID-19 ile birlikte değişen hayatımızda bireylerin bu sürece iyi oluş, yaşamın anlamı ve şükür açısından nasıl geçirdiklerini anlamaya çalışacaktır. Bu çalışmanın amacı pandemi dönemini Türkiye'de geçirmiş bireylerin iyi oluş, yaşamın anlamı ve şükür durumlarının incelenmesidir. Bununla birlikte, demografik özelliklerin, iyi oluş, yaşamın anlamı ve şükür ile olan ilişkileri de değerlendirilmeye alınacaktır. İyi oluş ve minnettarlık seviyelerinin birbiri ile ilişkilerini; yaşamın anlamının bu unsurlarla olan ilişkilerini, bu olguların bireylerde demografik özelliklere nasıl değişkenlik gösterdiğini incelemektir. Bu incelemeler bireylerin çalıştığı sektörler özelinde yoğunlaşıp okul bağlamında veli profilleri üzerinde önleyici ve çözüm bulucu rehberlik alanlarında verimin artması da amaçlanmaktadır. Bu kongrede, COVID-19 sürecini Türkiye'de geçirmiş bireylerin yaşamın anlamlarının çeşitli demografik farklılıklara göre incelenmesi ön bulgularla gösterilecektir. "COVID-19 sürecini Türkiye'de geçirmiş bireylerin iyi oluş, yaşamın anlamı ve şükür seviyeleri arasında nasıl bir ilişki vardır?" tezin araştırma sorusudur. Bu soru, yüksek lisans tezinin temelini oluşturmaktadır. Bu kongrede, COVID-19 sürecini Türkiye'de geçirmiş bireylerin yaşamın anlamlarının çeşitli demografik farklılıklara göre incelenmesi ön bulgularla gösterilecektir. Bu doğrultuda şu soruya yanıt aranacaktır: Yaşamın anlamı, sosyo-demografik verilerden cinsiyet, yaş, iş tecrübesi, sektör çeşidi ve şehrin büyüklüğüne göre farklılık gösterir mi?

Yöntem

Bu çalışma nicel araştırmalar sınıfında, deneysel olmayan ve ilişkisel analize giriyor (Akbay, 2019). Tez öncelikle yukarıda bahsi geçen konuların birbirleri ile ilişkide olup olmadıklarını ele alacaktır. Bilgilendirilmiş onam formu, sosyo-demografik bilgi formu, PERMA Ölçeği (Demirci, Ekşi, Dinçer ve Kardaş, 2017), Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Telef, 2013), Minnettarlık Ölçeği (Yüksel ve Oğuz Duran, 2012), Yaşamın Anlamı Ölçeği (Demirdağ ve Kalafat, 2015); bunların Türkçeleştirilmiş ve güvenirlik geçerlik analizi yapılmış versiyonları sırasıyla kullanılmıştır. Bu ölçme araçları, Likert ölçeği kullanılarak sunulmuştur. Sosyo-demografik bilgi formu cinsiyet, yaş, ikamet ili, medeni durum, varsa çocuk sayısı, çalışan kurumun kamu kurumu olup olmaması, çalışma süresi ve gelir bilgilerini katılımcılardan toplamaktadır. Bu kongrede, COVID-19 sürecini Türkiye'de geçirmiş bireylerin yaşamın anlamlarının çeşitli demografik farklılıklara göre incelenmesi ön bulgularla gösterilecektir. Bu sebeple Yaşamın Anlamı Ölçeği ve buna bağlı sonuçlardan bahsedilecektir. Çalışmanının evreni, Türkiye'de yaşayan ve pandemi sürecini geçirmiş bireylerden oluşmaktadır. Örneklem ise, Türkiye'de yaşayan, pandemi sürecini Türkiye'de geçirmiş ve çeşitli demografik bilgiler açısından farklılaşan 1652 adet bireyden oluşmaktadır. Veriler, toplandığı dönemde yaşanan, (Covid-19) pandemisinin etkisiyle ve çeşitli şehirlerden bireylerden veri toplanacak olması sebebiyle çevrimiçi yolla uzaktan toplanmıştır. Farklı şehirlerden veri toplamanın önemi, metropol olarak adlandırılan İstanbul, Ankara ve İzmir şehirlerinin verileri ile bunların dışında kalan şehirler olarak verilerin gruplanmasını sağlamaktır. Bunların anlamlı bir şekilde ölçülebilmesi için rastgele örnekleme yöntemi ile ölçek çeşitli illere dağıtılmıştır. Bulgular Veriler SPSS-22 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Tez için sosyo-

demografik sorular için frekans tablosu oluşturulmuştur. Değişkenlerin grup ortalamalarındaki farklılıkları görebilmek için 2 gruplu değişkenlerde bağımsız örneklem t-test, 3 ve daha fazla gruplu değişkenlerde One-Way ANOVA Analizi uygulanmıştır (Akbay, 2019). Tez analizinde ölçeklerin birbirleri arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü tespit edebilmek için pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Analizler alfa=0,05 seviyesinde uygulanmıştır. Sonuç Yaşamın Anlamı Ölçeği çerçevesinde, Covid-19 pandemi sürecini Türkiye'de geçiren yetişkinlerin yaşamın anlamı, yaşamda aranan anlam ve mevcut olarak yaşamda bulunan anlamına dair yorumlar yapabiliyoruz. Bu yorumlar, sadece Covid sürecinin yansımaları ya da devam eden etkilerine dair değil, ileride ortaya çıkabilecek benzeri durumlarda da uzmanlara yön gösterebilir. Bu çalışmanın yorum kısmının yazıldığı süreç 6 Şubat 2023'te meydana gelen büyük güneydoğu depremini de kapsamaktadır. Kitlesel olarak insanları etkileme, hayati risk taşıma ve yakınlarının ölümüne sebep olma gibi kimi özellikleri benzeyen bu gibi süreçlerde uzmanların ihtiyaç duyabileceği veriler sunulabilir. Ayrıca bu çalışma, kısa bir zaman zarfında veriler toplandığı için zamanlama olarak kıyasa izin vermemekte ve ilişkisel ya da aynı grup içerisindeki farklara bakarak yorum yapmaya müsaade etmektedir. Bu durum, bireylerin farklılaşan demografik özelliklerine dair genel bir yorum yapmamızı sağlayabilir. Bu yolla hangi değişkenin farklılaşabildiğini anlayıp sahada uzmanlara yardımcı olabilir. Çalışma öncesinde yaşamın anlamı olgusu ele alınırken gelir, eğitim, iş tecrübesi, evlilik, çocuk sahibi olma gibi değişkenlerin kabaca yaşamın anlamı konusunda bireyleri pozitif ayrıştıracağı beklentisi varken sonuçlar ve alt ölçekler ok daha detaylı ve farklı bir tablo sunmuştur. Söz konusu kişilerde mevcut olan yaşamın anlamı ve aradıkları yaşam anlamı olarak ayrı ayrı ele alındığında var olan anlam hususunda beklentiler boşa çıkmamış görülmektedir. Fakat bulunmaya çalışan anlam konusunda beklentilerin üzerinde tutarlılıkta bir durum görülmüştür. Düşük gelir, eğitim seviyesi, iş tecrübesi, bekarlık ve çocuk sahibi olmama değişkenleri bireylerde bulunmaya çalışılan anlam konusunda bireyleri pozitif olarak ayrıştırmıştır. Yaşamın anlamı konusunda bu veriler ışığında özet bir yorum yapılacak olursa; gelir ya da tecrübe konusunda dezavantajlı olan, henüz evlenmemiş ya da çocuk sahibi olmamış kişilerin yaşamı anlamlandırma konusunda çaba gösterdiği ve bu konularda tecrübe/avantaj kandıkça da bazı anlamlara sahip oldukları çıkarımı yapılabilir.

Anahtar Sözcükler: Pandemi, İyi Oluş, Yaşamın Anlamı, Minnettarlık

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN PROSOSYAL DAVRANIŞLARI İLE EBEVEYN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Beyza ÇAKICI

cakicibeyza@gmail.com
MEB
Orcid ID: 0000-0002-5705-5905

Doç. Dr. Müslimat Oya RAMAZAN

oramazan@marmara.edu.tr
Marmara Üniversitesi

Doç. Dr. Asude BALABAN DAĞAL

asudebd@marmara.edu.tr
Marmara Üniversitesi

Özet

Giriş

Bu araştırmada 60-72 aylık çocukların prososyal davranışları ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişki, karşılaştırmalı ilişkisel tarama modeli kullanılarak incelenmiştir. Yöntem Araştırma, seçkisiz örnekleme ile belirlenen 178 çocuk, çocukların ebeveynleri ve öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma grubu, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı anasınıfları ve bağımsız anaokullarından toplam 10 okul ile oluşturulmuştur. Araştırmanın verileri 14 sorudan oluşan Ebeveyn Bilgi Formu, 6 sorudan oluşan Öğretmen Bilgi Formu, 22 sorudan oluşan beşli likert tipinde hazırlanmış Çocuk Prososyallik Ölçeği ve 46 sorudan oluşan beşli likert tipinde hazırlanmış Ebeveyn Tutum Ölçeği ile toplanmıştır. Ebeveyn tutum ölçeği dört alt boyuta ayrılmaktadır. Bunlar demokratik ebeveyn tutumu, aşırı koruyucu ebeveyn tutumu, izin verici ebeveyn tutumu ve otoriter ebeveyn tutumudur. Bulgular Yapılan istatistiksel analizler sonucunda çocukların prososyallik düzeyleri ile benimsenen ebeveyn tutumları arasında anlamlı ilişkilere rastlanmıştır. Bu ilişki ebeveyn tutumlarından demokratik ebeveyn tutumu ve koruyucu ebeveyn tutumu ile pozitif yöndedir. Buna göre araştırmaya katılan anne ve babaların yanıtları göz önüne alındığında demokratik ebeveyn tutumu ve koruyucu ebeveyn tutumu benimseyen ailelerin çocukların prososyal davranış düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca araştırmanın değişkenlerinden olan cinsiyet, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, annenin ve babanın çalışma durumu ve aile içi iletişim durumu algısı değişkenlerine göre prososyal davranışların ve ebeveyn tutumlarının farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Sonuç Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara bakıldığında genel olarak beklentileri destekler niteliktedir. Bu araştırma sonuçlarına göre demokratik tutum arttıkça prososyal davranışların arttığı, otoriter tutum arttıkça prososyal davranışların azaldığı söylenebilir. Bu durumda ebeveyn tutumlarının, prososyal davranışlar üzerinde belirgin bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Yapılan bu araştırma sonucunda cinsiyet değişkenine ait sonuçlara bakıldığında araştırmaya katılan kız çocuklarının prososyal davranış düzeylerinin anne, baba ve öğretmen cevaplarına göre erkek çocuklarından daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca araştırma bulguları incelendiğinde çalışan annelerin otoriter ve koruyucu tutumu çalışmayan annelere göre daha fazla benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aile içi iletişim durumu algısı ve anne-babanın öğrenim durumu değişkenlerine bağlı sonuçların da araştırmadan beklentileri karşıladığı söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: okul öncesi, prososyal davranış, ebeveyn tutumları

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AİLE DEĞERLERİ İLE MUTLULUK DÜZEYLERİ VE ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR

asar@sakarya.edu.tr
Sakarya Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-7086-4021

Hilal İNCİ

hilal.inci1@ogr.sakarya.edu.tr
Sakarya Üniversitesi
Orcid ID: 0009-0005-8063-6715

Özet

Son yüzyılda göçler yoluyla kırsal nüfus şehirlere taşınmakta, il ve ilçe merkezlerinde yaşayanların oranı her geçen yıl artmaktadır. Türkiye'de son yüzyılda ortaya çıkan kentleşme ve ekonomik gelişmelerin yol açtığı sosyal değişimlerle birlikte, aile yapısının değişerek geleneksel ailenin yerini çekirdek aile yapısına bıraktığı görülmektedir. Toplumda meydana gelen politik, ekonomik, psikososyal ve kültürel gelişmelere paralel olarak değerler de değişebilmektedir. Başlı başına bir değer ve mutluluğun önemli kaynaklarından biri olan aile kavramı ve genel değer sisteminin bir alt parçası ya da yansıması olarak görülen aile değerleri ile günümüz gençlerinin mutluluk düzeyleriyle olan ilişkisi araştırarak aile değerlerinin mutluluk üzerindeki etkisini anlamak ve aile değerlerinin önemine dikkat çekmek amaçlanmıştır. Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin aile değerleri ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. İlişkisel tarama modeli kullanılan bu araştırmanın çalışma grubunu yaşları 18-25 arasında değişen 331 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların 195'i (%58.9) kadın, 136'sı (%41.1) erkek ve yaş ortalaması 21.46'dır. Araştırmada veri toplama araçları olarak Aile Değerleri Ölçeği, Mutluluk Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Çevrim içi ortamda toplanan verilerin analizinde betimleyici istatistikler, t testi, Pearson Korelasyon Analizi ve tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, aile değerleri alt boyutlarından duygusal bağ, evliliğe bakış ve sadakat ile mutluluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki saptanmıştır. Aile değerlerinin alt boyutları ile cinsiyet ve anne babanın birliktelik durumu değişkenleri arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmuş; gelir düzeyi değişkeni ile istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırma sonuçları ile, küreselleşmeyle birlikte tüm dünyaya yayılan bireyci ve bağımsız kültürün gençlerin aile değerlerine nasıl yön verdiği konusunda literatüre katkı sunulacak ve gençlerin mutluluk düzeylerini artırmak amacıyla yapılacak olan çalışmalara kaynak oluşturulacaktır.

Anahtar Sözcükler: aile değeri, mutluluk, üniversite öğrencileri

YETİŞKİNLERDE KOŞULSUZ KENDİNİ KABUL VE MENTAL İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: FONKSİYONEL OLMAYAN TUTUMLARIN ARACI ROLÜ

Dr. Öğr. Üyesi Osman Hatun

osmanhatun@sinop.edu.tr
Sinop Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0001-8408-7286

Özet

İnsanların mantal sağlık düzeylerinin nasıl arttırılabileceği ve mental sağlık açısından risk ve koruyucu faktörler pek çok çalışmaya konu olmuştur. Önceki çalışmalarda mental sağlık açısından başarı, amaç, karakter özellikleri ve diğerlerinin onayına ihtiyaç duymaksızın kişinin kendini kabul etmesi anlamına gelen koşulsuz kendini kabülün koruyucu bir faktör olduğu saptanmıştır. Ancak koşulsuz kendini kabul ile mental iyi oluş arasındaki ilişkinin daha detaylı açıklanabilmesinde hangi değişkenlerin bu ilişkiye aracılık ettiğinin belirlenmesi de önemlidir. Dolayısıyla bu çalışmada koşulsuz kendini kabul ile mental iyi oluş arasındaki ilişkide fonksiyonel olmayan tutumların aracılık rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın katılımcıları uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen ve yaşları 18 ile 51 ($\bar{x}$ = 24.19, ss= 7.36) arasında değişen 406 (%58 kadın) yetişkin bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların %20'si ilkokul, %27'si lise ve %19'u üniversite mezunu; %35'i ise üniversite öğrencisidir. Sosyo ekonomik düzey açısından incelendiğinde katılımcıların % 46'sı düşük, %38'i orta ve %17'si ise yüksek gelir düzeyine sahip olduklarını bildirmişlerdir. Araştırmanın verileri Koşulsuz Kendini Kabul Ölçeği, Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği Kısa Formu-17 ve Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği aracılığı ile Internet üzerinden toplanmıştır. Araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Koşulsuz kendini kabul, fonksiyonel olmayan tutumlar ve mental iyi oluş puanlarının cinsiyet değişkenine göre ne düzeyde farklılaştığı bağımsız gruplar t testi ile incelenmiştir. Koşulsuz kendini kabul ile mental iyi oluş arasındaki ilişkide fonksiyonel olmayan tutumların aracılık rolü Process Macro (Model 4) ile analiz edilmiştir. Değişkenler arasındaki toplam, doğrudan ve dolaylı etkilerin anlamlılığı ise Bootstrap analizi ile incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre Koşulsuz kendini kabul, fonksiyonel olmayan tutumlar ve mental iyi oluş puanları cinsiyet değişkenine anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Korelasyon analizi sonuçları koşulsuz kendini kabul puanlarının mükemmeliyetçilik ve bağımlılık puanlarıyla negatif ve anlamlı düzeyde, mental iyi oluş puanları ile pozitif ve anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu göstermiştir. Fonksiyonel olmayan tutumlar ise mental iyi oluşla negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkilidir. Aracılık analizi sonuçları koşulsuz kendini kabul ile mental iyi oluş arasındaki ilişkinin açıklanmasında mükemmeliyetçilik ve bağımlılık puanlarının rolünün anlamlı olduğunu göstermiştir. Bootstrap analizi sonuçları, değişkenler arasındaki doğrudan, dolaylı ve toplam etkilerin anlamlı olduğunu ortaya koymuştur. Bulgulara göre, koşulsuz kendini kabul düzeyleri yüksek olan yetişkinlerin mükemmeliyetçilik ve bağımlılık gibi fonksiyonel olmayan tutumlara daha az sahip sahip olduğu ve dolayısıyla da mental iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Sonuç olarak mükemmeliyetçilik ve bağımlılık gibi fonksiyonel olmayan tutumlar yetişkinlerin mental sağlığı açısından risk faktörleridir. Ancak koşulsuz kendini kabulu destekleyen çalışmaların planlanması ve yürütülmesi bireylerin ruh sağlığı üzerinde önleyici ve koruyucu bir rolü olabilir.

Anahtar Sözcükler: Koşulsuz kendini kabul; Mükemmeliyetçilik, Bağımlılık; Mental iyi oluş

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ KİTAPLARINDA KALIP İFADELERİN ANLAMAYA DAYALI DİL BECERİLERİ DOĞRULTUSUNDA İNCELENMESİ (YEDİ İKLİM TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ)

İkbal AKKAR

ikbalakkar44@gmail.com
MEB
Orcid ID: 0000-0003-0824-132X

Özet

Bir dilin öğrenilmesi ve öğretilmesinde kullanılan temel araç gereç ders kitaplarıdır. Dil öğreticisi ve o dili öğrenenler, ilk etapta öğretim aracı olarak ders kitapları ile karşılaşır. Ders malzemesi dendiğinde akla ilk gelen ders kitabıdır. Ders kitapları, bir dil öğrenilir ve öğretilirken başucu kaynakları arasında yer alır. Bu süreç sadece ders kitapları ile sürdürülmez. CD-Rom, sözlük, dil bilgisi kitapları, çalışma kitabı ve bunları kapsayan fotokopileri; ayrıca gazete, dergi, fotoğraf, broşür ve benzeri araç gereçler de bir dilin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılır. Herhangi bir dilin öğretilmesi sürecinde o dilin hali hazırda kullanılan ifadelerinin öğrenici tarafından kullanılması, dilin öğrenilmesine katkıda bulunacağı için önemlidir. Bir dilin kalıp sözlerini içinde barındıran, söz varlığıdır. Türkçenin kalıp haldeki söz varlığı genellikle atasözü, deyim ve ikilemelerden oluşmaktadır. Bu çalışmaya konu edinilen kalıplaşmış ifadeler ise atasözü ve deyimlerdir. Deyimler ile atasözleri o dilin içine yerleşmiş ve dilin konuşanları tarafından benimsenmiş kalıplaşmış ifadeler içinde yer alır. Atasözü; uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz, deme, mesel, sav, darbımeseldir (TDK, 2011:180). Türkçe sözlükte deyim; "genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir." olarak tanımlanmıştır (TDK, 2011: 651). Bu çalışmanın amacı, Yedi İklim Türkçe Öğretimi Seti ders kitaplarında yer alan deyim ve atasözlerinin anlamaya dayalı dil becerilerine (okuma ve dinleme) göre dağılımını belirlemektir. Belirlenen deyim ve atasözleri, incelenen ders kitaplarından alınmış örnek cümleler ile verilmiştir. Çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı araç gereçlerin analizini kapsar. Çalışmada betimsel bir yol izlenmiştir. Çalışmaya konu edinilen ders kitapları incelenmiş, bu kitaplardaki deyim ve atasözlerinin kullanım sıklıkları belirlenmiştir. Kaynak kitaplarda kullanılan deyim ve atasözleri okuma ve dinleme olmak üzere anlamaya dayalı dil becerilerine göre sınıflandırılmıştır. Sınıflandırılan deyim ve atasözleri konu edinilen ders kitaplarından alınmış örnek cümleler ile desteklenmiştir. Çalışmanın sonuç kısmında ders kitaplarında yer alan deyim ve atasözlerinin kullanım sıklığı ve anlamaya dayalı dil becerilerine göre dağılımı üzerinde yorumlar yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Deyim, atasözü, kalıp ifadeler, okuma, dinleme

FUZULİ'NİN LEYLA VE MECNÛN'UNDA TOPLUM DIŞI BİR FİGÜR OLARAK MECNÛN

Dr. Öğr. Üyesi Elife ATEŞ

elates@gelisim.edu.tr
İstanbul Gelişim Üniversitesi
Orcid ID: https://orcid.org/0000-0002-8043-2780

Özet

Sözlüklere baktığımızda "toplum" kavramı ile ilgili olarak "Ortak yasalara uyarak bir arada yaşayan insan topluluğu, cemiyet" ibaresini "toplumsallık" kavramı ile ilgili olarak da "İnsanları bir dizi ortak yaşam kuralları ile aralarında barışı ve bağlılığı sağlayacak biçimde birlikte yaşamaya iten ortak eğilim" ibarelerini görürüz. Bu tanımlara baktığımızda bir toplumu toplum yapanın herkesin bir müşterekte buluştuğu "ortak değerler" olduğu görülmektedir. Bireyler öncelikli olarak çekirdek aileleri üzerinden topluma dahil olurlar. Doğmaları, isim almaları, sünnet olmaları, eğitim-öğretim süreçlerinden geçmeleri gibi evreler onları toplum sahnesine hazırlar. Toplumda asıl statü kazanmaları da çekirdek ailelerinden özerkliklerini ilan edip kendilerinin bir aile kurmasıyla yani evlenmeleriyle olur. Böylelikle birey toplum içerisinde daha sağlam bir statüye kavuşur. Toplum içerisinde bireyin sahip çıkıp saygı duyması gereken temel değerler ise gerektiğinde toplumu için savaşma, toplumun devamı için hareket etme, toplumsal ahlak kaidelerine uyma gibi şeylerdir. Fuzûlî'nin Leyla ve Mecnûn eserine baktığımızda ise Mecnûn karakterinin toplumun kabul edeceği bir figür olmaktan çok uzak olduğunu görürüz. Karşımızda anaya, babaya saygıda kusur eden, toplumun ondan beklentilerini yerine getirmeyen bir kahraman vardır. Bu kahraman; toplumun içinde değil, toplumun dışındadır. Sürekli olarak insanlardan kaçar. O, topluma uyum sağlamak ve o toplumun bekasını sağlamaktan ziyade, toplumun olabildiğince uzağına gitmeyi ister. Örneğin şifa için götürüldüğü Kâbe'de, aşkının artması yanında ikinci dileği insanlardan uzak olmaktır. Öyle ki "İnsanlar içinde zulüm çoktur; sen benim gönlümü tenhalığa alıştır! Beni öyle bir diyarda karar kıldır ki oraya insanoğlunun tozu bile ulaşmasın!" diyerek Allah'a dua eder. Mecnûn baba-oğul arasındaki hukuka da riayet etmez. Misalen Leyla ve Mecnûn'da babanın oğula oğlun babaya karşı sorumlulukları sıralanmaktadır. Buna göre babanın üzerine düşen vazifeler oğlunu sünnet ettirmek, iyi bir eğitim almasını sağlamak ve evlendirmektir. Mecnûn'un babası ilk iki görevini yerine getirir fakat Mecnûn'un deliliği yüzünden "evlendirme" görevini bir türlü yerine getiremez. Oğlun babaya karşı sorumlulukları ise ataya itaat etmek, ata adını yürütmek, atayı düşmanlarına karşı korumak, baba mirasına iyi bir varis olup ata adını yaşatmaktır. Fakat Mecnûn bu sorumlulukları külliyen reddeder ve babasına hiç itaat etmez, onun nasihatlerine kulak vermez. Hatta "(Babacığım), beni terk et, çünkü ben seni terk etmişim" diyerek babasını yok sayar. Bir baba için bu çok utanç verici ve kahredicidir. Bu sitemini Mecnûn'un babası şu sözlerle dile getirir: "Hayatta senden beklediğimi bulamadım; inada düştün, baş eğmedin". Bu bildiride yukarıda verilen örnekler ve benzerleri üzerinden Fuzûlî'nin Leylâ ve Mecnûn mesnevisindeki Mecnûn karakterinin toplum dışılığı ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Fuzûlî, Leylâ ve Mecnûn, Toplum, Toplum dışılık

SINIF ÖĞRETMENLERİNE GÖRE HAYAT BİLGİSİ DERSİNİN KÜLTÜREL ROLÜ

Dr. Öğr. Üyesi Emrullah AKCAN

Gaziantep Üniversitesi
Gaziantep Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-5492-4159

Özet

Eğitim hayatının en önemli dönemi sayılabilecek ilkokul kademesinde verilen temel derslerden biri olan hayat bilgisi dersi, öğrencileri hayatta karşılaşabilecekleri durumlara karşı hazırlar. Bunu ders içeriğinde yer alan temel bilgileri kullanarak hayata dair bilgi, beceri, tutum, davranış ve değerleri kazandırarak gerçekleştirir. Özellikle değer kazandırma veya değer aktarımı hayat bilgisi alanında yapılan birçok akademik çalışmaya temel oluşturmuştur. Çünkü toplumsal hayatı düzenleyen kurallar ve bireylerin davranışlarını yönlendiren olgu değerlerdir. Her toplumun her kültürün kendine özgü değerleri vardır. Bu nedenle Türkiye gibi çokkültürlü toplumlarda değerler çok çeşitli olabilmektedir. Bu da beraberinde bazı sorunları getirmektedir. Özellikle ilkokulda farklı kültürden gelen öğrencilerin bulunduğu sınıflarda farklı değerler farklı davranışları ortaya koymaktadır. Hayat bilgisi dersi, içeriği bakımından, diğer derslere nazaran kültürel kodların daha fazla yer aldığı bir derstir. Bu nedenle farklı kültürlerin birbirlerini tanıması ve baskın kültür dışındaki kültürlerin görünürlüğü açısından oldukça önemli bir derstir. Farklı kültürlerin bir arada yaşamasının tek koşulu tam uyum sağlamaktır. Hayat bilgisi dersi bu hedefe ulaştırabilecek bir derstir. Çünkü Hayat bilgisi dersi, öğrencilerin yaşamlarını sürdürdükleri çevreye tam uyum sağlamak üzere, zihinsel, fiziksel ve ruhsal açıdan bütünleşmelerini amaç edinir. Aynı zamanda ulusal ve evrensel değerleri benimsemiş, kendisi ve toplumdaki diğer bireylerle barışık bireyler yetiştirmeyi amaç edinir. Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerine göre hayat bilgisi dersinin kültürel rolünü ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında farklı kültürlerin yoğun bir şekilde bir arada bulunduğu illerden biri olan Gaziantep'te görev yapan 12 Sınıf öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılarak nitel veriler toplanmıştır. Toplanan veriler MAXQDA bilgisayar programı kullanılarak "içerik analizi" tekniği ile değerlendirilmekte olup, analiz süreci devam etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Farklı kültürler, Hayat Bilgisi, Sınıf Öğretmeni.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKRAN KISKANÇLIĞI ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Öğrenci Sinan Okur

sinanokur@marun.edu.tr
Marmara Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-3439-5907

Doç. Dr. Durmuş Ümmet

dummet@marmara.edu.tr
Marmara Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-8318-9026

Özet

Her insanın hissedebileceği olağan ve evrensel duygulardan biri olan kıskançlık, bireyin hayatında önemli gördüğü bir ilişkide gerçek ya da hayali bir rakibi tehdit olarak algılaması sonucunda ortaya çıkan durum olarak tanımlanmaktadır. Birçok farklı kuramsal yaklaşımda incelenen kıskançlığın alan yazında birçok türünden söz edilmektedir. Bunlar arasında sıklıkla romantik ilişki kıskançlığı, kardeş kıskançlığı, duygusal kıskançlık, akademik kıskançlık, iş yeri kıskançlığı, arkadaş kıskançlığı ve akran kıskançlığı yer almaktadır. Alan yazında akran kıskançlığı ile arkadaş kıskançlığı kavramlarının birbirlerinin yerine kullanıldığı saptansa da özellikle Türkçe alan yazında akran kıskançlığının incelendiği bir araştırma olmaması, bireylerin kıskançlık duygusunu arkadaşı olmayan kişilere ve kendi yaş grubundaki sosyal çevresine yönelik de yaşayabileceği değerlendirilerek bu araştırmada akran kıskançlığı kavramının incelenmesinin uygun olduğu düşünülmüştür. Akran kıskançlığı, bireylerin kendi yaş grubundaki diğer bireylere yönelik geliştirmiş olduğu olağan ve karmaşık bir duygu olarak açıklanabilir. Genellikle benzer sosyal çevrelerdeki kişiler arasında görülebilen akran kıskançlığı sosyal statü, ekonomik durum, yaşamdaki başarı, görülen ilgi, yeterlik düzeyi, toplumdaki popülarite ve ilişkiler gibi faktörlerden kaynaklanabilmektedir. Akran kıskançlığının yakın ilişkiler başta olmak üzere tüm kişilerarası ilişkileri ciddi düzeyde etkilediği ve bireylerin iyilik halini azalttığı göz önüne alındığında bu araştırmanın genç yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır. Gelişimin her döneminde bireylerin belli başlı görevleri olduğundan ve sağlıklı bir gelişim süreci için bu görevlerin gerçekleştirilmesi gerektiğinden alan yazında söz edilmektedir. Bu gelişim dönemlerinden birisi olan genç yetişkinlik döneminde de bireylerin bazı görevleri bulunmaktadır. Havighurst'a göre bireylerin bu dönemdeki temel görevlerinden birisi, diğer insanlar ile yakın ilişkiler içerisinde bulunmak ve kişilerarası ilişkilerini geliştirmektir. Bu gelişim görevinin sağlıklı şekilde yerine getirilmesi için bireylerin akran kıskançlığı gibi olumsuz duygudurumlarını aşırı düzeyde yaşamaması gerektiği düşünülmektedir. Bu kapsamda, üniversite öğrencilerinde akran kıskançlığının incelenmesinin özgün değeri bu noktada ortaya çıkmaktadır. Alan yazında akran kıskançlığının net bir tanımının yapılamaması ve bu kavrama ilişkin ölçme aracı bulunmaması nedeniyle bu araştırmada üniversite öğrencileri örnekleminde Akran Kıskançlığı Ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma verileri uygun/kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak Türkiye'nin farklı üniversitelerinde eğitim görmekte olan öğrencilerden toplanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve güvenirlik analizi için 424 katılımcı (Yaşort= 22.59, ss= 2.47), doğrulayıcı faktör analizi (DFA), Madde Tepki Kuramı, madde analizi ve güvenirlik analizleri için 375 katılımcı (Yaşort= 20.50, ss= 2.40), ölçüt bağıntı geçerliği için 75 katılımcı (Yaşort= 20.68, ss= 2.05) ve test-tekrar test analizi için 97 katılımcı (Yaşort= 20.76, ss= 1.98) olmak üzere toplam 971 öğrenci ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında tüm veriler katılımcılardan gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır. Veriler AFA, DFA ve Pearson korelasyon analizi yapılarak incelenmiştir. Akran Kıskançlığı Ölçeği geliştirmesi sürecinde ilk olarak kayıp değer, çoklu bağıntı problemi, uç değer ve normallik varsayımları incelenmiştir. Ön analizler tamamlandıktan sonra yapılan analizlerde madde havuzunda kalan maddelerin AFA için uygun değerlere sahip olduğu saptanmıştır (KMO= .795; Bartlett's $\chi 2$= 1812.371, p< .000). Analizler sonucunda toplam varyansın %63.015'ini açıklayan dört faktörlü ve 14 maddeli bir ölçme aracı ortaya çıkmıştır. Güvenirlik analizleri kapsamında ölçeğin geneli için Cronbach alfa katsayısı .786 olarak hesaplanırken alt boyutlar için sırasıyla .785, .762, .753 ve .627 değerleri bulunmuştur. Elde edilen yapıyı doğrulamak için farklı

bir örneklem üzerinde gerçekleştirilen DFA sonucunda 14 maddelik Akran Kıskançlığı Ölçeği iyi düzeyde uyum göstermiştir ($\chi2$= 189.312, p< .001, sd= 71, $\chi2$/sd= 2.666, CFI= .951, TLI= .938, RMSEA= .067, SRMR= .042). Ölçek maddelerinin faktör yükleri .612 ile .818 arasında değişmektedir. Ayrıca, madde analizi sonucunda maddelerin ölçeği temsil gücünün yeterli düzeyde olduğunu ortaya konmuştur. Ölçeğin yapısı doğrulandıktan sonra Madde Tepki Kuramı ile maddelerin ayırt edicilik katsayısının 1.40 ile 3.93 arasında değiştiği ve ölçek maddelerinin ayırt etme gücünün yüksek olduğu belirlenmiştir. Akran Kıskançlığı Ölçeğinin güvenirlik analizleri kapsamında farklı bir örneklemde test-tekrar test güvenirliği .711 olarak hesaplanmıştır. Ek olarak, ölçeğin genelinin Cronbach alfa katsayısı .910, McDonald omega katsayısı .912 ve Guttmann lambda katsayısı .918 olarak bulunmuştur. Son olarak, Akran Kıskançlığı Ölçeğinin ölçüt bağıntı geçerliğini saptamak için BeMaS Haset ve Gıpta Ölçeği ile ilişkisi incelenmiştir. Katılımcıların akran kıskançlığı ile haset düzeyi (r= .230, p< .05) ve gıpta düzeyi (r= .483, p< .01) arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Tüm bu bulgular, Akran Kıskançlığı Ölçeğinin üniversite öğrencileri örnekleminde dört faktörden oluşan 14 maddelik yapısının psikometrik açıdan geçerli ve güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçları alanyazın ışığında tartışılarak yorumlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Akran kıskançlığı, ölçek, geçerlik, güvenirlik.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK UYUM DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ[5]

Selen GÜNGÖR

psk.selengungor@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI

ahmet.satici@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID:

Özet

Evlilik uyumu; ilişkide, toplumda, karşılıklı düşünce ve davranışlarda, cinsel ilişkide, ruh halinde etkisini göstererek eşlerin hem benlikleri hem de birbirlerini tamamlamaları açısından oldukça önemli bir kavramdır (Küçükçelik, 2015). Bireylerin evlilik ilişkisi içerisinde çatışma alanlarında, problem esnasında, kaygılı zamanlarda eşlerin birbirlerine karşı davranışları ve düşünceleri ile ilişkilendirilebilen ve çeşitli değişkenlerin etkilediği evlilik uyumu (Deniz ve Erus, 2021), bireylerin psikolojik ve fiziksel sağlıkları açısından olumlu görülen bir kavramdır. Bireylerin uyumlu evlilik için çaba sarf etmelerine rağmen boşanma oranlarının yüksek olması, evlilikte gözlenen uyumsuzlukların artarak devam ettiğini göstermektedir (Kulaber Demirci, 2019). Eşlerin birbirleri ile duygularını paylaşması, sağlıklı iletişim halinde bulunma, ortak aktiviteler, sorumlulukları paylaşma, ilişkiler, ekonomik durumun idaresi, karar verme ve sorun çözme becerileri, değer alanları, amaçlar ve istekler konularındaki anlaşma evlilik uyumu üzerinde etkili olmakla birlikte boşanma ihtimalini de düşürmektedir (Kendirci, 2019). Evlilik uyumunu etkileyen sorunların ve çözümlerinin incelenmesi oldukça önemli görülmektedir (Erus, 2019). Evlilik ile ilgili araştırmalarda evlilik ilişkisi, doyumu, uyumu, istikrarı gibi farklı kavramlar incelenmekle (Küçükçelik, 2015) birlikte evlilik ilişkinin niteliğinin incelendiği araştırmalarda çoğunlukla evlilik uyumu kavramı çalışılmaktadır (Özmen Süataç, 2010). Bu kavramların içeriği ve işevuruk tanımlamaları alanyazında net olarak yapılandırılamamıştır (Karagöz Okutan, 2016). Evlilik uyumu, kavramın tanımlamasının karışık yapısından ötürü eleştirilmesine rağmen araştırmacılar evliliğin niteliğinin belirlenebilmesi için evlilik uyumu kavramının incelenmesi gerektiğini belirtmektedir (Gürsoy, 2004). Bu çalışmanın amacı, evli bireylerin evlilik uyum düzeylerini demografik değişkenlere göre incelemektir. Bu araştırmada evli bireylerin yaşları, eşler arasındaki yaş farkı, cinsiyetleri, çocuk sahibi olma durumu, evlilik süresi, eğitim durumu ve zor ve olumsuz konuşmalardan kaçınma durumu değişkenlerine göre evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Bu araştırma, betimsel bir araştırma olup araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar, araştırılacak olan durumu net olarak tanımlamaktadır (Büyüköztürk, 2020). Tarama deseni, örneklem üzerinden yapılan araştırma ile evrenin tutumlarını, görüşlerini nicel olarak ele almaktadır (Creswell, 2017). Araştırma grubu için seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçsal örneklemenin ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde araştırmanın problemine göre örneklem ölçütlerini karşılayan birimlerle çalışma yapılmaktadır. Örneklem oluşturmada temel alınan ölçüttür (Büyüköztürk, 2020). Bu araştırmada belirlenen ölçütler; bireylerin 18 yaşından büyük olması ve en az bir yıldır evli olmasıdır. Bu araştırmada ölçüt örnekleme yöntemiyle 20 ile 68 yaş aralığında bulunan ve 257'si kadın, 173'ü erkek olan toplam 430 evli bireye ulaşılmıştır. Bu araştırmada evli bireylerin demografik bilgilerine "Demografik Bilgi Formu" aracılığıyla ulaşılmıştır. Aynı zamanda evlilik uyumlarını ölçmek için Tutarel Kışlak (1999) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Evlilikte Uyum Ölçeği" kullanılmıştır. Evlilik uyumu düzeyinde cinsiyet, eğitim durumu, eş eğitim durumu değişkenlerine göre

[5] Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Programındaki yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

anlamlı farklılığı incelemek için bağımsız gruplar t testi; yaş, evlilik süresi, zor ve olumsuz konuşmalardan kaçınma durumu, eşler arasındaki yaş farkı, çocuk sahibi olma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılığı test etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

Araştırma sonucunda; katılımcıların evlilik uyum düzeylerinde cinsiyet, eğitim düzeyi, eş eğitim düzeyi ve eşler arasındaki yaş farkı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > .05$). Bunun yanında evlilik uyumu düzeylerinde yaş değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuca göre, 24-32 yaş aralığındaki katılımcıların evlilik uyumu puan ortalamaları, 33-45 yaş arası ve 46-68 yaş arası katılımcılardan anlamlı olarak daha yüksektir. 33-45 yaş arası katılımcılar ile 46-68 yaş arası katılımcıların evlilik uyumu puanları arasında ise anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > .05$). Bu araştırmanın sonucunda evlilik uyumu düzeylerinde çocuk sahibi olma değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuca göre, çocuğu olmayan katılımcıların evlilik uyumu puan ortalamaları, 1 çocuğu olan ve 2 veya daha fazla çocuğu olan katılımcılardan anlamlı olarak daha yüksektir. 1 çocuğu olan katılımcılar ile 2 veya daha fazla çocuğu olan katılımcıların evlilik uyumu puanları arasında ise anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > .05$). Bu araştırmanın diğer bir sonucunda evlilik uyumu düzeylerinde evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuca göre, 1-5 yıl evli olan katılımcıların evlilik uyumu puan ortalamaları, 16 yıl ve üstü evli olan katılımcılardan anlamlı olarak daha yüksektir. Ayrıca 11-15 yıl evli olan katılımcıların evlilik uyumu puan ortalamaları da 16 yıl ve üstü evli olan katılımcılardan anlamlı olarak daha yüksektir ($p > .05$). Bu araştırmanın sonucunda evlilik uyumu düzeylerinde zor ve olumsuz konuşmalardan kaçınma durumuna göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuca göre, zor ve olumsuz konuşmalardan hiçbir zaman kaçınmayan katılımcıların evlilik uyumu puan ortalamaları, bazen ve her zaman kaçınan katılımcılardan anlamlı olarak daha yüksektir. Zor ve olumsuz konuşmalardan bazen kaçınan katılımcılar ile her zaman kaçınan katılımcıların evlilik uyumu puanları arasında ise anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > .05$). Sonuç Araştırma sonucunda evlilik uyumu üzerinde yaş, çocuk sahibi olma, evlilik süresi ve zor ve olumsuz konuşmalardan kaçınma değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olduğu fakat cinsiyet, eğitim düzeyi, eş eğitim düzeyi ve eşler arasındaki yaş farkı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Bu çalışma ile demografik değişkenler özelinde evlilik uyum düzeyleri incelenmiş ve evlilik uyumunu etkileyen yaş, çocuk sahibi olma, evlilik süresi ve zor ve olumsuz konuşmalardan kaçınma değişkenlerinin önemli rolleri olduğu görülmüştür. Evlilik uyumu nezdinde demografik özelliklerin incelenmesi alan yazında evlilik uyumu kavramı hakkında işe vuruk tanımlamada daha net ve değişen koşullar özelinde güncel bilgiler elde edilmesini sağlamaktadır. Bu net ve güncel bilgiler, alanda çalışan psikolog, psikolojik danışman, çift terapistleri, aile danışmanları için kaynak sağlayabilecek ve uygulamalarda sektör profesyonellerine ön bilgi verebilecektir.

Anahtar Sözcükler: Evlilik, Evlilik Uyumu, Fark Analizi

ERGENLERDE OKULDA KABUL, OKULDA DIŞLANMA VE DERS ÇALIŞMA MOTİVASYONU ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ

engindeniz2003@yahoo.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Hacer Yıldırım Kurtuluş

haceryildirim91@gmail.com
Millî Eğitim Bakanlığı
Orcid ID:

Özet

Ergenlerde okulda kabul, okulda dışlanma ve ders çalışma motivasyonu arasındaki ilişkilerin incelenmesi Özet Ergenlik dönemi kişinin okula aidiyet veya bağlılık hissetmesinin kritik derecede önemli olduğu bir dönemdir. Özellikle, ortaokul boyunca okula aidiyete ne olduğu öğrenciler arasında okul aidiyetinin ders çalışma motivasyonu ile ne ölçüde ilişkili olduğu hakkında çok az şey bilinmektedir. Öğrenciler ergenliğe girerken, özellikle ortaokula geçiş yapan öğrenciler arasında ortalama okula aidiyet önemli ölçüde düşme eğilimindedir. Erken ergenlik boyunca okula aidiyet genellikle azalmaya devam eder ve bu durum öğrencinin akademik başarısı ve ders çalışma süreci üzerinde olumsuz etkilere sebep olur. Dolayısıyla bu araştırmada ergenlik döneminde yer alan ortaokul öğrencilerinin okulda kabul, okulda dışlanma ve ders çalışma motivasyonu arasındaki ilişkileri incelemek amaçlanmaktadır. Araştırmanın örneklemi 378 ortaokul öğrencisinden oluşmaktadır. Öğrencilerin 197'si (%52.1) kız ve 181'i (%47.9) erkektir. Öğrencilerin yaş aralığı 9-14 arasındadır ve öğrencilerin yaş ortalamaları ise 11.72'dir. Öğrencilerin 54'ü (%14.3) düşük sosyo-ekonomik düzeye, 300'ü (%79.4) orta sosyo-ekonomik düzeye ve 24'ü (%6.3) yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, ortaokul öğrencilerinin okulda kabul ve okulda dışlanma düzeylerini ölçmek için "Okula Aidiyet Ölçeği" ve öğrencilerin ders çalışma motivasyonunu ölçmek için "Ders Çalışma Motivasyonu Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma elde edilen verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Bununla birlikte verilerin analizinde ise betimsel istatistikler ve çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; ortaokul öğrencilerinin ders çalışma motivasyonu ile okula aidiyetin alt boyutlarından okulda kabul boyutu arasında olumlu yönde pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Bir başka deyişle, bu araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okulda kabul düzeyi yükseldikçe ders çalışma motivasyonu düzeyleri de artmaktadır. Araştırmadan elde edilen bir diğer bulguya göre, araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okula aidiyetin alt boyutlarından okulda dışlanma boyutu ile ders çalışma motivasyonu arasında olumsuz yönde ilişkili bulunmuştur. Dolayısıyla, bu araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okulda dışlanma düzeyi yükseldikçe ders çalışma motivasyonu düzeyleri azalmaktadır. Elde edilen bulgular, ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Ortaokul Öğrencileri, Okulda Kabul, Okulda Dışlanma, Okula Aidiyet, Ders Çalışma Motivasyonu

"CAN DOSTUM" FİLMİNİN POZİTİF PSİKOLOJİ BAKIŞ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Arş. Gö. Seda KIYAK

seda.kiyak@erbakan.edu.tr
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-4978-5083

Prof. Dr. Erdal HAMARTA

erdalhamarta@erbakan.edu.tr
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-0925-3824

Özet

Pozitif psikoloji, bireylerin güçlü özelliklerine odaklanarak yaşamlarında olumlu yönde bir değişim ve gelişim hedefleyen bir çalışma alanıdır. Pozitif psikolojinin ortaya çıkışı 1990'lı yılların sonlarına dayanmaktadır. Henüz yeni bir alan olmasına karşın ülkemizde ve dünyada gördüğü ilgi artmakta ve yapılan akademik çalışmalarda sıklıkla kendine yer bulmaktadır. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı 2011 yapımı Can Dostum (The Intouchables) filmini pozitif psikoloji bakış açısından incelemektir. Filmin seçilmesinde, 2012 yılında pozitif psikoloji alanında ödül almış olması ve IMDb tarafından oluşturulan en iyi ilk 50 film içerisinde yer alması göz önünde bulundurulmuştur. Filmler, toplumlardan etkilenmenin yanı sıra toplumları da etkileyebilme gücüne sahip eserlerdir. Farkındalık kazanma, empatik düşünme, davranış geliştirme gibi süreçlerde filmlerin gücünden yararlanılabilmektedir. Ayrıca filmler psikolojik danışma sürecinde (sinematerapi) ve eğitim alanında da (sineğitim) kullanılabilmektedir. Bu çalışmada Can Dostum filmi barındırdığı pozitif psikoloji kavramları bakımından analiz edilmiştir. Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiştir. İncelemeler sonucunda filmde pozitif ilişkiler, sosyal destek ve umut kavramlarının öne çıktığı görülmektedir. İlgili filmin pozitif psikoloji alanındaki derslerde farkındalık geliştirme ve kavramları pekiştirme amacıyla kullanılabileceği söylenebilir. Ayrıca geliştirilecek olan pozitif psikoloji temelli psikoeğitim programlarında, psikolojik danışma süreçlerinde ve eğitimsel uygulamalarda ilgili filmden yararlanılabilir. Bu kapsamda bu çalışmanın uygulayıcılara ve araştırmacılara bir kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Pozitif psikoloji, Film inceleme, Can Dostum

TÜRKİYE'DE YAŞAYAN 18-65 YAŞ ARASI NÜFUSUN YAŞAM DOYUMU İLE TÜKENMİŞLİK VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Hande ŞENEL

hande.senel@stu.fsm.edu.tr
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-8176-447X

Berk ALİOĞLU

berk.alioglu@stu.fsm.edu.tr
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Gül Seher SÖZER

gulseher.sozer@stu.fsm.edu.tr
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-5460-7604

Merve İNCİ

merve.inci@stu.fsm.edu.tr
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Şevval AYAR

sevval.ayar@stu.fsm.edu.tr
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Orcid ID:

Özet

Giriş ve Problem Durumu: Modernleşme ve sanayileşme ile beraber iş yaşamına katılım artmış olup kişiler günlük yaşamlarının önemli bir kısmını işleriyle meşgul olarak geçirmekte olduğundan çalışma kavramı, yaşamın oldukça merkezi bir noktasında yer almaktadır. İş yaşamına böylesine ağırlık ve önem verilen günümüzde kişilerin tükenmişlik düzeyleri önemli bir problem olarak öne çıkmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de ikamet eden 18-65 yaş arasındaki aktif olarak çalışmakta olan kişilerin tükenmişlik, yaşam doyumu ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkileri ve bu kavramların yaş, iş hayatında geçirilen süre gibi bazı demografik değişkenlere göre incelenmesidir. Bununla birlikte; mevcut literatürde tükenmişlik, yaşam doyumu ve umutsuzluk kavramlarının tümünün bir arada ele alındığı herhangi bir çalışmaya rastlanmadığı için literatürdeki bu boşluğun doldurulması hedeflenmiştir.

Yöntem: Araştırma yaşam doyumu, tükenmişlik ve umutsuzluk düzeyleri değişkenleri arasındaki ilişkileri incelemeye yönelik olarak ilişkisel tarama yöntemiyle yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi aracılığıyla ulaşılan 331 yetişkin birey oluşturmaktadır. Örneklem grubunu oluşturan katılımcıların 188'i (%56,8) kadın, 143'ü (%43,2) erkektir ve yaş ortalaması 34,97 olarak bulunmuştur. Veri toplama süreci online platformlar aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak Demografik Bilgi Formu, Maslach Tükenmişlik Ölçeği, Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ), Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın amaçları çerçevesinde verilerin analizinde, Mann Whitney U Testi, Kruskal-Wallis Testi, Spearman Korelasyon Analizi uygulanmıştır.

Bulgular: Gerçekleştirilen analizler sonucunda yaşam doyumu puanları ile umutsuzluk puanları arasında istatistiki olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki gözlenmiştir. Aynı zamanda yaşam doyumu puanları ile tükenmişlik puanları arasında istatistiki olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki gözlenmiştir. Bununla birlikte umutsuzluk puanları ile tükenmişlik puanları arasında istatistiki olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki gözlenmiş olup tükenmişlik puanının %32'sinin umutsuzluk puanı tarafından açıklandığı sonucuna ulaşılmıştır ($R^2=0,32$). Ayrıca gerçekleştirilen analiz sonucuna göre kişilerin tükenmişlik düzeyleri iş hayatında aktif olarak geçirilen süreye göre farklılaşmakta olduğu: iş hayatında 0-5 yıl geçirmiş olan kişilerin tükenmişlik düzeylerinin diğer kategorilerdeki (6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl, 21+ yıl) kişilerin tükenmişlik düzeylerinden daha yüksek olduğu gözlenmiştir. İçinde bulunulan yaş döneminin tükenmişlik düzeyi üzerinde etkili olduğu; genç kişilerin tükenmişlik puanı ortalamasının orta yaştaki kişilerin tükenmişlik puanı ortalamasından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç: Araştırma neticesinde kişilerin yaşam doyumu düzeyleri ile umutsuzluk düzeyleri ve tükenmişlik düzeylerinin arasında anlamlı bir ilişki olduğu, yaşam doyumunun artmasının tükenmişlik ve umutsuzluk düzeylerinin azalmasına neden olduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte kişilerin umutsuzluk puanlarındaki artışın tükenmişlik puanlarında artışa neden olacağı söylenebilir. Literatürde araştırmanın üç değişkenini birlikte ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır ancak araştırmanın bulguları alan yazında yer alan çeşitli araştırma bulguları ile örtüşmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yaşam doyumu, tükenmişlik, umutsuzluk, çalışan nüfus

ERGENLERDE UMUT VE OKULDA ÖZNEL İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİDE DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞININ ARACI ROLÜ

Emin KURTULUŞ

eminkurtulus1@gmail.com
Sakarya Üniversitesi

Abdullah ENSAR UZUN

aensaruzun@gmail.com
Millî Eğitim Bakanlığı

Özet

Ergenlerde Umut ve Okulda Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişkide Dijital Oyun Bağımlılığının Aracı Rolü Bu araştırma liseye devam eden öğrencilerin umut, okulda öznel iyi oluş ve dijital oyun bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılmıştır. Ergenlik döneminde bireylerde soyut dönemin başlangıcı olmasıyla geleceğe dair umut ve okulda öznel iyi oluşu önemsenmektedir. Bununla beraber ergenlerin boş zamanlarını değerlendirmek, eğlenmek ve başarı duygusu tatmak için dijital oyun oynama davranışı sergiledikleri bilinmektedir. Bu bağlamda ergenelerde umut, okulda öznel oluş ve dijital oyun bağımlılığı arasında ilişkinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın bağımlı değişkeni okulda öznel iyi oluş, bağımsız değişkeni umut ve aracı değişkeni dijital oyun bağımlılığıdır. Umut literatürde bireylerin harekete geçme motivasyonu ve kendi hayata amaçlarına bağlı olmayı içeren düşünce süreçlerini ifade eden bir kavramdır. Bu araştırmada lise öğrencilerinin umut düzeyini ölçmek için "Çocuklarda Umut Ölçeği" kullanılarak veri toplanmıştır. Araştırmanın bir diğer değişkeni okulda öznel iyi oluş kavramı, bireylerin sadece kendi öznel oluşlarından bağımsız olarak okul içinde akademik başarı, akranlarıyla ve öğretmenleri ile iyi ilişki kurmasını kapsayan ve aynı zamanda okuldaki temel psikolojik gereksinimlerinin tamamını ifade etmektedir. Bu araştırmada lise öğrencilerinin okulda öznel iyi oluşu düzeyini ölçmek için "Ergenler İçin Kısa Okulda Öznel İyi Oluş Ölçeği" kullanılarak veri toplanmıştır. Araştırmanın son değişkeni dijital oyun bağımlılığı ise bireylerin bilgisayarlar aracılığıyla oynadıkları oyunları, kendileri için sosyal ve duygusal sorunlar oluşturmasına rağmen oynamaya devam etmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırmada lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığını ölçmek "Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği" kullanılarak veri toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde değişkenler arasında ilişkiyi belirlemek için SPSS paket program ve SPSS Process Makro eklentisi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, lise öğrencilerinin umut, okulda öznel iyi oluş ve dijital oyun bağımlılığı arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, araştırmanın diğer bulgusunda liseye devam eden öğrencilerin umut ve okulda öznel iyi oluşları arasında dijital oyun bağımlılığının aracı rolü olduğu görülmüştür. Bulgular literatür ışığında tartışmıştır ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: umut, okulda öznel iyi oluş, dijital oyun bağımlılığı

YETİŞKİN BİREYLERDE YAŞAM SEVGİSİ İLE GENEL PSİKOLOJİK SAĞLIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Muhammed Furkan TUNÇ

furkan.tunc@izu.edu.tr
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Doç. Dr. Durmuş ÜMMET

dummet@marmara.edu.tr
Marmara Üniversitesi
Orcid ID:

Özet

İnsanın temel yaşam gereksinimlerinin başında psikolojik sağlık gelmektedir. Psikolojik sağlığın tam olarak sağlanabilmesi birçok faktörün bir arada olmasına bağlıdır. Psikolojik sağlığı etkileyen faktörlerin başında bireyin yaşama bakış açısı gelir. Kişinin var olduğu çevreyle iletişimi, kendi iç dünyasıyla ilişkisi psikolojik sağlığın boyutlarını oluşturmaktadır. Psikolojik sağlık, günümüzde çoğunlukla pozitif psikolojinin bir değişkeni olarak ele alınırken mutluluk ve iyi oluş gibi temel kavramlarla ilişkisi vardır (Diener, Suh & Oishi, 1997). Psikolojik sağlık üzerinde etkisi olan bir başka değişken ise yaşam doyumudur (Milgram & Atzil 1988). Psikolojik sağlığın yaşam doyumunu arttırdığı bilinmekle beraber kimi zaman yaşam doyumuna sahip olmanın da psikolojik sağlığı arttıracağı ifade edilmektedir. İnsana dair psikolojik sağlık üzerinde etkisi olan bir başka değişken ise yaşam sevgisidir. Yaşam doyumu kavramıyla her ne kadar benzerlikler taşısa da yaşam sevgisi, sadece hayatta alınan keyfi değil aynı zamanda yaşamın değerli olduğu inancını, yaşama dair her şeyin kucaklanması gerektiğini vurgulamaktadır (Turan ve ark., 2022). Olumsuz deneyimlerle nasıl daha iyi başa çıkılabileceğini aktaran pozitif psikolojide birey, psikolojik olarak sağlıklı olmayı ve yaşama dair sevgi beslemeyi sadece içsel dünyasıyla elde edemez. Pozitif psikolojinin bakış açısında, birey kendini bütün olarak geliştirmeli ve özellikle olumlu/güçlü yönlerini keşfetmelidir. Bu araştırmanın amacı yetişkin bireylerde yaşam sevgisi ve genel psikolojik sağlık arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Ayrıca araştırmanın bağımsız değişkeni olan yaşam sevgisinin cinsiyet, son 6 ay içinde travmatik deneyim yaşama durumu, yaş, eğitim durumu, gelir, medeni hal, çalışma durumu ve sağlık durumu değişkenlerine göre değişip değişmediği incelenmiştir.

Bu araştırmada yetişkinlik dönemindeki bireyler üzerinde yaşam sevgisi ile genel psikolojik sağlık arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi koymak amaçlanmıştır. Araştırma, ilişkisel tarama modeline göre desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 18-65 yaş aralığındaki çeşitli bireyler oluşturmaktadır. Araştırma grubu, 226'sı (% 68.7) kadın, 103'ü (% 31.3) erkek olmak üzere toplam 329 katılımcıdan oluşmaktadır. Grubunun yaş ortalaması 20.81'dir. Çalışma grubu, uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında "Yaşam Sevgisi Ölçeği Kısa Formu", "Genel Psikolojik Sağlık Ölçeği (GSA-12 Kısa Form" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Yaşam sevgisi ölçeği Abdel-Khalek (2007) tarafından geliştirilen bir ölçektir. Ölçeğin 12 maddelik orijinal formu bulunurken bu araştırmada 4 maddelik kısa formu kullanılmıştır. Genel Psikolojik Sağlık ölçeği ise özellikle birinci basamakta ruhsal durumu saptamak üzere Goldberg (1972, 1978) tarafından geliştirilen bir ölçektir ve Kılıç (1996) tarafından Türkçe uyarlaması yapılmıştır. Yaşam sevgisi arzusu ve genel psikolojik sağlık arasındaki ilişkinin varlığını tespit etmek amacıyla korelasyon analizi kullanılmıştır. Bağımsız değişken olan yaşam sevgisi; yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni hal, gelir, çalışma durumu, sağlık durumu ve son 6 ay içinde travmatik deneyim yaşama olasılığı açısından incelenmiştir.

Korelasyon analizi sonucunda yaşam sevgisi ile genel psikolojik sağlık arasında (r=-.57) negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yaşam sevgisi düzeyi arttıkça genel psikolojik sağlık düzeyinin azaldığı görülmektedir. Yaşam sevgisinin bazı demografik değişkenler arasındaki incelemeye bakmak için yapılan One Way ANOVA analizleri sonucunda; eğitim durumu (p=.04), algılanan gelir düzeyi arasında (p=.00), medeni hal (p=.00) ve çalışma durumu (p=.03) değişkenleri ile yaşam sevgisi arasında anlamlı farklılıklar bulunurken yaş (p=.08) ve

algılanan gelir düzeyi (p=.32) arasında ise anlamlı bir farklılığa rastlanmamaktadır. Bağımsız gruplar t testi sonuçlarında ise yaşam sevgisi ile cinsiyet (p=.55) ve son 6 ay içinde travmatik deneyim yaşayıp yaşamama durumu arasında (p=.42) anlamlı bir farlılık bulunmamaktadır. Analiz sonuçlarının anlamlılık düzeyi ‘‘p<.001’’ üzerinden hesaplanmaktadır.

Bulgular değerlendirildiğinde bağımsız değişken olan yaşam sevgisi ile genel psikolojik sağlık arasındaki ilişkinin orta düzeyde ve negatif yönlü olduğu görülmektedir. Araştırmada faydalanılan formların ölçtüğü özellikler düşünüldüğünde bu durumun literatürdeki diğer çalışmalarla uyumlu olduğu görülmektedir. Yaşam sevgisi ölçeği, hayattan keyif almayı, mutlu olmayı ve yapılan genel değerlendirmeler sonucunda doyum almayı ölçmektedir. Ölçek maddelerine verilen yanıtlar çerçevesinde alınan yüksek puan yaşamın sevildiğine, hayattan memnuniyet düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Genel psikolojik sağlık ölçeği ise ruh sağlığını tehdit eden/bozan durumlara yönelik bireyin sahip olduğu duygu ve düşünceleri ölçmektedir. Ölçekten alınacak yüksek puan yüksek düzeyde ruhsal sorun olduğuna işaret etmektedir. İki ölçek arasında görüldüğü üzere negatif bir ilişkinin var olması ölçtüğü özelliklere uygun bir durum ortaya çıktığını göstermektedir. Yaşam sevgisi ile genel psikolojik sağlık değişkenlerinin bazı demografik değişkenler tarafından incelendiği bu araştırmanın, başta pozitif psikoloji alanı olmak üzere psikolojik danışma ve rehberlik camiasına önemli düzeyde katkı sağlayacağı düşünülmektedir

Anahtar Sözcükler: Yaşam sevgisi, genel psikolojik sağlık, demografik değişkenler, korelasyon

DEPREMİN TANIKLARI: PSİKOLOJİK BİR İNCELEME

Uzm. Ebru ÇANAKÇI UĞUR

ebrucanakcii@gmail.com
Millî Eğitim Bakanlığı
Orcid ID: 0000-0001-6955-0340

Uzm. Dilay BATUM

dilybatm@gmail.com
Millî Eğitim Bakanlığı
Orcid ID: 0000-0001-6895-7085

Özet

06.02.2023 tarihinde Türkiye'de Kahramanmaraş merkezli bir şekilde gerçekleşen ve 11 ili etkileyen deprem, yüzyılın felaketi olarak nitelendirilmektedir. Bu felaket durumunda pek çok insan deprem bölgesinde olmasa da psikolojik olarak etkilenmiştir. Bu araştırmada depreme tanık olan yetişkinlerin ikincil travmatik stresleri, ruh sağlığı süreklikleri ve mutluluğu artırma stratejileri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Ayrıca, depreme tanık olan yetişkinlerin ruh sağlığı sürekliliklerinin cinsiyetlerine, medeni durumlarına, depremi yaşayan tanıdıkları olma durumuna ve çalışma durumlarına göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek de amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 300 yetişkin oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgiler Formu", "Sosyal Medya Kullanıcıları İçin İkincil Travmatik Stres Ölçeği", "Ruh Sağlığı Sürekliliği Kısa Formu" ve "Yetişkinler İçin Mutluluğu Artırma Stratejileri Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi, Bağımsız Örneklem t-Testi ve ANOVA-Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, depreme tanık olan yetişkinlerin ikincil travmatik stres düzeyleri ile ruh sağlığı sürekliliği ölçeği; duygusal iyi olma ve psikolojik iyi olma alt boyutları arasında ve ruh sağlığı sürekliliği ölçeği toplam puanı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bununla birlikte ruh sağlığı sürekliliği toplam puanı ile mutluluğu arttırma stratejileri ölçeği; çevreye pozitif tepki verme, mental kontrol yapma, doğrudan mutluluğa yönelik davranış sergileme, dini inancın gereğini yerine getirme ve istekleri doyurma alt boyutları arasında ve mutluluğu arttırma stratejileri ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Yetişkinlerin ruh sağlığı sürekliliklerinin, cinsiyetlerine, depremi yaşayan tanıdıkları olmasına, çalışma durumuna ve ruh sağlığı sürekliliği duygusal iyi olma alt boyutuna göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte ruh sağlığı sürekliliği sosyal iyi olma alt boyutu, psikolojik iyi olma alt boyutu ve ruh sağlığı sürekliliği toplam puanının medeni duruma göre anlamlı biçimde farklılaştığı; farklılaşmanın evli olan bireyler lehine olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Deprem, ikincil travmatik stres, ruh sağlığı sürekliliği, mutluluğu artırma stratejileri.

ERGENLERDE OLUMLU DEĞERLENDİRİLME KORKUSU VE KARİYER KAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİDE UMUDUN ARACI ROLÜ

Dr. Öğr. Üyesi GÜLGÜN UZUN

gulgun_gcn@hotmail.com
Erciyes Üniversitesi

Hacer YILDIRIM KURTULUŞ

haceryildirim91@gmail.com
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Orcid ID:

Özet

Ergenlerde Olumlu Değerlendirilme Korkusu ve Kariyer Kaygısı Arasındaki İlişkide Umudun Aracı Rolü Özet Bu araştırma liseye devam eden ergenlerin olumlu değerlendirilme korkusu, kariyer kaygısı ve umut arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılmıştır. Ergenlik dönemi birçok değişim ve gelişimi bir arada bulundurması ile çalkantılı bir süreç olarak değerlendirilir. Bu süreçte ergenler gelişim dönemleri gereği bir kimlik bulma çabasında gelecek planlarını yaparken aynı zamanda diğerlerinin düşüncelerine de önem verirler. Bu dönem gelecek anlamında soyut düşünebildiği sürecin adıdır. Bu bağlamda ergenlerin olumlu değerlendirilme korkusu, kariyer kaygısı ve umut düzeyleri arasındaki ilişkilerin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın bağımlı değişkeni kariyer kaygısı, bağımsız değişkeni olumlu değerlendirilme korkusu ve aracı değişkeni ise umuttur. Olumlu değerlendirme korkusu kavramı insanların diğer insanlarla sosyal ilişki kurarken olumlu da olsa değerlendirilmek istemediklerinin göstergesi olarak alanyazında yer bulmuştur. Olumlu değerlendirilme korkusu sosyal kaygının oluşmasında da önemli rol oynamaktadır. Araştırmada liseye devam ergenlerin olumlu değerlendirilme korkusunu belirlemek için "Olumlu değerlendirilme Korkusu Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada ele alınan bir diğer değişken kariyer kaygısı, kişilerin akademik ve profesyonel iş yaşamlarına yönelik yakın çevresini, özellikle anne ve babasını, hayal kırıklığına uğratmamak için verdiği mücadele olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırmada ergenlerin kariyer kaygısı düzeyini belirlemek için "Lise Öğrencileri İçin Kariyer Kaygısı Ölçeği" ölçeği kullanılmıştır. Umut değişkeni ise, alanyazında bireylerin harekete geçme enerjisi ve hayata amaçlarına bağlı olmayı içeren düşünce süreçlerine verilen bir kavramdır. Ergenlerin umut düzeyini belirlemek için "Çocuklarda Umut Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada örnekleme ulaşmak için ise örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme tercih edilmiştir. Verilerin analizinde olumlu değerlendirilme korkusu, kariyer kaygısı ve umut değişkenlerin arasında ilişkileri belirlerken SPSS programı ve bu ilişkide umudun aracı rolünü incelerken SPSS Process Makro eklentisi kullanılmıştır. Araştırma bulgularında ise olumlu değerlendirilme korkusu, kariyer kaygısı ve umut arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Araştırmanın bir diğer bulgusunda ise liseye devam eden ergenlerin olumlu değerlendirilme korkusu ve kariyer kaygısı arasındaki ilişkide umudun aracı rolü olduğu görülmüştür. Bulgular alanyazın eşliğinde tartışmıştır ve gerekli öneriler sunulmuştur. Anahtar Kelimeler: Olumlu Değerlendirilme Korkusu, Kariyer Kaygısı, Umut

Anahtar Sözcükler: Olumlu Değerlendirilme Korkusu, Kariyer Kaygısı, Umut

SANAL KAYTARMA DAVRANIŞ BİÇİMİNİN ÇALIŞANIN DAVRANIŞSAL VE DUYGUSAL BOYUTLARINA ETKİSİ

Edanur PORSUK

edanur.porsuk@std.yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0009-0008-7808-0705

Doç. Dr. Büşra MÜCELDİLİ

busramu@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0003-2770-6137

Özet

Günümüz dünya koşullarında gelişen ve değişen teknolojik koşullar neticesinde internete hızlı ve kolayca erişilebilmek mümkündür. Teknolojinin gelişmesi ve internete hızlı ulaşabilir durumda olmak bireylerin ve hatta örgütlerin de davranış biçimleri zaman içerisinde değiştirmektedir. İnternetin gün içerisinde telefon veya bilgisayar türevleri ile hızlı erişebilir olması bireylerin iş yerlerinde görev performanslarını etkilemektedir. Çalışanların iş yerinde, mesai saatleri içerisinde sunulan bilgi teknolojileri hizmetlerini iş amacıyla kullanıldıkları gibi zaman zaman iş dışı amaçlar sebebiyle de kullanılmaları durumu söz konusudur. Bilgi teknolojileri hizmetlerinin, iş yerinde iş dışı amaçlar için kullanılması durumuna literatürde sanal kaytarma adı verilmektedir. Aynı zamanda sanal kaytarma literatürde farklı araştırmacılar tarafından incelenmiş olup; siber aylaklık, işyerinde kişisel internet kullanımı, siber kaytarma, işyerinde sapkınlık gibi tanımlamalar ile de ele alınmıştır. Araştırmalar neticesinde bilgi teknoloji hizmetlerinin hızlı erişilebilir durumda olması çalışanların sanal kaytarma davranış biçimlerini ve amaçlarını değiştirmektedir. Bu sebeple sanal kaytarmanın nedenlerini de sınıflandırarak incelemek önem arz etmektedir. Sanal kaytarma davranış biçiminin örgütlere kimi zaman olumlu kimi zaman ise olumsuz etkiler bıraktığı ifade edilmektedir. Bu sebeple sanal kaytarma, en genel şekli ile önemli ve önemsiz sanal kaytarma davranış biçimi olarak incelenerek örgütlere bıraktığı olumlu veya olumsuz etkiler değerlendirilir. Değerlendirmeler neticesinde kimi sonuçlar sanal kaytarma davranış biçiminin örgütlerde verimliliği arttırdığını, internetin kolay ve hızlı ulaşılır olması sebebiyle zaman tasarrufu sağladığını, çalışanların eğitici ve öğretici videolar izleyerek kişisel gelişimlerine katkı sağladığını ifade ederken kimisi ise sınırı olmayan sapkın davranış biçiminin örgütlerde suistimallere yol açarak maliyet kayıplarına, işgücü kaybına sebep olduğunu ve bu davranış biçiminin işletmeler açısından hukuki sonuçların bile olabileceğini ifade etmiştir. Bu sebeple sanal kaytarmanın nedenleri ve sonuçları tartışıldığı gibi sanal kaytarma boyutları ve türleri de incelenerek sınıflandırmalar yapılmıştır. Bu araştırmanın amacı, örgütlerde sanal kaytarma davranış biçiminin, çalışanların duygusal yorgunluğu ve performanslarına olan etkisini incelemektir. Amaca ulaşabilmek adına önerilen hipotezleri test edebilmek için nicel araştırma yöntemlerinden veri toplamı yönetimi olarak anket yönetimi tercih edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sanal Kaytarma, Duygusal Yorgunluk, Performans

STUDY ON BUILDING HEAT LOSS REDUCTION BY DETERMINING THERMAL PERFORMANCE OF AN INSULATION MATERIAL MADE WITH MONGOLIAN SHEEP WOOL

Dr. Öğr. Üyesi Urantsetseg TSOGTBAYAR

uugii1983@yahoo.com
Mongolia, MUST, School Civil Engineering and Architecture

Prof. Dr. Chuluunkhuyag Sangi

chuluunkhuyags@yahoo.com
Mongolia, MUST, School Civil Engineering and Architecture
Orcid ID:

Özet

Traditionally, the Mongolian have used sheep wool as insulation material in Gers or Mongolian traditional dwellings. In construction sector, which has been rapidly developing in recent years, there are opportunities to produce Mongolian brand insulating materials corresponding to local climatic conditions and use insulating materials made of sheep wool in construction fences, pipelines and structures [8]. To determine thermal performance parameters of an insulation material made with Mongolian sheep wool according to research methodology. Sheep wool insulation material is possible to be used as a building insulation material when research work is compared with other national and international research's work and test result of physical mechanical properties. Positive result was identified regarding air pollution and health effect if the material is used in building. Determination of sheep wool insulation material's required thickness, real thermal resistance, heat conductivity at Mongolian climate condition specifically at heating degree days is highly useful to reduce building heat loss. It enables to reduce heat loss, of the buildings at the various residential provinces in the Mongolia and to create healthy environment by reducing air pollution. It's health positive effect and effect on 45% of air pollution reduction were identified by this research.

Anahtar Sözcükler: energy efficiency; primary energy reduction; CO2 reduction; natural and renewable building materials; sheep wool; hygrothermal simulation;

ÇEŞİTLİ ORTAÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ ÖĞRENCİLERİN SANAL ZORBALIK İLE BAŞ ETME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Ece Nur TEMİZEL AKTAŞ

temizelecenur@gmail.com
İstanbul Ticaret Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Polat ERDOĞAN

perdogan@ticaret.edu.tr
İstanbul Ticaret Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-5802-0026

Özet

Sanal zorbalık, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak karşıdaki kişi ya da gruba zarar verme amacıyla yürütülen rahatsız edici ve saldırganca davranışlar olarak tanımlanabilir. Sanal zorbaya veya sanal mağdura rast gelinen bir yaş grubu da lise öğrencileridir. Sanal zorbalık lise öğrencilerinin tutumlarını, algılarını, davranışlarını ve akademik başarı durumlarını doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyebilmektedir. Bu sebeple lise öğrencilerinin sanal zorbalığa yönelik farkındalık düzeyi, sanal zorbalık ile baş etme stratejileri ve sanal zorbalığa maruz kalma sıklığı gibi konular önemli görülmekte ve pek çok araştırmanın konusu olmaktadır. Bu araştırmanın amacı ise ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin program türleri açısından (Fen bilimleri ağırlıklı program, mesleki ve teknik eğitim ağırlıklı program, din bilimleri ağırlıklı program vb.) sanal zorbalık ile baş etme düzeylerini incelemektir. Bu doğrultuda araştırmada nicel yöntem ve tekil tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul sınırları içerisinde yer alan çeşitli ortaöğretim kurumları ve bu kurumların farklı sınıflarında okuyan lise öğrencileri oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak "Sanal Zorbalıkla Baş Etme Ölçeği" ve "Sosyodemografik Bilgi Formu" kullanılmıştır. Veri toplama süreci 2022-2023 akademik yılı güz döneminde 12 haftayı kapsamıştır. Veri analizinde parametrik varsayımların karşılandığı durumlarda kullanılan tek örneklem t testi, bağımsız örneklem t testi ve anova testi gibi bir takım betimsel ve yordayıcı istatistik teknikleri bir arada kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda çeşitli ortaöğretim programlarında okuyan öğrencilerin sanal zorbalık ile baş etme düzeyleri belirlenmiş ve birtakım değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı tespit edilmiştir. Son olarak araştırmacılara ve uygulayıcılara birtakım önerilerde bulunulmuştur. Anahtar kelimeler: Sanal zorbalık, ortaöğretim programları, lise öğrencileri

Anahtar Sözcükler: Sanal zorbalık, ortaöğretim programları, lise öğrencileri

ÇÖZÜM ODAKLI YAKLAŞIMA DAYALI STRESLE BAŞA ÇIKMA GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMA PROGRAMININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILANAN STRES DÜZEYİ, BAŞA ÇIKMA ÖZ YETERLİĞİ VE PSİKOLOJİK UYUMLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Arş. Gör.Meltem ÖZTÜRK

m.onder@iku.edu.tr
İstanbul Kültür Üniversitesi
Orcid ID: 0000000156107390

Doç. Dr. Begüm SATICI

begum.satici@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 000000032161782X

Özet

Giriş ve Problem Durumu Stres, yaşamın bir gerçeğidir ve etkili stresle başa çıkma becerilerinin kullanımı psikolojik uyum gibi olumlu ruh sağlığı göstergeleri ile ilişkilidir. Özellikle, üniversite yıllarına denk gelen beliren yetişkinlik döneminde bireyler ergenlikten yetişkinliğe geçiş yapmakta; bu geçiş süreci pek çok stresli durumu beraberinde getirmektedir (Arnett, 2000). Bu dönemde bireyler pek çok yaşam alan ve görevini eş zamanlı olarak yürütmek durumunda kalmakta, strese daha açık hale gelmekte ve stresle başa çıkmada sorun yaşayabilmektedir. Stres kaynaklarının fazlalığı ve stresin oluşturduğu çok boyutlu sorunlar göz önünde bulundurulduğunda psikolojik uyum düşebilmektedir. Bu geçiş döneminde üniversite öğrencilerinin stresle baş etme, stresi etkili biçimde yönetme becerisine sahip olmaları psikolojik uyumlarını artırabilecek bir unsurdur (Sitindaon ve Widyana, 2020). Ruh sağlığı bağlamında ele alındığında, bireyin pozitif ruh sağlığı için önemli bir yapı olan psikolojik uyum ile stres arasındaki ilişkileri anlamak ve başa çıkma yeterliğini artırarak psikolojik uyumu güçlendirmek beliren yetişkinlik dönemi için oldukça gereklidir. Bu çalışma, çözüm odaklı yaklaşıma dayalı stresle başa çıkma grupla psikolojik danışma programının üniversite öğrencilerinin algılanan stres düzeyi, başa çıkma öz yeterliği ve psikolojik uyumlarına etkisini incelemektedir. Çalışmanın amacı doğrultusunda çözüm odaklı yaklaşıma dayalı stresle başa çıkma psikolojik danışma programı hazırlanmış, deneysel bir çalışma modeli tasarlanarak uygulamaya geçilmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan araştırma hipotezi üniversite öğrencilerinde çözüm odaklı yaklaşıma dayalı stresle başa çıkma programının üniversite öğrencilerinin stresle baş etme becerilerini geliştirmesi; böylece üniversite öğrencilerinin algıladıkları stres düzeyinin azalması, stresle başa çıkma öz yeterliklerinin ve psikolojik uyumlarının artmasıdır. Yöntem Bu deneysel çalışma, deney ve kontrol gruplu; ön test, son test, izleme testi modeline dayanmaktadır. Araştırmanın bağımlı değişkeni algılanan stres düzeyi, başa çıkma öz yeterliği, psikolojik uyum; bağımsız değişkeni ise çözüm odaklı yaklaşıma dayalı stresle başa çıkma programıdır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları Kişisel Bilgi Formu, Algılanan Stres Ölçeği (Eskin ve diğerleri, 2013), Başa Çıkma Öz Yeterliği Ölçeği (Kaya ve Odacı, 2021), Kısa Psikolojik Uyum Ölçeği (Yıldırım ve Solmaz, 2021)'dir. Üniversite öğrencilerinden oluşan çalışma grubu, yansız atamalar ile deney ve kontrol gruplarına ayrılmıştır. Kontrol grubuna herhangi bir uygulama yapılmazken deney grubuna sekiz oturumluk çözüm odaklı yaklaşıma dayalı deneysel işlem uygulanmıştır. Bulgular Çözüm odaklı yaklaşıma dayalı stresle başa çıkma grupla psikolojik danışma programının üniversite öğrencilerinin algılanan stres düzeyi, başa çıkma öz yeterliği ve psikolojik uyumlarına etkisinin incelendiği bu çalışmanın bulguları, çözüm odaklı yaklaşıma dayalı stresle başa çıkma grupla psikolojik danışma programının katılımcıların başa çıkma öz yeterliği ve psikolojik uyumlarını arttırmada etkili olduğunu ortaya koymuştur. Deney grubundaki katılımcıların deneysel işlem sonrası algıladıkları stres düzeyinin azalmadığı bulgusu elde edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular, çözüm odaklı yaklaşıma dayalı stresle başa çıkma grupla psikolojik danışma programının katılımcıların başa çıkma öz yeterliği ve psikolojik uyumlarını arttırmada etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırmanın sonuçları, çözüm odaklı yaklaşıma dayalı stresle başa çıkma psikolojik danışma programının üniversite öğrencilerine başa çıkma öz

yeterliği kazandırma ve psikolojik uyumu artırmada etkili bir psikolojik danışma yaklaşımı olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Sonuç Beliren yetişkinlik dönemindeki üniversite öğrencilerinin stres kaynaklarının fazla ve stres düzeylerinin yüksek olduğu göz önüne alındığında, bu dönemdeki bireylerin stres ve stresle baş etme değişkenlerini anlamak ve uygun müdahalede bulunmanın öneminden hareketle bu araştırma gerçekleştirilmiştir. Önceki ilgili araştırmalar, strese müdahale programının yalnızca algılanan stres düzeyindeki etkisi incelemiş; başa çıkma öz yeterliği ve psikolojik uyuma etkisi ele alınmamıştır. Bu noktada bu araştırmanın, çözüm odaklı yaklaşıma dayalı stresle başa çıkma programının başa çıkma öz yeterliği ve psikolojik uyum üzerinde etkili olduğunu göstermesi açısından alanyazına önemli bir katkı sağladığı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Algılanan stres, başa çıkma öz yeterliği, psikolojik uyum, üniversite öğrencileri, çözüm odaklı psikolojik danışma

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

EKOPSİKOLOJİK DUYARLILIK ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Hasan KÜTÜK

hasankutuk@marun.edu.tr
Marmara Üniversitesi
Orcid ID: https://orcid.org/0000-0002-8288-4107

Prof. Dr.Ahmet ŞİRİN

asirin@marmara.edu.tr
Marmara Üniversitesi

Prof. Dr.Azize Nilgün CANEL

nilgun.canel@marmara.edu.tr
Marmara Üniversitesi
Orcid ID:

Özet

Ekolojik çevrenin insan sağlığı üzerindeki etkisi tarih boyunca ilgi çeken bir konu olmuştur. İnsanlar doğanın iyileştirici etkisinden doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenerek yaşamlarını sürdürmektedir. Doğanın iyileştirici etkisi ve bireydeki mental iyi oluşu destekleyen bu yönü, son yıllarda psikoloji literatüründe de etkisini göstermeye başlamıştır. Ekolojik çevrenin ruhsal durumumuz üzerindeki etkilerinin ortaya konarak bu alanda terapötik bir mantığın geliştirilmesi alan yazında neredeyse temel bir ihtiyaç oluşturmaktadır. Ekolojik çevrenin insan üzerindeki iyileştirici etkileri araştırılırken bir diğer yönden de insanın çevreye verdiği zarar bilim dünyasında dikkat çeken bir konu haline gelmiştir. Çevre sorunlarına karşı insanların davranışlarının değiştirilebilmesi ve insanlarda doğanın iyileştirici etkisine dair bilincin geliştirilmesi amacıyla ekopsikoloji kavramı ortaya atılmıştır. Ekopsikoloji terimini ilk kez Roszak (1992) tarafından kullanılmıştır. Bireyin doğayla ihtiyacı olan bağı kurması için ekopsikolojik çalışmaların önemli olduğu düşünülmektedir. Şehirleşme ve sanayileşme faaliyetleri ile doğayla olan bağı kopan birey hem çevreyi olumsuz etkilemekte hem de çevreden olumsuz etkilenmektedir. Bu sorunun çözümlenebilmesi için ekopsikolojik duyarlılığı arttıracak çalışmalara etkinliklere ihtiyaç vardır (Roszak, 1992). Ekopsikolojinin ilgilendiği alanlar dünya üzerindeki ekolojik kriz ve bunun birey üzerindeki psikolojik etkileriyle alakalıdır. Kısacası doğa-insan ilişkisindeki sorunlara odaklanarak bunları ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalara odaklanır (Scull, 2008). Ekopsikoloji alanındaki araştırmalar incelendiğinde daha çok uygulamaya dönük, pratik ve beceri temelli çalışmalar karşımıza çıkmaktadır. Scull'a (2008) göre ekopsikoloji deneyimsel ve doğa ile teması gerektiren faaliyetlerle ilgilenir. Ekopsikolojinin uygulama aracı olan doğa terapisi ya da ekoterapi yukarıda bahsedilenlere bir çözüm aracı olarak geliştirilmiştir. Doğada yapılacak deneyimsel faaliyetlerle insan doğa ilişkisinin arttırılması hedeflenir. Bu sayede hem doğaya dair duyarlılık arttırılıp hem de doğanın iyileştirici etkisinden insanların faydalanması sağlanır. Yukarıda verilenlerden hareketle doğa terapisi faaliyetleri ekopsikolojinin iki önemli amacını karşıladığı söylenebilir. Hem bireyin doğanın iyileştirici gücünden faydalanması hem de ekopsikolojik duyarlılığının gelişmesi için bu faaliyetlerin önemli olduğu söylenebilir. Özetlemek gerekirse doğa terapilerinin açık havada fiziksel aktivitelerle birlikte danışanı eyleme geçmeye teşvik eden yapısı psikoterapi alanında yeni bir soluk olarak kabul edilir. Danışanların eyleme geçmesiyle birlikte terapinin iyileştirici gücünün daha hızlı ortaya çıkması beklenmektedir. Aynı zamanda doğa ortamına uygun olarak geliştirilecek yeni davranışların bireylerin ekopsikolojik duyarlılığı arttıracağı düşünülmektedir. Doğayla iç içe gerçekleştirilen faaliyetlerin doğayla daha uyumlu teknolojiler ve çalışmalar geliştirmeleri için bireyleri teşvik edeceği düşünülmektedir. Bu faaliyetleri gerçekleştirirken bireyin ekopsikolojik duyarlılık seviyelerini ölçümleyebilmek adına bir ölçme aracına ihtiyaç duyulmaktadır. Alan yazın incelendiğinde bireylerin ekopsikolojik duyarlılıklarını tespit etmeye yarayacak ölçüm aracının olmadığı görülmektedir. Ekopsikolojiye ilişkin ölçümlerin Doğayla İlişkili Olma Ölçeği (Nisbet ve Zelenski, 2013), Çevresel Paradigma Ölçeği (Dunlap ve Van Lierre, 1978) gibi ölçeklerle ölçüldüğü görülmektedir. Özellikle Türkçe alan yazın incelendiğinde ise kültürümüze özgü geliştirilmiş bir ölçeğin olmadığı, alanyazında kullanılan ölçeklerin uyarlanarak kullanıldığı

görülmektedir. Araştırma kapsamında ekopsikolojik duyarlılığın ölçümlenebilmesi için bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bu yönüyle alan yazına eşsiz bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın verileri kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Ülkemizin farklı bölgelerinde yaşayan yetişkinlerden gönüllülük esasına dayalı olarak toplanan veriler analiz edilerek geliştirilen ölçeğin güvenirlik ve geçerlik analizler yapılmıştır. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve güvenirlik analizleri için 416 katılımcılardan (Yaşort= 31.51 ss= 10.11) veri toplanmıştır. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), madde analizi, madde tepki kuramı ve güvenirlik analizleri için 499 katılımcıdan (Yaşort= 27.59 ss= 10.77) veri toplanmıştır. Ölçüt bağıntı geçerliliği için 110 katılımcı (Yaşort= 32.79 ss= 10.70) ve test tekrar test analizi için 45 katılımcıdan (Yaşort= 27.11 ss= 10.34) veri toplanmıştır. Elde edilen veriler AFA, DFA, Pearson korelasyon analizi ve çeşitli güvenirlik analizleri uygulanarak incelenmiştir. Ekopsikolojik Duyarlılık Ölçeği'nin geliştirilmesi için analizlere başlanmadan önce kayıp değerler, uç değerler, çoklu bağıntı problemi ve normallik varsayımları incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda madde havuzunda kalan maddelerin AFA uygulanabilmesi için uygun değerler gösterdiği saptanmıştır (KMO= .93; Bartlett's $\chi2$= 7626, p< .001). AFA sonucunda toplam varyansın %56.554 açıklayan iki faktörlü 14 maddelik bir ölçme aracı elde edilmiştir. Gerçekleştirilen güvenirlik analizleri kapsamında ölçeğin geneli için Cronbach alfa katsayısı .942 olarak hesaplanırken alt boyutlar için .886 ve .911 değerleri bulunmuştur. Ulaşılan bu yapıyı doğrulamak adına uygulanan DFA sonucunda 14 maddelik Ekopsikolojik Duyarlılık Ölçeğinin iyi uyum gösterdiği görülmüştür ($\chi2$= 448,045, p= .000, sd= 76, $\chi2$/sd= 5,89, CFI= 0,92, TLI= 0,91, SRMR= 0,04, RMSEA= 0,10). Ölçek maddelerine dair faktör yüklerinin .50 ile .82 arasında değiştiği görülmüştür. Ayrıca ölçek maddelerine ilişkin gerçekleştirilen madde analizi sonucunda maddelerin ölçeği temsil etme gücünün yeterli olduğuna ulaşılmıştır. Ölçeğin yapısı doğrulandıktan sonra Madde Tepki Kuramı aracılığı ile maddelerin ayırt edicilik katsayısının .46 ile .88 arasında değiştiğine ulaşılmıştır. Bu verilerden hareketle ölçek maddelerinin ayırt etme gücünün yüksek olduğu söylenebilir. Ekopsikolojik Duyarlılık Ölçeği'nin güvenirlik analizleri kapsamında farklı bir örneklem grubunda test tekrar test güvenirliği .93 olarak hesaplanmıştır. Son olarak ölçüt bağıntı geçerliği kapsamında Ekopsikolojik Duyarlılık Ölçeği ile Doğayla İlişkili Olma Ölçeği ve Yeni Çevresel Paradigma Ölçeği ile ilişkisi incelenmiştir. Katılımcıların ekopsikolojik duyarlılıkları ile doğa ile ilişkili olma düzeyi (r= .65, p< .01) ve Yeni Çevresel Paradigma Ölçeğinin alt boyutu olan Doğa Merkezli ile (r= .22, p< .01) arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Yeni Çevresel Paradigma Ölçeğinin alt boyutu olan İnsan Merkezli ile anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir. Elde edilen tüm bu bulgulardan hareketle Ekopsikolojik Duyarlılık Ölçeği'nin yetişkin örneklemi üzerinde iki faktörden oluşan 14 maddelik yapısının psikometrik açıdan güvenilir ve geçerli olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Ekopsikolojik duyarlılık, ölçek, geçerlik, güvenirlik

PROJE TABANLI ÖĞRETİM SÜRECİNDE ETWİNNİNG PROJE FAALİYETLERİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ: HAYATIMIZ MODELLEME ETWİNNİNG PROJESİ ÖRNEĞİ

Bekir FAZLI

bekirfazli@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-1811-6314

Rümeysa KÖSE

rumeysakose1999@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi
Orcid ID: 0009000941471072

Emine FAZLI

eminefazli@gmail.com
Marmara Üniversitesi
Orcid ID: 0000-0002-3445-1067

Özet

Öğretmenlerin yenilikçi öğrenme yaklaşımlarını benimseyip öğrenme ortamlarında teknolojiyi etkin kullanmaları yani müfredat ile teknolojiyi entegre etmeleri önemli görülmektedir. Müfredat ile teknoloji entegrasyonu denilince ise akıllara eTwinning projeleri gelmektedir (Karataş ve Öztay, 2023). Bu çalışmanın amacı da bu entegrasyonu sağlamaya ve öğrencilerin modelleme becerilerinin geliştirilmesine yönelik tasarlanmış bir eTwinning proje sürecinin öğrencilere olan katkısına dair öğrenci görüşlerinin ortaya çıkarılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda araştırma sorusu "Hayatımız Modelleme" eTwinning projesine katılan öğrencilerin projenin katkısına ilişkin görüşleri nelerdir? şeklinde belirlenmiştir. Böylelikle bu çalışmada öğrencilerin bakış açılarıyla eTwinning ve modelleme çalışmalarının öğrenci gelişimine katkıları tespit edilerek bu uygulamaların beraber yürütülmesi ile ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yöntem: Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, araştırmacının gerçek yaşam, güncel bağlam ya da ortam içindeki bir durumu çoklu bilgi kaynakları (mülakatlar, dokümanlar vb.) ile derinlemesine bilgi toplayarak bir durumu betimlemesidir (Creswell, 2013). Bu çalışmada da amaç modelleme üzerine yapılan bir eTwinning projesinin öğrencilerin gelişimine katkısını incelemek olduğundan çalışmanın durum çalışması desenine uygun olduğu düşünülmüştür. Araştırmanın katılımcıları, araştırmacıların görev yaptıkları okulda "Hayatımız Modelleme" isimli eTwinning Projesine katılan öğrenciler arasından amaçlı örnekleme yoluyla ve gönüllülük esasına dayalı olarak seçilen altı öğrenciden oluşmaktadır. Sekiz hafta süren proje bütçe oluşturma, enerji tasarrufu, aile tanıtımı ve geometrik şekiller temalarında modelleme çalışmalarının yapılması üzerine tasarlanmıştır. Veriler bu süreçte elde edilen öğrenci çalışmaları ve deneyimlerinden elde edilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak mülakat ve doküman analizi kullanılmıştır. Veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Bulgular öğrenci görüşmelerinden doğrudan alıntılar ve doküman analizinden yapılan çalışma örnekleriyle desteklenerek sunulmuştur. Bulgular: Yapılan analiz sonucunda projenin öğrencilerin gelişimine olan katkısı işbirlikli öğrenme, dijital uygulamalar ve modelleme etkinlikleri olarak üç temada toplanmıştır. İşbirlikli öğrenme sürecinde öğrenciler grupla çalışma, yeni fikirler oluşturma, iş bölümü yapma, arkadaşlık ilişkileri kurma gibi olumlu deneyimler edindikleri ortaya çıkmıştır. Dijital uygulamaların öğrencilerin tasarım yapma becerilerini geliştirdiği görülmüştür. Yapılan doküman analizinde öğrencilerin dijital uygulamaları afiş ve logo tasarlama, karikatür yapma, broşür hazırlama gibi amaçlarla kullandıkları görülmüştür. Öğrenciler yapılan modelleme etkinliklerinin derslerine yardımcı olduğunu, modellemeyi öğrenmelerini sağladığını, derslere karşı olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Sonuç olarak modelleme etkinliklerinin kullanıldığı iyi tasarlanmış bir eTwinning projesinin öğrencilerin çok yönlü gelişimlerini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Proje Tabanlı Öğrenme, eTwinning, Modelleme.

YETİŞKİNLERDE BİLİŞSEL ESNEKLİĞİN BAĞLANMA STİLLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Kübra ÇAKIR

psikologkubracakir@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Esra DEMİR

esra63172@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Fahriye Beyza TUNÇKILIÇ

beyza.tunckilic81@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI

ahmet.satici@yildiz.edu.tr
Yıldız Teknik Üniversitesi

Arş. Gör. Gaye BIRNİ

gayebirni@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Özet

Bireylerin yaşantılarındaki sorunlara karşı farklı bakış açılarını görebilmeleri, duygu-düşünce ve davranışlarında esneklik sağlayabilmeleri ve sağlıklı bir şekilde sorunlarla baş edebilmeleri için bilişsel esneklik düzeyleri oldukça önemlidir. Bilişsel esneklik üzerinde anlamlı olarak etkisi olabilecek psikolojik yapılardan biri güvenli veya güvensiz bağlanma stilleri olabilir. Çocukluk yaşantısı sırasında ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişki sonucunda gelişen güvenli veya güvensiz (kaçından ve kaygılı) bağlanma stilleri, bireylerin yetişkinliklerinde sağlıklı ilişki kurabilmeleri için son derece önemlidir. Bu bakımdan, bu araştırmada yetişkinlerde bilişsel esneklik ile bağlanma stillerinin ilişkisi incelenmiştir. Araştırmaya 197 (%63.1) kadın ve 115 (%36.9) erkek olmak üzere 312 yetişkin birey katılmıştır. Katılımcıların yaşları 18-65 arasında değer almıştır, ve ortalama yaş 27.55'tir (SS = 6.70). Çalışmada Türkiye'nin 53 farklı şehrinde yaşayan bireylerden Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği, Bilişsel Esneklik Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu ile veri toplanmıştır. Çalışamanın araştırma deseni ilişkisel tarama modelidir. Verilerin analizi için Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Perason korelasyon analizi bulgularına göre güvenli, kaygılı ve kaçıngan bağlanmanın bilişsel esneklik ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu saptanmıştır. Güvenli bağlanma ile bilişsel esneklik arasında pozitif ($r = .451$, $p<.01$), kaygılı bağlanma ile bilişsel esneklik arasında ise negatif yönde ($r = -.396$, $p<.01$) orta düzeyde anlamlı korelasyon ilişkisi bulunmuştur. Kaçıngan bağlanma ve bilişsel esneklik arasındaki negatif yönde ilişkinin ise düşük düzeyde ($r = -.229$, $p<.01$) olduğu saptanmıştır. Bağlanma stillerinin bilişsel esneklik üzerindeki yordacıyıcılığını analiz edilmek adına yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda; bağlanma stillerinin yetişkinlerin bilişsel esnekliklerinin anlamlı bir şekilde yordadığı, bilişsel esnekliğin toplam varyansının %27'sini açıkladığı bulunmuştur. Bununla beraber güvenli bağlanmanın yetişkinlerin bilişsel esnekliğini pozitif yönde, kaygılı bağlanmanın ise negatif yönde anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur. Çalışmada elde edilen bulgular, yetişkinlerin mental sağlığı ve iyi oluşu bakımından önemli bir kavram olan bilişsel esnekliğin, çocukluk yaşantısında bireyin ebeveynleri ile olan ilişkisinden doğan bağlanma stillerinden etkilendiğini göstermektedir. Bu bakımdan çocukların güvenli bağlanma stili geliştirebilmesi adına ebeveynlerin eğitimi ile önleyici çalışmaların yapılmasının önemi öne çıkmaktadır. Aynı zamanda, güvensiz bağlanma stillerinden olan kaygılı veya kaçıngan

bağlanma stili geliştirmiş ve yetişkinliğe erişmiş bireylerin sağlıklı ilişkiler kurabilmesi adına bilişsel esnekliği artırıcı ve güvensiz bağlanmayı iyileştirici çalışmaların psikolojik danışma ve psikoterapi uygulamalarında ele alınmasının ehemmiyeti görülmektedir. Bu çalışmanın sonuçları üzerine psikolojik danışman ve psikoterapistlere önerilerde bulunulmuş, çalışmanın sınırlıkları sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Bilişsel esneklik, bağlanma stilleri, güvenli bağlanma, kaygılı bağlanma, kaçıngan bağlanma.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ÖZ-ANLAYIŞ İLE KAYGI İLİŞKİSİNDE BİLİŞSEL ESNEKLİĞİ ARACILIK ROLÜNÜN İNCELENMESİ[6]

Sueda ORHAN

Yüksek lisans öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
sueda.orhan@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0009-0006-3345-0560

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmet.satici@yildiz.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2871-8589

Özet

Bu araştırmanın ana amacı üniversite öğrencilerinde öz-anlayış, bilişsel esneklik ve kaygı arasındaki ilişkiler ağını ortaya çıkarmaktadır. Bu doğrultuda öz-anlayış ile kaygı ilişkisinde bilişsel esnekliğin aracılık rolünün olup olmadığı değerlendirilmiştir. Araştırma 332'si kadın (%77.2) ve 98'i erkek (%22.8) olmak üzere toplam 430 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaşları 18 ile 60 arasında değişmekte olup, yaş ortalaması 25.60'dır (ss = 5.51). 178 katılımcı lisans eğitimlerine (%41.4) ve 252 katılımcı ise lisansüstü eğitimlerine (%58.6) devam etmektedir. Sosyo-ekomonik statü açısından incelendiğinde 72'si düşük (%16.7), 239'u orta (%55.6) ve 119'u yüksek (%27.7) sosyo-ekonomik statüye sahip olduklarını algılamaktadır. Araştırmanın verileri Beck Anksiyete Ölçeği, Öz-Anlayış Ölçeği, Bilişsel Esneklik Envanteri ve Kişisel Bilgi Formu kullanılarak çevrimiçi olarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi ve bootstrapping temelli aracılık kullanılmıştır. Bulgularda; erkeklerin öz-anlayış ($t_{0.05:\,428} = 2.72$, $p < .01$) ve bilişsel esneklik ($t_{0.05:\,428} = 2.91$, $p < .01$) düzeyleri kadınlara göre anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu, kaygı düzeyi ($t_{0.05:\,428} = 0.34$, $p > .05$) açısından ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır. Eğitimlerine devam ettikleri kademeye göre yapılan analiz sonucunda; lisansüstü eğitime devam eden öğrencilerin öz-anlayış ($t_{0.05:\,428} = 2.07$, $p < .01$) ve bilişsel esneklik ($t_{0.05:\,428} = 2.21$, $p < .01$) düzeyleri lisans eğitimine devam eden öğrencilere göre anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu, kaygı düzeyinde ise lisans eğitimine devam edenlerin lisansüstüne devam eden öğrencilere göre anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu belirlenmiştir, ($t_{0.05:\,428} = 2.24$, $p < .01$). Sosyo-ekonomik statü algısı açısından ise öz-anlayış [$F_{(2,\,427)} = 1.88$, $p > .05$], bilişsel esneklik [$F_{(2,\,427)} = 0.79$, $p > .05$] ve kaygı [$F_{(2,\,427)} = 0.23$, $p > .05$] düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Son olarak, öz-anlayış ile kaygı ilişkisinde bilişsel esnekliğin aracılık rolü değerlendirilmiştir. Bu modele yaş ve cinsiyet kontrol değişkeni olarak dahil edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öz-anlayışın bilişsel esnekliği doğrudan pozitif yönde yordadığı ($B = .437$, $p < .01$); bilişsel esnekliğin de kaygıyı negatif yönde anlamlı yordadığı ($B = -.315$, $p < .01$) bulunmuştur. Ek olarak öz-anlayışın kaygıyı yordamasında bilişsel esnekliğin aracılığının da anlamlı olduğu görülmüştür, [Bootstrapping kaysayısı = -.138, Alt limit: -.202 – Üst limit: -.078. Tüm bu sonuçlar üniversite öğrencilerinde kaygının azaltılmasında öz-anlayışın ve bilişsel esnekliğin önemli bir faktör olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Öz-anlayış, bilişsel esneklik, kaygı, aracılık

[6] Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Programındaki yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

ÖĞRETMENLERİN DİJİTAL TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİ

Filiz GÖKBULUT
Millî Eğitim Bakanlığı
filizgokbulut94@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-8418-5548

Doç. Dr. Murat İNCE
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
muratince20@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0003-0557-0419

Özet

Teknolojinin insan yaşamına olumlu etkilerinin yanında birtakım olumsuzları da beraberinde getirmektedir. Teknolojinin olumsuz etkileri arasında iş yaşamında görülen dijital tükenmişlik sayılabilir. Dijital tükenmişliğin yoğun olarak görülebileceği meslek grupları arasında öğretmenlik mesleği ve öğretmenler sayılabilir. Öğretmenler öğrenme ortamlarını zenginleştirilmesi amacıyla sınıf ortamlarında sürekli olarak teknoloji ile iç içe eğitim vermektedir. Özellikle teknoloji kullanımı COVID-19 salgın süreci ve sonrasında büyük bir artış göstermiştir. Bu artış öğretmenlerde teknoloji kaynaklı stres ve dijital tükenmişlik yaşamalarına neden olmuş olabilir. Yapılan bu çalışma ile öğretmenlerin eğitim ortamlarında teknolojinin sebep olduğu dijital tükenmişlik düzeylerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Zonguldak İli Ereğli İlçesinde kamuya bağlı okullarda görev yapan 326 öğretmenden veriler toplanmıştır. Verilerin toplanmasında "Dijital Tükenmişlik Ölçeği" kullanılmıştır. Dijital Tükenmişlik Ölçeği 5'li likert yapıya sahip olup, Dijital Yıpranma, Dijital Yoksunluk ve Duygusal Tükenme alt faktörlerinden oluşmaktadır. Ölçekte toplam 20 madde yer almaktadır. Nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmada öğretmenlerin Dijital Tükenmişlik Düzeyleri ile cinsiyet, mesleki kıdem, teknoloji kullanım düzeyi, okul türü ve teknolojik kaynak kullanım değişkenleri arasındaki farklar incelenmiştir. Bu farkların tespitinde t-Testi ve Anova testleri kullanılmıştır. Araştırma neticesinde öğretmenlerin dijital tükenmişlik düzeylerinin "Düşük" düzey olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin dijital tükenmişlik düzeyleri ile cinsiyet, mesleki kıdem, teknoloji kullanım ve okul türü değişkeni arasında anlamlı farka rastlanmamıştır. Dijital tükenmişlik ile günlük teknolojik kaynak kullanım süre değişkeni arasında anlamlı farka rastlanmıştır. Günlük 5 saat ve üzeri günlük teknolojik kaynak kullanan öğretmenlerin dijital tükenmişlik düzeyleri, günlük 3-4 saat arası dijital kaynak kullananların düzeylerinden daha yüksek, günlük 3-4 saat dijital kaynak kullananların dijital tükenmişlik düzeyleri, günlük 0-2 saat arası dijital kaynak kullananlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin dijital tükenmişlik düzeyleri ile alt faktörleri olan Dijital Yıpranma, Dijital Yoksunluk ve Duygusal Tükenme arasında yüksek düzey bir ilişkiye rastlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Dijital Yıpranma, Dijital Yoksunluk, Duygusal Tükenme, Dijital Tükenmişlik

OSMANLI DÖNEMİ SULTAN 2. BAYEZİD'İN YAPTIRDIĞI MEDRESELERDE ÜSLUPSAL VE TİPOLOJİK ÖZELLİKLER

Başak BURAK
Millî Eğitim Bakanlığı
bburak.bbasak@gmail.com
Orcid ID: 0000000335086281

Özet

Medreseler Türk- İslam dünyasındaki cami, tabhane, imaret, muvakkithane, darüşşifa, kervansaray, arasta, bedesten, han ve hamam benzeri bütün sosyal ve yardımlaşma kurumları gibi vakıf temeli üzerine kurulmuştur. Medreselerin kurulması ve yaygınlaşması Osmanlı Devleti'nin eğitime verdiği önemi göstermektedir. Çalışma konusu içinde yer alan medreseler Osmanlı Devleti'nin en güçlü olduğu dönemlerde 16. yüzyılda inşa edilmiştir. Bu yüzyıldan sonra devlet erkanının baniliğini üstlendiği birçok medrese "dahil" statüsünü kazanmıştır. Medreselerin derecelendirilmesi, okutulan dersler çalışma kapsamında yer almaktadır. Bu dönemde eğitim-öğretim kalitesi yükselmiş olmakla beraber ekonomik durumun iyileşmesi mimari ve sanatsal faaliyetlere daha fazla önem gösterilmesini sağlamıştır. 2. Bayezid Fatih Sultan Mehmed ile Emine Gülbahar Hatun'un oğlu, sekizinci Osmanlı padişahıdır. Sultan Bayezid bilindiği üzere hemen hemen tüm konularda barışçıl bir yol izlemiştir. Bu nedenle siyasi alanda birçok zorlukla karşılaşmıştır. Saltanatı sürecinde baniliğini üstlendiği Edirne, İstanbul ve Amasya'da yer alan medreseleri topoğrafik özellikleri dahilinde üslupsal ve tipolojik açıdan dönem medreseleri ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Özellikle Edirne ve İstanbul şehirleri zaman içerisinde kültür başkenti olmuş buradaki yapılar diğer şehirlerde inşa edilen yapıların bir bakıma öncüsü durumuna gelmiştir. Amasya'nın Sultan için önemi ise yıllarca burada sancak beyliği yapmış olmasından kaynaklanmış olmalıdır. 2. Bayezid baniliğindeki Edirne ve Amasya'daki külliyelerin Mimar Hayrettin tarafından yapılmış olması ise medreselerin planlarının, birimlerinin, mekânsal ve cephesel düzenlemelerinin birbirine yakın olmasını sağlamıştır. Genel olarak medreseler "U" plan şemasında kurgulanmıştır ve odalar bu plan şemasına uygun olarak yerleştirilmiştir. Külliye içinde yer alan medreseler diğer külliye elemanlarının dış noktalarına konumlandırılmıştır. Bu bağlamda eğitim ve öğretimi olumsuz etkileyecek dış etkenlerden uzaklaşmak amaçlanmıştır. Eserlere dair mimari, plan, süsleme ve malzeme özellikleri ayrıntılı biçimde tanıtılarak monoğrafi halinde sunulmuştur. Öncelikle kendi içlerinde benzer ve farklı yönler ortaya konulmuş sonrasında ise medreselerin günümüzdeki durumları açıklanmıştır. Bu çalışmada literatür tarama, saha araştırması ve gözlem yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca vakfiyeler, vakıf tahrir gibi vakıf arşiv malzemeleri kullanılarak analizler yapılmıştır. İncelenen medreselerin Türk mimarisindeki gelişim çizgisi belirlenmiş, tipolojik ve üslupsal farklılıklar ortaya çıkartılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Medrese, Osmanlı Devleti, Türk Mimarisi.

KABUL VE KARARLILIK TERAPİSİ (ACT): KURAMSAL AÇIDAN İNCELEME

Sümeyra Yaşar Kılınç

Yıldız Teknik Üniversitesi

smyraysr18@gmail.com

Orcid ID: 0000-0003-0677-6590

Özet

Bu araştırmada; Kabul ve Kararlılık Terapisi'nin (Acceptance and Commitment Therapy-ACT) kuramsal kökeni ve temel felsefesi, temel kavramları, terapi süreci ve teknikleri ele alınarak derleme bir çalışma hazırlamak amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra, ACT'ın kullanım alanları ve etkililiği ile ilgili yapılan çalışmalara da yer verilmiştir.

ACT, üçüncü dalga terapi yaklaşımları arasında yer almaktadır ve bireylerin kontrolleri dışında gerçekleşen olaylarla, olumsuz durumlarla, hayatın kaçılmaz gerçeği olan acı ile savaşmak yerine bunları olduğu gibi kabul etmeyi, hayatı zenginleştirecek davranışlar sürdürmede kararlı olmayı hedeflemektedir (Hayes, 2004). ACT'ın felsefi temeli *''İşlevsel Bağlamsalcılık'a (Functional Contextualism*'' kuramsal temeli ise '*'İlişkisel Çerçeve Kuramı'na (relational Frame Theory)*'' dayanmaktadır. Steven Hayes, İlişkisel Çerçeve Teorisinin geliştiricisi ve ACT'ın öncüsüdür. Hayes, ACT ile ilgili çalışmalarına ilk olarak 1976 yılında doktora öğrencisi ile dilin, sözel ve kurallı davranışlardaki rolünü araştırarak ve Skinner'in davranışçılık üzerine yaptığı çalışmaları klinik şartlarda inceleyerek başlamıştır (Zettle, 2005). Hayes'in bu kuramı geliştirmesinde kendisinin aslında panik bozukluğunun olması ve yıllarca buna bir çözüm arayıp bulamaması etkili olmuştur (Kul ve Türk, 2020).

Psikolojik esneklik ve bunun tam tersi olan psikolojik katılık ACT'ın temel kavramlarıdır. Psikolojik esneklik *an ile temas etmek*, *değerler, davranışsal kararlılık, bağlamsal benlik, ayrışma* ve *kabul* olmak üzere altı boyutta açıklanmıştır. Bu boyutlar birbiriyle de ilişkilidir. An'da olma, bireyin şimdi ve burada olma halidir. Değerler, bireyin '*'Bu hayatı ne için yaşıyorum*?'' sorusunun cevaplarını içerir. Davranışlarda kararlılık ACT'ın temel hedeflerindendir ve bireyin değerleri doğrultusunda anlamlı davranışlarda bulunabilmesidir. Bağlamsal benlik, gözlemleyen benlik olarak da kullanılan bireyin yaşamı boyunca değişen rollerine, sorumluluklarına, duygularına, düşüncelerine tanıklık eden fakat kendisi hiç değişmeyen asıl benliği içerir. Ayrışma, zihni meşgul eden sıkıntılı düşünce ve anılardan uzaklaşabilmektir. Kabul ise, hayatın kaçınılmaz gerçekleri olan acılara, üzüntü veren duygulara karşı açık olma onları kabul etme anlamına gelir (Aktepe, 2016; Fletcher ve Hayes, 2005; Harris, 2007; Luoma vd., 2010; Karakuş ve Akbay, 2020). Psikolojik katılık, psikolojik esneklik modelinin psikopatolojik yüzünü yani psikolojik esnekliğin tam tersi olacak şekilde altı boyutta açıklanmaktadır (Tümlü, 2021). Bu boyutlar: 1-*An ile temasın kaybolması/geçmiş ve geleceğin baskınlığı, 2-Değerlerden uzaklaşma, 3-Kaçınma, kaçma ve dürtüsellik, 4-Kavramsallaştırılmış benliğe bağlanma, 5-Yaşantısal kaçınma, 6- Bilişsel birleşme* şeklindedir ve psikolojik katılık bireyin davranış repertuvarının darlığını gösterir (Yavuz, 2015).

Terapi süreci ve teknikleri açısından incelendiğinde terapinin temel amacı bireylerin psikolojik esneklik düzeyini arttırmaktır. Bununla birlikte bireylerin şimdiki ana odaklı ve değerleri doğrultusunda kararlı bir yaşam sürdürebilmesi hedeflenir. Danışman, danışanın değerlerini keşfetmesine ve onları anlamasına yardımcı olur, onu cesaretlendirir (Hayes, 2004). Danışanın hayatındaki değerlerini keşfetmesi ve buna yönelik davranışlarda bulunması değişimin ve dolu dolu bir yaşamın en temel motivasyon kaynağı olarak ele anılır. Bundan dolayı psikolojik danışma sürecinin hedefleri danışanın bu noktalarda kendisini geliştirmesine yönelik olarak belirlenir (Hofman, 2008). Terapötik teknikleri ise, temel terapötik becerilerin yanı sıra danışana *ev ödevi* verme sık kullanılan tekniklerdendir. Bununla birlikte *metafor* da oldukça sık kullanılır. Yaygın kullanılan metaforlardan biri de '*'Çin Parmak Tuzağı''dır*. Çin parmak tuzağı silindir şeklinde insanların iki ucundan parmaklarını sokabilecekleri bir nesnedir. Parmaklar girince esneyen silindir, bireyler parmaklarını çıkarmaya çalıştıkça daha

da sıkışır. Kurtulmak için bireyin mücadele etmeyip, elini rahat bırakıp elini tam ters noktaya yani içeri doğru ittirmesi gerekmektedir. Bu metafor danışanların problemleri için kullanılır. Sorunlardan kurtulmaya çalıştıkça sorunların içinde daha da çok sıkışıldığını göstermek amacıyla kullanılır (Terzi ve Tekinalp, 2013). Metaforların yanı sıra, *hikayeler*, *egzersizler* ve *rol oyunları, gözlemci tekniği* seanslarda yaygındır ve psikolojik esnekliğin geliştirilmesine yardımcı olmak için kullanılır. *Farkındalığa dayalı teknikler* terapinin her aşamasında kullanılmaktadır (Harris, 2007). ACT, süreç odaklı bir terapidir. Kanıta dayalı terapilerde semptomların etiyolojisine ve altında yatan nedenlere odaklanılır. Süreç temelli terapilerde problemlere sebep olan belirtilere farklı yollarla neden olan süreçler üzerinde durulur. Soruna neden olan bir belirti, birçok farklı işlevsel süreçten kaynaklanıyor olabilir bakış açısı yer almaktadır. (Hayes vd., 2019).

ACT ile ilgili yapılan güncel çalışmalar incelendiğinde depresyon, stresle başa çıkma, travma sonrası stres bozukluğu, yeme bozuklukları, anksiyete ve bağımlılık üzerinde oldukça etkili olduğu görülmüştür (Beygi vd.,2023; Gök ve Karaaziz, 2023; Hitch vd.,2023; Han ve Kim, 2022).

Sonuç olarak Kabul ve Kararlılık Terapisi, bireylere acılarına rağmen hayatlarının hala değerli ve anlamlı olduğunu gösteren ve son yıllarda özellikle klinik alanda yapılan çalışmalarda ilgi odağı olan bir terapi olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde birçok farklı alanda oldukça etkili bir terapi olduğu hem iyileştirici hem önleyici bir rolü olduğu da görülmektedir. Zihinsel ve duygusal zorluklarla başa çıkabilmenin ilk adımı kabuldür. Bunun devamını davranışsal kararlılıklar izler. ACT, kişilerin öz farkındalıklarını artırarak kendilerini daha iyi anlamalarına ve daha iyi bir yaşam kalitesi elde etmelerine yardımcı olur.

Anahtar Sözcükler: Kabul ve Kararlılık Terapisi, psikolojik esneklik, kuramsal inceleme

İLKOKUL DÖNEMİNDE DUYGU DÜZENLEME BECERİSİNİN ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Ezgi Güney UYGUN

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
ezgi.uygun@izu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Seher Merve ERUS

Yıldız Teknik Üniversitesi
smerve@yildiz.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, ilkokul dönemi, 6-10 yaş arasındaki çocukların duygu düzenleme düzeylerinin cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, doğum sırası, ebeveynlerin çalışma durumu, ebeveynlerin yaşı ve eğitim düzeyi değişkenleri açısından incelenmesidir. Araştırmanın katılımcı grubunu, ilkokul döneminde çocuk sahibi olan 261 anne ve 72 baba olmak üzere toplam 333 ebeveyn oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu ve Duygu Ayarlama Ölçeği kullanılmıştır. Duygu düzenleme düzeyi ortalama puanlarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda çocukların duygu düzenlemeye yönelik ortalama puanlarının yaş ve ebeveynlerin eğitim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, ebeveynlerin çalışması ve yaşı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İlkokul dönemi, duygu düzenleme, ebeveyn

AZERBAYCAN'DA E-TİCARETİN GELİŞİMİNDE DEVLET POLİTİKALARININ ROLU

Prof. Dr. Farhad RAHMANOV

UNEC Azerbaycan
farhad52@mail.ru
Orcid ID: 0000-0003-2911-8179

Assoc. Prof. Dr. Elchin SULEYMANOV

Bakü Mühendislik Universitesi
elsuleymanov@beu.edu.az
Orcid ID: 0000-0002-6075-2744

Öğr. Gör. Khayala IBRAHIMOVA

Bakü Mühendislik Universitesi
xhasimova@beu.edu.az
Orcid ID: 0000-0002-8380-9117

Özet

Elektron ticaret, işletmelerin ürün ve hizmetlerini dijital platformlar üzerinden satışa sunarak elektronik yollarla ticaret yapmalarıdır. Bu, internet üzerinden yapılan alışverişler, elektronik ödeme sistemleri, online pazar yerleri ve diğer dijital ticaret platformları gibi çeşitli yöntemlerle gerçekleştirilebilir.Elektron ticaretin avantajları arasında daha düşük işletme maliyetleri, küresel pazarlara erişim, daha kolay müşteri erişimi ve hızlı işlem süreleri gibi faktörler bulunmaktadır.

Azerbaycan hükümetinin son yıllarda e-ticaretin geliştirilmesi için birçok politika ve düzenlemeler geliştirdiğini belirtmektedir. Bu politikalar arasında elektronik ticaret işletmelerinin kayıt altına alınması, vergi yükümlülüklerinin belirlenmesi ve tüketicilerin korunması gibi konular yer almaktadır. Ayrıca, hükümet altyapı yatırımları yaparak internet altyapısının geliştirilmesi, mobil cihaz kullanımının artırılması ve elektronik ödeme sistemlerinin geliştirilmesi gibi önemli adımlar atmıştır.Özellikle Covid-19 pandemi sürecinde hızla artan elektron ticaret hacmi 2022-ci yılda toplam ticaret hacminin %10- den fazla olmuştur. Bu 4-5 milyar dolarlık bir ticaret hacmi demektir. Her yıl bu hacim en az %20 artmaktadır.

Azerbaycan'da özellikle giyim, elektronik cihazlar, kozmetik, ev eşyaları ve kitap gibi ürünlerin online satışı yaygındır. Ayrıca, son yıllarda hükümetin e-ticaret sektörünü desteklemek için yürüttüğü politikalar arasında, e-ticaret işletmelerinin kayıt altına alınması, vergi yükümlülüklerinin belirlenmesi, internet altyapısının geliştirilmesi, mobil cihaz kullanımının artırılması, elektronik ödeme sistemlerinin geliştirilmesi, teknik destek ve pazarlama/satış eğitimleri gibi konularda işletmelere yardımcı olmak yer almaktadır.Ancak, Azerbaycan'da e-ticaretin gelişimini engelleyen bazı zorluklar da vardır. Bunlar arasında online ödeme sistemlerinin yetersizliği, kredi kartı kullanımının azlığı, lojistik altyapının zayıflığı, tüketici koruma mekanizmalarının eksikliği ve yeterli düzenlemelerin olmayışı gibi sorunlar yer almaktadır. Bu sorunlar, Azerbaycan'ın e-ticaret sektörünün daha fazla gelişebilmesi için ele alınması gereken konulardır. Bu çalışmada, Azerbaycan'ın e-ticaret alanında son yıllarda kaydettiği gelişmeleri ve bu gelişmelerin devlet politikaları sayesinde nasıl gerçekleştirildiğini analiz etmektedir.

Sonuç olarak, Azerbaycan hükümetinin e-ticaretin gelişimini teşvik etmek için yürüttüğü politikaların başarılı olduğunu ve ülkenin e-ticaret alanında önemli bir potansiyele sahip olduğunu belirtmektedir. Ancak, bu alanda yaşanabilecek sorunların önlenmesi için daha etkili düzenlemeler ve tüketici koruma mekanizmalarının oluşturulması gerektiği de vurgulanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: E-ticaret, Azerbaycan, İnnovasyon.

ORTAOKUL GEOMETRİ ÖĞRETİMİNDE ÇİZİM İNŞA ETKİNLİKLERİNİN ÖĞRENCİLERİN GEOMETRİ BİLGİ DÜZEYLERİNE VE ÇİZİM İNŞA BECERİLERİNE ETKİSİ[7]

Fatmanur TORTOP

Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Matematik Eğitimi ABD

fnurtortop@gmail.com

Orcid ID: 0000-0003-1314-2983

Doçent Dr. Elif BAHADIR

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü,

Matematik Eğitimi ABD

ebahadir@yildiz.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-1154-5853

Özet

Bu çalışmada temel geometrik bilgi ve çizim-inşayı içeren etkinlikler uygulanarak 7. sınıf öğrencilerinin geometri bilgi düzeylerine ve geometrik çizim-inşa becerilerine etkisini araştırmak amaçlanmıştır. Araştırma, 2021-2022 eğitim-öğretim yılının ikinci dönem sonunda İstanbul ili Esenler ilçesindeki bir ortaokulda 7. sınıfta okumakta olan 30 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada temel geometrik çizim-inşayı içeren 9 etkinlik, etkinlikler içerisinde aşamalı sorulardan oluşan toplam 26 açık uçlu soru her etkinliğin sonunda doğru cevaplar anlatılarak birikimli ilerleyecek şekilde sınıf ortamında 2 hafta sürecinde (20 saat) uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak nitel yöntemden yararlanılmıştır. Araştırmanın nitel verileri, temel geometrik bilgi ve çizim-inşaları içeren 9 açık uçlu soru ile etkinlikler öncesi birinci hafta ön test, ikinci ve üçüncü hafta etkinliklerin uygulanması, etkinlikler sonrası dördüncü hafta son test şeklinde yarı deneysel ön test-son test araştırma modeli kullanılarak toplam 4 haftada toplanmıştır. Açık uçlu sorulardan elde edilen nitel veriler betimsel analiz ve içerik analizi yapılarak incelenmiştir. İçerik analizinde çalışmamızda öğrencilerin etkinlikler öncesi ön test cevap kağıtları incelenerek soruların yanlış yapılma nedenleri araştırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda 7 neden tespit edilmiştir. Etkinlik sonrası son test analizinde de öğrencilerin bilgi düzeyleri ve becerilerindeki değişim incelenmiştir. Betimsel analiz sürecinde ön test-son test verilerinin tümü incelenerek öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar ve yaptıkları çizim-inşalar 'doğru', 'yanlış', 'değerlendirmeye alınmayan' şeklinde 3 kategoriye ayrılmıştır. Açık uçlu sorulara verilen yanıtlar ve yapılan çizim-inşalar değerlendirme rubriği hazırlanarak analiz edilmiştir. Çalışmamızda temel geometrik bilgi ve çizim-inşa etkinlikleri ile ilgili sorular birikimli ilerleyecek şekilde anlatıldığından öğrencilerin bilgi düzeyleri ve çizim-inşa becerilerinin gelişerek geometrik bilgilerinde artış olduğu, geometrik çizim-inşalarda şekiller ve özellikleri arasındaki bağıntıyı kurarak doğru çizimler yaptıkları, böylece anlamlı öğrenmeye başladıkları görülmüştür. Temel geometrik bilgi ve çizim-inşaları içeren açık uçlu sorulara yönelik etkinlik öncesi ön test verileri ve etkinlik sonrası son test verileri incelendiğinde sorulara göre değişkenlik göstermekle birlikte öğrencilerin soruları yapamama nedenlerinin azalarak doğru yapanların büyük oranda arttığı görülmüştür. Elde edilen bulgular doğrultusunda geometri öğretiminde çizim-inşa etkinliklerinin uygulanarak öğrencilerin çizim-inşa becerilerinin geliştirilmesine yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Geometri Öğretimi, 7. Sınıf, Çizim-İnşa Etkinlikleri, Geometri Bilgi Düzeyi, Çizim-İnşa Becerileri

[7] [1]Araştırmacının yüksek lisans tezinin bir bölümünden oluşturulmuştur.

THE RELATIONSHIP BETWEEN PSYCHOLOGICAL COUNSELOR CANDIDATES' DARK TRIAD PERSONALITY TRAITS AND LIFE SATISFACTION

Muhammet Fatih YILMAZ

Dr. Öğr. Ü., Eskişehir Osmangazi University

mfatih.yilmaz@ogu.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-4958-5615

Purpose. The aim of this study is investigating the relationship between dark triad personality traits and life satisfaction of psychological counselor candidates. In the study, personality traits of machiavellianism, psychopathy and narcissism, which are known as dark triads as personality traits, were discussed. In addition, the personality traits and life satisfaction of psychological counselor candidates were examined in the context of their gender.

Method. Research was performed with 137 [87 (63.5%) women and 50 (36.5%) men] psychological counselor candidates' studying in Erzincan Binali Yıldırım University Guidance and Psychological Counseling Department; Age range: 18-26, Age avg: 21.08, Age sd: 1.57 psychological counselor candidates. The Dark Triad Scale and Life Satisfaction Scale were used as a measurement tool in the research. The data of the study were analyzed by independent sample *t* test, correlation and multiple regression analysis. Assumptions were controlled before analysis procedure.

Results. When the findings of the research are examined; it was found that male psychological counselor candidates' machiavellianism level is significantly higher ($t = 2.41$, $p < .05$) than female psychological counselor candidates. In addition, it was found that female psychological counselor candidates' life satisfaction levels is significantly higher ($t = 2.76$, $p < .05$) than male psychological counselor candidates. In narcissism and psychopathy, there was no significant difference between genders. According to the correlation analysis, life satisfaction has negative relationships with narcissism ($r = -.40$, $p < .001$) and machiavellianism ($r = -.22$, $p < .001$) while psychopathy and life satisfaction ($r = -.09$, $p > .05$) has not showed significant relationship. In multiple regression analysis, it was found that only narcissism ($\beta = -.36$, $p < .001$) significantly predicted life satisfaction of psychological counselor candidates.

Conclusion. Considering the findings, it was seen that there was a significant difference only in terms of machiavellianism and life satisfaction according to gender, and there was not gender difference in terms of psychopathy and narcissism. Based on this finding, it can be said that male psychological counselor candidates may have a tendency to display more manipulative behaviors. Also it can be said that female psychological counselor candidates provide more life satisfaction in their lives than males. Regarding the results of the regression analysis, it was observed that only narcissism negatively significantly predicted the life satisfaction of the psychological counselor candidates from the dark triple personality traits, and machiavellianism and psychopathy did not significantly predicted.

Anahtar Sözcükler: Dark triad, machiavellianism, psychopathy, narcissism, life satisfaction

‘’SAÇ ÖRGÜSÜ”ADLI ESERDEKİ ÜÇ KADIN KARAKTERİN İNCELENMESİ: POZİTİF PSİKOLOJİDEKİ KARAKTER GÜÇLERİ BAKIMINDAN BİR İRDELEME

Arş. Gör.Feyza Nur PÜSKÜLLÜ

Maltepe Üniversitesi
feyzapuskullu@maltepe.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-7869-2455

Uzman Olcan ASLAN

Millî Eğitim Bakanlığı
Orcid ID: 0000-0001-9987-0425

Arş. Gör.Doktor Bora ARGA

Maltepe Üniversitesi
boraarga@maltepe.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-5706-6340

Arş. Gör.İrem TOPUZ

Maltepe Üniversitesi
iremtopuz@maltepe.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7085-8470

Özet

Giriş ve Problem Durumu

Psikoloji geçmişten günümüze ağırlıklı olarak bireylerin ruhsal problemlerini ele alan bir bilim dalıdır. Psikolojinin insanın olumsuz yönlerine, olumlu yönlerine kıyasla daha fazla odaklandığı söylenebilir. Bunun sebebi olumsuz duygular ve deneyimler daha acil olabildiğinden ve genellikle acil problemleri veya nesnel tehlikeleri yansıttığından, insanları dikkat düzeylerini arttırmaya, durmaya, davranışları üzerinde düşünmeye ve gerekirse eylemlerini değiştirmeye zorlayacak kadar güçlü olması olabilir (Baumeister, Bratlavsky, Finkenauer ve Vohs, 2001; Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Ancak psikoloji sadece kötü durumları, patolojiyi ve zayıflığı çalışmayı amaç edinmemekte; aynı zamanda pozitif özellikleri, güçlü tarafları ve erdemli yapıları bilimsel olarak ortaya koymayı hedeflemektedir (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Bir başka deyişle pozitif psikoloji, "bozuk" olanı "tamir etme" yaklaşımından ayrılarak insan doğasının var olan güçlü yanlarını ortaya çıkarmaya ve bu güçlü yanları geliştirmeye yönelmektedir (Seligman, 2005). Biswass-Diener’e (2006) göre pozitif psikolojinin olumluyu merkeze alması, erdem ve iyi karakteri çalışmaya yönelik ilgiyi arttırmıştır. Peterson ve Seligman (2004) tarafından literatüre kazandırılan altı erdem ve bunların alt kategorilerini oluşturan yirmi dört karakter gücünün keşfedilmesinde romanlar bireylere yardımcı olabilir. Örneğin Paolo Coelho’nun Simyacı’sında cesaret ve merakı, Ernest Hemingway’in Yaşlı Adam ve Deniz’inde azim ve yılmazlığı, Victor Hugo’nun Sefiller’inde affed affedicilik, alçakgönüllülük ve sağduyuyu, Jane Austen’in Gurur ve Önyargı’sında aşkı ve umudu, Scott Fitzgerald’ın Muhteşem Gatsby’sinde ise liderlik ve öz düzenlemeyi görmek mümkündür. Bu araştırmanın amacı ise Laetitia Colombani’nin “Saç Örgüsü” eserinde yer alan üç kadın karakterin yaşamlarının altı erdem ve yirmi dört karakter gücü bakımından incelenmesidir. Eserde üç farklı ülkede yaşayan, üç farklı kadının hayatlarında karşılaştıkları zorlukları ve bu zorluklarla nasıl başa çıktıklarını konu edinmektedir. Araştırmacılar pozitif psikolojinin önemli kavramlarından erdemler ve karakter güçlerini kitaptaki üç kadın karakter üzerinden detaylı şekilde açıklayıp örneklendirerek, kavramların daha iyi çözümlenmesini amaçlamaktadır. Psikolojinin interdisipliner bir yaklaşımla bu türden çözümlemelere yer vermesi sayesinde pozitif psikolojinin kavramlarının anlaşılmasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmaktadır. Nitel doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini sistematik ve titizlikle analiz etmek için kullanılan bir araştırma yöntemidir (Wach, 2013). Veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmektedir. Betimsel analiz, verilerin sistematik ve açık bir şekilde betimlenmesi, açıklanması ve yorumlanması ile gerçekleşmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmanın güvenirliği için uzman görüşüne başvurulmuştur.

Bulgular ve Sonuç

Çalışmanın veri analiz süreci devam ettiğinden, bulgular, sonuç ve öneriler kongrede sunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Pozitif Psikoloji, Karakter Güçleri, Kadın, Kitap, Nitel Araştırma

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

PARTNER ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM VE İLİŞKİ DOYUMU: ÇOKLU ARACI OLARAK ROMANTİK İLİŞKİ VE PARTNER ODAKLI OBSESİF KOMPULSİF BELİRTİLER

Buse ARI

Yıldız Teknik Üniversitesi
pskdanbuseari@gmail.com

Özge ALKAN

Yıldız Teknik Üniversitesi
pskdanozgealkan@gmail.com

Özlem YILMAZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
pskdanozlemyilmaz@gmail.com

Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI

Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmet.satici@yildiz.edu.tr

Arş. Gör. Gaye BIRNİ

Yıldız Teknik Üniversitesi
gbirni@yildiz.edu.tr

Özet

Bu araştırmada partner şiddetine yönelik tutum ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide romantik ilişki odaklı ve partner odaklı obsesif kompulsif belirtilerin çoklu aracılık rolü incelenmiştir. Araştırmada Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, İlişki Doyumu Ölçeği, Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği ve Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmaya Türkiye'nin 48 farklı ilinde yaşayan, romantik ilişkisi (sevgililik, sözlülük/nişanlılık, evlilik) olan 303 kişi (227 kadın, 74 erkek ve 2 diğer) katılım sağlamıştır. Katılımcıların yaşları 18 ile 57 arasında (ort. = 26.81, ss. = 7.43) değişmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizi için SPSS 22 analiz programı kullanılmış, Pearson korelasyon testi ve process macro eklentisi ile aracılık analizi gerçekleştirilmiştir. Bulgulara göre partner şiddetine yönelik tutumlar ve ilişki doyumu arasındaki ilişkide, romantik ilişki ve partner odaklı obsesif kompulsif belirtilerin tam aracılık rolü olduğu saptanmıştır. Bulunan bu ilişki literatür ışığında tartışılmış, öneri ve sınırlıklar sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: İlişki doyumu, partner şiddeti, obsesif kompulsif belirtiler, romantik ilişki.

TORUNA BAKIM VEREN VE TORUNA BAKIM VERMEYEN BÜYÜK EBEVEYNLERDE YAŞAM ANLAMI, YAŞAM DOYUMU, POZİTİF-NEGATİF DUYGU DURUMU VE MERHAMET DÜZEYLERİ

Uzm. Eyüp DEMİR

Millî Eğitim Bakanlığı
eyuppdemirr@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-6874-3482

Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7930-3121

Özet

TÜİK'in (2022) verilerine göre, Türkiye'de yaşlı olarak kabul edilen bireylerin sayısı 2016'dan 2021'e %24 artarak toplam nüfusun %9,7'sini oluşturmuştur. Bu oran, ülkemizdeki yaşlı nüfusun tarihteki en yüksek seviyesine ulaştığını göstermektedir. Azalan doğum oranları ve artan ortalama yaşam süresi nedeniyle yaşlı bireylerin oranı giderek artmıştır. Kendi çocuklarının, çocuklarının doğumunun getirdiği büyük ebeveynlik rolü, bireylerin yaşamlarında yeni bir evreyi temsil etmektedir. Torunların bakım veren olarak rolü, torunlarının daha güvenli ve öngörülebilir evlerde yaşadıkları bilgisiyle birlikte olumlu psikolojik deneyimler sağlayabilir (Dellman-Jenkins vd., 2002). Yaşam doyumu, bireyin kendi yaşamına ilişkin bilişsel ve duygusal değerlendirmeleri olarak tanımlanan öznel iyi oluşun bilişsel bileşenini temsil eder ve bireyin yaşam kalitesine ilişkin genel bir değerlendirmeyi temsil eder (Diener, vd., 2003; Pavot ve Diener, 1993). Yaşamda güçlü bir anlam duygusu, yaşamın keyfini sürdürmek ve iyi bir yaşamın temellerini oluşturmak için önemlidir. Yaşamın anlamını yitirmek, yaşamdan zevk almamıza engel olabilir ve bu durum boşluk, depresyon ve en kötüsü intihar düşüncelerine yol açabilir. Yaşamdaki anlam, özellikle ileri yaş dönemlerinde daha da önem kazanır (Battista ve Almond, 1973; Wong, 1989). Merhamet, kişinin kendisinin ve başkalarının acı çekmesine karşı duyarlılık, acıyı hafifletme ya da önleme taahhüdü olarak ifade edilmektedir (Gilbert, 2014). Bu çalışmada, torunlarına bakım veren ve vermeyen büyükanne ve büyükbabaların yaşamda anlam, yaşam doyumu, olumlu ve olumsuz duygular ve merhamet düzeylerini incelenmiştir. Bu araştırmanın temel amacı, büyükanne ve büyükbabaların torunlarına bakma durumlarına göre yaşam doyumu, yaşamı anlamlandırma düzeyleri, merhamet, olumlu duygular ve olumsuz duygularda farklılık olup olmadığını inceleyerek yaşam kalitesi hakkında fikir vermektir. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yoluyla seçilen, yaş ortalaması 54,4 olan ve tamamı büyükanne ve büyükbaba olan 139 kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların 65'i (%46,8) kadın ve yaş ortalaması 52,3 iken, 74'ü (%55,5) erkek ve yaş ortalaması 56,2'dir. Katılımcıların %24,5'i (34 kişi) torunlarına bakmamakta, %29,5'i (41 kişi) torunlarına haftada 1-3 gün, %9,4'ü (13 kişi) torunlarına haftada 3-5 gün ve %36,7'si (51 kişi) torunlarına haftanın her günü bakmaktadır. Araştırma verileri Spss 26.0 paket programı ile analiz edilmiş olup sonuçlara ait değerlendirmeler Pearson Momentler Çarpımı ve MANOVA testleri ile gerçekleştirilmiştir. Analiz sonrasında torununa bakım veren ebeveynlerde, torununa bakım vermeyen ebeveynlere göre yaşam anlamı, yaşam doyumu, pozitif duygu, negatif duygu ve merhamet puanlarında anlamlı fark olduğu görülmüştür ($F(3\text{-}135)=23.14$, $p< .01$). Sonuçlar, büyük ebeveynlerin torunlarına bakım verme durumuna göre yaşam anlamı, yaşam doyumu, pozitif duygu, negatif duygu ve merhamet düzeylerinde farklılıklar olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, büyük ebeveynlerin yaşam kalitesini arttırmak ve gelecekteki araştırmalarda bu alandaki açıkları kapatabilmek için önemlidir. Gelecek araştırmalarda bakım vermenin doğası hakkında detaylı bilgiler elde edilerek bakım veren farklı gruplar incelenebilir. Bunun yanında bakım vermenin nedenleri kültürel, ekonomik, sosyal boyutlarda incelenerek öneriler sunulabilir.

Anahtar Sözcükler: Büyük ebeveyn, Yaşam anlamı, Yaşam doyumu, Merhamet, Pozitif- Negatif duygu durumu

PSİKOLOJİK OLGUNLUĞU DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ TÜRKÇE UYARLAMASI

Arş. Gör. Begüm Özgün ERDOĞDU ASLAN

Maltepe Üniversitesi
begumerdogdu@maltepe.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-6403-3325

Dr. Öğr. Üyesi Özlem DÖNMEZ

Trakya Üniversitesi
oozlemdonmezz@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-3881-3448

Arş. Gör.Zeynep Ece TEZEL

Maltepe Üniversitesi
zeynepecetezel@maltepe.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-3765-6380

Özet

Giriş ve Problem Durumu

Psikolojik olgunluk kararların olası sonuçların sorumluluğunu alma ile ilişkilendirilmektedir (Morales-Vives, Camps ve Lorenzo-Seva, 2013). Psikolojik olgunluk; bireysel, bireyler arası ve sosyal yeterlilikleri kapsadığından hem birey hem toplum açısından büyük önem taşımaktadır (Greenberger, 1984). Kararların ve davranışların olası sonuçlarının sorumluluğunu üstlenmek yetişkin bireylerden beklenen tutumlar arasında değerlendirilmektedir (Özen, 2010). Alanyazında ahlaki olgunluk (Tekin, 2017), mesleki olgunluk (Aydın-Orhan ve Ültanır, 2014), evlilik olgunluğu (Yıldız, 2019) gibi farklı olgunluk değerlendirmeleri için çeşitli ölçme araçlarının geliştirildiği görülmektedir. Ancak ülkemizde psikolojik olgunluğun değerlendirilmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı bulunmadığı bir eksiklik olarak dikkat çekmektedir. İlgili çalışma alanyazındaki eksikliğin giderilmesi ve psikolojik olgunluğun değerlendirilmesinde kültüre duyarlı bir ölçme aracının oluşturulması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile tasarlanmıştır. Çalışmada Psikolojik Olgunluğu Değerlendirme Ölçeği'nin (PSYMAS) kullanılmıştır. 26 maddeden oluşan ölçek, 5'li likert tipindedir. Psikolojik Olgunluğu Değerlendirme Ölçeği'nin (PSYMAS) Türkçe'ye uyarlama çalışması kapsamında ilk olarak İngilizce form Türkçe'ye çevrilerek 9 uzmandan uzman görüşü alınmıştır. Çalışmada görüşlerine başvurulmuş olan uzmanlar psikolojik danışmanlık, psikometri, gelişim psikolojisi, İngiliz dili eğitimi ve dilbilim alanlarında görev yapmaktadır.

Türkçe formu hazırlanan ölçme aracının pilot uygulaması yapılmıştır. Pilot çalışma kapsamında 20 üniversite öğrencisi katılımcıya hem Türkçe hem İngilizce form uygulanmıştır. Uzman görüşlerinin analizinde Lawshe ve Davis teknikleri uygulanmış, kapsam geçerlik indeksi hesaplanmıştır. Pilot çalışma kapsamında katılımcılara iki hafta ara ile uygulanan İngilizce ve Türkçe formun puanları arasında tutarlılık olup olmadığı Spearman Korelasyon katsayısı hesaplanarak incelenmiştir.

Bulgular ve Sonuç

Çalışma bulguları incelendiğinde hesaplanan kapsam geçerlik indeksinin 1.00 olduğu görüşmüştür. Uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan formun Lawshe ve Davis kapsam geçerlik ölçütlerini sağladığı görülmüştür. İngilizce ve Türkçe uygulanan formlardan elde edilen puanların tutarlı olduğu bulunmuştur ($p<.05$). Bu doğrultuda, çalışma grubunun genişletilerek madde sayısının beş katı olacak şekilde ölçek uyarlama çalışmasının

daha geniş ölçekli çalışılması yapılacaktır. Türkçe'ye kazandırılan ölçeğin ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik olgunluk, ölçek uyarlama, psikolojik olgunluğu değerlendirme

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

CAHİT SITKI TARANCI ESERLERİNDE YAŞAM VE ÖLÜM: VAROLUŞÇU PSİKOTERAPİ AÇISINDAN BİR İNCELEME

Uzm Ebru ÇANAKÇI UĞUR

Millî Eğitim Bakanlığı
ebrucanakcii@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-6955-0340

Uzm. Pürem ALTIPARMAK

Millî Eğitim Bakanlığı
puremaltiparmak@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-3230-5071

Prof. Dr.Mehmet Engin DENİZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
engindeniz2003@yahoo.com
Orcid ID: 0000-0002-7930-3121

Özet

Varoluşçu psikoterapi, psikolojik danışmayı felsefî olarak derinden açıklayan bir yaklaşımdır. Varoluşçu yaklaşıma göre insan seçmediği bir hayata gözlerini açar, ne zaman geleceğini bilmediği ölüme doğru yol alır. Bu sınırlı sürede, hayatın ona verdikleriyle kendini nasıl var edebileceği konusunda özgürdür ve sorumludur; kendi seçimleri, eylemleri ve eylemsizlikleriyle. Varoluşçu psikoterapide insan özneldir, genellenemez ve insanı derinden anlayabilmenin tek yolu fenomenolojik bakış açısıdır. Sanatçının kendine özgü ifadesi ise ortaya koyduğu yapıtlarıdır. Cumhuriyet döneminin en önemli şairlerinden biri olan Cahit Sıtkı Tarancı'ya göre sanat eseri, sanatkârın duygu, düşünce ve inançlarını samimiyetle anlatan bir metindir. Tarancı en derin korkularını, kaygılarını eserlerine yansıtmıştır. Bu sebeple varoluşçu psikoterapinin onu ve eserlerini anlamak için etkili bir yol olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada, şairin şiirlerinden ve mektuplarından (Evime ve Nihal'e Mektuplar ve Ziya'ya Mektuplar) bazılarının varoluşçu psikoterapi temel kavramları açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden, yazılı belgelerin içeriğinin sistematik biçimde analiz edilmesinde kullanılan doküman analizi yöntemiyle yapılmıştır. Araştırmada ölüm ve yaşam temaları ekseninde varoluşsal boşluk, ölüm kaygısı, sorumluluk, yaşamda anlam ve anlam üçlüsü kavramları açıklanarak Cahit Sıtkı Tarancı eserlerindeki içeriklere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Varoluşçu psikoterapi, Cahit Sıtkı Tarancı, şiir, mektup, doküman analizi.

YAŞAM DOYUMU İLE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: BİR META ANLİZ ÇALIŞMASI

Muhammed Salih KOCAR[1]

Necmettin Erbakan Üniversitesi
salih0535@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-7467-7856

Dr. Öğr. Üyesi Tolga SEKİ[2]

Necmettin Erbakan Üniversitesi
tlg.seki@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-5594-0786

Prof. Dr. Selahattin AVŞAROĞLU[3]

Necmettin Erbakan Üniversitesi
seloavsar@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-0953-2922

Özet

Yaşam doyumu kavramı pozitif psikoloji literatüründe önemli bir yere sahiptir. Yaşam doyumu, bireyin kendi öznel kriterlerine göre yaşamını olumlu yönde değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır. Araştırmalar bireylerin yaşam doyumları ile kişilik özelliklerinin ilişkili olduğunu göstermiştir. Bireylerin kişilik özelliklerini belirlemede en çok kullanılan ölçeklerden biri beş faktörlü kişilik envanteridir. Bu çalışmada yapılan araştırmadan hareketle yaşam doyumu ile beş faktörlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin etki büyüklüğüne ilişkin genel bir sonuç elde etmek amaçlanmıştır. Bu amaç ile yaşam doyumu ile kişilik özellikleri arasındaki korelasyonel çalışmaların meta-analizi yapılmıştır.

Çalışmanın veri kaynağını Türkiye'de yaşam doyumu ile kişilik özellikleri ilişkisini konu edinen makaleler ve lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırma Nisan 2023 de gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri Ulusal Tez Merkezi, Google Akademik, DergiPark Akademik, ULAKBİM Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı kullanılarak taranmıştır. Araştırmaya çalışmaların etki büyüklüğünün hesaplanabilmesini sağlayacak verileri içeren, Türkçe tez ve makaleler dâhil edilmiştir. Araştırmada meta-analize dâhil edilen her bir çalışmanın ayrı ayrı ve birleştirilmiş etki büyüklüğü hesaplanmış, yayın yanlılığının kontrolü, homojenlik testi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 19 farklı çalışmadan 95 farklı etki büyüklüğü elde edilmiştir. Araştırmanın genel etki büyüklüğü rastgele etkiler modeline göre hesaplanmıştır. Araştırmada her bir kişilik özelliği için ayrı ayrı toplam örneklem büyüklüğü 8032 bireyden oluşmaktadır. Araştırmanın yayın yılları 2011 ile 2022 arasında değişmektedir. Araştırmanın yayın yanlılığını incelemek için Rosenthal's fail-safe N analizi yapılmış ve bu değer yaşam doyumu ile dışa dönüklük için 1392, uyumluluk için 792, sorumluluk için 1194, nevrotiklik için 1533, deneyime açıklık için 1009 bulunmuştur. Ayrıca yayın yanlılığının kontrolü için Egger'in regresyon testi yapılmış ve bu değer anlamsız bulunmuştur. Analiz sonuçları yayın yanlılığının olmadığını göstermektedir. Heterojenlik sonuçları dışa dönüklük için Q=96.222 ve I^2= 81.293; uyumluluk için Q=92.860 ve I^2= 80.616; sorumluluk için Q=216.458 ve I^2= 91.684; nevrotiklik için Q=147.224 ve I^2= 87.774; deneyime açıklık için Q=210.233 ve I^2= 91.438 bulunmuştur. Analiz sonucunda araştırmaya dâhil edilen çalışmaların heterojen dağılıma sahip olduğunu görülmüştür.

Meta-analiz sonucunda yaşam doyumu ile dışa dönüklük arasında 0.185 [GA= 0.134; 0.235]; uyumluluk arasında 0.147 [GA= 0.096; 0.197], sorumluluk arasında 0.179 [GA= 0.103; 0.254], nevrotiklik arasında -0.203

[GA= -0.264; -0.141], deneyime açıklık arasında 0.171 [GA= 0.096; 0.244] etki büyüklüğü elde edilmiştir. Analiz sonucunda yaşam doyumu ile nevrotiklik arasında negatif ilişki görülmüştür. Yaşam doyumu ile pozitif ilişki gösteren en önemli kişilik özelliği sırası ile dışa dönüklük, sorumluluk, deneyime açıklık ve uyumluluk olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Kişilik, Yaşam doyumu, Meta-analiz

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

THE IMPACT OF DIFFERENTIATED INSTRUCTION ON PREPARATORY SCHOOL STUDENTS' FOREIGN LANGUAGE MOTIVATION, SPEAKING PROFICIENCY, SPEAKING ANXIETY AND SPEAKING SELF-EFFICACY

Çağrı BİLİR

Yildiz Technical University
cagri.elt@gmail.com

Prof. Dr. Banu Yücel TOY

Yildiz Technical University
byuceltoy@gmail.com

Abstract

The aim of this study was to investigate the impact of differentiated instruction practices on tertiary-level EFL students' speaking proficiency, foreign language motivation, foreign language speaking anxiety and foreign language speaking self-efficacy. The study also aimed to explore student perceptions of differentiated instruction. The participants consisted of 46 B1 level students at the preparatory school of a private university in Turkey (N = 26 experimental group, N = 20 control group). The experimental group was provided with speaking activities prepared on the basis of the principles of differentiated instruction whereas the control group was exposed to traditional instruction for five weeks. Being a mixed-method research, the quantitative data were gathered through "Foreign Language Motivation and Attitude Questionnaire", "Foreign Language Speaking Anxiety Scale", "English Speaking Self-Efficacy Scale" and the "speaking proficiency test" of the institution where the research was conducted. As for the qualitative data, a "semi-structured interview" prepared by the researcher and "teacher reflective journals" written by the researcher were used. The quantitative findings of the study revealed that the change between the pre and post-test results of speaking proficiency, foreign language speaking anxiety and foreign language speaking self-efficacy were significantly different in the experimental group and the control group. There was no statistically significant difference between the groups in terms of the foreign language motivation variable but the students mentioned that the differentiated speaking activities motivated them and changed their perceptions of the lesson. The qualitative findings of the current research also showed that the students had positive opinions on differentiated instruction.

Keywords: Differentiated instruction, English-speaking proficiency, Foreign language motivation, Foreign language speaking anxiety, Foreign language speaking self-efficacy

FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİMİN ÜNİVERSİTE HAZIRLIK SINIFI ÖĞRENCİLERİNİN YABANCI DİL MOTİVASYONLARINA, KONUŞMA YETERLİLİKLERİNE, KONUŞMA KAYGILARINA VE KONUŞMA ÖZ-YETERLİKLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Çağrı BİLİR
Yıldız Teknik Üniversitesi
cagri.elt@gmail.com

Prof. Dr. Banu Yücel TOY
Yıldız Teknik Üniversitesi
byuceltoy@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, farklılaştırılmış öğretim uygulamalarının üniversite hazırlık programında yabancı dil olarak İngilizce öğrenimi görmekte olan öğrencilerin konuşma yeterliliklerine, yabancı dil motivasyonlarına, yabancı dil konuşma kaygılarına ve yabancı dil konuşma öz-yeterliklerine olan etkisinin incelenmesidir. Çalışma ayrıca, farklılaştırılmış öğretime dair öğrenci algılarını da ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırmanın katılımcı grubu Türkiye'deki bir vakıf üniversitesinin İngilizce hazırlık bölümünde B1 düzeyinde öğrenim görmekte olan 46 öğrenciden (N = 26 deney grubu, N = 20 kontrol grubu) oluşmaktadır. Araştırmanın deney grubu, beş hafta boyunca farklılaştırılmış öğretimin prensipleri temel alınarak hazırlanmış İngilizce konuşma etkinliklerine, kontrol grubu ise geleneksel öğretime tabi tutulmuştur. Çalışma karma desenli olup nicel verileri, ön ve son test olarak uygulanan "Yabancı Dil Motivasyon ve Tutum Anketi", "Yabancı Dil Konuşma Kaygısı Ölçeği", "İngilizce Konuşma Öz-Yeterlik Ölçeği' ve araştırmanın gerçekleştirildiği kurum tarafından hazırlanan "İngilizce konuşma yeterliği sınavı" ile elde edilmiştir. Nitel veriler ise araştırmacı tarafından hazırlanan "yarı-yapılandırılmış öğrenci görüşme formu" ve araştırmacı tarafından yazılan "yansıtıcı günlükler" aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın nicel bulguları, İngilizce konuşma yeterliliği, yabancı dil konuşma kaygısı ve yabancı dil konuşma öz-yeterliği değişkenlerinin ön ve son-test sonuçları arasındaki değişimin deney ve kontrol grupları arasında anlamlı olarak farklılaştığını, farklılaştırılmış öğretimin bu değişkenler üzerinde olumlu yönde etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Yabancı dil motivasyonu değişkeninde ise gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamış fakat öğrenciler farklılaştırılmış İngilizce konuşma etkinliklerinin kendilerini motive ettiğini ve derse bakış açılarını değiştirdiğini belirtmişlerdir. Araştırmanın nitel bulguları ayrıca, öğrencilerin farklılaştırılmış öğretim yöntemi hakkında olumlu görüşlere sahip olduklarını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Farklılaştırılmış öğretim, İngilizce konuşma yeterliliği, Yabancı dil motivasyonu, Yabancı dil konuşma kaygısı, Yabancı dil konuşma öz-yeterliği

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK KİTAPLARINDAKİ KURMACA KARAKTERLERLE ÖZDEŞİM KURMALARI ÜZERİNE BİR DURUM ÇALIŞMASI*

Ayşen KARA
Yıldız Teknik Üniversitesi
aysenkara132@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-5767-9478

Prof. Dr. Bayram BAŞ
Yıldız Teknik Üniversitesi
bayrambas@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-3569-9395

Özet

Okuma süreci içerisinde oluşan duygular ve duygusal çıkarımların metni anlamlandırmaya hizmet ettiği bilinir. Çocuk okurların sıklıkla yöneldiği kurgu metinler, anlatı unsurları aracılığıyla okurda bazı duygular uyandırır. Anlatı duygularına kapılan okur, yoğun olarak yaşadığı özdeşim ile karakterin duygularını kendi duygularıymış gibi yaşar ve bu duyguları değerlendirerek metni okumaya devam eder ya da okumayı bırakır. Okuma kültürü edindirme aşamasında sıklıkla başvurulan önemli bir kaynak olan çocuk edebiyatı ürünleri aracılığıyla okur, edebi deneyimi etkin ve yoğun şekilde yaşar. Metinle kurulan bu kişisel bağın oluşumunda önemli bir yeri olan özdeşim olgusunun doğasının bilinmesi eğitimcilere önemli bir anlayış kazandırma potansiyeliyle önemlidir. Bu araştırmanın amacı ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin okur tepki kuramı referansıyla tepkilerini alarak okudukları kitapların karakterleriyle özdeşim kurma durumlarını belirlemektir. Araştırma, geleneksel okuma yöntemleri yerine okur merkezliliği vurgulayarak metindeki anlamı öğretmenin çıkarması ve öğrencilerin pasif birer alıcı olarak konumlandırılmalarının önüne geçerek öğrenci merkezli okuma eğitimini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu sayede öğrencilerin karşılaşmış oldukları metinleri kendilerini tanıma sürecinde estetik bir araç olarak görmeleri hedeflenmiştir. Araştırmada bu amaçla "Çocuk okurlar kurgu karakterlerle nasıl özdeşim kurarlar?" sorusu problem cümlesi olarak belirlenmiştir. Çalışma nitel bir araştırma deseni olarak durum çalışmasını benimsemiştir. Örneklem 9'u kız ve 7'si erkek olmak üzere 16 ortaokul öğrencisinden oluşmaktadır. Veriler görüşme yöntemiyle toplanmış ve içerik analizine tabi tutulmuştur.

Okurlar, ana karakterlerle özdeşim kurarken, ilişki içinde oldukları diğer kişilerle kendi hayatlarındaki kişiler arasında da benzerlik bulmuşlardır. Öğrenciler, kahramanın yaşadığı olay merkezinde kendini kahramana yakın hissederken kahramanın olayın içinde verdiği tepkilere göre karakteristik özelliklerini çıkarmışlardır. Öğrencilerin değişken, açık, geliştirilmiş olarak ifade edilebilecek karakterlerle özdeşim kurdukları görülmüştür. Öğrenciler gerçek hayatta olduğu gibi kendileri veya etrafındaki kişilerle benzerlik taşıyan karakterlere ve eylemlerine tepki vermişlerdir. Özellikle kendilerine benzer buldukları ve hareketlerinden hoşlandıkları kişilerle özdeşleşmişlerdir. Öğrenciler, bir karakterle özdeşleşmeden önce onun kişilik özelliklerine bakmışlardır. Katılımcıların çok büyük bir çoğunluğu kendilerine benzeyen karakterlerle ilgilenmişler, çok küçük bir kısım kendilerinden farklı kişilik özelliklerine sahip karakterleri sevmişlerdir. Öğrenciler kendi pozisyonlarına aykırı bir pozisyonda olsalar bile çoğunlukla ana karakterle özdeşleşmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Özdeşim, Okur-Tepki Kuramı, Çocuk Edebiyatı

* Bu çalışma, Prof. Dr. Bayram Baş danışmanlığında Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda yürütülen "Ortaokul Öğrencilerinin Çocuk Kitaplarındaki Kurmaca Karakterlerle Özdeşim Kurmaları Üzerine Bir Durum Çalışması" adlı yüksek lisans tezinin verilerinden üretilmiştir.

İKİZ ÇOCUKLARIN AKRAN OYUN DAVRANIŞLARI İLE MİZAÇ ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Gülçin Güven
armara Üniversitesi
gulcinm@marmara.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-9638-025X

Doç. Dr. Elif Yılmaz
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
elifyilmaz@kmu.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-1364-6359

Özet

İkiz olmak benzersiz ve olumlu bir ilişki olarak tanımlanır. Bu ilişki anne karnındayken başlar ve ikizler anne karnından itibaren farklı birer birey olarak dünyaya gelir (Hardy, 2001; Kim, McHale, Osgood ve Crouter, 2006). Ancak ikizlik durumu çocukların gelişim süreçlerinde tek çocuklara göre farklılıklar ortaya çıkarabilmektedir. Çocukların en etkili öğrenme araçlarından kabul edilen oyun ile doğuştan sahip olduğu kişilik özellikleri olan mizaca ilişkin ikizlik durumunun etkisi merak edilmiştir. Bu bağlamda araştırma kapsamında ikiz çocukların akran oyun davranışları ile mizaç özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaca ek olarak ikiz çocukların akran oyun davranışları ile mizaç özelliklerinin ikizi olduğu kardeşi ile benzerlik düzeyi araştırmada incelenmiştir.

İlişkisel tarama modelinde tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu tesadüfi eleman örnekleme yöntemiyle belirlenen okul öncesi eğitim alan 48-72 aylık 39 çift ikiz (78 çocuk) oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu; Fantuzzo, Mendez ve Tighe (1998) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması ile geçerlik-güvenirlik analizleri Ahmetoğlu, Acar ve Aral (2016) tarafından yapılan Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği (PEAOÖ-E) ve Prior, Sanson ve Oberklaid tarafından 1989 yılında geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Yağmurlu ve Sanson (2009) tarafından yapılan Çocuklar için Kısa Mizaç Ölçeği kullanılmıştır. Ölçme araçları araştırma kapsamında ebeveynler tarafından değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde istatistik paket programı kullanılarak verilerin değerlendirmesinde Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda ikiz çocukların akran oyun davranışları ile mizaç özellikleri arasındaki ilişki incelendiğinde çocukların Çocuklar için Kısa Mizaç Ölçeği'nin Tepkisellik alt boyutu ile Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği'nin Oyunun Bozulması alt boyutu (r=.696) ve Sebatkârlık alt boyutu ile Oyun Etkileşimi alt boyutu (r=.406) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. İkiz çocukların kardeşleri ile mizaç özellikleri arasındaki ilişki incelendiğinde Çocuklar için Kısa Mizaç Ölçeği'nin Tepkisellik alt boyutunda (r=.676), Sıcaklık alt boyutunda (r=.455) ve Ritmiklik alt boyutunda (r=.746) pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanırken Sebatkârlık alt boyutunda

anlamlı ilişki olmadığı bulunmuştur. İkiz çocukların kardeşleri ile akran oyun davranışları arasındaki ilişki incelendiğinde Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği'nin Oyun Etkileşimi alt boyutunda (r=.497), Oyunun Bozulması alt boyutunda (r=.481) ve Oyundan Kopma alt boyutunda (.526) pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: İkiz çocuklar, Akran Oyun Davranışı, Mizaç Özellikleri

SOSYAL ORTAMLARDAKİ GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU VE ÖZNEL İYİ OLUŞ: SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞININ ARACI ROLÜ

Beyzanur KILIÇ

Yıldız Teknik Üniversitesi
beyzanur.kilic@std.yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0009-0003-9606-4083

Nazlı Emine KEFİNSİZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
nazliemineberber@gmail.com
Orcid ID: 0009-0003-4793-4249

Prof. Dr.nMehmet Engin DENİZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7930-3121

Arş. Gör.nYağmur KAYA

Yıldız Teknik Üniversitesi
ykaya@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-4077-3182

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI

Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmet.satici@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-2871-8589

Özet

Giriş: Öznel iyi oluş, insanların kendi yaşamları ile ilgili olumlu ve olumsuz değerlendirmeleri içeren ve hayatlarından memnuniyet düzeylerine karşılık gelen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu değerlendirmeler sonucunda bireylerin yaşam memnuniyetleri ve duygu durumları pozitif yönde olduğunda öznel iyi oluşları da yüksek olabilir. Günümüzde sosyal medya kullanımının artması ile bu değerlendirme biçimleri de değişiklik göstermiştir. Yapılan bir araştırmada sosyal medya üzerinden kendilerini diğerleriyle karşılaştıran katılımcıların kendilerine yönelik olumlu algılarının azaldığı ve öznel iyi oluş düzeylerinin düştüğü görülmektedir. İnsan ilişkileri sosyal medya araçlarının kullanılması ile değişime uğramıştır, bu ilişkilerin sanal ortama taşınması ve bu sanal ortamın yaşamın bir parçası haline gelmesi çeşitli olumsuz duygu durumlarını da beraberinde getirmiştir. Türkçede gelişmeleri kaçırma korkusu olarak adlandırılan rahatsızlık bu olumsuz durumlardan biridir. Bireyin katılmadığı bir ortamda, diğerlerinin iyi tecrübeler yaşamış olmasından duyduğu endişe hissini tanımlayan, bireyin duyduğu bu his sonucunda diğerleriyle sürekli irtibatta kalma ihtiyacı hissetmesine yol açan gelişmeleri kaçırma korkusu kavramı sosyal medyayı kullanmanın ardındaki temel sebeplerden biri olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu endişeyi yaşayanların sosyal medya kullanmadığında huzursuzluk, gerginlik; öznel iyi oluş düzeylerinde azalma, yalnızlaşma gibi birtakım psikolojik ve sosyal kökenli problemler yaşama ihtimalleri oluşabilmektedir. Bu bağlamda; sosyal ortamlardaki gelişmeleri kaçırma korkusu, öznel iyi oluş ve sosyal medya bağımlılığı kavramları arasında bir ilişki olduğu görülmüştür. Sosyal ortamlardaki gelişmeleri kaçırma korkusundan dolayı sosyal medya bağımlılığının giderek arttığı ve bunun da bireylerin öznel iyi oluş düzeylerini olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Sonuç olarak bu çalışmada sosyal medya bağımlılığının sosyal ortamlardaki gelişmeleri kaçırma korkusu ile öznel iyi oluş arasındaki aracı rolünü incelemek amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışma kolay örnekleme yöntemi ile 47 ilden sosyal medya kullanan yetişkinler ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcı grubu, 18-55 yaş arasında (ortalama 24.5) 228'i kadın, 108'i erkek olmak üzere toplam 336 yetişkinden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Ortamlarda Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği, Öznel İyi Oluş Ölçeği ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu kullanılmıştır. Araştırmada; bağımsız örneklem *t* testi, tek yönlü varyans analizi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Tekniği ve bootstrapping temelli aracılık analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Elde edilen bulgular sonucunda, kadın yetişkinlerin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin erkek yetişkinlere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür ($t_{0.05:334} = 2.10$, $p < .05$). Korelasyon sonuçları incelendiğinde sosyal ortamlardaki gelişmeleri kaçırma korkusu ile sosyal medya bağımlılığı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu ($r = .53$, $p < .01$), sosyal medya bağımlılığı ile öznel iyi oluş arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu ($r = -.31$, $p < .01$) saptanmıştır.

Sonuç: Yaş ve cinsiyetin kontrol değişkeni olarak dahil edildiği aracılık analizi sonucunda gelişmeleri kaçırma korkusunun sosyal medya bağımlılığını doğrudan pozitif yönde yordadığı ($B = .460$, $p < .01$); sosyal medya bağımlılığının ise öznel iyi oluşu doğrudan negatif yordadığı ($B = -.249$, $p < .01$) tespit edilmiştir. Bununla birlikte gelişmeleri kaçırma korkusunun sosyal medya bağımlılığı üzerinden öznel iyi oluşu yordamasındaki dolaylı etkisinin de anlamlı olduğu anlaşılmaktadır, (Bootstrapping katsayısı = -.115, Alt limit: -.180 – -.056). Dolayısıyla, sosyal ortamlardaki gelişmeleri kaçırma korkusu ile öznel iyi oluş arasında sosyal medya bağımlılığının aracı rolü olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal ortamlardaki gelişmeleri kaçırma korkusu, öznel iyi oluş, sosyal medya bağımlılığı.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ERGENLERİN KARİYER YAPILANDIRMA SÜRECİNE NARRATİVE (ÖYKÜSEL) TERAPİ ODAKLI MÜDAHALE

Emin KURTULUŞ

Sakarya Üniversitesi

eminkurtulus1@gmail.com

Özet

Bu araştırma liseye devam eden öğrencilerin kariyer yapılandırma sürecine yönelik olarak geliştirilen Narrative (Öyküsel) terapi odaklı bir müdahalenin etkinliğini incelemek amaçlanmaktadır. Ergenlik dönemindeki öğrencilerin düşünceleri değişimlerin ve gelişim görevlerinin yoğunluğuyla oldukça karışıktır. Bu dönemde, Soyut düşüncenin de gelişmesiyle hali hazırda kimlik bulma ve kendini keşif sürecinde olan ergenler gelecekte hangi mesleği yapacaklarına ilişkin bir araştırma içindedirler. Ergenlerin seçeceği mesleklerin değerlerinden ve diğer insanlarla kurdukları bağlardan etkileneceği düşünülmektedir. Ergenler için kariyer yapılandırmasının önemli olmasının sebebi kişinin kendi değerlerine uygun olarak bir meslek seçmesi ihtimalini artırmasıdır. Seçtiği meslekler tercih edilen yaşam için önemli bir duruştur. Ergenlerin seçtiği değerlerin diğer kişilerle kurdukları bağlardan bağımsız olmaması da kurdukları diğer ilişkileri önemli kılmaktadır. Bu araştırmada, ergenlerin sahip oldukları bu değerleri ve diğerleriyle kurdukları bağlarına ilişkin farkındalığı ortaya koyan bir müdahale planlanmıştır. Planlanan bu müdahale, Narrative (Öyküsel) terapinin felsefesine uygun olarak hazırlanmıştır. Narrative (Öyküsel) terapi postmodern terapilerde kendine yer bulmuş bir ekoldür. Bu ekolde diğer insanlarla kurulan bağlar ve kişilerin etiksel değerlere bulundukları taahhütler oldukça önemlidir. Bu bağlamda ergenlerde kariyer yapılandırma sürecine yönelik geliştirilen Narrative (Öyküsel) terapi odaklı bir müdahalenin önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın bağımlı değişkeni kariyer yapılandırması iken bağımsız değişken ise Narrative (Öyküsel) terapi odaklı müdahalenin içeriğidir. Bu araştırmada lise öğrencilerinin kariyer yapılandırmasını ölçmek için "Öğrenci Kariyer Yapılandırma Envanteri (Lise Formu)" kullanılarak veri toplanmıştır. Öğrenci Kariyer Yapılandırma Envanteri (Lise Formu)'nu literatürde Savickas ve diğerleri (2018) geliştirilmiştir. Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını Öztemel ve Yıldız-Akyol (2021) tarafından yapılmıştır. Araştırmanın yöntemi ön test-son test deneysel desendir. Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır ve çalışma grubu 39 kişiden oluşmaktadır. Ergenlerden elde edilen ön test ve son test puanlarına ilişkin sonuçlar SPSS paket program ile analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, ergenlerin kariyer yapılandırma sürecine yönelik uygulanan Narrative (Öyküsel) terapi odaklı müdahalenin başarılı olduğu gözlemlenmiştir. Bulgular literatür ışığında tartışmıştır ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Narrative (Öyküsel) Terapi, Kariyer Yapılandırması, Ergenlik

FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ UZAMSAL YETENEKLERİNİN BELİRLENMESİ

Sena YILMAZ
Yıldız Teknik Üniversitesi
senayilmaz1708@gmail.com

Prof. Dr. Aslı GÖRGÜLÜ ARI
Yıldız Teknik Üniversitesi
agorgulu@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-6034-3684

Özet

Bireyin zihnindeki durum veya nesneleri görselleştirme, üç boyutlu biçime aktarma, bu görüntüler ile zihninde oynayabilme ve yorumlayabilme yeteneği olarak adlandırılan uzamsal yetenek; bilim ve teknolojideki gelişimin temeli olarak kabul edilmektedir. Uzamsal yetenek; bir cismi algılayıp, belirlenen açılarla döndürüldüğünde son durumun nasıl olacağını tahmin etme yeteneği olması nedeniyle içerisinde üst düzey düşünme ve yaratıcık barındırmaktadır. Bundan dolayı özellikle matematik ve fen alanlarında öneminin büyük olduğu görülmektedir. Fen alanının disiplinlerinden biri olan biyoloji alanında da uzamsal yetenek önemli bir bölümü oluşturmaktadır. DNA molekülünün yapısının keşfedilme çalışması gibi uzamsal yeteneğin biyoloji alanında merkezi bir role sahip olmasını açıklayan önemli örnekler bulunmaktadır. Sonuçta bilim ve teknolojinin ilerlemesi, ortaya yeni ürünler çıkması açısından uzamsal yeteneğin çok etkili olduğu düşünülmektedir. Bu noktada uzamsal yeteneğin belirlenip geliştirilmesi hem bireysel hem de toplumsal ilerlemenin önemine işaret etmektedir. Çünkü içerisinde bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik alanlarını içeren tüm meslek gruplarının eğitim ve meslek süreçlerinde başarı elde etmede uzamsal yeteneğin büyük rol oynadığı düşünülmektedir.

Buradan hareketle fen bilimleri öğretmen adaylarına yönelik olarak gerçekleştirilen mevcut çalışmanın hedefi şekillendirilmiştir. Çalışmada, fen bilimleri öğretmen adaylarının uzamsal yetenek düzeylerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Belirlenen amaç doğrultusunda, çalışma grubunu İstanbul'daki bir devlet üniversitesinde Fen Bilgisi Öğretmenliği Lisans Programı 1. sınıf düzeyinde eğitim görmekte olan 61 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin 49 tanesi kız, 12 tanesi erkektir. Çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir örneklemeden yararlanılmıştır. Çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının uzamsal yeteneklerini belirlemek için Guay (1977) tarafından ortaya koyulan ve Sevimli (2009) tarafından Türkçe literatüre kazandırılan "Purdue Uzamsal Görselleme Testi" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Test, "Oluşturma", "Döndürme" ve "Görünümler" olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan fen bilimleri öğretmen adaylarının "Purdue Uzamsal Görselleme Testi" puan ortalaması 13,46 olarak hesaplanmıştır. Ortalamaya bir standart sapma puan eklenmesi ve çıkartılmasıyla üç gruptan oluşan bir sınıflama yapılmıştır. Bu sınıflamaya göre 12 öğretmen adayının uzamsal görselleme becerisinin düşük, 40 öğretmen adayının uzamsal görselleme becerisinin orta, 9 öğretmen adayının ise uzamsal görselleme becerisinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda eğitimciler tarafından, öğrencilerin uzamsal yeteneklerini geliştirebilecekleri öğrenme ortamlarının kullanılabileceği önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Uzamsal Yetenek, Uzamsal Görselleme, Fen Bilimleri Öğretmen Adayları

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BAĞLANMA STİLLERİNİN CİNSİYET VE AKADEMİK ERTELEME İLE İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ

İlker ERGÜN
Yıldız Teknik Üniversitesi
ergunilker24@gmail.com

Başak Su EJDER
pskdanbasaksuejder@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Mukadder USTA
Yıldız Teknik Üniversitesi
pskdanmukadderusta@gmail.com

Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ
Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI
Yıldız Teknik Üniversitesi
sasatici@gmail.com

Arş. Gör. Gaye BIRNİ
Yıldız Teknik Üniversitesi
gayebirni@gmail.com

Özet

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde akademik ertelemenin yordanmasında bağlanma stillerinin rolü incelenmiştir. Çalışmada üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerini cinsiyete göre incelemek ve bağlanma stilleri ile akademik erteleme arasındaki ilişkileri incelemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çalışmada Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği, Akademik Erteleme Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu ile veri toplanmıştır. Araştırmanın örneklemini 302 üniversite öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 18'i ön lisans, 260'ı lisans 24'ü yüksek lisans öğrencisidir. 154'ü kadın, 148'i erkek olan katılımcıların yaşları 18-42 yaş arasında (yaş ort: 21.91) değişmektedir. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi modeli kullanılmıştır. Verilerin analizi için bağımsız gruplar için t-testi, Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda; güvenli bağlanma kadınlarda anlamlı olarak daha yüksek iken, kaygılı-kararsız bağlanmanın erkeklerde daha yüksek olduğu görüşmüştür. Güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçıngan bağlanmanın akademik erteleme ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu saptanmıştır. Yapılan regresyon analizine göre üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin akademik ertelemelerinin toplam varyansının %12'sini açıkladığı bulunmuştur. Güvensiz bağlanma

stilleri olan kaygılı-kararsız ve kaçıngan bağlanmanın akademik ertelemeyi pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Elde edilen bulgular literatüre göre tartışılmış, sınırlılıklar ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akademik erteleme, bağlanma stilleri, üniversite öğrencileri.

EPİGENETİK PERSPEKTİFTEN KUŞAKLAR ARASI TRAVMA GEÇİŞİ

Doç. Dr. Selda MERCAN

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü

mercans@iuc.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-0431-6972

Özet

Giriş

Kelime anlamı itibariyle yaralanma olarak tanımlanan travma, sıklıkla fiziksel yaralanma ve zarar görme için kullanılsa da kişinin öğrenme, düşünme, hafıza ve algılama gibi bilişsel işlevlerini yerine getirmesini sekteye uğratabilecek her türlü ruhsal yaralanmayı da tanımlamaktadır. Ruhsal bütünlüğü tehdit eden travmalar, bireylerin yaşadıkları bu durumla başa çıkma yöntemlerinin yetersiz kalması durumunda bazı psikopatolojilere neden olabilmektedir. Yaşanan duygusal, bilişsel veya fizyolojik travmanın yarattığı olumsuz etkilerin travmatik bir hafıza gelişmesine ve bu hafızanın kuşaklar arasında taşındığına dair yapılan çeşitli araştırmalar bulunmaktadır (1-3). Bu çalışmada, ruhsal travmaların kuşaktan kuşağa aktarıldığına dair kanıta dayalı araştırmaların başında gelen epigenetik mekanizmalara ve bu mekanizmaların göstergelerine değinilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

"Epigenetik" ve "kuşaklar arası travma geçişi" anahtar kelimeleri birlikte kullanılarak "Pubmed", "Science Direct" ve "Google Scholar" üzerinden yapılan literatür taraması ile elde edilen deneysel araştırmalar incelenmiş, bu araştırmalardan elde edilen temel çıkarımlar derlenerek bir değerlendirme yapılmıştır.

Bulgular

Kuşaklar arası travma geçişini ele alan epigenetik araştırmaların genellikle steroid hormonların gen ifadesinde görev alan epigenetik mekanizmalara odaklandığı görülmektedir. Glukokortikod reseptör genlerindeki metilasyon düzeylerinin araştırmasına dayanan çalışmalarda deney hayvanlarının anne bakımı azaldıkça metilasyon düzeylerinin arttığı belirtilmektedir. Beklenmeyen anne kaybının, doğum öncesi ve sonrası anne stresinin sonraki kuşaklarda yarattığı etkiyi araştıran, böylelikle stres reaksiyonunun epigenetik hafızasını izlemeyi hedefleyen bir diğer çalışmada, yaşanan travmanın, yetişkin erkeklerde ve onların yetişkin erkek soylarında da görüldüğünü ve ilgili genin promotör bölgesindeki metilasyon düzeylerinin değiştiğini göstermektedir. Epigenetik araştırmalar, metilasyon dışında, histon modifikasyonlarının izlenmesi üzerine de kurgulanmış ve korku ile koşullandırılan deney hayvanlarının ve sonraki nesillerinin H3 histon proteinindeki asetilasyon seviyesinin arttığı tespit edilmiştir. Çalışmalardan ortaya çıkan genel yaklaşım travmanın izlenmesinde kullanılan epigenetik belirteçlerin üç kuşağa kadar anlamlı bulgular sunduğu, stresin germ hücreler aracılığı ile alt kuşaklara aktarıldığı, doku düzeyindeki araştırmaların genellikle hipokampüs, hipofiz, adrenal bez ve amigdala ile yapıldığı yönünde olup, alandaki güncel çalışmalar ve meta analizler halen devam etmektedir (4-10).

Sonuç

Kalıtsal materyal olan DNA dizisinin dışında kalan, ancak gen ifadesinde etkin olan epigenetik araştırmalar son yıllarda ruh sağlığı ve moleküler genetik uzmanlarınca yoğun bir şekilde üzerinde durulan bir konudur. Özellikle savaş, göç, afet, kıtlık vb. toplumsal travmalar yaşayan bireylerin kuşaklararası travma geçişlerine dair yukarıda bahsi geçen araştırmalarda da görüleceği üzere "kolektif bilinçdışı" ve "travmatik hafıza" kavramlarının desteklendiği görülmektedir. Epigenetik mekanizmalar özünde canlı organizmayı hayatta tutmaya ve daha dayanıklı hale getirmeye kodlanmış yapılar olsa da yaşanan travmanın bireylerde yarattığı etki ile de ilişkili bir şekilde olumsuz etkilere sebebiyet verdiği de görülmektedir. Kanıta dayalı veriler sağlama kabiliyetine sahip olan epigenetik bilimi sayesinde psikotravmalotolojik araştırmaların da ivme kazanması ve neden-sonuç ilişkisi kurulmasına katkı sağlaması kaçınılmazdır. Sonuç olarak ruh sağlığı çalışmalarında moleküler araştırmaların yer almasının faydalı olacağı ve disiplinler arası işbirliği sayesinde bu alanda bilimsel veri elde edilmesinin kolaylaşacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Travma, epigenetik, stres, metilasyon, kuşaklar arası travma geçişi

ERKEN ERGENLİKTE DUYGU DÜZENLEMENİN YORDAYICILARI: BAĞLANMA STİLLERİ VE OTOMATİK DÜŞÜNCELER

Fatma Öznur AYDIN

İzmir Demokrasi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

oznuraydinn5@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-8028-3586

Doç. Dr. Ümüt ARSLAN

İzmir Demokrasi Üniversitesi / Eğitim Fakültesi / Eğitim Bilimleri Bölümü

umut.arslan@idu.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-3611-9607

Özet

Duygular bireylerin hayatlarını anlamlı kılan, gereksinimlerini belirten yapılardır. Duygular sayesinde bireylerle ilişki kurulur, bu ilişkilerin yaşama etkisi belirlenir. İlişkilerin daha sağlıklı kurulması, bireylerin yaşam kalitelerinin artması için var olan duyguların etkili olması ve sağlıklı düzenlenmesi gerekmektedir. Duygu düzenleme, sahip olunan duyguların nasıl yaşandığını, başka bireylere nasıl yansıtıldığını, bireylerin kendilerini nasıl ifade ettiğini gösteren bir süreçtir. Bu süreç yaşam boyunca devam etmekte; bazı dönemlerde değişimler göstermektedir. Bu değişimin yaşandığı en etkili süreçlerden biri de ergenlik dönemidir. Ergenlik döneminde bireyler kimlik karmaşasıyla birlikte duygu karmaşası da yaşamakta ne zaman ne hissettiği ne düşündüğü ya da bunları nasıl yansıtacağını bilememektedir. Bu dönemde birey duygularını düzenleme konusunda sorun yaşamaktadır. Bireylerin, başka bireylere duygularını nasıl yansıttığı bağlanma stilleri ile ilgilidir. Bağlanma, bireylerin bakım veren kişiyle kurduğu ilişki olarak tanımlanmaktadır. Bireylerin diğer kişilerle kurduğu ilişkiler üzerinden bağlanma stilleri güvenli, kaygılı ve kaçıngan bağlanma olarak ayrılmaktadır. Hem çocukluk hem de yetişkinlik döneminde sahip olunan bağlanma stili kişiler arası ilişkileri etkilemektedir. Buna ek olarak ergenlik döneminde bireylerin kendilerine ve hayata yönelik inanışlarında da değişimler meydana gelmektedir. Otomatik düşünce bireylerin kendileri ve çevresindeki kişi ya da durumlarla ilgili nasıl hissettiğini, olayları nasıl algıladığını etkileyen düşünce yapısı olarak tanımlanmaktadır. Otomatik düşüncelerin sayısının artması bireylerin hem ilişkilerini hem de duygularını düzenlemelerini etkilemektedir. Bu nedenle bu çalışmanın amacı erken ergenlik döneminde duygu düzenlemeyi yordamada bağlanma stilleri ve otomatik düşüncelerin etkisi olarak belirlenmiştir. Çalışmanın örneklemini İzmir Gaziemir'de 2022-2023 eğitim-öğretim yılında özel okullarda öğrenim gören 9-13 yaş arası öğrenciler oluşturmaktadır. Duygu Düzenleme Ölçeği, Otomatik Düşünceler Ölçeği, Bağlanma Stilleri Ölçeği, veli onam formu ve kişisel bilgi formu veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Çalışma için izinler İzmir Demokrasi Üniversitesi Etik Kurulu ve Millî Eğitim Bakanlığı'ndan alınmıştır. Veriler, Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi ve Korelasyon ile analiz edilmiştir. Bulgular güvenli bağlanma stilinin duygu düzenlemenin yeniden düzenleme alt boyutunun yordayıcısı olduğunu, kaygılı bağlanma stilinin duygu düzenlemenin alt boyutlarından olan bastırma boyutunun yordayıcısı olduğunu, otomatik düşüncelerin de duygu düzenlemenin yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu sonuçlar alanyazın kapsamında tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: erken ergenlik, duygu düzenleme, otomatik düşünceler, bağlanma stilleri

AKADEMİK BAŞARIYI ARTIRMADA ÖRTÜK TEORİ UYGULAMALARININ KULLANIMINA İLİŞKİN LİTERATÜR TARAMASI

Öğrenci Özgül MUTLUER
Yıldız Teknik Üniversitesi
ozgulyakiin@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-1990-7900

Doç. Dr. Sertel ALTUN
Yıldız Teknik Üniversitesi
sertelaltun@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-1951-5181

Özet

Alan yazında örtük teori yeni bir kavram olan Zihniyet Teorisi olarak sıklıkla ele alınmaktadır. Örtük teori, Carol Dweck tarafından geliştirilmiş olup zekâ ya yönelik iki farklı teoriyi içermektedir. Bu iki teori, iki farklı zıt zihniyet yapısını temsil etmektedir. Bunlardan ilki olan artırımlı teori, zekâ nın geliştirilebileceği görüşünü desteklerken, diğeri olan varlık teorisi zekâ nın sabit ve doğuştan gelen bir olgu olduğunu savunmaktadır. Zihniyet teorisi ise bireylerin, örtük teoriler içinde tanımlanan artırımlı teori ve varlık teorisine dayanan sabit zihniyet ve gelişen zihniyet olarak iki farklı zihin yapısına sahip olabileceklerini ileri sürmektedir. İnsanlar bu zihniyet türlerinden yalnızca birine tamamen sahip olamayacağı gibi, sabit zihniyete sahip bir birey, eğitim uygulamaları ile gelişen zihniyete yönelik bir gelişim gösterebilir. Örtük teori uygulamaları, okul öncesinden yetişkin gruplara geniş bir çerçevedeki katılımcı kitlesi ile gerçekleştirilen çevrimiçi veya yüz yüze eğitim uygulamalarını kapsamaktadır. Bu uygulamalar, zekâ nın geliştirilebilir olduğuna ilişkin bir içeriğin sunulduğu kısa veya uzun süreli eğitimlerden oluşmaktadır. Mevcut araştırma, farklı dönemlerde, çeşitli örneklem gruplarıyla ve farklı yöntemler kullanılarak gerçekleştirilen örtük zekâ uygulamalarını bir araya getirmek amacıyla sistematik bir derleme çalışması olarak tasarlanmıştır. Araştırmada ele alınan örtük zekâ , zihniyet, gelişen zihin-sabit zihin anahtar kelimeleri İngilizce ve Türkçe karşılıkları kullanılarak çeşitli veri tabanları (Taylor and Francis Online, SAGE Journals, Science Direct, TR Dizin) aracılığıyla taranmıştır. Gerçekleştirilen inceleme sonrasında, başlıkları ve anahtar sözcükleri uygun olan çalışmalar, yöntem ve içerik açısından da incelenmiş ve kriterlere uygun olan 21 farklı araştırma çalışmaya dahil edilmiştir. Yapılan tarama sonucunda, örtük zekâ uygulamalarının erken dönem ve çevrimiçi dönem olmak üzere iki farklı dönem şeklinde incelenebileceği görülmektedir. Her iki dönemde de farklı yöntemler kullanılarak örtük zekâ uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemler, mentör pozisyonunda mektup yazma, beyin plastisitesine ilişkin makale okuma ve özetleme, çevrimiçi video izleme gibi bir veya birden fazla yöntemleri içermektedir. Sonuç olarak, alanyazına kazandırılan bu çalışmalar doğrultusunda, örtük zekâ uygulamalarının akademik başarıyı olumlu yönde etkilediğine ilişkin bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Bu bulgular ışığında, örtük zekâ uygulamalarının eğitim süreçlerinde kullanılmasına ilişkin uygulamaya dönük öneriler sunulmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Örtük teori, akademik başarı, uygulama, literatür

ORTAOKUL SOSYAL BİLGİLER VE T.C İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNİN LGS (LİSELERE GEÇİŞ SİSTEMİ)'DE ETKİSİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

SEVİL GÜVEN

Mersin Üniversitesi
sevilguven33@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-3092-6942

Prof. Dr.Hakan AKDAĞ

Mersin Üniversitesi
hakanakdag@mersin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7892-7733

Özet

Bireyin toplumsallaşmasını sağlayan Sosyal Bilgiler, hayatın kendisini konu alarak bireyin geçmiş ve bugünle bağ kurmasını sağlamaktır. Küreselleşen dünyada iyi bir vatandaş, iyi insan yetiştirmede elzem olan Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Bu araştırmanın amacı ortaokul Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin 2017/2018 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan Liselere Geçiş Sistemi(LGS) ve sınavdaki İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi sorularına ilişkin görüş ve düşüncelerini belirlemektir. Bu çalışmada katılımcıların 2018 yılında yapılan son değişiklikle sınav süreci ve bu değişikliğin uygulanma şekilleri konusundaki eksiklikleri ve olumlu tarafları belirtilmiştir. Öğrencilerin sınavlara kendi okullarında girmesinin sınavın olumlu bir yönü olduğu ancak; 7.sınıf kazanımı olan Osmanlı Devletinin dağilma ve gerileme dönemlerinin yeterince ayrıntılı anlatılmamasının, 8.sınıftaki 1. Dünya Savaşı öncesi yaşanan gelişmeler arasında bağlantı kurulamadığı, okullarda kullanılan ölçme araçları ile merkezi sınavlardaki ölçme araçlarının birbirinden farklı olmasının öğrencilerde okul başarısı ve LGS başarısı arasında farklılıklara yol açabildiği, merkezi sınavlardaki ünite dağılımının dengesizliği, Sosyal Bilgiler haftalık ders saatlerinin azlığı, yapılan sistem değişikliklerinin sonuçları ve bu sonuçların öğrenci ve veliler üzerinde oluşturduğu olumsuz duygulara değinilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. 8 sosyal bilgiler öğretmeni ile yapılan yüzyüze görüşme verileri ilgili alanyazın verileri dikkate alınarak içerik analize tabi tutulmuştur. Yapılan analizlerin sonucunda; ülkemizdeki sınav geçiş sistemlerinin olumlu ve olumsuz yanlarına , daha iyi bir sisteme yönelik Millî Eğitim Bakanlığı'nın yeni bir çözüm bulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: LGS sınavı, İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi, Sosyal bilgiler öğretmeni

YAŞAMDAKİ UYUMUN YORDAYICISI OLARAK UMUT VE ÖZNEL İYİ OLUŞ

Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7930-3121

Uzm. Eyüp DEMİR

Millî Eğitim Bakanlığı
eyuppdemirr@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-6874-3482

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI

Yıldız Teknik Üniversitesi
sasatici@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-2871-8589

Özet

İyi oluş bireyin yaşam kalitesini bir bütün olarak olum değerlendirmesini ifade etmektedir (Diener, 1984). Umut, bireyin hedefleri gerçekleştirme konusundaki motivasyonunu ve inancını yansıtan, olumlu bir duygu durumudur. Umut, zorluklar karşısında bile kişinin hedeflerine ulaşabileceğine dair bir güven duygusunu içermektedir (Snyder vd.,1991). Yaşamdaki uyum, bireylerin hedeflerine, değerlerine ve beklentilerine uygun bir şekilde yaşama derecesini ifade eder. Bu uyum sağlandığında bireyler genellikle daha mutlu, tatmin ve iyi hissederler. Yaşamdaki uyum kavramı, kişinin objektif hayat koşullarından ziyade, kişinin öznel olarak algıladığı yaşam kalitesiyle ilgilidir. Bu nedenle, yaşamdaki uyumun ölçülmesi kişinin kendi iç dünyasındaki deneyimlerine dayanır (Diener, 2009). Anlam ve amaç bulma, bireylerin yaşamlarında kilit bir bileşen olabilir ve bu, yaşamdaki uyumun önemli bir yönünü oluşturabilir. Bu araştırma, bireylerin umut ve öznel iyi oluş düzeylerinin yaşamdaki uyumlarının anlamlı birer yordayıcısı olup olmadığını belirlemektir. Araştırma örneklemini, Türkiye'nin 57 ilinden çalışmaya katılan 319 yetişkin birey oluşturmaktadır. Araştırma verileri Akın ve Satıcı (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan Öznel Mutluluk Ölçeği, Tarhan ve Bacanlı (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan Sürekli Umut Ölçeği, Satıcı ve Tekin (2017) tarafından uyarlanan Yaşamda Uyum Ölçeği ile elde edilmiştir. Veriler SPSS 26 programında analize uygun hale getirilmiş ve veri analizinde Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, çoklu doğrusal regresyon analizi ve bağımsız gruplar t testi teknikleri Kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına incelendiğinde; bireylerin umut düzeyleri ile öznel iyi oluş düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki görülmüştür. Öznel iyi oluş düzeyleri ile yaşamdaki uyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki bulunmuş olup umut düzeyleri ile yaşamdaki uyum düzeyleri arasında ise pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaşamdaki uyum düzeyleri cinsiyete göre incelendiğinde farklılık göstermemektedir. Son olarak umut ve öznel iyi oluşun, bireylerin yaşamdaki uyum düzeylerini anlamlı bir şekilde yordadığı, umut ve öznel iyi oluşun yaşamdaki uyuma anlamlı bir katkısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin umut düzeyini ve öznel iyi oluşlarını artıracak uygulamaların yaşamdaki uyumlarına önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Umut, Öznel iyi oluş, Yaşamdaki uyum

MUNCHAUSEN BY PROXY SENDROMU: BİR GÖZDEN GEÇİRME

Gülcan Kaya GÜRLEYEN

Bartın Üniversitesi
kayaggulcan@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Eyup ZORLU

Bartın Üniversitesi
eyup.zorlu1982@gmail.com

Prof. Dr.Metin DENİZ

Bartın Üniversitesi
metindeniz19@gmail.com

Özet

Giriş ve Problem Durumu:İstismar kavramı, geçmişten günümüze kadar gelen ve sıkça kullanılan bir kavramdır. İstismar, çocukluktan yetişkinliğe kadar her yaştaki bireyin doğrudan ya da dolaylı olarak etkilendiği bir toplum sorunudur. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) çocuk istismarını, 18 yaşından küçük çocuğun sağlığına, hayatta kalmasına, fiziksel ve psikososyal gelişimine zarar veren her türlü fiziksel, duygusal, cinsel açıdan kötü muamele ve ihmale maruz kalma olarak tanımlamaktadır (World Health Organization, 2022).Munchausen by Proxy Sendromu fiziksel istismar kapsamında yer alan çocuk istismarının özel bir formudur. Munchausen by Proxy Sendromu ebeveyn veya bakım veren kişinin çocukta bir hastalık öyküsü oluşturması, oluşturulan hastalık sebebiyle tedavi sırasında çocuğun birçok yönden hasar gördüğü ağır bir fiziksel istismar türüdür (Uzun Çiçek, 2021). Çocuk bir rahatsızlığı olmadığı halde ebeveyni ya da bakım vereni tarafından hasta olduğu gerekçesiyle hastaneye götürülmektedir (Polat, 2019).Munchausen by Proxy Sendromunda kurban genellikle 6 yaşından küçük çocuklardır (Tümer vd., 2015) ancak daha ileri yaştaki çocuklar, yaşlılar veya dezavantajlı kişiler de mağdur olabilir (Abdurrachid ve Marques, 2022). Literatürde Munchausen by Proxy Sendromuna maruz kalan bireylerde uzun vadede ne tür sonuçlar ortaya çıktığına dair çalışmalar sınırlı olmakla birlikte yapılan çalışmalar mağdurların kısa ve uzun vadede ciddi şekilde fiziksel zarara uğrayabileceklerini ve psikolojik bozukluklar yaşayabileceklerini göstermektedir (Sharif, 2004; akt. Orak vd., 2017). Hancı ve Eşiyok (2000) çocuğa yönelik fiziksel zararın ölüme kadar gidebileceğini belirtmiştir.Literatürden edinilen tüm bilgiler ışığında Munchausen by Proxy Sendromunun önemli bir çocuk istismarı türü olduğu görülmektedir. DSM-V'te bir bozukluk olarak tanımlanması ruh sağlığı çalışanlarını da konunun içerisine dahil etmektedir. Ancak yapılan çalışmaların çoğunun tıp alanında olduğu ve Munchausen by Proxy Sendromuna maruz kalan bireylerde kısa ve uzun vadedeki etkilerini ortaya koyan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür (Yurteri Tiryaki ve Baran, 2017). Bu bağlamda Munchausen by Proxy Sendromu ile ilgili yapılan çalışmaların çeşitli açılardan incelenmesine gerek duyulmuştur.

Bu çalışmada Munchausen by Proxy Sendromu ile ilgili "Google Akademik" ve "TR Dizin " veri tabanlarında yayımlanan, açık erişimi olan tüm Türkçe makaleler incelenmiştir. Çalışmalar belli ölçütlere göre derinlemesine incelenerek ülkemizde Munchausen by Proxy Sendromu ile ilgili yapılan çalışmaların yıllara, makale türlerine, yöntemlerine, yapıldığı alana, amacına, sonuç ve önerilerine göre incelenmesi önemli görülmüştür. Bu çalışmanın Munchausen by Proxy ile ilgili ülkemizde yapılan çalışmalara dair bir çerçeve çizerek, yapılacak çalışmalara ve literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma, Munchausen by Proxy Sendromu ile ilgili yapılan çalışmaları birçok yönden ele alması ve sonuçların bir bütün olarak değerlendirilmesi bakımından da önem arz etmektedir. Buradan hareketle aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

Türkiye'de Munchausen by Proxy Sendromu ile ilgili Türkçe olarak yapılan çalışmaların:

Yıllara göre dağılımı nasıldır?

Makale türüne göre dağılımı nasıldır?

Araştırma yöntemine göre dağılımı nasıldır?

Araştırmanın yapıldığı alana göre dağılımı nasıldır?

Araştırma amaçlarına göre dağılımı nasıldır?

Araştırma sonucu ve önerilere göre dağılımı nasıldır?

Yöntem : Bu çalışmada çocuğa yönelik fiziksel istismar kapsamında değerlendirilen Munchausen by Proxy Sendromuna yönelik yapılmış araştırmaların sistematik bir şekilde incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın modeli derleme çeşitlerinden "sistematik derleme" olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda Munchausen by Proxy Sendromu ile ilgili Google Akademik ve TR Dizin veri tabanlarındaki makaleler taranmıştır. Taramalar sonucunda dâhil edilme ölçütlerine uygun 10 çalışma bu çalışmanın kapsamına alınmıştır. Çalışma verilerinin toplanmasında doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamındaki makalelerin incelenmesinde araştırmacılar tarafından oluşturulmuş "Değerlendirme Formu" kullanılmıştır.

Bulgular:Çalışmanın bu bölümünde, araştırma soruları doğrultusunda çalışmaya dahil edilen makalelerin yayın yılı, makale türü, yayınlandığı alan, amaçları, sonuçları ve önerilerinin nasıl dağılım gösterdiği sonuçlarına yer verilmiştir.Çalışmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde 2000 yılında 2 (%20), 2007 yılında 1 (%10), 2010 yılında 1 (%10), 2014 yılında 1 (%10), 2015 yılında 2 (%20), 2017 yılında 2 (%20) ve 2020 yılında 1 (%10) çalışma gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulardan en çok çalışmanın 2000, 2015 ve 2017 yıllarında (%60) gerçekleştirildiği görülmektedir.Çalışmaların makale türüne göre dağılımı incelendiğinde araştırma olarak 2 (%20), derleme olarak 8 (%80) makale olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaların çoğunun derleme (%80) olduğu görülmektedir. Analiz edilen çalışmaların araştırma yöntemine göre dağılımları incelendiğinde 10 araştırmanın hepsinde (%100) nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaların yapıldığı alana göre dağılımları incelendiğinde fen bilimleri alanında 8 (%80), sosyal bilimler alanında 2 (%20) çalışma yapılmıştır. Çalışmaların çoğu (%80) fen bilimleri alanında yapılmıştır.İncelenen çalışmaların amaçları ile ilgili dağılımlar incelenmiştir. Bulgulara göre 6 çalışma MBPS'nin genel yapısını, 3 çalışma MBPS'ye multidisipliner yaklaşımın önemini, 2 çalışma ise epidemiyolojisini ortaya koymayı amaçlamıştır.. Çalışmaların amaçlarına göre dağılımında en çok MPS'nin genel yapısının ortaya konmasının amaçlandığı görülmektedir. Bunu multidisipliner yaklaşımın önemini ve epidemiyolojisini ortaya koymak takip etmektedir.İncelenen çalışmaların sonuç ve önerilere göre dağılımlarına ait bulgular incelendiğinde MBPS tanı sürecini multidisipliner bir ekibin ele alması gerektiği 6 çalışmada, adli bildirimin yapılması gerektiği 2 çalışmada, MBP tanısını destekleyen test ya da psikolojik profilin olmadığı sonucuna 2 çalışmada yer verilmiştir. Sonuç ve önerilere ait diğer bulgulara çalışmada detaylı olarak yer verilmiştir.. Çalışmaların sonuç ve önerilerinin dağılımına bakıldığında en çok, bozukluğun tanı sürecinde multidisipliner bir ekibe ihtiyaç duyulduğu 6 çalışmada yer almıştır.

Sonuç: Munchausen by Proxy Sendromu ile ilgili çalışmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde 2000, 2015 ve 2017 yıllarında arttığı dikkat çekmektedir. Yapılan çalışmaların son yıllarda artmaya başladığı söylenebilir. Çalışmaların makale türlerine göre dağılımlarında derleme makalelerin sayısı göze çarpmaktadır. Çalışmaların yöntemlerinin de hepsinin nitel olması dikkat çekicidir. Bu doğrultuda çalışmalarda Munchausen by Proxy Sendromunun tanınması ve konu ile ilgili detaylı bilgilerin alana sunulmasının önemli olduğu söylenebilir. Son yıllarda artan çalışmalardan da konunun önemli hale geldiği anlaşılabilir. Çalışmaların yapıldığı alanlara göre dağılımı incelendiğinde ise çalışmaların %80'inin fen bilimleri (tıp) alanında olması ve sosyal bilimler alanında çok az çalışma yapılması dikkat çekmektedir. Bulgulardan hareketle sendromun klinik görünümüne odaklanıldığı söylenebilir. İncelenen çalışmalarda sendromunun genel yapısını ortaya koymanın ve multidisipliner bir yaklaşımla ele alınmasının amaçlandığı görülmektedir. Çalışmalarda yer verilen sonuç ve önerilere göre dağılımda ise en çok multidisipliner bir ekibin tanı sürecini ele alması gerektiği belirtilmiştir. Bunu adli bildirim ile çocuğun koruma altına alınması ve MBP tanısını destekleyen test ya da psikolojik profilin olmaması takip etmektedir. Çalışmanın amaç ve önerilerinde multidisipliner yaklaşımın ele alınması dikkat çekicidir. Bulgulardan yola çıkarak Munchausen by Proxy Sendromunun klinik görünümünün yanında diğer disiplinler tarafından ele alınmasına da ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre Munchausen by Proxy Sendromunun tıp alanında ve klinik görünümünü ortaya koyma ile sınırlı kaldığı söylenebilir. İncelenen çalışmalarda sosyal bilimler alanında sendromun hukuktaki yerini ve psikososyal yönlerini ortaya koyamaya yönelik az sayıda (2) çalışma vardır. Çalışmalarda psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanlarını konu alan çalışmaların olmaması dikkat çekmektedir. Özbesler ve Çoban (2010) çalışmalarında Munchausen by Proxy olgularında aile içerisindeki ilişkilerin, ailenin yaşam şartlarının, eşler arasındaki iletişimin niteliğinin, varsa kardeşlerin fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimlerinin ve risk altında olup olmadıkları gibi birçok değişkenin incelenmesinde sosyal hizmet uzmanlarının en kapsamlı değerlendirmeyi yapacaklarını belirtmişlerdir. Belirtilen

faktörlerin incelenmesinde sosyal hizmet uzmanlarının yanında okullarda çocuklarla ve ailelerle iletişim içerisinde olan, aileyi tanıyan ve çeşitli çalışmalarla aileler ve çocuklarla çalışan psikolojik danışmanlarının rolünün de önemli olduğu düşünülmektedir. Munchausen by Proxy Sendromu daha çok küçük 0-6 yaş arası çocuklarda yaygın olmakla birlikte 16 yaş ve daha üstü bireyler de görülebilmektedir. Sendromun kısa ve uzun vadeli etkileri birey için oldukça yaralayıcı olabilmekte ve hatta ölüme kadar gidebilmektedir. Güvensizlik, dikkat ile ilgili bozukluklar, travma sonrası stres bozukluğu, sosyal ilişki kurma ve bağlanma ile ilgili sorunlar, tedaviden kaçınma, kendine değer verme ile ilgili problemler ortaya çıkabilmektedir (Meadow, 1994; Sharif, 2004; akt. Orak vd., 2017). Bu bilgiler doğrultusunda sendroma maruz kalanlar ve ebeveynleri ile okullarda bir arada bulunan psikolojik danışmanların önemli bir role sahip olduğu düşünülmektedir. Çocuklarla bir arada olan ve aileleri ile iletişim içerisinde bulunan psikolojik danışmanların sendroma maruz kalan çocukların fark edilmesinde, adli birimlere bildirerek çocuğu koruma altına alınmasında ve sağlık kuruluşuna yönlendirerek çocuğun ve uygulayıcının tedavisinde kritik rol alabilecekleri düşünülmektedir. İncelenen araştırmalarda sendromu multidisipliner bir ekibin ele alması ihtiyacı diğer uzmanlar ile psikolojik danışmanların da sürece katkı sağlayabileceğini ortaya koymaktadır. Mağdurda meydana gelebilecek kısa ve uzun vadeli etkiler ile çalışmada da psikolojik danışmanların sunacakları ruh sağlığı hizmeti de önemli görülmektedir

Anahtar Sözcükler: Çocuk istismarı, fiziksel istismar, Munchausen by Proxy Sendromu

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

BAĞIMLILIĞIN PSİKOSOSYAL RAHABİLİTASYON SÜRECİNE MANEVİYAT BOYUTUNUN DAHİL EDİLMESİNE YÖNELİK UZMAN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Hümeyra MUTLUTÜRK
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
mutluturkmeyra@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-1947-9643

Dr. Öğr. Üyesi Şeyma GÜLDAL
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
seymatozlu@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-6590-9122

Özet

Bağımlılık; biyolojik, psikolojik, sosyal ve son yıllarda üzerinde çalışmalar üretilmeye başladığı şekliyle manevi bir hastalık olarak ifade edilmektedir. Bu çalışmada bağımlılığın psikososyal iyileşmesinde hizmet veren ruh sağlığı uzmanlarının, bağımlılık hastalığının psikososyal rehabilitasyon sürecinde maneviyatın rolüyle ilgili görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseninde tasarlanmıştır. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış soru formu eşliğinde yapılan derinlemesine mülakatlar ile toplanmıştır. Bağımlılık alanında en az 12 aylık süre ile hizmet veren uzman/klinik psikologlar ve sosyal hizmet uzmanlarından 23 katılımcıyla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş, 2 pilot görüşme haricinde 21 görüşme analize tabi tutulmuştur. Katılımcılara ait veriler bilgisayar ortamında yazıya aktarılmış ve araştırmanın amacına uygun olacak şekilde içerik analizi yapılarak, araştırmacının yorumlarıyla birlikte bulgularda ortaya koyulmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen veriler eşliğinde bulgular; bağımlılık tedavisinde maneviyatın rolü, bağımlılık ve maneviyat ilişkisinde aile ve maneviyatın bağımlılık tedavisine entegre edilmesi olmak üzere 3 ana tema etrafında sunulmuştur. Bağımlılık ve maneviyat ilişkisi incelendiğinde bağımlı bireylerin; bağımlılık döngüsündeki sürecine, iyileşme sürecine maneviyatın olumlu katkı sağlaması veya olumsuz anlamda etki etmesine ve maneviyat türlerine göre bağımlılık tedavisinde çeşitli manevi kaynakları kullandıkları görülmüştür. Bağımlılık ve aile ilişkisi incelendiğinde aile sistemi içerisinde bağımlı bireyin bulunmasının anlamlandırılmasından, tedavi sürecinin yönetilmesine ve ailenin bağımlılık hastalığı ile baş etmede bir kaynak olarak maneviyat kavramını kullandığı durumlarının tedaviyi nasıl şekillendirdiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda ortaya koyulan bağımlılık ve maneviyat ilişkisi ve buna yönelik paylaşılan tespitler neticesinde bağımlılık tedavisine maneviyatın entegrasyonuna dair ruh sağlığı uzmanlarının eğitim, deneyim ve bireysel süreçlerinden temel alarak oluşturdukları perspektifler sunulmuştur. Paylaşılmış olan tüm bulgulardan hareketle, bağımlı birey ve sosyal çevresinin iyileşme sürecine olumlu katkı sunabilecek manevi kaynak ve ihtiyaçlarının bulunduğu, ruh sağlığı uzmanlarının bu kaynakları ve ihtiyaçları tespit ederek iyileşme sürecinin faydasına olacak şekilde kullanılmasını gerekli gördüğü ve bu alanda ruh sağlığı uzmanları tarafından geliştirilmiş, bilimsel temelli, kanıta dayalı ve yapılandırılmış çalışma programlarına ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Bağımlılık, Maneviyat, Bağımlılık Tedavisi, Entegrasyon, Ruh Sağlığı

TÜRK VE SURİYELİ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ TARAFINDAN HAYAL EDİLEN MEKÂNIN ÇİZİLMESİ

Kevser ARSLAN
Yıldız Teknik Üniversitesi
arslankevser96@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-0658-7175

Prof. Dr. Meryem HAYIR KANAT
Yıldız Teknik Üniversitesi
meryemhayir@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0002-3190-3144

Prof. Dr. Aslı GÖRGÜLÜ ARI
Yıldız Teknik Üniversitesi
agorgulu@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-6034-3684

Özet

Toplumlar arasında farklı gerekçelere ve amaçlara dayanarak, zorunlu veya isteğe bağlı göç hareketleri yaşanabilmektedir. Türkiye, sahip olduğu coğrafi konumu nedeniyle farklı uyruktan insanların göç dalgasına maruz kalan ülkeler arasında yer almaktadır. Suriye'deki iç savaşın yaşanmasıyla, 2011 yılından sonra Suriye uyruklu vatandaşların göç ettiği ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Göç dalgası sürecinde ve sonrasında, bu durumdan etkilenebilecek Suriye uyruklu farklı yaş grupları bulunmakla birlikte, eğitim hayatı devam eden öğrencilerin, bu süreçten ciddi şekilde etkilenecekleri açıktır. Dil, kültür ve buna benzer engellerle karşılaşan öğrencilerin, Türkiye'ye entegre olmaları güçleşebilmektedir. Suriyeli göçmen öğrencilerin Türk öğrencilerle birlikte eğitim görmeleri ve onların okula entegrasyon problemlerinin, ancak etkin yaklaşımlar sergilenerek çözüme kavuşturulabilir olduğu da açıktır. Öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurabilecekleri, bir araya gelebilecekleri ortamlar oluşturulabilmeli ve işbirliği içerisinde çalışabilecekleri etkinlikler düzenlenebilmelidir.

Buradan hareketle bu çalışmada; göçmen ve Türk öğrenciler tarafından istasyon tekniği aracılığıyla, hayal ettikleri mekânların tasarlanması ve çizimler yoluyla ortaya konulması amaçlanmış, nitel araştırma yöntemi esas alınarak öğrencilerin çizimlerinin değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Araştırma katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemesine başvurularak belirlenen, Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan yerli ve göçmen ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan öğrenciler, 2022–2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde İstanbul Esenler'de yer alan bir devlet okulunda öğrenim gören ve "Uluslararası Göçmen ve Mülteci Öğrencilerin Entegrasyonunda Okul Dışı Eğitim Ortamlarının Kullanımı (GEODEM) Projesi "ne dâhil edilen öğrencilerdir. Projeye dâhil edilen 6. ve 7.sınıf düzeyinde, 12'si Türk ve 11'i ise Suriye göçmeni toplam 23 öğrenci bulunmaktadır. Uygulama sürecinde, öğrencilerin entegrasyonunun sağlanması amacı göz önünde bulundurularak, dört farklı öğrenci grubu oluşturulmuştur. Oluşturulan grupların Türk ve Suriye göçmeni öğrenci oranı dikkate alınarak dengeli dağılımı sağlanmıştır. Öğrenci gruplarına gerekli açıklamalar ve bilgilendirilmeler yapılmıştır. Öğrencilere resim kâğıdı ile boya kalemleri verilmiş ve hayal etmiş oldukları mekânı çizmeleri istenmiştir. Öğrencilere verilen süreler, sona erdiğinde öğrenci grupları yer değiştirmiş ve diğer grup tarafından başlatılan resim yeni gelen grup tarafından devam ettirilmiştir. Bu şekilde öğrenci yer değişikliği ve resim tamamlama işlemi dört tur sonunda tamamlanmıştır. Her bir öğrenci grubunun ortak dili olan dört farklı çizim, uygulama süreci sonunda toplanmıştır. Çizimler yoluyla elde edilen çalışma verileri içerik analizinden yararlanılarak çözümlenmiştir. Öğrencilerin çizimleri incelenmiş, kodlar oluşturulmuş, kategoriler haline getirilmiş ve frekans değerleri hesaplanmıştır. Çalışma çerçevesinde ulaşılan bulgular; göçmen ve Türk ortaokul öğrencilerinin

çizimlerinde, mutlu oldukları ve eğlendikleri, akranlarıyla oyun aktiviteleri gerçekleştirdikleri, yeşil alana sahip bir mekânı yansıttıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Suriyeli ve Türk Ortaokul Öğrencileri, Göçmen, Entegrasyon, İstasyon Tekniği.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINA YÖNELİK SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ

Seher TÜRKÖZ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

seherturkz67@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-6364-559X

Doç. Dr. Canan TUNÇ ŞAHİN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

canantuncsahin@gmail.com

Orcid ID: 0000-0003-0997-2124

Özet

Giriş ve Problem durumu: Kültürel miras geçmişten günümüz aktarılan bilgi, tecrübe ve değerler bütünüdür. Her toplumun kültürel mirasın farkında olma, onu koruma ve bununla birlikte gelecek kuşaklara aktarma noktasında sorumluluğu bulunmaktadır. Kültürel mirası koruma bilinci öğrencilere kazandırılması gereken önemli bir değerdir. Eğitim programları incelendiğinde kültürel mirası koruma bilinci ve kültür aktarımının en fazla yer aldığı ders Sosyal bilgiler dersidir. Sosyal Bilgiler dersinin önemli amaçları arasında yer alan kültürel miras ve kültürel mirası koruma bilincin öğretilmesini sağlayacak kişiler öğretmenlerdir. Bu noktada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kültürel mirasın korunmasına yönelik görüşleri büyük öneme sahiptir. Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kültürel mirasın korunmasına yönelik görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Batı Karadeniz'de yer alan bir üniversitenin Sosyal Bilgiler öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören 33 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan sosyal bilgiler öğretmen adayları kolay ulaşılabilir durum örnekleme tekniğine göre belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak, öğretmenlerin kültürel mirasa ilişkin görüşlerini belirlemek için hazırlanan 10 sorunun yer aldığı soru formu oluşturulmuş, 33 kişinin cevapları öğretmenlerin kültürel mirasa ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla oluşturulan rubrik (dereceli puanlandırma anahtarı) ile puanlandırılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analize göre yorumlanmıştır. Aynı sorular görüşme formuna aktarılmış ve 33 öğretmen adayı içerisinden belirlenen 10 öğretmen adayı ile yüz yüz görüşme gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze görüşme sonucunda elde edilen veriler içerik analizi ile incelenmiştir. İçerik analizi yapılırken öğrencilerin ifadeleri kod, kategori ve temalara ayrılmış ve buna göre yorumlanmıştır. Veri analizinde iki farklı yöntemin bir arada kullanılması araştırmanın geçerlilik ve güvenirliliğini arttıran bir faktördür.

Bulgular: Araştırma bulguları kültürel mirasın tanımı, kültürel mirasın korunması, kültürel mirasın öğretimi,, kültürel miras ve sosyal bilgiler dersi, öğretmen adaylarının kültürel mirasın korunmasında ve öğretilmesinde rolü açısından değerlendirilmiştir.

Sonuç: Araştırma sonuçlarına göre, öğretmen adayları kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması konusunda oldukça olumlu görüşlere sahiptirler. Katılımcılar, kültürel mirasın korunmasının toplumsal bağların güçlenmesine, kültürel çeşitliliğin artmasına ve ulusal kimliğin korunmasına yardımcı olduğunu düşünmektedirler.

Bununla birlikte, öğretmen adayları aynı zamanda kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması için gerekli olan kaynakların yetersizliğine de dikkat çekmektedirler. Öğretmen adayları, eğitim sisteminin kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması konusunda daha etkili olması gerektiğini ve bu amaçla daha

fazla kaynak ayrılması gerektiğini savunmaktadırlar.Sonuç olarak, bu çalışma sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması konusundaki farkındalığını artırmak ve eğitim sistemi tarafından bu amaçla daha fazla kaynak ayrılması gerektiğine dair bir farkındalık yaratmak için önemli bir katkı sağlamaktadır. Araştırma sonunda kültürel mirasın korunmasına yönelik öğretmen, öğrenci, araştırmacı ve yetkililere önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Kültürel miras, kültürel mirasın korunması, sosyal bilgiler, sosyal bilgiler öğretmen adayları

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ÇARESİZLİKTEN ARTA KALAN: HAYATTA KALMA SUÇLULUĞU

Akın KONGUR

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

akin.kongur@ogr.iuc.edu.tr

Orcid ID: 0000-0003-1673-9822

Arş. Gör. Nevin AKGÜN

Millî Savunma Üniversitesi

nakgun@dho.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-1841-3642

Özet

Dünya üzerinde son yüzyıllarda meydana gelen doğal afet, savaş, terör ve soykırım gibi büyük felaketler sonrası geniş kitleler üzerinde ruh sağlığı bakımdan iz bırakan travma yaşantıları ve onunla ilişkili birçok kavram gün yüzüne çıkmıştır. Bu kavramlardan biri de özellikle psikodinamik bir çerçevede dile getirilen travmaya bağlı bir suçluluk türü olan hayatta kalma suçluluğudur.[1] Suçluluk, travmatik yaşantılar sonrası yaygın olarak ortaya çıkan bilinçli bir duygulanımdır ve olumsuz öznel yargılamalara yol açar. Bu bağlamda hayatta kalan suçluluğu ise, başka bir kişinin/kişilerin öldüğü ya da fiziksel/psikolojik olarak yaralandığı bir durumda hayatta kalmaktan veya yaralanmadan duyulan suçluluğu ifade etmektedir.[2,3] Diğer bir deyişle; travmatik bir yaşantı/durum sonrası hayatta kalanlar ya da görece daha az zarar görenler, ortaya çıkan durum üzerinde herhangi bir etkileri olmasa bile başkalarının başlarına gelen durumlardan kendilerini sorumlu tutarak suçlayabilmektedirler.[4] DSM-III'te Vietnam askerlerinin bildirimlerinden yola çıkarak travma sonrası stres bozukluğunun (TSSB) bir alt türü olarak ilk kez sınıflamaya giren hayatta kalma suçluluğu; DSM-IV-TR'de TSBB'nin bir semptomu olarak yer almış; ancak DSM-V'de kaldırılmıştır.[5,6] Bu tarihsel perspektifin yanında hayatta kalma suçluluğu güncel literatürde yalnızca travmatik yaşantılara maruz kalanların değil, travmatik yaşantılara maruz kalmayan kişilerinde yaşayacağı bir durum olarak kendine yer bulmaktadır. İnsanların diğer insanlara kıyasla kendini daha avantajlı bir konumda hissetmesi hayatta kalma suçluluğu yaşamaları için yeterlidir. Yani bir kişi kendini, travmaya maruz kalmış kişiden daha zengin veya daha başarılı olarak tanımladığında da bu duyguyu yaşayabilmektedir.[7] Hayatta kalma suçluluğu, travmatik bir yaşantı olsun ya da olmasın bireylerin ruh sağlığı ile yakından ilişkilidir. Yapılan çalışmalar hayatta kalma suçluluğu ile travma sonrası stres bozukluğunun şiddeti, alkol ve madde kullanımı, intihar ve depresyonla ilişkisinin olduğunu göstermektedir.[8,9] Ancak psikoloji, tıp ve hemşirelik alanlarında giderek popürlerleşen bu fenomen paradoksal bir şekilde literatürde kendine çok az yer bulmuştur.[10] Öte yandan; klinik araştırmalara bakıldığında TSSB'nin tedavi modellerinde travmaya verilen bilişsel ve duygusal tepkilerin ele alınması gerektiğinin önemi vurgulanmaktadır. Hayatta kalma suçluluğu ise travmatik yaşantıya verilen bilişsel tepkilerden birisidir. Çalışmalar travmatik yaşantılara doğrudan veya dolaylı maruz kalan kişilerin birçoğunun hayatta kalma suçluluğu yaşadığını göstermektedir. Bu durum göz önüne alındığında tedavi sürecinde hayatta kalma suçluluğu ile çalışılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.[11] Prevelansı, TSSB şiddeti ve intiharla olan ilişkisi göz önüne alındığında bu kavramın ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır.[12] Bütün bunlardan yola çıkarak bu çalışmanın amacı; hayatta kalma suçluluğu kavramını bazı teoriler açısından tanımlamak, tarihsel açıdan değerlendirmek, ilişkili değişkenleri ortaya koymak ve bilişsel bağlamda önerilen tedavi modellerini açıklayıp sunmaktır.

Anahtar Sözcükler: Hayatta kalma suçluluğu, suçluluk, travma, travma sonrası stres bozukluğu, bilişsel terapi.

THE RELATIONSHIP BETWEEN CAREER DECISION MAKING SELF-EFFICACY, SELF – DETERMINATION AND PARENTAL ACCEPTANCE-REJECTION

Uzm. Düşüm BAŞAR

Yıldız Teknik Üniversitesi
dusumbasar@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-8307-3245

Uzm. Bahar BİCAN

Yıldız Teknik Üniversitesi
baharbican@outlook.com
Orcid ID: 0000-0003-3271-182X

Prof. Dr .Mehmet Engin DENİZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI

Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmet.satici@yildiz.edu.tr

Abstract

Introduction: In recent years, there has been increasing interest in career decision self-efficacy (Betz et al., 2005; Choi et al., 2012; Chung, 2002; Grier-Reed & Skaar, 2010; Metheny & McWhirter, 2013; Santos et al., 2018; Taylor & Popma, 1990). Such that, Betz and Luzzo, has designed "Career Decision-Making Self-Efficacy Scale" and Betz and Hackett has developed a 20-item "Occupational Self-Efficacy Scale" to measure pupils' senses of self-efficacy with educational requirements and job duties (Betz, 2000; Betz & Luzzo, 1996). In the light of these developments, as for Betz and Luzzo (1996), low self-efficacy in an area possibly leads to avoidance of that opportunity of careers in that area. Plus, one of the many study of using Career Decision Making Self-Efficacy Scale showed that there was a relationship between career decision self-efficacy and career commitment (Chung, 2002). What we know about this relationship is that higher career decision-making self-efficacy tended to be more committed to career planning and goal setting (Chung, 2002). On the other hand, data have been presented in the literature which show that higher career decision-making self-efficacy was associated with lower levels of difficulties (Amir & Gati, 2006; Taylor & Popma, 1990). Furthermore, it is found that career decision-making difficulties related to lack of knowledge and inconsistent information; besides we know that also one of these two factors (job/profession information) is involved in career decision self-efficacy. (Bacanli et al., 2013). That is to say that career decision self-efficacy has a key role to impact students' career decision-making difficulties (Santos et al., 2018). Eventually, the general features of career decision making process are well known with the relationship between career decision making difficulties, self-efficacy, and competence. Studies of career decision self-efficacy clearly show the importance of self-efficacy (Betz & Luzzo, 1996; Chung, 2002; Lease & Dahlbeck, 2009; Taylor & Popma, 1990). Briefly, self-efficacy can be defined like a person's beliefs achieving his or her

success in a task (Betz & Luzzo, 1996, as cited in Bandura, 1977). It refers to individual's trust in his/her ability to achieve a goal or set of goals (Chung, 2002). It is generally accepted that self-efficacy judgments affect people's choices and environmental atmosphere (Bandura, 1982). Such that, when people face difficulties, those who aren't certain about their own capabilities slacken their efforts or may give up; on the other hand those who have a strong sense of efficacy endeavor much more effort to overcome the challenges (Bandura, 1982). In other words, self-contact and self-belief affect people's motivation to cope with difficulties. If someone darted into an activity with his or her free will without any award from others and enjoyed in that situation, we would say that the person has intrinsic motivation and in such a case, intrinsic motivation typifies a model of self-determined activity (Ryan & Deci, 2000). On the contrary, for an external motivation there must have been rewards cause people engaged in a behavior or an activity (Ingledew et al., 2004). Herein, it is necessary to refer the self-determination theory, which predicted the difference between intrinsic and extrinsic motivation. According to Self Determination Theory (SDT), individuals have a congenital tendency to develop themselves, nevertheless this tendency is not occurred by itself; it arises with social support (Kart & Güldü, 2008). Therewhile, motivation is also one of the tendencies that individuals have. Self-determination theory (SDT) which has classified motivation suggests that, people have some congenital necessities and summarizes these necessities in three topics which are autonomy (to feel self-determining in one's actions), competence (to feel sufficient to overcome one's environmental) and relatedness (to feel that one has satisfying and supportive social environment) (Ingledew et al., 2004; Kart & Güldü, 2008). Most studies in the field of career decision making have only focused on social support which also involves parent support. (Helsen et al., 2000; Turner & Lapan, 2002; Guan et al., 2016). Recent evidence suggest that parent support which is a significant part of social support from childhood to adulthood, is an important factor that promotes greater perceived competence and self-determination in terms of crafting individual's career decisions and career optimism (Barrera et al., 1981; Helsen et al., 2000; Malecki & Demaray, 2002; Guan et al., 2016). According to Turner and Lapan (2002), parental support has a positive impact on adolescent and young adults' career development. If we ask how parent support affects an individual's career development, the answer we would take is in Cognitive Evaluation Theory (CET). According to CET, parental support affects people's autonomy, volition, independence in career decision making which is important for their career development and for the development of career decision-making self-efficacy (Guan et al., 2016; Turner & Lapan, 2002). Previous studies have presented that parent support is at the heart of our understanding of career development, nevertheless researchers have not treated parental acceptance-rejection in much detail. In our opinion, a major deficiency with this kind of research is that parental acceptance-rejection has not been searched most. There is only one of the previous studies that shows that parents (both mother and father) who have authoritative attitudes, increased their children's career exploration behavior without affecting their self-efficacy through career decision self-efficacy (Preston & Salim, 2019). According to Preston and Salim (2019), increasing career exploration behavior without self-efficacy could be related to composed lack of self-confidence because of authoritative attitudes of parents. Although research has been carried out on parental acceptance-rejection and career decision self-efficacy, no single study exist how self-determination influences career decision self-efficacy through parental acceptance-rejection.

Method: As a quantitative research method, relational model was used for the research. 300 participants answered the questionnaire voluntarily. The participant group of the research consist of university students. Pupils who were willing to fill in the scales created on the "Google form" participated in the research. While selecting the sample, easy accessibility method was used. This method provides the opportunity to easily reach the participants determined as the sample by the researchers (Creswell, 2003). The data was collected by "Career Decision Making Self-Efficacy Scale Turkish Form", "Self-Determination Scale Turkish Form", "Parental Acceptance-Rejection Turkish Short Form" and "Demographic Information Form". The data was analyzed with SPSS (Version 22.0) using descriptive statistics and correlation.

Findings: The research findings show that there is a statistically significant positive correlation between career decision making self-efficacy and self-determination. Secondly there is statistically significant positive correlation between career decision making self-efficacy and mother warmth/affection. On the other hand, there is statistically significant negative correlation between career decision making self-efficacy and mother indifference/neglect. As for the fathers, there is no statistically significant correlation between career decision making self-efficacy and warmth/affection, indifference/neglect.

Result: As a result, it can be said that there is a significant relation between career decision making self-efficacy and self-determination. People who can make a decision about their life, may have a career decision making self-

efficacy. Individuals who have a strong relationship with their mother, may show that career decision making self-efficacy when they decide a career plan.

Keywords: Career decision making self-efficacy, self determination, parental acceptance-rejection

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

MODERN ÇAĞIN BELLEK PROBLEMİ: DİJİTAL AMNEZİ

Hakan KARAMAN

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler ABD
hakankaraman89@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0002-7207-2527

Hülya AYHAN

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler ABD
hulyaayhan85@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-2301-411X

Özet

İnsan yaşamı için birçok kolaylık sağlayarak neredeyse vazgeçilemez bir unsur haline dönüşen dijital iletişim araçları kontrollü ve optimal seviyede kullanılmadığı takdirde psikososyal problemlere neden olabilmektedir. Bu bağlamda değinilmesi gereken konulardan biri de dijital cihazların bilişsel fonksiyonlara olan olumsuz yansımalarıdır. Genellikle hastalık veya yaşlılık etkenleri ile birlikte değinilen hafıza sorunları artık genç bireylerde de görülebilmekte ve bu durum son zamanlarda hızla artan sıklıkta dijital araçların kullanımı ile ilişkilendirilmektedir. İnsanlar sahip oldukları dijital cihazları bilgi deposu olarak kullanmakta ve kendileri için gerekli olan bilgileri dahi hafızalarında tutma ihtiyacı duymamaktadırlar (Wilmer ve ark., 2017). Modern çağda bireyler ihtiyaç duydukları bilgilere istedikleri an internet ağları aracılığı ile çok kolay bir şekilde ulaşmakta, bu bilgiyi edinip ihtiyacını karşıladıktan hemen sonra unutabilmekte ve hafızalarında tutmak için özel bir çaba göstermemektedirler. Bu durum literatürde "*dijital amnezi"* diğer adı ile "*google etkisi"* olarak tanımlanmaktadır. Bir anlamda dijital cihazlar bilişsel işlevler için ikame bir görev yapmaktadırlar (Sparrow ve ark., 2011). Siber ağlar bir taraftan bilgiye erişim konusunda hız ve kolaylık sağlarken diğer taraftan insanın bilgiyi işleme ve akılda tutma konusundaki sorumluluk hislerini zayıflatmakta ve unutma eğiliminde olmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda insanlar artık bir şeyin bilgisini akılda tutmaktan çok o bilgiye nasıl ulaşacaklarını ve nereye kaydettiklerini akıllarında tutmaktadırlar. Özellikle genç kuşakların hem kişisel hem de okul, aile ve sosyal yaşam için gerekli ve önemli bilgileri dijital ortamda muhafaza etme konusunda büyük bir güvene sahip oldukları, bu bilgileri akıllarında tutmadıkları gibi fiziki olarak yazma veya kaydetme yoluna gitmedikleri de belirtilmektedir. Bununla beraber siber uzamda edindikleri bilgilerin niteliği ve doğruluğu konusunda detaylı bir araştırma yapmadan verileri kaydettikleri ifade edilmekte ve dijital amnezinin bilinçli öğrenme ve hafızayı güçlendirme gibi psikobilişsel süreçleri olumsuz etkilediği düşünülmektedir (Öksüz-Karademir, 2022). Bilgisayarlar ve arama motorları aracılığıyla tekrarlı bir şekilde ve üzerine düşünülmeden araştırılan bilgiler insanın belleğinde kalıcı bir yer tutamamakta ve hafıza oluşmasına izin vermemektedir (Wimber ve ark., 2015). Dijital platformların kontrolsüz kullanımı sonucu maruz kalınan aşırı uyaranlar ve siber travmaların negatif ruhsal etkileri unutkanlık ve bilinç kesintilerinin yanı sıra bireyin siber hayatı ile gerçek hayatı arasında yoğun bir dissosiyasyon yaşamasına neden olmaktadır ki bu durumda aktüel hayatın kronolojik devamlılığı sağlanamamaktadır (Öztürk, 2022; Öztürk & Erdoğan, 2022). Hem dijital amnezi hem de siber uzamda bilgilerin yeterince güvenilir şekilde tutulamaması kolektif ve kültürel hafızanın da kaybolma riskini barındırmaktadır. Ayrıca insan yaşamı için değerli olan şey bilgi ve kültüre ait ögeleri sadece kaydetmek ve saklamak değil hatırlamak ve güncel yaşama taşıyabilmektir (Donk, 2009). Dijital amnezinin olumsuz etkilerinden korunmak için; önemli bilgileri ezberlemek, dönem dönem dijital detoks uygulaması yapmak, doğa ile uyumlu etkinliklerde bulunmak, her anı kaydetmek yerine bazı şeyleri sadece deneyimlemek gerekli görülmekte ve dijital veri güvenliğine hassasiyet gösterilmesi önerilmektedir (Lodha, 2019). Bu bağlamda çalışmamızın temel amacı modern çağın belleğini domine edici şekilde elinde bulunduran ve siber uzamın getirdiği büyük bir problem olan dijital amnezi konusunda farkındalık sağlanmasıdır.

Anahtar Sözcükler: Dijital amnezi; Hafıza; Google etkisi.

GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU VE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: BİR META ANALİZ ÇALIŞMASI

Dr. Öğr. Üyesi Tolga SEKİ

Necmettin Erbakan Üniversitesi
tlg.seki@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-5594-0786

Muhammed Salih KOCAR

Necmettin Erbakan Üniversitesi
salih0535@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-7467-7856

Özet

Gelişmeleri kaçırma korkusu, başkalarının değerli yaşantılardan haberdar olamamaya ya da sosyal medyada paylaşılan önemli olayları kaçırmaya yönelik bir çeşit endişe durumu olarak tanımlanmaktadır. Bireyin diğer insanların daha iyi bir yaşamı olduğuna yönelik duyulan olumsuz ve sürekli devam eden hisleri gelişmeleri kaçırma korkusuna kaynaklık etmektedir. Sosyal medya bağımlılığı, sosyal medya ile aşırı meşgul olma, sosyal medya platformlarına sürekli bağlı kalmak için yoğun bir istek duyma ve bu platformlarda sosyal hayattaki diğer aktiviteleri engelleyecek kadar çok zaman harcama durumu olarak tanımlamıştır. Araştırmalar bireylerin sosyal medya bağımlılıklarının gelişmeleri kaçırma korkusu ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Bu çalışmada yapılan araştırmadan hareketle gelişmeleri kaçırma korkusu ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkinin etki büyüklüğüne ilişkin genel bir sonuç elde etmek amaçlanmıştır. Bu amaç ile gelişmeleri kaçırma korkusu ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki korelasyonel çalışmaların meta-analizi yapılmıştır.

Çalışmanın veri kaynağını Türkiye'de gelişmeleri kaçırma korkusu ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisini konu edinen makaleler ve lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırma Nisan 2023 de gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri Ulusal Tez Merkezi, Google Akademik, DergiPark Akademik, ULAKBİM Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı kullanılarak taranmıştır. Araştırmaya Türkiye örnekleminde gerçekleştirilmiş, çalışmaların etki büyüklüğünün hesaplanabilmesini sağlayacak verileri içeren, Türkçe veya İngilizce tez ve makaleler dâhil edilmiştir. Araştırmada meta-analize dâhil edilen her bir çalışmanın ayrı ayrı ve birleştirilmiş etki büyüklüğü hesaplanmış, yayın yanlılığının kontrolü, homojenlik testi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 12 farklı etki büyüklüğü elde edilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen etki büyüklüklerinin beş tanesi makale yedi tanesi lisansüstü tezlerden elde edilmiştir. Araştırmanın genel etki büyüklüğü rastgele etkiler modeline göre hesaplanmıştır. Araştırmanın toplam örneklem büyüklüğü 5513 bireyden oluşmaktadır. Araştırmanın yayın yılları 2018 ile 2023 arasında değişmektedir. Araştırmanın yayın yanlılığını incelemek için Rosenthal's fail-safe N analizi yapılmış ve bu değer 4287 bulunmuştur. Ayrıca yayın yanlılığının kontrolü için Egger'in regresyon testi yapılmış ve bu değer 0.44 olarak bulunmuştur. Egger'in regresyon testi sonucun anlamsız yayın yanlılığının olmadığını göstermektedir. Heterojenlik analizi sonucunda Q=268.507 ve I^2= 95.903 bulunmuştur.

Analiz sonucunda araştırmaya dâhil edilen çalışmaların heterojen dağılıma sahip olduğunu görülmüştür. Meta-analiz sonucunda gelişmeleri kaçırma korkusu ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki etki büyüklüğü 0.470 [GA= 0.361; 0.566] olarak bulunmuştur. Araştırma, gelişmeleri kaçırma korkusu ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki korelasyonel çalışmaların meta-analizi sonucu orta düzey etki büyüklüğü gösterdiğini ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Gelişmeleri kaçırma korkusu, Sosyal medya bağımlılığı, Meta-analiz

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE OKUL YÖNETİCİLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Sümeyye Kübra DAĞLI

Hacettepe Üniversitesi
s.kubradagli@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-2318-8822

Özet

Eğitim yöneticilerinin sorumlulukları ve görevleri oldukça çeşitlidir. Eğitim yöneticisi, yönettiği kurumun eğitsel ve yönetsel amaçlarına ulaşması için yönetim süreçlerini etkili bir şekilde yürütmelidir. Ancak eğitim örgütlerinde karşılaşılan sorunlar, bu amaçların gerçekleştirilmesini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, hedeflere ulaşmayı engelleyen sorunların tespit edilmesi ve çözümü için gerekli adımların atılması büyük önem taşımaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılarak okul yöneticilerinin karşılaştıkları sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma ile okul yöneticilerinin yaşadıkları sorunlar, eğitim sisteminin yapısından kaynaklanan problemler, okul güvenliğindeki eksiklikler, yönetişim eksikliği, finansal problemler, hukuksal düzenlemeler, eğitim programları, okul iç paydaşlarından kaynaklanan sorunlar, okulun yetersiz fiziki koşulları, öğretmen yetiştirilmesindeki eksiklikler, liyakat sorunu ve öğretmene değer verilmemesi olarak saptanmıştır. Eğitim sisteminin yapısında okulların işleyişini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler arasında eğitim politikaları, eğitim programları ve öğretmen yetiştirme gibi konular yer almaktadır. Okul güvenliği öğrencilerin güvenli bir ortamda eğitim almasını sağlamak için önemlidir. Yönetişim eksikliği okulların işleyişini etkileyen bir diğer faktördür. Finansal ve hukuksal düzenlemeler okulların mali işleyişini düzenlemek için gereklidir. Eğitim programları öğrencilerin eğitimine yön veren unsurlardan biridir. Okulun yetersiz fiziki koşulları öğrencilerin eğitimine olumsuz etki edebilmektedir. Öğretmen yetiştirilmesindeki eksiklikler öğretmenlerin kalitesini etkileyebilmektedir. Öğretmene değer verilmemesi ise öğretmenlerin motivasyonunu etkileyebilmektedir. Dolayısıyla, eğitim alanındaki sorunların üstesinden gelebilmek için çeşitli stratejilerin geliştirilmesi, eğitimin amaçlarına ulaşılması açısından kritik bir öneme sahiptir. Öncelikle eğitim sisteminin yapısının yeniden düzenlenmesi gerekir. Bu kapsamda eğitim politikalarının güncellenmesi, eğitim programlarının revize edilmesi ve öğretmen yetiştirme programlarının iyileştirilmesi gibi konular ele alınabilir. Okul güvenliği ile ilgili olarak, okulların fiziki güvenliğinin arttırılması ve öğrencilerin güvenli bir ortamda eğitim almasını sağlamak okul yöneticilerinin iş yükünü azaltabilir. Yönetişim eksikliği sorununun çözümü için okulların işleyişini etkileyen faktörlerin tespit edilmesi ve bu faktörlerin giderilmesinde gerekli düzenlemelerin yapılması önerilebilir. Ayrıca okulların mali işleyişini düzenlemek için yasal düzenlemelerin yapılması, okulun fiziki koşullarının iyileştirilmesi gibi konular okul yöneticilerinin sorunlarını azaltmada yardımcı olacaktır. Okulun işleyişini etkileyen tüm kişi ve kuruluşların yönetime katılımının sağlanması, öğretmen yetiştirme programlarının iyileştirilmesi ve öğretmenlerin kalitesinin artırılması için çalışmaların yanı sıra öğretmenlerin mesleğe alımında objektif değerlendirmelerin yapılması ve öğretmenlerin özlük haklarının iyileştirilmesi de okul yöneticilerinin sorunlarının çözümüne katkı sağlamakla kalmayıp eğitimin niteliğini de arttıracağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim yöneticisi, eğitim yönetimi, eğitim sisteminin sorunları, eğitim, liyakat

TÜRKİYE'DE ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL TRAVMALARI ÜZERİNE İLİŞKİN YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ: META-SENTEZ ÇALIŞMASI

Arş. Gör. Rukiye TURGUT

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
rukiyetrgt@gmail.com
Orcid ID: 331883

Özet

Çocukluk çağı travmaları (fiziksel, duygusal ve cinsel istismar ve fiziksel ve duygusal ihmal) başta psikoloji olmak üzere eğitim bilimleri, sosyoloji, psikiyatri ve hukuk gibi bilim dallarında araştırma yapılan oldukça önemli bir konudur (Öztürk & Derin, 2020). Çocukluk çağı travmalarının ruhsal bozuklukların etiyolojisinde önemli bir rolü olduğu, özellikle kişilik bozukluğunda cinsel istismarın ektileri çok daha şiddetli olmaktadır (Blose ve ark., 2022). Psikopatolojinin oluşmasında majör oranda öneme sahip olan çocukluk çağı travmalarının sonuçlarının uzun dönemli olabilmesi temel bir husustur. Travmatik yaşam olaylarının bütün insanlarda tesiri olsa dahi, çocukların, engellilerin yaşlıların bu olaylarda risk düzeyleri diğerlerine kıyasla daha yüksektir. Çocukluk çağı travmaları arasında ihmal ve istismar oldukça önemlidir (Güloğlu, Karaırmak & Emiral, 2016).

Bu çalışma, çocukluk çağı ruhsal travmaları ile ilgili yapılan çalışmaların neler olduğu, hangi alanlarda eksiklik olduğu ve önleme stratejisi geliştirmek için bir yöntem ortaya koyabilmek için oldukça önem arz etmektedir. Türkiye üniversitelerinde çocukluk çağı travmaları ile ilgili yapılmış olan lisansüstü tezlerin; amaçlarını, sonuçlarını ve önerilerini meta-sentez yöntemi ile değerlendirmek amacı ile bu çalışma hazırlanmıştır. Bu kapsamda 07.03.2019 tarihi itibarıyla Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanındaki 1998-2023 yılları arasında yayınlanmış olan ve anahtar kelimeleri arasında "çocukluk çağı travmaları" kelimesi geçen 810 tez meta-sentez yöntemiyle değerlendirilmiştir. Tezler; üniversite, enstitü, program, tür, konu, yıl, özellik (yüksek lisans/doktora), amaç, araştırma deseni, sonuç ve öneriler açısından değerlendirilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bu tezlerden 1'i diş hekimliği uzmanlığı, 51'doktora, 139'u tıpta uzmanlık ve 619'u ise yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Doktora tezi olanlardan 33'ü psikoloji alanında, 1'i hemşirelik, 1'i halk sağlığı, 7'si eğitim ve öğretim alanında, 9'ü ise adli bilimler alanında hazırlanmıştır. Tıpta uzmanlık tezleri ise 2'ü çocuk cerrahisi, 111'i psikiyatri, 8'i aile hekimliği, 18'i ise tıp alanında diğer dallardan hazırlanmıştır. Yüksek lisans tezleri ise 54'ü eğitim ve öğretim, 418'i psikoloji ve 147'si ise diğer alanlarda hazırlanmıştır. Lisansüstü çalışmalar nicel ve özgün olarak hazırlanmıştır. Bu tezlerde yapılan çalışmalar daha çok ilişkisel tarama modeli ile yapılmıştır. Tezlerde yapılan araştırmalar ile çocukluk çağı travmalarının ruhsal bozukluklar, sosyokültürel boyutu, madde kullanımı ve suç davranışları gibi durumlar ile ilişkileri incelenmiştir. Araştırmaların bazıları çocukluk çağı travmalarının etiyolojisine ilişkin olurken büyük çoğunluğu ise çocukluk çağı ruhsal travmalarının ruhsal bozukluklarını yordayıp yordamadığına ilişkin olduğu saptanmıştır. Çocukluk çağı travmalarını önleme stratejilerinde ise tezlerde büyük oranda benzerlik gösterildiği görülmüştür. Bu öneriler aile eğitimi, okullarda çocukları bilinçlendirme gibi daha çok bilinçlendirme ve farkındalık oluşturma ile ilgili olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çocukluk çağı ruhsal travmaları, lisansüstü tezlerin meta sentezi, bibliyografya çalışması

SOSYAL ONAY İHTİYACI İLE ÖZ ANLAYIŞ ARASINDAKİ İLİŞKİDE DEPRESYONUN ARACI ROLÜ

Arş. Gör. Melikegül BEDİR

Akdeniz Üniversitesi
melikegulbedir@akdeniz.edu.tr
Orcid ID: 0009-0004-2184-260X

Arş. Gör.Ayhan ÜNAL

Selçuk Üniversitesi
ayhan.unal@selcuk.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-1099-1699

Doç. Dr. Ayşe ELİŞÜK BÜLBÜL

Selçuk Üniversitesi
ayse.eliusuk@selcuk.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-9074-3403

Özet

Son yıllarda pozitif psikolojiye olan ilgi giderek artmaktadır. Pozitif psikolojinin beraberinde getirdiği psikolojik iyi oluş, psikolojik sağlamlık, öznel iyi oluş, öz anlayış gibi kavramlar da birçok araştırmanın konusu olmuştur. Kökenini Doğu felsefesinden alan öz anlayış kavramı ise; bireyin başkalarına yararlı olması için önce kendine iyi gelmesi ve kendi zihinsel esenliğini anlaması ve oluşturması gerekliliğini savunmaktadır; bu felsefeden hareketle öz anlayış kavramı Batı psikolojisine Kristin Neff tarafından kazandırılmıştır. Öz anlayışın tanımı anlayış kavramı ile ilişkilidir. Anlayış başkalarının acısından etkilenmeyi ve bu acıdan derin üzüntü duymayı içermektedir. Öz anlayışta benzer şekilde bireyin acı, başarısızlık veya yetersizlik durumlarında kendini yargılamadan şefkatle yaklaşması destekleyici olması; bu deneyimin insanlığın bir parçası olarak görmesi ve acıdan/başarısızlıktan kaçmak yerine farkında olarak, ona açık olarak nezaketle yaklaşmayı ifade etmektedir. Öz anlayış bireyin kendisine nazikçe yaklaşması iken; sosyal onay ihtiyacı başkalarının görüşlerinin, isteklerinin önemli görüldüğü, diğer insanların yargılarına değer verildiği; onayının arandığı ve buna göre bireyin davranışlarını şekillendirdiğini ifade eden bir kavramdır. Kısacası "El alem ne der?" sorusunun yanıtıdır. Bireyin başkalarının görüşüne göre uyum içinde olmaya çabalaması kendisine yaklaşmasına engel olabilir; bu da kişide olumsuz duygu durumuna yol açabilir. Bunlardan biri olan depresyon, hoş olmayan bir duygu durumundan çok daha fazlası; bilişsel, davranışsal ve duygusal bileşenleri içeren; biyolojisi, genetiği ve ilerleyişi açısından karmaşık ve farlılık gösteren bir ruhsal durumdur.

Bu çalışma farklı sınıf düzeylerinde öğrenimine devam eden 334 üniversite öğrencisi (243 (%72,8) kadın ve 91(%27,2) erkek) ile yürütülmüştür. Çalışmanın temel amacını test etmek için PROCESS Macro kullanılarak aracılık analizi yapılmıştır. Araştırma sonunda sosyal onay ve öz anlayış arasındaki ilişkide depresyonun kısmi aracı role sahip olduğu görülmektedir. Modeller incelendiğinde depresyonun negatif yönde etki gösterdiği, sosyal onayın ise pozitif yönde etki gösterdiği görülmektedir. Etki büyüklüğü açısından bakıldığında ise depresyon daha çok etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Buradan hareketle depresyon düzeyi yüksek olan bireylerin öz anlayış düzeylerinin düştüğü söylenebilir. Dolayısıyla öz anlayış arttıkça da depresyon düşmüştür. Araştırmanın diğer sonucu ise sosyal onay değişkeniyle ilgilidir. Sosyal onay arttıkça öz anlayış da artmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal onay ihtiyacı, öz anlayış, depresyon, aracılık

ÇALIŞAN ANNE ÇOCUKLARININ PROBLEMLİ TEKNOLOJİ KULLANIMININ ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Fatma Miray SARIYILDIZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
miray.sariyildiz@std.yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0009-0002-4459-240X

Dr. Öğr. Üyesi Seher Merve ERUS

Yıldız Teknik Üniversitesi
smerve@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-5308-3872

Özet

Bu araştırmada, okul öncesi dönemdeki çocukların problemli teknoloji kullanım düzeyleri çocukların annelerinin yaşı, eğitim durumu, çalışma süresi, ebeveynle birlikte vakit geçirme, çocuğun yaşı, cinsiyeti, okula gitme, televizyon izleme, akıllı telefon ve tablet/ipad kullanımı değişkenleri açısından incelenmiştir. Bu kapsamda araştırmaya okul öncesi dönemde çocuğu olan 260 çalışan anne katılmıştır. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu ve Çocuklar için Problemli Teknoloji Kullanımı Ölçeği kullanılmıştır. Çocukların problemli teknoloji kullanımlarına ilişkin ortalama puanlarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi dönemde bulunan çocukların problemli teknoloji kullanımlarına yönelik ortalama puanlarının ebeveynle birlikte vakit geçirme, çalışma süresi, televizyon izleme, akıllı telefon ve tablet/ipad kullanımı değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca annenin yaşı, eğitim durumu, çocuğun yaşı, cinsiyeti ve okula gitme değişkenlerine göre çocukların problemli teknoloji kullanımlarına yönelik ortalama puanlarının anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: okul öncesi dönem, problemli teknoloji kullanımı, çalışan anne

EVLİ BİREYLERDE BAĞIŞLANMANIN EVLİLİKTE BİLİNÇLİ FARKINDALIK VE DUYGU DÜZENLEME DEĞİŞKENLERİNE GÖRE İNCELENMESİ*

Yasin ERİŞGEN
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
hagurapyte@gmail.com

Doç. Dr. Durmuş ÜMMET
Marmara Üniversitesi
dummet@marmara.edu.tr

Özet

Sağlıklı toplumların temel yapı taşının sağlıklı aile yapılarından oluştuğu bilinmektedir. Sağlıklı aile olabilmenin ön koşulunun ise çiftlerin evliliklerinin sağlıklı olması olduğu söylenebilir. Çiftlerin evliliklerinin işlevsel olması, evlilik doyumu ve uyumlarının yüksek olması bir yandan bireylerin ruh sağlıklarını etkilerken diğer yandan sağlıklı nesiller yetiştirmeye de etki ettiği açıktır. Bu bağlamda evliliklerin sağlıklı olmasında etkili olan değişkenlerin ele alınması önem arz etmektedir. Bu noktada karşımıza evlilikte bağışlama kavramı çıkmaktadır. Eşlerin her zaman her konuda hem fikir olamayacağı yani çatışmaların, anlaşmazlıkların kaçınılmaz oluşu açısından bakıldığında evliliklerde bağışlamaya yönelik davranışların önemi daha anlaşılır olmaktadır. Bağışlama genel bir kişilik özelliği olmanın yanında bireylerin farklı özelliklerinden de etkilenen bir kavramdır. Örneğin evliliğinde bilinçli farkındalığı yüksek olan bireylerin daha bağışlayıcı olmaları beklenmektedir. Evlilikte bilinçli farkındalık, bireyin etkileşimde bulunduğu insanları tüm dikkati ile dinleyebilmesi, etkileşim halindeyken duygularının farkında olması, insanların düşüncelerini ve duygularını kabul edici olması, yargılamaması, insanların davranışlarına tepkisel olmadan cevap verebilmesi, kendini düzenleyebilmesi, kendisine ve insanlara merhametli olması şeklinde tanımlanabilir. Evliliklerinde bilinçli farkındalık düzeyleri yüksek olan bireylerin daha bağışlayıcı olmakla evlilik uyumu ve evlilik doyumu düzeylerinin de yüksek olması beklenmektedir. Evliliklerde bağışlamayla ilgili olabileceği düşünülen bir diğer kavram duygu düzenleme becerisi olabilir. Çünkü bağışlamaya dair maruz kalınan yaşantıların maruz kalan kişide de maruz bırakan kişide de öfke, hayal kırıklığı, değersizlik vb. duygular oluşturması kaçınılmazdır. Bu duygularını düzenlemede güçlük çeken kişilerin karşısındakini bağışlama ihtimalleri daha düşük olacaktır.

Bu anlatılanlar bağlamında bu araştırmanın amacı evli bireylerde bağışlamanın evlilikte bilinçli farkındalık ve duygu düzenleme becerisi değişkenlerine göre incelenmesidir. Bu amaç çerçevesinde bağışlama ile evlilikte bilinçli farkındalık ve duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ayrıca evlilikte

bağışlamanın cinsiyet, yaş, evlilik süresi, çalışma durumu ve gelir düzeyi değişkenlerine göre değişip değişmediği incelenmiştir.

Araştırma verileri uygun/kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak İstanbul'daki yaşayan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 221 kadın 42 erkek toplam 263 evli bireysen toplanmıştır. Katılımcıların evlilik süreleri incelendiğinde; 123'ünün evliliklerini ilk senesinde, 83'ünün 1-5 yıl arası ve 57'sinin ise 6-10 yıl arası evli olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaşları 22 ile 59 arasında değişmekte olup yaşları ortalaması=35.45'dir. Katılımcıların 1972'si aktif olarak çalışmaktayken 66'sı çalışmamaktadır. Gelir durumları incelendiğinde katılımcıların 44'ünün gelirini düşük, 148'ini orta ve 71'inin yüksek olarak algıladığı görülmüştür. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla demografik veriler için "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Evlilikte bağışlama değişkenini belirlemek için uzaklaşma, yardımlaşma ve misilleme alt boyutlarından oluşan "Evlikte Bağışlama Ölçeği (Durmuş ve Manap, 2018)" kullanılmıştır. Ayrıca araştırmada "Evlilikte Bilinçli Farkındalık Ölçeği (Erus ve Deniz, 2018)" ve "Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği (Yiğit ve Güzey, 2017) kullanılmıştır. Araştırmanın analizleri için Pearson Korelasyon Tekniği, Çoklu Regresyon Analizi, Bağımsız Grup t Testi ve Çok Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Tekniği kullanılmıştır.

Araştırma bulguları incelendiğinde; evli bireylerin uzaklaşma davranışları ile bilinçli farkındalık puanları arasında (r=-.193) negatif yönde, duygu düzenleme güçlüğü arasında (r=.230) pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Yardımseverlik alt boyut puanları ile bilinçli farkındalık puanları arasında (r=.324 pozitif yönde anlamı bir ilişki bulunmuşken, duygu düzenleme güçlüğü arasında (r=-.052) negatif yönde anlamlı olmayan bir ilişki olduğu görülmüştür. Son olarak misilleme alt boyutu ile bilinçli farkındalık puanları arasında (r=-.147) negatif yönde anlamı bir ilişki bulunurken, duygu düzenleme güçlüğü arasında (r=.111) pozitif yönde anlamlı olmayan bir ilişki saptanmıştır. Tüm bu bulgulardan hareketle evlilikte bilinçli farkındalık düzeyi arttıkça bağışlama düzeyi de artmakta ancak duygu düzenleme güçlüğü arttıkça bağışlama düzeyi düşmektedir. Regresyon sonuçları incelendiğinde; evlilikte bilinçli farkındalık (EBF) ve duygu düzenleme güçlüğünün (DDG) uzaklaşma puanlarını anlamlı düzeyde yordadıkları ve iki değişkenin bir arada toplam varyansın yaklaşık %7 sini açıkladığı belirlenmiştir (EBF β=-.155; DDG β= .200; R^2=069; p<.05). Yapılan diğer çoklu regresyon analizinde evlilikte bilinçli farkındalık puanlarının yardımlaşma puanlarını anlamlı düzeyde yordarken duygu düzenleme güçlüğünün yardımseverlik puanlarını anlamlı düzeyde yordamadığı görülmüştür. İki değişkenin bir arada toplam varyansın yaklaşık %10'unu açıkladığı belirlenmiştir (EBF β=.326; DDG β= .016; R^2=098; p<.05). Diğer çoklu regresyon analizinde de yine evlilikte bilinçli farkındalık puanlarının misilleme puanlarını anlamlı düzeyde yordarken duygu düzenleme güçlüğünün misilleme puanlarını anlamlı düzeyde yordamadığı görülmüştür. İki değişkenin bir arada toplam varyansın yaklaşık %2'sini açıkladığı belirlenmiştir (EBF β=-.131; DDG β= .086; R^2=021; p<.05). Fark testlerinin sonuçlarına bakıldığında; katılımcıların evlilikte bağışlama puanlarının cinsiyete göre değştiği görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre kadınların uzaklaşma ve misilleme puanları daha yüksek erkeklerin ise yardımseverlik puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yaş değişkeni için; yardımlaşma ve misilleme puanlarının 22-35 yaş arasındaki katılımcılarda 36 ve üstü yaştakilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu, uzaklaşma puanlarında ise anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Evlilik süresi için; uzaklaşma ve yardımlaşma puanlarının 6-10 yıl arasında evli olanların daha az evlilik süresinde olanlardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu, misilleme puanlarının ise değişmediği görülmüştür. Son olarak katılımcıların evlilikte bağışlama puanlarının çalışma durumu ve gelir düzeylerine göre hiçbir alt boyutta değişmediği görülmüştür. Elde edilen bulgular başka araştırma bulgularıyla çoğunlukla tutarlıdır.

Anahtar Sözcükler: Evlilik, Bağışlama, Bilinçli Farkındalık, Duygu Düzenleme

*Bu araştırma, Doç. Dr. Durmuş ÜMMET danışmanlığında Yasin ERİŞGEN tarafından İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN BİLİNÇLİ FARKINDALIK DÜZEYLERİ VE YAŞAM DOYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yasemin PETEK
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
yaseminguneripetek@gmail.com

Doç. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
myerdogdu@gmail.com

Özet

Bu çalışmada lise öğrencilerinin bilinçli farkındalık düzeylerinin yaşam doyumları üzerinde etkisi olup olmadığı yaş, cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, anne-baba birliktelik durumu, öğrencide kronik hastalık olup olmadığı, öğrencinin psikolojik destek alıp almadığı, öğrencinin kardeş sayısı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak amaçlanmıştır. Bu araştırmada katılımcılar, İstanbul ili genelinde farklı okul türlerindeki 173'ü kadın, 130'u erkek olmak üzere toplam 308 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma yapılırken, Bilinçli Farkındalık Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği ve öğrencilerin demografik bilgilerini almak adına Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Dağılımın normal olup olmadığını kontrol etmek için basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modelinden faydalanılmıştır. Araştırmada iki değişken arasındaki ilişkinin ortaya koyması amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni yordama düzeyini ortaya koymak amacıyla aşamalı regresyon analizi kullanılmıştır. Çoklu gruplar arasındaki farkın analizi için tek yönlü varyans analizi (ANOVA), ikili gruplar arasındaki farkı bulabilmek için t-testi uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre bilinçli farkındalık ve yaşam doyumu arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Bilinçli farkındalık düzeyinin ve anne eğitim durumunun yaşam doyumunu ne düzeyde yordadığını belirlemek amacıyla yapılan aşamalı regresyon analizi sonuçlarına göre yaşam doyumu ve annenin eğitim durumu arasında pozitif yönde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ancak cinsiyet, yaş, anne baba birliktelik durumu, baba eğitim durumu, kronik hastalık, bireyin psikolojik destek alıp almaması, kardeş sayısı ve okuduğu okul türü arasında anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Annenin eğitim düzeyi açısından annesi lisans ya da lisansüstü mezunu olan öğrencilerin yaşam doyumu, annesi ilkokul mezunu olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırma kullanılan ölçme araçları ve katılımcılar ile sınırlıdır. Araştırma sonuçlarının genellenebilmesi için daha farklı araştırma grupları ile de çalışmak mümkündür. Korelasyon model ile çalışılan bir araştırma olduğundan dolayı değişkenler arası neden sonuç bağlantısı kurmak mümkün olmamaktadır. Bu çalışma vesilesiyle ruh sağlığı alanında çalışan bireylerin, danışanlarına koruyucu ruh sağlığı hizmeti verebilmesi adına katkı sunacağı düşünülmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ilgili literatür bağlamında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Bilinçli Farkındalık, Yaşam Doyumu, Doyum, Farkındalık.

PARENTAL PHUBBİNG'İN ÇOUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: DERLEME ÇALIŞMASI

Medine KIRNIT
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
mdnkrnt@gmail.com

Doç. Dr. İzzet PARMAKSIZ
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
izparm44@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-2468-6134

Özet

Bu çalışmada amaç, teknolojinin işlevsel olmayan kullanımı sonucunda ortaya çıkan ve davranışsal bir problem olarak beliren parental phubbing kavramını tanıtmak ve bu davranışın çocuklar üzerindeki etkilerini ortaya koyan araştırmaların sistematik olarak incelenip derlenmesidir. Hayatımızın her alanında bulunan teknoloji yaşam problemleri ile baş etmek adına çözüm üretmeyi amaçlar. Ancak bu çözümler bir çok problemi de beraberinde getirmiştir. Mesafelerin uzaklığı ve bu uzaklık nedeniyle iletişimin zorlaşması insan yaşamında önemli bir problem olarak yer alırken teknolojinin buna çözümü sesli ve görüntülü konuşmalarla mesafeleri kısaltan, iletişimi oldukça kolaylaştıran akıllı telefonlar olmuştur. Uzaktakileri bir kaç parmak hareketiyle yakına getiren bu cihazlar, insanlığın sosyalleşme ihtiyacını da buradan karşılamasının mümkün olabileceği fikriyle sosyal medya kavramını da insanlığa sunmuş ve birtakım problemlere neden olmuştur. Bu problemlerden bir tanesi "phubbing" davranışıdır. Phubbing kişilerin sosyal ortamlarda telefonlarıyla ilgilenerek etrafındaki bireyleri yok sayması olarak tanımlanan bir kavramdır. Parental phubbing ise ebeveynlerin telefon kullanımı nedeniyle çocuklarının fiziksel ve daha çok ruhsal ihtiyaçlarına odaklanmayarak onları yok sayması ve ihmal etmesi olarak açıklanabilir. Bu kavram dilimize "ebeveyn sosyotelizmi" olarak çevrilmiştir. Bu çalışma kapsamında Google Academic, Dergipark, ScienceDirect, SpringerLink, ResearchGate gibi farklı platformlardan "phubbing", "parental phubbing" kavramları ile araştırma yapılmıştır. Araştırmaların 0-18 yaş aralığındaki çocuklar üzerine ve Türkçe, İngilizce dillerde yazılmış olmasına dikkat edilmiştir. Ülkemizde parental phubbing ve bu davranışın etkilerinin incelendiği çalışmaların yok denecek kadar az olduğu görülmüştür. Ağırlıklı olarak Çin'de yürütülen çalışmalardan elde edilen bulgular ışığında parental phubbing davranışının çocuklar üzerinde ebeveyn tarafından reddedilme, ilgisizlik, yalnızlık, kaygı ve depresif duygularda artış, düşük benlik saygısı, akademik tükenmişlik, teknoloji bağımlığı, sosyallikten uzaklaşma gibi bir çok olumsuz durumlara neden olduğu görülmektedir. Giderek daha fazla görülen parental phubbing davranışının doğuracağı olumsuz sonuçların tespit edilmesi, önleme ve müdahale çalışmalarının yürütülmesi oldukça önemli olduğundan bu çalışma alanyazına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Phubbing, Parental Phubbing, Ebeveyn

EVLİ BİREYLERDE ÖZGECİLİK VE AFFEDİCİLİĞİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Ebru Uysal ÖZTÜRK
İstanbul Aydın Üniversitesi
euysalozturk@stu.aydin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-1882-2240

Dr. Öğr. Üyesi Yeliz SAYGIN
İstanbul Aydın Üniversitesi
yelizsaygin@gmail.com

Özet

Affediciliğin bireysel ve toplumsal olarak iyi oluş üzerinde anlamlı ve olumlu etkileri bulunmaktadır (Tura, 2019: 53). Affetmek için gereken özellikler olarak haklı olmaktan vaz geçme, kin ve intikam duygularını bırakma, bunların yerine olumlu duyguları koymak gerektiği belirtilmektedir. Affetme özgeci davranışları içinde barındıran ve suçu işleyen kişiye verilen ödül şeklindedir (Sanlav,2016: 4). Psikolojik iyi oluş en temel şekliyle yaşamda karşılaşılan varoluşsal problemleri idare edebilme becerisidir. Bu beceri anlamlı yaşamsal hedeflere sahip olmayı, kendini gerçekleştirme sürecinde ilerlemeyi, sosyal becerilere sahip olmayı ve kaliteli ilişkiler kurabilmeyi kapsamaktadır (Çağatayalp Özdin, 2019: 14). Literatür incelendiğinde evli bireylerde özgecilik ve affediciliğin psikolojik iyi oluşla ilişkisi üzerine yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan çalışmada bu değişkenler arasındaki ilişki ortaya konulmuştur. Yapılan çalışmanın evli bireylerle çalışan uzmanlara ve evlilik ilişkisindeki uyum ve doyumun artırılması için alana katkı sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın çalışma grubunu online form ile ulaşılan 400 (331 Kadın, 69 Erkek) evli birey oluşturmaktadır. Araştırma ilişkisel tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Affedicilik Ölçeği (AÖ), Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ) ve Özgecilik Ölçeği (ÖÖ) kullanılmıştır. AÖ, PİOÖ, ÖÖ ve alt boyutları arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson Korelasyon Analizi, Özgecilik Ölçeği (ÖÖ) alt boyutlarının Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ) puanlarını yordayıp yordamadığını sınamak için ise Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır.

AÖ Toplam ile ÖÖ Toplam, Aile, Yardımseverlik alt boyutları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. PİOÖ Toplam ile ÖÖ Toplam, Aile, Sosyallik, Yardımseverlik, Sorumluluk alt boyutları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Yapılan çoklu regresyon analizi sonucuna göre Aile, Sosyallik ve Yardımseverlik alt boyutları Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ) puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordamaktadır. PİOÖ Toplam bağımlı değişkenindeki değişimin %16'si modeldeki tüm değişkenler tarafından açıklanmaktadır.

Sonuç olarak affedicilik düzeyi arttıkça aile ve yardımseverlik alt boyutlarının da artacağını söylemek mümkündür. Özgecilik ölçeği alt boyutlarından aile, sosyallik ve yardımseverlik düzeyleri arttıkça psikolojik iyi oluşun da arttığı belirlenmiştir. Araştırmanın evli bireylerle yapılan çalışmalara katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Özgecilik, Affedicilik, Psikolojik İyi Oluş.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

TOPLUMSAL TRAVMALARIN KUŞAKLARARASI AKTARIMI, DİSSOANALİTİK BİLEŞENLERİ VE PSİKOTOPLUMSAL YANSIMALARI

Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı

erdincerdinc@hotmail.com

Orcid ID: 0000-0003-1553-2619

Öğr. Gör. Görkem DERİN

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı

gorkem.derin@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-9527-3110

Tuğba EMEN

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı

tugba.emen@ogr.iuc.edu.tr

Orcid ID: 0000-0003-0233-1877

Özet

Toplumsal travmalar, kuşaklararası travma geçişi ve kuşaklararası psikopatoloji aktarımı; dissoanaliz kuramının ve modern psikotravmatolojinin temel çalışma odakları arasında yer almaktadır. Hem bireysel travmalar hem de toplumsal travmalar maksimal oranda kuşaklararası eksende aktarılmakta ya da bir geçiş göstermektedir. [1-3] Toplumsal travmalar; bireylerde ve uluslarda psikososyal, kültürel ve ekonomik dengesizliklere neden olan doğal ve/veya insan kaynaklı olumsuz yaşam olaylarıdır. Süreğen savaşlar, terör atakları, katastrofik soykırımlar ve doğal afetler, bireylerin ve toplumların ruh sağlığı üzerinde dissosiyojen etkilere neden olmakta hatta onların hem öznel hem de kolektif boyuttaki güvenlik algılarını zedelemektedir.[4] Toplumsal travmalar ile ilişkili en temel savunma mekanizmalarının başında yer alan dissosiyasyon fenomeni, *"kuşaklararası travma geçişi"*ni ya da *"kuşaklararası travma aktarımı"*nı imkanlı kılabilmektedir.[5] Kuşaklararası travma geçişi, benzer çocuk yetiştirme stillerini benimseyen ve uygulayan anne-babaların, çocuklarının ve torunlarının deneyimledikleri travmaların birbirine yakın oranlarda olması ile karakterizedir.[6] Kuşaklararası travma aktarımı ise, bireysel ve toplumsal nitelikteki travmaların; bedensel, sözel ve narratif pratikler aracılığıyla diğer kuşaklara aktarılmasıdır. Kuşaklararası travma aktarımı çalışmaları, genellikle terörizm, savaş ve soykırım gibi bir topluluğun üyelerinin çoğunluğunu etkileyen toplumsal travmaların bu örseleyici olaylara maruz kalmamış sonraki nesillerin ruh sağlığı üzerindeki etkilerine odaklanmaktadır.[6,7] Luri-Beck, Holokost travmasının sadece soykırıma direkt maruz kalanlar üzerinde negatif ruhsal yansımaları olmadığını, ayrıca soykırımı deneyimleyen bu kişilerin torunlarının ruhsal durumları üzerinde de olumsuz etkileri olduğunu önemle ifade etmektedir.[8] Kuşaklararası travma aktarımı ile ilgili başka bir çalışmada, Ruanda'daki Tutsi soykırımı sırasında travmatik öyküleri bulunan çocukların travma sonrası stres bozukluğu semptomları geliştirme olasılığının travmatik öyküsü bulunmayanlara göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir.[9] Dissoanaliz kuramı açısından savaşlar ve soykırımların etken ajanları, disfonksiyonel toplumlar ve disfonksiyonel nesillerdir. Bu çağdışı disfonksiyonel toplumlar ve disfonksiyonel nesiller, fonksiyonel olan çağdaş toplumlara ya da uluslara hem perseküte olarak hem de paranoid düşünceler geliştirerek onları yok etmek isterler.[1-3] Bu çalışmada, olumsuz yaşam olaylarının psikotoplumsal dinamiklerini en iyi açıklayan kuramlardan biri olan Öztürk'ün Dissoanaliz Kuramı perspektifinden hem toplumsal travma fenomeni hem de kuşaklararası toplumsal travma aktarımı ve psikotoplumsal yansımaları ele alınmaktadır.[2,3]

Anahtar Kelimeler: Toplumsal travma; dissosiyasyon; kuşaklararası travma aktarımı; kuşaklararası psikopatoloji aktarımı; modern psikotravmatoloji; dissoanaliz

Kaynaklar

Öztürk E. (2022) Modern psikotravmatoloji ve dissosiyasyon teorileri. Öztürk E, editör. Psikotravmatoloji. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; p.41-69.

Öztürk E. (2022) Dissoanaliz ve psikotoplumsal bilinç alyansı kuramı: İnkar travması ve dissosiyatif yansıtımlı kimlik geçişi. Öztürk E, editör. Psikotravmatoloji. 1. Baskı. Ankara: *Türkiye Klinikleri*; p.1-40.

Öztürk, E. (2022). Dissoanalysis as a modern psychotraumatology theory: Denial trauma and mass dissociation versus dissociative revolution and psychocommunal therapy. Medicine Science, 11(2), 1359-1385.

Saul, J. (2022). Collective Trauma, Collective Healing: Promoting Community Resilience in the Aftermath of Disaster. *Collective Trauma, Collective Healing*.

Derin, G., & Öztürk, E. (2020). Savaş ve Terörizm: Psikotravmatolojik Temelli Teorik Bir Yaklaşım. *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, *6*(1), 11-36.

Öztürk E (2021). Disfonksiyonel aile modellerinden fonksiyonel aile modeline "Doğal ve rehber ebeveynlik stili". Öztürk E, editör. *Aile Psikopatolojisi*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri. p.1-39.

Dekel, R., & Goldblatt, H. (2008). Is There Intergenerational Transmission of Trauma? The Case of Combat Veterans' Children. *American Journal of Orthopsychiatry*, *78*(3), 281–289.

Lurie-Beck, J. K. (2007). *The differential impact of Holocaust trauma across three generations*. Queensland University of Technology, Brisbane.

Rieder, H., & Elbert, T. (2013). *The relationship between organized violence, family violence and mental health: findings from a community-based survey in Muhanga, Southern Rwanda*.

INTERGENERATIONAL TRANSFER OF SOCIAL TRAUMAS, DISSOANALYTICAL COMPONENTS AND PSYCHOSOCIAL REFLECTIONS

Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK
Istanbul University-Cerrahpaşa, Institute of Forensic Sciences and Legal Medicine,
Department of Social Sciences,
Psychotraumatology and Psychohistory Research Unit
erdincerdinc@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-1553-2619

Uzm.Psk.Görkem DERİN
Istanbul University-Cerrahpaşa, Institute of Forensic Sciences and Legal Medicine,
Department of Social Sciences,
Psychotraumatology and Psychohistory Research Unit
gorkem.derin@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9527-3110

Tuğba EMEN
Istanbul University-Cerrahpaşa, Institute of Forensic Sciences and Legal Medicine,
Department of Social Sciences,
Psychotraumatology and Psychohistory Research Unit
tugba.emen@ogr.iuc.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0233-1877

TURKCESS KONGRESİ

ABSTRACT

Social traumas, intergenerational transmission of trauma and intergenerational transfer of psychopathology; it is among the main focus of study of dissoanalysis theory and modern psychotraumatology. Both individual traumas and social traumas are transferred or transmission in the intergenerational axis at the maximal rate.[1-3] Social traumas are natural and/or human-induced adverse life events that cause psychosocial, cultural and economic imbalances in individuals and nations. Chronic wars, terrorist attacks, catastrophic genocides and natural disasters cause dissociogenic effects on the psychological health of individuals and societies and even damage their perceptions of security, both subjectively and collectively.[4] The phenomenon of dissociation, which is one of the most basic defence mechanisms associated with social traumas, can make *"intergenerational transmission of trauma"* or *"intergenerational transfer of trauma"* possible. [5] The phenomenon of dissociation, which is one of the most fundamental defense mechanisms associated with social traumas, can enable *"intergenerational trauma transmission"* or *"intergenerational trauma transfer*".Intergenerational transmission of trauma is characterized by the close ratio of traumas experienced by parents, children and grandchildren who adopt and practice similar child-rearing styles.[6] Intergenerational transfer of trauma is also the transfer of individual and social traumas to other generations through physical, verbal and narrative practices. Intergenerational transfer of trauma studies generally focus on the psychological health effects of social traumas such as terrorism, war, and genocide that affect the majority of members of a community, on the psychological health of successive generations who have not been exposed to these traumatic events.[7,8] Luri-Beck emphasizes that the trauma of the Holocaust does not only have negative psychological reflections on those who were directly exposed to the genocide, but also has negative effects on the psychological states of the grandchildren of these people who experienced the genocide.[8] Another study on intergenerational transmission of trauma reported that children with traumatic histories during the Tutsi genocide in Rwanda were more likely to develop symptoms of post-traumatic stress disorder than those without a traumatic history.[9] In terms of dissoanalysis theory, the active agents of wars and genocides are dysfunctional societies and dysfunctional generations. These outdated dysfunctional societies and dysfunctional generations want to destroy functional contemporary societies or nations both by persecuting them and by developing paranoid thoughts.[1-3] In this study, from the perspective of Öztürk's Dissoanalysis Theory, which is one of the theories that

best explains the psychosocial dynamics of negative life events, both the phenomenon of social trauma, intergenerational transfer of social trauma and its psychosocial reflections are discussed.[2,3]

Keywords: Social trauma; intergenerational transfer of trauma; intergenerational transfer of psychopathology; psychotraumatology; dissociation; dissoanalysis

Kaynaklar

Öztürk E. (2022) Modern psikotravmatoloji ve dissosiyasyon teorileri. Öztürk E, editör. Psikotravmatoloji. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; p.41-69.

Öztürk E. (2022) Dissoanaliz ve psikotoplumsal bilinç alyansı kuramı: İnkar travması ve dissosiyatif yansıtımlı kimlik geçişi. Öztürk E, editör. Psikotravmatoloji. 1. Baskı. Ankara: *Türkiye Klinikleri*; p.1-40.

Öztürk, E. (2022). Dissoanalysis as a modern psychotraumatology theory: Denial trauma and mass dissociation versus dissociative revolution and psychocommunal therapy. Medicine Science, 11(2), 1359-1385.

Saul, J. (2022). Collective Trauma, Collective Healing: Promoting Community Resilience in the Aftermath of Disaster. *Collective Trauma, Collective Healing*.

Derin, G., & Öztürk, E. (2020). Savaş ve Terörizm: Psikotravmatolojik Temelli Teorik Bir Yaklaşım. *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, *6*(1), 11-36.

Öztürk E (2021). Disfonksiyonel aile modellerinden fonksiyonel aile modeline "Doğal ve rehber ebeveynlik stili". Öztürk E, editör. *Aile Psikopatolojisi*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri. p.1-39.

Dekel, R., & Goldblatt, H. (2008). Is There Intergenerational Transmission of Trauma? The Case of Combat Veterans' Children. *American Journal of Orthopsychiatry*, *78*(3), 281–289.

Lurie-Beck, J. K. (2007). *The differential impact of Holocaust trauma across three generations*. Queensland University of Technology, Brisbane.

Rieder, H., & Elbert, T. (2013). *The relationship between organized violence, family violence and mental health: findings from a community-based survey in Muhanga, Southern Rwanda*.

AFETLERDE ÇOCUK VE ERGENLERE PSİKOLOJİK İLK YARDIM

TUĞBA EMEN[1]
[1]İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü,
Sosyal Bilimler Anabilim Dalı
tugba.emen@ogr.iuc.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0233-1877

Özet

Doğal afetler bireylerin aktüel hayatını sekteye uğratarak hem majör fiziksel hasarlar yaratmakta hem de ruhsal yaralanmalara yol açmaktadır.[1] 2020 yılındaki Dünya Afet Raporuna (World Disasters Report) göre; tsunami, kasırga ve deprem gibi doğal afetlerin hem sıklığı hem de oluşturduğu tahribat artmaktadır.[2] Her yıl dünyanın farklı yerlerinde milyonlarca çocuk ve ergen, doğal ve/veya insan kaynaklı afetlere maruz kalmakta ve bu afetlerden ruhsal açıdan olumsuz yönde etkilenmektedir. Doğal afetler ve diğer toplumsal travmalar -savaş, terörizm ve soykırım-, çocuk ve ergenlerde anksiyete bozuklukları, travma sonrası stres bozukluğu, konsantrasyon güçlükleri ve davranım bozuklukları dahil olmak üzere birçok psikiyatrik hastalık ile yakından ilişkilidir.[3] Çocuk ve ergenlerin afetlere verdikleri psikolojik reaksiyonlar; sosyal desteğe erişim imkanının bulunup/bulunmaması, travmanın şiddeti, toplumsal travma öncesi olumsuz yaşam deneyimlerinin olup/olmaması ve aile dinamikleri gibi birçok unsur ile karakterizedir.[4] Çocuk ve ergenlerde afet ile ilişkili psikopatoloji gelişmeden önce ivedilikle akut dönemde psikolojik, sosyal ve duygusal destek sağlanması oldukça önemlidir. Psikolojik ilk yardım afet esnasında ya da sonrasında hem bireylerin temel fiziksel/psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasını ve travmatik olayın bireyler üzerindeki ruhsal etkilerini -özellikle travma sonrası stres bozukluğu semptomlarını- azaltmayı hem de kişinin aktüel hayatının işlevselliğini sağlaması ve matür baş etme mekanizmalarının kullanılmasını teşvik etmeyi hedeflemektedir. Bu perspektiften psikolojik ilk yardım, bir çeşit erken dönem psikososyal müdahale yaklaşımıdır. Psikolojik ilk yardımda sekiz temel eylem aşaması söz konusu olup bunlar; temas ve bağ kurma, güvenlik ve konforun sağlanması, stabilizasyon, bilgi toplama, temel ihtiyaçlar konusunda yardımcı olma, sosyal destek ile bağ kurma, başa çıkma bilgisinin sağlanması ve iş birliği yapabilecek diğer kurumlar ile bağlantı sağlamadır. Özellikle geniş kitleleri etkileyen afet ya da kriz durumlarında, psikososyal destek ekipleri tarafından afetin gerçekleştiği bölgede yaşayan ve çalışmalara destek olma konusunda istekli olan gruplara (itfaiye personeli, hemşire ya da öğretmen vb.) eğitim verilmesi önem taşımaktadır.[5-6] Modern psikotravmatoloji; akut ve kronik olumsuz yaşam deneyimlerinin hem bireylerin ruhsal entegrasyonlarına olan kısa ve uzun dönemli etkilerini hem de bu etkilerin yaşam boyu süren psikopatolojilere dönüşümünü inceleyen ve psikoterapisini travma odaklı yaklaşımlar ile yüksek bir başarı ortalaması ile gerçekleştiren psikolojinin temel alanıdır.[7] Bu çalışmada, modern psikotravmatoloji ilkeleri ve dissoanaliz kuramı[8,9] açısından afetten etkilenmiş çocuk ve ergenlere psikolojik, sosyal ve duygusal destek sağlamanın yollarından biri psikolojik ilk yardım yöntemleri detaylı bir şekilde ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik ilk yardım; çocuk; ergen; afet; toplumsal travma; modern psikotravmatoloji; dissoanaliz

Kaynakça

Fergusson, D. M., Horwood, L. J., Boden, J. M., & Mulder, R. T. (2014). Impact of a major disaster on the mental health of a well-studied cohort. *JAMA psychiatry, 71*(9), 1025–1031.

Freebairn, A., Hagon, K., Turmine, V., Pizzini, G., Singh, R., Kelly, T., Jaime, C., Scherer, N., Siahaan, K., Hartelius, J., Natoli, T., Lagdameo, D. M., Bachofen, C., Emery, G., Swithern, S., & Fisher, D. (n.d.). World disasters report 2020 : come heat or high water.

Witt, A., Sachser, C., & Fegert, J. M. (2022). Scoping review on trauma and recovery in youth after natural disasters: what Europe can learn from natural disasters around the world. European *Child and Adolescent Psychiatry* (1), 1–15.

Otto, M. W., Henin, A., Hirshfeld-Becker, D. R., Pollack, M. H., Biederman, J., & Rosenbaum, J. F. (2007). Posttraumatic stress disorder symptoms following media exposure to tragic events: Impact of 9/11 on children at risk for anxiety disorders. *Journal of anxiety disorders, 21*(7), 888-902.

Dünya Sağlık Örgütü (2011). *Psikolojik İlk Yardım: Saha Çalışanları İçin Rehber.* Çev. Ed. Ö. Erdur-Baker. Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.

Brymer, M., Layne, C., Jacobs, A., Pynoos, R., Ruzek, J., Steinberg, A., ... & Watson, P. (2006). *Psychological first aid field operations guide.* National Child Traumatic Stress Network.

Öztürk E. (2022) Modern psikotravmatoloji ve dissosiyasyon teorileri. Öztürk E, editör. Psikotravmatoloji. 1. Baskı. Ankara: *Türkiye Klinikleri;* p.41-69.

Öztürk, E. (2022). Dissoanalysis as a modern psychotraumatology theory: Denial trauma and mass dissociation versus dissociative revolution and psychocommunal therapy. *Medicine Science, 11*(2), 1359-1385.

Öztürk E. (2022) Dissoanaliz ve psikotoplumsal bilinç alyansı kuramı: İnkar travması ve dissosiyatif yansıtımlı kimlik geçişi. Öztürk E, editör. Psikotravmatoloji. 1. Baskı. Ankara: *Türkiye Klinikleri*; p.1-40.

PSYCHOLOGICAL FIRST AID FOR CHILDREN AND ADOLESCENTS IN DISASTERS

TUĞBA EMEN
Istanbul University-Cerrahpaşa, Institute of Forensic Sciences and Legal Medicine,
Department of Social Sciences,
tugba.emen@ogr.iuc.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0233-1877

ABSTRACT

Natural disasters disrupt the actual life of individuals, causing both major physical damage and psychological injuries.[1] According to the World Disasters Report (2020), natural disasters such as tsunamis, hurricanes and earthquakes have become more frequent worldwide with increasing degrees of destruction over the past few decades.[2] Every year, millions of children and adolescents in different parts of the world are exposed to natural or man-made disasters and are negatively affected by these disasters. Natural disasters and other forms of collective trauma (war, terrorism and environmental disasters) can elicit a wide variety of responses in children and adolescents, including anxiety disorders, post-traumatic stress disorder symptoms, concentration difficulties, and conduct disorder.[3] Psychological reactions of children and adolescents to disasters; It is characterized by many factors such as the availability / absence of access to social support, the severity of the trauma, the presence / absence of negative life experiences before the social trauma and family dynamics.[4] It is very important to provide psychological, social and emotional support in the early period without increasing the severity, frequency and duration of disaster-related psychiatric symptoms in children and adolescents. Psychological first aid aims to meet the basic physical/psychological needs of individuals and to reduce the psychological effects of the traumatic event on individuals -especially the symptoms of post-traumatic stress disorder- during or after the disaster, as well as to ensure the functionality of the person's current life and to encourage the use of mature coping mechanisms. From this perspective, psychological first aid is a kind of early psychosocial intervention approach. There are eight basic steps of action in psychological first aid: contact and bonding, providing safety and comfort, stabilization, gathering information, helping with basic needs, connecting with social support, providing coping information, and connecting with other services that can cooperate. Especially in disasters or crisis situations affecting large masses, it is important that psychosocial support teams provide training to groups living in the region (such as firefighters, nurses or teachers) where the disaster occurred and willing to support the work.[5-6] Modern psychotraumatology: it is a fundamental field of psychology that examines both acute and chronic negative life experiences and their long- and short-term psychogenic effects on human psychology, spiritual integration, as well as transformation of these effects into lifelong psychopathologies, and performs psychotherapy with trauma-oriented approaches with a high success rate.[7] In this study, psychological first aid methods, one of the ways of providing psychological, social and emotional support to children and adolescents affected by disaster, are discussed in detail in terms of modern psychotraumatology principles and dissoanalysis theory[8,9].

Keywords: Psychological first aid; child; adolescent; disaster; social trauma; modern psychotraumatology; dissoanalysis

References

Fergusson, D. M., Horwood, L. J., Boden, J. M., & Mulder, R. T. (2014). Impact of a major disaster on the mental health of a well-studied cohort. JAMA psychiatry, 71(9), 1025–1031.

Freebairn, A., Hagon, K., Turmine, V., Pizzini, G., Singh, R., Kelly, T., Jaime, C., Scherer, N., Siahaan, K., Hartelius, J., Natoli, T., Lagdameo, D. M., Bachofen, C., Emery, G., Swithern, S., & Fisher, D. (n.d.). World disasters report 2020: come heat or high water.

Witt, A., Sachser, C., & Fegert, J. M. (2022). Scoping review on trauma and recovery in youth after natural disasters: what Europe can learn from natural disasters around the world. *European Child and Adolescent Psychiatry* (1), 1–15.

Otto, M. W., Henin, A., Hirshfeld-Becker, D. R., Pollack, M. H., Biederman, J., & Rosenbaum, J. F. (2007). Posttraumatic stress disorder symptoms following media exposure to tragic events: Impact of 9/11 on children at risk for anxiety disorders. *Journal of anxiety disorders, 21*(7), 888-902.

Dünya Sağlık Örgütü (2011). *Psikolojik İlk Yardım: Saha Çalışanları İçin Rehber.* Çev. Ed. Ö. Erdur-Baker. Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.

Brymer, M., Layne, C., Jacobs, A., Pynoos, R., Ruzek, J., Steinberg, A., ... & Watson, P. (2006). *Psychological first aid field operations guide*. National Child Traumatic Stress Network.

Öztürk E. (2022) Modern psikotravmatoloji ve dissosiyasyon teorileri. Öztürk E, editör. Psikotravmatoloji. 1. Baskı. Ankara: *Türkiye Klinikleri;* p.41-69.

Öztürk, E. (2022). Dissoanalysis as a modern psychotraumatology theory: Denial trauma and mass dissociation versus dissociative revolution and psychocommunal therapy. *Medicine Science, 11*(2), 1359-1385.

Öztürk E. (2022) Dissoanaliz ve psikotoplumsal bilinç alyansı kuramı: İnkar travması ve dissosiyatif yansıtımlı kimlik geçişi. Öztürk E, editör. Psikotravmatoloji. 1. Baskı. Ankara: *Türkiye Klinikleri*; p.1-40.

THE RELATIONSHIPS BETWEEN UNIVERSITY STUDENTS' BIG FIVE PERSONALITY TRAITS AND SUBJECTIVE WELL-BEING

Dr. Öğr. Üyesi M. Fatih YILMAZ
Osmangazi Üniversitesi
mfatih.yilmaz@ogu.edu.tr

Öğr. Gör. Dr.Emine GÖÇET TEKİN
Sakarya Üniversitesi
egocet@sakarya.edu.tr

Purpose. In this study, it was planned to examine the relationships between university students' big five personality traits and subjective well-being. The big five personality traits discussed in the research consist of extraversion, consciousness, agreeableness, openness and neuroticism.

Method. Research was performed with 169 [(87 (64.5%) female and 60 (35.5%) male university students studying in Erzincan Binali Yıldırım University Education Faculty; age range: 18-27, age avg: 21.08, age sd: 1.60]. Big Five Inventory –Short Form, Positive and Negative Affect Schedule and Satisfaction with Life Scale were used as measurement tools in the research. Multiple regression analysis was used to determine whether the subjective well-being levels of the participants were predicted by big five personality traits. Before starting the regression analysis, skewness and kurtosis coefficients, VIF, tolerance and Durbin-Watson values were examined and it was found that these values met the necessary criteria.

Results. According to the correlation analysis, subjective well being has positive significant relationships with extraversion ($r = .20$, $p < .01$) and consciousness ($r = .36$, $p < .001$) while having negative significant relationship with neuroticism ($r = -.37$, $p < .05$). No significant relationship was found between university students' subjective well being and agreeableness and openness. In multiple regression analysis, it was found that neuroticism ($\beta = -.341$, $p < .001$) and consciousness ($\beta = .338$, $p < .001$) significantly predicted subjective well being of university students. It was also found that other big five personality traits did not predict subjective well being.

Conclusion. According to the result of the correlation analysis, it was seen that there was a significant positive relationship between university students' subjective well-being and extraversion and consciousness, also a significant negative relationship with neuroticism. However, it can be said that it is an unexpected result that there was no significant relationship between agreeableness and openness with subjective well being. While we expected that extraversion, consciousness, agreeableness and openness could predict the subjective well being positively and neuroticism negatively; our findings revealed that only consciousness positively predicted the subjective well being and neuroticism predicted it negatively.

Keywords: Subjective well being, big five personality traits, university students

FEN EĞİTİMİNDE BİYOMİMİKRİ UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLERİN BİLİMSEL YARATICILIKLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ[8]

Demet AYDIN
AzmiMillî Ortaokulu
demetaydin2007@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-8688-3400

Doç. Dr. Volkan BİLİR
Artvin Çoruh Üniversitesi
volkanbilir@artvin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-8709-6257

Özet

Doğadan esinlenerek teknolojik ürünlerin oluşturulması bireylerde yaratıcı düşünmenin desteklenmesi ile gerçekleşebilir. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı öğrencilerin fen okuryazarı, doğayı ve evreni inceleyen, sorgulayan, araştıran, eleştirel düşünen, tasarlayan ve içinde bulunduğu yüzyılın problem durumlarına bilimsel çözümler üretebilen bireyler olarak yetişmelerini amaçlamaktadır. Doğanın incelenmesi ve karşılaşılan problemlere doğada yaşayan canlıların buldukları akılcı problemleri incelemeyi esas alan biyomimikri biliminin fen bilimleri derslerine entegre edilebileceği düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı, fen eğitiminde biyomimikri uygulamalarının ortaokul öğrencilerinin bilimsel yaratıcılıkları üzerine etkisinin belirlenmesidir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi, Düzce ili merkez ilçesindeki bir devlet ortaokulunda iki farklı şubede öğrenim gören, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen 20 deney, 27 kontrol grubunda olmak üzere toplam 47 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler, 2021-2022 eğitim öğretim yılı ikinci dönem içerisinde toplanmıştır. Araştırmada deney grubu öğrencilerine biyomimikri uygulamaları, kontrol grubu öğrencilerine ise programa dayalı öğretim uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak geliştirilen dört etkinlikten ilki sadece deney grubuna uygulanmış, uygulama öncesi biyomimikri bilgilendirme eğitimi yapılmıştır. Diğer üç etkinlik deney grubuna biyoimikri uygulamaları entegre edilerek, kontrol grubuna ise programa dayalı öğretim yöntemleri ile uygulanmıştır. Araştırmada veriler toplanmasında "Bilimsel Yaratıcılık Testi" ön test ve son test olarak uygulanılarak kullanılmıştır. Açık uçlu 7 sorudan oluşan test sorularından elde edilen veriler, içerik analizi ile soruların puanlanması sonucu elde edilen veriler ise bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda ön test ve son testten elde edilen verilerin analizinden, fen eğitiminde biyomimikri uygulamalarının kullanılmasının öğrencilerin bilimsel yaratıcılıkları üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan yola çıkarak, biyoçeşitlilik, enerji dönüşümleri, insan ve çevre, mühendislik tasarım süreci gibi alanları biyomimikri merceğiyle öğretmek, öğrencilerin doğal dünyayı yeni bir perspektifle birlikte değerlendirmelerini, bilimsel süreç becerilerini, yaşam becerilerini, mühendislik ve tasarım becerilerini geliştirmelerini sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Fen Eğitimi, Biyomimikri, Yaratıcı Düşünme

[8] Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü henüz yayınlanmamış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

KÜLTÜR VE TRAVMA İLŞKİSİNİ YENİDEN DÜŞÜNMEK: KUŞAKLARARASI TRAVMA GEÇİŞİ VE TRAVMATİK YAŞANTILARIN NÖTRALİZE EDİLMESİ SÜRECİNDE KÜLTÜRÜN İŞLEVİ

Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı

erdincerdinc@hotmail.com

Orcid ID: 0000 – 0003- 1553- 2619

Doç. Dr. Can ÇALICI

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı

can.calici@istanbul.edu.tr

Orcid ID: 0000-0001-9145-681X

Özet

Psikoloji ve travma çalışmalarında kültür olgusu son yıllarda giderek daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Bu durum büyük ölçüde küresel göçün ve iletişim devriminin bir sonucu olarak dünyanın dört bir yanında giderek artan çok kültürlülükten kaynaklanmaktadır.[1] Kültür kavramı, sosyal bir varlık olma süreci, toplumun kuralları ve bunların nasıl yasalaştırıldığı, deneyimlendiği ve aktarıldığı ile ilgilidir.[2] Kültür duyguların ve davranışların düzenlenmesini etkiler, duyguların tolerans sınırlarını belirler ve bireyin olumsuz yaşam olaylarıyla başa çıkma kapasitesini geliştirir.[3] Kültürlerin varlıklarını sürdürebilmek amacıyla, bireyleri içine doğdukları ortama uyum sağlayabilmeleri için yaşama hazırlama süreci kültürleme olarak tanımlanmaktadır.[4] Bu nedenle kültür, kimliğimizi şekillendirmede önemli bir rol oynar ve belirli bir tarihsel ve sosyal bağlam içinde gerçekliğimizi inşa eder.[5] Paylaşılan öğrenilmiş davranış ve anlamlar, hayatta kalma ve uyum sağlama amaçlarıyla bir nesilden diğerine aktarılan yaşam etkinliği bağlamlarında edinilir.[6] Fransız Antropolog David Le Breton'a göre bireylerin sosyal hayat içerisinde deneyimledikleri acı ve travmalara göre karşı geliştirmiş oldukları tepkiler, bu durumu deneyimleyen bireyin kültürel koşulları ile doğrudan alakalıdır. Bu nedenle de böylesi durumlara karşı geliştirilen duyarlık eşikleri ve direnç hali de aynı değildir. Bu sebeple acı sosyal ve kültürel bir olgu olup, toplumsal/bireysel ilişkilerden bağımsız değildir.[7] Travmatik yaşantıların ruhsal yapıda meydana getirdiği ve bu türden yaşantıları deneyimleyen bireylerin uyum ve kontrolü üzerinde yetersizliğe neden olan süreçler, travmanın hem sübjektif hem de objektif ve kültürel yönleri bağlamında ayrıntılı ve sistematik bir biçimde ele alınmalıdır. Dissoanaliz kuramına göre de kültür, hem travmatik yaşantıları nötralize edebilen hem de bu yaşantıların proses sürecini kesintiye uğratan dual bir işleve sahiptir. Öte yandan baskıcı kültür ve sistemler travmatik yaşantıların giderek travmatik obsesyona dönüşmesini de sağlayabilmektedir.[8] Bu çalışmada kültür fenomeninin, travmanın bilişsel değerlendirmesi ve yorumlanması için algısal bir filtre görevi görüp görmediği, içselleştirilmiş inanç sistemleri ile kültürel olarak şekillendirilmiş başa çıkma ve uyum kalıpları, travmatik deneyimin travma sonrası süreçlere nasıl etki ettiği ve kuşaklararası travma geçişi konularına dair güncel literatürden yola çıkılarak tartışılmaktadır.[2,9,10,11]

Anahtar Sözcükler: Travma; kültür; kuşaklararası travma geçişi; dissoanaliz kuramı

TÜRKİYE'DE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ALANINDA OYUN İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Durdane ÖZTÜRK
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
durdane.ozturk@ahievran.edu.tr

Öğretmen Emine AKÇA
Millî Eğitim Bakanlığı
emineakca_82@hotmail.com

Özet

Oyun, çocuğun yaşamı anlamlandırmasına, bireysel özelliklerini tanımasına ve kendini ifade etmesine, etrafı ile ahenkli bir yaşam sürmesine olanak sağlar. Çocukluk döneminde, çocuklar zamanının büyük bir bölümü oyun ile geçirmektedir. Bununla birlikte oyunun çocuğun farklı gelişim alanlarına da katkısı bulunmaktadır. Başka bir ifade ile oyun çocuğun zihinsel ve bedensel gelişimine katkıda bulunur. Oyun esnasında çocuklar empati, problem çözme, karar verme, gözlem, eleştirel düşünme gibi becerilerin yanı sıra saygı, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük gibi değerleri de edinebilirler. Çocuğa katkısı göz önünde bulundurulduğunda oyundan eğitim öğretim faaliyetleri için de yararlanılabilir. Nitekim derslerin ve etkinliklerin sıkıcı olmaması, derslerin daha eğlenceli hale getirilmesi oyun aracılığı ile sağlanabilir. Oyunun kullanılabileceği derslerden biri de sosyal bilgiler dersidir. Sosyal bilgiler dersinde oyunun kullanılması dersin kalıcılığında ve öğrencilerin derste başarılı olmasında, derse ilişkin motivasyonunda, tutumunda etkilidir. Bu bağlamda sosyal bilgiler alanında oyun ile ilgili yapılan tezlerin eğilimlerinin ortaya konulması oyun konusunun da anlaşılması açısından önemlidir. Ayrıca bu konuda araştırmacılara güncel gelişmeleri, uygulamaları veya bu konudaki eksiklikleri ortaya koyması, konuya ilişkin çözüm önerilerini sunması açısından da lisansüstü çalışmaların incelenmesi değer taşımaktadır. Buradan hareketle araştırmanın amacı, Türkiye'de sosyal bilgiler alanında oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılacaktır. Sosyal bilgiler eğitimi alanında oyunlarla ilgili yapılmış tezlere Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) veri tabanından gelişmiş tarama sekmesiyle "Oyun", "Sosyal Bilgiler ve Oyun" anahtar kelimeleri kullanılarak ulaşılacaktır. Dijital ortama indirilecek tezlerin analizinde betimsel içerik analizi kullanılacaktır. Araştırmanın analiz süreci devam ettiğinden ve çözümleme aşaması henüz tamamlanmadığından araştırmanın sonuçlarına analiz süreci tamamlandığında yer verilecektir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler, Sosyal bilgiler eğitimi, Oyun, Eğitsel oyun, Lisansüstü tezler

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE DENETİM SÜRECİNİN YAPISAL DÖNÜŞÜMÜ

Bahar Yakut ÖZEK[1]
Millî Eğitim Bakanlığı
yakutbah@gmail.com

Cansu KARACA AKARSU[2]
Millî Eğitim Bakanlığı
cansu.karacaakarsu@bahcesehir.k12.tr

Özet

GİRİŞ

Okullarda daha nitelikli eğitim verme, şeffaf ve hesap verebilir olma, nitelikli insan kaynağı yetiştirme gibi beklentiler eğitim sisteminde denetimin önemini güçlendirmektedir (Kurum & Çınkır, 2017; Özen & Hendekçi, 2016). Türkiye'de tarihsel süreçte eğitim denetimine yüklenen anlamlarda önemli değişmeler olmuş ve yeniden yapılandırmaya gidilmiştir. Eğitim denetiminin ilk rehberlik amacıyla teftiş olarak tarihte uygulamaları görülse de denetimin evrilme sürecinde bir zaman sonra, eğitimciyi belli görevlerle sınırlandıran ve hata yapma ihtimallerini en aza indirgemeleri için 'teftiş' eden ve teftişiyle yönlendiren anlayışa hakimdir. Günümüzde ise eğitim denetimi, teftiş eden konumundan tekrar 'rehberlik etme' işlevine geçiş yapmış, bu anlayışla eğitim öğretim sürecini geliştirme misyonunu edinmiştir (Memduhoğlu, 2012).

Eğitimde yapısal reformların başladığı 2010 sonrası dönemde eğitim denetimi alanına yönelik de yapısal değişiklikler yapılmış, denetim birimi olarak 1922'de kurulan Teftiş Kurulu Başkanlığı 2011'de Rehberlik ve Denetim Başkanlığı'na dönüşmüştür. Yapılan değişikliklere ek olarak 2014'de Bakanlık ve Taşra denetçileri Maarif Müfettişi adı altında tek bir havuzda toplanmış, müfettişlerin öğretmen denetim rolü okul yöneticilerine aktarılmıştır. 2016'da kurum birçok değişiklikle beraber tekrar "Teftiş Kurulu Başkanlığı" adını almıştır. 2017'de yayınlanan yönetmelikte ise müfettiş alım usulleri, sınav kuralları ve kontenjanlar ile ilgili değişiklikler yapılmıştır. 2018'de meydana gelen değişimlerde de Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın bağlı olduğu birim ve müfettişlerin ünvansal, görevsel usul ve esaslarında çeşitli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma da eğitim denetimi alanında yapılan yapısal değişiklikleri analiz ederek, genel görünümü ortaya çıkarmayı ve değişikliklerde eleştirilen hususları baz alarak önerilerde bulunmayı amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Bu kapsamda araştırmanın yöntemi, Türk Eğitim Sisteminin denetim yapısında 2011, 2014, 2016, 2017 ve 2018 yıllarında gerçekleşen değişimi ve denetim sistemindeki yapısal dönüşümü bir bütün halinde inceleyerek önerilerde bulunmayı amaçlayan nitel bir araştırma olarak kurgulanmıştır. Araştırmanın yöntemi doküman tarama modelinde tasarlanmış, verilerin toplanması ve analizi bu bağlamda gerçekleştirilmiştir. Doküman tarama modelinde, araştırılmak istenen konu ile ilgili bilgi içeren yazılı materyaller taranır ve analiz edilir (Yıldırım &

Şimşek, 2016). Bu araştırmada da birincil kaynaklara ulaşılmaya çalışılmış, mevzuat ve yönetmelikler özgün bir şekilde karşılaştırılmalı olarak analiz edilmiş, çıkarımlarda bulunulmuştur.

2011 YILINDA DENETİM SİSTEMİNDE MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLER

Bakanlık Denetim Sisteminde 2011 yılında yayınlanan '652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)' ile köklü değişimler olmuş, Millî Eğitim Bakanlığı da bu değişim sürecinden etkilenmiştir. Bu KHK ile kuruluşu 1850'lere kadar uzanan, doğrudan kurumsal düzende bakanlığa bağlı olan 'Millî Eğitim Teftiş Kurulu Başkanlığı' kaldırılmış yerine müsteşar yardımcısına bağlı olan 'Rehberlik ve Denetim Başkanlığı' kurulmuştur. Bununla birlikte, geleneksel teftiş anlayışı yerini teftişte rehberliğin ön plana çıktığı denetimsel anlayışa bırakmıştır ve teftişin kurumsal düzendeki sıralaması en tepe noktadan aşağıya çekilmiştir (Uluğ, 2012). KHK'nın yürürlüğe girmesiyle 'Eğitim Müfettişi' ve 'Eğitim Müfettiş Yardımcısı' kadrosunda bulunanlar, 'İl Eğitim Denetmeni' ve 'İl Eğitim Denetmen Yardımcısı' kadrolarına bulundukları kadro dereceleri ve hakları saklı tutularak geçirilmiştir. 'Eğitim Müfettişi' ve 'Eğitim Müfettiş Yardımcısı' olarak görev yaptıkları süreler, 'İl Eğitim Denetmeni' ve 'İl Eğitim Denetmen Yardımcısı' olarak geçirilmiş olarak değiştirilmiştir.

Ayrıca 652 sayılı KHK'da *'Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı Başmüfettiş, Müfettiş ve Müfettiş Yardımcısı kadrolarında bulunanlar, Rehberlik ve Denetim Başkanlığında ilgisine göre Millî Eğitim Başdenetçisi, Denetçisi ve Denetçi Yardımcısı kadrolarına başka bir işleme gerek kalmaksızın bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılır. Bunların Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığında Başmüfettiş, Müfettiş ve Müfettiş Yardımcısı kadrolarında geçirdikleri süreler Rehberlik ve Denetim Başkanlığında Başdenetçi, Denetçi ve Denetçi Yardımcısı olarak geçmiş sayılır.'* ibaresiyle de birçok kadro yine haklarının korunmasıyla isim değişikliğine uğramıştır.

Rehberlik ve Denetim Başkanlığı'nda yalnızca kurum ve unvan değişikliği söz konusu değil, aynı zamanda görev ve işlev konusunda da dönüşüme gidilmiştir. Rehberlik ve Denetim Başkanlığı'nın görev tanımı içinde *'rehberlik'* işlevi vurgulanmış, bunun yanında eğitimde teftiş yürürlükten kalkmıştır. Teftişin yerine rehberlikle beraber daha düzenleyici, önleyici disiplin anlayışı hakim olmuş, başka bir deyişle mentörlük işlevi yüklenmiştir. Denetim sisteminde yapı ve işleyiş bakımından iyileştirme gerçekleştireceği düşünülen bu revizyonlar aksine sorun ve tartışmaları da artırmıştır (Çiçek Sağlam & Aydoğmuş, 2016).

2014 YILINDA EĞİTİM DENETİMİ İLE İLGİLİ YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

2011 yılı 652 sayılı KHK ile 'Teftiş Kuruluş Başkanlığı' kaldırılarak, denetim sistemi 'Rehberlik ve Denetim Başkanlığı', 'İç Denetim Birimleri Başkanlığı' ve her ilde kurulan 'İl Denetmenleri Başkanlığı' olmak üzere üç sacayağına oturtulmuştur. Bu yapılanma organik bütünleşmeyi zayıflatmış; kurumlar arası eşgüdüm, görev çatışması, işbirliği ve sorumluluk binişmesi gibi sorunlara neden olmuştur (Kurum & Çınkır, 2017). '14.03.2014 tarihli ve 6528 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun' ile denetim sisteminde gerçekleşen bir değişiklik ile tekrar denetim sistemindeki yapılanma revize edilmiş, MEB'de görev yapan bakanlık müfettişleri ile her ilde yer alan 'Eğitim Denetmenleri Başkanlığı'nda yer alan eğitim denetmenleri, 'maarif müfettişi' ünvanı ile tek çatı altında birleştirilmiştir.

Bakanlıkta uzun yıllar görev yapan bakanlık müfettişleri ile illerde taşrada görev yapan il eğitim denetmenlerinin maarif müfettişi ünvanı ile aynı pozisyonda birleşmesi birçok tartışmayı beraberinde getirmiştir. Bakanlık müfettişliğinden maarif müfettişliğine geçen personelin aldıkları ücret farkı ödenerek özlük hakları korunmuştur. Buna karşın aynı unvanda aynı işi yapacak olan İl Eğitim Denetmenlerinin bakan müfettişlerinden düşük ücret alması 'eşit iş eşit ücret' tepkisinin oluşmasına neden olmuştur. Verilen tepkilere rağmen bu konuda herhangi bir iyileştirme açıklaması da yapılmamıştır.

6528 sayılı kanunla gelen değişikliklerden bir diğeri ise maarif müfettişlerinin okullarda ders denetim yetkilerinin kaldırılması ve bu yetkinin okul müdürlerine aktarılmasıdır. İllerde denetim başkanlıklarının kurulmasından sonra alınan bu karar ile denetimin yerelleşme adına önemli bir aşama kaydettiği düşünülmektedir. Denetimi uygulama ortamındaki idari amirin yapması, öğretmenle uzun vadeli aynı ortamda bulunması sebebiyle performansı daha değerlendirebileceği düşünüldüğü gibi, tam tersi aynı ortamda bulunan idari amirin denetim değerlendirmesinde bulunmasının farklı sıkıntıları da doğuracağı düşüncesi de öngörüler arasındadır. Bunun yanı sıra okul müdürü ve öğretmenlerin isteği ve ihtiyaç olması haline, maarif müfettişleri de denetim yapabilecektir.

Sonuç olarak, Kurum ve Çınkır'ın (2017) yaptığı araştırmaya göre denetimde yaşanan bu birleşmeden, İl Eğitim Denetmenleri memnun olduklarını ifade ederken MEB Bakanlık Müfettişleri bu birleşmeden memnun olmadıklarını dile getirmişlerdir. MEB Bakanlık müfettişleri bu birleşmedeki memnuniyetsizliklerini, yaptıkları işin niteliğinin düşmesi ve statü kaybı yaşamaları ile gerekçelendirmişlerdir. Buna karşın İl Eğitim Denetmenleri birleşmeden memnun olmalarının yanı sıra maaşlarının ve yolluklarının iyileştirilmesi ve maarif müfettişleri ile de eşitlik sağlanması gerektiğini vurgulamışlardır. Kazanılmış hakların, tarafların isteği ve onayı alınmaksızın dönüştürülmesi, şekil değiştirmesi çalışanlarda motivasyonun düşmesine, mesleki tükenmişliğe ve tek çatı altında kendi rızaları olmadan birleştirilen bu grupların arasındaki iş barışının bozulmasına neden olduğu da ulaşılan sonuçlar arasındadır.

2017 YILINDA EĞİTİM DENETİMİ İLE İLGİLİ YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

20 Ağustos 2017 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği yayımlanıp yürürlüğe girmiştir. Böylece adı bir önceki yıl kanun ile Teftiş Kurulu olarak değişen denetim biriminin yeni adı ilgili yönetmelikte de yer almıştır. Yönetmelikteki en önemli değişikliklerden biri bakanlık merkez teşkilatında en fazla 300´e kadar müfettiş görevlendirilme kadrosunun rehberlik, denetim, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetlerinin etkin ve daha verimli yürütülmesi için 750´ye çıkarılmasıdır. Bu kadronun 450´si müfettiş, 50´si başmüfettiş, 250´si müfettiş yardımcısı olarak belirlenmiştir.

Teftiş Kurulu Yönetmeliğindeki bir başka yenilik genel müdür ve üstü görevde bulunan veya bulunmuş olan kişilerden *'denetim elemanı'* unvanına sahip olanların teftiş kurulu başkanı olarak atanmasına olanak tanınmış olmasıdır. Önceki yönetmelikte de yer alan Başbakanlık müfettişleri ile daha önce Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı ve Başbakanlık Müfettişliği görevinde bulunmuş olan kişilerin teftiş kurulu başkanı olarak atanmasına ilişkin düzenlemede bir değişiklik yapılmamıştır.

Yönetmeliğin Birinci Bölümündeki Tanımlar kısmında bir önceki yönetmelikte yer alan tanımlardan, Bölge Hizmeti, Grup Sorumlusu, Hizmet Bölgesi, Hizmet Puanı, Hizmet Süresi ve Rehber Müfettiş tanımı yer almamıştır. Böylelikle maarif müfettişlerinin ve müfettiş yardımcılarının zorunlu olarak çalışmaları gereken

bölgeler ve çalışma süreleri ayrımının ortadan kalktığı sonucuna varılabilir. Çalışma merkezi olarak gerekli görülen illerde Başkanlığa bağlı olarak kurulan merkezler, olarak tanımlanmıştır. Teftiş Kurulunun görev merkezi Ankara olduğu, ancak gerekli görülen illerde Bakan onayı ile çalışma merkezlerinin kurulabileceği ve aynı usulle kaldırılabileceğini, çalışma merkezlerinde merkezi koordinasyondan sorumlu bir müfettiş bulundurulacağı ibaresi yer almaktadır.

2018 YILI VE SONRASINDA EĞİTİM DENETİMİ İLE İLGİLİ YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

2018 yılında, hükümet sisteminin değişmesiyle birlikte Teftiş Kurulu Başkanlığı Millî Eğitim Bakanlığı'nın ardından Cumhurbaşkanlığına bağlanmıştır. 2021 yılında ise Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile yeniden İl Millî eğitim müdürlüklerinde yeniden eğitim müfettişi ve eğitim müfettiş yardımcısı görevlendirileceği, müfettişlerin tanımlı görevlerinin arasında yeniden teftiş ve soruşturmanın yer aldığı düzenlemeler yapılmıştır. Aynı yıl il Millî eğitim müdürlüklerinde görev alan maarif müfettişi unvanı, eğitim müfettişi; Bakanlık maarif müfettişi unvanı, Bakanlık müfettişi olarak değiştirilmiştir (MEB, 2022).

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Mevcut eğitim sistemi içinde öğretmenlerin mesleki gelişimlerini ve performanslarını artıracak, öğretmenliğin uzmanlık ve beceri kadar kendini yenilemesi gerektiği gibi bir yaklaşımla güncel sorunları ve çözümler konusunda beceri kazanmalarına destek olucu bir mekanizmanın bulunmadığı, hizmet içi eğitim etkinliklerinin de bu ihtiyaca cevap vermekten uzak olduğuna dair bulgular sunan araştırmalar mevcuttur (Akşit, 2006; Aslanargun ve Tarku, 2014; Badavan, 2016; Kayıkçı ve Kuralay, 2011; Konan vd., 2016b; Özdemir, Ozan ve Akgün, 2011). Yasal mevzuatla öğretmenlere rehberlik hizmetlerinin sunulması ve mesleki gelişimlerinin desteklenmesi hususunda eğitim müfettişleri yetkilendirilmiştir. Oysa öğretmenlerin, müfettişlerin denetimleri esnasında sadece eksik ya da hata aramaya odaklandıkları, yapıcı, yol gösterici tavırlar göstermedikleri, denetim ve değerlendirme için sürenin çok kısa olduğu şeklinde görüş belirttikleri çalışmalar (Akşit, 2006; Aslanargun ve Tarku, 2014; Kayıkçı ve Kuralay, 2011; Konan vd., 2016b; Özdemir, Ozan ve Akgün, 2011) öğretmenlerin teftişten ya da müfettişlerden beklentilerinin karşılanmadığı sonucunu desteklemektedir.

2010 yılından günümüze dek farklı yasal düzenlemelerle denetim sistemine dair öğelerin sürekli değişmekte olduğu ancak tartışmaların ve itirazların devam ediyor olması, denetimin niteliğini iyileştirmek amacıyla yapılan değişikliklerin çoğunlukla biçimsel düzeyde kalmasıyla (Kurum ve Çınkır, 2017) açıklanabilir. Aydın'a göre (2018) eğitimde fırsat ve olanak eşitsizliğinin, okullar arası eğitim kalitesi farkının bir uçurum kadar derinleştiği ülkemizde, aynı eğitim kurumu içinde dahi öğretmenlerin niteliğinden ya da motivasyonlarından kaynaklanan anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Bu durumda eğitim-öğretimin niteliğinde bir standarttan bahsetmek bu haliyle güçtür. Oysa standartların her bir okulda, her bir öğretmen tarafından eksiksiz şekilde uygulanmasında sistematik bir teftiş ve müfettişlerin işlevi çok önemlidir. Ancak son yıllarda teftiş sistemiyle ilgili tartışmaların ve yapılan düzenlemelerin niteliğine bakıldığında; eğitim-öğretim faaliyetlerinin niteliğin artırılmasına, bu durumun uluslararası sınav çıktılarıyla birlikte değerlendirilmesine, öğretmen motivasyonunun ve performansının nasıl iyileştirileceğine odaklanmak yerine, yetkisel ve görev alanlarındaki değişikliklere, müfettiş statüsü ve unvanlarına bir de müfettişlerin örgütlenme biçimine odaklanıldığı yorumu yapılabilir (MEB,

2016a, 2016b, 2016c, 2016d, MEB, 2017). 2010 yılından 2016 yılına dek mevzuatla yetkileri sürekli artırılan il Millî eğitim müdürlüklerindeki müfettişler, 2016 yılında çıkartılan 6764 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle bir müfettişin sahip olduğu en önemli yetkiler olan teftiş ve soruşturma işlevlerini yitirmişlerdir. Bu durum ancak 2021 yılındaki yasal düzenleme ile giderilmiştir (MEB, 2016a, 2016b, 2016c, 2016d, MEB, 2022).

Müfettişlik uzmanlık gerektiren bir kariyer mesleğidir. Müfettişlerin bilgi ve beceri düzeyi teftiş sürecinin etkililiğindeki en önemli unsurdur. Bu sebeple şube müdürleri ya da farklı alanların uzmanlarının eğitim müfettişi olarak atanmaları uygun değildir (Aydın, 2018). Üniversitelerin *'Eğitim Yönetimi ve Teftişi'* alanında lisans ve lisansüstü programlarından mezun olmuş kişiler arasından eğitim müfettişlerin objektif olarak seçilip yetiştirileceği ve istihdam edileceği bir model geliştirilmelidir. Etkili ve nitelikli bir eğitim sistemi için, teftiş sistemi bakanlık merkez ve iller düzeyinde yeniden gözden geçirilmelidir. Merkezi denetim biriminin sayısal yetersizliği düşünülerek eğitim kurumlarının özdenetim süreçlerinin daha fonksiyonel hale gelmesi sağlanmalıdır. Eğitim kurumlarının öğretmenlere, öğrencilere, velilere tüm paydaşlara karşı saydam ve hesap verebilir bir hale getirilmesi önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim denetimi, eğitimde denetim sistemi, eğitim müfettişi, maarif müfettişi

PSİKOLOJİK ESNEKLİĞİN BİR YORDAYICISI OLARAK EBEVEYNLEŞME

Oya ÖZ
Yıldız Teknik Üniversitesi
psk.dan.oyaoz@gmail.com

Aslı HALAÇOĞLU
Yıldız Teknik Üniversitesi
aslihalacoglu@gmail.com

Arş. Gör. Yağmur KAYA
Yıldız Teknik Üniversitesi
ykaya@yildiz.edu.tr

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI
Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmet.satici@yildiz.edu.tr

Özet

Giriş: Ebeveynleşme bir çocuğun gelişimsel olarak kendisine uygun olmayan, ebeveynin fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarına dönük olarak rol ve sorumluluklar üstlenmesidir. Ebeveynleşen kişi gelecekteki ilişkilerinde de bu durumu devam ettirir. Psikolojik esneklik ise kişinin şimdiki an ile tam olarak bağlantı kurma ve seçilen değerlere hizmet edecek şekilde davranışı sürdürme veya değiştirme sürecidir. Psikolojik esnekliğe sahip bireyler düşüncelerini fark eden, bu düşünceleri değiştirmeye çalışmayan ve olduğu gibi kabul eden aynı zamanda fark edilen bu düşüncelerin yanında sahip olduğu değerlere de uygun olarak davranan kişilerdir. Bu çalışmada ebeveynleşmenin psikolojik esnekliğin yordayıcısı olup olmadığı incelenmiştir.

Yöntem: Çalışmanın verileri çevrimiçi ortamda kolay örnekleme yöntemi ile 39 ilden en az bir kardeşi olan yetişkin bireylerden elde edilmiştir. Çalışmaya, yaşları 18-72 [Yaşort = 31.80, Yaşss = 13.09] arasında değişen 202'si kadın (%66.77) ve 101'i erkek (%33.22) olmak üzere toplam 303 kişi katılmıştır. Veri toplama araçları olarak Psikolojik Esneklik Ölçeği ve Ebeveynleşme Envanteri kullanılmıştır. Verilerin analizi için çoklu regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamında ilk olarak ebevenyleşme alt boyutları ile psikolojik esneklik arasındaki ilişkileri görebilmek için Pearson korelasyon katsayıları incelenmiştir. Korelasyon sonuçlarına göre psikolojik esneklik ile ebeveyn odaklı ebeveynleşme (r = .173, p < .01), kardeş odaklı ebeveynleşme (r = .261, p < .01) ve ebeveynleşmeden algılanan yarar (r = .122, p < .05) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Diğer taraftan gerçekleştirilen çoklu regresyon sonuçlarına göre ise psikolojik sağlamlığı yalnızca kardeş odaklı ebeveynleşme anlamlı yordamaktadır (β = .244, p < .05).

Sonuç: Elde edilen bulgulara göre çocukluk döneminde yaşanan ve üstlenilen ebeveyn sorumluluklarının psikolojik esneklikle ilişkili olduğu ancak; yalnızca kardeş odaklı ebeveynleşmenin psikolojik esnekliği yordadığı belirlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde ise ebeveynleşme ve psikolojik esneklik ilişkisiyle ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Özellikle ebeveynleşme ile ilgili çalışmalar Türkiye'de sınırlı sayıdadır. Bu nedenle gelecek çalışmalarda ebeveyenleşmenin farklı değişkenler ile incelenmesinin alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik esneklik, psikolojik katılık, ebeveynleşme, ebeveyn-çocuk

KÜLTÜVASYON TEORİSİNİN MERCEĞİNDEN MEDYADA SUÇLU VE MAĞDURUN İNŞASI

Doç. Dr. Can ÇALICI

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı

can.calici@istanbul.edu.tr

Orcid ID: 0000-0001-9145-681X

Özet

Kültivasyon, izleyicilerin algılarını, inançlarını, tutumlarını ve değerlerini şekillendirmede televizyonun rolüne ve etkilerine ilişkin sosyokültürel bir kitle iletişim teorisidir (Gerbner & Gross, 1976). Halkın adli olaylara ilişkin bilgi edinme süreçleri genellikle kitle iletişim araçları üzerinden süregeldiğinden suç ve mağduriyete ilişkin algılarını şekillendirmede medya önemli ve öncül bir rol oynar. Çoğu insan ceza adaleti sistemiyle doğrudan temastan yoksundur ve suç hakkında bilgi edinmek için suç istatistikleri ya da akademik çalışmalara değil medyaya güvenir (Surette, 2015). Suçluluk ve sapkın davranışa ilişkin haberler modern gazeteciliğin başlangıcından günümüze, öbür haber içeriklerine kıyasla daha sansasyonel bir yaklaşımla sunulmuş, iyiyle kötünün, şeytanla meleğin, ahlaklıyla ahlaksızın savaşı geniş kitlelerce takip edilmiştir (Erikson, 1966; Grabe, 1999). Bu sayede zamanının çoğunu şiddet içeren programları izleyerek geçiren bireyler diğerlerine kıyasla, etrafındaki dünyayı daha şiddetli, suçla dolu bir dünya olarak görme eğilimine sahip olmakta ve gerçekliklerini bu algı üzerinden şekillendirmektedirler (Alitavoli ve Kaveh, 2018). Kültivasyon teorisi hakkında çalışmalar medyada portre edilen suç anlatılarının gerçekte deneyimlenenden çok daha şiddetli ve korkutucu olduğunu ileri sürmekte, bu durumun başta suç korkusu ve ahlaki panik olmak üzere bazı olumsuz toplumsal ve bireysel sonuçlar doğurduğunu iddia etmektedir. Bu nedenle, medyayı yoğun bir şekilde tüketen bireyler; suçlular, mağdurlar ve ceza adaleti hakkında çarpık bir görüşe sahip olabilirler (Shi,2021). Kitle iletişim araçları kamuoyunda toplumsal uyum ve dayanışmayı oluşturmak bağlamında güçlü ve erişilebilir bir araç olma potansiyeli taşımaktadır. Ancak bununla birlikte özellikle adli olayların haberleştirilmesi esnasında olayın vahameti her ne olursa olsun, haberin dili olumsuz ve basmakalıp tasvirler ve anlatıları içeriyorsa toplumda olumsuz önyargıları ve paniği güçlendirebilir (Solomon ve Kurtz – Costes, 2018). Literatürde suç olgusunun kitle iletişim araçlarında ve kurgusal anlatılarda mitik ve streotipik tasvirinin toplum üzerinde etkili bir algı yönetimi ve sosyal kontrol yöntemi olduğu hakkında sayısız çalışmaya rastlamak olasıdır (Çalıcı, 2019). Bu çalışmada kültivasyon teorisinin yaklaşımıyla kitle iletişim araçlarında suçlu ve mağdurun hangi dinamikler üzerinden portre edildiği ve söz konusu dinamiklerin toplumsal ve bireysel yansımaları hakkında literatürde öne çıkan güncel çalışmaların bir derlemesi aktarılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Suç, medya, kültivasyon teorisi, viktimoloji, kriminoloji

YAPAY ZEKÂ : EĞİTİMDE GELECEĞİN YOLU

Sümeyye Kübra DAĞLI
Hacettepe Üniversitesi
s.kubradagli@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-2318-8822

Özet

Gelişen teknoloji ile birlikte yapay zekâ kullanımı her alanda olduğu gibi eğitim alanında da giderek yaygınlaşmaktadır. Bu durum eğitim sistemlerinin, hızla değişen yeniliklere adapte olması için sürekli olarak güncellenmesini gerektirmektedir. Özellikle Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yılında Türk eğitim sisteminin de çağa ayak uydurması ve hatta bu alanda öncü ülkelerden biri olması oldukça önemlidir. Yapay zekâ teknolojileri eğitim alanında birçok fırsat sunmaktadır. Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını tespit ederek öğrenme sürecini optimize etme, kişileştirilmiş eğitim programları sunarak öğrenci başarısının arttırılması gibi konularda yapay zekâ destekli uygulamalar büyük yarar sağlamaktadır. Ayrıca yapay zekâ destekli sınavlar ve dil öğrenimi gibi alanlarda da yapay zekâ teknolojilerinden yararlanılmaktadır. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı Türk eğitim sisteminin yapay zekâ teknolojileri açısından incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılarak yürütülen çalışmada, Türkiye'deki ve diğer ülkelerdeki yapay zekâ ve eğitim uygulamaları; yapay zekâ ve öğretmen eğitimi, yapay zekâ destekli sınavlar, yapay zekâ destekli dil öğrenimi, yapay zekâ ile eğitimdeki fırsatlar ve riskler alt başlıkları altında incelenmiştir. Araştırma ile Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2023 yılında öğretmen ve yöneticilere yönelik Okullar İçin Yapay Zekâ Kursu'nu başlattığı, 2020 yılında Muğla İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün Yapay Zekâ Destekli Sınava Hazırlık Portalı'nı öğrencilerin erişimine açtığı, her ne kadar Millî Eğitim Bakanlığı Diyalekt İngilizce dijital eğitim platformunu kısa bir süre önce kullanıma sunsa da henüz yapay zekâ alt yapısına sahip bir dil öğrenme programına sahip olmadığı anlaşılmıştır. Sonuç olarak Millî Eğitim Bakanlığı 21. yüzyıl becerilerini hem öğrencilere hem de öğretmenlere kazandırmak gayesiyle eğitimde dijital dönüşüm sloganıyla bir takım projeler ve eğitimler başlatmış ayrıca bazı kurum ve kuruluşlarla işbirlikleri geliştirmiştir. Ancak bu girişimlerin tüm ülke öğrencilerinin ve öğretmenlerinin yararlandığı Eğitim Bilim Ağı ve Öğretmen Bilişim Ağı gibi sistemlere entegre edilerek, yapay zekâ destekli eğitim materyallerinin geliştirilmesinin, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını tespit ederek öğrenme sürecini optimize etmesinin, kişileştirilmiş eğitim programları sunarak öğrenci başarısının arttırılmasının, yapay zekâ teknolojilerine yönelik araştırmaların desteklenmesinin ve bu alandaki gelişmelerin takip edilmesinin Türk eğitim sistemi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yapay zekâ , eğitim, dijital dönüşüm, kişiselleştirilmiş eğitim, geleceğin eğitimi

TÜRKİYE'DE EĞİTİM ALANINDA YAPILAN DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI NASIL YÜRÜTÜLMEKTEDİR? BİR DOKÜMAN İNCELEMESİ

Arş. Gör.Esra KERİMOĞLU
Yıldız Teknik Üniversitesi
esrak@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7004-3175

Prof. Dr.Mehmet GÜROL
Yıldız Teknik Üniversitesi
mgurol@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-7649-9619

Özet

Eğitimin kalitesini iyileştirmek ve nitelikli bireyler yetiştirmek için değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Ülkelerin kendilerine özgü, yıllardır süregelen eğitsel değerlendirme anlayış ve uygulamaları bulunmaktadır. Ülkelerin bu anlayış ve uygulamalarının belirlenmesi, ilgili iç ve dış paydaşların ülkedeki eğitsel değerlendirme uygulamalarının güçlü ve zayıf yönleri hakkında anlayışa sahip olmasına ve değerlendirme ihtiyaçlarının ortaya konmasıyla bu anlayışın gelişmesine de rehberlik eder. Bu kapsamda, Romanya (Curley, & Perianu, 2006; Mihalache, 2010), İsveç (Lindgren, et al., 2016), Latin Amerika (Reimers, 2003) gibi ülkelerde eğitsel değerlendirme anlayışı ve kültürü üzerine kapsamlı çalışmalar yapılmış olmasına rağmen, bu konuda Türkiye bağlamında yapılmış bir çalışmaya araştırmacılar tarafından rastlanmamıştır.

Türkiye'de eğitim alanında yapılan değerlendirme çalışmalarının üç farklı düzeyde yürütüldüğü ifade edilebilir. (1) Makro düzey değerlendirme çalışmaları, sonuçları tüm ülkeyi ilgilendiren veya birden fazla şehirden verilerin toplandığı değerlendirme çalışmalarını kapsar. Bu tür çalışmalar genellikle Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ve YÖK'e bağlı Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) gibi yönetişim kurumları ile Türk Eğitim Derneği ve Eğitim Reformu Girişimi gibi bazı dernekler tarafından yürütülmektedir. (2) Mezo düzey değerlendirme çalışmaları, sadece bir kurum, kuruluş veya programa odaklanan değerlendirme çalışmalarını içerir. Bu tür çalışmalar genellikle YÖKAK'a bağlı değerlendirme ve akreditasyon dernekleri tarafından yürütülmektedir. (3) Mikro düzey değerlendirme çalışmaları ise araştırmacılar ve akademisyenler tarafından belirli bir bağlamda yürütülen değerlendirme çalışmalarını içerir. Bunların yanı sıra, öğretmenler de öğrencilerin öğrenmelerine ilişkin ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapmaktadırlar. Ancak öğretmenlerin kendi sınıf ortamlarında yaptıkları bu değerlendirme çalışmaları farklı dinamikler ve uygulamalar içerdiği için bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Bu çalışma, Türkiye'nin eğitim alanındaki değerlendirme uygulamalarına genel bir bakış sağlamak için makro, mezo ve mikro düzeyde değerlendirme çalışmalarının nasıl yürütüldüklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada doküman incelemesinden yararlanılarak Türkiye'de eğitim alanındaki değerlendirmelerin nasıl yapıldığı ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Makro düzey değerlendirme çalışmaları kapsamında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yürütülen izleme ve değerlendirme çalışmaları, MEB tarafından hazırlanan Öğretim Programları Değerlendirme Raporu (2020) ve Ders Kitaplarını Değerlendirme Raporu (Öğretmen Görüşleri) (2021) analiz edilmek üzere çalışmaya dahil edilmiştir. Yükseköğretimdeki değerlendirme çalışmaları için YÖK tarafından hazırlanan dört yıla ait Üniversite İzleme ve Değerlendirme Genel Raporu (2019-2022) incelenmiştir. Dernek raporlarının incelenmesinde ise 2010 yılından günümüze kadar "değerlendirme" anahtar kelimesi kriter olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, 2014-2021 yılları arasında yıllık yayınlanan TEDMEM Eğitim Değerlendirme Raporları analiz

edilmiştir. Ayrıca Eğitim Reformu Girişimi ve İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfının değerlendirme raporları incelenmiştir.

Mezo düzeyde eğitim alanında yapılan değerlendirme çalışmaları için, değerlendirme derneklerinin resmî web sitelerindeki bilgiler ve değerlendirme raporları incelenmiştir. Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK), Türkiye'deki ilk akreditasyon derneği olduğu için, Öğretmenlik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (EPDAD) ise kapsamı öğretmen eğitimi olan yani bir eğitim bağlamı olduğu için bu çalışmaya dahil edilmiştir. MÜDEK değerlendirme raporlarını kamuoyu ile paylaşmadığı için derneğin internet sitesindeki bilgiler ve MÜDEK Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi Başvuru Raporu incelenmiştir. EPDAD farklı üniversitelerin çeşitli öğretmen eğitimi programlarına ilişkin 58 Program Değerlendirme Rapor Özeti derneğin internet sitesinde kamuya açıktır. Bunlar arasından 10 değerlendirme raporu özeti rastgele seçilmiş ve farklı üniversitelerin farklı programlarına ilişkin program değerlendirme raporu özetleri incelenmiştir. Makro ve mezo düzeydeki eğitim değerlendirme çalışmalarına ilişkin raporlar ve belgeler betimsel olarak kendi bağlamları çerçevesinde incelenmiştir.

Mikro düzey için ise Web of Science ve YÖKTEZ veri tabanındaki ampirik araştırmalar incelenmiştir. Bu kapsamda Web of Science veri tabanında "curriculum evaluation" ve "program evaluation" anahtar kelimeleri kullanılarak 2010 yılı itibariyle Türkiye'de yapılan makale çalışmaları incelenmiştir. YÖKTEZ veri tabanında ise program değerlendirme" anahtar kelimesiyle 2010 yılından itibaren eğitim ve öğretim konu dizininde yer alan çalışmalar incelenmiştir. Mikro düzeyde incelenecek çalışmalar, araştırmacılar tarafından hazırlanan bir dizi kriter kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre, Türkiye'de K-12 ve yükseköğretimde yapılan makro düzeydeki değerlendirme çalışmalarının 2019 yılından itibaren aktif olarak yürütüldüğü tespit edilmiştir. Bu çalışmalar daha çok yakın zamanda revize edilen öğretim programları ve ders kitaplarına odaklanmıştır. Buradan hareketle, ülkenin eğitim sistemi ve politikalarındaki değişikliklerin değerlendirme çalışmalarını etkilediği sonucuna varılabilir. MEB tarafından yapılan bu değerlendirme çalışmaları, öğretmenlerin görüşlerine dayandığı görülmektedir. Öte yandan, Türkiye'de yükseköğretim programlarının değerlendirilmesinin yeterli düzeyde yapılmadığı, değerlendirme sonuçlarının iyileştirme çalışmalarına temel oluşturmadığı, değerlendirmede iç ve dış paydaşlardan yeterince yararlanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye'de akreditasyon ve değerlendirme derneklerinin yürüttüğü mezo düzeydeki çalışmaların standartları ve gelişmelerin çoğu genellikle Amerika Birleşik Devletleri ve diğer batılı ülkelerden alınmıştır. MÜDEK değerlendirme raporlarını paylaşmazken, EPDAD sadece değerlendirme raporlarının özetini kamuoyu ile paylaşmaktadır.

Mikro düzeydeki araştırmaların büyük çoğunluğu İç Anadolu Bölgesi'nde ve Ankara ilinde yürütülmüştür. Bu düzeydeki çalışmaların genellikle nicel yöntemlerle ve anketlerle, Kurt ve Erdoğan'ın (2015) çalışmasında olduğu gibi, yürütüldüğü görülmektedir. Bazı çalışmalar, kullanılan veri toplama yöntemleri, geçerlilik ve güvenilirlik konusunda yeterli bilgi sunmamıştır. İncelenen çalışmaların çoğunluğu bir programı değerlendirirken program değerlendirme modellerinden ziyade öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayanmaktadır. Yine bu çalışmalarda çoğunlukla öğrenci ve öğretmenler paydaş olarak çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırmacılar, değerlendirme üzerine çok sayıda yayın yapmış olsalar da eğitim hizmetlerini geliştirmeye yönelik olarak ilişkiler kurmadıkları görülmektedir. Son olarak, Türkiye'de özellikle mikro düzeydeki eğitim değerlendirme çalışmaları, genellikle yurt içi veya yurt dışı fon sağlayıcı kuruluşlardan herhangi bir destek olmaksızın yürütüldüğünden değerlendirme uygulamalarının ve eğitim sisteminin kalitesini artırmak için daha fazla mali desteğe ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Eğitsel değerlendirme, Program değerlendirme, Değerlendirme çalışmalarının düzeyleri, Türkiye.

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİM İNANÇLARI İLE ÖĞRENEN ÖZERKLİĞİ DESTEKLEME DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Damla DEMİRBAŞ

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

damla.demirbas@gazi.edu.tr

Orcid ID: 0000-0001-8926-0682

Doç. Dr. Mustafa KALE

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü

mkale@gazi.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-3727-1475

Özet

Eğitimin kalitesini iyileştirmek ve nitelikli bireyler yetiştirmek için değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Ülkelerin kendilerine özgü, yıllardır süregelen eğitsel değerlendirme anlayış ve uygulamaları bulunmaktadır. Ülkelerin bu anlayış ve uygulamalarının belirlenmesi, ilgili iç ve dış paydaşların ülkedeki eğitsel değerlendirme uygulamalarının güçlü ve zayıf yönleri hakkında anlayışa sahip olmasına ve değerlendirme ihtiyaçlarının ortaya konmasıyla bu anlayışın gelişmesine de rehberlik eder. Bu kapsamda, Romanya (Curley, & Perianu, 2006; Mihalache, 2010), İsveç (Lindgren, et al., 2016), Latin Amerika (Reimers, 2003) gibi ülkelerde eğitsel değerlendirme anlayışı ve kültürü üzerine kapsamlı çalışmalar yapılmış olmasına rağmen, bu konuda Türkiye bağlamında yapılmış bir çalışmaya araştırmacılar tarafından rastlanmamıştır.

Türkiye'de eğitim alanında yapılan değerlendirme çalışmalarının üç farklı düzeyde yürütüldüğü ifade edilebilir. (1) Makro düzey değerlendirme çalışmaları, sonuçları tüm ülkeyi ilgilendiren veya birden fazla şehirden verilerin toplandığı değerlendirme çalışmalarını kapsar. Bu tür çalışmalar genellikle Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ve YÖK'e bağlı Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) gibi yönetişim kurumları ile Türk Eğitim Derneği ve Eğitim Reformu Girişimi gibi bazı dernekler tarafından yürütülmektedir. (2) Mezo düzey değerlendirme çalışmaları, sadece bir kurum, kuruluş veya programa odaklanan değerlendirme çalışmalarını içerir. Bu tür çalışmalar genellikle YÖKAK'a bağlı değerlendirme ve akreditasyon dernekleri tarafından yürütülmektedir. (3) Mikro düzey değerlendirme çalışmaları ise araştırmacılar ve akademisyenler tarafından belirli bir bağlamda yürütülen değerlendirme çalışmalarını içerir. Bunların yanı sıra, öğretmenler de öğrencilerin öğrenmelerine ilişkin ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapmaktadırlar. Ancak öğretmenlerin kendi sınıf ortamlarında yaptıkları bu değerlendirme çalışmaları farklı dinamikler ve uygulamalar içerdiği için bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Bu çalışma, Türkiye'nin eğitim alanındaki değerlendirme uygulamalarına genel bir bakış sağlamak için makro, mezo ve mikro düzeyde değerlendirme çalışmalarının nasıl yürütüldüklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada doküman incelemesinden yararlanılarak Türkiye'de eğitim alanındaki değerlendirmelerin nasıl yapıldığı ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Makro düzey değerlendirme çalışmaları kapsamında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yürütülen izleme ve değerlendirme çalışmaları, MEB tarafından hazırlanan Öğretim Programları Değerlendirme Raporu (2020) ve Ders Kitaplarını Değerlendirme Raporu (Öğretmen Görüşleri) (2021) analiz edilmek üzere çalışmaya dahil edilmiştir. Yükseköğretimdeki değerlendirme çalışmaları için YÖK tarafından hazırlanan dört yıla ait Üniversite İzleme ve Değerlendirme Genel Raporu (2019-2022) incelenmiştir. Dernek raporlarının incelenmesinde ise 2010 yılından günümüze kadar "değerlendirme" anahtar kelimesi kriter olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, 2014-2021 yılları arasında yıllık yayınlanan TEDMEM Eğitim Değerlendirme Raporları analiz

edilmiştir. Ayrıca Eğitim Reformu Girişimi ve İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfının değerlendirme raporları incelenmiştir.

Mezo düzeyde eğitim alanında yapılan değerlendirme çalışmaları için, değerlendirme derneklerinin resmî web sitelerindeki bilgiler ve değerlendirme raporları incelenmiştir. Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK), Türkiye'deki ilk akreditasyon derneği olduğu için, Öğretmenlik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (EPDAD) ise kapsamı öğretmen eğitimi olan yani bir eğitim bağlamı olduğu için bu çalışmaya dahil edilmiştir. MÜDEK değerlendirme raporlarını kamuoyu ile paylaşmadığı için derneğin internet sitesindeki bilgiler ve MÜDEK Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi Başvuru Raporu incelenmiştir. EPDAD farklı üniversitelerin çeşitli öğretmen eğitimi programlarına ilişkin 58 Program Değerlendirme Rapor Özeti derneğin internet sitesinde kamuya açıktır. Bunlar arasından 10 değerlendirme raporu özeti rastgele seçilmiş ve farklı üniversitelerin farklı programlarına ilişkin program değerlendirme raporu özetleri incelenmiştir. Makro ve mezo düzeydeki eğitim değerlendirme çalışmalarına ilişkin raporlar ve belgeler betimsel olarak kendi bağlamları çerçevesinde incelenmiştir.

Mikro düzey için ise Web of Science ve YÖKTEZ veri tabanındaki ampirik araştırmalar incelenmiştir. Bu kapsamda Web of Science veri tabanında "curriculum evaluation" ve "program evaluation" anahtar kelimeleri kullanılarak 2010 yılı itibariyle Türkiye'de yapılan makale çalışmaları incelenmiştir. YÖKTEZ veri tabanında ise program değerlendirme" anahtar kelimesiyle 2010 yılından itibaren eğitim ve öğretim konu dizininde yer alan çalışmalar incelenmiştir. Mikro düzeyde incelenecek çalışmalar, araştırmacılar tarafından hazırlanan bir dizi kriter kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre, Türkiye'de K-12 ve yükseköğretimde yapılan makro düzeydeki değerlendirme çalışmalarının 2019 yılından itibaren aktif olarak yürütüldüğü tespit edilmiştir. Bu çalışmalar daha çok yakın zamanda revize edilen öğretim programları ve ders kitaplarına odaklanmıştır. Buradan hareketle, ülkenin eğitim sistemi ve politikalarındaki değişikliklerin değerlendirme çalışmalarını etkilediği sonucuna varılabilir. MEB tarafından yapılan bu değerlendirme çalışmaları, öğretmenlerin görüşlerine dayandığı görülmektedir. Öte yandan, Türkiye'de yükseköğretim programlarının değerlendirilmesinin yeterli düzeyde yapılmadığı, değerlendirme sonuçlarının iyileştirme çalışmalarına temel oluşturmadığı, değerlendirmede iç ve dış paydaşlardan yeterince yararlanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye'de akreditasyon ve değerlendirme derneklerinin yürüttüğü mezo düzeydeki çalışmaların standartları ve gelişmelerin çoğu genellikle Amerika Birleşik Devletleri ve diğer batılı ülkelerden alınmıştır. MÜDEK değerlendirme raporlarını paylaşmazken, EPDAD sadece değerlendirme raporlarının özetini kamuoyu ile paylaşmaktadır.

Mikro düzeydeki araştırmaların büyük çoğunluğu İç Anadolu Bölgesi'nde ve Ankara ilinde yürütülmüştür. Bu düzeydeki çalışmaların genellikle nicel yöntemlerle ve anketlerle, Kurt ve Erdoğan'ın (2015) çalışmasında olduğu gibi, yürütüldüğü görülmektedir. Bazı çalışmalar, kullanılan veri toplama yöntemleri, geçerlilik ve güvenilirlik konusunda yeterli bilgi sunmamıştır. İncelenen çalışmaların çoğunluğu bir programı değerlendirirken program değerlendirme modellerinden ziyade öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayanmaktadır. Yine bu çalışmalarda çoğunlukla öğrenci ve öğretmenler paydaş olarak çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırmacılar, değerlendirme üzerine çok sayıda yayın yapmış olsalar da eğitim hizmetlerini geliştirmeye yönelik olarak ilişkiler kurmadıkları görülmektedir. Son olarak, Türkiye'de özellikle mikro düzeydeki eğitim değerlendirme çalışmaları, genellikle yurt içi veya yurt dışı fon sağlayıcı kuruluşlardan herhangi bir destek olmaksızın yürütüldüğünden değerlendirme uygulamalarının ve eğitim sisteminin kalitesini artırmak için daha fazla mali desteğe ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Eğitsel değerlendirme, Program değerlendirme, Değerlendirme çalışmalarının düzeyleri, Türkiye.

DÜNDEN BUGÜNE TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTELERİN GELİŞİMİ

Doç. Dr. Nur Yeliz GÜLCAN
Girne Amerikan Üniversitesi
nuryeliz@gmail.com

Özet

Giriş

Eğitim insanoğlunun gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Eğitim, ailede başlayıp eğitim kurumlarında devam eden ve insanın zihnini, karakterini ve fiziksel yetilerini geliştiren bir süreçtir. Yükseköğretim de insan hayatındaki önemli süreçlerden biri olup; üniversite, akademi gibi kurumlardan oluşan öğretim kademesidir. Bu nedenle genel olarak yükseköğretim ve üniversite aynı anlamda kullanılmaktadır. Üniversite, araştırma yapılan, bilgi üretilen ve en üst seviyede eğitim verilen kurumlar olarak tanımlanabilir. Russell (2005), üniversitelerin amaçlarının insanları belli meslekler için eğitmek ve bilim ve araştırmayı sürdürmek olduğunu ileri sürer. "Üniversitelerin insan yaşamındaki işlevlerini düşündüğümüzde araştırma en az eğitim kadar önemlidir. İlerlemenin başlıca nedeni, taze bilgidir" (Russell, 2005: 248). Günümüzde üniversiteler mesleki eğitim okulları halini almıştır. İnsanlar bir meslek sahibi olabilmek için üniversitelerde okumaktadırlar. Ancak üniversite eğitimi de uzun, yorucu ve masraflı bir süreci kapsamaktadır. Bu çalışmanın amacı, Cumhuriyetin 100. yılında Türkiye'de yükseköğretimin tarihsel gelişim sürecinin incelenmesidir. Çalışmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ve tarihsel yöntem kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda Türkiye'de yükseköğretimin her geçen gün gelişme kaydettiği görülmüştür.

Türkiye'de Üniversitelerin Gelişimi

Tarihsel sürece baktığımızda üniversitelerin ilk karakteristik örneğini Platon'un Akademisi'nde ve Aristoteles'in kurmuş olduğu Lyceum'da bulabilsek de her iki okulun da modern üniversiteye tekabül ettiğini söyleyemeyiz. Bugünkü anlamıyla üniversitelerin ilk örneklerini Ortaçağ Avrupa'sında bulabiliriz. Bunlar Bologna, Paris ve Oxford Üniversiteleridir. Türkiye'de ise yükseköğretimin tarihi 1900'lere dayanmaktadır. İlk üniversite İstanbul'da Darülfunun adıyla kurulmuştur. Bu okula sadece erkek öğrenciler devam edebiliyordu. Kızlar için daha sonra İnas Darülfunun adıyla bir okul kurulmuştur. Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasından sonra Darülfunun yeniden düzenlenerek 1933 yılında İstanbul Üniversitesi adını almıştır. "Darülfünun'un lağvedilerek, İstanbul Üniversitesi'nin kurulmasında aşağıdaki hususlar önemli etken olmuştur. 1. Türk Devriminin yerleşmesinde yeterince rol oynamaması, reformlara karşı çıkması ya da direnmesi, 2. Denetleme organının olmaması, 3. Bilimsel çalışmanın yapılmaması, 4. Toplumdan kopuk çalışıyor olması" (Baskan, 2001:25).

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte her alanda olduğu gibi eğitim alanında da köklü değişiklikler yapılmıştır. Yükseköğretim de önemli bir gelişim süreci içine girmiştir. Yükseköğretim alanında 1933'teki ilk değişiklikten sonra 1946 ve 1973 yıllarında da önemli değişiklikler gerçekleşmiştir. "Toplumdaki hızlı gelişmelere koşut

olarak hazırlanarak 1946 yılında yürürlüğe giren 4936 Sayılı Üniversiteler Kanunu, üniversiteleri yapısal bir bütünlük içinde toplayıp, bu bütünlüğün yönetsel boyutuna 'Üniversitelerarası Kurul' adı vererek yeni bir kuruluşu gerçekleştirmiştir" (Baskan, 2011:26). 1973 yılında 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu çıkarılmıştır. "1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'nun dayandığı ilkeler şunlardı: 1. Yükseköğretimin bütünlüğünün ve ortaöğretimle ilişkisinin kurulması, 2. Yükseköğretimde fırsat ve imkan eşitliği, 3. Kaynakların etkin bir biçimde kullanılması, 4. Yükseköğretim planlamasının örgütlenmesi, 5. Öğretim ve öğrenim özgürlüklerinin güvence altına alınması"(Baskan, 2001: 27). Son köklü değişim olarak da 1981 yılında Yüksek Öğretim Kurumu adında bir kurum kurulmuştur ve aynı yıl 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu çıkarılmıştır. "Getirilen bu düzenleme ile Türk yükseköğretim Sistemi Kıta Avrupası modelinden ayrılarak, AngloSakson sisteminin temel ilkelerine dayandırılmıştır" (Gürüz, 2003: 305). Bugün Türkiye'deki tüm üniversiteler bu kuruma ve bu kanuna bağlıdırlar.

Sonuç

100 yıllık Cumhuriyet tarihinde Türkiye'de Yükseköğretim alanındaki gelişmeler üniversite, öğrenci ve öğretim elemanı sayısı bakımından şöyle özetlenebilir:

-Yükseköğretim kurumlarının sayısı 1'den 208'e

-Öğrenci sayısı 8.296.959 (Önlisans, Lisans, Yüksek Lisans, Doktora)

-Öğretim elemanı sayısı 369.404'e yükselmiştir

- Yükseköğretim kurumlarının hepsi tek bir kuruma (YÖK) ve yasaya bağlanarak düzenlenmiştir.

Artan genç nüfusun eğitim ihtiyaçlarını karşılamanın yanında, kuruldukları yerlerin sosyo-ekonomik düzeylerini yükselttiği için Türkiye'de üniversitelerin sayısı her geçen gün artmıştır. Türkiye'de 1950 yılına kadar sadece üç üniversite varken, bugün bu sayı 208'e ulaşmıştır. Bu da ülkenin eğitim seviyesinin ve bununla birlikte bilimin, teknolojinin kullanımının artmasına ve ekonominin gelişmesine yol açmıştır. Cumhuriyetin 100. yılında Türkiye her alanda olduğu gibi yükseköğretim alanında da dünyadaki yerini almıştır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, Yükseköğretim, Cumhuriyet, Türkiye, Üniversiteler

ANNE BABASI BİRLİKTE VE AYRI OLAN ERGENLERİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIKLARININ VE DENETİM ODAKLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ *

Elif ERİŞGEN
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Programı
eliferisgend@gmail.com

Doç. Dr. Durmuş ÜMMET
Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı
dummet@marmara.edu.tr

Özet

Ergenlik dönemi birçok gelişim görevinin gerçekleşmesi gereken bir bakıma zorlu bir dönem olarak değerlendirilebilir. Bir yandan hızlı fiziksel değişime uyum sağlama, diğer yandan meslek seçimine yönelik beklentiler, öte yandan eğitsel başarı beklentisi gibi bir takım gelişimsel görevler bu dönemi zorlu bir hale getirmektedir. Ergenlik döneminin sağlıklı bir şekilde atlatılmasında aile içi ilişkilerin önemi açıktır. Ergenlik dönemindeki çocuklarıyla sağlıklı iletişim kuran ailelerin bu dönemi daha işlevsel atlattıkları bilinmektedir. Ancak günümüzde artan boşanma oranlarının yüksekliği düşünüldüğünde anne babası ayrı olan bireylerin ergenlik döneminde daha zorlayıcı deneyimlere maruz kaldıkları görülebilmektedir. Bu zorlayıcı deneyimlerden biri de sosyal medya bağımlılığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal medyanın akıllı telefonların da yaygınlaşmasıyla dünya çapında oldukça yoğun bir şekilde kullanıldığı bilinmektedir. Bu denli yoğun kullanılan bir takım sosyal medya uygulamalarına bağımlılık geliştirmek kaçınılmaz olabilmektedir. Sosyal medya bağımlılığı, genel kabul olarak, davranışsal bağımlılıklarından biri olarak son yıllarda üzerine çokça çalışılan bir kavram olmuştur. Bu araştırmalarda göze çarpan hususlardan biri, diğer bağımlılıklarda da olduğu gibi, ergenlik döneminde olmanın bir risk faktörü olarak ifade edilmesidir. Sosyal medya bağımlılığıyla ilgili çalışmalar denetim odağının bu bağımlılıkla önemli bir değişken olduğuna ışık tutmaktadır. Denetim odağı, bireyin davranışlarının kontrolünün düşünceleri, inançları gibi kendi içsel süreçlerine veya aile, şans, kader gibi dışsal süreçlere bağlaması olarak tanımlanabilir. Kişi eğer davranışların kontrolünün kendi içsel süreçleriyle şekillendiğine inanıyorsa buna iç denetim odağı, şans, kader, aile gibi dış faktörlerle şekillendiğine inanıyorsa buna da dış denetim odağı denmektedir. Sosyal medya bağımlılığına yatkın olan bireylerin dış denetim odaklarının daha fazla olduğu araştırmalarca belirtilmektedir.

Bu bahsedilenlerden hareketle; bu araştırmanın genel amacı anne babası birlikte ve ayrı olan ergenlerin denetim odakları ile sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişkileri incelemektir. Ayrıca ergenlerin sosyal medya bağımlılıklarının cinsiyet, sınıf düzeyi, anne baba beraberlik durumu, anne baba eğitim durumu, anne baba çalışma durumu, kardeş sayısı ve doğum sırası değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırmanın bir diğer

amacıdır. Elde edilen bulguların bir yandan genelde ruh sağlığı alanına daha spesifik olarak aile danışmanlığı alanına ve ergenlerle çalışan eğitim sektöründeki uzmanlara katkı sağlaması beklenmektedir.

Araştırma verileri uygun/kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak İstanbul'daki farklı ortaokul ve liselerde eğitim görmekte olan 198'i kız, 174'ü erkek toplam 372 ergenlik çağındaki öğrencilerden toplanmıştır. Ergenlik çağının genelini kapsaması için 8, 9, 10 ve 11. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerden veri toplanmıştır. Öğrencilerin 269'unun anne babası birlikteyken 103'ünün anne babası ayrıdır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla demografik veriler içi "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Ayrıca aile, akran, başarı, batıl inanç ve kader için denetim odağı alt boyutlarından oluşan "Denetim Odağı Ölçeği (Öngen, 2003)" kullanılmıştır. Ölçeğin alt boyutlarından alınan yüksek puanlar sağlıklı ve yüksek deneyim odağına işaret etmektedir. Son olarak yüksek puanların yüksek sosyal medya bağımlılığına işaret ettiği "Sosyal Medya Bağımlığı Ölçeği (Özgenel, Canpolat ve Ekşi, 2019)" kullanılmıştır. Araştırmanın analizleri için Pearson Korelasyon Tekniği, Çoklu Regresyon Analizi, Bağımsız Grup t Testi ve Çok Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Tekniği kullanılmıştır.

Araştırma bulguları incelendiğinde; ergenlerin sosyal medya bağımlılıkları ile aile ilişkileri için denetim odağı ($r=-.312$), akran ilişkileri için denetim odağı ($r=-.139$) ve kader için denetim odağı ($r=-.209$) puanları arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür ($p<.05$). Yani ergenlerde aile ve akran ilişkilerinde ve kadere dair atıflarda olumlu denetim odağına sahip oldukça sosyal medya bağımlılıkları azalmaktadır. Ancak ergenlerin sosyal medya bağımlılıkları ile başarı için denetim odağı ($r=-.063$) ve kader için denetim odağı ($r=-.93$) puanları arasındaki ilişkilerin anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>.05$). Regresyon denklemine anlamlı ilişkiler veren alt boyutlar konulduğunda sadece aile ilişkileri için denetim odağı puanlarının ergenlerin sosyal medya bağımlılığını anlamlı düzeyde yordadığı ve toplam varyansın %10'unu açıkladığı görülmüştür ($\beta=-.265$; $R^2=100$; $p<.05$). Fark testlerinin sonuçlarına bakıldığında; ergenlerin sosyal medya bağımlılıklarının kızlarda daha yüksek, anne babası birlikte olanlarda daha düşük, babası çalışmayanlarda daha düşük olduğu saptanmıştır. Ancak ergenlerin sosyal medya bağımlıklarının sınıf düzeyine, anne-baba eğitim düzeyine, anne çalışma durumuna, kardeş sayısına ve doğum sırasına göre değişmediği belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ergenlik, Sosyal Medya Bağımlılığı, Denetim Odağı.

*Bu araştırma, Doç. Dr. Durmuş ÜMMET danışmanlığında Elif ERİŞGEN tarafından İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

İÇSEL MANEVİ DEĞERLER ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Faruk KABAKÇI
Bursa Uludağ Üniversitesi
omerfaruk@uludag.edu.tr

Olcan Aslan
Millî Eğitim Bakanlığı
olcanaslan95@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-9987-0425

Özet

Giriş ve Problem Durumu

İnsanlık tarihi boyunca bireylerin başlıca amaçlarından biri mutlu olmaktır. Bu sebeple bireyler sıkıntılı ve üzüntülü anlarında bile iyi olmaya gayret etmişlerdir. Fakat mutluluğa ulaşmak sadece dert ve üzüntünün yokluğunda değil, aynı zamanda içsel değerler ve doyumla mümkün olabilmektedir (Bulut ve Dilmaç, 2018). Bununla birlikte Maslow (1968) değerlere sahip olmama durumunu, umutsuzluk ve gelecek kaygısıyla ilişkilendirerek, hastalıklı bir ruh haline sahip olma olarak betimlemiştir. Nitekim yaşanılan afet, savaş, salgın hastalıklar gibi toplumsal felaketlerde bireyler çok daha fazla içsel değerlere yönelebilmektedirler. Bu sebeple değer kavramı psikoloji, sosyoloji, ekonomi, politika gibi alanlarda önemli bir araştırma konusu olmuştur. (Bacanlı, 1999; Hıtlin, 2003). Nitekim değer kavramının bu kadar farklı araştırma alanlarında ele alınması kavramın tanımlanmasını da zorlaştırmaktadır (Dilmaç, 2007). Alanyazın incelendiğinde Rokeach (1973) değer kavramını var olan davranış ve yaşantı şeklinin, zıt bir davranış ve yaşantı şekline tercih edilebilmesine dair olan kalıcı inanç olarak tanımlamıştır. Schwarz (1992) ise arzulanan yaşantı ya da davranış tarzına olan inanç olduğunu belirtir ve kişileri, davranışları ve olayları seçerken ve ya değerlendirirken değerlerin insanlara rehberlik ettiğini vurgular. Değerlerin özelliklerine bakıldığında, birey ve toplumlar için önem arz ettiği su götürmez bir gerçektir. Bununla birlikte bireylerin sahip oldukları değerlerin farklı işlevleri ve özellikleri bulunmaktadır. Yavuz (2007) değerlerin üç farklı işlevi olduğunu söylemiştir. Bunlar: kişinin varlığını zaman ve mekân dâhilinde gerçekleştirmesi, kültürel kimlik yapısının ortay çıkması ve kültürel öznenin sürekliliğidir. Fitcher (1990) ise değerlerin sosyal yaşamı önemli şekilde etkilediğini belirtmiş ve değerlerin 4 farklı işlevi olduğunu vurgulamıştır.

Mercader (2006) ise yaptığı araştırmalar sonucunda tarih, felsefe, sosyoloji, psikoloji ve diğer birçok bilime ait alanyazını inceleyerek toplamda 360 farklı değere ulaşmıştır. Ulaştığı bu değerleri çeşitli bilim insanları ile yaptığı görüşmeler ve literatür taraması sonucunda 4 boyutta toplamda 28 değer olduğunu belirmiştir. Bu boyutlar: Toplumsal değerler, kişisel değerler, gelişimsel değerler ve içsel değerlerdir. Bu araştırma kapsamında geliştirilen

ölçek ise Mercader' in içsel değerleri referans alınarak yapılmıştır. Nitekim içsel değerler, bireylerin iyi oluşu ile pozitif yönde ilişkili iken dışsal değerler negatif yönde ilişkili olarak karşımıza çıkmaktadır (Vansteenkiste, Duriez, Simons ve Soenens, 2006). Bu çalışmada ise bireylerin içsel değerlerinden manevi değerler alt alanında bulunan affedicilik, sabır ve minnettarlık boyutları baz alınarak içsel manevi değerler ölçeği geliştirilmesi amaçlanmıştır. Alanayazın incelendiğinde bireylerin içsel manevi değerlerinin hepsini ölçen herhangi bir ölçeğe rastlanılmamıştır. Bu yüzden bu çalışmanın başlıca amacı ergen ve genç yetişkinlere yönelik içsel manevi değerler ölçeği geliştirmektir.

Yöntem

İşlem Ölçek geliştirilirken ilk olarak alanyazın taraması yapılmış yapılan tarama sonucunda Mercader (2006) tarafından ortaya konulan değer sınıflandırması baz alınarak lise öğrencileri, üniversite öğrencileri, lisede görev yapan öğretmenler ve lise öğrenci ebeveynleri ile yarı yapılandırılmış bir form aracılığıyla içsel değerlere dair görüşleri alınmıştır. Alınan görüşler kodlanıp temalandırılmıştır. Kod ve temaların güvenirliği için, uyum yüzdesi "Güvenirlik = 100 x Görüş birliği / (Görüş Ayrılığı + Görüş Birliği)" formülü kullanılmış ve uyum yüzdesinin yeterli olduğu görülmüştür (Miles ve Huberman, 1994). Alanyazından ve görüşlerden hareketle belirli bir madde havuzu oluşturulmuş, oluşturulan madde havuzu alanında uzman 3 kişiye gönderilmiştir. Dönütlerden hareketle madde havuzunda gerekli düzenlemeler yapılmış sonrasında ise lise ve üniversite öğrencilerine ölçek formu tekrardan uygulanarak, öğrencilerden maddelerin anlaşılırlığı ile ilgili dönütler alınmıştır. Alınan dönütler sonrasında Türk Dili ve Edebiyatı uzmanı olan bir kişiden ölçeğin Türk Dili'ne uygunluğu ile ilgili görüş alınmıştır. Bu aşamadan sonra ölçeğin pilot formunun son hali verilmiştir. Pilot form toplamda 65 maddeden oluşmuştur.

Veri Analizi

Son formu 65 maddeden oluşan İçsel Manevi Değerler ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin güvenirlik ve geçerlik çalışmaları için SPSS paket programına veriler girilmiştir. Eksik veriler saptanmış ve uç değerlere bakılmıştır. Doğrusallık ve normallik varsayımları incelenmiştir. Açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılarak ölçeğin faktör yapısı incelenmiştir. AMOS programı aracılığıyla ölçeğin model uyumunu belirlemek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA' da uyum indekslerinden olan RMSEA, GFI, AGFI, CFI ve IFI değerleri incelenmiştir. RMSEA değeri için .00<x<x<x<x

Bulgular ve Sonuç Elde edilen 65 maddelik form ergen ve yetişkinlere uygulanmıştır. Uygulama sonucunda ölçeğin kaç faktörlü yapıya sahip olduğunu belirlemek amacıyla AFA yapılmıştır. AFA sonucunda toplam varyansın %42.72 sini açıklayan 3 faktörlü bir yapı elde edilmiştir. AFA sonucunda ulaşılan yapı, DFA ile sınanmış ve ulaşılan değerlerin kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür (Kline, 2014; Schumacker ve Lomax, 2016). Ulaşılan üç faktörlü yapı, ilgili alanyazın ve kuramlar doğrultusunda; minnettarlık (13 madde), affedicilik (8 madde) ve sabır (7 madde) olarak isimlendirilmiştir. Alt ölçeklerden her biri ilgili özelliğin düzeyini ölçmekle birlikte ölçekten toplam puan alınabilmektedir. İçsel Manevi Değerler Ölçeği ters kodlanan 3 madde olmak üzere toplamda 28 maddeden oluşmaktadır. İçsel Manevi Değerler Ölçeği (1)Bana hiç uygun değil, (2)Bana çok az uygun, (3) Bana kısmen uygun, (4) Bana çoğunlukla uygun ve (5) Bana tamamen uygun şeklinde sıralanan beşli likert tipte bir ölçektir. Bu sebeple ölçekten en az 28 en fazla ise 140 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puanın

yüksek olması bireylerin sahip olduğu içsel manevi değerlerin düzeyinin yüksekliğine işaret etmektedir. İçsel Manevi Değerler Ölçeğinin ölçüt bağıntılı geçerliğini incelemek adına Köker (1991) tarafından Türkçeye uyarlanan Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Ulaşılan sonuçlar doğrultusunda İçsel Manevi Değerler Ölçeğinin, Yaşam Doyumu Ölçeği ile pozitif yönde anlamlı ilişkilere sahip olduğu görülmüştür. Bununla birlikte Yaşam Doyumu Ölçeği, İçsel Manevi Değerler Ölçeğinin alt boyutlarından olan minnettarlık ve affedicilik ile de pozitif yönde anlamlı ilişkilere sahip olduğu saptanmıştır. İçsel Manevi Değerler Ölçeğinin güvenirlik çalışmaları kapsamında Spearman Brown iki yarı test güvenirliği ve Cronbach alpha iç tutarlık analizleri yapılmıştır. Ulaşılan sonuçlar doğrultusunda İçsel Manevi Değerler Ölçeğinin ve alt boyutlarının Spearman Brown iki yarı test güvenirliğine ve Cronbach alpha iç tutarlık güvenirliğine sahip olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Değerler, İçsel Manevi Değerler, İyi Oluş, Psikolojik Sağlamlık

BARTIN DEVLET HASTANESİ SAĞLIK ÇALIŞMALARINDA KABUL VE ADANMIŞLIK TERAPİSİ (ACT) EĞİTİMİNİN PSİKOLOJİK ESNEKLİK VE STRESLE BAŞA ÇIKMA BECERİLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Gizem AKCAN[1]
Bartın Üniversitesi
akcan.gizem@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0003-1997-9178

Ahmet Onur YILDIRIM[2]
Bartın Üniversitesi
ahmetonur347@gmail.com

Rümeysa ALTIN[3]
Bartın Üniversitesi
altinrumeysa2@gmail.com

Burak Fatih ÖNEK[4]
Bartın Üniversitesi
burakfatih0225@gmail.com

Özlem ÜNVER[5]
Bartın Ünversitesi
ozlemunler38@gmail.com

Özet

Giriş ve Problem Durumu: Yapılan araştırmalarda, dünyada yüksek stres altında çalışılan 22 meslek grubu olduğu tespit edilmiştir (Koenig, 2019) ve bunların arasında araştırmamızın örneklemini oluşturan doktor ve hemşireler de bulunmaktadır. Günümüzde sağlık çalışanlarının yaşadıkları problemler giderek artmaktadır ve bu problemler, insanlarla birebir ilişki içinde olmak zorunda kalan ve hiç hata kabul etmeyen bir meslekte çalışan sağlık çalışanlarını oldukça olumsuz yönde etkilemektedir. Stres, belirli seviyelerde tutulup kontrol edilebilirse bireyin ve organizasyonun hedefine ulaşmasına, önüne çıkan engelleri aşmasına yardımcı olabilir (Yıldırım, 1991). Doktor ve hemşirelerin stres düzeyleri, stres belirtileri ve bununla beraber karşılaştıkları zorluklar da ele alınarak yapılan literatür taramaları sonucunda, organizasyona yönelik stresle başa çıkma stratejileri geliştirmeye yönelik yeterli seviyede çalışma bulunamamıştır (Onan ve Buzlu, 2007). Psikolojik esneklik, sağlık çalışanlarının maruz kaldıkları stresli koşullarla başa çıkma becerileri üzerinde oldukça etkili olduğu düşünülen bir değişkendir (Harris, 2016**).** Bu kavramın başa çıkma yeterliğinde yardımcı bir faktör olmasının sebebi, çok yönlü olması; yani altı

temel süreci içinde barındırmasıdır. Bireylerin denetimleri dışında gerçekleşen olaylara adapte olmaları, davranışlarını devam ettirmede kararlılık göstermeleri ve değiştirilmesi gereken davranışlar olduğunda ise kendilerini rehber alarak değerlerine uygun davranışlar sergilemeleri psikolojik esneklik olarak tanımlanmaktadır (Çalışkan,2020; Dubler ,2018; Harris,2018). Kabul ve Kararlılık Terapisi (KKT), bireylerin psikolojik esneklik düzeylerini arttırmayı amaçlamaktadır. Bu terapi yöntemi sayesinde, bireylerin psikolojik esneklik düzeyleri arttırılarak karşılaştıkları travmatik olaylar, güçlükler ve kriz durumları karşısında daha işlevsel başa çıkma davranışları sergilemesi beklenmektedir. (Strosahl, 2004; Harris,2016). Mevcut araştırma, Kabul ve Kararlılık Terapisi yönelimli psiko-eğitim çalışmasıyla Bartın Devlet Hastanesi sağlık çalışanlarının karşılaştıkları problemlere yeni bir bakış açısı getirerek stresle başa çıkma becerilerini ve psikolojik esnekliklerini arttırmayı amaçlamaktadır. Sağlık çalışanların mevcut problemleri karşısında spesifik başa çıkma yöntemleri önermek yerine onların olumsuz duygu ve düşünceler içeren içsel dinamiklerinin baskısından kurtularak kendileri için hayatlarını anlamlı kılacak, yaşamlarında önem teşkil eden ve yaşam kalitelerini arttıracak alanlara yönelmelerine yardımcı olunması amaçlanmaktadır.

Yöntem: Bu çalışmanın araştırma grubu, Bartın Devlet Hastanesi acil sağlık servis biriminde çalışan doktor ve hemşireler arasından çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden ve kolayda örnekleme yöntemi ile %80 güçlülük düzeyi, %95 güven aralığında ve 0.5 etki büyüklüğü temel alınarak en az 27 kişi olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılacak doktor ve hemşireler için klinik iş akışını aksatmama, eğitim sürekliliği ve katılım gönüllülüğü esas alınarak randomizasyon yapılmayacaktır. Bu bağlamda araştırmanın örnekleminin, eğitim süresince çalışmaya devam eden, araştırmanın yapıldığı tarihlerde izinli olmayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 16 doktor (8 kadın 8 erkek) ve 16 hemşire (8 kadın 8 erkek) olmak üzere toplam 32 kişiden oluşması planlanmıştır. Fakat çalışmadan ayrılmak isteyenlerin olma ihtimali göz önünde bulundurularak çalışmaya 42 kişi davet edilecektir. Bu çalışma, ön test-son test modeli kullanılarak kontrol grubu oluşturulmayacağından yarı deneysel desen olarak yapılacaktır. Kabul ve Adanmışlık Terapisi (ACT) temelli stresle başa çıkma becerilerini geliştirmeye yönelik hazırlanan eğitim programı sonrasında katılımcıların kullandıkları işlevsel stresle başa çıkma yollarındaki ve psikolojik esneklik düzeylerindeki değişimi değerlendirmek amacıyla bu araştırmada "Tek Gruplu Ön test-Son test Deseni" uygulanacak ve bu doğrultuda katılımcılara araştırma öncesinde ve sonrasında Stresle Baş etme Tarzları Ölçeği, Psikolojik Esneklik Ölçeği uygulanacaktır. Verilerin analizinde, eşleştirilmiş gruplarda t-testi analizine başvurulacaktır. İlk olarak normallik analizi yapılacak ve verilerin normal dağılım göstermesi durumunda eğitim programının etkisini incelemek amacıyla katılımcıların eğitim öncesi ve sonrası ölçeklerden aldıkları puanlar karşılaştırılacak ve ön test-son test puan karşılaştırmalarında, eşleştirilmiş iki grup t-testi (paired samples t-test) uygulanacaktır. Elde edilen sonuçların anlamlı çıkması durumunda eğitim programının katılımcıların stres belirtileri, stresle başa çıkma yöntemleri ve psikolojik dayanıklılıkları üzerinde etkili olduğu düşünülecektir. Ayrıca, katılımcıların demografik verileri açısından dağılımlarını incelemek amacıyla ise, frekans analizleri uygulanacaktır. Ayrıca, katılımcıların demografik değişkenler açısından ölçeklerden aldıkları puanların karşılaştırılması için ise bağımsız örneklemler t test ve ANOVA testleri uygulanacaktır.

Bulgular: Düzenlenen eğitim programı sonucunda, katılımcıların işlevsel stresle başa çıkma yöntemleri geliştirecekleri ve psikolojik esneklik düzeylerinin artacağı düşünülmektedir.

Sonuç: Düzenlenecek olan eğitim programından yola çıkarak sağlık çalışanlarının diğer ihtiyaçları tespit edilerek yeni araştırmaların yapılmasına ve eğitimlerin düzenlenmesine öncülük edilmiş olacaktır. Aynı zamanda, yapılacak olan yeni araştırmalarda aktif rol oynayacak araştırmacılara yol göstermek amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, toplumda farklı alanlarda hizmet veren kurumlar arasında iş birlikleri sağlanacaktır (üniversite-hastane). Sağlık çalışanlarının işlevsel stresle başa çıkma becerileri geliştiğinde ve psikolojik esneklikleri arttığında psikolojik tükenmişlikleri de azalacak ve verimlilikleri de artacaktır. Sağlık çalışanlarının tükenmişlik kaynaklı istifaları azalacak, yeterli sağlık çalışanının olmamasından kaynaklı sorunlar azalacak ve sağlık kuruluşlarından memnuniyet de artacaktır.

Anahtar Sözcükler: Kabul ve kararlılık terapisi, stresle başa çıkma, psikolojik esneklik, psikolojik dayanıklılık

2002-2022 YILLARI ARASINDA İRAN İLE TÜRKİYE'NİN ENERJİ İLİŞKİLERİ

Mohammad SARHANGİ
Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisans üstü Eğitim Enstitüsü Siyaset ve Sosyal Bilimler Dalı
sarhangi499@gmail.com

Özet

Türkiye ile İran ilişkileri uzunca bir zamandır sosyal ilişkiler, din ve ekonomi gibi boyutlarda ele alınmıştır, alınmaktadır. Bu çalışma ise üzerinde çok fazla çalışılmayan İran-Türkiye enerji ilişkilerini konu edinmiştir. Türkiye ile İran arasındaki ilişkiler tarihsel olarak da çok eskiye dayanmaktadır. İki devletin sınır komşusu olması sebebiyle ilişkiler iç içe geçmiş yapılardan oluşmakta ve birçok değişkenden etkilenmektedir. Ayrıca ülkelerin stratejik konumları ve İran'ın sahip olduğu petrol ve doğal gaz rezervleri sebebiyle başka ülkelerin de bu ilişkiler üzerinde etkisi olmaktadır.

Bu çalışmada iki ülke arasındaki ilişkiler Karşılıklı Bağımlılık Teorisi bağlamında araştırılmış ve incelenmiştir. Bu teoriye göre ülkeler tek başına hareket edememekte gelişen ve değişen çağ ile birlikte diğer ülkelerle olan bağımlılıkları artmaktadır. Her ülke bu bağımlılıkları kendi çıkarları doğrultusunda şekillendirmek istemektedir. Türkiye ile İran arasındaki enerji ilişkilerinde Türkiye'nin enerjiye olan ihtiyacı ve İran'ın dünyanın ikinci büyük doğal gaz rezervlerine sahip olması ister istemez bu karşılıklı ilişkileri ve iş birliğini zorunlu hale getirmiştir.

İran ve Türkiye arasındaki enerji ilişkileri 2002'den önceye dayanmaktadır. İki ülkenin ilk enerji (Doğal gaz) anlaşması 1996 yılında ve Necmettin Erbakan döneminde imzalanmıştır ki bu anlaşma hala devam etmektedir. 2002 yılından bu yana ise yeni bir siyaset izleyerek Türkiye'nin bölgesel ve uluslararası alanda daha etkin olmasını istemiştir. İran ve Türkiye arasındaki enerji ilişkilerinin kurulma süreci, önemi ve bu ilişkileri etkileyen faktörler özellikle yakın dönemde daha belirgin hale gelmiştir. Uluslararası boyutta kendine yeni bir yer edinmeye çalışan Türkiye, NATO üyesi ve ABD müttefiki olması dolayısıyla, ABD'nin İran'a yönelik tutum ve politikaları karşısında zaman zaman alacağı kararlarda ikilemde veya zor durumda kalmıştır. Bu durum iki tarafı da karşısına almak istemeyen ve aynı zamanda kendi ulusal çıkarlarını korumak isteyen Türkiye'yi hassas diplomatik manevralar yapmaya yöneltmiştir.

Türkiye-İran ilişkileri 2002-2022 yılları arasında da inişli çıkışlı olmuştur. İran'ın doğal gaz satışı konusundaki tutarsız siyaseti ve uluslararası alanda ambargolara maruz kalması onu güven vermeyen bir ortak yapmakta ancak Türkiye kendi iç enerji ihtiyacını karşılamak, özellikle Rusya'ya olan doğal gaz bağımlılığını azaltmak ve enerji akışında bir geçiş ülkesi olmak istemesi bu iki ülke arasındaki ilişkilerin devam etmesine sebep olmaktadır. İran ise Türkiye'nin enerji pazarına ihtiyaç duymakta ve bu pazar aracılığıyla uluslararası ticarette kendine bir yer edinmek istemektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkiye, İran, Enerji, Karşılıklı bağımlılık, ABD

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ALAN ÇOCUKLARIN EKRAN KULLANIM BİÇİMLERİNE GÖRE YAŞAM ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ*

Tuğba Yazıcı ÇAKIROĞLU
Yıldız Teknik Üniversitesi
tugyaz@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0002-7402-2072

Doç. Dr. Özkan SAPSAĞLAM
Yıldız Teknik Üniversitesi
ozkan@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-9965-5191

Özet

Hızla dijitalleşen dünyada, ekranların egemenliği her geçen gün biraz daha artmaktadır. Bebekler dijital dünyanın içine doğmakta, yaşamlarının çok erken evrelerinden itibaren telefon, bilgisayar ve tablet gibi elektronik aletlerin ekranlarıyla etkileşime girmektedirler. Gelişim ve öğrenmenin çok hızlı olduğu bu dönemde bebeklerin ve çocukların ekranlarla etkileşimlerinin sonucunda yaşam alışkanlıkları şekillenmekte ve değişmektedir. Çocuklar küçük yaşlardan itibaren, ebeveynler aracılığıyla elektronik aletlerle ve ekranlarla tanıştırılmaktadır. Ebeveynler tarafından adeta elektronik bakıcı gibi kullanılan elektronik aletler çocukların, fiziksel, bilişsel, sosyal-duygusal ve kişilik gelişimleri üzerinde olumsuz etkilere yol açabilmektedir. Ekranların, çocukların yaşam alışkanlıkları üzerindeki etkisi çeşitli değişkenlere göre farklılaşmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde özellikle okul öncesi dönem çocuklarının ekran kullanım biçimlerinin gelişim ve davranış süreçlerine etkileri çok önemli bir araştırma alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı okul öncesi eğitim alan çocukların ekran kullanım biçimlerinin yaşam alışkanlıkları olarak yeme alışkanlıklarına, problem çözme becerilerine, medya kullanımlarına, oyun davranışlarına, yaşam becerilerine ve özbakım becerilerine olan etkilerini incelemektir.

Karma araştırma yaklaşımına uygun olarak yapılandırılan çalışmada nitel ve nicel araştırma desenleri bir arada kullanılmıştır. Araştırma Türkiye genelinde 7 farklı bölgede kapsamında 15 ilden elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı anaokullarında 36-69 ay grubunda eğitim gören 582 çocuk, 20 okul öncesi öğretmen ve 20 ebeveyn oluşturmaktadır. Çalışma grubunun oluşturulmasında araştırmanın nicel bölümünde basit seçkisiz örnekleme, nitel bölümünde ise benzeşik örnekleme tekniği kullanılmıştır. Çalışmanın nicel araştırma verileri; problemli medya kullanım ölçeği, yeme davranışı değerlendirme ölçeği, oyun değerlendirme ölçeği, yaşam becerileri ölçeği, problem çözme becerileri ölçeği ve özbakım becerileri ölçeği aracılığı elde edilmiştir. Nitel araştırma verileri ise ebeveynlere yönelik gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ve çocuklara yönelik oyun gözlem formu aracılığı ile elde edilmiştir.

Araştırma sonucunda; Problemli Medya Kullanımı, Problem Çözme Becerileri ve Yeme Davranışlarının "görsel medya araçları" değişkenine göre analizi sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Problemli Medya Kullanımının "medya içeriği" değişkenine göre analizi sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Problemli Medya Kullanımı ve Yeme Davranışlarının, "ekran kullanım süresi" ve "dijital aracı kullanım ortamı" değişkenlerine göre analizi sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Oyun Değerlendirme, Yaşam Becerileri, Öz Bakım Becerilerinin "görsel medya araçları" değişkenine göre analizi sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Problem Çözme Becerileri, Oyun Değerlendirme, Yaşam Becerileri, Öz Bakım Becerileri ve Yeme Davranışlarının "medya içeriği" değişkenine göre analizi sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Problem Çözme Becerileri, Oyun Değerlendirme, Yaşam Becerileri ve Öz Bakım Becerilerinin "ekran kullanım süresi" ve "dijital aracı kullanım ortamı" değişkenlerine göre analizi sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Ebeveynlerin dijital medya araçlarının kullanımını özellikle yemek yedirebilme hususunda zorunluluk olarak ifade ettikleri, çocuklarının sosyal ilişkilerinde kullandıkları davranış modellerinin ekranlarda maruz kaldıkları içeriklere göre şekillendiğini düşündükleri görülmüştür. Oyun gözlem formundan elde edilen veriler neticesinde; ekran kullanımı en az (0-30 dk.) olan çocuklarda oyun merkezi olarak "dramatik oyun, sanat", materyal tercihi olarak "oyun hamuru-kalıp" ve oyun tipi olarak "birlikte, izole, izleme" sonucu, ekran kullanımı en fazla (4 saat) olan çocuklarda oyun merkezi olarak "sanat", materyal tercihi olarak "oyun hamuru-kalıp" ve oyun tipi olarak "paralel" sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk, medya, ekran kullanımı, okul öncesi dönem, yaşam alışkanlıkları

*Tuğba Yazıcı Çakıroğlu tarafından Doç. Dr. Özkan Sapsağlam danışmanlığında hazırlanan "Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Ekran Kullanım Biçimlerine Göre Yaşam Alışkanlıklarının İncelenmesi " isimli tezden üretilmiştir.

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN ÇİFT SEÇENEKLİ PEKİŞTİREÇ BELİRLEME VE DEĞERLENDİRME YÖNTEMİNİ KULLANMALARI: UZAKTAN ÖĞRETMEN KOÇLUĞU ÇALIŞMASI

Dr. Öğr. Üyesi Füsun ÜNAL
Dokuz Eylül Üniversitesi
fusun.unal@deu.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-2938-6512

Arş. Gör. Bedirhan ÖZOĞUL
İzmir Demokrasi Üniversitesi
bedirhan.ozogul@idu.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-0113-4858

Arş. Gör.Eylül AKAR
Kastamonu Üniversitesi
eylulakar@kastamonu.edu.tr
Orcid ID: 0000- 0002-3591-3884

Özet

Gelişimsel yetersizliği olan bireylerin eğitiminde pekiştireç kullanımı önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle doğru pekiştirecin doğru aralıklarla kullanılması bu bireylerin eğitiminin niteliği açısından büyük önem taşımaktadır. Pekiştireçlerin doğru bir biçimde kullanılması sistematik pekiştireç belirleme yöntemleri ile sağlanabilmektedir. Ancak etkili sistematik pekiştireç belirleme yöntemlerinin kullanılması tek başına yeterli değildir. Bu noktada üzerinde durulması gereken uygulayıcının kimliğidir. Bu yöntemlerin alan uzmanı ya da bu uzmanlardan eğitim almış kişiler tarafından uygulandığında etkili olduğu bilinmektedir (Deliperi vd., 2015). Dolayısıyla gelişimsel yetersizliği olan bireylerin öğretmenlerine güncel ve kanıta dayalı uygulamaların öğretiminin sağlanması bu bireylerin eğitimini büyük ölçüde etkilemektedir. Öğretmenlere etkili pekiştireç belirleme yöntemlerinin öğretimi farklı yollarla sağlanabilmektedir. Bunlardan birisi de koçluk uygulamalarıdır. Koçluk uygulamalarıyla, bir uzman aracılığıyla öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Koçluk desteğiyle birlikte öğretmenler hem öğrendiği yeni bilgileri sınıflarında uygulayabilmekte hem de uygulama aşamasındaki performansına yönelik uzmandan dönüt alabilmektedir (Kretlow & Bartholomew, 2010). Ancak koçluk uygulamaları her ne kadar etkili olsa da zaman ve maliyet açısından dezavantajlı olabilmektedir (Shannon vd., 2015; Snyder vd., 2015). Bu nedenle uzaktan eğitim anlayışının yaygınlaşmasıyla birlikte etkili ve uygulama güvenirliği yüksek farklı alternatif uygulamalara gereksinim duyulmuştur (Stahmer vd., 2015). Bu doğrultuda bireylerin kendilerini gözlemleyip değerlendirmelerine olanak sağlayan "kendi kendine koçluk" bir alternatif

olarak değerlendirilebilmektedir (Bishop vd., 2015; Pinkelman &Horner, 2017). Literatür incelendiğinde, hem ulusal (örn. Turhan vd., 2018) hem de uluslararası alan yazında (örn. Bottini & Gillis, 2021) özel eğitim alanında çalışan kişilere sistematik pekiştireç belirleme yöntemlerinin öğretiminin yapıldığı çalışmalar olduğu görülmektedir. Ancak bu çalışmalarda özellikle çift seçenekli pekiştireç belirleme yöntemi ve kendi kendine koçluk stratejilerinin kullanıldığı bir çalışmaya rastlanılmamış olması, çift seçenekli pekiştireç belirleme yönteminin gelişimsel yetersizliği olan bireylerin pekiştireçlerini belirlemede etkili yöntemlerden birisi olması sebebiyle yapılacak güncel araştırmalarla hem ulusal hem de uluslararası literatüre katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda, araştırmada 7-18 yaş aralığında gelişimsel yetersizliği (zihinsel yetersizlik ve/veya otizm spektrum bozukluğu) olan bireylerin eğitim süreçlerinde kullanılacak pekiştireçlerin belirlenmesi amacıyla özel eğitim alanında çalışan öğretmenlere sunulan kendini izleme stratejileriyle "çift seçenekli pekiştireç belirleme ve değerlendirme" yöntemini öğretmek hedeflenmektedir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada tek denekli araştırma modellerinden eş zamanlı olmayan çoklu başlama düzeyi deseni kullanılmıştır. Araştırmada etkililik, güvenirlik ve sosyal geçerlik verisi olmak üzere üç farklı veri toplanacaktır. Bu araştırma henüz veri toplama aşamasında olduğu için bulgu ve sonuçlara kongre sırasında yer verilecektir.

Anahtar Sözcükler: Çift seçenekli pekiştireç değerlendirmesi, sistematik pekiştireç, gelişimsel yetersizliği olan bireyler, özel eğitim öğretmeni, kendi kendine koçluk

ÖZEL EĞİTİM ALANINDA ÇALIŞAN KİŞİLERE SİSTEMATİK PEKİŞTİREÇ DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİNİN ÖĞRETİMİ: BİR SİSTEMATİK DERLEME ÇALIŞMASI

Dr. Öğr. Üyesi Füsun ÜNAL
Dokuz Eylül Üniversitesi
fusun.unal@deu.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-2938-6512

Arş. Gör.Bedirhan ÖZOĞUL
İzmir Demokrasi Üniversitesi
bedirhan.ozogul@idu.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-0113-4858

Arş. Gör.Eylül AKAR
Kastamonu Üniversitesi
eylulakar@kastamonu.edu.tr
Orcid ID: 0000- 0002-3591-3884

Özet

Gelişimsel yetersizliği olan bireylerin eğitiminde pekiştireçlere sıklıkla başvurulmaktadır. Bu sebeple doğru ve etkili pekiştireç yöntemlerinin kullanımı eğitimin niteliği açısından önem taşımaktadır. Doğru ve etkili pekiştireçler, doğrudan ya da dolaylı yöntemlerle belirlenebilmektedir. Dolaylı yöntemler bireyin kendisiyle, bireye birinci derece bakım veren ya da anne-babasıyla görüşmeler yoluyla veya kontrol listeleri kullanılarak bilgi alınmasını içermektedir (örn. Fisher vd., 1996). Ancak dolaylı yöntemlerin bazen işlevsiz olabileceği ve yetersiz kaldığı, bu yöntemlerin tek başına kullanılmaktan ziyade doğrudan yöntemlerle birlikte kullanıldığında daha etkili sonuçlar vereceği vurgulanmaktadır (Hagopian vd., 2004). Doğrudan yöntemler ise bireyden, yapılandırılmış ya da doğal gözlem ve deneme temelli yöntemler yoluyla bilgi edinilmesini içermektedir. Araştırmalar, doğrudan yöntemlerin hangi uyaranların pekiştireç olarak hizmet edip etmediğini büyük ölçüde tahmin ettiğini ortaya koymuştur (Fisher vd., 1992; Roane vd., 1998). Deliperi vd. (2015) de bu yöntemlerin bir alan uzmanı ya da bu uzmanlardan eğitim almış kişilerce uygulandığında etkili olabileceğini ifade etmiştir. Alan yazın incelendiğinde, Ocak 1950- Ocak 2018 tarihleri arasında özel eğitim alanında çalışan kişilere pekiştireç belirleme yöntemlerinin öğretimi yapılan uluslararası literatürdeki çalışmaların ele alındığı bir araştırma olduğu görülmektedir (Leaf vd., 2020). Ancak bu araştırmada ele alınan çalışmaların yalnızca uluslararası nitelikte olması ve sistematik pekiştireç belirleme yöntemlerinin gelişimsel yetersizliği olan bireylerin pekiştireçlerini belirlemede sıklıkla kullanılan ve etkili yöntemlerden birisi olması sebebiyle güncel araştırmaların incelenmesi gerekliliği doğmuştur. Ulusal ve

uluslararası literatürdeki güncel çalışmaların, hem geçmiş çalışmalara bütüncül bir bakış açısıyla bakabilme hem de ileride yapılacak çalışmalara yol gösterici nitelikte olması açısından araştırmacı ve uygulayıcılara fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, ulusal ve uluslararası literatürde günümüze kadar yayımlanmış özel eğitim alanında çalışan kişilere sistematik pekiştireç belirleme yöntemlerinin öğretiminin yapıldığı çalışmaların incelenmesidir. Bu amaca ulaşmak için çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden sistematik derleme kullanılmıştır. Alan yazın taraması yapılırken "tercih değerlendirmesi", "preference assesment", "tek seçenekli pekiştireç değerlendirmesi", "single stimulus preference assesment", "çift seçenekli pekiştireç değerlendirmesi", "paired stimulus preference assesment", "çok seçenekli pekiştireç değerlendirmesi", "multiple stimulus preference assesment", "personel eğitimi" "staff training" anahtar kelimeleri Google Akademik, ERIC, EBSCO-Host, Sage Journals, Dergipark, YÖKTEZ veri tabanlarında aratılmıştır. Tarama sonucunda ulaşılan yayınlara dahil etme ve hariç tutma kriterleri uygulanmıştır. Ardından bu yayınlar betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Bu araştırma henüz veri analizi aşamasında olduğu için bulgu ve sonuçlara kongre sırasında yer verilecektir.

Anahtar Sözcükler: Sistematik pekiştireç belirleme, tek seçenekli pekiştireç değerlendirmesi, çift seçenekli pekiştireç değerlendirmesi, çok seçenekli pekiştireç değerlendirmesi, personel eğitimi

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNA SAHİP KARDEŞİ OLAN ÇOCUKLARIN KARDEŞ İLİŞKİLERİ: BİR SİSTEMATİK DERLEME ÇALIŞMASI

Arş. Gör. Eylül AKAR
Kastamonu Üniversitesi
eylulakar@kastamonu.edu.tr
Orcid ID: 0000- 0002-3591-3884

Metehan AŞER
Dokuz Eylül Üniversitesi
metehanaser.00@gmail.com
Orcid ID: 0009-0009-7698-7896

İlknur Esin KULPAR
Dokuz Eylül Üniversitesi
esinkulpar07@gmail.com
Orcid ID: 0009-0007-4586-467X

Özet

Çocuğun gelişiminde anne ve baba ile kurduğu duygusal bağın yanı sıra kardeşiyle kurduğu ilişki de büyük bir önem taşımaktadır (Aksoy ve Yıldırım, 2008). Kardeşler arasındaki ilişki, çocuğun büyüme ve gelişim sürecinde sosyal ve duygusal ortamını etkilemektedir (Üstündağ ve Bumin, 2014). Kardeşin Otizm spektrum bozukluğu (OSB) tanılı olması ise aile içindeki dengeleri değiştirebilmekte, ailenin işleyişi ve aile içi rol dağılımında daha yoğun bir düzenleme gerekebilmektedir (Ayyıldız vd., 2012). Ayrıca OSB'li çocuğun daha fazla bakım ve ilgiye ihtiyacı olması tipik gelişim gösteren kardeşin "unutulmuş çocuk" olarak hissedebilmesine yol açabilir (Atasoy, 2002). Bu durum tipik gelişim gösteren kardeşte kıskançlık ve kardeşinin özel gereksiniminden utanma duygularına sebep olabilir (Ahmetoğlu, 2004). Araştırmalar, OSB'li kardeşe sahip olan bireylerin daha fazla stres, depresyon, kaygı, öfke, stres yaşadıklarını belirtmektedir (Boyce & Barnett, 1993; Gold, 1993; Powell & Gallagher, 1993; Fisman ve ark. 2000). OSB'li kardeşi olan çocukların kardeş ilişkilerinin incelenmesiyle, bu çocukların duygularının ve yaşadıkları psiko-sosyal zorlukların tanımlanması amaçlanmaktadır. Böylece kardeş ilişkilerindeki olumsuz durumların fark edilerek kardeş ilişkilerini güçlendirme ve kardeşleri psiko-sosyal açıdan iyileştirme noktasında fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde, OSB'li kardeşi olan çocukların kardeş ilişkilerinin ele alındığı çalışmaların incelendiği bir araştırma olduğu görülmektedir (Watson vd., 2021). Ancak bu araştırmada yalnızca uluslararası nitelikte 2020'ye kadar yapılan çalışmaların incelenmesi nedeniyle çalışmanın, daha güncel araştırmalarla genişletilmesi ve ulusal nitelikteki çalışmaların da ele alınması

gerektiği düşünülmektedir. OSB'li kardeşi olan bireylerin OSB'li kardeşi olmayan akranlarına kıyasla kardeş ilişkilerinde daha fazla problem yaşadığı ve büyüme-gelişme sürecinde kardeş ilişkilerinin önemi göz önüne alındığında, yapılacak bu çalışmayla geçmiş yıllarda yapılan araştırmalara bütüncül bir bakış açısıyla bakılması ve ileride yapılacak çalışmalara yol gösterici nitelikte olması açısından araştırmacı ve uygulayıcılara katkı sağlanması planlanmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, ulusal ve uluslararası literatürde 2000-2023 yılları arasında yayımlanmış OSB'li kardeşi olan 0-18 yaş aralığındaki tipik gelişim gösteren çocukların kardeş ilişkilerinin ele alındığı çalışmaların incelenmesidir. Bu amaca ulaşmak için çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan sistematik derleme kullanılmıştır. Alan yazın taraması yapılırken "otizm+kardeş", "autism+sibling", "otizm+kardeşlik", "otizm+kardeş ilişkileri" "autism+sibling relationships" anahtar kelimeleri Google Akademik, ERIC, EBSCO-Host, Sage Journals, Dergipark, YÖKTEZ veri tabanlarında aratılmıştır. Ardından bu yayınlara dahil etme ve hariç tutma kriterleri uygulanmıştır. Bu araştırma henüz analiz aşamasında olduğu için sonuç ve önerilere kongre esnasında yer verilecektir.

Anahtar Sözcükler: Kardeş ilişkileri, otizm spektrum bozukluğu, tipik gelişim gösteren

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ÖZEL YETENEKLİ ERGENLERDE ÖZ-SAYGI: BİR SİSTEMATİK DERLEME VE BİBLİYOMETRİK ANALİZ

Arş. Gör. Fatih YÜZBAŞIOĞLU

İstanbul Kültür Üniversitesi

f.yuzbasioglu@iku.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-0226-7943

Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul TALU

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

etalu@ahievran.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002- 3062-6130

Özet

Giriş

Ergenlik benlik değerini, kendini kabulü ve kendine saygı düzeyini, kişinin kendisi ile ilgili genel yargılarını belirleyen ve aynı zamanda kimlik oluşumunun da billurlaştığı oldukça önemli ve kritik bir gelişim dönemidir. Bu dönemde ergenin kendi benliği ile ilgili algıları kişiliğinin gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda olumlu bir kişilik özelliği olarak kabul edilen öz-saygı (benlik saygısı) kavramı ergenin toplum içinde davranışlarını etkileyen olaylar karşısında vereceği tepkileri belirleyen kendisini yetenekli, başarılı, önemli, değerli, beğenilmeye ve sevilmeye layık birisi olarak algılama gibi aynı zamanda kabullenmeyi, özüne güvenmeyi ve inanmayı sağlayan olumlu bir ruh hali olarak görülmektedir.

Problem Durumu

Öz-saygısı yüksek ergenlerin, öz-saygısı düşük olanlara göre kendilerini daha değerli buldukları ve hayattaki problemlerle baş edebileceklerine olan inançlarının daha yüksek olduğu bilinmektedir. Yine öz-saygısı yüksek olan ergenlerin kendi aldıkları kararlara daha çok güvendikleri, potansiyel becerileri ile ilgili pozitif ve gerçekçi bir bakış açısına sahip oldukları, içinde yaşadıkları topluma daha kolay uyum sağladıkları, daha mutlu ve başarılı bir hayat sürdükleri bilinmektedir. Bu konudaki birçok araştırma bulgusu öz- saygısı yüksek olan ergenlerin sosyal ilişkilerinde daha başarılı, daha girişimci ve daha atak olduklarını desteklemektedir. Literatürde normal gelişim gösteren ergenlerde öz-saygıya ilişkin pek çok çalışma yer alsa da özel yetenekli ergen bireylerin ö-saygı düzeyini inceleyen çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın temel amacı literatürde özel yetenekli ergenlerde öz-saygı üzerine yapılmış olan çalışmaların sistematik bir şekilde gözden geçirilmesi ve bibliyometrik özelliklerinin incelenmesidir.

Yöntem

Çalışmanın amacı doğrultusunda Mart 2023- Nisan 2023 tarihleri arasında İngilizce olarak Web Of Science veri tabanında literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Özel yetenekli ergenlerde öz-saygı üzerine yapılmış olan çalışma başlıklarında "Self-esteem", "Gifted", "Gifted and Talented" ve "Adolescent" terimleri kullanılarak taramalar yapılmıştır. Yapılan taramalar sonucunda araştırmanın çalışma grubuna amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiş, 10 adet araştırma çalışma grubuna dahil edilmiştir. Çalışma grubuna dahil edilen araştırmaların incelenmesinde doküman analizi ve bibliyometrik haritalama analizi kullanılmıştır. Araştırmalar; kullanılan araştırma yöntemi, belirgin sonuçlar ve en sık atıf alan çalışmalar açılarından incelenmiştir.

Bulgular

Doküman analizinden elde edilen bulgulara göre, özel yetenekli ergenlerde öz-saygı konusundaki çalışmaların çoğunun İngilizce (7 adet) olarak yayınlandığı ortaya çıkmıştır. Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların

tamamı nicel araştırma türünde (10 adet) gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında incelenen çalışmalarda çalışma grubu olarak çoğunlukla lise döneminde özel yetenekli ergenlerin (5 adet) tercih edildiği tespit edilmiştir. İncelenen çalışmalarda öz-saygının özel yetenekli bireylerin ruh sağlığı üzerinde etkisinin önemli bir faktör olduğu bulgusuna sıklıkla vurgu yapıldığı saptanmıştır. Bibliyometrik haritalama analizinden elde edilen bulgulara göre ise konuyla ilgili en sık çalışmanın Fransa'da (2 adet) yapıldığı, en sık atıf alan çalışmanın Benony (2007) (15 adet) olduğu ve en sık dokümanın L'Encephale (3 adet) isimli dergide yayınlandığı saptanmıştır.

Tartışma

İncelenen çalışmaların çoğunlukla özel yetenekli ergen bireylerin öz-saygı düzeylerini etkileyen faktörler ve öz-saygının özel yetenekli ergen bireylerin ruh sağlığı üzerinde etkilerinin üzerine tespit edilmiştir. Fakat özel yetenekli ergen bireylerin öz-saygı düzeylerini geliştirmeye yönelik deneysel çalışmaların ve bu konudaki nitel çalışmaların literatürde eksikliği dikkat çekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Öz-saygı, Benlik Saygısı, Özel Yetenekli Ergenler

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

PSİKOLOJİK İSTİSMAR, MANİPÜLASYON VE İLİŞKİ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Zeynep Begüm KÜRTÜNLÜ
Yıldız Teknik Üniversitesi
zynpkrtnl@gmail.com

Berrin KILIÇARSLAN
Yıldız Teknik Üniversitesi
berrinklcarslan@gmail.com

Sema Zeynep AYDIN
Yıldız Teknik Üniversitesi
pskdanzeynepaydin@outlook.com

Özet

Bu araştırmanın amacı psikolojik istismar, manipülasyon ve ilişki doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Araştırmanın değişkenleri ilişki doyumu, manipülasyon ve psikolojik istismardır. Araştırmaya katılan bireyler normal gelişim düzeyine sahip 18-71 yaş aralığında olan ve araştırmaya gönüllü katılım gösteren yetişkinlerdir. Araştırmaya 250 kadın, 71 erkek olmak üzere 321 birey katılmıştır. Katılımcıların demografik bilgilerini toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu", insan ilişkilerindeki manipülasyonun derecesini, çeşidini ve yöntemlerini saptamak amacıyla "İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği", psikolojik istismara maruz kalma durumunu belirlemek amacıyla "Psikolojik İstismar Ölçeği" ve romantik ilişkilerdeki ilişki doyumunu saptamak amacıyla "İlişki Doyumu Ölçeği" kullanılmıştır. Değişkenlerin parametrik ve nonparametrik testlerden hangisine uygun olduğunu belirlemek için basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Bağımsız değişkenlerden algılanan risk değişkeni -1,5 ve +1,5 değerlerinin dışında yer aldığı için parametrik testlere dahil edilmemiştir. Verilerin analizinde pearson momentler çarpım korelasyon analizi kullanılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre ilişki doyumu ile saldırgan manipülasyon alt boyut arasında (r=-,154; p<.01); duygusal manipilasyon arasında (r=-178; p<.01), kurban seçimi arasında (r=-124;p<.01);kendini gizleme arasında (r=- ,054; p<.01); strateji arasında (r= -,130; p<.01); psikoloj,k istismar arasında (r=-,178; p<.01) ilişkiler bulunmuştur. Elde edilen bulgular alanyazın ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik istismar, manipülasyon, manipülatif tarz, ilişki doyumu

YAKIN PARTNER ŞİDDETİNE UĞRAMIŞ KADIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ İLE ÇALIŞIRKEN KABUL VE KARARLILIK TERAPİSİ: BİR GRUP MÜDAHALE PROGRAMI ÖNERİSİ

Arş. Gör.Ceren Bektaş AYDIN

Yıldız Teknik Üniversitesi
cerenbektas1991@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0003-0567-7945

Prof. Dr.Fulya Yüksel ŞAHİN

Yıldız Teknik Üniversitesi
fusahin@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-3454-2142

Özet

Yakın ilişkilerde şiddet tüm dünya kadınlarının karşılaştığı yaygın bir sorundur. Dünya Sağlık Örgütü, her üç kadından birinin hayatları boyunca fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldığını göstermektedir. Kadınların maruz kaldığı şiddetin büyük kısmı ise partnerleri tarafından uygulanmaktadır. 2000-2018 yılları arasında 161 ülke ve bölgeden toplanan veriler, 15 ila 49 yaş arası kadınların %27'sinin partnerleri veya eski partnerleri tarafından en az bir kez fiziksel ve/veya cinsel şiddete uğradığını göstermektedir (DSÖ, 2021). Bu oranların ötesinde uğradığı şiddeti çeşitli nedenlerden dolayı bildirmeyen birçok kadın da bulunmaktadır. Yakın partner şiddeti ülkemizde de yaygın bir sorun olarak kendini göstermektedir. Evlilik öncesi ilişkilerdeki yaygınlığına dair çalışmalar sınırlı olsa da üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalar konunun boyutunu gözler önüne sermektedir. Yapılan bir çalışmada kadın üniversite öğrencilerinin %46'sının, erkek öğrencilerin ise %34,7'sinin yaşamlarında en az bir kez fiziksel partner şiddetine maruz kaldığı; kadın öğrencilerin %85,2'sinin, erkek öğrencilerin ise %75,6'sının psikolojik partner şiddetine maruz kaldığı tespit edilmiştir (Toplu ve Hatipoğlu Sümer, 2011). Partner şiddetinin kadınlarda depresyon, kaygı, travma sonrası stres bozukluğu (Dokkedahl ve ark., 2022; Mechanic ve ark., 2008), öz şefkat eksikliği (Valdez ve Lilly, 2015) gibi birçok probleme yol açtığı bilinmektedir. Ülkemizde şiddete uğrayan kadın üniversite öğrencilerini güçlendirmeye ve şiddetin olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik bir müdahale programı ise bulunmamaktadır. Üçüncü dalga bilişsel davranışçı terapilerden olan Kabul ve Kararlılık Terapisi (KKT), depresyon ve travma sonrası stres gibi problemleri azaltmada; öz şefkati, iyi olma halini ve psikolojik esnekliği ise arttırmada daha önce etkililiği kanıtlanmış bir yaklaşımdır (Fledderus ve ark., 2010; Yadavaia, Hayes ve Vilardaga, 2014; Fiorillo ve ark., 2017). Bu açıdan bakıldığında KKT yaklaşımı seçilerek oluşturulacak programın partner şiddetine maruz kalan kadın üniversite öğrencileri ile çalışırken etkili olabileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda, yakın partner şiddetine uğramış kadın üniversite öğrencilerine yönelik KKT temelli 10 oturumluk bir grup müdahale programı geliştirilmiştir. Önerilen programın içeriği ve hedef kazanımları, KKT'nin psikolojik danışmadaki süreç ve sonuç hedefleri bağlamında tartışılmıştır. Anahtar Kelimeler: Yakın partner şiddeti, Kabul ve Kararlılık Terapisi, grup müdahale programı

Anahtar Sözcükler: Yakın partner şiddeti, Kabul ve Kararlılık Terapisi, grup müdahale programı

ANNE BABA TUTUMLARI VE BENLİK ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİDE BAĞLANMA STİLLERİNİN ARACI ROLÜ

Yılda ENCİ

İstanbul Aydın Üniversitesi

yldaenci@hotmail.com

Erkan Işık

İstanbul Aydın Üniversitesi

Özet

Problem: Bireylerin doğdukları günden itibaren yaşamla ilgili ilk öğretileri aileden başlamaktadır. Bununla birlikte temel ihtiyaçların ilk karşılandığı yer de aile ortamıdır. Bu temel ihtiyaçlar barınma, beslenme, sevilme ve psikolojik ihtiyaçlar şeklinde çeşitlenebilmektedir (Ackerman, 1958). Anne babalık, anne karnından yetişkinliğe kadar çocuğun fiziksel, duygusal, sosyal, entelektüel ve ruhsal gelişimini desteklemek için anne baba ve çocuklar arasındaki etkileşim sürecidir (Sukiman vd., 2016). Bu doğrultuda aile ortamı bireyin tüm hayat evrelerinde önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle bireylerin aile dinamikleri incelenirken, anne baba tutumları, bireyin anne baba ile kurduğu ilişki oldukça önemlidir. Anne babanın tutumları, bireylerin psikolojik iyi oluşunu da etkilemektedir (Yavuzer, 2016; Zabun, 2011). Bireylerin bağlanma davranışları da ilk olarak aile ortamında gerçekleşmektedir. Bağlanma bireylerin önem verdiği bireylerle kurduğu duygusal bağdır (Hamarta, 2002). Bağlanma kuramına göre bireylerdeki bağlanma çocukluk döneminde şekil almakta ve çocuk tarafından içselleştirilen bu bağ yetişkinlik döneminde bile etkisini göstermektedir (Bowlby, 1969). Yapılan araştırmalara göre bireylerin bağlanma stillerinin şekline göre algıladıkları anne baba tutumlarının farklılık gösterdiği görülmektedir (Sümer ve Güngör, 1999). Bununla beraber yapılan diğer araştırmalarda da anne baba tutumlarının, bireylerin kişilik gelişiminde önemli bir etkiye sahip olduğunu, bireylerin benlik algısı ile anne baba tutumlarının ilişkili olduğu görülmektedir (Cüceloğlu, 1998).

Amaç: Bu araştırmada anne baba tutumları ile benlik algısı arasındaki ilişkide bağlanma stillerinin aracı rolü incelenecektir. Araştırma 18 yaş ve üzeri yetişkin bireyler üzerinde uygulanan ölçeklerden elde edilen bulgular üzerinden gerçekleştirilecektir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre anne baba tutumları ile benlik algısı düzeyi arasındaki ilişki; anne baba tutumları ve benlik algısı düzeyinin bağlanma stillerini yordama durumu; değişkenlerin birbirleriyle ne şekilde bir ilişkisi olduğu ile ilgili yeni bilgilerin elde edilmesinin yanında anne baba tutumları benlik algısı arasındaki ilişkide bağlanma stillerinin ne gibi bir aracı rol oynadığı konusunda literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bunlarla birlikte toplumsal anlamda da bireylere kişisel farkındalık kazandırmak bu araştırmanın önemli amaçlarından biridir.

Yöntem: Araştırmanın çalışma grubunu 18 yaş üzeri yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Bu çalışmaya 400 yetişkin birey katılım göstermiştir. Bu bireylerin %54,8'i (219 kişi) kadınlardan ve % 45,3'ü (181 kişi) erkeklerden oluşmaktadır. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu (yaş, cinsiyet ve eğitim), Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği (anne kabul/ilgi, anne denetim/kontrol, baba kabul/ilgi, baba denetim/kontrol), Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (kaçınma ve kaygı), Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Veriler çevrimiçi olarak 02.01.2023 ile 23.04.2023 tarihleri arasında 18 yaş üstü yetişkin bireylerden toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 26 paket programı kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi, aracılık etkisini belirlemek için AMOS kullanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Gerçekleştirilen analizlerin sonucunda elde edilen bulgulara göre; anne ve baba kabul/ilgi ile benlik algısı arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki olduğu, anne denetim/kontrol ile benlik algısı arasında zayıf düzeyde negatif yönde bir ilişki olduğu, baba denetim/kontrol ile benlik algısı arasında orta düzeyde negatif yönlü bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Kaygılı bağlanma ile benlik algısı arasında orta düzeyde negatif yönlü bir ilişki olduğu, Kaçıngan bağlanma ile benlik algısı arasında zayıf düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu

görülmüştür. Anne ve baba kabul/ilgi ile kaygılı bağlanma arasında zayıf düzeyde negatif yönlü bir ilişki olduğu, anne denetim/kontrol ile kaygılı bağlanma arasında zayıf düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu, baba denetim/kontrol ile kaygılı bağlanma arasında orta düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu, anne ve baba kabul/ilgi ile kaçıngan bağlanma arasında zayıf düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca anne ve baba denetim/kontrol ile benlik algısı arasında kaygılı bağlanma aracı rolü üstlenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Anne baba tutumu, benlik algısı, bağlanma stilleri

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ÜÇGENLERDE KAVRAM YANILGILARI: ÖĞRETMEN ADAYLARININ PERFORMANSLARI

Arş. Gör. Zeynep ARSLAN
İstanbul Medipol Üniversitesi
zeynep.arslan1@medipol.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-5135-8246

Prof. Dr. Hasan ÜNAL
Yıldız Teknik Üniversitesi
hunal@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-4661-111X

Özet

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının ortaokul matematik öğretim programında yer alan üçgenler konusundaki açı-kenar ilişkisi kavramları hakkındaki potansiyel kavram yanılgılarını araştırmaktır. Kavram yanılgısı, zihinde yer eden bir kavramın tanımının, bilimsel olarak o kavrama ait olmayan tanım ile bilinmesidir. Kavram yanılgıları hata ile karıştırılır fakat birey hatalarının doğru olduğu gerekçeleri ile açıklayıp, doğru olduğundan emin ise bireyin kavram yanılgısı vardır diyebiliriz. Öğretmenler, ortaokul matematik dersi kazanımları içerisinde yer alan kavramların öğrencilere kazandırmada önemli rol oynadığı için öğretmen adaylarının da kavram yanılgılarının ortadan kaldırılması ve bu doğrultuda yetişmesi önemlidir. Çünkü kavram yanılgıları fark edilmez ise kendi öğrencilerine de bu kavram yanılgısını transfer edebilir. Bu durum öğrencilerin derslerde başarısız olmasına neden olur. Zaten uluslararası (PISA-TIMSS) ve ulusal (LGS- YKS) yapılan sınavlarda matematik dersi ortalama puanları oldukça düşük olduğunu bilmekteyiz. Bu araştırma, üçgenlerde açı-kenar ilişkisi kavramları için kavram yanılgısının incelenmesi amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel tarama modeli ile tasarlanmıştır. Kesitsel tarama modelinde, incelenecek değişkenler (tutum, davranış, okuduğunu anlama vb.) tek seferde ölçüldüğü için bu çalışma öğretmen adayları ile tek seferde yapılmıştır. Bu çalışmanın örneklemi ise, kolay ulaşılabilir örneklem seçimi ile üçüncü sınıfta öğrenim gören İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümü öğretmen adayları olarak belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak problem senaryo şeklinde verilmiş olup öğretmen adaylarının senaryo gereği bir tarafı desteklemesi, karşı tarafı gerekçeleri ve pedagojik alan bilgisi ikna etmesi beklenmiştir. Senaryo ile verilen bu problem içerisinde gerekli açıklamalar verilmiş olup, öğretmen adaylarından üçgen çizmeleri için gerekli şartların neler olduğunu dikkatlice düşünmeleri beklenmiştir. Veriler öğretmen adaylarının savundukları taraf ve gerekçeleri doğrultusunda gerekli açıklamaları üzerinden elde edilmiştir. Çalışmanın analizi, ilgili açıklamalarda öğretmen adaylarının düştükleri kavram yanılgıları kategorileştirilmiştir. Araştırma sonucunda ise, senaryolaştırılarak verilen problemdeki açılar ile üçgen oluşabileceği savunan öğretmen adayları olduğu gibi, üçgen oluşamayacağını da savunan öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarından elde edilen verilerde öğretmen adaylarının bazıları, çok küçük iki dar açı ile büyük bir geniş açının karşısındaki kenarların uzunluklarının, açıların çok büyük ya da çok küçük

olmasıyla bir ilişkisinin olmadığını gerekçesini sunarken; diğerler öğretmen adayları, çok küçük iki dar açı karşısında çok kısa iki kenar, büyük bir geniş açı karşısında ise çok uzun bir kenar olacağı için şeklin kapalı bir şekil olmayacağını yanılgısına düşmüştür.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen adayları, geometri alan bilgisi, üçgen eşitsizliği, kavram yanılgıları

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

BENLİĞİN AYRIMLAŞMASI İLE CİNSEL DOYUM İLŞKİSİNDE DUYGULARI İFADE ETME

Yağmur ALTUNTAŞ
İstanbul Aydın Üniversitesi
ygmraltnts@gmail.com

Prof. Dr. Erkan IŞIK
İstanbul Aydın Üniversitesi

Özet

Problem: Benliğin ayrımlaşması, bireyin hem diğer bireylerden bağımsız olmasını hem de bireyin düşünce ve duygularının ayrımında olmasını içermektedir (Corey, 2008). Ayrımlaşma, kişinin güçlü benlik duygusuyla var olmasını ve hiçbir etki altında kalmayarak özgür iradesi ile seçimler yapmasını içermektedir (Kerr ve Bowen, 1988). Ayrımlaşma düzeyi düşük olan bireyler genellikle duygularına göre karar verirler, gerçekler ile duygularını ayırt etmekte zorlanırlar (Bowen, 1976; Kerr ve Bowen, 1988). Ayrımlaşma düzeyi yüksek olan bireyler ise duygularının ve düşüncelerinin farkında olan bireylerdir. Olaylar karşısında net durup farklı durumlara odaklanmakta zorluk yaşamazlar. Ancak duygularının mantıksal süreçlerini etkilemesini engellerler (Goldenberg ve Goldenberg, 2008). Evliliğin en önemli ve en bağlayıcı güçlerinden biri cinselliktir. Çiftlerde kendilerine has ve onlara özel bir bağ, ayrıca birbirleri ile olan yakınlıklarının artması da sağlıklı bir cinsel yaşam sayesinde oluşabilmektedir. Çiftler, sağlıklı bir cinsel yaşamda isteklerini ve beklentilerini açıkça söyleyebilmeli ve karşılıklı olarak birbirlerine saygı duyabilmelidirler (Canel, 2012). Tüm bu kavramlara bakıldığı zaman, benliğin ayrımlaşması kavramı cinsel doyum ve duyguları ifade etme kavramları arasındaki ilişki araştırılacaktır.

Amaç: Araştırmanın amacı, benliğin ayrımlaşması ile cinsel doyum ilişkisinde duyguları ifade etmenin aracı rolünün araştırılmasıdır. Bu konunun özellikle evlilik yaşamında, cinsellik konusunda bireylerin kendilerini, duygularını ve isteklerini ifade etmesinin öneminin görülmesi hedeflenmektedir. Bireylerin cinsel doyumları ile yaşadıkları benlik ayrımlaşmasının duygularını ifade etmelerinde ne gibi bir rolünün olduğunun araştırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca Türkiye'deki bireylerde benliğin ayrımlaşması kavramının, cinsel doyum ve duyguları ifade etme kavramları ile potansiyel ilişkilerinin araştırılması sağlanacaktır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini Türkiye'de yaşayan ve medeni durumu evli olan bireyler oluşturmaktadır. Bu araştırmaya toplamda 396 birey katılım göstermiştir. Bu bireylerin 196 (%19,5) kadın ve 200 (% 50,5) erkek bireylerden oluşmaktadır. Katılımcı grubunun içerisinde birbiri ile evli olan bireyler bulunmamaktadır. Ayrıca bireylerin hepsi bu araştırmaya gönüllü olarak katılmışlardır. Araştırmada kişisel bilgi formu, Benliğin Ayrımlaşması Ölçeği (BAÖ), Duyguları İfade Ölçeği (DİÖ) ve Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği kullanılmıştır. Veriler çevrimiçi olarak 04.01.2023 ile 29.04.2023 tarihleri arasında evli bireylerden toplanmıştır. Verilerin analizi SPSS 26 paket programı aracılığı ile gerçekleştirilmiştir**.** Verilerin istatistiksel analizinde değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi, aracılık etkisini belirlemek için AMOS kullanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Elde edilen bulgulara göre; benlik ayrımlaşması ile duyguları ifade etme arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişkinin olduğu, benlik ayrımlaşması ile kadın cinsel doyum arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ve benlik ayrımlaşması ile erkek cinsel doyumla arasında negatif yönlü orta bir ilişki görülmüştür. Diğer bir ifade ile cinsel ilişki işlevinde ve niteliğinde kadın ve erkeklerin bildirdikleri bozulma azaldıkça benlik ayrımlaşması artmaktadır. Duyguları ifade etme ile erkek cinsel doyum arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki, kadın cinsel doyumla negatif yönlü orta düzey bir ilişki belirlenmiştir. Diğer bir ifade ile benlik ayrımlaşması puan ortalamaları artış gösterdiğinde duyguları ifade etme puan ortalamaları da artış göstermektedir. Bununla birlikte benlik ayrımlaşması puan ortalamaları artış gösterdiğinde duyguları ifade etme puan ortalamaları da artış göstermektedir ve cinsel ilişki işlevinde ve niteliğinde kadın ve erkeklerin bildirdikleri bozulma arttıkça duygusal ifadeleri azalmaktadır. Benlik ayrımlaşması ile cinsel doyum ilişkisinde duyguları ifade etmenin aracı rolü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Benliğin ayrımlaşması, cinsel doyum, duyguları ifade etme

EĞİTİMİN VE BECERİLERİN GELECEĞİ 2030'UN NERESİNDEYİZ

Prof. Dr.Dündar YENER

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
dndryener@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-7605-0969

Ramazan Ziya YAMAÇ

Rize Bahçeşehir Koleji
ramazanziya@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-7770-7798

Özet

Eğitim tarihler boyunca içerisinde bulunan toplum, ekonomik yapı, bilgi ve teknolojik ilerlemeler gibi alanlardan etkilenmiştir. Tarım toplumlarında usta çırak ilişkisinin olduğu devirler, Sanayi Devrimi ve sonrasındaki gelişmelerle ülkeler eğitim politikalarında güncellemeler yaparak hem toplumun hem de endüstrinin ihtiyacı olan bireylerin yetiştirilmesi planlanmıştır. İlerleyen yıllarda bilgi ve teknolojide hızlı bir şekilde meydana gelen artış ile öğretim programlarında teknolojinin bilginin öğrenilmesinde kullanımı göze çarpmaktadır. Tüm bu süreçler dikkate alındığın 21.yy. becerileri için öğrenme ortaklığı ortaya konulmuştur. Üç ana başlık ve on bir alt başlıktan oluşan becerilerde nelerin, nasıl ve ne ölçüde kazandırılması gerektiği belirlenerek 21.yy. öğrenme standartları geliştirilmiştir.

21.yy. beceri "Big-E Problems" adı verilen "Büyük Dünya Sorunları" olarak adlandırılan sorunların çözümüne yönelik olarak ortaya çıkmıştır. Bu sorunların çözümü için öne çıkan beş temel unsur ise eğitim (**E**ducation), ekonomi (**E**conomy), enerji (**E**nergy), çevre (**E**nvironment) ve eşitlik (**E**quity) olarak belirlenmiştir. Küresel sorunlara çözüm bulmak için 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı, "3Rs X 7Cs" formülünü geliştirmiştir, bu da 21. yüzyıl becerilerini ortaya koymaktadır. "3R" olarak ifade edilen beceriler, okuma (**R**eading), yazma (W**r**iting) ve aritmetik (A**r**ithmetic) becerilerini içermektedir. Bunlar temel beceriler olup, bireylerin temel bilgi ve iletişim araçlarını kullanma yeteneklerini ifade eder. "7 Cs" ise sorunların çözümünde gerekli becerileri ifade etmektedir. Bunlar, eleştirel düşünme ve problem çözme (Critical thinking and problem solving), iletişim, bilgi ve medya okuryazarlığı (Communications, information and medialiteracy), iş birliği, takım çalışması ve liderlik (Collaboration, teamwork and leadership), yaratıcılık ve yenilik (Creativity and innovation), hesaplama ve bilgi-iletişim teknolojileri okuryazarlığı (Computing and ICT literacy), kişisel kariyer ve öğrenme süreçleri (Career and learning self-reliance) ve farklı kültürleri anlama (Cross-Cultural understanding) becerilerinden oluşturmaktadır (Trilling & Fadel, 2009). Bu dönemde yapılan çalışmalar 21.yy.ın eğitim felsefesinin pragmatik, teknolojiyi etkin kullanan, uygulamaya dayalı becerilerin gerektiğini belirtmişlerdir.

21.yy.da yapıla bu çalışmaların etkisinde OECD tarafından "Future of Education and Skills 2030" isimli planda bireylerin sahip olması gereken becerileri ifade etmiştir. Bilgi, beceri, tutum ve değerlerin etrafında herhangi bir olay karşısında tahminler yürüterek, tahminlerinden yola çıkarak uygulamaya geçmek ve sonrasında kazanmış olduğu becerileri yeni durumlara yansıtabilmeyi planlamaktadır. OECD'nin öğrenme pusulası adını vermiş olduğu bu pusulada yukarıda ifade edilen durum beklenti (**A**nticipation), Uygulama (**A**ction) ve yansıtma (**R**eflection) döngüsünde bireylerin yeni değerler oluşturması, gerilimleri ve ikilemleri çözüme ulaştırmaları, sorumluluk almaları ve transfer edilebilir yetkinliklere dönüştürebilmeleri istenmektedir. Öğrenme döngüsü ve süreçlere dikkat edildiğinde OECD tarafından ortaya konulan çalışma maddi olarak bireylerin sadece gelişmesini

değil; bireysel ve toplumsal refaha ulaşabilmelerini, fiziki ve mental sağlıklarını koruyabilmelerini, gelişen bilgi ve teknoloji içerisinde hangi verinin, bilginin kullanılabilir olması gerektiğini belirlemeyi amaçlamaktadır.

21.yy.da yeni becerilerin elde edilmesi ve PISA sınavı gibi okuma, matematik ve fen bilimleri ve okuryazarlığı çıktıları olan OECD tarafından ortaya konulan öğrenme pusulasının ülkelerin eğitim ve öğretim programlarında düzenlemelerin yapılmasını sağlayacağı söylenebilir. Bu bağlamda "Future of Education and Skills 2030" ve Öğrenme Pusulası alanında yapılan çalışmaların incelenmesi ülkeler açısından çıkarım yapılmasını kolaylaştıracaktır. Bu sebeple çalışmamızda OECD tarafından hazırlanan planlama kapsamında yapılan çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır.

Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılarak gerçekleştirilen araştırmada verilerin toplanması amacıyla Google Scholar üzerinde "Eğitim 2030", "Future of Education and Skills 2030" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Elde edilen makaleler içerik analizi ile incelendiğinde makalelerde becerilerin öğretilmesinde kullanılacak yöntemlerden ziyade bu çalışmaların ne olduğu, öğretim planlarını düzenleyen bireylerin neler yapması gerektiği şeklinde çıkarımlar yapılabilir. Geliştirilen planlar ve yapılan çalışmalara bakıldığında bireylerin 21.yy. becerilerinin belirlenmesinde kullanılan büyük dünya problemlerinin çözümü için kullanılan eleştirel düşünme, üst düzey düşünme, proje üretebilme, problem tabanlı öğrenme, bilgi ve teknolojinin etkin ve verimli kullanılması üzerinde durulduğu görülmektedir. Ayrıca tüm çalışmaların Birleşmiş Milletler tarafından ortaya konulan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile paralellik gösterdiği ifade edilebilir. Ancak yurtdışında bazı ülkelerin 2030 çalışmaları yaptığı görülse de ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığının 2023 eğitim vizyonu dışında bir çalışması ile karşılaşılamamıştır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim 2030, OECD, Öğrenme Pusulası.

EBEVEYN ÇOCUK İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA ÇOCUKLARIN PROBLEMLİ TEKNOLOJİ KULLANIMI VE ANKSİYETE DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Mehmet Nur TUĞLUK

Yıldız Teknik Üniversitesi
mntugluk@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-2007-5942

Elif KURBAN

Yıldız Teknik Üniversitesi
elifakkayae@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-6420-4430

Özet

Giriş ve Problem Durumu

Bu çalışma ebeveyn çocuk ilişkisi bağlamında çocukların problemli teknoloji kullanımı ve anksiyete düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın temel amacı "Ebeveyn çocuk ilişkisi bağlamında çocukların problemli teknoloji kullanımı ve anksiyete düzeyleri arasında ilişki var mıdır, varsa bu ilişkinin yönü ve düzeyi nedir?" sorusunu cevaplandırmaktır. Bu problem kapsamında aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmıştır:

1. Ebeveyn çocuk ilişkisi, okul öncesi dönemde problemli teknoloji kullanımı ve okul öncesi dönemde anksiyete; ebeveynin cinsiyetine, yaşına, eğitim düzeyine, çalışma durumuna, mesleğine, hanedeki gelir düzeyine, çocuk sayısına, teknolojik alet sayısına, çocuğun teknolojik aletlerle gün içinde geçirdiği süreye ve ebeveynin çocuğu ile gün içinde geçirdiği süreye göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Ebeveyn çocuk ilişkisi ile okul öncesi dönemde problemli teknoloji kullanımı ve okul öncesi dönemde anksiyete arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
3. Ebeveyn çocuk ilişkisi okul öncesi dönemde problemli teknoloji kullanımını yordamakta mıdır?
4. Ebeveyn çocuk ilişkisi okul öncesi dönemde anksiyete düzeylerini yordamakta mıdır?
5. Okul öncesi dönemde problemli teknoloji kullanımı çocukların anksiyete düzeylerini yordamakta mıdır?

Yöntem

Ebeveyn çocuk ilişkisi bağlamında çocukların problemli teknoloji kullanımı ve anksiyete düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeline uygun olarak yürütülmüştür. Nicel araştırma; gözlemlenebilen, ölçülebilen ve sayısal verilere dönüştürülebilen olgular ve olaylar üzerinden yapılan bir araştırma türüdür (Akman, 2014). Tarama araştırmaları,

evreni temsil edecek şekilde farklı örneklem gruplarından toplanan verileri tek bir seferde sunabilme imkanı sağlar. Genel tarama modellerinden birisi olan ilişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi ve nedensel ilişkiler hakkında ipuçları sunabilmektedir (Büyüköztürk, 2019; Karasar, 2016). Bu araştırmanın evrenini, 2022-2023 eğitim öğretim döneminde Kocaeli ilinde bulunan resmi bağımsız anaokulları ve ilkokullar içerisinde yer alan resmi anasınıflarındaki 48-72 aylık 315 çocuk ve ebeveynlerinden oluşmaktadır. Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme, bir araştırmanın amacına uygun olarak örneklemde yer alan farklı durumların çeşitliliğini en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk, 2019). Bu bağlamda farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okullardan verilerin toplanması maksimum örneklemeye uygundur. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan "Genel Bilgi Formu" Aytaç, Çen ve Yüceol (2018) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği" Konca, Akbulut ve Baltacı (2022) tarafından geliştirilen "Çocuklar İçin Problemli Teknoloji Kullanımı Ölçeği" Şahin (2020) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Okul Öncesi Çocuklarda Anksiyete (Kaygı) Ölçeği" kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında Aralık 2022 - Nisan 2023 tarihleri aralığında veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Veri toplama işlemi tamamlandıktan sonra dağıtılan tüm veri toplama araçları incelenmiş, eksik bilgi içeren veri setleri çıkarılarak, 315 veri araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Elde edilen veriler uygun istatistik paket programına aktarılmıştır ve verilerin analizi hala devam etmekedir.

Sonuç

Veri analizi tamamlandıktan sonra araştırmanın sonuçları kongrede paylaşılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Ebeveyn-çocuk ilişkisi, problemli teknoloji kullanımı, anksiyete, okul öncesi dönem

INFLUENCER TAKİPÇİLERİNDE BEDEN ALGISI İLE BEĞENİLME ARZUSU ARASINDAKİ İLİŞKİDE SOSYAL ETKİNİN ARACI ROLÜ

Merve BURAL
İstanbul Aydın Üniversitesi
mervebural@outlook.com

Prof. Dr. Erkan IŞIK
İstanbul Aydın Üniversitesi
erkanisik@aydin.edu.tr

Özet

Giriş ve Problem Durumu

Günümüzde teknolojinin hızla ilerlemesi ile internet çağımızın en çok kullanılan ve etkili görülen iletişim aracı olmuştur. İnternetin yaygınlaşmasıyla bir takım alışkanlıklarımız değişmeye başlamış be hayatımıza güncel kavramlar dâhil olmaya başlamıştır (Kıran vd., 2019). Bu kavramların başında sosyal medya gelmektedir. Sosyal medya bireylerin hem izleyici olduğu hem de aktif olduğu bir platformdur. Bireyler diğer insanların yaşamlarına şahit olurken aynı zamanda kendi ürettikleri içerikler ile kendileri de bu mecraya dâhil olabilmektedirler (Özkök, 2019). Bu platformların yaygınlaşması ile kullananlar üzerinde etkisi de artmaktadır. Bu etkilerin ne şekilde ve ne ölçüde olacağı çalışmamızın yapı taşlarını oluşturmaktadır (İren,2019). Bu platformda ele alacağımız kullanıcılar tarafından bilirkişiler olan nitelendirilen influencer'lerdir. Influencer'ler kendi ilgi alanlarına göre farklı kitleler tarafından kabul görmüş kişilerdir. Beden kavramı kişinin kendi vücut görünüşüne olan daha içsel bir kavramdır, beden algısı ise kişinin bedeninin farklı bölümlerine dair duyduğu memnuniyeti veya yine bedenine dair memnuniyetsizliğidir (Kurtyiğit, 2020). Beğenilme arzusu, bireylerin, hakkımızda olumlu fikirleri, bireyin çevresi tarafından beğenilmesi için bıraktığı olumlu izlenim durumudur (Güvenç, 2022). Bireylerin birbirinden ayrı değerlendirildikleri zaman farklı oldukları görülmektedir. Bunun sebebi ise her bireyin ayrı tutum ve arzuları olmasıdır. Topluma daha fazla karışan ve daha fazla yer almaya başlayan bireylerin bu farklılıkları uyma güdüsü ile azabilmektedir. Bireylerin yalnızken farklı toplum içinde farklı eylemler göstermesi ile beraber sosyal etki kavramı ile karşılaşmaktayız (Çalışkan, 2019).

Bireyler veya gruplar sosyal etkiden pek çok mana da etkilenebilmektedirler. Bu günlük yaşam tarzından aktivitelere, estetikten güzellik algısına, kişinin benlik algısından modaya kazan uzanmaktadır. (Çalışkan, 2019). Bireyler bu platformlarda benliklerinden uzaklaşabilmekte, diğer bireylere daha güzel, daha kültürlü, görünmeye çalışmaktadırlar (Sayar, 2017). Yapılan çalışmaları incelediğimizde bireylerin bu kişilerden etkilendikleri ve dış görünüşlerine bu yönde estetik operasyonlarda bulundukları, tek tip bir güzellik anlayışının yaygınlaştığı ve takipçi kitlenin kusursuz fotoğraflar karşısında kendi bedenlerine dair memnuniyetsizliklerinin arttığı görülmüştür. Aynı zamanda yapılan çalışmalarda sosyal medyanın yaygınlaşması ile beraber bu insanların daha görünür hale gelmesi de bireylerin beden algıları ve beden memnuniyetsizliklerini arttırır yönde olduğu görülmüştür. Bu bağlamda yapılan bu çalışmada araştırmanın konusunu Influencer takipçilerinde beğenilme arzusu ile beden algısı arasındaki ilişkide sosyal etkinin aracı rolü oluşturmaktadır.

Yöntem.

Araştırmanın katılımcı grubunu Türkiye'de yaşayan, 18 yaşını doldurmuş ve en az bir influencer takip eden bireyler oluşturmuştur. Katılımcıların katılımında gönüllülük esası temel alınmıştır. Türkiye'de yaşayan İnfluencer takipçileri arasından kartopu yöntemiyle 392 kişiye ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak, Kişisel Bilgi Formu, Vücut Algısı Ölçeği, Beğenilme Arzusu Ölçeği ve Sosyal Etki Ölçeği kullanılmıştır. İlişki durumu için Pearson Korelasyon analizi SPSS 22. Versiyonu kullanılarak yapılmıştır. Influencer takipçileri üzerindeki vücut algısı ile beğenilme arzusu ilişkisinde sosyal etkinin aracı rolünü incelemek amacıyla olup olmadığını tespit etmek için Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) Amos 22 programıyla yapılmıştır.

Bulgular

Çalışma sonucunda yapılan analizlere göre, ınfluencer takipçileri üzerindeki vücut algısı ile beğenilme arzusu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu (r= -0,310 p<0,01) vücut algısı ile sosyal etki arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu (r= -0,154 p<0,01), beğenilme arzusu ile sosyal etki arasında ise pozitif yönlü anlamlı ve önemli derecede bir ilişki olduğu (r= 0,587 p<0,01) saptanmıştır. Vücut algısının beğenilme arzusuna direkt etkisi (β=0.310; p<.005) iken sosyal etki aracı değişken olarak modele dahil edildiğinde düştüğü görülmektedir (β=-0,231; p<.005). Buna göre Influencer takipçileri üzerindeki sosyal etki vücut algısı ile beğenilme arzusu arasındaki ilişkiye kısmı aracılık ettiği sonucuna erişilmiştir.

Sonuç

Araştırmanın amacına yönelik bulgular incelendiğinde, göre vücut algısı arttıkça beğenilme arzusu ile sosyal etkinin azalacağı söylenebilmektedir. Beğenilme arzusunun artması halinde ise sosyal etkinin de artacağından bahsedilebilmektedir. Oluşturulan aracılık modelinde ınfluencer takipçileri üzerindeki sosyal etki durumunun beğenilme arzusuna etkisi %27,2 iken beden algısının beğenilme arzusuna doğrudan etkisinin %72,8 olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Influencer, Beden Algısı, Beğenilme Arzusu, Sosyal Etki

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BİLİŞSEL ESNEKLİK, ÖZ-ANLAYIŞ VE YILMAZLIKLARI İLE KARİYER STRESLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Zeynep YALÇIN
Yıldız Teknik Üniversitesi
yalcinzeynep172@gmail.com

Doç. Dr. Ceymi DOENYAS
Yıldız Teknik Üniversitesi
ceymi@yildiz.edu.tr

Özet

Giriş ve Problem Durumu: Kariyer yaşamın sadece belli bir dönemini kapsamaz aksine pek çok olayı ve etkiyi içinde barındıran uzun bir süreçtir. Bu nedenle de birçok zorluğu beraberinde getiren sancılı bir dönem olabilmektedir. Kariyer sürecinin bu zorlukları karşısında her birey farklı düzeyde, farklı stres tepkisi ortaya koyabilmekte ve bu zorlanmayla farklı şekilde baş etme yolları geliştirebilmektedir (Özkan, 2020).

Özellikle ülkemizde girdikleri sınav sonucunda meslek seçimini yapan üniversite öğrencileri; kariyer hedefi oluşturma, iş bulma, mesleğinde hangi alanda kendini gösterebileceği yönünde pek çok stres verici sorunla üniversite yıllarında sıklıkla karşılaşmaktadır. Ancak literatür tarandığında kariyer stresi değişkeniyle yapılan çalışmaların sayısının azlığı göze çarpmıştır. Yapılan araştırmaların öneriler kısmına bakıldığında ise kariyer stresini daha iyi açıklayabilmek adına farklı değişkenlerle araştırmalara devam edilmesinin önerildiği görülmüştür (Özkan, 2020). Literatür incelendiğinde bu dört değişkeni birlikte ele alan başka bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu değişkenleri birlikte inceleyerek yapılan çalışmanın kariyer stresine yönelik literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Araştırmada kariyer stresi ile ilişkisi araştırılan bilişsel esneklik, öz-anlayış ve yılmazlık değişkenlerinin tanımlarına bakacak olursak;Bilişsel esneklik, zor durumları kontrol edilebilir olarak algılamak, insan davranışları ve hayattaki olaylar için farklı alternatif açıklamalar düşünebilmek ve zor durumlara farklı alternatif çözümler üretebilmeyi içeren bir beceri olarak tanımlanır (Dennis & Vander Wal, 2010).Bireyin yaşamındaki olumsuz durumlar karşısında hissettiği yıkıcı etkiye rağmen tekrar kendini toparlama potansiyeline sahip olması yılmazlık olarak tanımlanmaktadır (Ünüvar, 2012). Öz-anlayış, bireyin acısı karşısında nazikliği, şefkati, açıklığı, duyarlılığı kendine göstermesi; yapmış olduğu yanlışlarda kendine affedici tutum sergilemesi ve yargılayıcı olmadan başarısızlık, yetersizliklerini görebilmesi, yaşadığı zorlu yaşantıların insanlığın ortak deneyimi olduğunu anlaması, bulunduğu anı koşulsuz kabullenebilmesi olarak tanımlanmaktadır (Özyeşil, 2011).

Yöntem: Araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin bilişsel esneklik, öz-anlayış ve yılmazlıkları ile kariyer stresleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu nedenle araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle ulaşılan 402 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem grubunu oluşturan katılımcıların 298'i (%74,1) kadın, 104'ü (25,8) erkektir. Katılımcıların 227'si (%56,4) lisans öğrencisi, 138'i (%34,3) yüksek lisans öğrencisi, 37'si (%9,2) ise doktora öğrencisidir. Katılımcılar araştırmaya çevrimiçi form aracılığıyla davet edilmişlerdir. Araştırmanın verileri Demografik Bilgi Formu, Özden ve Sertel Berk (2017) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Kariyer Stresi Ölçeği, Gürgan (2006) tarafından geliştirilen Yılmazlık Ölçeği, Gülüm ve Dağ (2012) tarafından uyarlanan Bilişsel Esneklik Envanteri, Deniz, Kesici ve Sümer (2008) tarafından uyarlanan Öz-Anlayış Ölçeği ile elde edilmiştir. Elde edilen verilerin analizi için SPSS programında Mann Whitney U Testi, Spearman Korelasyon Analizi ve Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi uygulanmıştır.

Bulgular: Üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeyinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını sınamak için yapılan Mann Whitney U Testi sonucuna göre kadın öğrencilerin kariyer stresi puan ortalamaları ile erkek öğrencilerin kariyer stresi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir (U=13590; p>0,05).

Üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeylerinin eğitim düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan Mann Whitney U Testi sonucuna göre eğitim düzeyini lisans olarak belirten bireylerin kariyer stresi puan ortalaması ile lisansüstü (yüksek lisans, doktora) olarak belirten bireylerin kariyer stresi puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir (U=19386; p>0,05).

Üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeyleri ile bilişsel esneklik düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını sınamak için yapılan Spearman Korelasyon Analizi sonucuna göre öğrencilerin kariyer stresi düzeyleri ile bilişsel esneklik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü ve zayıf bir ilişki gözlenmiştir (r=0,387;p<0,001).

Üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeyleri ile öz-anlayış düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını sınamak için yapılan Spearman Korelasyon Analizi sonucuna göre bireylerin kariyer stresi düzeyleri ile öz-anlayış düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü ve zayıf bir ilişki gözlenmiştir (r=-0,440;p<0,001).

Üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeyleri ile yılmazlık düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını sınamak için yapılan Spearman Korelasyon Analizi sonucuna göre bireylerin kariyer stresi düzeyleri ile yılmazlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü ve orta kuvvette bir ilişki gözlenmiştir (r=-0,531;p<0,001).

Bilişsel Esneklik Envanteri, Öz-Anlayış Ölçeği ve Yılmazlık Ölçeği puanlarının Kariyer Stresi puanı üzerinde açıklayıcı etkisinin olup olmadığının sınanması için yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucunda Öz-Anlayış Ölçeği puanlarının (t(398)=-3,04;p<0,01) ve Yılmazlık Ölçeği puanlarının (t(398)=-7,36;p<0,001) istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir. Modelin anlamlılığını sınamak için yapılan F Testi sonucuna göre (F(3,398)=84,67;p<0,001) modelin genelinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,294 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre Kariyer Stresi Ölçeği puanının %29'u modele alınan değişkenler tarafından açıklanmaktadır.

Sonuç: Bu araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeylerinin cinsiyete (kadın, erkek) göre anlamlı bir fark oluşturmadığı bulunmuştur. Literatüre bakıldığında ise bu sonucu destekleyen ve desteklemeyen çalışmaların olduğu görülmektedir. Altan ve Tarsuslu'nun (2019) üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeylerinin belirlenmesi isimli araştırmasında kariyer stresi düzeyinin cinsiyete göre farklılaştığı, kadınların kariyer stresinin erkeklerden daha fazla olduğu görülürken, Özkan'ın (2020) çalışmasında da bu araştırmada olduğu gibi cinsiyetin kariyer stresi düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

Bu araştırmanın bir başka sonucu üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeylerinin eğitim düzeylerine (lisans/lisanüstü) göre farklılaşmadığıdır. Literatüre bakıldığında; Özkan'ın (2020) çalışmasında da üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeyleri okudukları sınıfa göre gruplar arasında anlamlı farklılık oluşturmamıştır. Aynı şekilde Gündoğdu'nun (2021) araştırmasında da kariyer stresi toplam puanının sınıf düzeyine göre anlamlı fark oluşturmadığı görülmüştür. Sonuçların araştırmanın bu bulgusunu destekler nitelikte olduğunu söyleyebiliriz.

Üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeyleri ile bilişsel esneklik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, pozitif yönlü, zayıf bir ilişki vardır. Bu sonuca göre kariyer stresi arttıkça bilişsel esneklik de artmaktadır. Literatürde kariyer stresi ve bilişsel esneklik arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen çalışma bulunamamıştır ancak Turan vd.'nin (2019) hemşirelik öğrencilerinin stres durumları ile bilişsel esneklik düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarının sonucunda bu araştırmanın bulgusuna ters olarak algılanan stres düzeyi ile bilişsel esneklik düzeyi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Demirtaş'ın (2019) üniversite öğrencilerinde bilişsel esneklik, özdüzenleme ve stresle başa çıkma stratejileri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasının sonucunda bilişsel esneklik ile çözüme dönük başa çıkma arasında orta düzeyde pozitif yönde, duygusal başa çıkma arasında orta düzeyde negatif yönde ilişki bulunurken kaçınmacı başa çıkma stratejisi

arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu bilgiler ışığında bilişsel esneklik ile kariyer stresi arasında pozitif yönlü ilişkinin çıkmasında bireylerin stresle başa çıkma stratejilerini etkin kullanıyor olması örneğin çözüme dönük başa çıkma stratejisi kullanıyor olması etkili olmuş olabilir.

Üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeyleri ile öz-anlayış düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü ve zayıf bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre kariyer stresi arttıkça öz-anlayış azalmaktadır. Literatürde bu iki değişkeni doğrudan inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır ancak Deniz ve Sümer'in (2010) çalışmasında öz-anlayış düzeyi yüksek üniversite öğrencilerin stres düzeylerinin düşük olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Mevcut araştırma bulgusunun literatürle tutarlı olduğunu söyleyebiliriz.

Üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeyleri ile yılmazlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğrusal, negatif yönlü ve orta kuvvette bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre kariyer stresi puanları arttıkça yılmazlık puanları azalır. Literatür incelendiğinde; Özkan'ın (2020) çalışmasında da üniversite öğrencilerinin kariyer stresleri ile yılmazlıkları arasında da negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla bu bulgunun da literatürle tutarlı olduğunu söyleyebiliriz.Son olarak Öz-Anlayış Ölçeği puanları ve Yılmazlık Ölçeği puanlarının Kariyer Stresi puanlarını yordarken Bilişsel Esneklik Ölçeği puanının ise kariyer stresini yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kariyer Stresi Ölçeği puanının %29'u modele alınan değişkenler tarafından açıklanmaktadır. Bu sonuçlardan yola çıkarak psikolojik danışmanların kariyer stresinin yordayıcıları olarak bulunan yılmazlık ve öz-anlayış değişkenlerine yönelik müdahale programı oluşturmaları, öğrencilerin kariyer streslerinin azalmasında yardımcı olabileceği düşünülebilir. Ayrıca araştırmacıların kariyer stresini yordayıcı olabilecek farklı değişkenlerle araştırmalara devam etmesi kariyer stresine etki eden diğer faktörlerin açıklanmasında etkili olabilir ve kariyer stresi ile bilişsel esnekliğin arasındaki anlamlı, pozitif yönlü ilişkinin sebepleri daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilir.

Anahtar Sözcükler: Bilişsel Esneklik, Öz-Anlayış, Yılmazlık, Kariyer Stresi

TÜRKÇE DERSLERİNDE İŞLENEN TEMALAR ÜZERİNE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Dr. Atilla DİLEKÇİ
Bolu Ölçme Değerlendirme Merkezi
dilekciatilla@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-5393-9570

Özet

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda erdemler, millî kültürümüz, millî mücadele ve Atatürk, birey ve toplum, okuma kültürü, iletişim, hak ve özgürlükler, kişisel gelişim, bilim ve teknoloji, sağlık ve spor, zaman ve mekân, duygular, doğa ve evren, sanat, vatandaşlık, çocuk dünyası temaları yer almaktadır. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda belirtilen temalardan 8'i Türkçe ders kitaplarında yer almaktadır. 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında erdemler, millî kültürümüz, millî mücadele ve Atatürk temaları zorunlu olarak yer almakta ve bu temalar kapsamında 4 metin işlenmektedir. Bu araştırmada Türkçe öğretmenlerinin Türkçe dersi öğretim programlarındaki temaların niceliği ve niteliğine yönelik görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma durum çalışmasına göre yapılmıştır. 18 Türkçe öğretmenine 4 sorudan oluşan görüşme formundaki sorular yöneltilmiştir. Çalışma grubundan elde edilen verilerin içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlere göre Türkçe dersi öğretim programındaki temalar yeterli ve kapsayıcıdır. Öğretmenler öğrencilere değer aktarımının daha etkili yapılabilmesi için erdemler temasının alt başlıklarının Türkçe dersi öğretim programına birer tema olarak eklenebileceğini ifade etmiştir. Ayrıca görgü ve nezaket, edebi sanatlar ve iktisat temalarının öğretim programlarında yer almasını önermişlerdir. Öğretmenlerin çoğu ders kitaplarında işlenen tema sayısının yeterli olduğunu, öğretmenlerin bir kısmı ders kitaplarında işlenen tema sayısının artırılması gerektiğini belirtmiştir. Türkçe derslerinde işlenen tema sayısının artırılmasını talep eden öğretmenler her bir tema kapsamında işlenen metin sayısının azaltılarak ders kitabına yeni temalar eklenebileceği ve bunlara yönelik metinlerin yer alabileceğini ifade etmiştir. 5 ve 6. sınıflarda 6 Türkçe ders saati, 7 ve 8. sınıflarda 5 Türkçe ders saati olduğu dikkate alınarak sınıf düzeylerine göre işlenen tema sayısının belirlenebileceği bulgulanmıştır. Araştırmada ders kitaplarında yer alan zorunlu temaların ahlaki ve kültürel unsurların aktarılması ve Millî bilinç oluşturulması bakımından doğru bir uygulama olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler görgü ve nezaket, evrensel değerler, hak ve özgürlükler, bilim ve teknoloji, çocuk dünyası, kişisel gelişim ve okuma kültürü temalarının Türkçe dersinde işlenmesi gereken zorunlu temalar olmasını önermişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Tema, Zorunlu tema, Türkçe dersi öğretim programındaki temalar

TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Atilla DİLEKÇİ

Bolu Ölçme Değerlendirme Merkezi

dilekciatilla@gmail.com

Orcid ID: 0000-0001-5393-9570

Özet

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na uygun olarak Türkçe ders kitaplarında 24 okuma ve 8 dinleme/izleme metni yer almaktadır. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda metin türleri bilgilendirici, hikâye edici, şiir olmak üzere 3 ana biçim altında toplanmıştır. Bilgilendirici metin türleri olarak anı, biyografiler, otobiyografiler, blog, dilekçe, broşür, e-posta, günlük, haber metni, reklam, kartpostal, kılavuzlar, gezi yazısı, makale, fıkra, söyleşi, deneme, mektup, özlü sözler ve sosyal medya mesajları yer almaktadır. Hikâye edici metin türleri arasında çizgi roman, fabl, hikâye, karikatür, masal, efsane, destan, mizahi fıkra, roman ve tiyatro vardır. Ortaokul düzeyinde şiir ana biçimi altında şarkı, türkü ve şiir türleri yer almıştır. Metin türlerinin metin biçimlerine dengeli dağılması esas alınmıştır. Belirtilen metin sayıları içinde kalmak kaydıyla hangi temada, hangi metin türlerinin yer alacağı ders kitabı yazarlarının tercihine bağlıdır. Bu araştırmada Türkçe öğretmenlerinin Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin sayısı ve edebi tür dağılımına ilişkin görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bunun yanında okuma ve dinleme metin sayısının yeterliliği hakkında görüşleri de belirlenmiştir. Araştırma durum çalışmasına göre yapılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesine göre çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubunda 20 Türkçe öğretmeni yer almıştır. Çalışma grubundaki öğretmenlere araştırma konusuna ilişkin 3 sorudan oluşan görüşme formundaki sorular yöneltilmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlere göre ders kitaplarındaki metin sayısının yeterli olduğu, okuma ve dinleme/izleme metin sayı ve dağılımının program kazanımlarının işlenmesi için yeterli olduğu belirlenmiştir. Bir kısım öğretmenin okuma metin sayısının artırılmasını ve dinleme metin sayısının aynı bırakılmasını önerdikleri bulgulanmıştır. Türkçe ders kitaplarındaki metin türü dağılımı konusunda öğretmenlerin yarısı tür dağılımının uygun olduğunu, diğer yarısı bazı metin türlerinin kitaplarda daha fazla yer alması gerektiğini ifade etmiştir. Öğretmenler ders kitaplarında şiir ve hikâye türlerindeki metinlerin daha çok olmasını önermiştir. Öğretmenlere göre ders kitaplarında deneme, makale, köşe yazısı ve sohbet gibi düşünce yazılarının yer alması öğrencilerin düşünme ve iletişim becerilerini geliştirecektir. Bir temada yer alan metin türleri benzer olabilmekte ve bu türler arka arkaya işlenebilmektedir. Her temada en az üç farklı metin türünün olması tür öğretimini destekleyecektir. Türkçe ders kitaplarında 5 ve 6. sınıflarda hikâye edici türlerin yoğunluklu olması, 7 ve 8. sınıflarda bilgilendirici metin türlerinin daha sık yer alması öğrencilerin dil ve bilişsel gelişimleri için daha yararlı olacaktır.

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN TANILANMASINDA KULLANILAN TESTLER

Mehmet Sena ATAŞ

dr.atasmehmet@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-2041-1523

Özet

Basit bir ifadeyle özel yetenekli öğrenciler, belirli bir alanda akranlarına göre üstün performans sergileyen kişiler olarak ifade edilebilir. Günümüzde Özel yetenekli öğrencilerin belirlenmesi, araştırmacıların, ailelerin, eğitimcilerin yoğun ilgi gösterdiği bir konu haline gelmiştir. Bir öğrenciyi özel yetenekli olarak tanımlamak için hangi değişkenlerin dikkate alınması gerektiği ve ayrıca bu değişkenlerin nasıl ölçülmesi gerektiği konusunda küresel çapta hala kesin bir ölçek ve kesin anlaşma olmamasına karşın bir takım testler ve ölçekler geliştirilmiştir. Bu çalışmada dünya çapında ve Türkiye'de özel yetenekli öğrencilerin belirlenmesinde kullanılan zekâ testleri ve bu testlerin özellikleri ortaya çıkarma amaçlanmıştır. Özel yetenekli bireylerin tanılanmasında kullanılan testlerin araştırılmasıyla; özel yeteneklilerin tanılanmasındaki mevcut durumun ortaya konulması ve ileride yapılacak benzer çalışmalara yönelik ipucu vermesi açısından bu çalışma alana katkı sağlayabilir. Çalışmada alanyazın taraması yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yönteminden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada verilerin toplanması amacıyla belge (doküman) tarama yöntemi kullanılmıştır. Veriler Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tez veri tabanı, Google Akademik, Google Scholar, ulaşılan basılı kaynaklar ve özel yeteneklilere yönelik yapılmış kongre özet kitaplarından elde edilmiştir. Çalışmada YÖK tez veri tabanında, Google Scholar, Google Akademik ve Google arama motorunda öncelikle özel yetenek, özel yeteneklilerin tanılanması, özel yeteneklilerin tanılanmasında kullanılan testler, tanılama testleri şeklinde anahtar kavramlar tek tek veya farklı kombinasyonlar halinde kullanılarak tarama yapılmıştır. Bu tarama sonucunda araştırmalara, raporlara ve makalelere ulaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca yaygın olarak bilinen zekâ testlerinden olan "Stanford Binet Zekâ Testi", "Wechsler Zekâ Ölçeği", "Woodcock-Johnson" ve "Kaufman Kısa Zekâ Testi," isimleri de bahsedilen arama motorlarında yazılarak tarama yapılmış ve böylelikle kullanılan zekâ testleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Alan taramasında özel yeteneklileri tanılamada kullanılan en yaygın zekâ testlerinin (ölçekleri); Stanford Binet Zekâ Testi (SB-5), Wecshler zekâ testi (WISC-V), Woodcock-Johnson-IV bilişsel yetenekler testi (WJ IV COG), Raven İlerlemeli Matrisler Testi (RSIMT), Kaufman Kısa Zekâ Testi (KBIT2), Beta III sözel olmayan zekâ testi, Cattell kültürden bağımsız zekâ testi, Cognitive Assessment System (Bilişsel değerlendirme sistemi) 2 (CAS 2) , Reynolds bilişsel değerlendirme ölçeği-2 (RIAS-2) gibi testler olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca Türkiye'de özellikle Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) başta olmak üzere Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) ve bir takım kuruluşlar tarafından özel yeteneklileri tanılamak için kullanılan en yaygın ölçek ve testler ise Stanford Binet Zekâ Testi, Wechsler Çocuklar İçin Zekâ Ölçeği, Kaufman Kısa Zekâ Testi, Wechsler Sözel Olmayan Yetenek Testi, Wechsler Çocuklar İçin Zekâ testi ve Türkiye'nin ilk yerli zekâ ölçeği olan Anadolu-Sak Zekâ Ölçeği (ASİS) gibi testlerin olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Özel Yetenekli Öğrenciler, Zekâ testi, Özel yetenekli öğrencileri tanılama, özel yetenek

EBEVEYNLERİN SOSYAL BASKINLIK YÖNELİMİ İLE -60/72 AYLIK- ÇOCUKLARIN FARKLILIKLARA SAYGI TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Doç. Dr. Mehmet Nur TUĞLUK

Yıldız Teknik Üniversitesi / Okul Öncesi Eğitim

mntugluk@gmail.com

Orcid ID: 0000-0003-2007-5942

Rüveyda MENTEŞ

Yıldız Teknik Üniversitesi/ Okul Öncesi Eğitim

ruveydamentes@gmail.com

Orcid ID: 0009-0001-5374-9694

Özet

Bu araştırmanın amacı, ebeveynlerin sosyal baskınlık yönelimleri ile 60-72 aylık çocukların farklılıklara saygı tutumları arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir. Sosyal baskınlık yönelimi kavramı, insanların toplumda yer aldıkları konumların, güç, zenginlik ve sosyal prestij açısından üstünlük sağladığı ya da altında olduğu bir toplumsal yapıda, bireylerin bu yapıdaki hiyerarşiye uygun davranışlar sergileme eğilimini ifade etmektedir. Bu kavram, bireylerin toplumsal yapıya uyum sağlamak adına, çoğu zaman farkında olarak veya istemsiz olarak, üst sınıfların davranışlarını benimsemesi ve alt sınıflara karşı önyargılı tutumlar sergilemesi sonucunu doğurabilir (Tajfel, 1982). Farklılıklara saygı kavramı ise, bireylerin etnik, kültürel, cinsiyet, cinsel yönelim gibi farklılıklara sahip olan insanlara karşı, önyargılı veya ayrımcı tutumlar yerine, onların farklılıklarını kabul etme ve saygı gösterme eğilimini ifade etmektedir. Farklılıklara saygı kavramı, bireylerin kültürler arası iletişim ve iş birliği için önemli bir değerdir ve aynı zamanda toplumsal barış ve uyum açısından da önem taşımaktadır (Adams, Bell & Griffin (Edt.) 2007). Günümüzde, kültürel çeşitlilik giderek artmaktadır ve bu da farklı kültürel, cinsiyet ve etnik gruplara karşı tutumların önemini artırmaktadır. Bu nedenle, çocukların farklılıklara saygı gösterme yeteneklerini geliştirmek, toplumsal barış ve uyum için son derece önemlidir. Toplumsal çeşitlilikle ilgili konuların daha da önem kazandığı günümüzde, farklı kültürler ve gruplar arasındaki anlayışı artırarak, toplumsal uyum ve barış için; ebeveynlerin, çocukların farklılıklara saygı gösterme tutumlarını nasıl etkilediğini anlamak, eğitimcilerin ve ailelerin daha etkili bir şekilde çocuklarına bu konuda rehberlik etmelerine yardımcı olabilir.

Yöntem: Araştırma, sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel (korelasyon) tarama modeline göre tasarlanmıştır. Maksimum örnekleme yöntemi ile gönüllü olarak ulaşılan 60-72 aylık 350 çocuk ve ebeveynlerinden oluşan örneklem 2022-2023 akademik yılı ile sınırlandırılmıştır. Veri toplama aşamasında, ebeveynlerin ve çocukların kişisel ve demografik bilgilerini elde etmek için araştırmacı tarafından hazırlanan "Katılımcı Bilgi Formu"; Bağdat Deniz Kaynak ve arkadaşları tarafından Türkçeye uyarlanan "Yeni Sosyal Baskınlık Yönelimi Ölçeği" (Kaynak, Malatyalı & Hasta 2021); Mihrap Divrengi tarafından 2007 yılında geliştirilen "Farklılıklara Saygı Tutumu Ölçeği" kullanılmıştır (Ekmişoğlu, 2007).

Bulgular: Bulgular hala toplanma aşamasında olup ulaşılan veri henüz 270'tir.

Anahtar Sözcükler: Erken Çocukluk Dönemi, Sosyal Baskınlık, Farklılıklara Saygı

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ÖLÜM KAYGISI İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Hayri KOÇ

Necmettin Erbakan Üniversitesi

hayrikoc@erbakan.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-4589-8999

Özet

Giriş ve Problem Durumu

Ölüm kaygısı birçok insan için ortak bir deneyimdir ve ölümün kaçınılmazlığı ile ilişkili korku veya endişeyi ifade eder (Neimeyer & Van-Brunt, 1995). Ölüm doğal ve evrensel bir olgu olsa da, onu çevreleyen belirsizlik ve potansiyel olarak kalıcı doğası stres, korku ve huzursuzluk duygularına yol açabilir (Horwitz & Wakefield, 2012). Ölüm kaygısı, kaçınma davranışları, ölümle ilgili düşüncelerle meşgul olma veya davranış değişiklikleri gibi çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir (Firestone & Catlett, 2009). Ölüm kaygısı ile ilgili çalışmalar insan deneyiminin bu zorlu yönüyle başa çıkmanın yollarını bulmaya yönelik önemli bir adımdır. Bu çalışma, dünyadaki ölüm kaygısına ilişkin mevcut araştırmaların durumunu ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Yöntem

Çalışmanın verilerini Web of Science (WoS) indekslerinde yer alan dergilerdeki makaleler oluşturmaktadır. Bu araştırmaya dahil edilen WoS endeksleri SSCI, SCI-Expanded, A&HCI ve ESCI'dır. Çalışmanın analizi, bibliyometrik yazılım VOSviewer ile gerçekleştirilmiştir. Makaleler, derleme makaleleri ve erken görüş makaleleri çalışmaya dahil edildi. Diğer belgeler (örn. Bildiri Belgesi, Toplantı Özeti, Kitap Bölümleri, Veri Belgesi, Kitap İncelemesi, Editoryal Materyal, Mektup) analizin dışında tutuldu. Analizde toplam 3153 çalışma kullanılmıştır.

Bulgular

Bu kriterler dikkate alındığında yazarların en çok tercih ettiği dergiler OMEGA - Journal of Death and Dying, Death Studies, Psychological Reports Frontiers in Psychology ve PLOS ONE olarak göze çarpmaktadır. Ölüm kaygısı ile ilgili en üretken yazarlar incelendiğinde ilk beşte Ahmed Abdel-Khalek, Donald Templer, Robert A. Neimeyer, Rachel E. Menzies ve Joaquín Tomás-Sábado yer almaktadır. Ölüm kaygısı ile ilgili en çok yayına sahip ülkeler sırasıyla Amerika Birleşik Devletler, İngiltere, Türkiye, Avusturalya ve Kanada'dır. Bu alanda en fazla yayının yapıldığı üniversiteler; Sidney Üniversitesi, Kuveyt Üniversitesi, Toronto Üniversitesi, California Üniversitesi, Londra Üniversitesi olduğu görülmüştür. Anahtar kelimelerle yapılan eş kelime analizinde ölüm kaygısı, ölüm, ölmek, ölüm korkusu ve ölüm eğitimi en çok kullanılan anahtar kelimelerdir.

Sonuç

Geçmişten günümüze çalışmalar düzenli bir şekilde artmasa da özellikle COVID-19 pandemisinin başladığı zamanlarda önemli ölçüde artış yaşanmıştır. WoS'ta bu konuyla ilgili ilk makale 1975 yılında indekslenmiştir. Elde edilen bulgular ışığında araştırmacılara ölüm kaygısı ile ilgili olarak yapılacak araştırmaların kalitesini ve kapsamını güçlendirmek için önerilerde bulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Ölüm kaygısı, bibliyometri, bilimsel haritalama

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE YAŞAM DOYUMUNU AÇIKLAMADA YAŞAMDAKİ MEVCUT ANLAM İLE KARİYER HEDEFİ GERİBİLDİRİMİN ROLÜ

[1]İzmira JAVAKHOVA

Yıldız Teknik Üniversitesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü

psk.dan.izmira@gmail.com

[2]Doç. Dr. Ceymi DOENYAS

Yıldız Teknik Üniversitesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü

ceymi@yildiz.edu.tr

Özet

Giriş : Bu çalışmanın temel araştırma sorusu üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarını açıklamak için yaşamda bir anlam arayışında olma veya mevcut bir anlamı olması ve kariyer hedefiyle uyumlu davranma değişkenlerinin incelenmesidir. Yaşam doyumu; bireylerin beklentileri ile yaşamlarındaki var olan durumları karşılaştırmaları sonucunda ortaya çıkan durum olarak tanımlanmıştır (Ekşi vd., 2020). Anlam arayışında olmak; bireylerin yaşamlarının anlamlarını henüz keşfedememiş ya da yaşamlarında herhangi bir anlam olduğunu düşünmemek anlamına gelmektedir (Demirdağ ve Kalafat, 2015). Mevcut anlam ise bireylerin yaşamlarının önemli olduğunu veya değerli bir yaşam amacı olduğunu düşünmesiyle ilgilidir (Steger ve Kashdan, 2009). Kariyer hedefi bireyin çalışma hayatında olmak istediği yer yani bireyin çalışma hayatındaki rotası anlamına gelmektedir (Özden, 2007). Kariyer Hedefi Geribildirim Ölçeğinden alınan yüksek puan bireyin kariyer hedefleriyle uyumlu davranmadığını, düşük puan kariyer hedefiyle uyumlu davrandığını bildirmektedir (Korkmaz ve Kırdök, 2019).

Problem Durumu: Bireyin yaşamına ilişkin algı ve değerlendirmelerinden oluşan "yaşam doyumu", öznel iyi oluşun bileşenleri arasında yer alan önemli bir kavramdır, çünkü araştırmalar yaşam doyumunun arttırılması halinde çok sayıda olumlu psikolojik, sosyal, bedensel ve akademik çıktı elde etmenin mümkün olduğunu göstermektedir (Kazımoğlu ve Duran, 2019; Dağlı ve Baysal, 2016). Literatürde üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu etkileyen faktörler arasında bilinçli farkındalık (Şahin, 2019; Yıkılmaz ve Güdül, 2015), psikolojik sağlamlık (Alibekiroğlu vd. 2018), bilişsel esneklik (Yelpaze ve Yakar, 2019), öz duyarlık (Tel ve Sarı, 2016), kişilik özellikleri (Bulut ve Yıldız, 2020), iletişim becerileri (Usta ve Bilici, 2022), yaşam anlamı (Yıkılmaz ve Güdül, 2015; Ayan, 2017) gibi birçok farklı değişken ile ilişkisi incelenmiştir. Yaşam anlamı değişkeniyle ilgili literatürde az sayıda araştırma olduğu görülmektedir. Fakat kariyer hedefi geribildirim ile yaşam doyumu ilişkisinin literatürde henüz incelenmediği görülmektedir. Kariyer hedefi degişkeni ile daha önceden incelenmiş değişkenlerden yaşam anlamı degişkeninin birlikte yaşam doyumunu yordamasının incelenmesiyle bu çalışmanın literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir.

Yöntem: Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerini cinsiyet, yaş, yaşam anlamı düzeyi, kariyer hedefiyle uyumlu davranma değişkenlerine göre incelemektir. Bu araştırmanın örneklemini, Türkiye'de çeşitli üniversitelerin farklı bölümlerinde öğrenim gören 296 kadın (X: 21, SS: 2.015), 106 erkek (X: 22, SS: 22.002) toplamda ise 402 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemde bulunan bireyler 18-25 yaş arasındaki üniversite öğrencileridir. Araştırma, ilişkisel araştırma modeline dayalı betimsel bir çalışmadır. Araştırmada ölçme aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, Dağlı ve Baysal (2016) tarafından Türkçeye

uyarlanması; geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Yaşam Doyumu Ölçeği, Akın ve Taş (2015) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Yaşam Anlamı Ölçeği ve Korkmaz ve Kırdök (2019) tarafından tarafından Türkçeye uyarlanması; geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Kariyer Hedefi Geribildirim Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri ile mevcut anlam, aranan anlam ve kariyer hedefi geribildirimleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı korelasyon analizi ile test edilmiştir. Öncelikle her dört değişkenin dağılımlarının normal olma durumu çarpıklık basıklık katsayıları ile test edilmiş, dört degişken için de -1 ile +1 arasında olması ile dağılımın normalliği varsayımının sağlandığı belirlenmiştir (Büyüköztürk, Çokluk ve Köklü, 2020). Buna göre parametrik test özelliği sağlandığı için Pearson Momentler korelasyonu ile analiz yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin mevcut anlam ve kariyer hedefi geri bildirim düzeylerinin yaşam doyumu düzeylerini yordamasına ilişkin analizler hiyerarşik regresyon analizi ile çözümlenmiştir. Hiyerarşik regresyon analizi sonucunda ilk adımda modele dahil edilen mevcut anlam değişkeninin yaşam doyumuna ait varyansın %18'ini açıkladığı bu açıklamanın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç : Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin mevcut anlam ve kariyer hedefi geribildirimin yaşam doyumunu yordayıcı rolü incelenmiştir. Elde edilen korelasyon değerlerinde yaşam doyumu ile yaşamın anlamı alt boyutlarından aranan anlam ve demografik değişkenler arasında ilişkinin anlamlı bulunmadığı; mevcut anlam alt boyutuyla pozitif, kariyer hedefi geri bildirim ile negatif yönde anlamlı ilişki bulunduğu görülmüştür. Hiyerarşik regresyon analizi sonucunda elde edilen bulgular neticesinde mevcut anlamın yaşam doyumunu pozitif yönde, kariyer hedefi geribildirimin negatif yönde anlamlı olarak yordadığı yani mevcut anlam arttıkça yaşam doyumunun arttığı, kariyer hedefiyle uyumsuzluk arttıkça yaşam doyumunun azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç üniversite öğrencilerinin yaşamlarında değerli bir amaç olduğunu düşünmesinin ve kariyer hedefiyle uyumlu davranmasının yaşamlarına ilişkin memnuniyeti olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Literatürde araştırma bulgusunu destekler nitelikte mevcut anlam ile yaşam doyumu arasında pozitif ilişki bulunduğuna yönelik çeşitli araştırmalar yer almaktadır (Kartol ve Erçevik, 2019; Ayan, 2017; Taş, 2011). Baytan ve İşözen (2019) yaptıkları araştırma sonucunda aranan anlam ile yaşam doyumu arasında negatif ilişki olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Yıkılmaz ve Güdül (2015) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre aranan anlamın yaşam doyumunu anlamlı olarak yordamadığı görülmüştür. Sunulan çalışma da literatürdeki çelişkili bulgulara, aranan anlam ve yaşam doyumu değişkenleri arasında incelenen örneklemde anlamlı bir ilişki olmadığı bilgisini katmaktadır. Genel olarak bakıldığında literatürde, yaşamın bir anlamı ve doğrultusu olduğu kanaatini paylaşan bireylerin, optimal düzeyde yaşam doyumu olan bireyler oldukları sıkça dile getirilmektedir (Ekşi, Özgenel, Alp, 2020). Bu da çalışmadaki bulguları açıklar niteliktedir. Bu çalışmanın bir diğer bulgusu olan kariyer hedefiyle uyumlu davranmanın yaşam doyumunu yordayıcı etkisi literatürde benzer sonuçlarla eşleşmektedir. Şen-Baz (2019)'ın yaptığı araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar bireylerin kariyer kararlarına ilişkin görevleri başarılı bir şekilde tamamlayacağına yönelik inançlarını ölçen kariyer kararı özyeterliğinin üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun anlamlı yordayıcısı olduğunu göstermiştir. Dolayısıyla üniversite dönemindeki öğrencilerin kariyer gelişimlerine yönelik yapılacak hizmetler yoluyla kariyer kararı öz-yeterliklerinin ve buna bağlı olarak yaşam doyumu algılarının yükseltilebileceği söylenebilir (Şen-Baz, 2019). Yurtdışı literatüre bakıldığında Lüksemburg'da yapılan ''Olumlu kariyer tutumlarının yüksek lisans öğrencileri ve mezunlarının mutluluk ve yaşam doyumlarına etkisi'' adlı araştırmada öğrencilerin olası yeni bir durumu tahmin etme ve yeni yetenekler edinerek değişime önceden hazırlanma yeteneği anlamına gelen kariyer uyumluluğu ne kadar yüksekse mutluluk ve yaşam doyumunun o kadar yüksek olacağı bulgusu yer almaktadır (Karavdic ve Baumann, 2014). Bu sonuçlar doğrultusunda üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarını yordamada mevcut anlam ve kariyer hedefiyle uyumlu davranmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Nitekim Saraç vd. (2018) yaşamı anlamsız olan bireylerin belirledikleri amaçlara ulaşmanın yollarını bilmediklerinden dolayı bu amaçlara ulaşmakta zorlanacaklarını belirtmiştir. Bu araştırma sonuçları yükseköğretimde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin planlanması ve uygulanması aşamasında bireylerin yaşamlarında önemli bir amaç edinmeleri odaklı çalışmalar ile kariyer hedefi uyumluluğuna katkı sağlayacak müdahalelerin yaşam doyumunu zenginleştirebileceği düşünüldüğünden bu şekilde çalışmaların denenmesi önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Yaşam doyumu, yaşam anlamı, kariyer hedefi uyumluluğu, üniversite öğrencileri

KENDİNİ SEVME VE ÖZ YETERLİLİK İLE ÖFKEYE İLİŞKİN DERİN DÜŞÜNME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Erva AYCAN

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

aycan.erva1207@gmail.com

Doç. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

myerdogdu@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı; kendini sevme ve öz-yeterlilik arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu sebeple araştırma ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma 259 yetişkin üzerinde yapılmıştır. Katılımcıların 204'ü kadın, 55'i erkek bireylerden oluşmaktadır. Araştırmada Kendini Sevme ve Öz Yeterlilik (İki Boyutlu Benlik Saygısı), Öfkeye İlişkin Derin düşünme ölçekleri kullanılmıştır. Araştırmada iki değişken arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyonu kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre kendini sevme ve öz-yeterlilik ile öfkeye ilişkin derin düşünme arasında negatif yönde korelasyon bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle bireylerin kendini sevme ve öz-yeterlilik düzeyleri arttıkça öfkeye ilişkin derin düşünme düzeyleri azalmaktadır denilebilir. Araştırmada Kendini Sevme ve Öz Yeterlilik Ölçeği ve Öfkeye İlişkin Derin Düşünme Ölçeği ile öğrencilerin demografik özellikleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla da bir anket hazırlanmıştır. Bu değişkenlerde demografik bilgilerin (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, ailenin gelir durumu, sigara-alkol kullanımı, kendini yeterli hissetmediği alanlar) rolünü ortaya koymak hedeflenmiştir. Yapılan analiz sonuçlarında görüldüğü gibi bireylerin kendini sevme ve öz-yeterlilik ölçek puanları sigara-alkol kullanımına göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Bireylerin öfkeye ilişkin derin düşünme ölçek puanları sigara-alkol kullanımına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Araştırmada yapılmış olan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, öfkeye ilişkin derin düşünme ölçek puanları bireylerin yaşlarına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, öfkeye ilişkin derin düşünme ölçek puanları bireylerin eğitim durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Öfkeye ilişkin derin düşünme ölçek puanları ile ailenin gelir düzeyi ilişkisine bakıldığında ikisi arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir. Bireylerin öfkeye ilişkin derin düşünme ölçek puanları ailenin gelir durumuna göre değişmektedir. Gelir düzeyi arttıkça öfke düzeyi azalmakta, gelir düzeyi azaldıkça öfke düzeyi artmaktadır. Aralarında negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Araştırmada iki ortalama arasındaki farkın anlamlılığı için ilişkisiz t testi, ikiden fazla bağımsız değişkenle, Kendini Sevme ve Öz Yeterlilik ile Öfkeye İlişkin Derin Düşünme ölçek puanları arasındaki farkın anlamlılığı için Tek Yönlü Varyans Analizi(ANOVA) kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre erkek öğrencilerin kendini sevme ve öz yeterlilik düzeyleri kız öğrencilere göre yüksektir. Bireylerin kendilerini sevme ve öz-yeterlilikleri üzerinde önemli etkisi olan öfkeye ilişkin derin düşünme ile ilişkili değişkenlerin ortaya konulması önemli görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kendini Sevme, Öz Yeterlilik, Öfke, Benlik Saygısı

YETİŞKİN BİREYLERLE YÜRÜTÜLEN MANDALA UYGULAMALARININ GENEL PSİKOLOJİK SAĞLIK, PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE DUYGULARI İFADE ETME BECERİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Banu YILMAZ

North Wales Managment School Wrexham Glyndwr University

banuyilmaz77@gmail.com

Doç. Dr. Durmuş ÜMMET

Marmara Üniversitesi

dummet@marmara.edu.tr

Özet

Mandala kendi içinde monotomisi olan, kişiyi gözü açık medite edebilen, sağ/sol beyni dengelemede, çizgiler (analitik taraf) ve renklerle (duygusal taraf) kişinin duygularını ve yaşanmışlıklarını yalın dışa vurabilme haline yardımcı bir yöntemdir. Yüzyıllar öncesine dayanan, uzak doğu kökenli kadim bir bilgidir. İçinde sanat, felsefe, matematik ve meditasyonun buluştuğu bir çember. Kişinin iyi olma haline yardımcı bir çeşit sanatsal faaliyet ve terapi olma hali olarak bir sanat terapisi tekniği olarak anılmaktadır. Bu araştırmanın amacı mandala uygulaması yapılan yetişkin bireylerin genel psikolojik sağlıkları, psikolojik iyi oluşları ve duyguların ifade edilme düzeylerini artırmada etkili olup olmadığını incelemektir.

Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma İstanbul ilindeki bir sosyal yaşam evinde ve bir sanat atölyesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 2 ayrı deney grubu yürütülmüştür. İlk grubu 15 yetişkin birey ($Min_{yaş:}$21, $Max_{yaş:}$75, $Ort_{yaş:}$37.32) ikinci grubu ise, 15 yetişkin birey ($Min_{yaş:}$22, $Max_{yaş:}$72, $Ort_{yaş:}$39.12) oluşturmuştur. Araştırmanın kontrol grubunu sosyal yaşam evine gelen farklı kurslara katılan 15 kişi oluşturmuştur ($Min_{yaş:}$22, $Max_{yaş:}$70, $Ort_{yaş:}$32.71). Veri toplama aracı olarak; "Genel Psikolojik Sağlık Anketi" (Kılıç, 1992), "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği" (Telef, 2013) ve "Duyguları İfade Etme Ölçeği" (Kuzucu, 2011) kullanılmıştır. Birinci deney grubuna (sosyal yaşam evinde bulunan) 8 hafta boyunca düzenli olarak sadece kendi başlarına yapabilecekleri haftalık mandala şablonları verilmiş ve bunları nasıl yapacakları tek seferde anlatılmıştır. İkinci deney grubuyla (sanat atölyesinde bulunan) 8 hafta boyunca araştırmacı eşliğinde mandala uygulaması yaptırılmıştır. Bun grupla mandala uygulamalarının yanında meditasyon çalışmaları da yürütülmüştür. Kontrol grubuna ise herhangi bir mandala uygulaması yapılmamıştır. Her üç gruba da ilk hafta ve 8. haftanın sonunda veri toplama araçları uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının genel psikolojik sağlık, psikolojik iyi oluş ve duyguları ifade etme ölçekleri ön testlerinden ve son testlerinden almış oldukları puanların gruplar arasında anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini belirlemek için Kruskal Wallis H testi, ve Mann Whitney U testi yapılmıştır. Ayrıca deney ve kontrol gruplarının genel psikolojik sağlık, psikolojik iyi oluş ve duyguları ifade etme ölçekleri ön testlerinden ve son testlerinden almış oldukları puanların anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini belirlemek için non-Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi yapılmıştır.

Araştırma bulguları incelendiğinde; deney ve kontrol gruplarının ön testleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$). Yani grupların başlangıçta benzer özellikte oldukları anlaşılmaktadır. Öte yandan kontrol grubundaki katılımcıların ön test son test puanları arasında da anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$). Kendi başlarına mandala uygulaması yaptırılan birinci deney grubunda genel psikolojik sağlık puanlarında anlamlı bir değişim gözlenmezken ($p>.05$), psikolojik iyi oluş ve duyguların ifadesi puanlarında anlamı artışlar olduğu görülmüştür ($p<.05$). Araştırmacıyla düzenli olarak mandala uygulaması ve meditasyon uygulaması yapan ikinci

grupta ise genel psikolojik sağlık, psikolojik iyi oluş ve duyguların ifadesi puanlarında anlamı artışlar olduğu görülmüştür ($p<.05$). İki deney grubunun ve kontrol grubunun son test puan ortalamalarının değişimine bakıldığında ikinci deney grubundaki katılımcıların puanlarındaki artışın hem birinci gruptakilerden hem de kontrol grubundakilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre araştırmacıyla düzenli olarak yapılan mandala uygulamalarının ve meditasyon çalışmalarının yetişkin bireylerin genel psikolojik sağlık, psikolojik iyi oluş ve duygu ifadelerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Mandala, Meditasyon, Sanat Terapisi.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

PANDEMİ DÖNEMİNDE YÜRÜTÜLEN ONLİNE ETKİLEŞİM GRUBUNUN ÜYELERİN UMUT DÜZEYİNE ETKİSİ

Fatma Öznur AYDIN

İzmir Demokrasi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

oznuraydinn5@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-8028-3586

Özet

Pandemi sürecinde sosyal izolasyon ve vaka sayılarının etkisiyle insanların umut düzeyi düşmektedir. Bu dönemlerde yaşanan belirsizlik bireyleri ve toplumları psikososyal ve duygusal açıdan etkilemekte, baş etme becerilerinden bozulmalar meydana getirmektedir. Bireyler belirsiz olan durumlarla karşılaştıklarında genellikle içe kapanma, korku, kaçma gibi davranışlar sergilemektedir. Yaşanan pandemi süreci, belirsizlik ve sosyal izolasyon bireyler var olan güçlerini etkilemektedir. Bu da bireylerde umudun azalmasına yol açmaktadır. Umut, bireylerin yaşadıkları olaylar ve durumlarla ilgili olumlu düşüncelere sahip olmasıdır. Pandemi dönemlerinde bireyler sosyal izolasyon süreçlerinden dolayı içe kapanık, kaygılı ve umutsuz hale gelmişlerdir. Bu durum pandemi sonrası günlük yaşama döndükten sonra da insanları etkilemeye devam etmektedir. İzole olunan günlerde bireyler sosyalleşme imkanlarından uzak kalmış sadece çevrimiçi(online) şekilde görüşmeler gerçekleştirmiştir. Başka insanların da kendileriyle aynı duygu ve düşünceye sahip olması insanların kendilerini yalnız hissetme düzeylerini azaltmış, umutlarını yükseltmiştir. Umut düzeylerinin yükselmesi bireylerin psikolojik sağlıklarına katkı sağlamaktadır. Başka insanlarla bir arada olma isteği grupla yapılan etkileşimlerin sayısını artırmıştır. Etkileşim grupları da bireylerin bir araya gelerek farkındalık düzeylerinin artmasını, var olan potansiyellerini ortaya koymalarına katkı sağlamaktadır. Duygu ve düşüncelerini paylaşan bireyler, grup içindeki diğer üyelerin de aynı duygu ve düşüncelere sahip olduğunu gördüğünde yalnızlık hisleri azalmakta, umut düzeyleri yükselmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın temel amacı pandemide sosyal izolasyon sürecinde olan bireylerin online etkileşim grubu ile umut düzeyinin etkilenme düzeyinin incelenmesidir. Çalışmada online etkileşim grubunun bireylerin umut düzeylerine pozitif yönde etki edeceği öngörülmektedir. Çalışmanın örneklemini bir devlet üniversitesinde eğitimlerine devam eden üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Deney ve kontrol grubu olarak iki grup bulunmaktadır. Çalışma için izinler İzmir Demokrasi Üniversitesi Etik Kurulu'ndan alınmıştır. Sürekli Umut Ölçeği ve kişisel bilgi formu veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Online etkileşim grubu ile oturumlar düzenlenmiş bireylerin etkileşim grubuna katılmadan önceki umut düzeylerine ve etkileşim grubunun etkisine bakılmıştır. Deney grubu etkileşim grubuna dahil ve çalışmalar yapılırken kontrol grubuna herhangi bir uygulama yapılmamıştır. Veriler, ön test son test kontrol gruplu desen kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular, pandemi döneminde online etkileşim grubuna katılan bireylerin umut düzeylerinin katılmayan bireylere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu sonuçlar alanyazın kapsamında tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Umut, pandemi, grup

ERGENLERİN OKULDA KARŞILAŞTIĞI SOSYAL REDDEDİLME (SOCİAL REJECTİON) YAŞANTISNIN NEDENLERİ VE YOL AÇTIĞI SONUÇLAR

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah YALNIZ
İstanbul Medeniyet Üniversitesi
abdullah.yalniz@medeniyet.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-7132-5433

Özet

İnsan için aidiyet duygusuna sahip olma, sevgi görme, sevgisini gösterme ve kabul edilme en önde gelen psikolojik ihtiyaçlar arasındadır. Birey diğer insanlar tarafından kabul görmek, bir başkası tarafından onaylanmak, düşüncelerine ve duygularına değer verildiğini görmek ister. Reddedilme yaşantıları ise, bireyin bağlılık duyacağı kaynakların yok olmasına, duygusal dayanaklarının yıkılmasına ve aidiyet duygusunun elde edilememesine bağlı olarak psikolojik sorunlar yaşamaya yatkın hale gelmesine yol açabilir. Çünkü reddedilme deneyimi, zamanla kişide depresif duygular, sosyal anksiyete, reddedilme kaygısı ve reddedilme duyarlılığı şeklinde durumlar oluşmasına neden olabilir. Buna bağlı olarak bireyin psikolojik iyilik halini olumsuz etkileyen ve işlevselliğine negatif yönde etkide bulunan sonuçlar ortaya çıkarır. Bireyin sosyal yaşantısını sınırlar, çevresiyle ve diğer insanlarla olan ilişkilerine zarar verir. Sosyal reddedilme (social rejection) deneyimi, psikolojik dışlanma (ostracism) ve sosyal dışlanma (social exclusion) yaşantılarından farklıdır ve sosyal reddedilmede istenmeme, uzaklaştırılma, kovulma, yaklaştırılmama, itilme, hariç tutma davranışları söz konusudur.

Sosyal reddedilme yaşayan birey; bir grup ya da topluluk tarafından direkt olarak ve açıkça reddedilme, kesinlikle istenmediğini belirtme, sürecin dışında tutulma ve uzaklaşmasının söylenmesi gibi durumlarla karşılaşmaktadır. Reddedilme davranışıyla okul öncesi dönemden ve erken çocukluk yıllarından başlayarak karşılaşan bireyler, yoğun bir reddedilme kaygısı yaşamakta ve bu konuda aşırı duyarlı olmaktadır. Ergenlik dönemi ise bireyin benlik saygısı, öz benlik algısı ve kimlik oluşumu gibi önemli psikolojik süreçlerin yaşandığı bir aşama olması nedeniyle reddedilme deneyimlerinin olumsuz sonuçlara yol açtığı en kritik yaşamsal evrelerden biridir. Bireyler sosyal reddedilme deneyimleri nedeniyle gelecek yaşamlarında kurdukları yakın veya uzak ilişkilerde güvensizlik, uzak durma, kaçma, kaçınma ve asgari düzeyde iletişim kurma gibi davranışlar sergileyebilmektedir. Reddedilme deneyimleri; bireyin gruba katılmasının engellenmesi, birlikte bir aktivite katılmaya karşı çıkılması veya arkadaşlık teklifinin reddedilmesi biçiminde görülebilmektedir. Yapılan çalışmalarda duygular açısından sosyal reddedilme yaşayan bireylerin, psikolojik dışlanma ve sosyal dışlanma yaşayan bireylerle karşılaştırıldığında onlara göre anlamlı düzeyde daha fazla üzüntülü ve daha fazla endişeli oldukları saptanmıştır.

Sosyal anlamda kabul edilmeme ve reddedilme farklı açılardan (ekonomik, politik, çevresel, grup olarak vb.) incelenen ve tartışılan bir kavram olmasına rağmen, okullar ve eğitim ortamları bağlamında yeterince incelenmemiş ve ele alınmamıştır. Bu doğrultuda literatür taraması şeklinde gerçekleştirilen bu çalışmanın amacı "sosyal reddedilme" kavramı kapsamında literatürde yapılan çalışmalara dikkat çekmek, reddedilme

deneyimlerinin psikolojik etkilerini incelemek ve bu yaşantının eğitim ortamları ile öğrenciler üzerindeki etkisini ortaya koyarak konuyla ilgili çalışmaların ülkemizde artmasına katkı sunmaktır.

Anahtar Sözükler: Ergenler, sosyal reddedilme, reddedilme

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

EBEVEYNLİKTE BİLİNÇLİ FARKINDALIK TEMELLİ GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMANIN ANNELERİN EBEVEYNLİKTE BİLİNÇLİ FARKINDALIK, EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ, EBEVEYN STRESİ, MUTLULUK VE ÖZ ELEŞTİREL RUMİNASYONLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Arş. Gör.Zahide Gül KARAAĞAÇ
Yıldız Teknik Üniversitesi
zgul@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-6702-5243

Doç. Dr. Begüm SATICI
Yıldız Teknik Üniversitesi
begum.satici@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-2161-782X

Prof. Dr. M. Engin DENİZ
Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7930-3121

Özet

Anne-çocuk ilişkisinde annelerin ebeveyn rollerini daha becerikli bir şekilde yerine getirmeleri için ebeveynlikte bilinçli farkındalık literatürde önerilen bir kavram olarak görülmektedir. Ebeveynlikte bilinçli farkındalık ebeveynin sıkıntıya düştüğü zamanlarda daha makul ve yerinde davranışlar göstermesini sağlamaktadır. Bu çalışma kapsamında ebeveynlikte bilinçli farkındalık temelli grupla psikolojik danışmanın ebeveyn stresi, mutluluk, öz eleştirel ruminasyon ve ebeveynlikte bilinçli farkındalık üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma ön test son test kontrol gruplu deneysel desen ile tasarlanmıştır. Deney grubunda 7 ve kontrol grubunda 8 katılımcı yer almıştır. Araştırmanın bağımlı değişkenleri annelerin ebeveynlikte bilinçli farkındalık, ebeveyn stresi, ebeveyn çocuk ilişkisi, mutluluk ve öz eleştirel ruminasyonlarıdır. Araştırmanın bağımsız değişkeni ise deney grubuna uygulanan ebeveynlikte bilinçli farkındalık temelli grupla psikolojik danışma müdahale uygulamasıdır. Deney grubuna araştırmacılar tarafından geliştirilen 9 haftalık ebeveynlikte bilinçli farkındalık becerileri kazandırmaya yönelik grupla psikolojik danışma müdahalesi uygulanırken kontrol grubuna herhangi bir uygulama yapılmamıştır. Uygulama sonrasında deney grubunda yer alan annelerin mutluluk ve ebeveynlikte bilinçli farkındalık puanları anlamlı artış gösterirken öz eleştirel ruminasyon ve ebeveyn stresi puanları anlamlı düzeyde düşüş göstermiştir ($p < .05$). Ebeveyn çocuk ilişkisi puanları arasında ise anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır ($p > .05$). Kontrol grubunda yer alan ebeveynlerin

ebeveyn çocuk ilişkisi, mutluluk, ebeveynlikte bilinçli farkındalık, öz eleştirel ruminasyon ve ebeveyn stresi puanlarından anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır ($p > .05$). Ebeveynlikte bilinçli farkındalığa yönelik deneysel müdahaleler özellikle gelişimsel güçlükleri olan ya da normal gelişim göstermeyen çocukların ebeveynleri üzerine yoğunlaşmaktadır. Normal gelişim gösteren çocukların ebeveynleri ile yapılan bu çalışmanın ebeveyn ruh sağlığının ve ebeveyn çocuk ilişkisinin olumlu olarak geliştirilmesinde ampirik katkı getirdiği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Ebeveynlikte bilinçli farkındalık, ebeveyn çocuk ilişkisi, ebeveyn stresi, mutluluk, öz eleştirel ruminasyon.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

DUYGUSAL OKURYAZARLIK PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ ÖĞRETMEN VE PSİKOLOJİK DANIŞMAN ADAYLARININ DUYGUSAL OKURYAZARLIK, DUYGUSAL ÖZ FARKINDALIK VE EMPATİ SEVİYELERİNE ETKSİSİ

Uzm. Belkız ŞERBETÇİOĞLU
TOBB 15 Temmuz Şehitleri Anadolu Lisesi, MEB
belkizserbetcioglu34@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-3785-9711

Doç. Dr. Begüm SATICI
Yıldız Teknik Üniversitesi
begum.satici@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-2161-782X

Özet

Giriş ve problem durumu: Birey olarak yaşanılan topluma uyum göstermede, sosyal yaşamın bir gerekliliği olarak karşımıza çıkan duygular; kişinin diğerleri olan ilişkisinin merkezinde yer almaktadır. Duygular eylemlerin belirleyicileri olarak da adlandırılırlar ve canlının yaşamsal faaliyetleri yerine getirebilmesi için de elzem bir noktada yer alırlar. Herhangi bir tehdit anında duygular fizyolojik tepkilere yansır ve bu fizyolojik tepkiler ile organizma kendisini koruma altına alır (Kuzucu, 2019). Çok az insan duygularını başlatan şeyin ne olduğunu ve duygularının ne kadar güçlü olduğunu fark edebilir (Steiner, 2014). İnsanların duygularını çok kolay ifade edemiyor olmalarının ya da paylaşamıyor olmalarının bir sebebi de bu olabilir. Duygusal okuryazarlık; bireyin kendisinin ve başkalarının duygularına ilişkin farkındalık geliştirmesiyle birlikte bu duyguları anlayabilmesi, düşüncede özümseyebilmesi, tanımlayabilmesi ve hatta kontrol edebilmesi olarak tanımlanmaktadır (Bruce, 2010). Duygusal okuryazarlık, sadece duyguları fark etmeyi ve tanımlamayı içeren bir kavram değil aynı zamanda kişiyi rahatsız eden duyguları ortadan kaldırmak için geliştirilen stratejileri de ele alan bir kavramdır. Bu nedenle duygusal okuryazarlık, duygusal becerilerin geliştirildiği bir eğitim sürecinde duygu düzenlemenin nasıl yapılacağının içselleştirilmesini sağlayan stratejiler bütünü olarak da düşünülebilir (Roffey, 2006). Duygusal okuryazarlık becerisi gelişmiş bir psikolojik danışmanın ve öğretmenin okul ve sınıf içerisinde duygusal okuryazar bir ortam sunması ile öğrencilerinin ve diğer okul üyelerinin duygusal okuryazarlık becerilerini geliştirebileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda alanyazın incelenerek oluşturulmuş olan 8 haftalık duygusal okuryazarlık psiko eğitim programının aday öğretmenlerin duygusal okuryazarlık, duygusal öz farkındalık ve empati düzeylerine olan etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenimlerine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmanın ölçek formları Google Forms aracılığıyla hazırlanarak katılımcılar ile paylaşılmıştır. Hazırlanan form, YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencileri ile paylaşılmış; başvurular dağıtılan link üzerinden alınmıştır. Başvuru yapan öğrencilerden çeşitli dışlama kriterleri kapsamında gerekli elemeler yapıldıktan sonra, 20 öğrenci çalışmaya dahil edilmiş ve öğrenciler randomize şekilde müdahale ve kontrol gruplarına atanmıştır. Bu araştırma deneme modelinde olup gerçek deneme modellerinden olan ön-test/son-test kontrol gruplu model olarak planlanmıştır. Araştırmada, "Duygusal Okuryazarlık Ölçeği"; "Duygusal Öz Farkındalık Ölçeği" ve "Toronto Empati Ölçeği" kullanılmıştır. Katılımcılardan gelen veriler SPSS 26 programı ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Gruplar arası farklılığa bakmak amacıyla farklı gruplar için Mann-Whitney U-testi kullanılmıştır. Aynı grubun kendi içindeki değişimine bakmak için de Wilcoxon işaretli- sıralar tekniği tercih edilmiştir. Deney grubundaki öğrencilerin Duygusal Okuryazarlık, Duygusal Öz Farkındalık ön test son test puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p<0,05$) ve deney grubundaki öğrencilerin empati düzeylerindeki artış da ön test son test puanları ile ortaya konulmuştur. Ayrıca deney grubundaki öğrencilerin her üç ölçekteki puanlarında artış gözlemlenirken; kontrol grubundaki öğrencilerin üç ölçekteki puanlarının ön test son test değerlerinin benzer

çıktığı görülmüştür. Söz konusu bulgular ile uygulanan psiko eğitim programının etkililiği görülmüştür. Çalışmanın sonuçları, literatür bulgularıyla uyumlu bulunmuş ve elde edilen bulgular literatür eşliğinde tartışılarak, gelecekte yapılacak araştırmalar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Duygu, Duygusal Okuryazarlık, Duygusal Öz Farkındalık, Empati

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE SOSYAL KATILIM BECERİSİNİN KAZANDIRILMASINA YÖENLİK BİR DEĞERLENDİRME

Uzm. Tuğba YAMAN

Marmara Üniversitesi
tugbayaman60@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-3283-8989

Prof. Dr.Cemil ÖZTÜRK

Marmara Üniversitesi
cozturk@marmara.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-2433-350X

Doç. Dr. Ahmet KATILMIŞ

Marmara Üniversitesi
akatilmis@marmara.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-5776-850X

Özet

Sosyal bilgiler dersinin birçok amacının bulunmasının yanı sıra en önemli amaçlarından biri de öğrencileri toplumsal alanda etkin ve katılımcı kılmak; çevresindeki sorunlara karşı duyarlı, sorumluluk sahibi, haklarının bilincinde olan ve insanlık yararına fayda sağlayan bireyler olarak yetiştirmektir. Sosyal bilgiler dersinin bu amacının gerçekleştirilmesinde, sosyal katılım becerisinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu öneminden dolayı sosyal katılım becerisi, Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi (NCSS) tarafından sosyal bilgilerin evrensel amaçlarından biri olarak kabul edilmiştir (Öztürk, 2006). Türkiye'de ise sosyal katılım becerisi, 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile okul müfredatına girmiştir. Sosyal katılım becerisi ile öğrencilerin; yakın çevrelerindeki konular hakkında bilgi sahibi olmaları, insanlar arasındaki ortak ilişkiyi anlamaları, toplumun ihtiyaçlarını karşılamak amaçlı farklı bireyler ile bir araya gelmeleri ve topluma hizmet etmeleri amaçlanmaktadır (MEB,2005). 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda da sosyal katılım becerisine yer verilerek, sosyal bilgiler dersinin 27 becerisinden biri olarak kabul edilmiş; öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmaları ve sorunların çözümünde etkin rol almaları amaçlanmıştır (Alabaş, 2018). Söz konusu amaçlara ulaşılabilmesi için sosyal bilgiler dersinde sosyal katılım becerisinin etkin bir şekilde kazandırılması önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, sosyal bilgiler dersinde sosyal katılım becerisinin kazandırılma durumunu belirlemektir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması ile yürütülmüştür. Araştırma katılımcıları, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Araştırma verileri, yapılandırılmamış gözlemler ve yarı yapılandırılmış mülakat formu ile elde edilmiştir. Verilerin analiz sürecinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Analizler sonucunda; sosyal bilgiler derslerinin genellikle sunuş yoluyla işlendiği, sosyal katılım becerisi bağlamında derslerde öğrencilerin aktif kılınmadığı, sosyal katılım becerisinin geliştirilmesine yönelik eğitim ortamlarının oluşturulmadığı ve sosyal katılım etkinliklerinin gerçekleştirilmediği belirlenmiştir. Öğrencilerin; yeterince sosyal katılım faaliyetinde bulunmadığı, sosyal katılım konusunda teşvik edilmedikleri, herhangi bir sivil toplum kuruluşunda gönüllü olmadıkları ve sosyal katılım faaliyetlerinde bulunma konusunda istekli oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Bilgiler, Sosyal Katılım, Beceri Eğitimi.

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN FEN BİLİMLERİ DERSİ İÇİN GELİŞTİRİLEN EĞİTSEL OYUNLAR HAKKINDAKİ GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Begüm AYDIN

Millî Eğitim Bakanlığı
begumaydin93@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Canay PEKBAY

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
canayaltindag@gmail.com

Özet

Değişim ve dönüşümün hızlı bir şekilde ilerlediği günümüzde; içerisinde bulunulan zaman dilimine uyum sağlayabilmek için bilim ve teknolojiyi doğru bir şekilde anlamlandırmak ve onu ihtiyaçlar doğrultusunda kullanabilmek gerekmektedir. Dolayısıyla bireylerin fen ile yetiştirilmesi ve fene ilişkin kavramları doğru öğrenmesi önem kazanmaktadır. Bireylerin yaşantıları boyunca kullandıkları bilgilerin bir kısmını ilkokulda yer alan öğrenmeler oluşturmaktadır. Bu sebeple ilkokulda yer alan öğrenmelerin öğrenci gelişimine uygun, bireyler arası eşitliği sağlayan ve gelişimi çok yönlü olarak destekleyen süreçlerden oluşmasına özen gösterilmelidir. Özellikle sınıf öğretmenleri, öğrenme süreçlerinde tercih edecekleri yöntem ve tekniklerin öğrenci ihtiyaçlarını karşılar nitelikte olmasına dikkat etmelidir. İlkokulda yer alan öğrencilerin oyun oynamayı sevmeleri ve fen bilimleri dersinin önemi göz önünde bulundurulduğunda; eğitsel oyunlar ilkokulda kullanılacak en uygun teknikler arasında yer almaktadır. Eğitsel oyun yönteminde hep aynı oyunların oynanması ise bir süre sonra sıradanlığa sebep olacağı için farklı oyunların oynanması, öğrencilerin dikkatini çekecek ve öğrenme için olumlu bir durum oluşturacaktır. Bu sebeple sınıf öğretmenleri, derste kullanmak amacıyla çeşitli eğitsel oyunları öğrenmeli veya farklı eğitsel oyunlar tasarlayabilmelidir. Bu amaçla araştırmacı tarafından dördüncü sınıf fen bilimleri dersine yönelik on üç oyun tasarımı gerçekleştirilmiş ve bu oyunların sınıf öğretmenleri tarafından uygulaması gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla yapılan bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri dersi için geliştirilen eğitsel oyunlar hakkındaki görüş ve önerilerinin alınması amaçlanmıştır.

Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Çalışma, 2022-2023 eğitim öğretim yılı içerisinde Türkiye/İstanbul ilinde bulunan bir devlet okulunda 4. sınıf öğretmeni olarak görev yapan dört sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmada, 4. sınıf fen bilimleri dersi 1. eğitim öğretim yarıyılı kazanımlarına uygun olarak araştırmacı tarafından tasarlanan on üç eğitsel oyun kullanılmıştır. Katılımcı öğretmenler, tasarlanan eğitsel oyunları gerçekleştirdikleri fen bilimleri derslerinde kullanmış; uygulama sonunda ise bu eğitsel oyunlara yönelik görüş ve önerileri alınmıştır. Çalışmanın ilk haftası, uygulamada kullanılacak planının hazırlanması ve oyunların öğretmenlere tanıtılması olarak belirlenmiştir. Hazırlanan plandan sonra ise eğitsel oyunların uygulanmasına başlanmış ve dokuz hafta boyunca devam edilmiştir. Yapılan çalışma toplam on hafta sürmüştür.

Bu araştırmada elde edilen bulgular, öğretmenlere uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formu verilerinden oluşmaktadır. Çalışma sonunda katılımcı öğretmenlerin görüşme formunda yer alan sorulara verdikleri yanıtlar ses kaydına alınmış ardından yazıya geçirilmiştir. Elde edilen veriler, nitel veri analizi tekniklerinden içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın birinci alt problemine ilişkin sonuçlarına bakıldığında; katılımcı öğretmenlerin oyun ve eğitsel oyun tanımlarına yönelik ifadelerinin literatürde yer alan tanımlarla benzer özellikler taşıdığı görülmüştür. Çalışmanın bir diğer alt problemine ilişkin katılımcıların fen bilimleri dersinde kullanılan eğitsel oyunlara yönelik görüşleri üç tema oluşturularak incelenmiştir. Bu temalar "avantajlar, dezavantajlar ve kazanımlara ulaşma" olarak belirlenmiştir. Çalışmada avantajlar temasına ilişkin "öğrenci boyutu" ön plana çıkarken dezavantaj olarak "okul nedenli" olumsuzlukların öne çıktığı görülmüştür. İlgili alt problemin "kazanımlara ulaşma" temasında ise katılımcıların çoğu olumlu görüş bildirirken; bir katılımcının fen bilimleri dersinde kullanılan eğitsel oyunların kazanımlara ulaşmada kararsız olması öğrencilerin kişisel becerilerine bağlanmıştır. Araştırmanın üçüncü alt problemi sonucunda dördüncü sınıf fen bilimleri dersinde kullanılmak

amacıyla tasarlanmış on üç oyun katılımcıların çoğu tarafından beğenilirken; bir katılımcı uygulanan eğitsel oyunlardan iki tanesini riskli bulduğunu ifade etmiştir. Çalışmanın dördüncü alt problemine yönelik sonucunda ise katılımcılar, tasarlanan eğitsel oyunların öğrencilere bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda katkı sağladığını belirtmiş; belirlenen çerçevede en fazla katkının duyuşsal alana yönelik olduğu görülmüştür. Çalışmanın beşinci alt problem sonucunda ise bir öğretmen tasarlanan tüm eğitsel oyunlara yönelik süre, kazanımlara ait oyun sayısının arttırılması ve tüm fen kazanımlarına yönelik düzenleme; uygulamada riskli olarak belirttiği iki oyunda ise kullanılan materyallerin değiştirilmesini önermiştir. Bir diğer katılımcı öğretmen ise uygulamada yer alan bir oyuna farklı materyaller eklenmesini ve ilgili kazanıma ilişkin eklemeler yapılmasını önermiştir.

Anahtar Sözcükler: Eğitsel oyun, ilkokul, fen bilimleri, sınıf öğretmenleri, fenomenoloji

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DUYGUSAL ZEKÂ DÜZEYLERİ İLE STRESLE BAŞA ÇIKMA YÖNTEMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi İlknur Tarman

İstanbul Aydın Üniversitesi
ilknurtarman@aydin.edu.tr
Orcid ID: https://orcid.org/0000-0002-8701-2383

Esin Filiz

İstanbul Aydın Üniversitesi
esinfiliz@stu.aydin.edu.tr
Orcid ID: 0009-0000-4052-9900

Özet

Giriş ve Problem Durumu: Son yıllarda yapılan çalışmalarda kişilerin davranışları duygusal zekâ kavramına odaklanılarak açıklanmıştır (Doğan ve Şahin, 2007). Mayer ve Salovey'e (1990) göre duygusal zekâ, insanın kendi duygularını ve çevresinde bulunan insanların duygularını gözlemleyebilme ve bu duygular arasında ayrım yapabilme, bunları fikirlerine ve davranışlarına yön verme amacıyla kullanabilme yeteneğidir. Eğitim yoluyla duygusal zekâ becerilerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi söz konusudur (Yeşilyaprak, 2001). Bu noktada öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğretmenlerin, çocuklara hissettikleri duygularının farkında olma, çevresindeki kişilerin hislerine ve düşüncelerine saygı duyma, empati yapma, problemlere çözümler bulma, çevresindeki bireyler ile etkili bir iletişim kurma gibi yetileri kazandırabilmesi gerekir (Dutoğlu ve Tuncel, 2008). Bu durumda gelecek nesilleri yetiştiren öğretmenlerin, kendilerinin ve çevresindeki diğer insanların duygularını fark eden, empati kuran, insanlarla iyi etkileşim kuran ve stresli durumların üstesinden gelen bireyler olmaları gerekir (Erdemir, 2013). Öğretmenlerin yaşadıkları stresi kontrol edebilmelerinde duygusal zekâ düzeylerinin rolü olduğu yapılan çalışmalarda görülmüştür (Elbir, 2022). Alan yazın incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri ile stresle başa çıkma yöntemleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri ile stresle başa çıkma yöntemleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Yöntem: Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya İstanbul ilinde bulunan resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 257 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak, "Demografik bilgi formu", "Asıl Form Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği-33-Tr" ve "Stresle Başa Çıkma Yöntemleri Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde ikili değişkenlerde t Testi, üç ve üzeri değişkenlerde Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), iki ölçüm seti arası ilişkinin belirlenmesinde ise Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda; okul öncesi öğretmenlerinin Duygusal Zekâ Ölçeği ve Stresle Başa Çıkma Yöntemleri ölçeği puanlarının cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi, kurum türü ve hizmet yılı değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin Duygusal Zekâ Ölçeği puanları ile Stresle Başa Çıkma Yöntemleri Ölçeği toplam, Problem Çözme, Pozitif Değerlendirme, Mantıksal Analiz ve Profesyonel Destek Arama alt puanları arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken, Duygusal Zekâ Ölçeği puanları ile Stresle Başa Çıkma Yöntemleri Ölçeği Çevre Desteği Arama alt puanları arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Elde edilen bulgular doğrultusunda okul öncesi öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri arttıkça stresle başa çıkmada problem çözme, pozitif değerlendirme, mantıksal analiz, profesyonel destek arama ve çevre desteği arama durumlarının da arttığı gözlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Duygusal zekâ, stresle başa çıkma yöntemleri, okul öncesi öğretmeni

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

DAĞITIMCI LİDERLİK ÖZELLİKLERİ DESTEKLİ GRİŞİMCİLİK UYGULAMALARINA YÖNELİK BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Erdal YAYLIOĞLU

Millî Eğitim Bakanlığı
erdalyaylioglu@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0002-1768-5515

Özet

Girişimcilik 21.yy. becerilerinden biridir. Girişimcilik, kurumsal dünyada çeşitli riskler alarak geliştirme ve yönetme kavramını ifade eder. Basitçe söylemek gerekirse, girişimcilik yeni bir fikir geliştirme isteğidir. Girişimcilik, liderlik özelliklerinin gelişmesinde hayati bir rol oynamıştır.. Girişim sözcüğü ise deneme, başlama gibi anlamları da ihtiva eder. Bir işe, eyleme girişme, başlama, harekete geçme veya geçirme demektir. Dağıtımcı liderlik, çağın gerekleri ışığında gelişerek, değişime ilham veren liderliği ve ortak bir bilinçle hareket edebilmeyi sağlayan liderlik becerisidir. Dağıtımcı lider, ekibinde yer alan her bireyin şahsiyetini, emek, kabiliyet ve fikirlerini önemseyen, ihtiyaçlarının farkında olan ve sahip oldukları tutumları örgütün değerlerine uygun olarak değiştirip geliştirebilen, ortaya koyduğu ideali içselleştirmelerini sağlayıp ve nihayetinde onlara rol paylaşımı yapan kişidir. Girişimcilik, ön yargısız olarak duygu, düşünce, deneyim ve inançları kabul edebilme, gerektiğinde bu konuda kendini eğitebilme becerisidir. İlkokul öğrencilerinde girişimciliğin gelişmesi öğrencilerin üst bilişsel düşünme becerilerine katkı sağlamasının yanında yaşam becerilerinin gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Öğrencilerin sahip olduklarının bilincinde ve olabileceklerinin tahayyül edilmesinde etkilidir.

Bu amaçla araştırmacılar tarafından dağıtımcı liderlik özellikleri destekli girişimcilik uygulamaları birleştirilerek bir modül oluşturulmuştur. Değişim ve dönüşümün kaçınılmaz olduğu günümüzde dağıtımcı liderlik özelliklerinin gerekliliği salgın hastalıklar gibi olumsuz koşulların küresel dünyada sıklıkla yaşanmış olmasından dolayı da duyuşsal olarak iyiliği göz önünde bulunduran, önemseyen girişimcilik stratejileri gerekliliği düşünülerek bu ikisi birleştirilerek modül oluşturulmuştur. Öğretmenlere 7 haftada toplamda 15 saat boyunca araştırmacılar tarafından tasarlanmış "Dağıtımcı Liderlik Özellikleri Destekli Girişimcilik Uygulamaları" modülü uygulanmıştır. Eğitim kapsamında, dağıtımcı liderlik özellikleri destekli girişimcilik uygulamaları, Değerler Eğitimi, Sorgulamaya Dayalı Öğrenme, Dağıtımcı Liderlik ile ilgili alan yazınların örnek olarak incelenmesi, modül eğitimleri uygulanmış ve öğretmenlerin kendi öğrencilerine uygulayabilecekleri ders planlarını oluşturmaları istenmiştir. Araştırmanın amacı araştırmacılar tarafından tasarlanan "Dağıtımcı Liderlik Özellikleri Destekli Girişimcilik Uygulamaları" modülünün ilkokulda görev yapan öğretmenlere ve yöneticilere uygulanması ve uygulamaya ilişkin katılımcı görüşlerinin incelenmesidir. Araştırma deseni olarak nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Araştırma kapsamında katılımcı öğretmenlere yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla nitel veriler toplanmıştır. Nitel verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Dağıtımcı Liderlik Özellikleri Destekli Girişimcilik Uygulamaları modülü neticesi edindiklerini düşündükleri değer temelli liderlik özelliklerine ilişkin görüşlerini içeren bulgular dört tema altında toplanmıştır: (1) Grubundaki bireylerin yetenek ve özelliklerinin farkına varma ve grup özelliklerine uygun strateji geliştirme (2) Dağıtımcı Liderlik özelliğini gerçek yaşam problemlerinin çözümünde kullanabilme. (3) 21.yy becerileri açısından Dağıtımcı lider özelliklerindeki gelişimi fark etme. (4) Dağıtımcı liderliğe bağlı olarak grup dinamiği oluşturma ve grubun gelişimini destekleme.

Öğretmen ve yöneticilerin katıldığı "Dağıtımcı Liderlik Özellikleri Destekli Girişimcilik Uygulamaları" modülü neticesi edindiklerini düşündükleri değer temelli liderlik özelliklerine ilişkin görüşlerini içeren bulgular doğrultusunda dağıtımcı liderliği yapan öğretmenler uygulama sırasında edindikleri değer temelli liderlik becerileri ile liderlik özelliklerini geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Bu araştırmadan elde edilen bulguların, alan yazında değer destekli Dağıtımcı liderlik konusunda yapılan araştırma bulgularınca desteklendiği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Dağıtımcı Liderlik Özellikleri Destekli Girişimcilik Uygulamaları, Girişimcilik, Liderlik, Değer Temelli Liderlik

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ERGENLERDE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIĞIN YORDAYICISI OLARAK ÖZ-ŞEFKAT

Musa YILDIRIM
Yıldız Teknik Üniversitesi
musayildirim78@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-2051-6699

Özet

Ergenlik dönemi içinde bulunan gençler birçok psikososyal krizle karşı karşıyadır. Yapılan araştırmalara göre ergenlerin yaşadığı sorunlardan bazılar intihar (Eskin, 2000), madde kullanımı (Ercan, 2006) , depresyon (Toros, 2002) ve beden imajı (Oktay ve Şahin, 2010) sorunları gelmektedir. Ergenlerin psikolojik iyilik hallerini koruyabilmeleri ve zorlu yaşam olaylarıyla sağlıklı şekilde başa çıkabilmeleri için psikolojik sağlamlık düzeylerinin yüksek olması önemlidir (Arslan, 2015). Alanyazın incelendiğinde ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerini öngören becerilerden birinin öz-şefkat olduğu görülmektedir (Bluth, Mullarkey ve Lathren, 2018). Buradan hareketle bu araştırmada ergenlik döneminde bulunan bireylerin öz-şefkat düzeyleri ile psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Araştırmaya 496 lise öğrenci katılmıştır. Katılımcıların 308 (%62)'i kadın 188 (%38)'i erkektir. Katılımcıların öz-şefkat düzeylerini ölçmek amacıyla "Öz-Şefkat Ölçeği Kısa Formu" psikolojik sağlamlık düzeylerini ölçmek amacıyla ise "Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 26.0 paket programında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde Bağımsız Örneklemler İçin T Testi, Tek Yönlü Anova Testi, Pearson Momentler Çarpımı Korlasyon Analizi ve Basit Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda ergenlerin psikolojik sağlamlık puanlarının sınıf düzeyi ve algılanan başarı durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Ergenlerin psikolojik sağlamlık puanları cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde ise erkeklerin puanların kadınlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ergenlerin öz-şefkat puanlarının cinsiyet ve algılanan başarı durumuna göre farklılaşmadığı belirlenirken sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Buna göre 11. ve 12. sınıf düzeyinde öğrenim gören ergenlerin öz şefkat puanlarının 9. Sınıfta öğrenim gören ergenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan korelasyon analizinde ergenlerin psikolojik sağlamlık puanları ile öz şefkat düzeyleri arasında ($r=0.24$ $p<0.01$) düşük düzeyde ve pozitif yönde ilişki olduğu görülmüştür. Son olarak öz-şefkat psikolojik sağlamlık üzerindeki yordayıcı rolünü belirlemek amacıyla yapılan basit doğrusal regresyon analizi sonucunda öz şefkatin psikolojik sağlamlığı pozitif olarak yordadığı anlaşılmıştır ($R^2=0,06$; $F= 31,06$, $p<0,05$). Elde edilen bulgular alanyazın ışığında tartışılmıştır. Bu bulguların gelecekte yapılan ilişkisel ve deneysel araştırmalara kaynaklık edeceği umulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Öz-Şefkat, Psikolojik Sağlamlık, Ergenlik

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EŞ SEÇİM TUTUMLARINDA SINIRLANDIRICI İNANÇLARININ İNCELENMESİNE YÖNELİK MODEL ÖNERİSİ: BİR YAPISAL EŞİTLİK MODELİ ÇALIŞMASI

Prof. Dr.Seval Erden ÇINAR
Marmara üniversitesi
seval.erden@marmara.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-4512-1274

Öğr. Gör. Fatma AKCA EROL
Yeditepe Üniversitesi
fatmaakcaerol@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-0302-8119

Uzm. Kübra KAPLANER
Marmara Üniversitesi
kkaplaner89@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-2773-0743

Özet

Giriş:Eş seçimi, bireyin yaşamına kiminle ve nasıl devam edeceğine dair karar verdiği hayatını etkileyen olgulardan biridir. Bu karar çoğunlukla önemli gelişim dönemlerinden biri olan üniversite çağında alınmaktadır (Yıldırım, 2007). Gençlerin bu dönemde kurdukları ilişkiler, aradıkları eşin özelliklerine yönelik deneyim kazandırmakta, eş seçim sürecini büyük ölçüde etkilemektedir.

Problem Durumu: Gençlerin üniversite çağında karşı cinsle kurdukları ilişkiler eş seçim sürecinde önemli rol almaktadır. Olumsuz deneyimler sonucunda bireyin rasyonel inanç geliştirmesi seçimlerini ve eş seçimine yönelik tutumlarını doğrudan etkilemektedir. Bireyler deneyimleri sonucunda aradıkları eşin özelliklerini belirlerken, bir eşte istemedikleri özellikleri de netleştirmektedirler (Tuzer, 2016).

Yöntem: Çalışmaya basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile 200 kız, 150 erkek olmak üzere toplam 350 üniversite öğrencisi katılmıştır. Veri toplamak amacıyla Öz-anlayış Ölçeği, Bilişsel ve Duygusal Farkındalık Ölçeği ile Romantizm ve Eş Seçim Tutumu Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmada, üniversite öğrencilerinin öz anlayış, bilişsel-duygusal farkındalık ile romantik ilişkilerde eş seçim tutumu arasındaki ilişkide aracılık rolünü açıklamaya yönelik geliştirilen hipotetik model test edilmektedir. Modeli sınama işlemi Yapısal Eşitlik Modeli ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Analizler sonucunda önerilen yapısal model doğrulanmıştır. Modelin uyum indekslerinin genel olarak kabul değeri koşullarını karşıladığı; bütün değişkenler arasındaki ilişkilere ait değerlerin anlamlı olduğu görülmüştür.

Sonuç : Eş seçiminde olumsuz deneyimler sonucunda bireyin rasyonel inanç geliştirmesi seçimlerini doğrudan etkilemektedir. Bireyin yaşadığı bu olumsuz deneyimleri kabul etmesi ve bu durumun herkesin başına gelebileceğine inanarak başa çıkmaya çalışması öz anlayış kavramı ile açıklanabilmektedir. Kendine karşı öz anlayış geliştiren birey, yaşamdan daha fazla doyum aldığı, olumsuz duygu ve düşüncelerindense kendini yargılamadan iyileştirdiği söylenebilir. Böylelikle akılcı olmayan inançlarını kontrol altına alabilmektedir. Bunun da eş seçimine olumlu yönde yansıyacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Eş seçim tutumu, öz-anlayış, bilişsel- duygusal farkındalık

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KUMARA İLİŞKİN TUTUMLARININ GİZİL SINIF ANALİZİ İLE İNCELENMESİ

Gülay KALKAN YENİ
Marmara Üniversitesi
gulaykalkan@gmail.com

Prof. Dr.Seval Erden ÇINAR
Marmara Üniversitesi
erdenseval@gmail.com

Özet

Giriş ve Problem Durumu: Kumar, gönüllü olarak risk alınan, kazanan ve kaybeden taraflardan oluşan ve üretim gerçekleşmeden servetin yeniden dağılımının gerçekleştiği bir durumdur. Bu dağılıma karar veren süreç daima bir şans unsuru içerir veya yalnızca şansa dayanır. Kumar; kültürden, dinden, zamandan bağımsız olarak, tüm dünyada görülmektedir. Kendi içerisinde çok çeşitli oyunları barındırdığı için şemsiye kavram özelliği taşıyan kumar; iskambil, rulet, zar, spor bahisleri, oyun makineleri, piyango, tombala, borsa, beceri isteyen oyunlar, kazı kazan, sayısal loto, at yarışı, casino oyunları ve çevrimiçi katılımlı tüm kumar oyunlarını kapsar.
Kumar oynama bozukluğu, kumar oynama sıklığının, buna harcanan zamanın ve paranın yoğunluğunun artması sonucu kumar aktivitelerinin bireyin kontrolünden çıkması, işlevselliği ve ilişkileri üzerinde bozucu etkilerinin görülmesi durumudur. Alanyazında problemli kumar oynama, kumar bağımlılığı veya patolojik kumar oynama tanımlarıyla da karşımıza çıkmaktadır.
Türleri ve formları ülkelere göre değişse de farklı kıtalardaki akademik çalışmalar, gençlerin % 50–70'inin son bir yıl içinde kumar oynadığını ve % 0.8–13.0'ünün problemli kumar oynama davranışı sergilediğini göstermiştir. Meta analiz çalışmalarının da gösterdiği üzere, kumar davranışı genç yetişkinlerde genel popülasyona göre daha yaygın olarak görülmektedir. Kumar oynayan kişilerin bireysel farklılıkları olmakla birlikte alanyazın incelendiğinde bazı ortak özellikler taşıdıkları görülür. Bunlardan "*çocukluk çağı olumsuz yaşantıları", "sıkıntıya dayanma becerisi", "karar verme tarzı" ve "heyecan arayışı"*; bu çalışmada kumarla ilişkileri bağlamında incelenmiştir.

Yöntem: Araştırmanın nicel verileri, Gizil Sınıf Analizi yöntemi ile elde edilecektir. Gizil (Örtük) Sınıf Analizi (Latent Class Analysis-LCA), analiz edilen verilerin türü bakımından nicel bir yöntem olup, değişkenler arasındaki ilişkileri onlara müdahale etmeden açığa çıkarmanın amaçlandığı bir ilişkisel karşılaştırma desenidir.

Eğitimde ve psikolojide araştırmaların büyük bir kısmında, gözlenen değişkenlerden, örtük (doğrudan gözlenemeyen, gizil) yapılar incelenmektedir. Geleneksel yöntemler kullanıldığında, değişkenin süreksiz yapıda olması, normal dağılım göstermemesi veya homojen yapıda olmaması, metodolojik sorunlara yol açmaktadır. Gizil sınıf modelleri için kullanılan beklenti-maksimizasyon algoritmasının formülize edilmesi ve bilgisayar yazılımlarında kullanılmaya başlanmasıyla, son yıllarda dünyada GSA ile yapılan çalışma sayısı oldukça artmıştır. (Vermunt, 2003). GSA, esasen Lazarsfeld (1950) tarafından ilk olarak iki kategorili (dikotomik) maddeleri içeren anketlerin cevap örüntülerinin heterojenliğini açıklamak için önerilmiş, 1970'lerde Goodman tarafından istatistiksel olarak formüle edilmiş ve ayrıca nominal değişkenlerde kullanılması da sağlanmıştır (Vermunt ve Magidson, 2005). GSA, bir dizi kategorik değişkene verilen cevaplar arasındaki örüntüye dayalı olarak, bireylerin

anlamlı ve homojen gizil sınıflara ayrıldığı bir ölçme modelidir. Bir başka ifadeyle, bir grup kategorik madde setine verilen yanıtlara dayanarak bir örneklemdeki gizil grupları bulmak amacıyla kullanılır. Bu çalışmada GSA kullanılmasının amacı; kumar tutumlarına göre üniversite öğrencilerinin içerisindeki gizil alt grupların belirlenmesi ve çeşitli değişkenler ile ilişkilerinin incelenmesidir. Dolayısıyla çalışmanın yönteminin doğası gereği, bağımlı ve bağımsız değişkenler bulunmamakta; örneklemdeki her bir kişinin hangi homojen alt gruba atandığını belirlemenin hedeflendiği ve bu alt grupların ayırıcı özelliklerinin detaylıca çalışılacağı bir araştırma tasarlanmıştır.

Bulgular: Veri analizine başlanmadan önce, katılımcılardan elde edilen verilerin parametrik testler için uygun olup olmadığı incelenmiştir. İlk olarak verilerin SPSS programına aktarımı sırasında oluşabilecek hatalı girişleri önlemek adına birden çok kez kontrolü sağlanmıştır. Veri setinde eksik ve/ya hatalı veri olup olmadığı incelenmiştir. Eksik verilerin analizinde ve değerlendirilmesinde kabul edilebilir eksik madde oranı %5 olarak belirlenmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2012). Bu noktada, %5'ten fazla eksik madde içeren 21 öğrenciye ait ölçek setleri veri setinden çıkarılmıştır. Bir sonraki aşamada ise katılımcılardan elde edilen verilerin normalliği incelenmiştir. Bu bağlamda histogram grafikleri, kutu grafikleri, z puanları, basıklık ve çarpıklık katsayıları hesaplanmıştır.

Sonuç:Özetle; araştırmanın nicel kısmında üniversite öğrencilerinin kumara ilişkin tutumlarının belirlenmesi için bir dizi istatistiksel analiz yapılmıştır. Bu analizler sırasıyla Gizil Sınıf Analizi, ANOVA ve çapraz tablo analizleridir. Gizil sınıf analizi sonucunda 820 kişiden oluşan çalışma grubunun, kumar konusunda üç farklı homojen alt sınıftan oluştuğu belirlenmiştir. ANOVA ve çapraz tablo analizleri ile, bu alt sınıflar arasındaki farklılıklar ve tanımlayıcı özellikler ortaya çıkarılmıştır. Tüm analizlerin sonucunda ve alanyazın ışığında, alt sınıflar için etiketler oluşturulmuştur. Buna göre profil 1 “patolojik kumar oynama bozukluğu”, profil 2 “problemli kumar davranışı” ve profil 3 ise “düşük riskli” grup olarak etiketlenmiştir.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

BİR TRAVMA OLARAK DEPREMİN PSİKOSOSYAL ETKİLERİ

Hülya AYHAN
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü
hulyaayhan85@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-2301-411X

Hakan KARAMAN
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü
hakankaraman89@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0002-7207-2527

Özet

Depremler, yalnızca yıkıcı can ve mal kayıplarına neden olmakla kalmayan, aynı zamanda ruh sağlığı üzerinde uzun süreli etkileri olan en yaygın doğal afetlerden biridir (Dai ve ark., 2006; Liang ve ark., 2019). Afetler ise "toplu olarak yaşanan, akut başlangıçlı ve zaman sınırlaması olan potansiyel olarak travmatik olaylar" şeklinde tanımlanmaktadır (McFarlane ve Norris, 2006). Amerikan Psikiyatri Birliği'nin DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı'nda (2018) travmatik olay "doğrudan yaşanılan ya da doğrudan tanıklık edilen ya da aile bireyi ya da yakın arkadaşın başına gelen ya da mesleki olarak deneyimlenen gerçek göz korkutucu bir biçimde ölümle ya da ağır yaralanmayla karşı karşıya gelmiş ya da cinsel saldırıya uğramış olma" olarak tanımlanmıştır. Doğal afetlerin dolayısıyla depremlerin travma tanımında yer alan olumsuz durumlara yol açma potansiyelinin oldukça yüksek olması bu olayların da travma olarak kabul görmesini sağlamaktadır ve diğer travmatik yaşam olaylarında olduğu gibi psikososyal sonuçlarının incelenmesi ve olumsuz sonuçları iyileştirme odaklı müdahale programlarının hazırlanması oldukça önemlidir.

Deprem nedeniyle meydana gelen can ve mal kaybı, deprem sonrasında maruz kalınan olumsuz yaşantılar depremin etkilerinin uzun süre devam ettiğini göstermektedir (Ediz ve Gülbahçe, 2019). Ancak, deprem sonrasında yapılan yardımlar ve müdahaleler ağırlıklı olarak yaşam kurtarılması, fiziksel yaralanmaların tedavisi, barınak sağlanması ve alt yapı hizmetlerinin düzeltilmesine yönelik olduğundan psikolojik etkilenme sürecinin saptanması ve tedavisi ikinci planda kalmaktadır. Depreme maruz kalan bireylerin deprem esnasında ve sonrasında verdikleri tepkiler, olayın şiddeti, mağdurların kişilik yapıları, toplumsal değerler ve geçmiş deneyimler nedeniyle farklılıklar göstermektedir (Nakajima, 2012). Doğal afetler-depremler sonucunda kişiler evlerini, işlerini, ailelerini, yakınlarını kaybedebilirler, yaralanabilirler, ekonomik veya sosyal destek ağlarında uzun dönemli kayıplar yaşayabilirler. Doğal afetlerden özellikle depremin aniden olması ve o anda kişinin yaşadığı çaresizlik duygusu, kişinin yaşamında bozulmalara ve değişimlere neden olmakta, psikolojik sorunlar ortaya çıkarmaktadır (Knack ve ark., 2006).

Depremlerden etkilenen popülasyonlar üzerindeki psikososyal ve psikolojik sonuçlarını araştıran çeşitli epidemiyolojik çalışmalar yapılmıştır (Madianos ve Evi, 2010). Bu çalışmaların ortak bulguları, yoğun akut stres

reaksiyonlarının, travma sonrası stres bozukluğunun ve depresif ve anksiyete semptomlarının birikiminin saptanmasıdır (Başoğlu ve ark, 2004; Gökalp, 2002; Horovitz ve ark., 1991; Norris ve Elrod, 2006). Depremlerin psikososyal sonuçlarına ilişkin yapılan çalışmalarda en sık gözlenen durum travma sonrası stres bozukluğudur (Başoğlu ve ark, 2004; Gökalp, 2002; Norris ve Elrod, 2006). Yaygın bir bulgu, yeniden yaşantılama ve aşırı uyarılmanın oldukça yaygın olması ve kaçınmanın daha az görülmesidir. Ayrıca, afetlerin hemen sonrasında dissosiyatif tepkiler ve akut stres bozukluğu da gözlemlenmiştir. Depresyon ve anksiyete de bu araştırmalarda yaygın olarak görülen psikolojik problemlerdendir. Afet sonrası değerlendirmelerde ölüm kaygısı, fobiler ve panik bozukluğu yaygın şekilde odak noktası olmasa da afetin hemen öncesi ve sonrasında meydana gelen panik atakların ilerleyen süreçte ortaya çıkan ruh sağlığı problemlerinin öncülü olduğuna dair güncel araştırma sonuçları bulunmaktadır. Afetzedelerde fiziksel sağlık sorunları ve/veya somatik kaygılar tespit edilmiş, strese bağlı fizyolojik tepkilerde artış ve uyku kalitesinde düşüş gözlemlenmiştir. Ayrıca, daha az yaygın olsa da depremzedelerde alkol ve uyuşturucu madde kullanımı da görülmektedir (Norris ve Elrod, 2006).

Anahtar Sözcükler: Travma, deprem, travma sonrası stres bozukluğu, anksiyete

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

STEM VE DEĞERLER EĞİTİMİ KAVRAMININ GÜNÜMÜZ EĞİTİM FELSEFESİNE ENTEGRE EDİLMESİ

Erdal YAYLIOĞLU
Millî Eğitim Bakanlığı
erdalyaylioglu@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0002-1768-5515

Meliha Şule YAYLIOĞLU
Millî Eğitim Bakanlığı
suleyaylioglu@gmail.com

Özet

STEM ve Değerler Eğitimi Kavramı Günümüz Eğitim Felsefesinde Birbirine Entegre Edilmesi gereken kavramlar olarak ön plana çıkmaktadır. Kitabımızın bu bölümünde STEM eğitimi, değer, değerler eğitimi; STEM ve değerler eğitiminin önemi ve bütünleştirilmesi kavramları hakkında bilgiler sunacağım.

STEM (bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik) bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarına ilişkin eğitim yöntemiyle kullanılan bir kısaltmadır. Bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM). Terim, bilim ve teknoloji geliştirmede rekabet gücünü artırmayı amaçlayan eğitimde kullanılmaktadır. Bilim, teknoloji, mühendislik ve matematiğin birbiriyle ilişkili doğasına vurgu yaparak her konuyu daha derin bir şekilde anlamayı amaçlayan disiplinler arası bir öğretim yaklaşımıdır. Bu terim, öğrencilerin çok yönlü gelişimini sağlamak ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek için çeşitli disiplinleri (yani bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik) bir araya getiren bir eğitim çerçevesini tanımlar. Disiplinsel temel fikirlerin derin kavramsal anlayışlarına ve yaratıcılık, eleştirel düşünme, iletişim ve işbirliği becerilerine aynı anda vurgu yaparak, entegre STEM öğreniminde bireysel disiplinlerin birbiriyle bağlantılı olduğunu vurgulayan karmaşık gerçek dünya sorunlarına multidisipliner, disiplinler arası ve disiplinler arası yaklaşımlardır. (Bellanca & Brandt, 2010; Bybee, 2013; İngilizce, 2016).STEM öğrencileri Fen, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik (topluca STEM olarak kısaltılmıştır) olmak üzere dört özel disiplinle eğitmek anlamına gelir. Öğrencileri bu alanlardan herhangi birinde eğitmek yerine, STEM, öğrencileri bir kariyere sahip olmaları ve gerçek dünya uygulamalarını göz önünde bulundurmaları için daha iyi donatmak için dördünü de disiplinler arası ve uygulamalı bir yaklaşımla birleştirir.

Teknolojideki sürekli gelişmeler, öğrencilerin her gün öğrenme, bağlantı kurma ve etkileşim kurma şeklini değiştiriyor. Öğrenciler tarafından STEM aracılığıyla geliştirilen beceriler, onlara okulda ve ötesinde başarılı olmaları için bir temel sağlar. STEM nitelikleri ve becerileri için en hızlı büyüyen endüstrilerdeki işlerinde STEM becerilerine sahip iş gücüne ihtiyaç duyuluyor. STEM, bireyleri başarılı olma ve bu değişen dünyaya uyum sağlama becerileriyle güçlendirir. STEM eğitimi, büyük ölçüde gerçek dünya uygulamalarına dayanan uyumlu bir öğrenme platformu sunarak öğrencileri geliştirmeyi amaçlayan bir müfredat olarak ortaya çıktı ve büyüdü. STEM tipik olarak proje tabanlı öğrenmeye odaklanır. Yürütülen projeler ve faaliyetler, yakın gelecekte bilimin pratik uygulamalarını vurgulamak için genellikle modern teknolojiyi içerir. Öğrenciler, STEM'in çeşitli alanlarını, sınıf ve çevrelerindeki dünya arasında bir bağlantı kurmalarına yardımcı olacak bir bağlamda uygular.STEM Eğitimi, sayısız alanda bir dizi avantaj sağladığından dünya için daha önemli olacak şekilde gelişmiştir. Sektörlerin çoğu STEM alanlarına bağımlı olduğundan dolaylı olarak ekonominin gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. STEM eğitimin her geçen gün yeni ve yenilikçi teknolojilerin geliştirildiğini görüyoruz ve bu sayının ancak önümüzdeki yıllarda artması bekleniyor.

STEM eğitimine iki farklı açıdan bakılabilir; okuldaki öğrencilerin çevresinden ve buna dahil edilen öğretim metodolojisinden ve iki; genel halkın bakış açısı için, velilerden ve öğrencilere programı seçmelerinde dolaylı olarak yardımcı olabilecek öğretmenlerden oluşur. Öğrenciler ve eğitimciler, konuların gerçek hayatta uygulanabilecek bir şekilde sunulması ve anlaşılması için birlikte çalışmalıdır. STEM daha iyi anlaşılması, sadece

içerdiği şeyin net bir resmini elde etmemize yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda bize bir öğrenme ortamı olarak STEM'in daha fazla farkına varmamız için bir işlev sunar.

STEM Eğitiminin Faydaları:

Öğrencilerimizin geleceğindeki önemini detaylandırmanın yanı sıra daha iyi bir kavrayış elde etmeye ve STEM Eğitiminin ne olduğuna girelim. Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik söz konusu olduğunda yenilik diğer adıdır. Alan her zaman dinamik olduğundan, öğrencilere yenilik yapma ve bilgilerini sorgulama fırsatı sunar. Ayrıca burada çocuklara farklı ve hayal bile edilemeyen işlerde çalışma fırsatı sunulmaktadır. Her anlamda, STEM işleri ilginç bir gelecek sağlar. Faktörler ister para ister konu olsun, STEM geleceğin panoramik bir görünümünü sağlar. Bu, öğrenciler için harika bir platform, inovasyon, fütüristik öğrenme ve birçok beceri keşfiyle dolu bir gelecek sağlar.

STEM'i erken yaşta öğrencilerle buluşturmak gerekir. Çocuklar genellikle genç yaşta okuma ve sporla tanışırlar. Bunun bahanesi, onlara merak uyandırmak ve ilgilerini uyandırmaktır. Bu zamanla sistemlerine sızar ve onu daha fazla keşfetmeye ilgi gösterirler. Öğrenciler ve gençler, sürekli olarak kendilerine meydan okuyabilecek etkinlikleri arayan bir merak duygusuna sahiptirler. Bu merak ve merak uyandırmak, kapasitelerini en üst düzeye çıkarmalarına yardımcı olur. STEM öğrencilerin çıkarımlar yapmalarına, bağlantıları yönlendirmelerine ve ilgilerini çeken alanların daha derin anlam ve anlayışlarını keşfetmelerine yardımcı olur. STEM öğrenimi geleceğin yoludur. İnsanların teknolojiye her zamankinden daha bağımlı hale gelmesiyle, talebi karşılamak için önemli teknolojik gelişmelerin üstlenilmesi gerekiyor. Bu ancak STEM eğitiminin yardımıyla sürdürülebilir bir şekilde gerçekleştirilebilir.

STEM geleneksel bir öğrenme ortamı ile öğrencilere bilimsel yöntemin günlük hayata nasıl uygulanabileceği noktasında yol göstericidir. Öğrencilere sayısal düşünmeyi ve problem çözmenin gerçek dünyadaki uygulamalarına odaklanmayı öğretir. 2023 Eğitim Vizyonu'nun, 21. yüzyıla dair eğitim önerisi, 21. Yüzyıl Talim ve Terbiye Modeli şeklindeki çift kanatlı bir okumadır. Sadece beceri kazandırmak hayatı göğüslemeye yetmemektedir. Gerekli olan insana ait evrensel, yerel, maddi, manevi, mesleki, ahlaki ve millî tüm değerleri kapsayan ve kuşatan bir olgunlaşma, gelişme, ilerleme, değişim ve ahlak güzelliğidir. 2023 Eğitim vizyonu belgesinde öğrencilerimizi çift kanatlı kuşlar olarak yetiştirmemizin gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda STEM eğitiminin, değerler eğitimiyle bütünleştirilmesi gerekir.Genel olarak değer, dünyaya yönelik ahlaki fikirler, genel kavramlar veya yönelimler veya bazen basitçe çıkarlar, tutumlar, tercihler, ihtiyaçlar, duygular ve eğilimler anlamına gelir. Dar anlamda değerler, iyi, arzulanan veya değerli olandır. Değer, tutumları veya eylemleri yönlendiren veya motive eden temel ve temel inançlardır. Bizim için neyin önemli olduğunu belirlememize yardımcı olurlar. Değerler, eylemlerimize rehberlik etmesi için somutlaştırmayı seçtiğimiz kişisel nitelikleri tanımlar; olmak istediğimiz kişi türü; kendimize ve başkalarına nasıl davrandığımız ve çevremizdeki dünyayla etkileşimimiz. Genel davranış kuralları sağlarlar.

Değerlerin özellikleri şunlardır:

Değerler son derece pratiktir ve değerleme sadece teknikleri değil aynı zamanda stratejik bağlamın anlaşılmasını da gerektirir.

Değerler yeterlilik ve ahlak standartları sağlayabilir.

Değerler belirli durumların veya kişilerin ötesine geçebilir.

Kişisel değerler kültürden, geleneklerden ve iç ve dış faktörlerin bir kombinasyonundan etkilenebilir.

Değerler nispeten kalıcıdır.

Değerler bir kişinin özünde daha merkezidir.

Temel değerlerimizin çoğu, hayatın erken dönemlerinde aileden, arkadaşlardan, mahalle okulundan, kitle yazılı basın, görsel medya ve toplumdaki diğer kaynaklardan öğrenilir.

Değerler, fikirler, nesneler, davranışlar vb. Hakkında etkili düşüncelerle yüklüdür.

Neyin doğru, iyi veya arzu edilir olduğuna dair bir bireyin fikirlerini taşıdıkları için yargılayıcı bir unsur içerirler.

Değerler kültürden kültüre ve hatta kişiden kişiye değişebilir.

Değerler, insanın temel dürtülerinin ve yaşamına istikrarlı ve tutarlı bir şekilde uygun olan arzusunun bütünleşmesi ve yerine getirilmesinde önemli bir rol oynar.

Hem bireysel hem de sosyal tepkiler ve tutumlardan oluşan sosyal eylemdeki genel deneyimlerdir.

Toplumlar oluşturur, sosyal ilişkileri bütünleştirir.

Kişiliğin ideal boyutlarını ve kültür derinliğini şekillendirirler.

İnsanların davranışlarını etkiler ve başkalarının eylemlerini değerlendirmek için kriter olarak hizmet ederler.

Sosyal yaşamın yürütülmesinde oynayacakları büyük rolleri vardır. Günlük davranışları yönlendirmek için normlar oluşturmaya yardımcı olurlar.

Bir kültürün değerleri değişebilir, ancak çoğu bir kişinin yaşamı boyunca sabit kalır.

Sosyal olarak paylaşılan, yoğun bir şekilde hissedilen değerler hayatımızın temel bir parçasıdır. Bu değerler kişiliğimizin bir parçası haline gelir. Etkileşimde bulunduğumuz kişiler tarafından paylaşılır ve güçlendirilirler.

Değerler genellikle hem tutumu hem de davranışı güçlü bir şekilde etkilediğinden, işyerinde çalışanların davranışları için bir tür kişisel pusula görevi görürler.

Bunlar, bir çalışanın iş ve işyeri konusunda tutkulu olup olmadığını belirlemeye yardımcı olur ve bu da ortalamanın üzerinde getiri, yüksek çalışan memnuniyeti, güçlü ekip dinamikleri ve sinerjiye yol açabilir.

Değer, motivasyon düzeyini anlamanın temelidir.

Algımızı etkiler.

Değer, ne olması gerektiğini veya ne olmaması gerektiğini anlamaya yardımcı olur.

Doğru ya da yanlış yorumları içerir.

Bunlar tutumları ve davranışları etkiler.

Sonuçlar üzerindeki belirli davranışların diğerlerine göre tercih edildiğini ima eder.

Bunlar, bir organizasyonun üyelerinin uyumlu bir şekilde etkileşime girmesine izin verir. Bunlar, bireysel olarak başarılması imkansız olan hedeflere ulaşmayı kolaylaştırır.

Bunlar, başarılar için belirlenen hedeflerdir ve tüm faaliyetlerimizi bilişsel, duyuşsal, bağlayıcı, motive eder, tanımlar ve renklendirir.

Onlar hayatımızın kılavuz direkleridir ve bizi olmak istediğimiz kişiye yönlendirirler.

Değerler ve ahlak sadece bir insanı yönlendirmekle kalmaz, aynı zamanda ilham verir ve motive eder, yaşamak ve anlamlı bir şey yapmak için enerji ve lezzet verir. Değer kavramı hakkındaki bilgilerden sonra şimdi değerler eğitimi yaklaşımlarını kavramamız gerekmektedir. Değerler eğitimi yaklaşımları değerler eğitiminin STEM eğitimine entegre edilmesinde yol göstericidir. Değerler eğitimi yaklaşımlarını bilirsek, derslerimizdeki etkinlikleri planlarken daha bilinçli bir şekilde davranabiliriz. Hedeflediğimiz değeri daha doğru ve etkili bir şekilde öğrencilerimize STEM eğitimi ile entegre ederek aktarabiliriz. Çünkü değerler eğitimi yaklaşımları değerler eğitiminin farkındalığını ve farklı disiplinlere entegre edilebilmesi için üretildiği için STEM eğitimi ile entegrasyonu için ön şarttır.

Değer kavramı hakkındaki bilgilerden sonra şimdi değerler eğitimi yaklaşımlarını kavramamız gerekmektedir. Değerler eğitimi yaklaşımları değerler eğitiminin STEM eğitimine entegre edilmesinde yol göstericidir. Değerler eğitimi yaklaşımlarını bilirsek, derslerimizdeki etkinlikleri planlarken daha bilinçli bir şekilde davranabiliriz. Hedeflediğimiz değeri daha doğru ve etkili bir şekilde öğrencilerimize STEM eğitimi ile entegre ederek aktarabiliriz. Çünkü değerler eğitimi yaklaşımları değerler eğitiminin farkındalığını ve farklı disiplinlere entegre edilebilmesi için üretildiği için STEM eğitimi ile entegrasyonu için ön şarttır.

Değerler eğitimi yaklaşımında değer aktarım yaklaşımları, değer açıklama yaklaşımı, değer analiz yaklaşımı, ahlaki muhakeme yaklaşımı, örtük program ve değerler eğitiminde bütüncül yaklaşım olarak sınıflandırabiliriz. Şimdi değerler eğitimi yaklaşımın yaklaşımları açıklamayalım.

Değer aktarımı yaklaşımında verilmek istenen değer öğretmen tarafından açıkça hissettirilir ve öğrencinin hedeflenen anlayışa yönelmesi teşvik edilir. Değer aktarımı yaklaşımına uygun etkinliklerde, önce öğretmen seçilen değeri açıklar değerin doğruluğu üzerinde durur, öğretmen öğüt veren ve yönlendiren bir yaklaşımla süreçte ön plandadır, öğrenci söylenenleri onaylayan konumdadır.(Çebi & Jafari Kuzu , 2019)

Değer Açıklama Yaklaşımı Sidney Simon ve arkadaşları sadece öğretmenin telkini ve yönlendirmesiyle değerlerin verilmesinin yeterli olamayacağını düşünmüş ve bu yeni yaklaşımı ortaya koymuşlardır. Ersoy ve Şahin'in belirledikleri kriterlere göre bu yaklaşımı kısaca şöyle özetleyebiliriz öncelikle öğrencilere etkinlik esnasında farklı değer yargıları ve farklı anlayışlar sunulur. Bu farklı değer yargıları ve anlayışlar içerisinden kendilerine uygun olanı seçmeleri istenir. Öğrenciler etkinlik sürecinde seçimlerinin sonuçları üzerinde de düşünürler. Bu sayede farkındalık sahibi olarak kendi değerlerini belirlemiş olurlar.(Çebi & Jafari Kuzu , 2019)Değer analizi yaklaşımı bu yaklaşımda öğrenciler öncelikle ; gerçek bir yaşam problemiyle yüz yüze gelirler. Problemin neden oluştuğu üzerinde düşünürler. Bilimsel araştırma yaparlar Ardından çözüm için öneriler sunarlar. Bu yaklaşımda sonuca ulaşmak uzun bir çalışma süreci gerektirir.

Ahlaki muhakeme yaklaşımı bu yaklaşım Kohlberg'in adil topluluk okulları ve bu okullardaki uygulamalardan ortaya çıkmıştır. Kohlberg okullarında tüm alınan kararların ahlaki muhakeme ile alınması gerektiğini düşünüyordu. Bu okullarda öğretmen demokratik ortamın oluşmasını sağlayan öğrencilerin ahlaki seçimlerini yapmalarına zemin hazırlayan bir rehberdir. Ahlaki muhakeme yaklaşımında öğrencilerin önünde ikilemler vardır ve öğrenciler kendi değer yargılarına uygun olan değeri kendileri seçerler.(Çebi & Jafari Kuzu , 2019)Örtük program yaklaşımı okuldaki resmi programın içinde açık olmayan bütün eğitimsel deneyimleri temsil eder. Öğretmenlerin tutum ve davranışları, okul çevresinin etkisi, okulun ilkeleri ve hedefleri, okul çevresindeki psikolojik ortam vb. bunların hepsi örtük programın içindedir. Bu resmi olmayan program ile okul yönetimi ve öğretmenlerce belirlenen değerler öğrencilere devamlı olarak hissettirilir ve değerlerin kanıksanması sağlanır.(Aydın,2013)

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

Bütüncül yaklaşım-karakter eğitimi yeni nesile temel insani değerleri kazandırmayı, değerlere karşı duyarlılık oluşturmayı ve bu değerleri davranışa dönüştürmeyi hedefleyen çalışmaların tamamına karakter eğitimi diyebiliriz.Karakter eğitimi ilk olarak ABD'de Thomas Lickona tarafından sistemleştirilmiştir. Bu yaklaşımda karakter eğitimi verebilmek için temel ahlaki değerlerin öğretiminde okul ve öğretmenin daha etkin ve doğrudan rol almaları gerektiğini vurgulanmaktadır.(Aydın,2013)

STEM eğitimini kendi kültürümüzde içselleştirip teknolojiye tapmadan teknolojiden yararlanmak mümkündür. Yenileşme değişme konusunda seçici olmak gereklidir. Yenileşme değişme konusunda STEM eğitiminin gerekliliği tartışılmaz. Eğitim tarihimizde uygulamalı eğitim ön plana çıkmaktadır. STEM eğitimi de bu uygulamaya uygundur. STEM eğitimini değerler eğitimi ile bütünleştirmek bu açıdan önemlidir. STEM eğitiminde öğrencilerimizin sosyal, kültürel, psikolojik, psikomotor ve dil gelişimi arasındaki bağı göz ardı edemeyiz. STEM eğitimi ile öğrencilerimizde ne tür değişiklikler görmek istediğimize içselleştirerek karar verebiliriz. Eğitimin emek işi olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. STEM eğitimini kendi sistemimizi kendimiz geliştirerek kendimize özgü anlayışla telif model anlayışı ile taklit etmeden değerler eğitimiyle uygulayabiliriz. Günümüzde de birçok projede STEM ve değerler eğitim uygulanmaktadır. Bu bağlamda STEM ve değerler eğitiminin önemi plana çıkmaktadır.

Sonuç olarak öğrencilerimize yapılabilecek en büyük kötülük, toplumumuzun değerlerinden mahrum etmektir. Toplumumuzun her bir değeri, kendi anlayışını tüm topluma hâkim kılmaya çalışmaktadır. Böylelikle değerler eğitimi yoluyla beşerden insana yolculuğun olgun bir şekilde seyretmesi sağlanmış olur. Dolayısıyla yaşadığımız çağın teknolojik gereklerine karşı gerekli tüm hazırlıklarımızda, STEM eğitiminin pedagojik zemine oturtulması için değerler eğitimi ile içselleştirilmesi şarttır. Güçlü Türkiye'nin hedefleri düşünüldüğünde STEM eğitimi için kaybedecek zamanımız olmadığı açıktır. 21.yy becerilerini destekleyen STEM eğitimi okullarımızda uygulandıkça öğrencilerimiz pek çok beceriyi aynı anda kazanacak ve geleceğe hazırlanacaklardır. Şimdi tüm enerjimizi, STEM eğitiminde eğitimde belirlediğimiz yol haritasını hayata geçirmek için emek harcama zamanıdır. Bugünden başlayarak 21. Yüzyıl Talim ve Terbiye Modelimiz ile 2023 Eğitim Vizyonunun temel hedefi, ahlak telakkisine dayalı ve insanı merkeze konumlandıran bir varlık ve bilgi anlayışına sahip STEM ve değerler eğitimine hayat vermeliyiz.

Anahtar Sözcükler: Stem, Steam,Değerler,Eğitim

ÇEVRİMİÇİ STRATEJİK VİDEO OYUNLARININ PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNE ETKİSİ

Merve OKTAY

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
merve.oktay07@gmail.com

Ayşe Nur YİĞİTCE

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
a.nurselcukk@gmail.com

Doç. Dr. Şener ŞENTÜRK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
sener.senturk@omu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0672-7820

Özet

İnsanlık tarihi kadar eski olduğu düşünülen oyun; belli kurallara dayanan, geliştirici etkileri bulunan, keyif veren ve özgürce yürütülen etkinlikler olarak tanımlanmıştır. Önceleri dış mekanlarda doğal malzemelerle ve basit kurallarla oynanan oyunlar zamanla yerini iç mekanlarda oynanan nispeten karmaşık ve bireysel oyunlara bırakmıştır. Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte oyun, dijital ortamlara taşınmıştır. 20. yüzyılın başlarında video oyunlarının ortaya çıkması ile birlikte oyun kültüründe büyük bir değişim yaşanmıştır. Halen oynanmaya devam etse de 19. yüzyılda popüler olan masa oyunları ve çocuklar için üretilmiş oyuncakların yerini bilgisayar oyunları almaya başlamıştır. Başlangıçta basit grafiklere ve kurallara sahip olan oyunlar teknolojinin gelişmesi ile birlikte daha gerçekçi, yüksek ses ve kaliteye sahip, karmaşık oyunlara dönüşmüştür. Bu yeni nesil oyunlar sadece haz temelli eğlenceler olmanın ötesinde, bireylerin motivasyonlarını artırmak, dikkati toplamak, problem çözme ve eleştirel düşünme gibi becerilerini geliştirmek, takım çalışmasını teşvik etmek gibi hedefler için de kullanılmaya başlanmıştır. Bu araştırmada, değişen oyun alışkanlıkları göz önünde bulundurularak çevirimiçi stratejik video oyunlarının bireylerin problemleri tanımlama, analiz etme, çözümler üretme gibi yeterliliklerini içeren ve eğitimde de önemli bir role sahip olan problem çözme becerilerine etkisi incelenmiştir. Bu doğrultuda araştırmada, çevrimiçi strateji oyunu oynayan ve oynamayan oyuncuların problem çözme becerileri betimsel tarama yöntemi ile ortaya konmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu Samsun il merkezinde yaşayan 200 yetişkin birey oluşturmuştur. Kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminin tercih edildiği araştırma grubunda veri toplama aracı olarak "Yetişkinler İçin Problem Çözme Becerileri Ölçeği" ve araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen sonuçlar SPSS programı ile test edilmiş ve bulgular, literatür bağlamında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Oyun, Çevrimiçi Oyun, Stratejik Oyunlar, Problem Çözme Becerileri

CUMHURİYET'İN 100. YILINDA KÖY ENSTİTÜSÜ ÖĞRENCİ ANILARIYLA DÜNDEN BUGÜNE EĞİTİM- ÖĞRETİM VE ÖĞRETMEN

Büşra GÜLER

Gazi Üniversitesi

bozkan3870@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-7317-5739

Özet

Köy enstitüleri, Türk Eğitim tarihinde önemli bir yere sahip olmuştur. Cumhuriyet'in ilanıyla beraber Atatürk'ün başlatmış olduğu eğitim seferberliği kapsamında köylerde öğretmen yetiştirme görevini köy enstitüleri üstlenmiştir. Dönemin Millî eğitim bakanı İsmail Hakkı Tonguç köyleri gezerek raporlar tutmuş ardından 17 Nisan 1940 tarihinde çıkarılan kanunla köy enstitüleri açılarak eğitim öğretim hayatına başlamıştır. Köylerde görevlendirilen öğretmenler, öğrencilere teorik bilginin yanı sıra uygulamalı bilgilerde vermiştir. Böylece enstitülerden mezun olan öğrenciler toplumun kalkınmasında son derece etkin rol oynamıştır. Bu çalışmada köy enstitülerinde eğitim almış ve öğretmenlik görevini yerine getirmiş Öğretmen T. 'nin perspektifinden dünden bugüne eğitim ve öğretim sürecindeki değişimi değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Köy Enstitüleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, Enstitülerin eğitim tarihindeki yeri ve önemi ile ilgili çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu çalışma Köy Enstitülerinde eğitim almış bir öğretmenin kendi görüşlerini birinci ağızdan değerlendirmesi açısından önemlidir. Çalışmanın yöntemi sözlü tarih araştırması yöntemine uygun olarak planlanmıştır. Verilerin toplanmasında görüşme tekniği kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında Köy Enstitülerinde öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar, mesleki gelişimleri için katıldıkları programlar, o dönemde eğitim ve öğretimde kullanılan kitap içerikleri ve yeterliliği, ders anlatım sırasında materyal kullanım imkanının yeterliliği, Millî Bayramlarda okullarda yapılan etkinlikler, dünden bugüne eğitim politikası ile ilgili bilgiler elde edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Pazar ören Köy Enstitüsü, sözlü tarih araştırması, eğitim, öğretmen

GRUPLA PSİKOLOJİK DANIŞMA SÜRECİNİN KİŞİLER ARASI DUYGU DÜZENLEME ÜZERİNDEKİ ETKİSNİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Orkide BAKALIM

İzmir Demokrasi Üniversitesi
orkide.bakalim@idu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Mine MUYAN YILIK

İzmir Demokrasi Üniversitesi
mine.muyan@idu.edu.tr

Arş. Gör. Işılay Nur ERKAN

İzmir Demokrasi Üniversitesi
isilaynur.erkan@idu.edu.tr

Özet

Duygular, kişi için pozitif veya negatif bir anlam taşıyan kişisel veya çevresel bir olaya verilen, bireylerin psikolojik alt sistemlerinin birçoğunun sınırlarını aşan sistemli yanıtlardır (Salovey & Mayer, 1989). Duygu düzenleme ise kişilerin ne gibi duyguları olduğunu, bu duyguları ne zaman yaşadıklarını, duygularını nasıl deneyimlediklerini ve nasıl ifade ettiklerini ortaya koyar (Gross, 1998). Duyguların ve duygu düzenlemenin bireyler üzerindeki psikolojik etkisinin önemini DSM'deki psikopatoloji tanı kategorilerinin %75'inden fazlasını duygularla veya duygu düzenlemeleriyle ilgili sorunların karakterize etmesi göstermektedir. (Werner & Gross, 2010). Kişilerarası duygu düzenleme ise Zaki ve Williams (2013) tarafından ortaya atılan modele göre duygu düzenlemenin sosyal yaşamdaki bir versiyonudur. İçsel ve dışsal olmak üzere ikiye ayrılan (Zaki & Williams, 2013) kişiler arası duygu düzenleme süreçlerine duygu düzenleme kadar vurgulanmadığı için bu konuda yapılan çalışmalar önem kazanmaktadır (Hofmann ve diğ., 2016). Kişiler arası etkileşimin etkili ve yoğun olarak yaşandığı süreçlerden birisi de grupla psikolojik danışma sürecidir. Psikolojik danışma grubu, içinde bulunan grup üyelerinin koşulsuz kabul gördüğü, grup liderinin üyeleri desteklediği, zaman zaman yönlendirebildiği ve verimli çalışmalarına yardım ettiği, lider ve üyelerin anlamlı ve terapötik ilişki içinde olduğu uygulamadır (Koydemir,2011). Grupla psikolojik danışmanın türlerinden biri olan etkileşim grubu, ruhsal açıdan sağlıklı bireylerin bir araya gelerek kişiler arası ilişkilerden ve bu süreçten faydalanarak sosyal anlamda daha duyarlı hale gelmelerini, farkındalıklarını geliştirmeyi, şimdi ve burada olmayı, sağlıklı iletişim kurmayı amaçlamaktadır (Çakır, 2011; Davison & Neale, 2004; Joseph, 2001; Rogers, 2003). Bu araştırmanın amacı grupla psikolojik danışma sürecinin kişiler arası duygu düzenlemeye etkisini incelenmesidir. Araştırmanın verileri 2020-2021 bahar döneminde bir devlet üniversitesinin lisans öğrencilerinden elde edilmiştir. Uygulamaya başlanmadan önce 8'er kişilik deney ve kontrol grubu oluşturulmuş ve ön-test alınmıştır. Deney grubuna 12 hafta süren grupla psikolojik danışma hizmeti verilirken kontrol grubuna hiçbir uygulama yapılmamıştır. 12 hafta sonunda her iki gruba da son-test uygulanarak süreç sonlandırılmıştır. Araştırmada nitel ve nicel yöntemlerin birlikte incelendiği karma desen kullanılmıştır. Nicel veriler Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Ölçekten elde edilen veriler Wilcoxon İşaretli Sıralar ve Mann-Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiştir. Sürece katılan bireylerin duygu düzenleme puan ortalamaları artmış olsa da analiz sonuçları bize grupla psikolojik danışma sürecine katılan bireylerin kişiler arası duygu düzenleme düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Nitel veriler grup süreci değerlendirme raporlarından elde edilen içerik analizi ile incelenmiştir. Nitel bulgulara göre grup üyeleri sürece katılmadan önce duygularını ifade etmede sorun yaşadıklarını, bu dönemde kendilerini yalnız ve zaman zaman çaresiz hissettiklerini, motivasyonlarının düşük olduğunu belirtirken grup yaşantısı sonucunda kendilerini ifade etmede rahatladıklarını, benzer durumdaki bireylerle karşılaşınca aslında yalnız olmadıklarını

anladıklarını ve destek gördüklerini, motivasyonlarının daha yüksek olduğunu ve kendilerini rahatlamış hissettiklerini ifade etmektedirler. Bu araştırmanın amacı, 12 seans süren grupla psikolojik danışma sürecinin üniversite öğrencilerinin kişiler arası duygu düzenleme düzeylerine etkisini incelemektir. Deney grubunun kişiler arası duygu düzenleme puanlarının süreç sonunda arttığı gözlenmiş olsa da nicel bulgular grupla psikolojik danışma sürecinin bireylerin kişiler arası duygu düzenleme düzeyleri üzerinde anlamlı farklılık yaratmadığını göstermektedir. Nitel bulgular grupla psikolojik danışma sürecinin bireylerin kendini açma, sosyalleşme, duygularını ifade etme, yalnız olmadığını anlama gibi kişiler arası temalarda etkili olduğunu göstermektedir. Bunlara ek olarak grupla psikolojik danışmanın farklı değişkenlerle ilişkisi ve farklı yaş aralığındaki bireylerle incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Grupla psikolojik danışma, etkileşim grubu, kişiler arası duygu düzenleme, lisans öğrencileri

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİNİN YORDAYICISI OLARAK ÇÖZÜM ODAKLI DÜŞÜNME DÜZEYİ VE ZAMAN ODAĞININ İNCELENMESİ

Doç. Dr. Ümüt ARSLAN

İzmir Demokrasi Üniversitesi
umut.arslan@idu.edu.tr

Doç. Dr. Orkide BAKALIM

İzmir Demokrasi Üniversitesi
orkide.bakalim@idu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Mine Muyan YILIK

İzmir Demokrasi Üniversitesi
mine.muyan@idu.edu.tr

Arş. Gör. Işılay Nur ERKAN

İzmir Demokrasi Üniversitesi
isilaynur.erkan@idu.edu.tr

Özet

Psikolojik sağlamlık, bireylerin farklı problemler karşısındaki deneyimledikleri zor durumların ardından toparlanıp iyileşme güçlerini kullanarak önceki durumlarına geri dönebilmelerine ilişkin kapasiteleri olarak tanımlanmaktadır (Garmenzy, 1993). Kişilerin psikolojik sağlamlıklarını etkileyen faktörler risk ve koruyucu faktörler olmak üzere ikiye ayrılır (Karaırmak, 2006). Psikolojik sağlamlık üzerinde etkisi olduğu düşünülen koruyucu faktörlerden biri de bireylerin zaman odağı diğeri ise çözüm odaklı oluş düzeyleridir. Zaman odağı ile kastedilen; kişinin geçmiş, şimdi ve gelecek konusundaki fikirlerine yönelik dikkat düzeyidir (Shipp, Edwards & Lambert, 2009). Bireyin ağırlıklı zaman odağının hayatını olumlu olumsuz birçok yönden etkilediği yapılan araştırmalar sonucunda görülmektedir (Braley & Freed, 1971, Fried & Slowik, 2004; Goldrich, 1967; Holman & Silver, 1998; Rappaport ve diğ.,1985; Zimbardo ve diğ.,1997). Psikolojik sağlamlık üzerinde etkisi olduğu düşünülen diğer bir değişken olan çözüm odaklı düşünmedir. Çözüm odaklı düşünme, bireyin bir sorun yaşadığında bunun bir çözüm yolu da olduğunu ve bu çözüme ulaşmada kişinin güçlü yönlerinden destek alabileceğinin farkında olmasıdır (Sparrer, 2012). DeShazer ve Berg (1997) tarafından ortaya atılan çözüm odaklı yaklaşım birçok olumsuz duygu durumuyla baş etmek için etkili bir yöntem olup, aynı zamanda pozitif duyguları arttıran bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda problemler görmezden gelinerek, danışanların bu problemler üzerine odaklanmaların önüne geçilmektedir. Arslan ve arkadaşları (2021) çözüm odaklı yaklaşımı iki alt boyutta incelemiştir. Çözüm üretme, var olan sorunlara karşın yeni bir çözüm üretme becerisini dikkate almaktadır. Çözüm destekleme alt boyutu ise var olan bir çözümün desteklenmesini açıklamaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye'deki üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlamlığın yordayıcısı olarak çözüm odaklı düşünme ve zaman odağının incelenmesidir. Araştırmanın verileri 2022-2023 bahar döneminde bir devlet üniversitesinin lisans öğrencilerinden elde edilmiştir. Katılımcıların %77,5'i (N = 124) kadın, %22,5'i (N = 36) erkektir. Veriler Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (Doğan,2015), Çözüm Odaklı Düşünme Ölçeği (Arslan ve diğ., 2021) ve Zaman Odağı Ölçeği (Arslan & Bayraktar, 2021) kullanılarak elde edilmektedir. Araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişkinin test edilmesi için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu uygulanmıştır. Değişkenlerin sonuç değişkeni üzerindeki yordayıcılığının test edilmesi için regresyon analizi kullanılmıştır. Yapılan korelasyon analizinin sonuçları

psikolojik sağlamlığın çözüm odaklı düşünme ve şimdiki zaman odağı ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkili olduğunu; geçmiş zaman odağı ile anlamlı ve negatif yönde ilişkili olduğunu ve gelecek zaman odağı ile ilişkisinin ise istatistiksel olarak anlamsız olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ek olarak çözüm odaklı düşünme ile şimdiki ve gelecek zaman odağı pozitif ve anlamlı ilişki; geçmiş zaman odağı arasında anlamlı ve olumsuz ilişki olduğu bulgusuna erişilmiştir. Yapılan regresyon analizinin sonuçlarına göre tüm modelin psikolojik sağlamlığın %39'unu açıkladığı bulgusuna erişilmiştir. Her bir değişkenin modele bireysel katkılarına bakıldığında ise çözüm odaklı düşünme ile şimdiki zaman odağının psikolojik sağlamlığın anlamlı ve pozitif yönde yordayıcıları olduğu; geçmiş zaman odağının psikolojik sağlamlığın anlamlı ve negatif yönde bir yordayıcısı olduğu ve son olarak gelecek zaman odağının ise anlamlı bir yordayıcı olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre çözüm odaklı düşünme ve zaman odağını şimdiki zamanda tutma bireylerin psikolojik sağlamlıkları açısından koruyucu faktör işlevi gösterirlerken zaman odağını geçmişte tutmanın ise psikolojik sağlamlık açısından bir risk faktörü olarak işlev gösterdiğini ortaya çıkarmıştır. Ek olarak gelecek zaman odağına sahip olmanın bireylerin psikolojik sağlamlıklarında anlamlı bir rol oynamadığını sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, bireylerin psikolojik sağlamlıkları destekleme ve geliştirmede çözüm odaklı düşünme düzeylerini artırmanın, zaman odağını şimdiki zamanda tutmanın, geçmiş zaman odağını azaltmanın ve bu amaçla gerçekleştirilecek bireysel ve grup uygulamalarının önemini vurgulamaktadır. Şimdiki zaman odağının psikolojik sağlamlıkla pozitif yöndeki ilişki vurgusu göz önüne alınırsa mindfulness pratiklerine uygulamalarda yer verilmesi önerilmektedir. Bunlara ek olarak bu modelin farklı özelliklere sahip örneklemlerde incelenmesinin alanyazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: psikolojik sağlamlık, koruyucu faktörler, zaman odağı, çözüm odaklı, şimdiki zaman odağı, geçmiş zaman odağı, gelecek zaman odağı

Kaynakça

Arslan, Ü., & Bayraktar, B. (2021). Focusing on the past, present, and future: Psychometric properties of the Temporal Focus Scale in Turkish culture. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 52*, 44-57.

Arslan, Ü., Okur, S., & Smock Jordan, S. (2021). The Validation of Solution Building Inventory in the Turkish Population. *Journal of Solution Focused Practices, 5*(1), 2.

Braley, L. S., &. Freed, N. H. (1971). Modes of temporal orientation and psychopathology. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 36*, 33-39.

De Shazer, S. & Berg, I. K. (1997), 'What works?' remarks on research aspects of Solution-Focused Brief Therapy. *Journal of Family Therapy, 19*, 121-124.

Doğan, T. (2015). Kısa psikolojik sağlamlık ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, *3*(1), 93-102.

Garmezy, N. (1993). Children in poverty: Resilience despite risk. *Psychiatry, 56*, 127-136.

Goldrich, J. M. (1967). A study in time orientation: The relation between memory for past experience and orientation to the future. *Journal of Personality and Social Psychology, 6,* 216-221.

Holman, E. A., & Silver, R. C. (1998). Getting "stuck" in the past: Temporal orientation and coping with trauma. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*(5), 1146–1163.

Karaırmak, Ö. (2006). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 26*(3), 129-142.

Rappaport, H., Enrich, K., & Wilson, A. (1985). Relation between ego identity and temporal perspective. *Journal of Personality and Social Psychology, 48*, 1609-1620.

Shipp, A. J., Edwards, J. R. & Lambert, L. S. (2009). Conceptualization and measurement of temporal focus: The subjective experience of the past, present, and future. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 110*(1).

Sparrer, I. (2012). *Çözüm odaklı yaklaşıma ve sistemik yapısal dizime giriş [Introduction to solution-oriented approach and systemic structural sequence].* (Trans. E. Suvarierol). Pan Publishing.

Zimbardo, P. G., Keough, K. A., & Boyd, J. N. (1997). Present time perspective as a predictor of risky driving. *Personality and Individual Differences, 23*(6), 1007-1023.

ÜSTÜN ZEKÂ LI ÖĞRENCİLERİ NE KADAR TANIYORUZ?

Serkan DEMİR

Beşiktaş Bilim ve Sanat Merkezi
serkandemir4@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-2331-9861

Özet

Giriş: İlgili alan yazını incelendiğinde 1960 yılında Sumption ve Luecking tarafından "Gifted" olarak karşılık bulan üstün yetenekli çocuklar, akranlarına göre daha ileri düzeyde bilişsel bir soyutlama seviyesine sahip olmakla beraber yaratıcı hayal güçlerini kullanmada ve üstün merkezi sinir sistemlerine sahip oldukları ifade edilirken, Merlevede ve diğerleri (2006) ise özel yetenekli bireylerin imgelerle akıl yürütmeyi sağlayarak olaylar arasında farklı bağlantılar kuran, hızlı öğrenen ve karşılaştıkları günlük sorunlara yönelik hızlı çözümler bulabilen birey olarak tanımlar.

Özel yetenekli çocukların yukarıda tanımlanan özelliklerinin aileleri ve öğretmenleri tarafından doğru bir şekilde bilinmesi ile birlikte bu çocukların ilgi ve yeteneklerine uygun çevre koşullarının oluşturulması gerekmektedir. Bununla birlikte aileler ve öğretmenler özel yetenekli çocukların ihtiyaçlarına uygun öğrenme çevresinin oluşturulması için işbirliği içerisinde çaba göstermeleri gerekmektedir. İlgili alan yazını incelendiğinde bu çalışmaların mümkün olan en erken yaşlarda müdahale ederek gerçekleşmesi aksi durumda geç kalındığında çocukların var olan potansiyellerinden verim elde edilememiş olur (Davaslıgil, 1990).

Uzun zamandır ülkemizin sorunlarından biri olan üstün zekâ lı çocukların eğitim ihtiyaçlarının tespit edilmesi ve bu çocuklara yönelik bir eğitim planlamasının gerçekleşmesi için öncelikle ailelerin, öğretmenlerin ve diğer paydaşların özel yeteneklilerin özelliklerini doğru bir şekilde tanımlamaları gerekmektedir. Üstün zekâ lı çocuğun özelliklerinin doğru tanımlanmasından sonra gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu araştırmada amaç velilerin ve öğretmenlerin üstün zekâ lı çocukların gelişim özelliklerini ne düzeyde tanımladıklarını ortaya koymak, özel yetenekli çocukları ile ilgili yaşadıkları zorlukları tespit etmek ve özel yeteneklilerin eğitiminde geliştirilmesi gereken özelliklere ilişkin düşüncelerini belirlemek amaçlanmıştır. Böylece var olan durumun tespit edilmesinden sonra gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu çalışma ile üstün zekâ lı çocukların eğitimlerine yönelik alınacak ve uygulanacak kararlara yön vereceği düşünülmektedir.

İlgili alan yazını analiz edildiğinde özel yetenek tanısı alan çocukların doğuştan getirdikleri potansiyellerin ortaya çıkması ve geliştirilmesinde ailelerin önemli katkıları olduğu tespit edilmiştir (Bloom, 1985; Csikszentmihalyi ve diğ,. 1993; Olszewski-Kubilius, 2000; Smutny, 1998; Sowa ve May, 1997; Subotnik, Olszewski-Kubilius ve Arnold, 2003). Ancak diğer yandan araştırmalar özel yetenekli çocuklara sahip ailelerin çocuklarının gelişim özellikleri ve onların eğitimleri konularında desteğe gereksinim olduğunu göstermektedir (Dangel ve Walker, 1991; Morawska ve Sanders, 2009; Silverman, 1993).

Bu araştırmada amaç velilerin özel yetenekli çocukların gelişim özelliklerini ne düzeyde tanımladıklarını ortaya koymak, özel yetenekli çocukları ile ilgili yaşamış oldukları zorlukları tespit etmek ve bu çocukların eğitim ihtiyaçlarına ilişkin düşüncelerini belirlemek amaçlanmıştır. Böylece var olan durumun tespit edilmesinden sonra gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir. İlgili literatür incelendiğinde özel yeteneklilerin özelliklerine ilişkin çok fazla araştırma ile karşılaşılmamış olup var olan araştırmaların daha çok Bilim ve Sanat Merkezine yönelik velilerin beklentileri ve görüşleri üzerine olduğu görülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Deseni: Bu araştırmada çalışma grubunu oluşturan velilerim kişisel algılarını, deneyimlerini ve olaya yönelik bakış açılarını ortaya koymak, var olan durumlarını anlamak ve açıklamak amacıyla nitel araştırma yöntemi uygulanmıştır.

Çalışma Grubu: Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul İlinde yer alan bir bilim ve sanat merkezine kayıtlı olan 30 öğrencinin anne babası ile bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan 30 öğretmen oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı: Araştırmada veriler nitel araştırma yöntemine uygun olarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırma öncesi ilgili alan yazını analiz yapılarak araştırmanın alt problemlerine uygun ve yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer verilecek sorular tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda görüşme formunda 4 madde yer almıştır. Araştırmanın veri toplama aracı olan görüşme formunun kapsam geçerliliğinin sağlanması amacıyla görüşme formlarındaki sorular Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bölümünden 2 uzman ve Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM)'nde görev yapan üç öğretmen tarafından incelenerek görüş belirtmişlerdir. Uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından yeniden düzenlenmiştir. Çalışma kapsamında uzmanlar benzer görüşler bildirmişlerdir.

Verilerin Toplanması: Araştırmada veriler nitel araştırma yöntemine uygun olarak görüşme tekniği ile toplanmıştır. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Çalışmanın geçerliğini sağlamak amacıyla kullanılan yöntem tekniklerden biri de uzun süreli etkileşimdir. Yıldırım ve Şimşek (2008) görüşme esnasında katılımcıların ilk bölümlerde araştırmacının etkisinde kaldığını, bu durumun yarattığı olumsuz etkileri ortadan kaldırmak için görüşme süresinin uzaması gerektiğini savunmaktadırlar. Görüşme süresinin uzaması katılımcıların araştırmaya ve ortama olan güvenin arttıracağını ve bununla birlikte daha sağlıklı veriler toplanacağını belirtmektedirler. Bundan dolayı, yapılan görüşmelerin süreleri imkanlar ölçüsünde uzun tutularak her bir grupla ortalama iki saat görüşme gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte araştırmanın geçerliğini artırmaya yönelik olarak toplanan veriler özetlenmiş olup katılımcı teyidinin alınması sağlanmıştır.

Verilerin Analizi: Araştırma kapsamında veri toplama aracı olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen verilerin analizi içerik analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme formlarında yer alan veriler kodlanarak detaylı biçimde incelenmiştir. Araştırmanın geçerlik ve güvenirlik çalışmaları kapsamında ise veriler üç farklı uzman tarafından incelenmesi ile birlikte uzmanlar arasında uzlaşma sağlanarak kod ve temalar üzerinden ayrıntılı analizler yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 1999). Araştırmacı ve uzman değerlendirmeleri arasındaki uyumun tespiti amacıyla Miles ve Hubermann (1994)'ın "Güvenilirlik= ((Görüş Birliği):(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı))x 100" hesabı yapılmıştır. Yapılan hesaplama sonucu uyumun % 92 olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu hesap değeri .90 üzerinde olmasından dolayı araştırma güvenirliğinin sağlanmış olduğunu göstermektedir (Saban; 2008).

Bulgu ve Sonuçlar: Araştırmanın bulguları tablolar halinde ayrıntılı bir şekilde sunumu kongre öncesinde tamamlanmış olup, tam metin olarak gönderilecektir.

Sonuç: Elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmaya katılan velilerin ve öğretmenlerin üstün zekâ lı çocukların gelişim özellikleri ile ilgili kavramlara yeterli düzeyde hakim olmadıkları, hem ailelerin hem öğretmenlerin özel yetenekli çocukların güçlü özellikleri olarak akranlarına göre daha hızlı öğrenmeleri ve daha hızlı düşünmeleri ve bununla birlikte üstün zekâ lı öğrencilerin kendilerini ifade etmede başarılı olduklarını belirtmektedirler. Ayrıca araştırmaya katılan veliler ve öğretmenler üstün zekâ lı çocuklarının teknoloji eğitimlerine, fen bilimleri ve matematik alanlardaki eğitimlere, yabancı dil, resim, robotik-kodlama eğitimlerine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Araştırmanın sonuçları bulgular ve önerilerle birlikte sonuç ve tartışma bölümünde sunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Üstün zekâlı, Veli görüşü, Öğretmen görüşü

ADLİ BİLİMLERDE EĞİTİM OLANAKLARI

Öğr. Gör. Çağdaş ADIÖREN

İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
cagdas.adioren4@gmail.com

Doç. Dr. Selda MERCAN

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri A.D.
mercans@iuc.edu.tr

Özet

Adli bilimler, adli ve idari soruşturmalarda elde edilen maddi delillerin incelenmesi ve değerlendirilmesi yoluyla suçun ve suçlunun tespiti için yapılan bilirkişilik hizmetlerinin tümüdür. Günümüzde kendi başına bir bilim dalı olmamakla birlikte, adalete hizmet doğrultusunda multidisipliner şekilde birçok farklı alanın bir araya geldiği bir çatı yapıdır. Bu çatı altında tıp, eczacılık, diş hekimliği, hemşirelik, kimya, biyoloji, fizik, mühendislik vb. gibi bilim dallarının yanı sıra hukuk, psikoloji, sosyoloji, dilbilim, güvenlik bilimleri vb. sosyal ve beşeri bilimler de bulunmaktadır. Adli bilimler, hukuki delile ulaşmak ve bunu adaletin tesisinde kullanmak üzere geniş bir bilim yelpazesi kullandığından, işbirliğinin ve disiplinler arası yapılanmanın en önemli olduğu çalışma alanıdır. Bu çalışmada adli bilimlerin ülkemizde ve dünyadaki eğitim yapılanmasının güncel durumu hakkında bir değerlendirme yapılması ve bu eğitim programlarının istihdama yönelik etkinliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Ülkemizde yakın geçmişe kadar adli bilimler alanında yalnızca lisansüstü eğitim programları bulunmakta iken, günümüzde devlet ve vakıf üniversitelerinde, adli bilimlerin çeşitli alanlarında hem örgün hem uzaktan eğitim şeklinde yürütülen ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitim programlarının bulunduğu ve bu programların sayısının gün geçtikçe artmakta olduğu görülmektedir. Dünya'da adli bilimlerin gelişimine ve eğitim yapılanmasına bakıldığında ise, ülkemizdekine benzer programların yanı sıra, çeşitli sertifika programlarının da yer aldığı ve bu sertifika programlarının alanda hizmet veren veya vermek isteyen uzmanların bilgi ve yeterliklerini belli periyotlarla sınadığı görülmektedir.

Çok disiplinli bir yapılanmaya bir uzmanlık alanı ile dahil olma ve bu alanda bilirkişilik hizmeti verme amacı güden bir eğitim programından alınan diplomanın ulusal ve uluslararası geçerliliğe sahip olması şüphesiz önemli bir husustur. Ayrıca bu diplomanın istihdam sırasında tercih sebebi olması ve program mezunlarının aldığı eğitimi adalete hizmet etmek üzere kullanması da adli bilimlerin çeşitli alanlarında yürütülmekte olan bu eğitim programlarının en önemli başarı göstergesidir.

Anahtar Sözcükler: adli bilimler, eğitim programları, adalet, bilirkişilik

THE RELATIONSHIP BETWEEN COGNITIVE AVOIDANCE AND META-COGNITIVE BELIEFS WITH DIFFICULTY IN EMOTION REGULATION OF PEOPLE ASKING DIVORCE

Uzm. Marzieh MİRMOHAMMADİ

Department of Psychology, Islamic Azad University ,South Tehran Branch,Iran
Mirmohamadi.psy@gmail.com

Öğr. Gör. Mahmood JABARZADEH

Department of Psychology , Islamic Azad University Mamghan Branch, Iran
Jabarzadeh1364@gmail.com

Öğr. Gör. Arezoo ASSEMİ

Urmia University Medical Sciences,Urmia,Iran
arezoo.assemi@gmail.com

Abstract

The study aim was investigate the relationship between cognitive avoidance and meta-cognitive beliefs with difficulty in emotion regulation of people asking divorce. This research was descriptive –correlation type. The statistical community includes couples were asked for the divorce in winter and spring of 2017 in Gonbad Kawous, based on the convenience sampling method of 280 people(140 men and 140 females) from the divorce applicants.For gather data cognitive avoidance questionnaires(CAQ completed the meta -cognitive beliefs(MCQ –30)and the difficulty of emotional regulation(DERS)were used. results indicated components of cognitive avoidance, subcategories of subjective scales of reminiscence of worrying thoughts,avoiding the position and active activation of disturbing thoughts, have a direct significant relationship with the difficulty in emotional regulation($P<0.05$).Also, among the components of meta-cognitive beliefs, the subscales of positive beliefs about worries, cognitive trust, and cognitive self-awareness have a significant inverse relationship with difficulty in emotional regulation($P<0.05$). Therefore, we can conclude that cognitive avoidance and meta-cognitive beliefs have relationship with difficulty of emotional regulation, and of course it has a great effect on how to communicate among couples.

Keywords: Meta-cognitive beliefs, Cognitive avoidance, Difficulty in Emotional Regulation, Divorce.

EVLİ BİREYLERDE, BAĞLANMA STİLLERİ VE EVLİLİK DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİDE BENLİĞİN AYRIMLAŞMASININ ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ

Merve YENER AÇAR

İstanbul Aydın Üniversitesi
pskdanmerveyener@gmail.com

Prof. Dr. Erkan IŞIK

İstanbul Aydın Üniversitesi
erkanisik@aydin.edu.tr

Özet

Giriş ve Problem Durumu: Evlilik, geçmişten günümüze kadar varlığını korumuş bir kurum olup bireylerin yaşamlarında önemli bir yer tutmaktadır. Evlilikte önemli kavramlardan biri de evlilik doyumudur. Evlilik doyumu partnerlerin birbirlerinden ve yaşadıkları ilişkiden memnuniyet dereceleriyle ilişkilidir (Oprisan ve Cristea, 2012). Doyumu etkileyen faktörler arasında eşlerin bağlanma stilleri de vardır. Araştırmalar güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin daha yüksek düzeyde evlilik doyumuna sahip olduğuna ilişkin bazı bulgular sunmaktadır (Toksöz, 2018). Bir diğer kavram olan benliğin ayrımlaşması ise bireyin duygu ve düşüncelerini birbirinden ayırt etmesi olarak tanımlanmaktadır (Bowen, 1978). Benliğin ayrımlaşmasının evlilik ve evlilik doyumu ile ilişkisi birtakım araştırmalarla desteklenmektedir. Yapılan çalışmalara göre bireylerin partner seçiminde kendi ayrımlaşma düzeyine yakın partner seçtikleri görülmüştür. Aynı zamanda benliğin ayrımlaşma düzeyi yüksek bireylerin evlilik doyumunun da yüksek olduğu bulgularına rastlanılmıştır (Patrick vd., 2007). Bunların doğrultusunda bu çalışmanın amacı evli bireylerde, bağlanma stilleri ve evlilik doyumları arasındaki ilişkide benliğin ayrımlaşmasının aracı rolünü incelemektir.

Yöntem: Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'de yaşayan 371 evli birey oluşturmaktadır. Örneklem 197 kadın, 174 erkekten oluşmaktadır. Örneklemde yer alan kişilerin yaş ortalaması 40,07'dir. Araştırmaya katılanların yaş aralığı 21-72 arasında değişmektedir. Araştırmanın deseni nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Benliğin Ayrımlaşması Ölçeği, Kansas Evlilik Doyumu Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimleyici istatistikler, Bağımsız Örneklem T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon analizi SPSS 25.0 istatistik paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Evli bireylerin bağlanma stilleri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkide benliğin ayrımlaşmasının aracı rolünün olup olmadığını tespit etmek için Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) Amos 22 programıyla ortaya konmuştur. Aracı etkiyi ortaya koyan regresyon katsayılarındaki değişimin anlamlılığı ise "bootstrapping" metodu kullanılarak incelenmiştir.

Bulgular: Yapılan analizlere göre bağlanma stilleri, benliğin ayrımlaşması ve evlilik doyumu arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. ($P<.05$). Benliğin ayrımlaşması ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin varlığı gözlenmiştir ($r=.441$; $P<.05$). Benliğin ayrımlaşması ile Yetişkinler İçin Yaşantılar Envanterinin iki alt boyutu olan kaçınmacı bağlanma boyutu ($r=-,345$; $P<.05$) ve kaygılı bağlanma boyutu ($r=-,493$; $P<.05$) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin varlığı gözlenmiştir. Evlilik doyumu ile kaçınmacı bağlanma boyutu ($r=-,413$; $P<.05$) ve kaygılı bağlanma boyutu ($r=-,331$; $P<.05$) arasında negatif yönde anlamlı ilişki gözlenmiştir. Aynı zamanda yapılan aracılık testine göre; bağlanmanın evlilik doyumu üzerindeki etkisine benliğin ayrımlaşmasının aracılık ettiği görülmüştür. Bağlanmanın iki alt boyutundan biri olan kaçınmacı bağlanmanın evlilik doyumu üzerindeki direkt etkisi ($\beta=-,46$; $p<.001$) iken benliğin ayrımlaşması aracı değişken olarak modele dahil edildiğinde düştüğü görülmektedir ($\beta=-,19$; $p<.001$). Bir diğer alt boyut olan kaygılı bağlanmanın evlilik doyumu üzerindeki direkt etkisi ($\beta=-,42$; $p<.001$) iken benliğin ayrımlaşması aracı değişken olarak modele dahil edildiğinde düştüğü görülmektedir ($\beta=-,08$; $p<.001$). Bu sonuç bağlanma stilleri ile evlilik doyumu arasında benliğin ayrımlaşması değişkeninin aracı rol etkisine sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuç: Araştırmanın amacına ilişkin bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan bireylerin benliğinin ayrımlaşma düzeyi arttıkça evlilik doyumlarının arttığı görülmüştür. Kaygılı veya kaçınan bağlanma stiline sahip olma durumu arttıkça evlilik doyumunun azaldığı görülmüştür. Yapılan aracılık modelinde benliğin ayrımlaşması aracı değişken olarak modele dahil edildiğinde kaygılı bağlanma ile evlilik doyumu arasındaki ilişkinin anlamsız hale gelmediği fakat kaygılı bağlanmanın evlilik doyumunu yordama gücünde yaklaşık % 34 lük bir düşüş olduğu gözlenmiştir. Aynı şekilde kaçınmacı bağlanma ile evlilik doyumu arasındaki ilişkinin de anlamsız hale gelmediği fakat kaçınmacı bağlanmanın evlilik doyumunu yordama gücünde yaklaşık %27 'lik bir düşüş olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre aracı değişken modele dahil olduğunda ilişki anlamlı olup ilişkide azalma görüldüğünden bağlanma stilleri ile evlilik doyumu arasında benliğin ayrımlaşması değişkeninin kısmi aracılık role sahip olduğu söylenebilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Benliğin Ayrımlaşması, Evlilik Doyumu, Bağlanma Stilleri

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

META-ANALYSIS OF EMOTION REGULATION IN PATIENTS WITH IRRITABLE BOWEL SYNDROME

Dr. Öğr. Üyesi Roya ZAREH

Department of Psychology, Islamic Azad University Ardebil Branch
roya.z1356@gmail.com
Orcid ID: 0001-5454-2559

Uzm. Atousa MOLAVİ

Department of Psychology, Islamic Azad University Oroumieh Branch
atousamolavi@gmail.com
Orcid ID: 0007-7340-0020

Öğr. Gör. Zahra MOSALLİ

Mohaghegh Ardabili University
z.mosalli@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-6175-2976

Abstract

Regarding the growth of research in the field of humanities and social sciences, scientists have concluded that dominating all aspects of a problem is not possible to a large extent. Therefore, they have resorted to conducting mixed research, which provides them with the gist of existing research on a specific subject in a systematic way. The present study was carried out with the aim of quantitatively combining the results of research conducted on patients with irritable bowel syndrome (IBS). To this end, 10 research papers were selected among 19 ones from national and foreign databases (2009-2018). The data obtained from these 10 papers were meta-analyzed using the Pearson correlation coefficient effect size method for the fixed effect model. The results showed that the effect size obtained for emotional regulation is 0.36. In other words, the findings of the research indicated that positive emotional functions including emotional regulation are associated with reducing the severity of IBS. The obtained results emphasized the necessity of implementing psychological programs and interventions to improve the emotional regulation of patients with IBS.

Keywords: Emotion regulation, irritable bowel syndrome, meta-analysis

BEBEKLERİN MİZAÇ ÖZELLİKLERŞ İLE UYKU ALIŞKANLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Elif YILMAZ

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
elifyilmaz@kmu.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-1364-6359

Doç. Dr. Gülçin GÜVEN

Marmara Üniversitesi
gulcinm@marmara.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-9638-025X

Özet

Mizaç kavramı doğuştan gelen, nispeten tutarlı olan ve bireyin aktivite, tepkisellik, duygusallık ve sosyallik özelliklerini ifade ediş biçimini etkileyen eğilimler olarak tanımlamaktadır. Mizaç özelliklerinin, biyolojik faktörler tarafından güçlü bir şekilde etkilendiği ve gelişimle birlikte deneyim şekillendiği belirtilmektedir (McCall, 1987: akt. Shiner et all., 2012). Değişmeyen birincil biyolojik temelleri olan ve kalıtımdan, olgunlaşmadan ve deneyimden etkilenen durumlardır (Rothbart ve Derryberry, 1981). Mizaç, doğuştan gelse de çevreyle etkileşim sonucu şekillenir, tüm yaşlarda gözlemlenir ve her yaş grubunda mizacın farklı bir boyutu gözlemlenir (Kristal, 2005; Rothbart, 1989). Yapılan çalışmalar sonucunda mizaç ve gelişimin birbirleriyle önemli derecede ilişkili olduğu ortaya konmuştur ve çevreyle etkileşim tarzının mizaç üzerindeki etkisi, bireyin sunulan olumlu ve olumsuz uyaranları kullanma biçiminden etkilenmesi beklenebilir (Carey, 2009). Örneğin yapılan bir araştırmada düşük doğum ağırlığına sahip oyun çağı çocuklarının daha az sebatkâr ve daha az ritmisiteye sahip olduğu saptanmıştır (Schraeder ve Medoff Cooper, 1983). Bir çocuğun mizacı büyük ölçüde erken yaşam deneyimleri ile şekillenir (Mervielde ve De Pauw, 2012) ve bebeklerde, ebeveyn ve çevre ile ilgili çeşitli faktörlerin optimal uykunun sağlanmasında önemli rolü olduğu ifade edilmektedir. Çocuklarda optimal uykunun belirlenmesinde rol oynayan faktörler incelendiğinde çevre, ısı, gürültü, ses, ışık, toksinler, güvenlik, uyku yüzeyi, yatak, pozisyon, hastalık, ilaç kullanımı, beslenme, sosyo emosyonel bağlamlar (bağlılık, mizaç, annenin mental sağlığı, stres), sosyo kültürel bağlamlar (değerler, uyutma ritüelleri), uyku uygulamaları gibi farklı değişkenlere rastlanmaktadır (Mindell ve Owens, 2015).Kaley ve arkadaşları (2012) yaptıkları çalışmada çocuğun mizacının uyku özelliklerini etkileyebileceği özellikle de aileler tarafından zor mizaçlı olarak değerlendirilen çocukların uyku sürelerinin daha kısa olduğu, uykuya dalmakta zorluk yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda araştırma kapsamında bebeklerin mizaç özellikleri ile uyku alışkanlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modelinde tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu tesadüfi eleman örnekleme yöntemiyle belirlenen 3-12 aylar arasındaki 160 bebek oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen Ebeveyn Bilgi Formu; Daşdemir ve Temel (2012) tarafından Bebek (Kısa) Uyku Sorunları Tanılama Formunda yer alan 29 soru içerisinde bebeğin demografik özelliklerinin yer aldığı sorular ayrılarak oluşturulan Bebek Bilgi Formu; Türkçe geçerlilik güvenilirliği Daşdemir ve Temel (2012) tarafından yapılan, yapılandırılmış Bebek (Kısa) Uyku Sorunları Tanılama Formu (BUKF); Rothbart ve Gartstein (IBQ-R, 2000) tarafından geliştirilen, Yarar ve Kazak-Berument tarafından Türkçeye çevirisi yapılan Bebek Davranış Anketi (IBQ-R) kullanılmıştır. Ölçme araçları araştırma kapsamında ebeveynler tarafından değerlendirilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler analiz aşamasındadır. Araştırma sonuçları, bulgular ışığında tartışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Bebek, mizaç, uyku alışkanlığı

YETİŞKİNLERİN DİJİTAL ORTAMDA AHLAKİ DEĞERLERE DÖNÜK ALGILARI ÖLÇEĞİ GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Ayşe Nur YİĞİTCE

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

a.nurselcukk@gmail.com

Doç. Dr. Şener ŞENTÜRK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

sener.senturk@omu.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-0672-7820

Özet

Toplumsal düzenin ve sürekliliğin kazanılmasında yapı taşı olan değerler yol gösterici olma özelliği sayesinde bireye yaşamı boyunca rehberlik eder. Bu süreçte, benimsenen inançlar, alışkanlıklar sayesinde bireyin toplumsal uyumu gerçekleşir. Bu uyumun devamı için kültürel mirasın, değerlerin sonraki kuşaklara aktarılması beklenirken dünyadaki teknolojik gelişmeler, kitle iletişim araçları ve internet sayesinde bilgi üretimi ve paylaşım hızı her geçen gün artmış, dijital ortamda üretilen değerler, rol modeller toplumsal uyumu tehdit eder hale gelmiştir. Toplumların kalkınması ve devamlılığı sadece endüstriye bağlı ekonomik büyümenin ötesinde nitelikli birey, toplumsal uyum, sürdürülebilir hedeflerin gerçekleştirilebilmesi, inovatif kimlikler ve insancıl değerlerin içinde yer aldığı ekonomik bir kalkınma hamlesi ile gerçekleşebilir. Bu hamlede dijital çağa entegre bir toplum olmanın yanında değerlerini dijital ortamda da sürdüren bir toplum olmak son derece önem arz etmektedir. Bu doğrultuda dijital çağı yakalamış olan dijital yerlilerin, dijital ortamdaki ahlaki değerlerine yönelik algılarını ölçmek için Kovancı, Korkmaz ve Erdoğmuş (2020) tarafından "Ortaokul Öğrencilerinin Dijital Ortamda Ahlaki Değerlere Dönük Algıları Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması" yapılmıştır. Bu araştırmanın amacı da dijital yerliler için geliştirilen bu ölçeğin dijital melezler ve göçmenler için geçerlik güvenirlik çalışmasını gerçekleştirmektir. Araştırmada uyarlanan ölçek 17 madde üç faktörden oluşmuştur. Faktör sayısında orijinal ölçeğe sadık kalınmış, dört madde dışında faktör yerleşimleri aynı hesaplanmıştır. 321 yetişkine uygulanan ölçeğin açımlayıcı faktör analizinde (AFA) açıklanan varyans değeri ölçeğin toplam varyansının 56,20'sini açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin güvenirliği için hesaplanan cronbach's alpha iç tutarlılık katsayısı ,735 olarak elde edilmiştir. Çalışmanın ikinci aşamasında ölçek, AFA'da gözlemlenen faktör yapısını doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılarak doğrulanmak istenmiş ve bu doğrultuda ölçek 476 yetişkine uygulanmıştır. DFA sonuçlarının, açımlayıcı faktör analizinin ortaya koymuş olduğu modeli doğruladığı görülmüştür. Bunlar, "hakkaniyet-sorumluluk" (7 madde, α = ,857); "mahremiyet-nezaket" (6 madde, α = ,777) ve "merhamet-dürüstlük" (4 madde, α = ,810) olarak belirlenmiştir. Bu bulgulara dayanarak ölçeğin, yetişkinlerin dijital ortamdaki ahlaki değerlerine ilişkin algılarını ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Dijital değerler, ahlaki değer, geçerlik, güvenirlik

OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARI BAĞLAMINDA SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ

Veysi AKTAŞ
Millî Eğitim Bakanlığı
veysiaktas7@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-5174-7505

Doç. Dr. Genç Osman İLHAN
Yıldız Teknik Üniversitesi
gosman.ilhan@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-4091-4758

Prof. Dr.Ali YILMAZ
Marmara Üniversitesi
ayilmaz@marmara.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-1810-943X

Özet

Giriş: Pek çok disiplin programında kullanıldığı bilinen okul dışı öğretimin sosyal bilgiler dersi kapsamında da tercih edildiği bilinmektedir. Öğrencileri toplumsal yaşama hazırlayıp gerçek dünya konularına aşina olmalarını sağlayabilmek ve sosyalleşmelerini kolaylaştırabilmek adına ODÖO'nun önemli etkisi olacağı söylenebilir. Okul dışı öğretim için kullanılabilecek tarihi ve coğrafi öneme haiz çeşitli mekanların öğrencilere psikomotor, duyuşsal ve bilişsel anlamda zengin kaynaklar sunacağı ifade edilebilir. Beceri temelli öğrenme anlayışını da dikkate aldığımızda söz konusu mekanların, birincil kaynaklar sunmasının yanında öğrencinin topluma ve yaşadığı çağın getirdiği sorunsallara çözüm üretebilmesinin yolunu açabilir (Tokcan, 2015, s.38). ODÖO ile yürütülecek bir sosyal bilgiler dersinin okul ve toplum arasında hem bağlam köprüsü kurması olasıdır hem de soyut konuların somutlaşabilmesi, hayallerin doğal çevrede gerçekle kavuşabilmesi mümkündür. Birtakım becerilerin, değerlerin, tutumların farkına varıp bunları artırabilmenin yolunu bulmada kolaylaştırıcı rolünün olduğu görülen ODÖO, öğrencilerin zihinsel anlamda da sürekli bir üretici konumuna yükselmesini sağlayabilir (Alleman, & Brophy, 1994, s. 264; Şimşek ve Kaymakçı, 2015, s.7). Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler dersinde okul dışı öğrenme ortamları bağlamında yürütülen etkinliklere ve okul dışı öğrenme ortamlarına dönük öğrenci görüşlerini incelemektir. Sosyal Bilgiler Öğretimi, Okul Dışı Öğrenme Ortamları, Fenomenoloji.

Yöntem: Çalışma nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji yöntemi aracılığıyla yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu, 2021/2022 Eğitim-Öğretim yılında İstanbul'da öğrenim gören ortaokul 6. sınıf öğrencileridir. "Kültür ve Miras" ve "İnsanlar, Yerler ve Çevreler" öğrenme alanıyla ilişkili kazanımlara dayalı ziyaret okul dışı öğrenme ortamlarında deneyim temelli bir faaliyetler yürütülmüştür. Veri toplama araçları, araştırmanın geliştirdiği yarı yapılandırılmış görüşme formu ile öğrenci yansıtıcı günlüğüdür. Araştırmadan elde edilen veriler, araştırmacı tarafından içerik analizine tabi tutulmuştur.

Bulgular: Bulgulardan yola çıkarak ulaşılan sonuçlara göre etkinliklerde öğrencilerin aktif roller üstlenmesi, zengin öğrenme ortamlarının kullanılması, çeşitli somut materyallerin işe koşulması gibi durumlar öğrencilerin derse yönelik görüşlerini ve perspektiflerini olumlu yönde değiştirmiştir. Tarihi ve coğrafi mekanlarda işlenen sosyal bilgiler dersinin, öğretim programında belirtilen hedeflere öğrencinin daha kolay ve etkili ulaşmasını

sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler dersinin, sınıf içi sınırlı imkanlarla yürütülen ezberci ve soyut bir ders olduğu algısının öğrenci nezdinde kırıldığı tespit edilmiştir. Öğrenme sürecinin odağında olduğunu hisseden öğrenci bir şeyler üretme çabasına girip becerilerini geliştirme hususunda sorumluluklar almıştır. Bu da sosyal bilgiler dersinin somut biçimde öğrenmeler sağlayan, etkili ve kalıcı deneyimler elde edilmesini kolaylaştıran bir ders olmasına katkı sağlamıştır. Odak grup görüşmesine katılan öğrencilerin ifadelerinde sosyal bilgiler öğretiminin geçmiş yıllardaki anlayıştan farklı biçimde ilerlediği anlaşılmaktadır. Daha önceki yıllarda öğretmenlerinin işlediği sosyal bilgiler dersinin etkinlik temelli olmaktan uzak ve sınıf içiyle sınırlı kaldığını belirtmişlerdir. Öğrenciler bu faktörlerden ötürü sosyal bilgiler dersinden sıkıldıklarını, çoğu konuları da çabuk unuttuklarını vurgulamıştır. Bu yılki sosyal bilgiler öğretiminin okul dışı öğrenme ortamlarında ve mekânsal düşünme becerilerinin gelişimine dönük etkinliklerle işlenmesi çocuklar için daha keyifli, eğlenceli, akılda kalıcı ve heyecanlı bulunmuştur.

Sonuç ve Tartışma: ODÖO bağlamında hazırlanan deneyim temelli öğrenme faaliyetleri öncesinde öğrencilerle yapılan yüz yüze görüşmelerde öğrencilerin önemli bir kısmı dersi sıkıcı olarak nitelendirip keyifli ve eğlenceli olmaktan uzak görmüşlerdir. Katılımcı öğrencilerin yarısı dersi sevmediklerini ifade etmiştir. ODÖO destekli eğitim süreci boyunca yürütülen öğrenme faaliyetlerinin ardından öğrencilerle yapılan son yüz yüze görüşme ve odak grup görüşmesi öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik görüşlerinin olumlu anlamda değiştiğini ortaya koymaktadır. Sınıfın büyük bir çoğunluğu dersi artık çok sevdiklerini, eğlenceli ve keyif verici bulduklarını, farklı mekanların kullanımına ve eğitsel oyunlara uygun içerikler barındırdığını belirtmiştir. Öğrenci ifadelerinde dersin okul dışındaki müze, orman, saray, tarihi meydan gibi mekanlarda işlenmesinin konuların somutlaştırıcı ve kolay biçimde öğrenilmesine katkı sağladığı vurgulanmıştır. Sonuç itibariyle düz anlatım ağırlıklı sınıf içi yürütülen ve öğrencinin genellikle pasif kaldığı bir sosyal bilgiler öğretiminin öğrenci nezdinde karşılığının olumsuz bir tabloya sahip olduğu tespit edilmiştir. Süreç boyunca yapılan uygulamalar, öğrencinin etkinliklerde aktif roller üstlenmesi, zengin öğrenme ortamlarının kullanılması, çeşitli somut materyallerin işe koşulması gibi durumlar öğrencilerin derse yönelik görüşlerini ve perspektiflerini olumlu yönde değiştirmiştir. Tarihi ve coğrafi mekanlarda işlenen sosyal bilgiler dersinin, öğretim programında belirtilen hedeflere öğrencinin daha kolay ve etkili ulaşmasını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler dersinin, sınıf içi sınırlı imkanlarla yürütülen ezberci ve soyut bir ders olduğu algısının öğrenci nezdinde kırıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Bilgiler Öğretimi, Okul Dışı Öğrenme Ortamları, Fenomenoloji.

SÖZLÜ TARİH METODUYLA SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ

Veysi AKTAŞ

Millî Eğitim Bakanlığı

veysiaktas7@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-5174-7505

Özet

GİRİŞ

İnsanların geçmişteki deneyimlerini ve yaşantıları aktarım yoluyla paylaşma, iletme sürecini bilimsel boyuta evrilmesini sağlayan sözlü tarih şahsi hatıralar üstüne inşa edilmektedir (Caunce, 2011, s.8) tarihçilerin araştırma yaptıkları, üzerinde inceleme yaptıkları olay ve olguların sonuca ulaştırılmasında sözlü tarih tekniğinin önemli katkısı olduğu bilinmektedir. Nitekim sözlü tarih, toplumsal yaşamı da sürecin içine katarak geçmişi daha geniş bir ölçekten ele almayı sağlamaktadır. Sözlü tarih aracılığıyla araştırdığı konuya tanıklık eden kişilerle görüşebilen öğrenciler o döneme ayna tutan fikirleri, ayrıntıları, notları dikkate alarak söz konusu olayı veya durumu daha geniş açıdan yorumlamaya başlayabilir. Bunun yanı sıra araştırmaya konu olan dönemin hayat şartlarını kendisininkiyle mukayese edip değişim ve sürekliliği fark edip algı düzeyini yükseltebilir (Safran ve Ata, 1998; Sarı, 2007). Okul dışı öğrenme felsefesine uygun bir biçimde kullanıldığında önemli kazanımlar ortaya koyan sözlü tarih dünyada olduğu gibi ülkemizde de tercih edilen bir yöntemdir. Tarih, sosyal bilgiler ve hayat bilgisi başta olmak üzere pek çok disiplinle ilintili biçimde kullanılmaya uygun bir yöntem olan sözlü tarihin öğrencide çeşitli becerilerin gelişmesine de ön ayak olduğu bilinmektedir (MEB, 2014; MEB, 2018; 2023 Eğitim Vizyon Belgesi, 2018). Geçmiş dönemlerde Türkiye'deki öğretmenlerin tercih etme oranı düşük olan bu yöntem son dönemlerde iyiden iyiye kullanılmaya başlandı. Nitekim Millî Eğitim Bakanlığı da buna dair önemli adımlar atmıştır. İlk olarak 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında alternatif öğrenme metodu olarak belirtilen sözlü tarih ile öğrencileri ezberci ve soyut tarih eğitiminden uzaklaştırıp onları tarihsel düşünme becerilerinin ön planda olduğu aktif bir eğitim anlayışına dahil etme hedeflenmiştir. Bunun yanı sıra MEB 2023 Eğitim Vizyonu'nda ve 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında sözlü tarih yönteminin kullanılmasındaki önem vurgulanmış olup okul dışı öğrenme anlayışı çerçevesinde etkileşime dayalı ve kanıt temelli tarih öğretimini yaygınlaştıracağı ön görülmüştür.

YÖNTEM

Yapılan bu çalışmada sözlü tarih metodu kullanılmıştır. Sözlü tarih yazılı belgelere ilaveten yaşayan bireylerin belleğine dayalı, gün yüzüne çıkmamış, yaşanmış anın bilgilerine sahip bireylerin gündelik yaşamına ait öznelliği tarihin araştırma alanına dâhil etmek amacıyla yapılan bir yöntemdir. Yapılan bu çalışmada öğrencilerin sözlü tarih yönteminden faydalanmasını sağlayarak, Çanakkale savaşında gün yüzüne çıkmamış kahramanlara ait bilgi ve belgeleri yayınlayıp yapılan kahramanlıklara ait farkındalığın oluşmasını sağlamak ve bu bilgi ve belgelerden oluşan bir kitap çalışması yapmaktır. Bu bağlamda Çanakkale savaşına katılan şehit ve gazilerimizin yakınları ile irtibata geçilmesi için çeşitli üniversiteler, dernekler, sivil toplum kuruluşları vb. alanlarda incelemeler yapılmış olup 20 tane şehit ve gazi yakınına ulaşılmıştır. İstanbul, Kastamonu, Yozgat, Çanakkale, Kahramanmaraş vb. birçok şehirde ikamet eden şehit ve gazi yakınları ile irtibat kurulup görüşme mekanları tespit edilmiştir. Görüşülecek mekânların belirlenmesinden sonra görüşme sürecinde: Dinleme Gözlem Soru sorma aşamaları uygulanmıştır.

BULGULAR

Şehit ve gazilere yönelik sözlü tarih çalışması yapılmıştır. Görüşme esnasında ve sonrasında alınan notlar çeşitli nesneler aracılığıyla desteklenmiştir. Gazilere ait fotoğraflar, cephedeyken yazılan mektuplar, günlükler, nişan ve madalyalar, silahlar, süngüler, dürbünler, kıyafetler ve daha birçok somut nesne sözlü tarih çalışmasını destekleyici

öğeler haline gelmiştir. Elde edilen ve arşivlenen bilgilerden faydalanarak gerçeklikten kopmadan öğrencilerin eser ortaya koyması sağlanmıştır. Elde edilen eser kitap haline getirilmiştir. SONUÇ ve

TARTIŞMA

Çalışma kapsamında Çanakkale şehit ve gazi torunlarından ile yapılan görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Süreç öncesi ve sonrası yazarlık eğitimi alan öğrenciler buna paralel olarak sözlü tarih çalışması tekniğine dair eğitim de görmüştür. Alınan eğitimler sonrası arşivlenen görüşme kayıtlarından da faydalanarak öğrencilerin hikayelerini yazmaları sağlanmıştır. Böylece 13 hikâyeden oluşan Tarihe Tutunanlar Çanakkale 1915 adlı kitabın basımı yapılmıştır. Basım sonrasında 1 adet tanıtım filmi yapılmıştır. Tarihi alan incelemesi ile öğrencilerin derste işlenen konular ile ilgili kalıcı öğrenmeler edindikleri ve neden-sonuç ilişkisini kurabildikleri gözlemlenmiştir. Yapılan sözlü tarih uygulaması ile etkin katılımlar sonucu değişim ve sürekliliği algılamada dikkat çekici bir iyileşme görülmüştür. Böylece tarihsel olay ve olguları dikkate alan öğrenciler somut tarihsel kanıtları referans alarak söz konusu yaşanan olayları kurgulayıp yorumlayabildikleri görülmüştür. Tarihi alan incelemesi, müze ziyaretleri ve sözlü tarih çalışması sonrası öğrencilerin geçmiş ve bugün arasında oluşturduğu benzerlik ilişkisi tarihsel düşünme becerileri bakımından süreklilik kavramının anlaşıldığını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Sözlü tarih, Sosyal bilgiler, Aktif Öğrenme

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

VELİLERİN GÖZÜNDE TOPLUMLARIN GELİŞİMİNDE OKULUN ROLÜNÜN İNCELENMESİ

Mahmut AYAZ
Millî Eğitim Bakanlığı
mahmutzaya@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0001-9010-0002

Doç. Dr. Salih GÜLEN
Muş Alparslan Üniversitesi
s.gulen@alparslan.edu.tr

Özet

Okul aile iş birliği öğrencilerin öğrenmesini desteklediğini, okulları iyileştirdiğini ve aile- okul ilişkisini güçlendirdiğini gösteriyor. Okul-aile ilişkisi tipik olarak topluluktaki belirli bir ihtiyaçtan doğar ve bu nedenle bir dizi süreç, yapı, amaç ve aile katılımı türleri arasında farklılık gösterir. Okullarda, her türlü bilgi, beceri ve alışkanlıkların belli bir amaca göre örgütlü bir biçimde öğretildiği ve kazandırıldığı bir eğitim kurumudur. Okulları, bilgi, beceri ve alışkanlıkların belirli bir amaca göre organize bir şekilde öğretildiği ve kazandırıldığı eğitim kurumları olarak görülmektedir. Okul ve toplum arasındaki ilişki, tanımda da belirtildiği gibi, okulun toplum içinde işlevsel bir kurum olmasından kaynaklanmaktadır. Her toplumda farklı türdeki okulların kendi toplumlarıyla farklı ilişkileri vardır. Bazı yerlerde bu ilişki olumlu, bazı yerlerde ise olumsuzdur. Ancak önemli olan okulun toplumun ihtiyaçlarına cevap vermesi, kısacası toplumun özelliklerini yansıtan bir merkez olmasıdır. Buradan da anlaşıldığı gibi okul toplumların temel unsularının eğitildiği güçlendirildiği ve beceri kazandırıldığı eğitim kurumları olarak ön plana çıkmaktadır. Okulda birey toplumum değer yargılarını geleneklerin göreneklerini yaşantı ve alışkanlıklarını kazanarak topluma dahil olma konusunda önemli bir kurum haline gelmektedir. Aslında topluma yön veren okuldur. Bundan dolayı okul ve toplum çok sıkı bir bağla bir birine bağlıdır. Bu çalışmanın amacı, toplumların gelişiminde okulun rolünün velilerin gözüyle belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden görüşme ile yapılmıştır. Nitel araştırmalarda derinlemesine bilgi elde edilmesi amaçlanır. Var olan olayın, olgunun veya problemin nedeni veya niçin ile ortaya çıkması amaçlanır. Bunu güçlendirmek için de katılımcıların özgürce düşüncelerin ifade edebileceği özgürce, tarafsız ve objektif görüşme ortamı sağlanır. Veriler tam yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak online olarak toplanmıştır. Veri analizinde kod-kategori-tema üçlenmesi kullanılmıştır. Online toplanan verilere 50 veli katılmıştır. Verilerin analizi sonucunda velilerin toplumun gelişiminde bireylere çeşitli görevlerin düştüğünü bu görevlerin, sorumluluk sahibi olmak, sosyalleşmeyi sağlamak, kültürel değerleri aktarmak, mesleki beceri kazanmak ve ahlaki gelişime katkı sunmada etki ettiği belirtilmiştir. Bu bulgular paralelinde öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Okul, Toplum, Veliler

AKRAN ZORBALIĞI İLE BAŞ ETME PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ MAĞDURLARIN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ VE KAYGI DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Seval SEVEN
İstanbul Aydın Üniversitesi
sevalseven@stu.aydin.edu.tr
Orcid ID: 0009-0003-2889-0201

Ebrargül KÜTÜKDE
İstanbul Aydın Üniversitesi
ebrargulkutukde@stu.aydin.edu.tr
Orcid ID: 0009-0007-3468-8439

Dr. Öğr. Üyesi Özlem ŞENER
Bartın Üniversitesi
osener@bartin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-0081-7374

Özet

Bir çocuğun ilk sosyalleşmesi ailesi içerisinde olurken, sosyalleşme adına atılan ikinci önemli adım okul içinde olmaktadır. Sosyal hayata adım atan öğrencilerin okul yaşantısında çevresine karşı güven ve huzur duyması önemli bir durum olarak karşımıza çıkar. Öğrencinin okul yaşantısında yaşadığı huzur ortamı motivasyon düzeyini de etkilemektedir (Yaman, Eroğlu & Peker, 2011). Okul öncesi dönemde sosyalleşmeye başlayan çocuk, akran ilişkilerini ilk kez deneyimler. Akran ilişkileri sayesinde çocuk, kendine dair isteklerini akranları ile olan ilişkileri içinde nasıl yöneteceğini öğrenme fırsatı elde eder. Bu öğrenmeler çocuğun ileri dönemlerdeki sosyal duygusal gelişimine temel oluşturur (Atış Akyol, Yıldız & Akman, 2018). Okul ortamında güven ve huzur, günümüz eğitim yönetimi paradigması açısından da önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencinin okuldaki güvenilir bir ortamdan dolayı yaşadığı rahatlık, aynı zamanda o öğrencinin okul hayatındaki motivasyonunu da önemli düzeyde etkileyebilmektedir. Dolayısıyla bir okul sendromu haline dönüşen zorbalık kavramını tanıma ve farkındalık düzeyini yükseltme son derece önemli görülmektedir (Yaman, Eroğlu & Peker, 2011). Zorbalara dönük yapılan çalışmaların yanı sıra mağdurların güçlendirilmesine dönük yapılan çalışmalar da akran zorbalığı ile baş edebilmek için önemli olduğu düşünülerek yapılan araştırma, ilkokul 3. sınıf öğrencilerinde gözlemlenen akran zorbalığı davranışından mağdur olan öğrencilerin akran zorbalığı ile baş edebilmek için öğretilen problem çözme becerileri ve kaygılarıyla baş etme becerilerinin değişimi hedeflenirken nicel bir yöntem olan deneysel yöntemden yararlanılmıştır. Altı sınıf öğretmenine 220 öğrenci için Zorba ve Kurban Davranışlarını Değerlendirme Formu (Özyürek & Kurnaz, 2019) uygulanmıştır. Çıkan sonuçlara göre 24 öğrenci rastgele atama yöntemiyle Deney ve Kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney grubunda altı kız, altı erkek bulunurken kontrol grubunda yedi erkek, beş kız öğrenci bulunmaktadır. Her iki gruba Çocuklarda Problem Çözme Ölçeği (Serin, Bulut & Saygılı, 2010) ve Çocuklar için Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri (Özusta, 1995) ön test-son test olarak uygulanmıştır. Deney grubuna 8 haftalık araştırmacılar tarafından geliştirilen Akran Zorbalığı ile Baş Etme psiko-eğitim programı 90 dakikalık oturumlar olarak uygulanırken, Kontrol grubuna yönelik herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır.

Problem çözme becerilerinin arttırılmasına yönelik çalışmaların, akran zorbalığının mağduru olan ve izleyici rolündeki çocukların da bu sürece dahil edilmesinin olası zorbalık eylemlerine dönük yaratıcı ve yapıcı çözümler bulmada çocukların motivasyonlarını arttırdığı gözlenmiştir (Erwın, 1993). Özellikle grup çalışmalarıyla çocukların bu yönlerinin desteklenmesi gerekirken aksi bir durum olduğunda yani arkan zorbalığından mağdur olan çocukların dışlanmaları durumunda ise haklarında herhangi bir dedikodu çıkacağına dair varsayımlarıyla problem çözmekten kaçtıkları ve özdenetimlerinin olmadığı tespit edilmiştir (Yavaş, 2018). Bu durum akran zorbalığı ile baş ederken problem çözme becerisinin önemini ortaya koymaktadır. Ancak uygulama sonunda yapılan son testte ölçeğin alt boyutları olan problem çözme becerisi, özdenetim ve kaçınma boyutlarında ön teste oranla anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Öğrenciler etkinlikler esnasında yapılan etkinliklerde akran zorbalığına ve çeşitlerine dair bilgilendirilmiş, yapılan etkinlikler ile yapıcı yaratıcı çözümler üretmişlerdir. Problem çözme becerisi yanında akran zorbalığından dolayı zorlayıcı yaşantıları olan çocukların kaygı düzeylerindeki artış dikkate alınarak öğrencilerin kaygı düzeylerini azaltabilecek etkinliklere akran zorbalığı ile baş etme programında yer verilmiştir. Akran istismarına maruz kalan çocuk ve ergenlerde uyku sorunları, huzursuz ve panik olma, gerginlik, konsantre olmada güçlük, depresif belirtiler, içe kapanma ve uyum göstermede zorluk gibi sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Uzun süre akran zorbalığına maruz kalan çocuklarda önceden var olan ruhsal sorunların ortaya çıkmasına ve kaygı düzeyinin artmasına neden olabilmektedir (Delikara, 2000). Uygulanan psiko eğitim sonrası öğrencilerin kaygı düzeyleri durumluk ve süreklilik boyutlarında anlamlı bir farklılık elde edilmemiştir. Sakinleşme müdahalelerine çeşitli eklemeler yapılarak deneyimlemeleri sağlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Zorbalık, Kurban, Problem Çözme Becerisi, Kaygı, Psiko-eğitim

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

İŞ YERİNDE EĞLENCE

Belgin EROĞLU

Yıldız Teknik Üniversitesi

eroglu_belgin@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Büşra MÜCELDİLİ

Yıldız Teknik Üniversitesi

busramu@yildiz.edu.tr

Özet

İş yerinde eğlence kavramı günümüzde üzerinde çeşitli araştırmalar yapılan konulardan biri haline gelmiştir. Gelişen ve yeniliklere hızlı bir şekilde adapte olmayı gerektiren rekabet ortamında, iş yerlerinin bir adım daha önde olabilmesi için iş yerinde eğlence kavramı, işverenlerin önemli araçlarından biri haline gelmektedir. Günlerinin büyük bir çoğunluğunu iş yerlerinde geçiren çalışanlar; iş ortamlarının ciddi, sıkıcı ve rutin olması yerine keyifli ve eğlenceli etkinliklerin yer aldığı bir ortam olmasını tercih etmektedirler. Bu keyifli ve eğlenceli etkinlikler çalışanların mental yorgunluklarını dağıtmaya yardımcı olabilmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda iş yerinde eğlencenin çalışanlar ve iş yerleri için olumlu etkiler yarattığı görülmüştür. Eğlence kavramının araştırmalarda ilgi görmesinin önemli bir sebebi, yapılan çeşitli araştırmalarda, eğlencenin, başvuru sahiplerini cezbetme, iş tatmini, işe bağlılık, iş performansı, örgütsel vatandaşlık davranışı gibi kurumlar için önemli çıktılarla ilişkisi olduğunun ortaya koyulmuş olmasındandır (Plester vd., 2015). İş yerinde eğlence kavramı bu derece önemli bir konuma sahipken yerli literatürde bu konuda yapılan sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu çalışma ile yerli literatürdeki açıkları kapatarak yerli literatüre ve iş dünyasına katkı sunmayı hedeflemekteyiz. Bu kapsamda bu çalışmanın iki amacı bulunmaktadır. Bunlardan ilki bireylerde iş yerinde eğlence bilincini geliştirmektir. İkincisi ise, bu alandaki araştırmaların artması ve ilerlemesi için iş yerinde eğlence kavramını tanımlayarak iş yerine ve çalışanlara olan yansımalarını teorik çerçevede aktararak sunmaktır. Bu doğrultuda, bu çalışmada ilk olarak iş yerinde eğlencenin teorik kavramını ve akademik araştırmadaki önemini; ikinci olarak iş yerinde eğlencenin boyutlarını teori örnekleriyle açıklamaktadır. Daha sonra, iş yerinde eğlencenin örgütsel çıktıları üzerinde durularak açıklanmıştır. Son olarak ise iş yerinde eğlence faaliyetleri açıklanmaktadır. Anahtar Kelimeler: İş yerinde eğlence, eğlence için yönetici desteği, iş yerinde sosyalleşme.

Anahtar Sözcükler: İş yerinde eğlence, eğlence için yönetici desteği, iş yerinde sosyalleşme

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇEVRESEL OKURYAZARLIĞA YÖNELİK FARKINDALIKLARININ BELİRLENMESİ

Yağmur AVCI
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
yagmuravci123@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-4931-8293

Doç. Dr. Canan TUNÇ ŞAHİN
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
canantuncsahin@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-0997-2124

Özet

Giriş ve problem durumu: Günümüzde çevresel sorunlar giderek artmakta ve insanların doğal kaynakları tüketme eğilimleri, doğal dengeyi bozmakta ve sürdürülebilir yaşam için gerekli olan kaynakların tükenmesine neden olmaktadır. Uluslararası araştırmalardan biri olan Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'nün (OECD)'in 15 yaşındaki öğrencilerin farkındalıklarını ölçtüğü PISA sonuçlarına göre, OECD ülkelerinde öğrencilerin %80'i çevre sorunlarına dair bilgi ve farkındalık düzeyine sahip değildir. (Millî Eğitim Bakanlığı, 2019). Çevresel okuryazarlık, bireylerin çevre bilinci ve farkındalıklarının olmasını gerekli kılar. Bu nedenle, çevresel okuryazarlığa yönelik farkındalık konuları, günümüz eğitim sistemi için oldukça önemlidir (Sauvé, 2005; Tırpancı, 2019; MEB, 2018; Yüksek Öğretim Kurumu [YÖK], 2018). Bu açıdan bakıldığında öğretmenler ve geleceğin öğretmeni olarak öğretmen adaylarının, öğrencilerine çevre konularını öğretmek ve sürdürülebilirlik kavramını etkili bir şekilde aktarmak ve gelecek nesillerin bilinçlendirilmesi açısından büyük bir rol oynamaktadır (Özbebek Tunç, Akdemir Ömür ve Düren, 2012). Bu bağlamda Sosyal Bilgiler öğretmenleri çevre sorunları üzerinde sıkça durmalı ve iyi birer çevre okuryazarı olmalıdırlar. Bu çalışmada amaç, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının çevre okuryazarlık farkındalıklarını tespit etmektir. Yapılan çalışma Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının çevresel okuryazarlıklarına yönelik farkındalıklarının ne düzeyde olduğunu göstermesi, konuyla ilgili yapılacak diğer çalışmalara referans olması açısından önemlidir.

Yöntem: Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırma, Batı Karadeniz bölgesinde bir üniversitede 31 sosyal bilgiler öğretmen adayıyla yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak Çevresel Okuryazarlık Farkındalık Formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının forma verdikleri yanıtlar değerlendirme aracı kullanılarak (rubrik) betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Katılımcılar arasından seçilen 10 öğretmen adayıyla yüz yüze görüşme yapılarak bu görüşme verileri içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Betimsel analizde, veriler belirli kriterler doğrultusunda sınıflandırılmış ve rubrik kullanılarak değerlendirilmiştir. Rubrikte yer alan kriterler araştırmanın amacı ve konusuna uygun olarak belirlenmiş olup, verilerin bu kriterlere göre sınıflandırılması araştırmacılara daha detaylı ve nitelikli bir veri analizi sağlamıştır. İçerik analizi yöntemi ise, verilerin belirli kodlarla işaretlenerek belirli kategorilere ayrılması ve yorumlanması üzerine kuruludur. Bu yöntem sayesinde, verilerin anlamları ve bağlamları daha ayrıntılı bir şekilde ortaya konulmuş, aynı zamanda verilerin daha sistematik ve objektif bir şekilde analiz edilmesi sağlanmıştır. Betimsel analiz ve içerik analizi yöntemlerinin bir arada kullanılması, araştırma konusunun daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesini ve yorumlanmasını sağlamıştır. Ayıca iki yöntemin bir arada kullanılması araştırmanın geçerlilik ve güvenirliliğini arttırmıştır.

Bulgular: Araştırmada, öğretmen adaylarının çevresel okuryazarlık hakkındaki farkındalıkları, "Çevresel Okuryazarlık Kavramı'', '' Çevre Sorunları'', '' Çevre Bilinci Arttırma Faaliyetleri'', '' Çevre Koruma Faaliyetleri'', '' Çevre Eğitimi ve Çevre Okuryazarlığı'', ''Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre

Okuryazarlığı Kazanması'', '' Çevreye Karşı Bilinçli ve Duyarlı Bireyler Yetiştirme'' temalarına yer verilmiş ve öğrenci cevapları bu temalara göre yorumlanmıştır.

Sonuç:Çalışma sonucunda, öğretmen adaylarının çevresel okuryazarlık konusunda farkındalık düzeyleri belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının çevresel sorunlarla ilgili genel olarak bilinçli oldukları ancak bu konuda derinlemesine bir bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Benzer şekilde, çevre eğitimi konusundaki deneyimlerinin de sınırlı olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevresel okuryazarlık farkındalığının artırılması ve çevre eğitimi konusundaki deneyimlerinin geliştirilmesi için çeşitli önlemler alınması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu önlemler arasında çevre konularının müfredatlarda daha sık ve etkin bir şekilde işlenmesi, öğretmen adaylarına çevre eğitimi konusunda daha fazla destek sağlanması ve çevre okuryazarlığına yönelik farkındalık çalışmalarının yapılması yer almaktadır. Bu çalışmanın sonuçları, öğretmen adaylarının eğitim sürecindeki ihtiyaçlarının belirlenmesine yardımcı olacak ve çevresel okuryazarlık için gerekli olan bilinçlendirme çalışmalarının planlanması açısından önemli veriler sunacaktır.

Anahtar Sözcükler: Çevresel okuryazarlık, çevre bilinci, çevresel okuryazarlık farkındalık, sosyal bilgiler, öğretmen adayları

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ÖZEL OKULLARDA UYGULANAN ÜCRET STRATEJİLERİNİN ÖĞRETMENLERİN KURUM AİDİYETİ VE DERS MOTİVASYONALRI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Arş. Gör. Tuğçe CÖMERT
Yıldız Teknik Üniversitesi
tugce.comert@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0009-0009-9305-6313

Prof. Dr. Meryem HAYIR KANAT
Yıldız Teknik Üniversitesi
mhayir@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-3190-3144

İbrahim YAVUZ
Yıldız Teknik Üniversitesi
engineer_middleeast@yahoo.co.uk
Orcid ID: 0000-0001-9499-7937

Özet

Bir toplumun inşasında ve gelişiminde büyük rol oynayan eğitim sayesinde bireyler, geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağlantılar kurarak, bulundukları zaman dilimine ayak uydurabilen nesiller olarak yetişirler. Bu nesillerin yetişmesinde kuşkusuz öğretmenlerin rolü çok büyüktür. Öğretmenlerin çalıştığı okulun kültürüne, değerlerine bağlılığı kurum aidiyetini yansıtmaktadır. Kurum aidiyetinin oluşması üzerinde önemli faktörler olarak; liderlik, iş tatmini, iletişim, iş yükü, okulun misyonu ve vizyonu gösterilmektedir. Özel okulların sayısının ülkemizde her geçen gün artmasıyla birlikte bu kurumlarda çalışan öğretmen sayısı da artmaktadır. Bu okullardaki öğretmenler 1 yıllık sözleşmeler doğrultusunda çalışmaktalar ve bu durum bulundukları kuruma olan aidiyetini etkilemektedir. Bu kapsamda bu araştırmanın amacı; özel okullardaki öğretmenlerin kurum aidiyetleri üzerinde etkili olan faktörleri ve özellikle de ücret stratejilerinin kurum aidiyeti üzerindeki etkisini göstermektir. Araştırmanın evrenini İstanbul'da özel okullarda görev yapan öğretmenler, örneklem grubunu ise kolay erişilebilmesi nedeni ile kartopu örneklemi ile YTÜ Eğitim Fakültesi mezunu olup özel okullarda görev yapan öğretmenlerin çalıştığı okullar ve o okullardaki gönüllü katılımcı öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma amacından yola çıkılarak araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 34 sorudan oluşan nicel anket formunun 64 öğretmen tarafından online ortamda doldurması ile bulgulara ulaşılmıştır. Daha sonra elde edilen veriler SPSS programına aktarılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre özel okullardaki öğretmenlerin kurum aidiyeti üzerinde okulların ücret politikalarının etkisinin çok yüksek olduğu belirlenmiştir. Okullarda öğretmenlere yönelik sosyal imkânların sağlanması, öğretmenlerin ek ders uygulamalarının hakkaniyetli yapılması, okullarda tanımlanmış ve şeffaf bir ödüllendirme yönergesinin olmaması vb. gibi nedenlerle öğretmenin kurum aidiyetin zayıf kaldığı bunun ise derslerdeki motivasyonu etkilediği görülmüştür. Anahtar Kelimeler: Özel okul öğretmenleri, ücret stratejileri, kurum aidiyeti, ders motivasyonu Kaynaklar The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2023, Nisan 28). SDG Resources for Educators - Quality Education. unesco.org: https://en.unesco.org/themes/education/sdgs/material/04 adresinden alındı Türk Dil Kurumu. (2023, Nisan 28). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. sözlük.gov.tr: https://sozluk.gov.tr/ adresinden alındı Ertürk, S. (1986). Türkiye'deki Bazı Eğitim Sorunları Üzerine Düşünceler. Ankara, Şafak Matbaası. Başaran, İ. E. ve Çınkır, Ş. (2011). Türk

Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi. Ankara:Ekinoks Yayıncılık. Kırmızı, R. (2014). Özel Liselerin Türk Eğitim Sistemindeki Yerinin İktisadi ve Mali Açıdan Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın Kaya, E. (2009). Özel Okul Öğretmenlerinin Duygusal Emek Davranışını Algılama Biçimleri İle İş Doyumları Ve İş Stresleri Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. MEB. 2022. 1739 Millî Eğitim Temel Kanunu. Erişim Tarih: https: // www. Mevzuat.gov.tr/Mevzuat Metin/1.5.1739. pdf: (25.07.2021) Öztaş, S. (2010). Kadrolu, Sözleşmeli ve Ücretli Statüye Göre Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygusunun Değerlendirilmesi (Antalya İli, Alanya İlçesi İlköğretim Okulları Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. İlgar, L. (2014). Özel okul ve devlet okulunda görev yapmış sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimindeki farklılıklara ilişkin görüşleri: nitel bir çalışma. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi.11(22), s.259-285.

Anahtar Sözcükler: Özel okul öğretmenleri, ücret stratejileri, kurum aidiyeti, ders motivasyonu

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE İYİ OLUŞ: YETERSİZLİK DUYGULARI VE KİŞİLERARASI HATAYA İLİŞKİN RUMİNASYON ETKİSİ

Arş. Gör. Sümeyye ELİZ BURHAN

İstanbul Medipol Üniversitesi

sburhan@medipol.edu.tr

Orcid ID: 0000-0003-0140-1466

Doç. Dr. Asude ÖZDEMİR

İstanbul Medipol Üniversitesi

amalkoc@medipol.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-9073-2752

Özet

Bireylerin yaşam kaliteleri hakkında yaptıkları değerlendirme ve yargıları kapsayan iyi oluş, ruh sağlığının temel bir özelliğidir ve hedonik (zevk, eğlence) ve ödomanik (anlam, tatmin) mutluluğun yanı sıra psikolojik sağlamlığı (başa çıkma, duygu düzenleme, sağlıklı problem çözme) içerir. İyi oluş, pozitif işleyişin birçok yönünü kapsarken yetersizlik duyguları ve ruminasyon çeşitlerinden etkilenmektedir. Bireylerin sosyal deneyimlerinin bireysel gelişimdeki önemini vurgulayan Erikson'un psikososyal kuramında ve Adler'in bireysel kuramında vurgulanan psikolojik bir yapıyı temsil eden yetersizlik duyguları, hayali ve gerçek yetersizlik durumlarla sürekli bir mücadele ile karakterize edilir. Bu duygular, bebeklik döneminde insan gelişiminin normal bir parçasıdır ve aşırı bir miktara ulaşmadıkça yaşamda uyarlanabilir bir motivasyon kaynağıdır. Fakat, ihmal, istismar ve diğer kusurlu ebeveyn davranışları ve yetersizlikleri gibi olumsuz erken yaşam deneyimlerinin bir sonucu olarak yetersizlik duyguları artabilir, zayıflığa veya anormalliğe dönüşebilir. Bu tür artan yetersizlik duyguları, bireyin sosyal ve kişilerarası ilişkilerinde daha fazla zorluk yaşamasının bir nedeni olabilir. Yüksek yetersizlik duyguları, zayıf sosyal ilişkiler ile kişilerarası ruminasyona; depresyon, düşük yaşam doyumu gibi olumsuz psikolojik sonuçlar ile iyi oluş düzeyinde düşüşe neden olur. Ayrıca ruminasyon, olumsuz kişisel deneyimlerin, duyguların veya belirtilerin neden-sonuçları üzerinde olması gerekenden daha uzun süre devam eden tekrarlayıcı bir düşünce biçimidir ve etkili çözüm üretememeye neden olur. Depresyon, kaygı, üzüntü, obsesyon ve olumsuz otomatik düşünceler gibi kavramlarla ilişkilidir ve iyi oluş üzerindeki olumsuz etkisi, empati, yaşam doyumu ve problem çözme gibi değişkenlerle yürütülen çalışmalarda gözlemlenmiştir. İlişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışma olan bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin yetersizlik duyguları ve kişilerarası hataya ilişkin ruminasyon düzeylerinin iyi oluş düzeylerini yordama durumu incelenmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri yetersizlik duyguları ve kişilerarası ruminasyon, bağımlı değişkeni iyi oluştur. Bu kapsamda uygun örnekleme yöntemiyle, 361 (314 kadın ve 47 erkek) üniversite öğrencisine ulaşılmıştır. Katılımcıların yaşları 18 ile 34 yaş arasında değişmekte olup yaş ortalaması 21.11'dir. Veriler Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği, Üniversite Öğrencileri İçin Yetersizlik Duygusu Ölçeği ve Kişilerarası Hataya İlişkin Ruminasyon Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, yetersizlik duyguları değişkeni varyansının %28'ini açıklanmaktadır (R2=,277) ve kişilerarası hataya ilişkin ruminasyon değişkeninin eklendiğinde varyansın %30'u (R2=,301) açıklanmaktadır. İki model arasındaki F anlamlı olarak değişmiştir ve kişilerarası hataya ilişkin ruminasyonun modele dahil edilmesi anlamlı etki göstermiştir. Yetersizlik duygularının iyi oluş üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu, kişilerarası hataya ilişkin ruminasyon değişkeni modele eklendiğinde anlamlı etkinin devam ettiği bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: İyi oluş, kişilerarası hataya ilişkin ruminasyon, yetersizlik duyguları

TÜRKİYE'DE GÖÇ VE EĞİTİM ALANINDA 1950-2022 DÖNEMİNDE YAŞANAN PARADİGMA DEĞİŞİMLERİ

Arş. Gör. Tuğçe CÖMERT

Yıldız Teknik Üniversitesi
tugce.comert@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0009-0009-9305-6313

Prof. Dr. Meryem HAYIR KANAT

Yıldız Teknik Üniversitesi
mhayir@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-3190-3144

Arş. Gör. Mert Mustafa AK

Çukurova Üniversitesi
mmak@cu.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-5593-405X

Özet

Göç ve eğitim birbirini etkileyen iki önemli kavramdır. Geçmişte olduğu gibi bugün de hemen her toplulukta farklı gelişmelerle varlığını sürdürmektedir. Göç sayesinde bireyler bulundukları yerlerden ayrılarak başka bir ortama dahil olurlar. Dahil oldukları bu yeni ortama entegre olabilmeleri açısından eğitimin rolü büyüktür. Eğitim sayesinde bireyler, yeni bir ortama dil ve kültür açısından uyum sağlayabilirler. Bir devinim halinde olan göç ve eğitim ilişkisinin geçmişten bugüne yapılan akademik çalışmalar içerisinde araştırmacıların bu konuya duyarlılıklarının ve yaklaşımlarının ne olduğunun tespiti göç, kimlik, vatandaşlık ve eğitim açısından önemlidir. Göç ve eğitim konusunda pek çok paradigma değişimleri yaşanmıştır. Bunlardan bazıları entegrasyon, çok kültürlülük, eşitlik ve adalet, sosyal ağlar ve topluluk katılımı paradigması olarak görülmektedir. Yaşanan paradigma değişimleri, göç ve eğitim politikalarının nasıl sunulup, yürütüldüğünü göstermektedir. Ülkemizde yaşanan eğitim konusundaki paradigma değişimlerine bakıldığında 1950'den 2000'li yıllara kadar kronolojik olarak, ulusallaşma, demokratikleşme, neo-liberalizm ve kalite odaklı eğitim paradigmaları benimsenmiştir. 1950'li yıllarda Türkiye'de yaşanan yoğun göç dalgası sonucunda entegrasyon yaklaşımından sosyal uyum yaklaşımına geçilmiş, aynı zamanda katılımcı ve bütüncül yaklaşımlar benimsenmiştir. Yerel ihtiyaçlara duyarlı eğitim politikaları oluşturulmuş, insan hakları ve eşitlik kavramlarına vurgular yapılmıştır.1990'dan günümüze AB'ye dahil olma ve küreselleşme olgusu eğitim ve göç politikalarında değişiklikleri beraberinde getirmiş, eğitim politikalarında dönüşümler yaşanmış, çok kültürlülük ve kültürlerarası eğitim vurgusu artmıştır. Toplumsal, kültürel ve politik değişimlere paralel olarak yaşanan paradigma değişimleri ile göç ve eğitim konusunun insan haklarını temele alan, ihtiyaçlara pratik çözümler getirdiği görülmektedir. Bu çalışmanın amacı ülkemizde 1950'den günümüze göç ve eğitim alanında yaşanan paradigma değişimlerinin yapılmış olan bilimsel çalışmalara yansımasını ortaya koymaktır. Çalışma nicel araştırma yöntemlerinden meta-analiz yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Göç, Eğitim, Paradigma değişimi, Türkiye

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNDE PROJE ÜRETMEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Fatma Özge ÇAVUŞ

Millî Eğitim Bakanlığı
karmate06@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-6404-1923

Dr. Öğr. Üyesi Hakan ÖZAK

Özet

Özel yetenekli bireyler, yaşıtlarından farklı kişisel, sosyal, akademik, entelektüel gelişim özellikleri gösteren, yüksek bilişsel kapasiteye sahip bireyler olarak bilinirler. Bilim ve sanat merkezlerinde (Bilsem) 5 farklı programda eğitim alan bu öğrenciler en çok proje oluşturma ve üretme sürecinde zorluk yaşamaktadır. Bu kapsamda araştırmanın amacı, bilim ve sanat merkezine devam eden özel yetenekli öğrencilerin proje üretme sürecine ilişkin görüşlerinin, sorun alanlarının ve ihtiyaçlarının belirlenmesidir. Çalışma grubu, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Tuzla Bilseme aktif devam eden ve proje programında öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Bilsemde proje programında yer alan öğrencilerin proje oluşturma sürecine yönelik görüşlerini değerlendirmek, gereksinimlerini tespit etmek, düşüncelerini, sorun yaşadıkları kısımları belirmek amacıyla yapılan bu çalışmada toplam 10 özel yetenekli öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Bahse konu 10 öğrencinin 4'ü genel yetenek, 3'ü resim, 2'si genel yetenek ve resim, 1 tanesi ise müzik programı öğrencisidir. Veriler, araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış öğrenci görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen yanıtlar alt temalar çerçevesinde analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğrencilerin % 60'ı proje programı sürecinde bulunurken aklında bir proje fikri olduğunu belirtirken, %40'ı ise aklında herhangi bir proje fikrinin olmadığını belirtmiştir. Özellikle resim bölümünde yer alan öğrenciler, proje oluşturmaya ve proje sürecine ilişkin herhangi bir bilgilerinin olmadığını belirtmişlerdir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada, özel yetenekli öğrencilerin proje oluşturma sürecinde iken Türkçe kaynak erişimi konusunda, İngilizce kaynak araştırmada ve özgün bir fikir oluşturmada zorlandıkları, aile-çevre desteği aldıkları, danışman öğretmenleri tarafından desteklendikleri ortaya konulmuştur. Öğrencilerin, proje programından önce sürecin nasıl yürütüleceği ile ilgili eğitim, konferans tarzında çalışmaların yapılması konusunda çözüm önerisi geliştirdikleri, ilgi duyulan alanın netleştirilmesinin proje fikri oluşturmada etkili olduğu, öğrencilerin tamamının da ilgi alanını bildiği belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Özel yetenekli birey, proje programı

ÖĞRETİM ÜYELERİNİN KALİTE VE AKREDİTASYON SÜRECİNE İLİŞKİN ALGILARININ METAFOR ANALİZİ ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ

Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK

Marmara Üniversitesi, EPDAD - Öğretmenlik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği
cemilozturk@yahoo.com
Orcid ID: 0000-0002-2433-350X

Prof. Dr.Zeliha TRAŞ

Necmettin Erbakan Üniversitesi
ztras@erbakan.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-2670-0868

Uzm. Çağlar ACAR

EPDAD - Öğretmenlik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği
acarcaglar@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-9479-8011

Şafak OĞUZ

Marmara Üniversitesi
safakoguz@live.com
Orcid ID: 0000-0003-0662-0502

Arş. Gör. Hikmet Beyza YAKICI

Necmettin Erbakan Üniversitesi
hbeyzayakici@erbakan.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-6940-1185

Özet

GİRİŞ: Akreditasyon; bir yükseköğretim kurumunun ya da yükseköğretim kurumu tarafından uygulanmakta olan herhangi bir programın, ulusal ve/veya uluslararası düzeyde belirli performans standartlarına sahip olduğunu ortaya koymayı amaçlayan bir sistem olarak tanımlanmaktadır. Akreditasyon, akademik kalitenin iyileştirilmesi, saydamlık ve hesap verme sorumluluğunun aracı olarak ifade edilmektedir (YÖK,2005). Bu çalışmanın amacı öğretim üyelerinin kalite ve akreditasyon süreçlerine ilişkin deneyimlerinin ve bu deneyimler sonucu oluşturdukları metaforik algıların incelenmesidir.

YÖNTEM:Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır ve betimsel içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların belirli bir süreçte ilgili fenomene ilişkin deneyimlerinin keşfedilmesi ve bunların yapılarının açığa çıkartılması, kategorilendirilmesi amacıyla olgubilimsel desen uygun bir araştırma yöntemi olarak ifade edilmektedir (Sert, 2021). Betimsel içerik analizi yöntemi, belirli bir konuda ya da alanda birbirinden bağımsız olarak yapılan nitel ve nicel çalışmaların derinlemesine incelenmesi anlamına gelmektedir (Cohen vd., 2007). Verilerin toplanmasında nitel veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Sorular yarı yapılandırılmış açık uçlu form aracılığıyla katılımcılara yöneltilmiştir. Bu çalışmanın araştırma grubu farklı üniversitelerde görev yapan 46 öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Katılımcıların 30'u kadın 16'sı erkek öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Yaş ortalaması 46.28 olarak hesaplanmıştır ($\bar{x}$=46.28, ss=11.98).

BULGULAR: Bu araştırmanın bulgularına göre araştırmaya katılan katılımcılar akreditasyon kavramıyla ilgili 46 metafor üretmişlerdir. Oluşturulan metafora ilişkin kategoriler "Süreç", "Kalite", "Denetim", "İmajını Değiştirmek", "Denge" olarak ifade edilmiştir. Süreç kategorisinde 15 metafor üretilmiştir. En çok üretilen metafor ise "yenilenme" metaforudur. Bu kategoride üretilen metaforlar Akreditasyon kavramının belirli bir zaman içerisinde ilerleyen ve gelişen bir kavram olduğunun belirtisidir. Kalite kategorisinde 14 metafor üretilmiştir. Katılımcılar Akreditasyon kavramının bir kalite göstergesi olduğunu ortaya koydukları metaforlarla ifade etmişlerdir. Bu kategoride en çok üretilen metaforlardan biri "Garanti Belgesi" metaforudur. Denetim kategorisinde 11 metafor üretilmiştir. Katılımcılar, akreditasyon kavramını bir değerlendirme/denetim olarak ifade etmişlerdir. Bu kategoride en çok üretilen metaforlar "ayna" ve "müfettiş" metaforudur. İmajını Değiştirmek kategorisinde 2 metafor üretilmiştir. Akreditasyon kavramının, iyileşmeye açık yönlerin kapatılması, saklanması sadece iyi yönlerin gösterilmesi anlamında "Makyaj" metaforu, olumsuz şeyleri duymamak sadece istediğini dinlemek anlamında da "Kulaklık" metaforu kullanılmıştır. Denge kategorisinde 4 metafor üretilmiştir. Katılımcılar, Akreditasyon kavramını denge olarak görmüşler ve bu yönde metaforlar üretmişlerdir.

SONUÇ: Bu araştırmanın sonucunda öğretim elemanlarının kalite ve akreditasyon süreçlerine ilişkin deneyimlerinin ve bu deneyimler sonucu oluşturdukları metaforik algılarına ilişkin 46 metafor sonucunda 5 kategori elde edilmiştir. Süreç, kalite, denetim, imajını değiştirmek, denge kategorileri dikkate alınarak tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kalite, Akreditasyon, Metafor Analizi, İçerik Analizi, Öğretim Üyeleri

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

MİSLİ BAYDOĞAN'IN ZAMAN YOLCULARI: DEDE KORKUT VE YAĞMUR TAŞI ADLI ESERİNİN DEĞER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Büşra EJDER

Düzce Üniversitesi
busra.ejder.tlt@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-8435-0697

Özet

İnsanlar; toplumun düzenini sürdürebilmek amacıyla ve doğru ile yanlışı ayırabilmek için birtakım inanç, değer ve paradigmalar geliştirmişlerdir. Bu değerler aile, okul, çevre gibi sosyal çevrelerden nesiller boyunca aktarılan kültürel bir birikimdir. İnsanın varoluşundan itibaren yaşamında yer edinen değerler kimi zaman ahlakî değerler kimi zaman moral değerler adlarıyla yerini bulmuştur. Günümüzde gelişen teknoloji ve değişen toplum yapısı içinde sosyal mekanizmayı sağlamak için eğitim, yalnızca akademik başarıyı değil bireylere insanî değerler de kazandırmayı hedefler. Bu amaçla UNESCO'nun 1995 yılında Yaşayan Değerler Eğitim Programı (Living Values Education) ile başlattığı eğitim programı, Türk eğitim sistemi içinde 2005 yılından itibaren yerini almıştır. Öğretim programları millî ve manevi değerleri de kazandırmak amacıyla değer eğitimini de kapsayacak şekilde hazırlanmaya başlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan en güncel (2019) Türkçe Dersi Öğretim Programında "Değerlerimiz" başlığı altında değerlerin önemine değinilmiş ve on kök değer verilmiştir. Bu çalışma, "Giriş, Türkçe Dersinde Değer Eğitimi, Yöntem, Bulgular, Sonuç ve Öneriler, Kaynakça" bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmada TDÖP' de bulunan "Adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik" olmaz üzere on kök değer çerçevesinde 2022'de güncellenen Anadolu Mektebi Yazar Okumaları Ortaokul Okuma Programında yer alan Misli Baydoğan'ın, Zaman Yolcuları: Dede Korkut ve Yağmur Taşı adlı eserini incelemek amaçlanmaktadır. 300 sayfadan oluşan eseri incelemekiçin nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz ile doküman içerik analizi kullanılmıştır. Analizin sonucunda, bu çocuk romanının Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan on kök değer haricinde farklı değerleri de işlediği görülmüştür. Eserin dostluk (f 22), sevgi (f 19), yardım severlik (f 14), sabır (f 10), saygı (f 10), sorumluluk (f 10), adalet (f 6), dürüstlük (f 5), öz denetim (f 3) ve vatanseverlik (f 2) değerlerini yansıtarak çocuklarda olumlu duygu ve davranışlar geliştirebileceği düşünülmektedir. Değerler bakımından zengin olan bu eserin, 10-13 yaş grubu çocukları için merak uyandıran macera dolu, eğlenceli ayrıca metaforik düzlemde eğitici ve değerler eğitimini karşılayabilecek niteliklere sahip bir çocuk romanı olduğuna kanaat getirilmiştir. Çalışma sonunda önerilere de yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: değer eğitimi, on kök değer, çocuk kitabı, Türkçe Öğretim Programı

SARI AŞIĞIN POETİK İRSİNİN SƏCİYYƏVİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ XÜLASƏ

Dr. Öğr. Üyesi Məmmədova KÖNÜL SURXAY GIZI

AMEA nın Folklor İnstitutunun Doktorantı
konulsurxayqizi27@mail.ru
Orcid ID: 0000-0002-9041-4957

Özet

Sari Ashıg's poetic legacy is distinguished not only by emphasizing the power of plain and simple language, but also by his poems that talk about the inner world of man and the beauty of nature. While the passionate, emotional and romantic atmosphere of his poems captivates the readers, his realistic descriptions enrich their imagination. As a result, the poetic legacy of Sari Ashıg reflects an important creative period that includes his sensitivity to social issues, admiration for nature and love, simple and effective language, and rich images. His poems not only emphasize the power of simple and effective language, but also reach the emotional world of people and affect the readers. Key words: poetic heritage, social issues, effective expressions, natural beauty, realistic depictions. Sarı Aşıq haqqında ziddiyyətli və mübahisəli fikirlər səslənən ən sirli Azərbaycan şairlərindən biridir. “Sarı Aşığın həyat və yaradıcılığı haqqında məlumatın azlığı açıq-aydın göstərir ki, aşıq şeir sənətimizin bir çox mövzusu işıqlandırılmamışdır.” Mehmet Fuat Köprülünün yazdığı kimi, “XIV-XVI əsrlər arasında yaşamış şairə aid mətnlərin az olması” aşığın zəngin irsinin tədqiqini çətinləşdirir. Sarı Aşıq haqqında ilk məlumata Həsənəli Xan Qaradağın (1848-1949) tərcümeyi-hallarında rast gəlirik.“Aşık Qurbanəli və ya Sarı Aşık və haqq eşqi siru suki” başlığı ilə yazır: “Görünür, bu şəxs shifte-yi ruzigərdir, O, əslən Qaradağ rayonundandır”. Qədim dövrlərdə Qarabağın Zəngəzur mahalına gələrək Əkər çayının sahilində Güləburd adlı yerdə məskən salıb [1, s. 18]. Sarı Aşıq XVI əsr Azərbaycan ədəbiyyatının şairlərindən biridir. O, adətən sevgi, təbiət və insanın daxili dünyası kimi mövzulardan bəhs edən şeirlər yazır. Sarı Aşiqin poetik irsinin qeyri-adi xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, onun şeirləri ictimaiyyət tərəfindən çox sevilir. Qarabağlı Sarı Aşıq bayatı şairi və Haqq aşiqi kimi şöhrət qazanmışdır. Türkiyə türklərinin “mani”, Cənub-Şərqi və Şimali İraq türkmənləri isə “hoyrat” adlandırdıqları tək bənddən ibarət xalq ədəbiyyatının növünə çox dəyər verirlər. Əsərlərindəki “hikmət dolu söz xəzinəsindən” ən çox yararlanan sənətkarlardan Emani, Əzizi, Zabit, Lalə, Sarı Aşık, Məzlum, Hüseyn, Salih, Bikes, Mahzun, Müştak, Məhəmməd bəy Âşık, Âşık Pəri və başqalarını göstərə bilərik. Kaşqarlı Mahmud “Bayat” sözünü “oğuz tayfasından biri” kimi təqdim etməklə yanaşı, bu sözün ikinci mənasını “Allaha verilən ad (Arguic)” kimi izah etmişdir [1]. Sarı Aşıq haqqında ilk məqalə 1927-ci ildə Azərbaycanda Salman Mümtaz tərəfindən yazılmışdır. Mustafa Fəxrəddinin 1934-cü ildə Türkiyədə nəşr olunan “Aşık Nəbi - Azərbaycan aşiqlərindən Sarı Aşıq” məqaləsindən sonra Behlül Behçet 1936-cı ildə Azərbaycanda “Sarı Aşık” adı ilə nəşr edilmişdir. ” və “Tərcümə-i Hali və Âşık Tehellüslünün Bayatı Şairinin Yaradıcılığı” kimi tanınmışdır. İlahiyyatçı, din xadimi, ədəbiyyat adamı və folklorşünas Mustafa Fəxrəddindən ilhamlanaraq bu məqalələrlə “o dövrdə ədəbi və elmi dairələrdə müəyyən əks-səda doğurmuş və bu məsələnin gündəmə gəlməsinə səbəb olmuşdur”. Zaman zaman aşığın poetik irsi haqqında aparılan tədqiqatlar unudulsa da, bəzi araşdırmalara baxdıqda yenidən gündəmə gələ biləcəyi görünür [2, s. 90]. Mirzadə Mustafa Fəxrəddin 1920-ci illərdə Sarı Aşıq haqqında yazdığı məqalədə və Mir Seyyid Həmzə Nigari haqqında yazdığı “Hüma-yı Arş” əsərində heç bir sü sübuta cəhd etmədən yalnız Sarı Aşıq haqqında bildiklərini açıqlamışdır və bu dəlillər bütün müzakirələrdən uzaqdır [4]. Tədqiqatımızda həm Mirzadə Mustafa Fəhrəddin Akabalinin, həm də babaları Mir Əkabalinin və Mir Həmzə Nigarinin fikirlərini nəzərə alaraq, həm də başqa mənbələrə istinad edərək, aşığın seyid nəsli Akabalı ilə əlaqələrinin olduğunu qeyd edə bilərik. Sarı Aşıqla bağlı mülahizələr. Sarı Aşıqla bağlı ən mühüm və kəskin fikir ayrılıqları daha çox yaşadığı dövrlə bağlı olub. 1927-ci ildə Qarabağda Sarı Aşığın məzarı üzərində tikilmiş günbəzi araşdıran sovet arxeoloqları onun XVII əsrdə tikildiyini müəyyən ediblər. Bunun güclü təsiri ilə Sarı Aşıq XVII əsrdə ədəbiyyat tarixi kitablarına daxil olur. Amma bildiyimiz kimi, günbəz qəbrin üstündə çox sonra da tikilə bilərdi. Onun XVI əsrdə yaşamadığını iddia edən araşdırmaları xronoloji olaraq daha qədim dövrlərə cəmləsək, belə bir mənzərəni görərik [5]: Məhərrəm Qasımlı, “Xanımlarımızın Heyrət Heykəli – Sarı Aşıq” adlı məqaləsində Sarı Aşıqdan XVI –XVII, o əsrlərin sənətkarı kimi danışır. Əlyazmalardan və şəxsi arxivlərdən Azərbaycan bayatılarının ən qədim nümunələrini toplayan Asya Məmmədovanın hazırladığı “Bayatları” kitabında Sarı Aşığın bayatılarının ən qədim mehazları yer alıb. “Bayatı” kitabı Sarı Aşığın köhnə bayatıları ilə açılır. İlk iki bayatı 946-cı ildə Məhəmməd İbn Məkkinin (1549) yazdığı "Lema âtü'd-Dimeşkiyye"-dən götürülmüşdür [4]. Miras Həmzəoğlu İdelbayev türk dünyasının şifahi poeziya ədəbi ənənələrini davam etdirən ən mühüm nümayəndələrindən, azərbaycanlı aşıqlarından Qurbani, Aşıq Abbas, Aşıq Valeh və XV-XVI

Sarı Aşıqdan bəhs edir. Onu əsrlərini aşıq-şairləri kimi təqdim edir. Qara Namazov Sarı Aşığın daha əvvəl, təqribən 1450-ci ildə doğulduğunu iddia edir. Mirzadə Mustafa Fəxrəddinin 1934-cü ildə dərc olunmuş "Azəri aşiqlərindən Aşık Nəbi – Sarı Aşıq" adlı məqaləsində onun məzarının ziyarət yerinə çevrildiyini bildirir. M.Fəxrəddinin bu mövzuda yazdığı yalnız bir araşdırmada "heyrətləndirici və çağdaş araşdırmalarla heç vaxt uyğun gəlmir" fikri bildirilmiş, daha sonra isə "Qəbul etmək çətindir, lakin bu iddianı tamamilə inkar etmək mümkün deyil" deyə bildirilmişdir [5]. Sarı Aşığın poetik irsinin xüsusiyyətləri. Sarı Aşığın poetik irsinin qeyri-adi xüsusiyyətlərindən biri də şeirlərində istifadə etdiyi dilin sadəliyi və aydınlığıdır. Azərbaycan türkcəsinin gündəlik danışıq dilinə yaxın bir dildən istifadə edirdi. Bu səbəbdən də onun şeirləri xalq arasında çox məşhur olmuş və bu günə qədər sevə-sevə oxunmaqda davam etmişdir. Digər bir xüsusiyyət ondan ibarətdir ki, onun şeirlərində təbiət təsvirlərindən kifayət qədər çox istifadə olunur. Sarı Aşıq təbiətin gözəlliklərini, dəyişkənliyini şeirlərində məharətlə əks etdirmişdir. Bu xüsusiyyət onu digər şairlərdən fərqləndirən bir element kimi önə çıxır. Aşıq, Gəncəli dağlar, Dibi yoncalı dağlar. Yarından ayrı düşən, Haçan dincəli, dağlar. Digər diqqəti çəkən cəhət Sarı Aşığın şeirlərindəki sevgi mövzusudur. Lakin bu məhəbbət mövzusu başqa şairlərin şeirlərində olduğu kimi lirik məhəbbət deyil, daha çox gözəllik aşiqi və iztirablı sevgidir. Bu səbəbdən də Sarı Aşığın şeirləri insanın daxili aləminin ziddiyyətlərini, əhval-ruhiyyəsinin dalğalanmalarını əks etdirən güzgülərdir. Sarı Aşığın şeirlərinə daxil etdiyi ictimai mövzular da başqa bir xüsusiyyət kimi ortaya çıxır. O, xalqın çətinliklərini, dərdlərini ifadə edən şeirlər yazıb. Ona görə də Sarı Aşığın şeirləri təkcə ədəbi dəyər daşımır, həm də ictimai-ictimai funksiya daşıyır. Aşıq Sarı Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində mühüm yeri olan bir şairdir. Şairin əsərləri əsasən məhəbbət, təbiət, insanın daxili aləmi kimi mövzulara həsr olunub. Aşıq Sarı ədəbiyyat tariximizdəki şairlərdən fərqli olaraq, xalqın gündəlik dilini, ifadələrini yalnız poeziyasında işlətdiyi üçün seçilir. Bu, Aşıq Sarı şairləri arasında çox məşhurdur və indi də məşhurdur. Aşıq Sarının ən məşhur şeirlərindən biri də "Ayrılıq" adlanır. Bu şeir sevginin ehtiraslı və ağrılı tərəfini əks etdirir. Şair sevgilisinin ondan ayrılması ilə öz daxili aləmində böyük konfliktə düşür. Şeirin sonunda şair sevgilisinin qaytarılmasını tələb edir və bu tələb onun dərdinin şiddətini artırır [7]. Aşıq Sarının "Qara gəlin" poeması təbiətin gözəlliyini, yaxşılığını əks etdirir. Şair "qara gəlin"i təbiətin qiymətli payı kimi qələmə verir, təbiətə sevgi və sədaqət hisslərini bu şeirdə ifadə edir. Aşıq Sarının "Hər qışda" adlı şeiri insanın vəziyyəti və bədbinliyinin əksini götürməsi ilə bağlıdır. Şair insanın daxili aləminin mübarizəsi haqqında məsləhətləşir, insanın mahiyyətini gələcək qışa hazırlamaq zərurətini vurğulayır. Bütün bunlarla yanaşı, Aşıq Sarının şeirlərində xalqımızın həyat tərzi, əxlaqi və dini dəyərləri, mədəni gərginliyi öz əksini tapmışdır. Onun şeirləri Azərbaycan ədəbiyyatının və dilinin gələcək nəsli haqqında məlumat verməkdir. Şairin yaradıcılığının əsas xüsusiyyətləri aşağıdakılardır: Xalq dilinin sadəliyi: Sarı Əsqin əsərləri həmişə xalq dilinin sadəliyinə, rahatlığına uyğun yazılmışdır. Şair, qətiyyətlə yekunlara keçib, öz dilində tələffüz edir. 1. İnsanın daxili dünyasının təsviri: Sarı Aşığın şeirləri əsasən insanın daxili dünyası və psixologiyası ilə bağlıdır. Şair insanın həyatı ilə bağlı olan bütün hiss və düşüncələri rəngarəng şəkildə təsvir edir. Mən aşıq, ağzındayam, Aləmin ağzındayam, Əslim Qaradağlıdır, Məzməzək ağzındayam [8]. 2. Eşq və məhəbbət mövzusu: Sarı Aşığın əsərlərində sevgi və məhəbbət mövzusu əsas yer tutur. Şair sevgi və məhəbbətin güclü hisslərini duymaq və bu hissləri ifadə etmək bacarığına malikdir. Mən aşığam yan dursun, At oxunu yan dursun, Zülfünə deynən yarım, Ağ üzündən yan dursun [3]. 3. Təbiətin gözəlliyi: Sarı Aşıq təbiətin gözəlliyini və onun mənəvi dəyərlərini də bəyan edir. Şair bütün əsərlərində təbiətə sevgi və sədaqət hisslərini ifadə edir. Mən aşiq, aranı dağlar, Peykam yaramı dağlar, Ürək istər əl çatmaz Kəsib aranı dağlar [7]. 4. Xalq arasında yayılma: Sarı Aşığın əsərləri xalq arasında geniş yayılmış və məşhurdur. Şairin əsərləri müasir dövrdə də şairin sevimliləri və xalq arasında özünəməxsus yer tutmuşdur. Mən aşığam ha kərim, Dada yetiş, ha kərim, Sizə sizin gen dünya, Mana mənim Həkərim [7]. 5. Müstəsna ifadə gücü: Sarı Aşığın əsərlərində dilin semantik, nazik və şəffaf işlənməsi diqərdir. Şairin dilindəki səslər, ritmlər, təkrarlanan ifadələr əsərlərin mühüm payını təşkil edir. Lələyəm yaxşı liqa, Xub liqa, yaxşı liqa, Yaxşı elə yaxşıdı, Hamıdan yaxşı liqa [7]. 6. İnsanların mülki-ictimai həyatının təsviri: Sarı Aşığın əsərlərində də xalqın vətəndaş və ictimai həyatının təsviri öz əksini tapmışdır. Şair dünyanın gərginliyindən, xalqın bu dəyişikliklərə münasibətindən də bəhs edir. Lələ yerin arqalı, Mələməz ay arqalı. Kəsəkəs meydanında, Namərd qaçar, ər qalı [8]. 7. İnsanları bir-birinə bağlayan güc: Sarı Aşığın əsərləri insanları bir araya gətirən gücü ifadə edir. Şair insanların mənəvi birliyinə söykənən qüdrətini ifadə edir, onların həyatı birgə inkişaf etdirmək potensialını nümayiş etdirir. Nəticə olaraq, Sarı Aşığın yaradıcılığı, xalq dilinin zərifliyi və bəzi mövzuların onun rahatlığına uyğun işlədilməsi dil işlətməsi ilə birlikdə insanın psixologiyasına uyğunlaşmaq üçün istifadə edilə bilər. Bu, əsasən onunla bağlıdır ki, Sarı Aşığın yaradıcılığı Azərbaycan ədəbiyyatının və onun mədəni irsinin mənşəyində mühüm rola malikdir. Ədəbiyyat.

Anahtar Sözcükler: poetic heritage, social issues, effective expressions, natural beauty, realistic depictions.

60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN PROSOSYAL DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Şeyma TÜREN

Bursa Uludağ Üniversitesi
seymaturen@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0001-5660-0644

Doç. Dr. Meral TANER DERMAN

Bursa Uludağ Üniversitesi
mtaner@uludag.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-8619-3429

Özet

Prososyal davranışlar, diğer bireylere yardım etme, paylaşma, işbirliği yapma, empati gösterme ve iyi ilişki kurma gibi başkalarıyla olan ilişkilerde pozitif yönde etkiler yaratan davranışlardır. Aynı zamanda olumlu sosyal davranışlar biçimde de ifade edilebilen, diğerlerine yarar sağlamak için gönüllü olarak gerçekleştirilen prososyal davranışlar, kişiler ve gruplar arasındaki etkileşimlerin kalitesi açısından belirgin bir öneme sahiptir (Eisenberg, Fabes ve Spinrad, 2006; Eisenberg, Spinrad ve Knafo-Noam, 2015). Okul öncesi dönem, sosyal ve duygusal gelişimin önemli ölçüde şekillendiği ve prososyal davranışların da geliştirilmesi için uygun görülebilecek bir zaman dilimidir. Okul öncesi dönem çocukları, prososyal davranışlar sergileyerek; başkalarıyla daha güçlü sosyal bağlar kurabilirler ve kendilerine olan güvenlerini artırabilirler. Bu davranışların geliştirilmesi, çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklerken, daha mutlu ve sağlıklı bireyler olarak büyümelerine de önemli katkılar sunabilir. Çocuklar arasında prososyal davranışlar gösterme konusunda belirgin farklılıkların olduğunu belirten, bu farklılıkların genetik ve çevresel birçok faktörden kaynaklandığını gösteren çeşitli araştırmalar literatürde yer almaktadır. Ancak prososyal davranışların birbirleriyle ne ölçüde ilişkili oldukları hakkında çok az şey bilinmektedir (Knafo-Noam ve diğerleri, 2015). Yürütülen bu araştırmada 60-72 aylık çocukların prososyal davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma; nicel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu, basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen, 2020-2021 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde okul öncesi eğitime devam eden 60- 72 aylık 300 çocuğun oluşturduğu araştırmada, veri toplama aracı olarak "Okul Öncesi Prososyal Davranış Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından çocuklarla yapılan bireysel görüşmelerle doldurulan ölçek aracılığıyla çocukların; empati, paylaşma, yardım etme, işbirliği ve iletişim becerileri prososyal davranışları ile genel (toplam) prososyal davranışları incelenmiş ve bunlar arasındaki ilişkiler saptanmaya çalışılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucunda; çalışma grubundaki 60-72 aylık çocukların tüm prososyal davranışları arasında zayıf, orta veya yüksek düzeyde, istatiksel açıdan anlamlı çeşitli ilişkilerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca var olan tüm ilişkilerin pozitif yönlü olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, bulunan olumlu ilişkiler yoluyla prososyal davranışların desteklenebileceğine yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Prososyallik, olumlu sosyal davranışlar, okul öncesi çocukları

ORTAOKULDA ETKİNLİK TABANLI MATEMATİK ÖĞRETİMİNİN ETKİSİ

Nurseda ÖZKARA

Yıldız Teknik Üniversitesi
nursedaozkara@hotmail.com

Prof. Dr.Hasan ÜNAL

Yıldız Teknik Üniversitesi
hunal06@yahoo.com

Özet

Bu araştırmanın amacı ortaokul 8.sınıf matematik dersinde etkinlik temelli öğretimin geleneksel öğretim yöntemine kıyasla öğrencilerin akademik başarısına, matematik dersine katılım düzeylerini belirlemektir. Araştırmada nicel ve nitel verilerin bir arada yer aldığı karma yöntem kullanılması tercih edilmiştir. Çalışma genel olarak deneysel olarak yürütülecek olup, deney sonucunda elde edilen verileri desteklemek amacı ile nitel verilerden yararlanılmıştır. Araştırma İstanbul ili Esenler ilçesinde bulunan Ayvalıdere Ortaokulunun sekizinci sınıfında öğrenim görmekte olan toplam 65 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırma, matematik dersi "Üçgenler ve eşlik benzerlik" konusu üzerinde 4 hafta sürecinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada yansız atama yoluyla seçilmiş bir deney ve bir de kontrol grubu bulunmaktadır. Dersler deney grubunda etkinlik temelli öğretim yöntemi ile kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemine uygun olarak işlenmiştir. Araştırmada deney ve kontrol gruplarına Matematik Başarı Testi (MBT) ve Derse Katılım Ölçeği (DKÖ) ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda dene grubunda yer alan 10 öğrenci ile mülakat gerçeklştirilmiştir. Nicel verilerin analizi için bir istatistik paket programından yararlanılacak olup, etkinlik destekli eğitim alan deney grubu ile geleneksel eğitim alan kontrol grubundaki öğrencilerin başarı ve tutum puan ortalamaları arasındaki farkı tespit etmek için bağımsız t testi kullanılmıştır. Çalışmanın nitel boyutu için mülakatlardan elde edilen verilerle içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir.Araştırmanın sonuçlarına göre uygulama sonunda etkinlik temelli eğitim alan deney grubu öğrencilerinin akademik başarılarında, derse katılım düzeylerinde anlamlı derecede bir artış olmuştur.

Anahtar Sözcükler: Matematik, Etkinlik, Akademik Başarı, Derse Katılım

ÖĞRENCİLERİN DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİNE SAHİP OLMASININ OKUL HAYATINA ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah YALNIZ

İstanbul Medeniyet Üniversitesi
abdullah.yalniz@medeniyet.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-7132-5433

Özet

Duygu düzenleme, bireyin duygularını yönetebilmesini ve hangi duyguyu ne zaman, nasıl, hangi biçimde dışa vuracağını en doğru şekilde belirleyebilecek beceriye sahip olmasını ifade eden bir kavramdır. Duygu düzenleme konusunda güçlük yaşayan kişiler; yaşam doyumunda azalma, kaygı bozukluğu, obsesif kompulsif bozukluk gibi birçok psikolojik rahatsızlığa yakalanmaya yatkınlık göstermektedir ve kendine zarar verme biçiminde davranışlar sergileyebilmektedir. Özellikle ortaokul ve lise seviyesinde öğrenim gören ergenlik dönemindeki bireyler, benlik yapısının şekillendiği ve kimlik arayışının baskın olduğu bu evrede duygusal anlamda tepkisel, fevri, düşünmeden ve ani tepkiler verebilmektedir. Bir anlık öfkeyle arkadaşına ciddi zarar verebilmekte, merak etmesi ve "bir kere deneyeyim" yaklaşımıyla madde kullanımına yönelebilmekte veya riskli davranışlar sergileyebilmektedir. Ayrıca ilkokul ve okul öncesi dönemde de öğrencilerin duygularını düzenleyebilmesi, karşılaştıkları akademik, sosyal ve yaşamsal problemleri etkin bir şekilde çözebilmeleri açısından önemli bir beceridir. Duygu düzenleme; bireyin hayatında karşılaştığı deneyimler doğrultusunda oluşan duyguları anlamlandırmak, duyguları tanımlayıp kategorize etmek, duyguları değerlendirip bir sonuca ulaşmak, sözel olan veya olmayan ifadeleri sağlıklı bir şekilde yorumlamak, sahip olduğu duyguları değiştirmek, revize etmek, yeniden inşa etmek veya tamamen yenilemek gibi konularda yetkin olmasıdır. Duygu düzenleme, bireyin duygularını istediği şekilde dışa vurmasını, duygularının kontrolünde olmasını veya duygularını yok sayarak bastırmasını değil; duyguların yönetilebilir bir şekilde ve kabul edilebilir bir formatta ifade edilmesini sağlar. Bireyin, yaşadığı olaylardan duygusal olarak etkilenme seviyesini yönetebilmesini ve duyguları üzerinde kontrol sahibi olmasını anlatır. Bu anlamda duygularını düzenleyebilen birey, duygularını tanıdığı ve onlar hakkında farkındalık sahibi olduğu için daha işlevsel davranışlar ortaya koyacaktır. Duygu düzenleme becerisi yaşamın her alanında ve her yaş grubunda olduğu gibi öğrencilerin okul hayatında ve eğitim ortamlarında da sahip olması gereken temel beceriler arasında yer alır. Çünkü duygu kontrolünü sağlayabilen ve duygularını düzenleyebilen bir birey, yaşadığı sevinci veya öfkeyi diğer insanlarla dengeli bir şekilde paylaşacak; mutluluğu tam anlamıyla yaşayabilecek ya da öfkelendiği durumlarda kontrolsüz, dürtüsel ve tepkisel bir yaklaşım sergilemek yerine öfkesini yöneterek sağlıklı bir şekilde kendisini ifade edebilecektir. Bu doğrultuda literatür taraması şeklinde gerçekleştirilen bu çalışmanın amacı "duygu düzenleme (duygu regülasyonu)" kavramı kapsamında literatürde yapılan çalışmaları öne çıkarmak, duygu düzenleme becerisinin öğrencilerin okul hayatındaki etkilerini araştırmak ve bu becerinin eğitim ortamları ile öğrenciler üzerindeki etkilerini ele alarak konuyla ilgili çalışmaların artmasına katkı sağlamaktır.

Anahtar Sözcükler: Öğrenciler, duygu düzenleme, duygu

TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN ALTERNATİF ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİNİ KULLANMA DÜZEYLERİ

Okt. Yusuf TAŞKIN

Aksaray Üniversitesi
y_taskin43hotmail.com
Orcid ID: 0000-0003-1026-9997

Özet

Eğitim-öğretim sürecinin ayrılmaz parçalarından biri de ölçme değerlendirmedir. Ölçme ve değerlendirme, uygulanan öğretimin hedeflere ne kadar uygun yürütüldüğünü, öğrencilerin eğitim-öğretim hedeflerine ne kadar ulaştığını belirleyebilmek için yürütülen sürecin genel adıdır. Eğitim bilimleri alanında son yıllarda ortaya atılan kuramların genelinde öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşım benimsenmektedir. Bu yaklaşımlar, eğitimin bir parçası olan ölçme ve değerlendirme sürecindeki çalışmalara da yansımaktadır. Eğitim-öğretim sürecinde kullanılan klasik ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin yanı sıra öğrenciyi merkeze alan süreç ve ürün odaklı alternatif yöntemler de geliştirilmiştir. Bu yöntemler, ders içi ve ders dışı faaliyet ve yaşantılarda etkili öğrenmeyi pekiştirip bilginin kalıcı hale gelmesini amaçlamaktadır. Alternatif yöntemlerin uygulanmasında geleneksel yöntemlere oranla daha fazla zaman harcanması gerekmektedir. Bu yöntemlerin eğitim-öğretim sürecinde kullanılması, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkların ölçme ve değerlendirme sırasında da dikkate alınmasına ve bu farklılıkların oluşturabileceği eşitsizliği en aza indirmeye yaramaktadır. Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmenlerinin eğitim-öğretim sürecinde alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerini kullanma düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu amaca uygun olarak araştırma nicel araştırma türlerinden biri olan tarama yöntemine göre tasarlanmıştır. Araştırmanın verileri, 2022-2023 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Afyonkarahisar, Aksaray, Ankara, Antalya, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Kütahya, Nevşehir, Van illerindeki devlet ortaokullarında görev yapan ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 30 Türkçe öğretmeninden toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Anket Formu kullanılmıştır. Her iki form 3 alan uzmanın görüşüne sunulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak formlara son şekli verilmiştir. Araştırma verileri, zamandan ve maliyetten tasarruf etmek için çevrim içi olarak toplanmıştır. Veriler üzerinde gerçekleştirilen betimsel istatistiklerde SPSS veri paketinden faydalanılmıştır. Anket verilerindeki açık uçlu sorulara verilen cevaplar ise içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmada sonucunda, Türkçe öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden en çok performans değerlendirme, proje ödevi, gözlem ve kontrol listelerini kullandıkları belirlenmiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı, öğrencilerin Türkçe derslerindeki performanslarını değerlendirirken halihazırda kullandığı yöntem ve tekniklerin yeterli olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların yaklaşık yarısının alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden bazen faydalandığı, büyük bir kısmının ise süreç içerisinde genellikle faydalandığı tespit edilmiştir. Katılımcıların çoğunun öğrencilerin Türkçe dersi puanlarını belirlerken tek bir ölçme değerlendirme yönteminden yararlandığı, çok azının ise birden fazla ölçme değerlendirme yönteminden yararlandığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin Türkçe derslerindeki performanslarını değerlendirirken veya Türkçe dersi başarılarını belirlerken kullanabilmeleri için Türkçe öğretmenlerine yönelik alternatif ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini bu süreçte kullanabilmeleri amacıyla hizmet içi eğitim verilmelidir. Öğrencilerin Türkçe performansları belirlenirken dört dil becerisine yönelik ölçme ve değerlendirme yöntemleri üzerine çalışmalar yapılmalıdır. Araştırma sonuçlarının, bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara ve öğretmenlere yönelik gerçekleştirilecek hizmet içi eğitim faaliyetlerine kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, ölçme ve değerlendirme, alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemleri, Türkçe öğretmenleri.

ÖĞRETMENLERİN MESLEĞE ADANMIŞLIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Öğr. Gör. Ali ATEŞ

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
aates@kmu.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-3836-155X

Doç. Dr. Halük ÜNSAL

Gazi Üniversitesi
unsalh@gazi.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-8380-7007

Özet

Bu araştırma, öğretmenlerin mesleğe adanmışlık durumlarının çeşitli değişkenler doğrultusunda incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Karaman ili Ermenek ilçesindeki devlet okullarında görev yapan 245 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada çalışma grubunun demografik bilgilerini (cinsiyet, branş, mezun olduğu fakülte, görev yaptığı okul türü, görev yaptığı yerleşim yeri, mesleğe başladığı yıl rehber olma durumu) belirmek için kişisel bilgi formu; mesleğe adanmışlık durumlarını belirlemek için de mesleğe bağlılık, öğrencilere adanma ve özverili çalışma olmak üzere üç alt boyuttan oluşan Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği kullanılmıştır. Toplanan veriler SPSS 25 paket programında nicel istatistiklerden yararlanılarak tek yönlü varyans analizi(ANOVA) ve t-testi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleğe adanmışlık durumları üç alt boyutta ve ölçek toplam puanında yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçlarından elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, branş, görev yaptığı yerleşim yeri, görev yapılan okul türü, mesleğe başlanan yıl rehber/danışman öğretmene sahip olma durumuna göre mesleğe adanmışlık düzeylerinin mesleğe bağlılık, öğrencilere adanma ve özverili çalışma alt boyutlarında ve ölçek toplam puanında(mesleğe adanmışlık) farklılaşmadığı görülmüştür. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre; araştırmanın Karaman ili Ermenek ilçesindeki okullarda görev yapan öğretmenler özelinde yapılmış olması araştırma açısından bir sınırlılık olarak ifade edilebileceğinden dolayı yapılacak yeni çalışmaların daha farklı öğretim kurumlarında ve farklı bir örneklem seçilerek yapılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Mesleğe adanmışlık, öğretmenlik mesleği, öğretmenler

PANDEMİ SONRASINDA İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ZORBALIK DAVRANIŞLARINDAKİ DEĞİŞİKLİKLERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Prof. Dr. Zeliha TRAŞ

Necmettin Erbakan Üniversitesi
ztras@erbakan.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-2670-0868

İsmail ÖZTÜRK

Millî Eğitim Bakanlığı
ismailozturk.pdr@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-7095-2686

Özet

Pandemi Sonrasında İlkokul Öğrencilerinin Zorbalık Davranışlarındaki Değişikliklere İlişkin Öğretmen Görüşleri Zeliha TRAŞ Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye ztras@erbakan.edu.tr İsmail ÖZTÜRK Millî Eğitim Bakanlığı, Psikolojik Danışman ismailozturk.pdr@gmail.com ÖZET Giriş Saldırganlığın bir alt türü olarak literatürde kendine yer edinen zorbalık (Pişkin, 2002), 1980'li yıllardan itibaren okullarda öğrencilerin okula olan bağlılık duygularının azalmasına sebep olduğu fark edildiğinden beri (Olweus, 1994), üzerinde detaylı çalışmaların yapıldığı önemli bir sorun haline gelmiştir. Uzun yıllardır çocuklardaki zorbalık davranışları araştırmacıları meşgul ederken Aralık 2019 itibariyle Covid 19 pandemisi (WHO, 2020), uzun süre sosyal ortamlardan uzak kalıp kritik dönemlerinde dış dünyaya kapalı yaşamış birkaç nesil gelişmesine neden olmuştur. Özellikle ilkokul ve okul öncesi dönemlerdeki çocukların gelişim dönemleri açısından maruz kaldıkları pandemi etkileri, iletişim becerilerinin gelişmesine ket vurmuş, aile içi ilişkilerde ve duygusal tepkilerde farklılıklara sebep olmuş (Tuzcuoğlu vd., 2021), çocukların psikolojik sağlamlıklarını etkilemiş, sosyal ortamlardan uzak kalıp evde kapandıkları dönemlerde davranış problemleri geliştirmelerine zemin hazırlamış bu durum da pandemi sonrası dönemde çocukların okulda ve diğer sosyal ortamlarda güçlükler yaşamışlardır. Bu güçlükler gibi sebepler de zorbalığın nedenleri (Frisén vd., 2008) olarak sayılabilmektedir. Bu kanıdan yola çıkarak araştırmanın amacı, pandemi sonrasında ilkokul öğrencilerinde görülen zorbalık davranışlarındaki değişiklikler hakkında öğretmen görüşlerinin incelenmesidir. Yöntem Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma deseni ise olgubilim olarak belirlenmiştir. Olgubilim araştırmalarında birey veya gruplarla görüşmeler yapılarak, olgular hakkında insan yaşantılarının içinden yeni ve farklı bilgiler ortaya çıkarılması amaçlanır (Gürbüz & Şahin, 2018). Çalışma grubunu İstanbul ilinde ilkokullarda görev yapan 20'si kadın 7'si erkek (K: %74 , E:%26) olmak üzere toplam 27 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 29 ile 48 yaş arasında olmakla birlikte yaş ortalamaları 38'dir. Örneklem seçimi amaçlı örneklem yoluyla yapılmıştır. Çalışmaya katılımda gönüllülük esas alınmıştır. Verilerin toplanması için yarı yapılandırılmış anket formu kullanılmıştır. Bu formda bulunan 6 soru ile elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla analiz edilmeye çalışılmıştır. Bulgular ve Sonuç Araştırmanın sonucunda çalışma grubundaki 27 öğretmenden 24'ü pandemi öncesine göre pandemi sonrasında ilkokul öğrencilerinin zorbalık davranışlarında artış gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Bu öğretmenlerden 22 tanesi zorbalık davranışlarının türlerinde değişiklik gözlemlerken en sık karşılaşılan zorbalık türü olarak sırasıyla sözel zorbalık ardından da fiziksel zorbalık olarak bildirmişlerdir. Pandemi sonrası dönemde öğrencilerin en sık gösterdiği zorbalık davranışı olarak öğrencilerin "Haksız olduğu durumlarda bile arkadaşlarında bağırarak haklı çıkmaya çalıştıkları" ve bir olay yaşandığında "zarar verici davranışları kendileri yapmış olsa da arkadaşlarını suçlamaya çalıştıkları" ifade edilmiştir. Bunların dışında arkadaşlarına ait eşyalara zarar verme, kızgınlığını çoğunlukla aşağılayıcı kelimeler kullanarak ifade etme ve akranlarıyla her fırsat dalga geçme davranışları bildirilmiştir. Bu sonuçlar dışında araştırma sonuçlarından biri de öğretmenlerin pandemi sonrasında tersine zorbalık davranışları gözlemlediklerinden bahsetmeleridir. 27 öğretmenden 14 tanesi öğrencilerin öğretmenlere yönelik zorbalık davranışları sergilediklerini bildirmiştir. Öğretmenler zorbalık davranışlarındaki artışlara sebep olarak da pandemi

sürecinde eve kapanan çocukların sosyal ilişkilerini zayıfladığı ya da gelişemediği, ev hanesine oluşan ve daha önce var olan olumsuz davranışların ilkokul çağlarındaki çocuklara sirayet ettiği , bu süreçte evde çok fazla sosyal medyadaki olumsuz içeriklere maruz kalmaları olarak görüşlerini belirtmişlerdir. Bu görüşlerin analizi sonucunda ise "Pandeminin zorbalığa kişilerarası iletişim açısından etkisi" , "Pandemide teknoloji kullanımının artmasıyla zorbalığa olan etki", "Pandemide aile içinde yaşananların zorbalığa etkisi" ve "Pandeminin çocukların bireysel gelişimlerindeki yavaşlamaların zorbalığa etkisi" temaları belirlenmiştir. Bu temaları oluşturan 14 tane kod elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular literatür eşliğinde tartışılmış ve önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Zorbalık, pandemi, ilkokul öğretmenleri, ilkokul öğrencileri

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

PLANLI YAPILAN SPOR TIRMANIŞ UYGULAMALARININ SAKATLIĞA BAĞLI KAYGI VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ÜZERİNE ETKİSİ

Yağmur ÖZER

Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
ygmrozer7@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-9994-7290

Doç. Dr. Burak GÜRER

Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi
burakgurer27@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-0605-3272

Özet

Giriş ve Problem Durumu: Spor tırmanış, son yıllarda yoğun şekilde katılımcı çeken ve ilginin son derece yüksek olduğu bir spor branşı haline gelmiştir. Çalışmanın amacı, planlı yapılan spor tırmanış uygulamalarının sakatlığa bağlı kaygı üzerine etkisi ve psikolojik sağlamlık düzeyine etkisi incelemektir. Yöntem: Kontrol uygulaması içeren deneysel çalışma şeklinde tasarlanmıştır. Bu amaçla spor tırmanış yapan toplamda 32 sporcu çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcılar 8 hafta boyunca haftada minimum iki gün olmak kaydı ile spor tırmanış duvarında çeşitli rotalarda tırmanışlar yapmışlardır. Bu tırmanışları her sporcu kendi tırmanış becerisine göre yapmıştır. Tırmanışlar 17 m yüksekliğinde negatif eğimleri olan tırmanış duvarında lider tırmanış stilinde yapılmıştır. Her spor tırmanış çalışması yaklaşık olarak 3-4 saat arası sürmüştür. Bu çalışmada Cassidy (2006) tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlaması Özder (2010) tarafından yapılan "Spor Sakatlıkları Değerlendirme Ölçeği" ile Smith ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen, Türkçe'ye uyarlanması Doğan (2015) tarafından yapılan Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (KPSÖ) kullanılmıştır. Düzenli tırmanış uygulamasının bir gün öncesinde ve 8 haftanın sonrasında ölçekler uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22 programı ile analiz edilmiştir. Bağımlı grupların analizinde Paired samples T Test, bağımsız grupların analizinde Independent Samples T Test kullanılmıştır. Bulgular: Elde edilen veriler incelendiğinde katılımcıların psikolojik sağlamlık ölçeğinde ön-son testler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Spor sakatlığına bağlı kaygı düzeyinde ise istatistiksel olarak bir fark bulunmamıştır. Ayrıca yine psikolojik sağlamlık ölçeğinde yaş grupları arasında da anlamlı farklılık görülmüştür. 34-37 yaş grubundaki sporcuların puan farklarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra sakatlığa bağlı kaygı puanlarında deneyime göre istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür. 8-11 yıl arasında deneyime sahip olanların puan farkları daha yüksektir. Sonuç: Planlı yapılan spor tırmanışın psikolojik sağlamlığa etki ettiği ve bazı demografik değişkenlerin spora bağlı kaygı düzeyi ve kısa psikolojik sağlamlık üzerinde etkilerinin farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Kısa psikolojik sağlamlık ile spor sakatlıklarına bağlı kaygı düzeyi arasında net bir ilişki ortaya çıkmamıştır. Tüm spor branşlarında olduğu gibi, spor tırmanışı da düzenli olarak yapmak psikolojik yeteneklerin bazılarına etki etmektedir. Spor tırmanış duvarlarının arttırılması bu spora olan ilgiyi daha da arttıracaktır. Yerel yönetimlerle bu konuda çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Spor tırmanış, Psikolojik sağlamlık, Sakatlığa bağlı kaygı

AN OVERVIEW OF THE TURKIC VOCABULARY IN DONGXIANG MONGOLIAN AND TANGWANG CHINESE

Doç. Dr. Julie LEFORT

école des hautes études en sciences sociales, centre de recherche national, Paris, France
julie.lefort@cnrs.fr

Abstarct

Tangwang Chinese (唐王话) is a Sinitic language spoken in the district of Tangwang (唐汪镇) which form parts of the Autonomous county of Dongxiang (东乡族自治县) where the Dongxiang language (or Santa Mongolian) is mainly spoken. As many other Mongolic, Sinitic, Bodhic and Turkic languages spoken in the region of the Hexi corridor (河西走廊), evidences of contact language are found in Dongxiang and Tangwang, which both feature linguistic traits usually absent in their language family. One of the hypothesis on the origin of the Dongxiang people is that they were artisans that deported from the Khwarezmian Empire in Central Asia (situated South of the Ural lake and North of the Karakum Desert) to their present location after Genghis Khan's army conquest around 1240 (Chen 2006). They would have switched languages from Turkic, their native language(s), to what is called today Middle Mongolian, the dominant language at the time. However, Dongxiang lexicon is mainly Mongolic (with a great amount of Chinese loans and calques), and only little evidences of a possible Turkic substrate is found. Its syntax remains strictly Mongolic. On the other hand, although he greatest part of the syntax of the Tangwang language features non-sinitic traits that resembles to the Turkic and Mongolic languages, the lexicon remains for mainly Chinese and only 2% of the vocabulary is non-Chinese (Xu 2014) and includes a certain number of Turkic loans. For this presentation, I propose to give an overview of the Turkic vocabulary as found in both Dongxiang and Tangwang languages. I will show that Dongxiang's Turkic vocabulary demonstrate several strata which includes 1. words from the 'common Turkic-Mongolian vocabulary' (originally present at the moment of their possible language shift); 2. arealregional vocabulary (secondary loans from other Turkic languages spoken in the region ans shared among the other Mongolic languages), and loans from other sources (unknown origin and time of borrowing). This Turkic lexicon reflect different types of contact-induced and sociolinguistic mechanisms. I will then analyse the words of Turkic origin found in Tangwang, which are probably loans from secondary influence of the Dongxiang language rather than evidence of early contacts with other Turkic languages.

Keywords: Dongxiang language, Tangwang Chinese, Turkic Vocabulary, Loanwords

SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERİN DEĞERLER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Arş. Gör. Sema EREN

Düzce Üniversitesi
semaeren@duzce.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-3276-6786

Özet

Giriş: Bir toplumu toplum yapan millî ve manevi değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek, eğitim öğretim programlarının temel amaçları arasındadır. Bu değerler, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda hem kendi başlarına hem ilgili oldukları alt değerlerle birlikte ele alınmaktadır. Bireylerin dil ve iletişim becerilerini geliştirmeyi amaçlayan Türkçe ders kitapları, değerleri anlatmaya ve benimsetmeye yönelik metinler ile hazırlandığında, değerler eğitiminin önemli araçlarından biri hâline gelebilir. Bu sebeple Türkçe Dersi Öğretim Programı çerçevesinde hazırlanan ders kitaplarındaki metinlerin değerler eğitimine katkı sağlaması beklenir. Anahtar kelimeler: Türkçe ders kitabı, tema, metin, değerler eğitimi.

Yöntem: Bu çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı esas alınarak hazırlanan 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin söz varlığı incelenmiştir. Bu metinlerde geçen sözlerin, öğretim programındaki değerleri öğretmeyi esas alan temaların içeriğini, hangi oranda yansıttığını tespit etmek için betimsel tarama modeli üzerine kurulan nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 187). 7. sınıf (MEB Yayınları) Türkçe ders kitabındaki söz varlığı incelenerek temalar, konu önerileri ve değerler bağlamında kavram alanına giren sözler tespit edilmiştir. Araştırmada incelenen metinler AntConc 3.5.8 programı aracılığıyla analiz edilmiş ve sözlerin sıklık verilerine ulaşılmıştır. 7. sınıf (MEB Yayınları) Türkçe ders kitabındaki 24 okuma metni, 8 dinleme metni ve 8 serbest okuma metni olmak üzere toplam 40 metin ile Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan değerler, temalar ve konu önerileri çalışmanın veri kaynağını oluşturmuştur.

Bulgular :7. sınıf (MEB Yayınları) Türkçe ders kitabındaki temalar "Duygular, Millî Mücadele ve Atatürk, Okuma Kültürü, Erdemler, Kişisel Gelişim, Millî Kültürümüz, Sağlık ve Spor, Sanat" tır. Yapılan inceleme ve analiz sonucunda 7. sınıf (MEB Yayınları) Türkçe ders kitabındaki temalarda yer alan metinlerin söz varlığı listeleri oluşturulmuştur. Kitaptaki sözlerin tema içeriğini hangi oranda yansıttığını bulmak için metinlerde geçen sözlerin sıklığı ayrı ayrı tespit edilmiştir. Temanın kavram alanına giren sözler, Türkçe Öğretim Programı'ndaki "Temalar ve Konu Önerileri" bölümünde yer alan değerler ve konular çerçevesinde belirlenmiştir. Temanın kavram alanındaki farklı söz sayısı toplam farklı söz sayısına oranlanarak sonuçlara ulaşılmıştır. Temalardaki metinlerde geçen sözlerin tema içeriğini yansıtma oranları incelendiğinde en yüksek orana sahip temanın ''Sanat'' olduğu tespit edilmiştir. ''Kişisel Gelişim'' teması en yüksek tema içeriğini yansıtma oranına sahip ikinci temadır. En düşük orana sahip temalar ise ''Erdemler'' ve "Okuma Kültürü" temalarıdır. ''Millî Mücadele ve Atatürk'' ile ''Sağlık ve Spor'' temalarının tema içeriğini yansıtma oranlarının neredeyse aynı olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Araştırmanın sonuçlarına göre tema içeriğini en yüksek oranda yansıtan tema "Sanat", en düşük oranda yansıtan tema "Erdemler" temasıdır. Her sınıf düzeyinde işlenmesi zorunlu olan (TDÖP, 2019: 15) "Erdemler" temasına, değerlerimizin öğrencilere öğretilmesi hususunda ayrıca önem atfedilmesi gerektiği düşünülmektedir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan temalar, konular ve değerler, 7. sınıf (MEB Yayınları) Türkçe ders kitabında yer alan metinlerdeki söz varlığı aracılığıyla %4,5 ile %14,4 oranları arasında öğrencilere aktarılabilmektedir. Programda yer alan değerlere ders kitabı hazırlayanlar tarafından aynı önemin verilmediği söylenebilir. Araştırma sonuçlarının Türkçe ders kitaplarındaki değerler eğitiminin geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe ders kitabı, tema, metin, değerler eğitimi

INVESTIGATION OF TEACHER CANDIDATES' OBJECTIVES TO PERFORM OUT OF SCHOOL LEARNING ACTIVITIES

Doç. Dr. Serkan SAY

Mersin Üniversitesi
serkansay@mersin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-0917-8660

Prof. Dr.Hakan AKDAĞ

Mersin Üniversitesi
hakanakdag@mersin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7892-7733

Doç. Dr. İsmail Yavuz Öztürk

Mersin Üniversitesi
iyavuzozturk@mersin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-6256-4387

Abstarct

In order to improve the learning experiences of students, in addition to the formal education, regular, rich and active activities that are expected to be held outside the school should also be included. Out-of-school activities, which have a long-term effect in terms of leaving long-term memories and occupying an important place in the minds of the individual, increase learning if they are organized regularly, in a planned manner and in relation to the lessons. It is thought that the teachers of the future should have the purpose of carrying out these activities in which the students learn by doing-living, gain experience, discover and question. However, according to literature, there are factors that affect this purpose. According to the Planned Behavior Theory, these factors and their relationship with each other can be determined. The aim of the research is to determine the factors affecting the pre-service teachers' purpose of performing out-of-school activities within the scope of science and technology lessons, based on the Theory of Planned Behavior. The data of the study were collected through the "Outdoor Science Activities Performing Scale" developed by Karademir (2013) with proven validity and reliability. The participants of this research in the descriptive survey model are 372 teacher candidates studying at the Faculty of Education of a state university in the academic year of 2022-2023. Based on the findings, it was seen that the aims of the pre-service teachers to perform out-of-school activities were different from each other. At the end of the research, suggestions for policy developers, program designers and teacher candidates were presented.

Keywords: Outdoor education, The Theory of Planned Behavior, Teacher candidate

INVESTIGATION OF TEACHER CANDIDATES' ATTITUDES TOWARDS DISTANCE EDUCATION IN LIFE LONG LEARNING

Prof. Dr.Hakan AKDAĞ

Mersin Üniversitesi
hakanakdag@mersin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7892-7733

Doç. Dr. İsmail Yavuz ÖZTÜRK

Mersin Üniversitesi
iyavuzozturk@mersin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-6256-4387

Tuncay YILMAZ

Millî Eğitim Bakanlığı
tuncaymeb08@gmail.com

Abstract

Importance of distance education has increased and its use has become obligatory with the COVID 19 Pandemic. In the lifelong learning process, this learning style has found a place for itself more and more. Therefore, distance education activities should be well planned and designed from the beginning to the end. It is thought that this will be possible by examining the attitudes of educators, who are one of the important stakeholders of education, towards the change they experience. When the resources in the field are examined, it is seen that the focus is on determining the views or attitudes of students and teachers from primary school to undergraduate level, but there are few studies that reveal the attitudes of teacher candidates, who are the teachers of the future, towards distance education activities within the scope of lifelong learning and their professional development. Based on this shortcoming, this research aims to determine the attitudes of teacher candidates towards distance education within the scope of lifelong learning. The participants of this research in the descriptive survey model are 372 teacher candidates studying at the Faculty of Education of a state university in the academic year of 2022-2023. The data were collected with the "Distance Education Attitude Scale in Lifelong Learning" developed by Aykış (2021). Based on the findings, it was determined that teacher candidates have positive attitudes in terms of saving time, taking the exam, attractiveness, transferring theoretical knowledge, sharing knowledge and experience with more people, meeting personal development needs, increasing the quality of lifelong learning activities, learning pace and lifestyleof distance education within the scope of lifelong learning. On the other hand, it is understood that they have negative attitudes about preferring distance education to face-to-face education in the future, interaction competence, effectiveness, reliability, distance education and permanence in learning. At the end of the research, suggestions for curriculum developers and educators were presented.

Keywords: Lifelong learning, Distance education, Teacher candidate, Attitude

INVESTIGATION OF TEACHER CANDIDATES' SUSTAINABLE EARTHQUAKE AWARENESS LEVELS

Doç. Dr. Yavuz İsmail ÖZTÜRK

Mersin Üniversitesi
iyavuzozturk@mersin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-6256-4387

Doç. Dr. Serkan SAY

Mersin Üniversitesi
serkansay@mersin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-0917-8660

Prof. Dr.Hakan AKDAĞ

Mersin Üniversitesi
hakanakdag@mersin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7892-7733

Abstarct

The negative effects of natural disasters on human life are gradually increasing. Research shows that natural disasters that have occurred in recent years are much higher than the average of the previous 40 years. Natural disasters, which have negative effects on individuals in physical, psychological, sociological and economic terms, are events that societies will have difficulty in overcoming. One of these natural events is earthquake. Earthquake, which takes its source from the depths of the ground and is a geological-geomorphological natural phenomenon, is frequently seen in Turkey as in the rest of the world and causes great damage in the country. Considering the recent major earthquakes in Turkey, which is the second largest earthquake zone on the Mediterranean Earthquake Belt, also known as the Alpine-Himalayan-Caucasian Belt, it becomes clear that individuals must have a high level of earthquake awareness. Considering that the earthquake caused major problems and disruptions in education as well as other fields, it can be stated that sustainable awareness and preparation against earthquakes that pose a serious threat to Turkey is of vital importance. In this context, it is thought that it is necessary to determine the current attitudes of individuals in order to enable them to develop correct attitudes towards earthquakes, and therefore, the earthquake awareness of today's teacher candidates, who will train qualified individuals of a country in the future, should be determined. With this research, it is aimed to determine the current awareness levels of teacher candidates in order to increase their knowledge about earthquakes and make this information both permanent and applicable. The participants of the research in the descriptive survey model are 372 teacher candidates studying at the Faculty of Education of a state university in the academic year of 2022-2023. The data were collected through the "Sustainable Scale of Earthquake Awareness" developed by Genç and Sözen (2021) with proven validity and reliability. According to the data obtained, it was determined that the earthquake awareness levels of the participants were low, in other words, their earthquake preparedness was not sufficient. At the end of the research, recommendations for policy and program developers, instructors and teacher candidates were presented within the framework of the available data.

Keywords: Sustainability, Earthquake, Teacher candidate, Awareness

SADRETTİN CELAL ANTEL VE JOHN DEWEYİN CUMHURİYET DÖNEMİ EĞİTİMİNE İLİŞKİN RAPORLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Doç. Dr. Savaş KARAGÖZ

Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
savaskaragoz@aksaray.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-4410-9214

Doç. Dr. Serhat ARSLAN

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
serhat.arsalan@erbakan.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-4422-8421

Özet

Ülke gerçeklerinden hareketle 1921 Maarif Kongresiyle başlayan eğitim hareketleri, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti devleti, kalkınma ve gelişimin temelinde eğitimi görmüştür. Bu amaçla hem devlet olarak hem de kendi içinden yetiştirmiş olduğu eğitimciler tarafından güncel eğitimin daha iyi nasıl olacağına yönelik görüşler geliştirmişlerdir. Bu görüşlerden Sadrettin Celal Antel'in Maarif için 10 yıllık inkişaf (gelişim) programı(1926) hem güncel eğitim durumunu anlamak ve geleceğe yönelik nelerin yapılması gerektiği konusunda sunmuş olduğu öneriler günümüz 21. Yüzyıl eğitim uygulamaları açısından önemlidir. Yine Yeni Kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti cumhuriyetin ilk yıllarında dönemin ünlü eğitimcilerini ülkeye davet ederek görüşlerini almıştır. Bunlardan en önemlisi ise John Dewey'in hükümete sunmuş olduğu rapordur. Bu çalışmada Yerli eğitimci gözüyle Sadrettin Celal Antel'in eğitim görüşlerinin yer aldığı "Maarif için on yılık gelişim raporu" ve yabancı uzman olarak ise John Dewey'in 1925 tarihinde hükümete sunmuş "Türkiye Maarifi Hakkında Rapor" analiz edilmiştir. Her iki rapor benzer içeriklere sahip olsa John Dewey'in raporu Maarif Vekâleti Mecmuasında (Sayı 1 ve 2, 1341/1925) 33 sayfa olarak yayınlanmıştır. Sadrettin Celal'in raporu ise yüz sayfadan daha fazla olduğu ve her konunun daha ayrıntılı olarak ele alındığı görülmüştür. Raporda yer alan konu başlıkları " Maarif Vekâletinin yapacağı yararlı eğitim faaliyetleri, okul sistemi(ilk, orta, lise), eğitimde yapılan pedagojik kusurlar(hatalar), asrın ilmini yeni nesle aktarma meselesi, müstahsil (üretici) eğitime önem verme, politeknik bir tahsilin gereği, mektebin hayatını çevrenin iktisadi şartlarına göre tanzimi, pratik sanat mektepleri, yapılması gereken pedagojik ıslahat, Decroli sisteminin tekniği, Decroli usulü'nün uygulanışına bir örnek, laboratuvar temelli eğitimi usulünün tekniği, kızların ve erkeklerin müşterek tahsil ve terbiyeleri meselesi(karma eğitim), mektep kooperatifleri, sosyal ve iktisadi terbiye ilimleri, öğretmen yetiştirme meselesi, Maarif Vekâleti merkez ve taşra teşkilatı, terbiye müzesi, Türkiye için yüksek terbiye enstitüsü(üniversite)" şeklinde sıralanmıştır. John Dewey'in raporunda yer alan konu başlıkları ise "Maarif vekâleti Teşkilâtı, Muallimlerin yetiştirilmesi ve terfihi, Mektep Sistemi(ilk, Orta , Yükseköğretim), Sıhhat ve Hıfzıssıhha (Sağlık), Mektep İnzibatı (Disiplini), Bütçe ve Özel okullar" şeklinde ele alınmıştır. Her iki raporda benzer konular ele alınsa da burada önemli olan içinde yetiştiği, yanlışları ve doğruları bizzat yaşamış olan Sadrettin Celal Antel'in daha geniş ve içeriği daha dolu olan raporunun Türk eğitimciler tarafından bilinmemesidir. Oysa ki John Dewey Türkiye'ye yaz tatilinde gelip iki ay kaldığı için okullarımızın canlı yaşamını görememiştir. Dewey, raporunda beyan etmiş olduğu görüşlerini kendisine verilen bilgi ve belgelere dayanarak oluşturmuştur. Alandaki mevcut eğitim uygulamalarını izlememiştir. Antel ise Osmanlı eğitim sistemi içinde yetişmiş ve Cumhuriyet eğitim sistemlerinin yapı ve işleyişiyle ilgili gerekli bilgiye sahipti. Antel, bizzat eğitimin içinde yer alarak Türkiye'de öğretmen okullarında, öğretmenlik ve yöneticilik yaparak eğitimle ilgili geniş tecrübeye sahip olmuştur. Antel'in eğitimle ilgili çok sayıda yayınları olup bu yayınlarda ülkemizdeki eğitim uygulamalarının nasıl olması gerektiğini sürekli dile getirdiği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Sadrettin Celal Antel, Maarif için On Yıllık İnkişaf(Gelişim) Programı, John Dewey, Türkiye Maarifi Hakkında Rapor

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SANAL YALNIZLIK İLE AKADEMİK UMUTSUZLUK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Berfin KOLKIRAN

Yıldız Teknik Üniversitesi
berfin.kolkiran@std.yildiz.edu.tr

Beyza YAVUZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
beyza.yavuz1@std.yildiz.edu.tr

Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI

Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmet.satici@yildiz.edu.tr

Arş. Gör. Gaye BIRNİ

Yıldız Teknik Üniversitesi
gbirni@yildiz.edu.tr

Özet

Giriş:Yalnızlık bireylerin hayatlarını kişisel, eğitsel ve mesleki gibi çeşitli alanlarda olumsuz etkileyebilmektedir. Sosyal medya uygulamaları, gün geçtikçe artan kullanıcı sayısı ile bireylerin önemli sosyalleşme kanallarından biri olmuştur. Bu durum fiziksel ortamdaki yalnızlığa ek olarak sanal yalnızlık kavramının oluşmasına sebep olmuştur. Sanal uygulamalarda geçirilen zamanın artması bireyin hayatına akademik anlamda da etki etmektedir. Bireyin sanal ortamda hissettiği yalnızlık duygusu, dersini aldığı öğretim elemanı ve/veya sınıf arkadaşları ile iletişime ve etkileşime girememesi, bununla ilişkili olarak sağlıklı bir şekilde görev paylaşımında bulunamaması, dersinde istenilen kazanımlara ulaşmakta sorunlar yaşaması ve sonucunda potansiyelini ortaya koyamaması gibi geniş bir yelpazede durum ve sorunlara yol açabilmektedir. Bu noktada eğitim süreçlerinin bir gereği olarak sanal ortamlarda sıklıkla bulunması gereken öğrencilerin sanal ortamdaki davranışlarının bilinmesi önem arz etmektedir. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin karşılaşabileceği sorunlardan biri olan akademik umutsuzluğun sanal yalnızlık ile olan ilişkisini incelemek amaçlanmıştır. Yöntem:Araştırma sorularını test edebilmek için veriler Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği, Akademik Umutsuzluk Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Çalışmaya Türkiye'nin 35 farklı ilinden 111'i erkek ve 189'u kadın olmak üzere, 300 üniversite öğrencisi katılım sağlamıştır. Çalışma grubunun yaş ortalaması 23.06'dır (ss = 5.61). Çalışmanın deseni ilişkisel tarama modelidir. Verilerin analizi için bağımsız gruplar için t-testi, Tek yönlü varyans analizi (Anova) , Pearson korelasyon analizi ve doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Bulgular: Yapılan analizler sonucunda; akademik umutsuzluk ve sanal yalnızlık için cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılaşma görülmezken, sanal paylaşım ve sanal sosyalleşmenin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Hem sanal sosyalleşme hem de sanal paylaşım düzeylerinin erkeklerde kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Sanal yalnızlık alt boyutlarından yalnızca sanal sosyalleşmenin hafif düzey ve negatif yönde akademik umutsuzluk ile anlamlı ilişkisi olduğu saptanmıştır. Yapılan regresyon analizine göre üniversite öğrencilerinin sanal sosyalleşme düzeylerinin, akademik umutsuzluklarının toplam varyansının %6'sını açıkladığı bulunmuştur. Sonuç: Çalışmanın bulgularından yola çıkarak, sanal yalnızlık için üniversite öğrencilerinin akademik umutsuzluklarının nedensel bir faktörü olarak karşımıza çıkmadığı, ancak sanal sosyalleşmenin akademik umutsuzluğa karşı sosyal destek sağlama ile düşük

düzeyde pozitif etkisi olabileceği yorumu yapılmıştır. Bu bakımdan sanal yalnızlığın neden akademik umutsuzluk ile önemli bir ilişki göstermediği tartışılmış, öneri ve sınırlıklar sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sanal yalnzılık, sanal sosyalleşme, akademik umutsuzluk, üniversite öğrencileri.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ERGENLERDE SOSYAL KAYGININ BAZI DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ümit BAYIN

Düzce Üniversitesi
umitbayin1@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-6238-7579

Doç. Dr. Tuğba Seda ÇOLAK TURAN

Düzce Üniversitesi
tugbacolak@duzce.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7219-1999

Özet

Ergenlik, bireyin yaşamında büyük önem taşıyan ve pek çok bireyin gelişim sürecinde en çok zorlandığı dönemlerden biridir (Ceylan ve Kılıçarslan Törüner, 2020). Dünya Sağlık Örgütü tarafından 10 ile 19 yaş arasını kapsadığı kabul edilen bu dönem, çocukluk ile yetişkinlik arasındaki olgunlaşma dönemi olarak ifade edilmektedir (World Health Organization, 2020). Yine bu dönem, bireyin arkadaş ilişkilerinin derinleştiği, kendi kendine karar verme becerisinin arttığı ve sosyal aidiyetin arandığı bir geçiş dönemidir (Sadock ve diğerleri, 2016). Bu dönemde ergen; fiziksel, sosyal, cinsel ve duygusal açıdan birçok değişim yaşamakta, yaşadığı değişimler de çoğu zaman çalkantılı süreçleri beraberinde getirmektedir. Psikolojik olarak bazı ergenler süreçteki bu zorluklar karşısında diğerleri kadar başarılı olamayabilir ve birtakım ruh sağlığı problemleri yaşayabilirler (Sürücü ve Bacanlı, 2010). Bu problemlerden birinin de sosyal kaygı olduğu söylenebilir. Sosyal kaygı, ‘’bireyin başkaları tarafından olumsuz değerlendirilme korkusu, sosyal yeteneği ve sosyal performansı hakkında endişe ve kendinden şüphe duyması’’ olarak tanımlanmıştır (Lee, 2012). Yaygın olarak görülen ve bireyin yaşamındaki işlevselliğinin azalmasına neden olan psikolojik sorun olarak ifade edilen sosyal kaygıya müdahale edilmediği takdirde kronik hale gelebilmektedir (APA, 2013; Kring, Johnson, Davison ve Neale, 2015). Yapılan bir araştırmada, sosyal kaygının bireyin 13-14 yaşlarında en üst düzeye ulaştığı saptanmıştır (Johnson, Inderbitzen-Nolan ve Anderson, 2006). Bu bağlamda bu araştırmada ergenlerin sosyal kaygı düzeylerinin; cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim durumu, algılanan anne-baba tutumu, doğum sırası, mutlu veya mutsuz çocukluk dönemi ve yakın arkadaş sayısı değişkenleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu demografik değişkenlerin incelenmesinin nedeni ise sosyal kaygıya zemin hazırlayan faktörlerin belirlenmesi olup söz konusu değişkenlerin literatürde sıkça vurgu yapılan demografik değişkenler olmasıdır. Araştırma grubunu yaşları 14-18 arasında değişen 164 kadın (%48) ve 178 erkek (%52) olmak üzere toplam 342 lise öğrencisi oluşturmuştur. Bütün katılımcılar araştırmaya gönüllü olarak katılmış olup velisi bulunduğu ya da vasisi olduğu kişilerden onay alınmıştır. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu ve La Greca (1999)’un geliştirdiği, Aydın ve Tekinsav-Sütçü (2007) tarafından Türk kültürüne uyarlandığı Ergenler İçin Sosyal Kaygı Ölçeği (ESKÖ) kullanılmıştır. Ergenlerin sosyal kaygı puan ortalamalarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklemler için t-testi ve tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda ergenlerin sosyal kaygı puan ortalamalarının; yaş değişkenine göre, 17 ve 18 yaşında olan ergenlerin lehine; sınıf düzeyi değişkenine göre, 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin lehine; yakın arkadaş sayısına göre, 6 ve daha fazla arkadaşı olan ergenlerin lehine; algılanan anne tutumuna göre, demokratik anne tutumunun lehine; algılanan baba tutumuna göre, demokratik baba tutumunun lehine; mutlu veya mutsuz çocukluk dönemine göre, mutlu çocukluk dönemi lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı; cinsiyet, doğum sırası, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Sosyal kaygı, ergenlik dönemi, lise öğrencileri, demografik değişkenler

MUZAFFER İZGÜ' NÜN GECEKONDU KİTABINDAKİ ÖYKÜLERDE TOPLUMSAL SORUNLAR VE KARA MİZAH

Arş. Gör.Kadir COŞKUN

Kastamonu Üniversitesi
kcoskun@kastamonu.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-5771-9954

Özet

Mizah, insanlık tarihi boyunca süregelmekte olan bir olgudur. Mizahın güldürü unsuru olmasının yanı sıra toplumsal eleştiri unsuru olarak da bir işlevi bulunmaktadır. Kara mizah ise bu toplumsal eleştiriyi bir adım daha ileriye taşır. Kara mizah mizahtan farklı olarak fakirlik, açlık, hastalık, ölüm ve ayrımcılık gibi trajik ve acı verici olayları konu edinebilir ve bu olaylardan hareketle mizah yaparak toplumsal sorunların gösterilmesine olanak sağlar. Edebiyatta da toplumsal sorunlara dikkat çekmek isteyen pek çok yazar kara mizah yoluyla eser üretmiştir. Bu çalışma, Türkiye'deki toplumsal sorunları eserlerinde sıkça ele alan Muzaffer İzgü'nün Gecekondu kitabında yer alan öykülerin toplumsal eleştiri ve kara mizah açısından incelenmesini amaçlamaktadır. 1970 yılında ilk baskısı yapılan bu kitapta; fakirlik, açlık, hastalık, ölüm ve dolandırıcılık gibi konular ele alınmakta ve Türkiye'deki sosyal ve politik koşullar yansıtılmaktadır. İlgili eser nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi yöntemi kullanılarak ele alınmış ve kitaptaki öykülerde yer alan kara mizah ögelerinin toplumsal eleştiride nasıl kullanıldığı ve toplum hayatının okuyucuya nasıl yansıtıldığı incelenmiştir. Çalışmanın bulgularında, Muzaffer İzgü'nün kara mizah yoluyla toplumun çeşitli kesimlerine yönelik eleştirilerde bulunduğu ve toplumsal sorunlardan bürokrasideki düzensizlik, yoksulluk ve gelir adaletsizliği konularına daha sık yer verdiği görülmüştür. Öykülerdeki karakterlerin ve olayların gerçek hayattan izler taşıdığı ve bu nedenle toplumsal gerçekçi olarak nitelendirilebilecek bir eser olduğu görülmüştür. Öykülerde bireylerin toplumsal sorunlar karşısında kendi iç dünyalarında yer alan çelişkilerin ve çaresizliklerin de ele alındığı görülmektedir. Ayrıca öykülerde yer alan karakterlerin ve olayların gerçekçi bir şekilde tasvir edildiği, bu tasvirlerin de okuyucunun dönemin toplumsal ve siyasi sorunlarını daha yalın şekilde fark etmesine olanak sağlayabileceği görülmektedir. Mizahın bazı sorunları daha anlaşılır ve kabul edilebilir hale getirdiği düşünüldüğünde, Muzaffer İzgü'nün bu kitapta yer alan öykülerininin toplumsal sorunları ele almada ve okuyucuya toplumsal sorunlara yönelik farklı bir bakış açısı sunmada etkili bir yol olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Sözcükler: Muzaffer İzgü, kara mizah, toplum hayatı, yoksulluk

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE KARAR VERMEYİ ERTELEME DAVRANIŞLARININ AKADEMİK BAŞARI VE SÜREKLİ KAYGI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Sena GÜLTEKİN

İstanbul Aydın Üniversitesi
senagultekin1@stu.aydin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-5105-7320

Dr. Öğr. Üyesi Zafer GÜNEY

İstanbul Topkapı Üniversitesi
zaferguney@topkapi.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-1974-4264

Özet

Günlük hayat içerisinde çoğu kişinin yaşamlarının her döneminde yapmaları gereken işlerini ve sorumluluklarını ertelediklerigözlemlenmektedir. Bireylerin erteleme davranışı göstermelerinin pek çok nedeni bulunmakla birlikte erteleme davranışındaki en temel nedenin, bireyin yeteri kadar zamanını iyi kullanabilme yeteneğine sahip olmadığı görülmektedir. Kişilerin erteleme davranışı arttıkça akademik başarıları düşmekte ve kaygı düzeyleri artmaktadır. Bu çalışmanın amacı, hazırlık sınıfı dahil üniversite öğrencileri ile, lisans üstü öğrenim gören bireylerin karar vermeyi erteleme (KVE) davranışlarının akademik başarı ve sürekli kaygı açısından incelenmesidir. Araştırma sürecinde çalışma grubu; İstanbul, Ankara ve Mersinde bulunan vakıf ve devlet üniversitelerinde öğrenim gören yaşları 18 ile 48 arasında olan 171'i kadın 29'u erkek toplam 200 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri Mann(1982) önderliğinde şekillendirilen ve Balkıs tarafından Türkçeye uyarlanan ''Karar Vermeyi Erteleme Eğilimi Ölçeği'', Öner ile Le Compte tarafından Türkçeye uyarlanan ''Sürekli Kaygı Ölçeği'' ve demografik bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır. Yapılan çalışmanın sonucunda karar vermeyi erteleme davranışı ile sürekli kaygı arasında orta seviyede pozitif, anlamlı bir ilişki ($p < 0.01$) bulunmuş olup, akademik başarıları ile anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmüştür. Cinsiyetler arasında ise karar vermeyi erteleme davranışlarının hem akademik olarak sergiledikleri başarı hem de sürekli kaygıları bakımından anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Bununla birlikte yaş, sınıf düzeyi ve sosyoekonomik düzey değişkenleri ile KVE davranışları arasında da anlamlı bir ilişkinin varlığı bulunmamaktadır. Genel not ortalaması ve karar vermeyi erteleme davranışı arasında anlamlı korelasyon bulunmuştur ($p<.05$). Tukey analiz sonuçlarına göre ise akademik ortalaması 2.01-3.00 ve 3.01-4.00 arasındaki üniversite öğrencilerinin karar vermeyi erteleme davranışı arasında anlamlı korelasyon bulunmuştur ($p = .039$).

Anahtar Sözcükler: Karar Vermeyi Erteleme Davranışı, Akademik Başarı, Sürekli Kaygı, Genel Erteleme, Akademik Erteleme, Nevrotik Erteleme, Kompulsif Erteleme

TRAVMA SONRASI STRES BOZUKLUĞU VE SOSYAL KAYGI BOZUKLUĞUNDA BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI TERAPİ: OLGU SUNUMU

Ahmet ÖZBAY

Millî Eğitim Bakanlığı
ahmetozbay@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0001-5021-5980

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman KAHRAMAN

İstanbul Beykent Üniversitesi
suleymankahraman@beykent.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-8223-4614

Beste IŞIKLI

İstanbul Aydın Üniversitesi
besteisikli@stu.aydin.edu.tr
Orcid ID: 0009-0008-4954-5681

Özet

Aile içi şiddet Türkiye'de oldukça yaygındır ve travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) gelişmesine sebep olabilmektedir. Bilişsel davranışçı terapi (BDT)ise travma sonrası stres bozukluğunda (TSSB) etkili olduğu gösterilen bir yaklaşımdır.Sosyal kaygı bozukluğunun gelişiminde ise çeşitli nedenler olduğu saptanmıştır. Bu sebeple yaşam öyküsü, kişisel özellikler, kaygının yaşandığı ortam ve beceri eksikliği gibi detayları göz önünde alarak değerlendirilebilir. BDT'nin sosyal kaygı düzeyini azaltmada da etkili bir yöntem olduğu görülmüştür. Bu çalışmada, uzun dönem annesine yönelik şiddete tanık olduktan sonra TSSB gelişen ve BDT uygulanması sonucu iyileşen 16 yaşında bir olgu sunulmuştur. Olgu, TSSB belirtilerinin yanı sıra insanlar tarafından değerlendirilebileceği birçok sosyal durumda belirgin kaygı ve korku duyduğunu, güvenlik ve kaçınma davranışlarında bulunduğunu bildirmiştir. Bu yakınmalarına bağlı olarak BDT uygulanmıştır ve belirtilerinde belirgin düzelme saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: BDT, Sosyal Kaygı, TSSB.

SOSYAL BİLİMLERDE FAKTÖR ANALİZİ UYGULANAN GİZİL DEĞİŞKENLERİN EĞİK VE DİKEY TASARIMLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Öğr. Gör. Ercan TUTAR

İstanbul Kent Üniversitesi
ercan.tutar@kent.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-0430-758X

Özet

Faktör analizi, bilindiği üzere çok sayıdaki değişkenin daha az sayıda yeni değişkenlerle (faktörlerle) ifade edilmesinde kullanılan çok değişkenli istatistiksel bir tekniktir. Bu çalışmada, Faktör analizi içerisinde yer alan farklı döndürme metotlarının hangisinin, yapısı bilinmeyen bir veri seti üzerinde en uyumlu olduğunun tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Ayrıca bilinmeyen bir yapı için uygulanan bu yöntemle gizil değişkenler de tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada kullanılan veri seti bir çevrimiçi kitap satış şirketinin web aracılığıyla müşterilerine verdiği hizmet kalitesini ölçmeyi amaçlayan bir veri setidir. 23 maddeden oluşan bu veri setinde hangi boyutta hangi maddelerin yer aldığı bilinmemektedir. Dikey ve eğik döndürme tasarımlarıyla faktör analizi uygulanan bu veri setindeki maddelerin 5 faktör altında toplandığı gözlenmiştir. Gözlenen 5 gizil değişkenin ölçek maddelerine bakarak "Bilgi, Kolaylık, Güven, İmaj ve Aidiyet" kavramlarıyla örtüştükleri görülmüştür. Çalışmada Direct Oblimin ve Promax döndürme metotlarından elde edilen sonuçların tam bir uyum içinde olduğu belirlenmiştir. Bu döndürme metotlarında verilerin daha basit yapıda gözlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Veri seti üzerinde uygulanan dikey döndürme metotlarından Varimax, Quartimax ve Equamax metotlarının ise ölçek maddelerini birden fazla faktöre yüklediği, dolayısıyla daha karmaşık bir yapıya yol açtığı gözlenmiştir. Faktörler arasında korelasyon olduğu bir durumda eğik bir döndürme metodunun uygulanmasının dikey döndürme metotlarına nazaran daha faydalı bir yükleme verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapısı bilinmeyen bir veri seti üzerinde yapılan bu çalışmayla döndürme metotları gözlemlenmiş ve gizil değişkenler ortaya çıkartılmıştır. Yapısı önceden bilinen, güvenilirliği ve geçerliği test edilmiş bir veri seti üzerinde döndürme metotlarının uygulanması çok daha iyi sonuçlar verecek olup bu çalışmanın daha sonra yapılacak olan diğer çalışmalar için araştırmacılara hangi döndürme metotlarını tercih etmeleri konusunda fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Faktör, Gizil, Varimax, Equamax, Quartimax, Direct Oblimin, Promax

THE EFFECT OF ART INTEGRATION INTO SCIENCE ON STUDENT'S INTEREST IN SCIENCE

Neslihan ÖZTÜRK

Yıldız Teknik Üniversitesi
nessoztrk@hotmail.com

Prof. Dr.Hasan ÜNAL

Yıldız Teknik Üniversitesi
hunal@yildiz.edu.tr

Prof. Dr.Mustafa Sami **TOPÇU**

Yıldız Teknik Üniversitesi
mstopcu@yildiz.edu.tr

Abstract

The study aimed to explore whether art-integrated science activities could influence the interest of sixth-grade science students in science. The researchers collected data through the Interest Scale for Science Subjects and semi-structured interviews from two sections of the sixth-grade science courses, one serving as a control group and the other as an experimental group. The experimental group received science activities based on art integration, while the control group used the traditional method for 6 weeks. The data collected were analyzed using descriptive statistics and qualitative data analysis techniques. The results showed a significant difference between the post-test scores of the experimental group and the control group, indicating that art integration in science activities can positively influence students' interest in science.

Keywords: art integrated science activities, art integration into science, matter and heat

CUMHURİYET, MEKANSAL DÖNÜŞÜM VE ROMAN: ORHAN KEMAL'İN ''BABA EVİ, AVARE YILLAR, CEMİLE, DÜNYA EVİ" ESERLERİNDE ADANA ÖRNEĞİ

Öğr. Gör. İlker İŞLER

Şırnak Üniversitesi

ilkondrous_34@hotmail.com

Orcid ID: 0000-0002-2438-6070

Özet

Cumhuriyet; Türkiye'nin çağdaş tarihinde değişimin-dönüşümün anahtar kavramıdır. Toplumsal özellik gösteren gerçeklikler için yeni başlangıçlara yön gösteren bu kavram; ülkemizde sanayileşme ve buna bağlı olarak şehirleşme, kentleşme dönüşümlerinin baskın dönemlerine de adını vermiştir. Bilim insanları, sanatçılar, araştırmacılar başta olmak üzere pek çok insan, bu baskın dönemlerde yaşanan problemlerin, detayların özgünlüklerini yakalamaya çalışmıştır. Bireysel ve toplumsal yaşamların ayrıntılarını barındıran bir edebî tür olan romanda, ilgili dönüşümlerin etkileri ve yansımaları açıkça görülebilmektedir. Cumhuriyet dönemimizin başta gelen yazarlarından olan Orhan Kemal; "Cumhuriyet"le birlikte değişen, dönüşen toplumumuza dikkat çeken romanlar yazmıştır. Sanayileşme ve onun sonucunda gelişen şehirleşmenin, kentleşmenin, toplumsal -ağırlıklı olarak emekçi sınıf üzerindeki- etkilerini pek çok romanında ele almıştır. Bu anlamda; Baba Evi, Avare Yıllar, Cemile, Dünya Evi eserleri, değişen-dönüşen Adana'nın da birer romanı olmuştur. Eserlerde konuyu aydınlatan her durum, görünüm; çözümleme, örnekleme yöntemleriyle ele alınmıştır. Böylece; dönemin insan-mekân ilişkisinin içeriğini aydınlatan ve yazarın düşünce dünyasının ipuçlarını seren bulgular ortaya çıkmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin yaklaşık ilk kırk yılının panoraması; insan, toplum, emek ve mekâna yoğunlaşılarak okura sunulmuştur. Orhan Kemal, memleketi Adana'nın odağından Türkiye'ye genişleyen romanında "insan"ı, diğer şeyler arasında gözden kaçırmamıştır. Değişen-dönüşen mekândaki insanı türlü özgünlükle göstererek Türk edebiyatında ve okurunda değeri tartışılmaz bir yazar olmuştur.

Anahtar Sözcükler: Cumhuriyet, Sanayileşme, Kentleşme, Roman, Orhan Kemal

ETKİLEŞİMCİ VE DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİĞİN ÇALIŞANLARIN MOTİVASYOUNA ETKİSİ

Uğur Atakan DENİZKUŞU

İstanbul Aydın Üniversitesi
atakandenizkusu@gmail.com

Özet

Günümüzde kurum, işletme veya herhangi bir organizasyonun rekabet üstünlüğü sağlayabilmeleri ve yaşamlarını devam ettirebilmeleri için belirlemiş oldukları stratejik amaç ve hedeflere ulaşabilmeleri, planlanan faaliyetleri gerçekleştirebilmeleri ve bu durumu sürdürülebilir kılmaları büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda söz konusu amaç ve hedeflerin, stratejik planlamaların, misyon ve vizyon ifadelerinin çalışanlar tarafından benimsenmesi gerekmekte; bu gereksinim için doğru bir insan kaynağı yönetimi anlayışına ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi halde herhangi bir çalışanın amaç ve hedefler doğrultusunda görev tanımı kapsamında yapılması gereken durumlar karşısında motivasyon bulamaması durumu ilgili organizasyon için büyük bir tehlike teşkil etmektedir. Günümüzde yöneticilerin; çalışanların motivasyonunu sağlamak ve örgüte bağlılığını artırmak için gerekli çalışmaları yapmaları gerekmektedir. İlk olarak çalışan motivasyonunu artırmak için yöneticilerin; çalışanların sadece bir üretim faktörü olduğu anlayışını bir kenara bırakmaları gerekmekte olup çalışanların ekonomik ihtiyaçlarının yanı sıra farklı psikolojik ve sosyal beklenti ve ihtiyaçlarını da karşılamaları gerekmektedir. Çalışan motivasyonunu sağlamak ve örgütsel bağlılığı artırmak yöneticilerin sosyal sorumluluğudur. Bu çalışmanın amacı da, etkileşimci ve dönüşümcü liderlik davranışlarının çalışanların motivasyonlarına etkisi incelemek ve çalışma sonucunda izleyenlerini daha aktif ve motive edilmiş, işletmeye bağlı bir şekilde yönetmek isteyen yöneticilere hangi davranışları yapıp hangi davranışlardan kaçınması gerektiği hususlarında yol gösterici olmak; işletmeye uzun vadede olumlu etkiler sağlamaktır. Etkileşimci ve dönüşümcü liderlik davranışları ve uygulamalarının çalışanların motivasyonu üzerinde ne gibi etkilerinin olacağı değerlendirilerek bu kavramların bir arada kullanılıp birbiri arasındaki ilişki incelenerek alanyazına yeni bir bakış açısı getirileceğinden çalışma önem kazanmaktadır. Araştırmanın örneklemini İstanbul ili Bakırköy ilçesinde görev yapmakta olan 106 kadın (%47.1) ve 119 erkek (%52.9) olmak üzere toplam 225 kamu çalışanı oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi belirlenirken, seçkisiz örneklem yöntemlerinden olan uygun/kolay örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın verilerini toplamak amacıyla dönüşümcü ve etkileşimci liderlik algılarını belirlemek üzere Dönmez (2014) tarafından tasarlanan ve 32 maddeden oluşan "Dönüşümcü ve Etkileşimci Liderlik Ölçeği" ve Çivilidağ'ın (2017) Türk kültürüne uyarladığı "Çok Boyutlu İş Motivasyonu" ölçeğinden yararlanılmıştır. Ayrıca katılımcıların demografik bilgilerine ulaşmak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu"ndan faydalanılmıştır. Bu araştırmada; betimleyici özellikler kullanılarak değişkenler arasındaki ilişkilerin ortaya konulması hedeflendiği için ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Toplanan veriler IBM SPSS 26.0 istatistik paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Hiyerarşik regresyon analizine geçilmeden önce ön analizler kapsamında kayıp değerler ve çoklu bağıntı problemi incelenmiş olup herhangi bir kayıp değer ya da çoklu bağıntılı problemine rastlanmamıştır. Ardından üç değişkenin betimsel istatistikleri ve Cronbach alfa iç tutarlık değerleri hesaplanmıştır. Etkileşimci Liderlik değişkeninin ortalama puanı 13.351 ve standart sapması 3.939 olarak hesaplanırken, Dönüşümcü Liderlik değişkeninin ortalama puanı 83.302 ve standart sapması 19.082 olarak bulunmuştur. Motivasyon değişkeninin ise ortalama puanı 103.888 ve standart sapması 16.037 olarak hesaplanmıştır. Etkileşimci liderlik, dönüşümcü liderlik ve motivasyon değişkenlerinin Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları ise sırasıyla .698, .954 ve .821'dir. Daha sonra bu üç değişkenin Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda etkileşimci liderlik ile motivasyon arasında negatif yönde orta düzeyde ($r= -.492$; $p\leq .000$) ve dönüşümcü liderlik ile motivasyon arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r= .298$; $p\leq .000$) anlamlı ilişki bulunmuştur. Ek olarak, etkileşimci liderlik ile dönüşümcü liderlik arasında da anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($r= -.065$; $p> .05$). Yapılan hiyerarşik regresyon analizinde ise hem etkileşimci liderlik tarzının ($r2= .238$; $p\leq .000$) hem de dönüştürücü liderlik tarzının ($r2= .085$; $p\leq .000$) bireylerin motivasyonunu anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır. Diğer bir deyişle, motivasyonunun %24'ünü etkileşimci liderlik ve %8'ini dönüştürücü liderlik açıklamaktadır. Araştırmada elde edilen tüm bu bulgular alanyazın ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Liderlik, Etkileşimci Liderlik, Dönüşümcü Liderlik, Motivasyon.

AİLE UYUMLULUĞU VE MENTAL İYİ OLUŞ; ÖZ-ŞEFKATİN ARACI ROLÜ

Gulnara Julia SADIKHOVA

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Birimi
gulnara.sadikhova@std.yildiz.edu.tr

Ayşenur DÖNMEZ

Yıldız Teknik Üniversitesi

Büşra AKKAYA

Yıldız Teknik Üniversitesi

Arş. Gör. Zahide Gül KARAAĞAÇ

Yıldız Teknik Üniversitesi
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI

Yıldız Teknik Üniversitesi
sasatici@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-2871-8589

Özet

Bu araştırmanın amacı yetişkinlerde aile uyumu ve iyi oluş değişkenleri arasında öz-şefkatin rolünün incelenmesidir. Araştırmanın bağımlı değişkeni iyi oluş, bağimsız değişkeni aile uyumu ve aracı değişken olarak da öz şefkat belirlenmiştir. Araştırmaya hem Türkiyeden hem de Azerbaycandan toplamda 593 kişi gönüllü olarak ve 18 yaş üstü bireyler katılmıştır. Çalışmada Türkiye'den 119'u (%45,2) erkek, 144'ü (54,8) kadın olmak üzere 263 kişi, Azerbaycan'dan 144'ü (%43,6) erkek, 174'ü (%52,7) kadın olmaz üzere 330 kişi vardır. Katılımcıların sosyo-ekonomik bilgilerini toplamak amacıyla araştırma verilerinin elde edilmesinde Aile Uyumu Ölçeği (Ekşi vd.; 2018), Öz-Anlayış Ölçeği (Deniz vd.; 2008) ve Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği (Keldal, 2015) kullanılmıştır. Değişkenlerin parametrik ve nonparametrik testlerden hangisine uygun olduğunu belirlemek için basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Bağımsız değişken aile uyumunun çarpıklık ve basıklık değerlerinin değişkeni (-,533 ve ,-,612), iyi oluşun çarpıklık ve basıklık değerlerinin değişkeni (-,226 ve -,348), öz-şefkatin çarpıklık ve basıklık değerlerinin değişkeni ise (-,050 ve +,1421) arasında olduğu için parametrik testlere dahil edilmiştir.Korelasyon analizinde ise Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Yapılan Pearson korelasyon analiz sonuçlarına gore (N=593) iyi oluşla aile uyumu arasında (r =.512, p< .001) ve öz-şefkat arasında (r =.510, p< . 001) ve aile uyumu ile öz-şefkat arasında (r =.330, p< .001) anlamlı ilişki olduğu gösterilmiştir. Çalışmadakı hipotezler pozitif yönde anlamlı şekilde yordanmıştır. Tüm elde edilen bulgular alanyazın ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: aile uyumu, iyi oluş, öz-şefkat.

AKADEMİK ERTELEME ÖLÇEĞİNİN PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ: PİLOT ÇALIŞMA

Doç. Dr. Savaş KARAGÖZ

Aksaray Üniversitesi
savaskaragoz@aksaray.edu.tr

Doç. Dr. Serhat ARSLAN

Necmettin Erbakan Üniversitesi
serhat.arslan@erbakan.edu.tr

Doç. Dr. Nihan ARSLAN

Necmettin Erbakan Üniversitesi
nihan.arslan@erbakan.edu.tr

Rana YAŞARAN

Necmettin Erbakan Üniversitesi
ijereeditor@gmail.com

Özet

Bu araştırmada, Akademik Erteleme ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ölçek, Ana Karla Silva Soares, Gabriel Lins de Holanda Coelho, Leogildo Alves Freires, and Patr´ıcia Nunes da Fonseca tarafından geliştirilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin psikometrik analizleri, Akademik Erteleme ölçeğinin yüksek iç tutarlılığa ve yeterli geçerliliğe sahip bir faktör içerdiğini doğrulamıştır. 25 maddeden oluşan bir boyutlu model doğrulayıcı faktör analizi sonucunda uyumlu bulunmuştur. Ölçeğin psikometrik özelliklerini incelemek amacıyla iç tutarlılık, madde ve faktör analiz çalışmaları yürütülmüştür. Güvenilirlik analizleri sonucunda ise ölçeğin tümü için Cronbach Alfa katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Ölçeğin madde toplam korelasyonları .18 ile .76 arasında değişmektedir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda KMO and Bartlett's Test sonucu .84 olarak bulunmuştur. Tek boyutlu ölçek varyansının %43 ünü açıkladığı bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analiz sonuçları ölçeğin tek boyutlu modelinin Türk örneklemine uygun olduğu bulunmuştur. Çalışma sonucunda, ölçeğin güvenilir ve geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Erteleme, Akademik, Ölçek

DUYGUDURUM BOZUKLUĞU: KISA BİR GÖZDEN GEÇİRME

Ahmet ÖZBAY

Millî Eğitim Bakanlığı
ahmetozbay@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0001-5021-5980

Ceyda İŞ VARDARLI

İstanbul Aydın Üniversitesi
ceydavardarli@stu.aydin.edu.tr
Orcid ID: 0009-0003-4176-9473

Özet

Duygudurum (mood), kişilerin karşı tarafa verdikleri yanıtlardır. Duygudurum bozuklukları ruhsal bozukluklar arasında en yaygın olanlardan biridir. Duygudurum bozuklukları, majör depresyon, distimi, bipolar bozukluk gibi önemli halk sağlığı problemi olup, ülkemizde de sıklıkla görülen geniş tanı aralığına sahip bir bozukluktur. Duygudurum bozukluğu klinik olarak tanısı zor olsa da tedavisi mümkün olan ve tedavi edildiğinde bireylerin yaşam kalitesini arttırdığı yapılan çalışmalarda görülmektedir. Duygudurum bozukluğuna kuramsal açıdan farklı bakış açıları mevcuttur. Bu bozukluğun tanısı konduktan sonra tedavisi ilaçla, ekt (elektro konvülsif tedavi) ve psikoterapi yöntemleriyle eş zamanlı yapılması prognosunu etkilemektedir. Bu çalışmada duygudurum bozukluğuna kuramsal olarak bakılmış, etiyolojisi ve tedavi yöntemleri de güncel olarak ele alınıp özetine yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Duygudurum bozukluğu, etiyoloji, tedavisi

ALMANYA'NIN ÜNİVERSİTE ÖNCESİ EĞİTİM SİSTEMİNE GENEL BİR BAKIŞ

Özkan GİNESAR

Millî Eğitim Bakanlığı
Karlsruhe Eğitim Ataşeliği, Almanya
oginesar@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-6921-1047

Özet

Ülkelerin eğitim sistemleri birbirinden farklılık göstermektedir. Farklı ülkelerin eğitim sistemlerinin bilinmesi farklı ülkelerin eğitim sistemlerinin karşılaştıkları problemleri çözmelerine ve geliştirmelerine ve yeniliklere uyarlamalarına katkı sağlamaktadır. Bunun için farklı ülkelerin eğitim sistemlerinin incelenmesi ülkelerin eğim sistemlerinin sürekli gelişimi için önemlidir. Bu çalışmada AB ülkeleri içinde eğitim sisteminde başarılı olan Almanya'nın üniversite öncesi eğitim sistemi irdelenmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden literatür taraması ile gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda konuya ilişkin tezler, makaleler, dergi ve resmi kaynakların istatistiki bilgilerinden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Almanya'da on altı eyalet bulunmaktadır. Eğitim sistemlerini birbirine benzemekle birlikte farklılıklar da bulunmaktadır. Eyaletlerin eğitim sistemi her eyaletin eğitim bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Almanya'da zorunlu eğitim altı yaşında başlamaktadır. Okul öncesi(Kindergarten) üç yıllık bir dönem olup zorunlu değildir. Çocuklar ilk dört yıl Grundschule(ilkokula) giderler. İki eyalette bu süre altı yıldır. Bu sürenin bitimi sonrası ilkokul sonrası öğrencinin hangi okula gideceği öğretmenin ile veliler ile birlikte belirlenir. Öğrencilerin Grundschule sonrası Hauptschule, Realschule, Gymnasium ve Gesamtschule adı verilen okullardan birine gitmesine karar verilir. Burada kısas öğrencinin notu ve öğretmenin tavsiye mektubudur. Bu okulların dışında özel eğitim okulları(Sonderschule) da bulunmaktadır. Bu okullara doğuştan engeli bulunan veya eğitim gerililiği olan çocuklar yönlendirilmektedir. Bu okullarda kendi içerisinde faklı türlere ayrılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Almanya, eğitim sistemi, Almanya'daki okullar

ALMANYA ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİNİN İNCELENMESİ

Özkan GİNESAR

Millî Eğitim Bakanlığı

Karlsruhe Eğitim Ataşeliği, Almanya

oginesar@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-6921-1047

Özet

Bu araştırmanın amacı Almanya'nın öğretmen yetiştirme sisteminin incelenmesidir. Farklı ülkelerin öğretmen yetiştirme programlarının bilinmesi ve bunların karşılaştırılmaları ülkelerin eğitim sistemlerinin daha gelişmiş hale getirilmesine katkı sağlayacağı muhakkaktır. Bunun için farklı ülkelerin öğretmen yetiştirme sisteminin irdelenmesi önem arz etmektedir. Bu kapsamda çalışmada öğretmen yetiştirme konusunda başarılı ülkelerden birisi olan Almanya'nın öğretmen yetiştirme programı incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelmesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi yöntemi doğrultusunda elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma neticesinde, ortaöğretimin ikinci kademesinden sonra gerçekleştirilen abitur sınavı üniversite öğretmen eğitiminin ilk basamağı olarak ifade edilebilir. Çünkü abitur diploması üniversiteye giriş için gereklidir ve lise bitirme sınavı olarak da ifade edilebilir. Öğretmen eğitiminin amacı kişiye öğretmenlik yapabilme bilgi ve becerisini kazandırmaktır. Almanya'da öğretmen yetiştirme süreleri farklı programlara göre değişmektedir. Ancak genel olarak Almanya öğretmen yetiştirme sistemi aşamalı olarak bir modeldir. Üç veya dört yıl kuramsal daha sonra iki yıl uygulamalı eğitim verilmektedir. Öğrenciler üç ya da dört yıl lisans eğitimi tamamlaması sonrasında birinci devlet sınavı ile stajyer olmaya hak kazanırlar. Burada iki yıl uygulama yapmak durumunda olan öğrenciler bu süre zarfında danışmanın gözetimindedirler. Bu sürenin başarı ile tamamlanması ardından ikinci devlet sınavı ile başarılı olanlar asil görevlerine yerleşirler.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen eğitimi, Almanya, Eğitim sistemi

YALNIZLIK İLE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ARASINDAKİ İLŞKİDE BİLİNÇLİ FARKINDALIĞIN ARACI ROLÜ

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Rıfat KAYİŞ

Kastamonu Üniversitesi
arkayis@kastamonu.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-4642-7766

Özet

Giriş: İnternet teknolojisinin gelişmesi ve yaygınlaşmasının bir sonucu olarak sosyal medya kullanımı dünyadaki hemen her toplumda oldukça yaygınlaşmıştır. Sosyal medya siteleri, kullanıcıların kendi profillerini oluşturabildiği, gerçek hayattaki arkadaşlarla etkileşime girebildiği ve ortak ilgi alanlarına dayalı olarak diğer insanlarla tanışabildiği sanal ortamlardır (Kuss ve Griffiths, 2011). Bu bakımdan sosyal medya ortamları kişilerarası etkileşimi artırması ve geliştirmesi gibi özelliklere sahip olmakla birlikte aşırı ve yanlış kullanıldığında olumsuz sonuçlara da yol açabilmektedir (Sponcil ve Gitimu, 2013; Cheng vd., 2021). Bu nedenle ruh sağlığını korumak ve geliştirmek için sosyal medya bağımlılığı ile ilişkili değişkenlerin neler olduğunun ortaya koyulması önem arz etmektedir. Yalnızlık ruh sağlığını olumsuz etkileyen ve baş edilmesi gereken bir duygudur. Sosyal medya ortamları ise diğer bireylerle iletişim kurma olanağı sağlaması açısından yalnızlık ile baş etme aracı olarak sıklıkla kullanılabilmektedir. Ancak yalnızlık çeken bireyler sosyal medya araçlarını aşırı ve kontrolsüz bir biçimde kullandıklarında bu kullanım bağımlılığa dönüşebilmektedir. Nitekim yalnızlık ile sosyal medya bağımlılığı arasında pozitif yönde ilişki olduğu gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Baltacı, 2019; O'Day ve Heimberg, 2021). Bireylerin farkındalık düzeyi duygu ve davranışları düzenleme konusunda önemli özelliklerden birisidir. Bu kapsamda, bilinçli farkındalık düzeyi düşük olan bireylerin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir (Meynadier vd., 2023). Bunun yanında, yalnızlığın bilinçli farkındalığın negatif bir yordayıcısı olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur (Borawski vd., 2021; Murat, 2019). Buradan hareketle, bu araştırmada yalnızlık ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkide bilinçli farkındalığın aracılık rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Yöntem: Araştırmaya 265 (173 kadın [%65.3], 92 erkek [%34,7]) üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 21.09 ve yaşlarının standart sapması 1.74'tür. Araştırmanın verileri UCLA Yalnızlık Ölçeği Türkçe Formu (Doğan vd., 2011), Bilinçli Farkındalık Ölçeği Türkçe Formu (Özyeşil vd., 2011), Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu (Şahin ve Yağcı, 2017) ve Kişisel Bilgi Formu aracığıyla toplanmıştır. Araştırmada değişkenler arası ilişki düzeyi değerlendirmek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi ve aracılık testi için yapısal eşitlik modellemesi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri SPSS 22 ve AMOS 22 programları kullanılarak çözümlenmiştir. Bulgular: Araştırmanın bulguları sosyal medya bağımlılığının yalnızlıkla ($r = .21$, $p < .01$) pozitif ve bilinçli farkındalık ($r = -.40$, $p < .01$) ile negatif ilişkiye sahip olduğunu göstermiştir. Bunun yanında, yalnızlık ve bilinçli farkındalığın arasında negatif ilişki olduğu bulunmuştur ($r = -.26$, $p < .01$). Yapısal eşitlik modellemesi ile hem kısmi aracı model hem de tam aracı model test edilmiştir. Bu çerçevede, öncelikle kısmi aracı model test edilmiş ve uyum indekslerinin yeterli düzeyde olduğunu ($\chi2/sd = 1.59$, CFI = .98, IFI = .98, TLI = .97, GFI = .97, AGFI = .94, RMSEA = .047 ve SRMR = .049) bulunmuştur. Ancak kısmi aracı model testinde yalnızlıktan sosyal medya bağımlılığına giden yolun istatistiksel olarak anlamsız olduğu bulunmuştur ($p = .09$). Bunun ardından tam aracı model test edilmiş ve modelin iyi uyum verdiği ($\chi2/sd = 1.65$, CFI = .98, IFI = .98, TLI = .97, GFI = .97, AGFI = .94, RMSEA = .050 ve SRMR = .051) ve modeldeki tüm yolların istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p < .001$) bulunmuştur. Sonuç olarak, tam aracı model doğrulanmıştır. Sonuç: Araştırmanın bulgularına göre bilinçli farkındalığın yalnızlık ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkide tam aracı rolü olduğu bulunmuştur. Diğer bir deyişle, yalnızlık yaşayan bireyler aynı zamanda bilinçli farkındalık düzeyleri de düşük olduğu için sosyal medya bağımlılığına daha yatkın hale gelebilmektedirler. Dolayısıyla, bireylerin yalnızlık ile baş etmelerine yönelik psikolojik danışma hizmetlerinde aynı zamanda onların bilinçli farkındalık düzeylerini de dikkate almanın ve geliştirmenin işlevsel bir yol olabileceği söylenebilir. Böylece sosyal medya kullanımının bağımlılığa dönüşmesi yerine etkili kullanımının da teşvik edilmesi sağlanabilir.

Anahtar Sözcükler: Yalnızlık, Bilinçli farkındalık, Sosyal medya bağımlılığı

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE PROSOSYALİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Rukiye ÇAPKAN

Yıldız Teknik Üniversitesi
rukyecpknn98@gmail.com

Esra TAŞTEKİN

Yıldız Teknik Üniversitesi
esratastekin06@gmail.com

Begüm UYGUR

Yıldız Teknik Üniversitesi
bgmuygur@hotmail.com

Büşra SORUK

Yıldız Teknik Üniversitesi
busra.soruk66@gmail.com

Berrak ERSAN

Yıldız Teknik Üniversitesi
berrakersan@gmail.com

Burçin Hazal ERDEN

Yıldız Teknik Üniversitesi
hazalerdeen19@gmail.com

Sena ÖZENCİ

sena.ozenci@gmail.com
Yıldız Teknik Üniversitesi

Özet

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ve prososyallik arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı incelenmiştir. Bununla birlikte bu değişkenlerin çeşitli sosyo-demografik özelliklere göre farklılaşması ele alınmıştır. Bu doğrultuda 317 üniversite (240 kadın, 77 erkek) öğrencisi Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi ve Prososyallik ölçeğini doldurmuşlardır. Veriler bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi ve korelasyon analizi aracılığıyla incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin nevrotik kişilik özelliği (t0.05: 315= 0.398, p >.05) ve prososyallikleri açısından (t0.05: 110,525= 1.077, p >.05) anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Diğer taraftan kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin dışa dönüklük (t0.05: 315= 2.002, p <.05), deneyime açıklık (t0.05: 315= 4.182, p <.05), uyumluluk (t0.05: 315= 3.914, p <.05) ve sorumluluk (t0.05: 112,843= 2.627, p .05), nevrotizm (F3-313 = 0,279, p >.05) , deneyime açıklık (F3-313 = 1,514, p >.05), uyumluluk (F3-313 = 1,,222, p >.05) ve sorumluluk (F3-313 = 2.9822.982, p >.05) kişilik özellikleri açısından anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı görülmekle beraber; dışadönüklük (F3-313 = 4,710, p .05) ve beş faktörlü kişilik özellik alt boyutlarının; nevrotizm (F4-312= ,687, p >.05), dışadönüklük (F4-312= ,073, p >.05), deneyime açıklık (F4-312= ,927, p >.05), yumuşak başlılık (F4-312= ,846, p >.05), sorumluluk (F4-312= ,058, p >.05) istatiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya konulmuştur. Algılanan sosyoekonomik durum açısından ise deneyime açıklık (F2-314 = 2,329, p >.05), uyumluluk (F2-314 = 2,131, p >.05), sorumluluk (F2-314 = 1,378, p >.05) kişilik özellikleri ve prososyallik (F2-314 = 2,031, p >.05) açısından anlamlı bir biçimde

farklılaşmadığı görülmekle beraber; nevrotizm (F2-314 = 5,320, p <.05) ve dışa dönüklük (F2-314 =3,117, p <.05) kişilik özelliklerinin anlamlı bir biçimde farklılaştığı görülmektedir. Bununla birlikte yapılan korelasyon analizi sonucunda; prososyallik ile beş faktörlü kişilik özelliklerinin tamamı anlamlı ilişkili bulunmuştur. Prososyalliğin, nevrotizm (r = -.197, p < .05) ile negatif yönde; dışadönüklükle (r = .215, p < .05), deneyime açıklık (r = .208, p < .05), yumuşak başlılıkla (r = .395, p < .05) ve sorumlulukla (r = .227, p < .05) pozitif yönde anlamlı ilişkili olduğu ortaya konulmuştur. Anahtar Sözcükler: beş faktör kişilik, prososyallik, sosyo-demografi

Anahtar Sözcükler: beş faktör kişilik, prososyallik, sosyo-demografi

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

OYUNLARLA YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Gamze AKÇADAĞ

Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü
gakcadag62@gmail.com

Şerife Duygu YAVUZ

Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü
duyguyavuz200242@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı oyunlarla yabancılara Türkçe öğretim yönteminin öğrencilerin başarısına etkisini incelemektir. İlgili literatür çalışmaları yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenci motivasyonu ve dikkatinin sağlanması için oyunlara sıkça yer verildiğini göstermiştir. Oyun, kolay ve etkili olmakla beraber öğrenirken eğlenmeyi de sağlayan bir eylemdir. Yürütülen çalışmalarda oyunlar sayesinde öğrencilerin Türkçeyi daha kolay ve hızlı öğrendikleri, öğrencilerin bu yöntem ile dersten zevk aldıkları görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin derse severek ve isteyerek katıldıkları ve öğrendikleri bilgilerin daha kalıcı olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla yabancılara Türkçe öğretirken öğrencinin derse odaklanmasını sağlamada oyunların faydalı olabileceği gözlemlenmiştir. Ayrıca oyunlarla dil öğretimi sayesinde, öğrenciler arasındaki arkadaşlık ve paylaşım duygularının geliştiği, öğrencilerin sosyalleştiği, aralarındaki iletişimin kuvvetlendiği, öğrenci başarısının arttığı, oyunun kalıcı öğrenme ve olumlu tutum geliştirmeyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin eğitsel oyunlarla ilgili olumlu duygu ve düşüncelere sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu noktada oyunun etkili bir biçimde kullanılması oldukça önemlidir. Bu sebeple yabancılara Türkçe öğretirken uygun oyun seçimi önem arz etmektedir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında, Konya Ereğli Dumlupınar Ortaokulu'nda, başlangıç (A1) düzeyinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 12-15 yaş grubundaki yabancı öğrenciler oluşturmuştur. Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ön test son test kontrol gruplu yarı-deneysel desende 17 kişilik deney ve kontrol grubu oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak; "Başlangıç (A1) Düzeyi Türkçe Yeterlik Sınavı" kullanılmıştır. Bu sınav dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma dil becerilerini kapsamaktadır. Okuma bölümü eşleştirme ve çoktan seçmeli sorulardan, dinleme bölümü eşleştirme ve doğru-yanlış türünde sorulardan, yazma bölümü kısa cevaplı sorulardan, konuşma bölümü ise açık uçlu sorulardan oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında yabancı öğrencilere Türkçe öğretimi için beş haftalık oyun tasarımı yapılmıştır. Bu oyunlar proje içeriğinde hafta hafta açıklanmıştır. İlk hafta "gördüğümü yazabilirim" ve "ben kimim" , ikinci hafta "kelime doğurdu" ve "kare bulmaca", üçüncü hafta "adam asmaca" ve "ikizini bul", dördüncü hafta "kelime salatası" ve "eşini söyle", beşinci hafta "sandalye kapmaca" ve "doğru mu yanlış mı?" oyunları oynatılmıştır. Araştırmadan çıkan bulgular, yabancılara Türkçe öğretiminde oyunların etkisini ortaya çıkarmıştır. Bu bulgulara değinecek olursak oyunlar sayesinde özellikle kelime öğretimi, kısa süre içerisinde, etkili ve kalıcı bir şekilde gerçekleştirilebilir. Ancak burada oyunun sınıfta uygulanmış ve bu etkinlikten iyi sonuçlar elde edilmiş olması önemlidir. Sınıf ortamında uygulanacak oyunlarda şu özelliklerin bulunmasına dikkat edilmesi gerektiği kanaatindeyiz: Hem eğlenceli hem de öğretici olması, öğrenciler tarafından sevilmesi, kolay, uygulanabilir ve anlaşılır olması, (karışık olmaması), fazla materyal gerektirmemesi, (öğrenciler fazla uğraş gerektirmeyen, az materyalli oyunlara daha fazla ilgi göstermektedir), hedefine uygun olması, çok uzun veya çok kısa olmaması, öğrencilerin seviyelerine uygun olması, rekabetin olması ve oyun sonunda bir ödül bulunması, bireysel veya grup çalışmalarına uygun olması vb. Bu çalışma ile yabancılara Türkçe öğretiminde eğitsel oyun kullanımının artmasına katkı sağlamıştır.

Anahtar Sözcükler: Başarı, eğitsel oyun, yabancılara Türkçe öğretimi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BAĞLANMA STİLLERİ İLE AKADEMİK MÜKEMMELLİYETÇİLİK DÜZEYLERİNİN İLİŞKİSİ

Hatice GÜLAS

Yıldız Teknik Üniversitesi
haticeegulas@gmail.com

Ceyda Nur GEDİZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
ceydagediz@outlook.com

Sümeyye KAPLAN

Yıldız Teknik Üniversitesi
sumeyyekaplannn@gmail.com

Yurdagül GÜMÜŞ

Yıldız Teknik Üniversitesi
yurdagulgumus7@gmail.com

Kübra FIRAT

Yıldız Teknik Üniversitesi
kubra.firat.2305@gmail.com

Kübra ŞAHİN

Yıldız Teknik Üniversitesi
kbrshn95@gmail.com

Sibel YILDIZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
yzsibel@gmail.com

Özet

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ile akademik mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı incelenmiştir. Bununla birlikte bu değişkenlerin çeşitli sosyo-demografik özelliklere göre farklılaşması ele alınmıştır. Bu doğrultuda Türkiye'nin 59 farklı ilinden 366 üniversite öğrencisi (239 kadın, 127 erkek) kişisel bilgi formu, Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği (İlhan & Kandemir, 2017), Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği'ni (Çikrıkci, Kalkan, & Odacı, 2017) doldurmuşlardır. Veriler SPSS 22 analiz programında, bağımsız örneklem t testi ve korelasyon analizi aracılığıyla incelenmiştir. Cinsiyete göre akademik mükemmeliyetçilik düzeylerinin anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek için Bağımsız Örneklem T Testi gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen analiz sonucunda anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu anlamlı farka göre kadınların akademik mükemmeliyetçilik seviyeleri (t0.05:364=3,640, p<.05) erkeklerin akademik mükemmeliyetçilik seviyelerinden (t0.05:251,613=3,612, p.05) ve kaçınmacı bağlanma (t0.05:364=1,147, p>.05) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin birbirlerine yakın güvenli bağlanma ve kaçıngan bağlanma düzeylerine sahip oldukları ifade edilebilir. Saplantılı- Kaygılı bağlanma (t0.05:255,483=4,005, p<.05) alt boyutunda ise anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu anlamlı farka göre erkeklerin

saplantılı-kaygılı bağlanma düzeyleri, kadınların saplantılı-kaygılı bağlanma düzeylerinden istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde daha yüksektir. Öğrenim düzeyleri ile ilgili veriler yeterli dağılımı gösteremediği için öğrenim durumuna göre akademik mükemmeliyetçilik ve bağlanma stillerinde farklılaşma olup olmadığı ile ilgili bulgulara bakılamamıştır. Akademik mükemmeliyetçilik ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak için korelasyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda, akademik mükemmeliyetçilik ile güvenli bağlanma arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki varken, ($r = -.197$, $p < .05$); akademik mükemmeliyetçilik ile saplantılı-kaygılı bağlanma ($r = .396$, $p<.05$) ve kaçınmacı bağlanma ($r = .177$, $p < .05$) arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin var olduğu saptanmıştır. Elde edilen tüm bulgular alanyazın ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Akademik mükemmeliyetçilik, bağlanma stilleri, saplantılı-kaygılı bağlanma, kaçınmacı bağlanma, güvenli bağlanma

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

ADLİ SOSYAL BİLİMLERDE MAKİNE ÖĞRENMESİ

Arş. Gör. Hakkı Halil BABACAN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
hakki.babacan@erzincan.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-9609-5128

Ramazan OĞUZ

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
ramazan.oguz@ogr.iuc.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7297-4141

Özet

Makine öğrenmesi, büyük veri kümelerinden karmaşık desenler çıkarma ve tahminlerde bulunma becerisine sahip olan bir yapay zekâ konusunun bir alt dalıdır. Makine öğrenmesi, günümüzde adli bilimlerde büyük bir ivme kazanan bir başlık olarak önümüze çıkmaktadır. Son yıllarda, postmortem interval belirleme, silah paterni ve atış mesafesinin saptanması, yaş ve cinsiyet tayini, adli kimliklendirme, adli ayakkabı izi analizi ve adli bilişim gibi alanlarda makine öğrenmesinin kullanım alanı yaygınlaşmıştır. Bu çalışmada, adli sosyal bilimlerde makine öğrenmesi kullanımı ve potansiyel uygulama alanları incelenmiştir. Adli sosyal bilimlerde makine öğrenmesi, tahmin algoritmaları vasıtasıyla suç riskini belirleme, nefret söyleminin tespiti, intihar riskini öngörme, şiddeti öngörme konularında kullanılmaya başlanmıştır. Ek olarak adli belge inceleme, dava analizi, suç tahmini, temaruz tespiti, adli psikiyatrik tanı, ve sosyal hizmet müdahalelerinin değerlendirilmesi gibi çeşitli amaçlar için kullanılabilir. Çalışma kapsamında Web of Science, Pubmed ve TR Dizin veritabanları kullanılarak makine öğrenmesinin adli sosyal bilimler alanındaki kullanımlarına ilişkin çalışmalar incelenmiştir. Mevcut çalışmalarda, adli bilimlere nazaran adli sosyal bilimlerde daha az çalışmanın olduğu fakat konunun son zamanlarda araştırmacılar açısından ivme kazandığı bulgulanmıştır. Kriminoloji alanında makine öğrenmesi, suç istatistiklerinin öngörülmesi, suç haritalandırılması, tekrar suç işleme riskinin analizi, denetimli serbestlik kararlarının tahmini ve öngörülmesi, sosyal medya verilerini kullanarak suça ilişkin söylemlerin tespiti, EEG verileri ile yalan tespiti, görüntü sınıflandırma ile suç unsurlarının sınıflandırılması gibi alanlarda araştırılmıştır. Adli psikoloji alanında ise, kendine zarar verme davranışlarının tespiti, şiddetin öngörülmesi gibi konularda araştırmalar mevcuttur. Makine öğrenmesi algoritmaları, risk faktörlerini analiz ederek, özellikle savunmasız gruplar için erken müdahale ve destek sağlayarak, olumsuz sonuçları önlemeye yardımcı olabilir. Mevcut kullanım alanları dışında makine öğrenmesi suç ve şiddet eğilimlerini tahmin etmek ve suçluların davranışlarını anlamak için kullanılabilir. Adli sosyal bilimlerde makine öğrenmesi çalışmaları ümit vadeden sonuçlar ortaya koysa da, bir takım etik ve yasal sorunlar da gündeme gelmektedir. Algoritmalara dayalı kararların insanlar üzerinde doğrudan etkileri olacağı için algoritmaların doğruluğu, başarı oranları, eğitildikleri veri setlerinin yapısı ve önyargıların ortadan kaldırılması büyük önem taşımaktadır. Sonuç olarak çalışma kapsamında, literatürde mevcut olan çalışmaların kullanım alanları, potansiyel etkileri ve algoritma yapıları incelenerek adli sosyal bilimlerde makine öğrenmesinin kullanımına ilişkin bakış açısı sunulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Makine öğrenmesi, kriminoloji, adli bilimler

DİSSOSİYATİF BOZUKLUKLARDA KOGNİTİF İŞLEVLER VE NÖROPSİKOLOJİK DEĞERLENDİRME

Arş. Gör. Hakkı Halil BABACAN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
hakki.babacan@erzincan.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-9609-5128

Zehra İPEK

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Zehra.ipek@ogr.iuc.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-7406-8460

Özet

Dissosiyatif bozukluklar, bireyin bilinç, hafıza ve kimlik gibi bilişsel işlevlerinde süreklilik eksikliği yaşadığı ruhsal bozukluklar olarak tanımlanmaktadır. Çocukluk çağı ruhsal travmalarının etkisiyle oluşan dissosiyatif bozukluklar; intihar girişimleri, kendine zarar verme davranışları, bilinç kesintileri, amneziler, konstrasyon güçlüğü, duygudurum dalgalanmaları, reviktimizasyon, öfke patlamaları, kimlikte belirsizlik hisleri, anguaz, çifte depresyon ve çalkantılı yakın ilişki dinamikleriyle karakterizedir ve yaygınlığı %8.6-%18.3 arasındadır. DKB'nin görülme sıklığı ise %1.1-%3.1 arasında değişmektedir. 1990'lı yıllarda dissosiyatif bozukluklara yönelik artan akademik ilgiye rağmen güncel bulgular dissosiyatif bozuklukların değerlendirilmesi noktasında alanda çalışan profesyonellerde ciddi eksiklikler bulunduğunu göstermektedir. Bu bağlamda disaosiyatif bozukluklar ruh sağlığı ve tıp uzmanları tarafından sıklıkla eksik veya yanlış teşhis edilebilmektedir. Travmayla ilişkili olan dissosiyatif bozukluklarda; travmaya bağlı utanç, güvensizlik, kaçınma ve dissosiyasyon; değerlendirme yapan sağlık profesyonellerinin işini zorlaştıran bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Mevcut çalışmalar travma ve dissosiyatif bozukluklar konusunda temaruz oranının azımsanmayacak (%2-%14) düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Dissosiyatif bozukluklar, bilişsel işlevlerde önemli değişikliklere neden olabilmektedir. Dissosiyatif amnezi, kişinin yaşamındaki önemli olaylara dair hatıralarını geçici olarak kaybetmesine yol açmektadır. Ayrıca dissosiyatif füg, geçmişi ve kimliğiyle ilgili bilgilerin tamamen silinmesi şeklinde görülmektedir. Dissosiyatif kimlik bozukluğunda ise, bireyin birden fazla kimlikle yaşaması ve her birinin ayrı bilişsel işlevlere sahip olması söz konusudur. Dissosiyatif bozuklukların nöropsikolojik değerlendirmesi ve bilişsel işlevler üzerindeki etkileri konusunda yapılan araştırmalar, bu bozuklukların anlaşılması ve tedavisine önemli katkılar sağlama potansiyeline sahiptir. Bu sebeple dissosiyatif bozukluklarda kognitif işlevler ve nöropsikolojik değerlendirmeye yönelik araştırmalar, tanı koyma sürecine ilişkin oldukça önemli sonuçlar ortaya koyma potansiyeline sahiptir. Geniş bir tıp literatürü travmatik olay yaşayan bireylerde konsantre olma, dikkat ve bellek üzerinde kognitif bozulmalar olduğunu bildirmektedir. Fakat dissosiyatif bozukluklarda kognitif işlevler ve nöropsikolojik değerlendirmeye ilişkin çalışmalar oldukça kısıtlıdır. Dissosiyatif bozukluklarda kognitif işlevlere dair nöropsikolojik değerlendirme genel pratikte yapılmamaktadır. Çalışma kapsamında, dissosiyatif bozukluklarda kognitif işlevler ve nöropsikolojik değerlendirmeye ilişkin çalışmalar incelenmiştir. Ek olarak çalışma kapsamında literatürde yer alan sonuçlara göre dissosiyatif bozukluklarda dikkat, bellek performansları incelenmiştir. Literatürdeki araştırma sonuçları göstermektedir ki; sanılanın aksine dissosiyatif bozukluklar dikkat ile ilişkili bir faktör olmamakla birlikte kognitif işlevler konusunda literatürde karmaşık sonuçlar vermektedir.

Anahtar Sözcükler: dissosiyatif bozukluklar,kognitif işlevler, travma

PSİKOLOJİK DANIŞMAN EĞİTİMİNDE ‘’MANEVİ DANIŞMANLIK” DERSİNE YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM ÖNERİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Figen KASAPOĞLU

İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
fkasapoglu@29mayis.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-4070-960X

Özet

Son yıllarda birçok danışman eğitim programı maneviyat ve dini ders çalışmalarına dahil etmektedir. Bu dersler çoğunlukla seçmeli olarak sunulmaktadır. Fakat ders programları içerik ve değerlendirme açısından büyük farklılıklar gösterebilmektedir. Ayrıca pek çok danışman eğitimcisi, eğitim bakımından manevi konuların ele alınmasında kendisini eksik algıladığından, ders verme konusunda isteksiz olabilmektedir. Benzer kaygılar Türkiye’de bu dersi vermek durumunda olan öğretim elemanları için de geçerli olabilir. Çünkü Türkiye’de 2019 yılından itibaren Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik lisans programına “Manevi Danışmanlık” zorunlu ders olarak dahil edilmiştir. Bugüne kadar çok az çalışma maneviyat konusunu açarken belirli içerik veya sınıf yönetimi stratejileri için öneriler sunmuştur. Danışmanlık eğitiminde maneviyatın öğretilme biçimindeki belirsizlik nedeniyle danışman eğitimcileri manevi yeterlikleri öğretimlerine ve supervizyonlarına uygun şekilde dahil etme konusunda zorlanabilirler. O halde gereksinim duyulan şey, öğrenmeyi kolaylaştıracak yol sunan bir öğretim modelidir. Bu çalışma, psikolojik danışman eğitiminde “manevi danışmanlık” dersinin yapılandırmacı yaklaşıma göre ele alınmasını önermektedir. Yapılandırmacı yaklaşım, bilginin olduğu gibi kabul edilmeden sorgulanmasını, önceki bilgilerle ilişkilendirilerek yeniden yapılandırılmasını ve sonraki problemlere transfer edilerek problemin çözümlenmesiyle öğrenmenin gerçekleştiğini ileri sürer. Yapılandırmacı anlayış, yargılamayan bir zihinsel öğrenme ortamı yaratma, çeşitli değerleri teşvik etme ve öğrencileri bilginin ortak yaratıcıları olma yetkisi verme bakımından, özellikle maneviyatla ilgili öğretim için yararlı olabilir. Bu çalışmada yapılandırmacı ilkeler manevi danışmanlık eğitiminde özellikle manevi yeterliklerin anlaşılmasında kullanılması bağlamında ele alınmıştır. Danışmanlıkta Manevi, Etik ve Dini Değerler Derneği danışmanlık mesleği için manevi yeterlikler geliştirmiştir. Bu yeterlikler 14 madde olup altı kategoride düzenlenmiştir: Kültür ve dünya görüşü, kişisel farkındalık, insan ve manevi gelişim, iletişim, değerlendirme ve teşhis ve tedavi. Manevi yeterlikler danışmanların manevi konuları danışmanlıkta uygun ve yeterli bir şekilde ele almaları için ihtiyaç duydukları farkındalık, bilgi ve becerileri betimlemektedir. Yapılandırmacı yaklaşıma göre, manevi yeterliklerden “kültür ve dünya görüşü” ile ilgili olarak eğitimci din ve maneviyat arasındaki farkı öğretmek yerine öğrencilerin kendi tanımlamalarını bulmalarını sağlayabilir ve maneviyatın psikososyal işleyişine yönelik olarak sınıfın farklı bakış açılarını paylaşmasını ve karşıt görüşler arasında tartışmayı teşvik edebilir. “Danışmanın kişisel farkındalığı” kategorisinde, yapılandırmacı eğitimci farklı dini ve manevi değerlere sahip danışanların vaka incelemelerini kullanabilir. “İnsan ve manevi gelişimi” ile ilgili derinlemesine düşünmeye teşvik edebilecek yapılandırmacı aktivite, öğrencilerin manevi genogram ve manevi yaşam haritası oluşturmalarını istemektir. “İletişim” kategorisinde, karşıt görüşler arasında diyaloğu teşvik ederek öğrencilere farklı inançlara sahip danışanlarla tartışmalara girme pratiği yapma fırsatı verir. “Değerlendirme” kategorisinde, öğrencilerin maneviyat ile ilgili görüşme soruları hazırlamalarını ve değerlendirme yapmalarını sağlamak yararlı bir aktivitedir. “Teşhis ve tedavi” yeterlilik grubu için canlandırmaların kullanılması, tartışmayı teşvik etmenin ve öğrenciden geri bildirim istemenin etkili bir yolu olabilir. Sonuç olarak, manevi danışmanlık dersinde konuya yapılandırmacı bir mercekle yaklaşmak, yargılayıcı olmayan bir ortam yaratarak, çeşitli değerlerin keşfedilmesini teşvik ederek ve öğrencileri aktif katılımla ve fikirlerini özgürce ifade edebildikleri bir sürece ortak ederek manevi yeterliklerin ele alınması için bir çerçeve sağlayabilir. Burada önerilen tartışmalar ve etkinlikler başka çok kültürlü derse dahil edilebilir. Yapılandırmacı stratejiler, sınıf içinde bilginin birlikte oluşturulmasına dayandığından danışman eğitimcilerinin din ve maneviyat konularında uzman olmaları gerektiğine inanmaları gerekmez. Bu yaklaşım kendilerini bu temaları ele almak için hazırlıksız hissedenlere yardımcı olabilir. Konu üzerinde bir otorite olarak hareket etmek yerine birçok kaynaktan ve bakış açısından öğrenmeyi vurgulamalarına olanak tanır. Bununla birlikte eğitimcilerin kendi kimliklerinin ve

maneviyat ile ilgili önyargılarının farkında olmaları ve eğitim boyunca yargılayıcı olmayan, ve kapsayıcı bir tutum sürdürme konusunda kararlı olmaları beklenir.

Anahtar Sözcükler: Manevi danışmanlık dersi, yapılandırmacılık, manevi yeterlik.

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

MICHEL FOUCAULT'NUN METADOLOJİSİ EKSENİNDE ÖZNE-İKTİDAR İLİŞKİSİ İLE KİMLİK KAVRAMININ İNCELENMESİ

Öğr. Gör. Duygu OYMAN

Yüzüncü Yıl Üniversitesi
duyguoyman@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-1070-6528

Özet

Michel Foucault'nun metodolojisi çözümleyici yaklaşımdan daha çok Bergson ve Nietzsche'nin düşünceleri ile paralel bir düşünce sistemi içinde bulunduğu söylenebilmektedir. Foucault'nun Modern Çağ öncesinde tıp tarihinin gelişimi, ekonomi, dilbilim, cezalandırma sistemlerinin ortaya çıkışı gibi farklı alanlardaki derinlemesine olan araştırmalarını özellikle Klasik Çağ ve Modern Çağ'da bilginin ve bilimin oluşumu üzerine yoğunlaştırmıştır. Söylemsel oluşumlar, ifadelerin tarihsel süreçte hangi faktörlere bağlı ve hangi şartlar içinde meydana geldiği, bunların uygulama alanlarına dair yapılmış çözümlemeler Foucault arkeolojisinin temelini oluşturmaktadır. Foucault'nın bu anlamda yapmaya çalıştığı şey başlangıçları araştırmak, öncüllerin çizgisini olabildiği kadar geriye götürmek, gelenekleri yeniden inşa etmektir. O, düşüncesinin temelindeki problemin özneye ve öznel deneyime ilişkin olduğunu vurgulamıştır. Foucault, öznelliklerin sorunsallaştırma aracılığı ile oluşturulduklarını, geliştiklerini ve dönüştüklerini iddia etmektedir. Bu çalışmanın amacı, Foucault'nun çalışmalarında yapmaya çalışmış olduğu öznel deneyimlerin insanlara getirdiği sınırların aşılabilir ve bireyselliğe dönüştürülebilir olduğu tezini kimlik kavramı üzerinden tartışmaktır. Çalışmada, bireyin bir deneyimin öznesi haline gelmesinde etkili olan söylemsel ve söylemsel olmayan pratiklerin merkezinde iktidarın olduğu yönündeki düşünce kimlik üzerinden değerlendirilmiştir. Çalışma, Foucault'nun metodolojisi ile birlikte özne-iktidar ilişkisinin çözümlenebilmesi bağlamında tarama-değerlendirme yöntemi ile detaylı analiz edilmiş ve bu anlamda özgün perspektiften alana katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Sonuçta, özne-iktidar ve kimlik ilişkisi analizinde, moderniteyle birlikte gelen farklı kavramlarla insana dayatılan sınırların yaratıcı bir şekilde aşılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Özne-iktidar, arkeoloji, soykütüğü, kimlik

WHAT KIND OF DR DO YOU WANT TO BE? : A CROSS-SECTIONAL STUDY MEASURING PERSONALITY AND SEX EFFECTS OF MEDICAL STUDENTS

İrem Fatma KAŞIKÇI

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa
iremfatma.kasikci@ogr.iuc.edu.tr

Doç. Dr. Peter Karl JONASON

University of Padua
peterjonason@gmail.com

Prof. Dr.Bayram Mert SAVRUN

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa
mertsav@iuc.edu.tr

Abstract

If general vocational interests are associated with personality traits (i.e., narcissism, psychopathy, Machiavellianism, competition, empathy, gender role identity), we contend that field preferences in medicine (i.e., basic medicine, surgery, psychiatry) may also be. In this study, Turkish medical students (N= 376; 145 men, 231 women) aged 18–25 (M = 20.36, SD = 2.02) were examined based on their future medical field preferences and their relationship with certain personality traits; including the Dark Triad (e.g., Machiavellianism, narcissism, psychopathy), competitiveness and empathy as well as their gender role identity in addition to their biological sex. To measure the Dark Triad traits, The Turkish translation (Özsoy et. al., 2017) of the Dark Triad Dirty Dozen Scale (Jonason& Webster, 2010) was used. To measure empathy and competitiveness, the turkish translation (Günay& Çelik, 2020) Revised Competitiveness Index (Houston et al., 2002) and the turkish translation (Gönüllü& Öztuna, 2012) of the Jefferson Scale of Physician Empathy Student Version (Hojat et al., 2002) was used. Gender Role Identity was measured with an ad hoc, single question. Participants were asked to report how masculine or feminine they were on a single continuum (1 = Very Masculine; 3 = Androgynous; 5 = Very Feminine). Participant's responses were used to determine their gender role identity.To measure medical specialty preferences, participants were asked how they would prefer to choose from 20 specialties as a career in the future (1 = Not Preferable; 5 = Very Preferable). The specialties were selected from the most preferred fields according to the Medical Proficiency Exam results in 2020 and were manually categorized (Grasreiner et al, 2018) as basic medicine (i.e., dermatology, radiology, physiotherapy, ophthalmology, otolaryngology, clinical microbiology and infectious diseases, cardiology, neurology, chest diseases, internal medicine, and anaesthesiology and reanimation), surgery (i.e., general surgery, plastic surgery, neurosurgery, cardiovascular surgery, urology, orthopaedic and trauma surgery, and obstructive and gynaecology), and psychiatry (i.e., psychiatry, child psychiatry) We found (1) sex differences in interests in psychiatry in favor of women (suppressed by Machiavellianism and competitiveness) and surgery in favor of men (mediated by psychopathy and competitiveness), (2) interests in basic/diagnostic medicine were associated with higher rates of narcissism and competitiveness in women, (3) interests in surgery were associated with higher rates of psychopathy (mediated by masculinity and competitiveness), and (4) interests in psychiatry were associated with less competitiveness. In women, psychopathy was correlated with interests in surgery more than basic/diagnostic medicine whereas competitiveness was more strongly correlated with interests in basic/diagnostic medicine than psychiatry. In men, competitiveness was more correlated with interests in psychiatry than surgery. Furthermore, the relationship between interests in basic/diagnostic medicine and competitiveness was more strongly correlated in women than in men. When we further investigated the students' preferences for the medical fields and their personality traits based on their grades, we found that women in the higher grades preferred surgery less, compared to the women

in the lower grades. This decrease in the preference for surgery was more in women than men, although men in higher grades also preferred surgery less than the ones in the lower grades. Women in the higher grades also preferred psychiatry less than the ones in the lower grades. Moreover, they also had higher levels of narcissism and the difference was more, compared to the men in higher versus lower grades. Moreover, the women in higher grades enjoyed competition less, and had lower levels of perspective taking. The men in the higher grades also had lower levels of perspective taking. Results are discussed in relation to sociocultural and evolutionary models of vocational interests.

Keywords: Medicine; the Dark Triad; Personality; Gender roles; Empathy; Competitiveness

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK EĞİTİM PROGRAMLARIYLA İLGİLİ OKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ

Özge ÖZEN

Yıldız Teknik Üniversitesi
ozgeozen1719@gmail.com

Prof. Dr.Aydın BALYER

Yıldız Teknik Üniversitesi
balyer@yildiz.edu.tr

Özet

03.02.2022 tarihinde 7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun kabul edilmesiyle birlikte öğretmenlerin kariyer basamaklarında ilerlemelerini sağlamak için bazı düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerden biri; öğretmenlerin gerekli olan eğitim programı seminerlerini tamamlamalarıdır. Uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik kariyer basamağına yükselmek için öğretmenlerin tamamlamaları gereken seminerler uzman öğretmenlik eğitim programı semineri ve başöğretmenlik eğitim programı semineridir. Bu seminerlere ilişkin öğretmenler ve okul yöneticilerinde farklılaşan görüşler ortaya çıkmıştır. Buna göre bazılarının bu seminerleri faydalı buldukları görülürken bazılarının da içeriklerin yoğun ve uzun olması yönüyle eleştiride bulundukları görülmektedir. Bu kapsamda mevcut araştırmanın amacı da uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik eğitim programıyla ilgili okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırma nitel araştırma tekniklerine göre yürütülmüş ve olgubilim desenine göre tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılı, İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesinde görev yapan 8 okul yöneticisi ve 8 öğretmen oluşturmaktadır. Yapılan görüşmeler sonucu veri doygunluğuna ulaşıldığı için çalışma grubu 16 kişi ile sınırlandırılmıştır. Bu kişiler amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüte dayalı örnekleme tekniği ile seçilmiştir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Yüz yüze görüşmeler yapılarak elde edilen verilerin analizi içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın beklenen sonuçlarına göre katılımcıların bir kısmı bu seminer programlarına dair olumlu görüşe sahipken bir kısmı da olumsuz görüşe sahiptir. Katılımcılar seminerler ile ilgili teori ve kuram ağırlıklı olduğu, bununla birlikte uzun olduğu ve seminerlerde uygulamalara yeterince yer verilmediği yönünde görüşlerini bildirmişlerdir. Yine seminerlerin yaz döneminde yani öğretmenlerin dinlenme süreleri içinde ve dar zamanda yapılmasını olumsuz değerlendirmişlerdir. Ayrıca katılımcılar bu seminer programına ait içeriği güncel bulurken her alana yönelik olarak ayrı ayrı konulara yer verilmemesini eleştirmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre bu tür seminer programlarının bir eğitim öğretim yılı içine yani dahi geniş zamana yayılarak ve uygulamaya dayalı somut örneklerle desteklenerek planlanması önerilmektedir. Aynı zamanda uzaktan eğitim yerine yüz yüze eğitimin tercih edilmesi, içeriğin kavram kargaşasından uzak, daha kısa ve öz olarak sunulması ve geri bildirim etkinliklerine yer verilmesi öneriler arasında yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler: Uzman öğretmenlik, başöğretmenlik, eğitim programı, okul yöneticileri, öğretmen

OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARINA UYGUN HAZIRLANAN ÖĞRETİMİN ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÇEVREYE YÖNELİK DUYUŞSAL EĞİLİMLERİNE ETKİSİ

Veysel Haydari

Millî Eğitim Bakanlığı
veyselhaydari@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-8173-3238

Özet

Bu çalışmanın amacı okul dışı öğrenme ortamlarına uygun hazırlanmış öğretimin 8. sınıf özel yetenekli öğrencilerin çevreye yönelik duyuşsal eğilimlerine olan etkisini araştırmaktır. Araştırmanın örneklemini İstanbul Üsküdar'da bulunan özel yetenekliler ortaokulunda öğrenim gören 43 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada yarı deneysel yöntemlerden ön test-son test kontrol gruplu desen kullanılmıştır. Çalışma 2022-2023 eğitim öğretim yılında uygulanmış ve öğrencilerin 21'i deney grubu, 22'si kontrol grubu olarak seçilmiştir. Deney grubunda okul dışı öğrenme ortamlarına uygun öğretim, kontrol grubunda da fen bilimleri dersi öğretim programına uygun öğretim gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarında ön test ve son test veri toplama aracı olarak "Çevreye Yönelik Duyuşsal Eğilim Ölçeği (ÇYDEÖ)" kullanılmıştır. Bu test çevre okuryazarlığın alt boyutlarından olan etki boyutunu ölçmeyi hedeflemektedir. Bu ölçek 4'lü likert toplam 14 sorudan oluşmaktadır. Bu ölçekte niyet bölümü 5 soru, tutum bölümü 5 soru ve duyarlılık bölümü 4 sorudan oluşmaktadır. Ön test çevreye yönelik duyuşsal eğilim düzeyleri incelendiğinde deney grubu ve kontrol grubu özel yetenekli öğrencilerin çevreye yönelik duyuşsal eğilim düzeyleri birbirine yakın değerler göstermiştir. Bu durum uygulanacak yöntem öncesinde grupların çevreye yönelik duyuşsal eğilim düzeyleri bakımından benzer olduklarını göstermektedir. Deney ve kontrol gruplarının son test değerlerine göre, okul dışı öğrenme ortamlarına uygun öğretim yapılan deney grubunun çevreye yönelik duyuşsal eğilim düzeylerinin, fen bilimleri müfredatına uygun öğretim yapılan kontrol grubu verilerine göre anlamlı derecede farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Son test puanları incelendiğinde deney grubunun ön test ve son test puanları bakımından farklılık gösterdiği, kontrol grubunun ön test son test puan bakımından yakın puan değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durum okul dışı öğrenmelere uygun hazırlanan öğretimin özel yetenekli öğrencilerin çevre okuryazarlığının alt boyutlarından olan etki boyutunu fen bilimleri müfredatına uygun öğretime göre anlamlı düzeyde geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çevre okuryazarlık, Çevreye yönelik duyuşsal eğilim, Okul dışı öğrenmeler, Özel yetenekli öğrenciler.

OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARINA UYGUN HAZIRLANAN ÖĞRETİMİN ÖZEL YETNEKLİ ÖĞRENCİLERİN ÇEVREYE YÖNELİK PROBLEM BELİRLEME VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNE ETKİSİ

Veysel HAYDARİ

Millî Eğitim Bakanlığı Üsküdar Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi Ortaokulu
veyselhaydari@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-8173-3238

Özet

Bu çalışmanın amacı okul dışı öğrenme ortamlarına uygun hazırlanmış öğretimin 8. sınıf özel yetenekli öğrencilerin çevreye yönelik problem belirleme ve problem çözme becerilerine olan etkisini araştırmaktır. Araştırmanın örneklemini İstanbul Üsküdar'da bulunan özel yetenekliler ortaokulunda öğrenim gören 43 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada yarı deneysel yöntemlerden ön test-son test kontrol gruplu desen kullanılmıştır. Çalışma 2022-2023 eğitim öğretim yılında uygulanmış ve öğrencilerin 21'i deney grubu, 22'si kontrol grubu olarak seçilmiştir. Deney grubunda okul dışı öğrenme ortamlarına uygun öğretim, kontrol grubunda da fen bilimleri dersi öğretim programına uygun öğretim gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarında ön test ve son test veri toplama aracı olarak "Problem Belirleme ve Problem Çözme Becerileri Testi (PBPÇBT)" kullanılmıştır. Bu test çevre okuryazarlığın alt boyutlarından olan bilişsel beceriler boyutunu ölçmeyi hedeflemektedir. Bu testte iki soru sorulmuştur. PBPÇBT soruları yaşanılan çevrede gözlemlenen bir çevre probleminin belirlenmesi ve problemi çözmek için kullanılan problem çözme becerilerini ölçmek için hazırlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin bir çevre problemi ile karşı karşıya kaldıklarında çözümü için takip edilmesi gereken bilimsel süreç becerilerini ve gerekli davranışları belirlemeyi de amaçlamıştır. Araştırma sonucunda okul dışı öğrenme ortamlarına uygun öğretimin, fen bilimleri dersi öğretim programına uygun öğretime göre öğrencilerin problem belirleme ve problem çözme beceri düzeylerini geliştirmede daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul dışı öğrenme ortamlarına uygun yapılan öğretimin, fen bilimleri dersi öğretim programına göre öğrencilerin problem çözme becerilerini daha etkili düzeyde artırdığı söylenebilir. Okul dışı öğrenmelere uygun yapılan öğretimin özel yetenekli öğrencilerinin analiz, sentez, değerlendirme ve yordama gibi becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Deney ve kontrol grubundaki özel yetenekli öğrencilerin PBPÇBT açık uçlu sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, deney ve kontrol gruplarında fiziksel, ikna ve politik eylem çözüm önerilerinin olumlu anlamda değiştiği ve geliştiği gözlemlenmiştir. En fazla ve farklı çözüm önerilerinin okul dışı öğrenmeler ile gerçekleştirilen deney grubunda olduğu belirlenmiştir. Bu durum okul dışı öğrenmelerin öğrencilerin problemin çözümüne yönelik fiziksel, politik ve ikna eylemlerini olumlu düzeyde değiştirdiği ve geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çevre okuryazarlık, Problem belirleme ve problem çözme becerileri, Okul dışı öğrenmeler, Özel yetenekli öğrenciler.

POZİTİF PSİKOLOJİ DERSİNİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARAKTER GÜÇLERİ VE ERDEMLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Ekin ÖZBEY DUYGU

İstanbul Medipol Üniversitesi
ozbeyekin@gmail.com

Özet

Pozitif psikoloji alanında yapılan çalışmalar dünyada ve Türkiye'de önemini gittikçe arttırmaktadır. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki, pozitif psikoloji kavramları ile ilgili uygulamalar hem bireylerin iyi oluş düzeylerini geliştirmekte ve korumakta hem de olası olumsuz hayat deneyimlerine karşı bireyleri korumakta ve bu olumsuzluklara dair baş etme yollarını güçlendirmektedir. Bu bağlamda, karakter güçleri ve erdemler pozitif psikoloji alanında önemli bir model olarak yer almaktadır. Bireylerin optimum düzeyde karakter güçlerini geliştirmeleri ve bu düzeyi korumaları hayatlarına oldukça fayda sağlamaktadır. Karakter güçleri ve erdemler evrensel olarak her yaş düzeyi ve gelişim alanı için kritik önem taşımaktadır. Bu yüzden, erken çocukluk dönemi itibariyle aileler ve alanda çalışan meslek uzmanları tarafından karakter güçlerinin bireylerde geliştirilmesi bireylerin uzun vadede psikolojik açıdan sağlıklı olmaları, başarılı bir kariyere sahip olmaları ve bu yönde olumlu ilişkiler geliştirmeleri açısından oldukça faydalıdır. Bunun kapsamlı bir şekilde sağlanabilmesi için pozitif psikoloji kavramlarının (bu kapsamda, karakter güçlerinin) farklı kademelerdeki eğitim öğretim hayatına entegre edilmesi çok yönlü gelişimsel faydalar (bilişsel ve sosyo-kültürel) sağlayabilir. Bu çalışma kapsamında, üniversite öğrencilerine verilen "pozitif psikoloji" dersinin, onların 24 karakter gücü ve altı erdem düzeyleri üzerindeki etkisini incelemek amaçlanmıştır. Üniversite dördüncü sınıfta okumakta olan 36 katılımcıya VIA Gençlik Envanteri ders dönemi başlamadan hemen önce (ön-test) ve ders dönemi sona erdikten hemen sonra (son-test) uygulanmıştır. Ders dönemi kapsamında pozitif psikoloji ders konuları sekiz haftalık bir sürece yayılacak şekilde planlanmıştır. Bu ders süreci içerisinde, pozitif psikolojinin tarihsel süreci ve pozitif psikoloji kavramları (duygu-odaklı, biliş-odaklı, kendilik-odaklı ve ilişki odaklı) öğrencilere aktarılmıştır. Dersin öğretim görevlisi ders anlatımını tamamladıktan sonra öğrencilere hazırlamaları için bir proje ödevi vermiştir. Böylece, her bir öğrenci grubu çalışmaları beklenen karakter gücünü araştırmış, literatür kapsamında akademik kaynakları taramış, karakter güçleri ve erdemlerin bireylerin gelişimsel süreçte nasıl geliştirilebileceği üzerine öneriler oluşturmuş ve buna bağlı olarak ilgili filmi izleyerek karakter gücünü analiz ederek sunumlar gerçekleştirmişlerdir. Bulgular analiz edilme sürecindedir ve bildiri sunum tarihinde sonuçlar paylaşılacaktır.

Anahtar Sözcükler: pozitif psikoloji, karakter güçleri, erdemler, üniversite öğrencileri

CUMHURİYET DÖNEMİ EĞİTİM PROGRAMLARINA ÇAĞDAŞ EĞİTİM AKIMLARININ YANSIMALARI (1924-1980)

Fatma Nur YILMAZ

Aksaray Üniversitesi
fnylmz58@gmail.com
Orcid ID: 0009-0002-6784-1595

Doç. Dr. Savaş KARAGÖZ

Aksaray Üniversitesi
savaskaragoz@aksaray.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-4410-9214

Özet

Ülkemizde program geliştirme çalışmaları her ne kadar 1922 yılında başlasa da, ağırlıklı olarak cumhuriyetin ilanından sonra program geliştirme çalışmaları dönemin ihtiyaçları doğrultusunda ağırlık kazanmıştır. Cumhuriyet'in ilanı ile başlayan ve birçok köklü değişikliğin yaşandığı dönemde, gerçekleşen yeniliklerin kalıcı olması ve ülkemizin gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşmasının eğitimle gerçekleşeceği düşünülmüştür. Bağımsızlık mücadelesinin devam ettiği 1921 yılında yapılan Maarif Kongresi'nde konuşama yapan Mustafa Kemal Atatürk ulusun karakterine uygun ve Millî bir eğitim programının yapılması için çalışmaların başlaması gerektiğini dile getirmiştir. Cumhuriyet'in ilanından sonra hazırlanan 1924 Müfredat Programı bir geçiş dönemi programı olarak kabul görmektedir. Yeni programın Cumhuriyet öncesi programlardan farkı, eklenen bazı dersler ve konular olmuştur. Bir eğitim programı kapsamında hazırlanmamıştır, müfredat programı olarak yürütülmüştür. Derslerin öğrencilerin duygusal yönlerine etkili olacak şekilde yürütülmesine önem verilmiştir. Sanat Eğitimi Akımı'nın bu programda bazı dersler üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Öğrencilerin Türkçe, tarih ve coğrafya derslerinde ulusal ve Millî duyguların güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Resim ve el işi dersleri ile öğrencilerin ruhsal ve bedensel iyi oluşları ile yetenek ve yaratıcılıklarının desteklenmesi amacı Sanat Eğitimi Akımı'nın yansımaları olarak görülmektedir. 1926 Müfredat programı incelendiğinde öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesi yolu tercih edilmiş ve bu nedenle El İşleri ve Resim Derslerine önem verilmiştir. Öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesinin öğrenmede kalıcılığı sağlayacağını düşünen İş Eğitimi Akımı'nın etkileri bu derslerde görülmektedir. 1936 yılında uygulanmaya başlanan yeni eğitim programında öğrencilerin geniş ölçüde yaratıcılıklarının desteklenmesi, muhakeme etme ve düşünmeye alıştırılması, özel yetenek ve eğitimlerine uygunluğun sağlanması, problem çözme becerilerinin geliştirilmesi amaçlarında Sanat Eğitimi Akımı'nın etkileri görülmektedir. Ayrıca derslerde kullanılması için planlanan gezi, okul atölyesi, okul müzesi, koleksiyonlar ve yardımcı eserler Sanat Eğitimi'nin eğitimsel amaçları ile uyuştuğu gözlenmektedir. Öğrencilerin ders konularını kavrama ve anlama becerilerinin geliştirilmesine yönelik materyal kullanımı, uygulamalı bilgilere ağırlık verilmesi, konular arasında bağlantı kurulması ve öğrencilere çalışma yollarının öğretilmesi onların yaparak yaşayarak bilgi sahibi olmasının desteklenmesi İş Eğitimi Akımı'nın programdaki yansımaları olarak görülmektedir. 1940 yılında kurulan Köy Enstitülerinde halkın kültürel ve sosyal kalkınmasının desteklenmesi için köylerde yaşayan gençler enstitülerde eğitime alınmış sonrasında da kendi köylerinde göreve başlamışlardır. Öğrencilere Köy Enstitülerinde sunulan eğitimlerde Kır Eğitim Yurdu, İş Eğitimi, Sanat Eğitimi ve Kollektif Eğitim Akımlarının etkileri görülmektedir. 1948 tarihli eğitim programları amaçlar, içerik, eğitim öğretim durumları ve değerlendirme ögeleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu araştırmanın amacı Cumhuriyetin ilanından sonra hazırlanan 1924-1980 arası eğitim programlarında çağdaş eğitim akımlarının yansımalarını incelemektir. Doküman analizi yöntemi ile gerçekleştirilen araştırmada literatürde yer alan kaynaklar incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim programları, Cumhuriyet Dönemi, Çağdaş eğitim Akımları

HIRPALANMIŞ KADIN SENDROMU: AİLE İÇİ ŞİDDETE KADINLARIN ŞİDDET DÖNGÜSÜNDEN ÇIKAMAMASI VE SONUÇLARI

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Pınar COHEN

İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi
zeynep.cohen@istun.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-1069-438X

Özet

Giriş: Kadınların aile içi şiddet mağduru olması 1970'lerden itibaren hukuk, sosyal hizmetler, tıp ve psikoloji gibi ilgili disiplinleri içine alacak şekilde dikkat çekmiş ve kavramsallaştırılmıştır. Walker (2017:25), aile içi şiddetin psikolojik etkilerini Hırpalanmış Kadın Sendromu (HKS- Battered Woman Syndrome/BWS) olarak tanımlar. Problem Durumu: HKS, eş ya da partner tarafından, fiziksel, emosyonel ya da cinsel şiddetin bir ya da birkaçına sürekli olarak maruz kalınmasına bağlı olarak gelişen bir sendromdur. Mağdur kadında, söz konusu eş veya partnerden kurtulamayacağına ilişkin inanç geliştirme, öğrenilmiş çaresizlik, zayıf benlik değeri, benlik saygısının azalması, hareket etme ve sorumluluk almada belirgin yetersizliklerle karakterizedir. İşlevsellik ve yargılamada bozulmalarla gider ve mağdurun kendisine ilişkin olarak geliştirdiği disfonksiyonel ve irrasyonel düşünceler belirgindir. İstismar döngüsünden çıkamayan mağdur bir süre sonra çıkmayacağına ilişkin öğrenilmiş çaresizlik, sonrasında da istismarı hak ettiğine ilişkin çarpıtılmış düşünce kalıpları geliştirmeye başlar. Şiddet döngüsü (Walker, 1979) tekrarlayan istismar örüntüsünde üç farklı aşama tanımlayan bir gerilim azaltma teorisidir: (a) artan tehlike duygusuyla birlikte gerilim oluşturma, (b) akut dayak olayı ve (c) sevgi dolu pişmanlık. Döngü genellikle, istismarcının kadının hayatına büyük ilgi gösterdiği ve genellikle sevgi dolu davranışlarla dolu olduğu açıklanan bir kur yapma döneminden sonra başlar (Walker, 2017:152). Walker (2017:25) sendromun yedi alanda kendini gösterdiğini belirtir (travmatik olayın araya giren müdahaleci düşünceler şeklinde yeniden yaşanması; yüksek düzeyde uyarılma ve kaygı; yüksek düzeyde kaçınma ve duyguları uyuşturma; bilişsel zorluklar; kişilerarası ilişkilerde bozulma; fiziksel sağlık ve beden imajı sorunları; cinsellik ve yakınlıkla ilgili sorunlar). Bu alanlara bakıldığında HKS belirtilerinin Travma Sonrası Stres Bozukuluğu (TSSB) belirtileri ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Yöntem: Bu bildiri alanyazında bir derleme çalışmasını içermektedir. Bulgular: HKS, aile içi şiddet dinamiklerinde oldukça önemli bir yer tutar. Hukuksal olarak ağır sonuçları olabilir. HKS geliştiren bir kadın istismar döngüsünden çıkamayabilir. HKS mağduru kadınlar istismarcı eşi öldürmek sureti ile fail olabilir. Ailenin ruh sağlığı, -varsa- çocukların şiddete tanıklığı ve ilişkili olarak halk sağlığı açısından ele alındığında HKS'nin sonuçları uzun vadede bozucu etkilerle kendini göstermeye devam eder. Tıbbi olarak ele alındığında HKS mağduru kadınların depresyon, anksiyete bozuklukları, uykusuzluk, intihar riski, ülser, hipertansiyon, alerji, ağrı bozuklukları gibi psikosomatik yakınmalarla başvurmalarının daha sık olduğu belirtilmektedir. Sonuç: Tüm bu sonuçlarla baş edebilmek adına HKS'nin multidisipliner bir şekilde ele alınabilmesi için anlaşılması, tanınması ve mağdurlara yardım için protokollerin oluşturulması gerekli görünmektedir.

Anahtar Sözcükler: Aile içi şiddet, Hırpalanmış Kadın Sendromu, travma psikolojisi, psikoloji

EĞİTİMDE YENİLEŞİM HAREKETİ

Neslişah ALEMDAR

Aksaray Üniversitesi
neslisah_54@outlook.com
Orcid ID: 0009-0001-1900-6176

Özet

Dünyadaki hızlı gelişim ve değişim toplumlara 21.yy kadar birçok yenilik getirmiştir. Ortaya çıkan bu yenilik ve değişimler ise birçok gelişmeye neden olmuştur. Yenileşim ve değişimin toplum hayatına bu kadar dâhil olması karşısında toplumdaki bireyler de değişmeye başlamıştır. Bu amaçla ülkeler kendi içlerinde inovatif hareketliliğe ayak uydurabilen bireylere ihtiyaç duymuşlardır. Bireylerin bu inovatif hareketliliğe ayak uydurabilmesi ise eğitim ile mümkündür. Eğitim kurumları, gelişip değişmekte olan bu çağın bireylerine inovatif düşünce yapısını kazandırabilmesi için öncelikle kendi bünyesinde bir yenileşime gitmesi gerekmektedir. Bu durumun farkında olan Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı ise çağın şartlarına uygun olarak Eğitim Programları başta olmak üzere birçok alanda inovasyon gerçekleştirmiş ve gerçekleştirmeye de devam etmektedir. Bu yenileşim hareketlerinden en önemlisi Eğitimde yapılan dijitalleşmelerdir. Dijitalleşmeyle birlikte Eğitimde kullanılan araç gereçlerde kitaplardan ziyade teknoloji kullanımına önem verilmiştir. Eğitimde yapılan bu değişiklikle birlikte öğrencilerin daha çok duyu organına hitap edilmiş ve bu sayede bilgilerin kalıcılığı da artırılmıştır. Yapılan değişimler sadece okullardaki araç gereçlerin değişmesi ile sınırlı kalmayıp hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin düşünce yapılarında da değişikliğe gidilmeye çalışılmıştır. Değiştirilmek istenen düşünce yapısıyla sağlanmak istenen bireylerin farklı, yaratıcı ve sorgulayıcı bir şekilde düşünmelerini sağlamaktır. Yani bireylere üst düzey düşünme becerisi kazandırılmak istenmiştir. Bu amaç doğrultusunda EKİN ve TEKNOKENT gibi projeler gerçekleştirilmiştir. EKİN projesi kapsamında öğrenciler ve öğretmenlere yaratıcılık, girişimcilik ve inovasyon hakkında bilgiler verilerek farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. TEKNOKENT kapsamında ise öğrencilerin düşünce yapılarını geliştirerek teknoloji aktarımını sağlamak ve yenileşime dayalı inovatif kuruluşların gelişmesini sağlamaktır. Bu projeler haricinde ise ders programlarına Teknoloji Tasarım ve Serbest etkinlik gibi dersler eklenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nde tüm bu yeniliklere gidilmesindeki ana amaç bu projeler, dersler ve uygulamalar sayesinde bireylerin çağa uygun olarak inovatif düşünmelerini sağlamaktır. İnovatif düşünce ile sağlanmak istenen bireylerin farklı, yaratıcı ve sorgulayıcı şekilde düşünmeleridir. Bu çalışmada da araştırmacı gözüyle Türk Millî Eğitim Sisteminde gerçekleştirilen inovatif hareketleri gerçekleştirilen dersler, projeler ve uygulamalar kapsamında analiz etmektir.

Anahtar Sözcükler: Türk Millî Eğitim Sistemi, İnovatif Hareketlilik, Dijitalleşme ve Eğitim.

ORTAOKUL ÇOCUKLARININ ALGILADIKLARI ANNE BABA TUTUMLARI İLE ÇOCUKLUK DÖNEMİ NARSİSİZİMİ

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Aykuthan ULUSOY

Kilis 7 Aralık Üniversitesi
aykuthan.ulusoy@kilis.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-0045-3942

Özet

Yaptığımız gözlemler genel bir etiketleme gayesi gütmese de günümüz anne babalarının çocuklarının merkezinde bir hayat sürdüğü, çocuklarının bağımsız bir fert olmalarına eskiye nazaran daha az müsaade ettiğini düşündürmektedir. Nitekim ilkokul önlerinde çocuklarının çantalarını taşıma telaşına düşen annelerin sayısının her geçen gün arttığı, çocukların pamuklara sarılıp, düştüğünde hemen kırılacak bir biblo gibi davranıldığı, çocuğunun yaptığı her hatayı hoş görüp bu durumla ilgili önlem almayı gereksiz gören yahut da çocuğunda olumlu davranış değişikliği için çaba sarf etmeyen ebeveynlerin bulunduğu dikkatimizi çeken bir hal almaya başlamaktadır. Sürekli korunan bir ortamda yetiştirilen çocuğun karşılaştığı problem durumlarına çözüm bulmaması, sürekli yardım edecek birini araması bu duruma örnek olabilir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde anne babaların çocuk yetiştirirken takındığı tutumların çocukların hayata bakış açısını etkileyebileceğini söylemek pek de abartı görünmemektedir. "Çocuk gördüğünü yapar" genel kabulü de bu durumu niteler. Anne baba tutumları çocukların benlikleri üzerinde olumlu olumsuz birçok etkiye neden olabilir. Bahse konu olan bu etkiler çocukların hayatlarının devamında davranışlarına da etki edebileceği düşünülmektedir. Kendilik algılarından (Sezer, 2010), problem davranışlara (Kaplan ve Ak, 2018), flört kaygısından (Çiftçi ve Gülaçtı, 2019), evlilik doyumuna (Demirli, 2016) kadar hayatın neredeyse her alanında anne baba tutumlarının izleri görülmektedir. Anne babanın çocuğun kişilik gelişimine olumsuz etki edebilecek tutumları ilerleyen dönemde benlik kırılmaları yaşamasına neden olabilir. Bununla birlikte süreç, doğru anne baba tutumu ile dikkatli biçimde kurgulandığında çocuğun ayrı bir fert olduğunun farkına varmasına yardımcı olabilir. Bu çerçeveden değerlendirildiğinde durum, çocuğun özgüven kazanmasına vesile olacaktır. Sürecin dikkatli kurgulanmadığı durumlarda çocuğun dünyayı kendi etrafında dönüyormuş gibi düşünmesine sebep olması, çevresindeki insanlarla kurduğu ilişkilerde salt çıkarcı davranışlar sergilemesi muhtemeldir. Bireyin kendini bilmesi, olumlu yönlerinin farkında olması karar alırken ona yardımcı olurken bu durumun kötüye kullanılması ilişki bozucu bir nitelik ortaya koyabilir. Nitekim narsisizmin empati (Yılmaz, 2020) ve çocukluk dönemi huzur ve mutlulukla (Danacı, 2017) negatif bir ilişki içerisinde olduğu ifade edilmektedir. Ortaokul çocuklarının algıladıkları anne baba tutumları ile çocukluk dönemi narsisizmlerinin konu edindiği çalışma ilişkisel tarama yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminin tercih edildiği araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, Kuzgun ve Eldeleklioğlu (1999) tarafından revize edilen anne baba tutum ölçeği ve Şahin, Akın ve Gülşen (2015) tarafından uyarlanan çocukluk çağı narsisizm ölçeği kullanılmıştır. Çalışma sonucunda çocukların sınıf seviyesi, cinsiyet ve algılanan ekonomik düzey ile anne baba tutumları arasında anlamlı farklılıklar, demokratik ve koruyucu-istekçi anne baba tutumu ile çocukluk dönemi narsisizmi arasında anlamlı ilişkiler elde edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Algılanan Anne Baba Tutumu, Çocukluk Dönemi Narsisizmi, Egosantrizm

ORTAOKUL ÇOCUKLARININ ALGILADIKLARI ANNE BABA TUTUMLARI İLE ÇOCUKLUK DÖNEMİ OTOMATİK DÜŞÜNCELERİ

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Aykuthan ULUSOY

Kilis 7 Aralık Üniversitesi
aykuthan.ulusoy@kilis.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-0045-3942

Özet

Anne babaların çocuklarına yönelik tutumları onların şahsiyetlerinin şekillenmesinde önemli bir faktör olarak ifade edilebilir. Nitekim konu ile ilgili yapılan çalışmalarda anne baba tutumlarının düşünme stilleri (Palut, 2008), utangaçlık (Parlar ve Özbuk, 2018), davranış problemleri (Derman ve Başal, 2013), saldırganlık (Yıldız ve Erci, 2011), kimlik statüsü (Yeşilkılıç, 2018), umut ve iyi oluş (Kargı ve Topkaya, 2023), benlik saygısı (Filiz, 2013) gibi çok geniş yelpazede farklı değişkenlerle ilişki içerisinde bulunduğu ifade edilmektedir. Geçmiş dönem yaşantılarımız yoluyla oluşturduğumuz zihinsel temsillerin düşünme ve davranış biçimine olan etkisi dikkate alındığında anne baba tutumunun daha önemli hale geldiği ifade edilebilir. Senaryoya göre birey, yaşadığı hayat içerisinde yeni olay ve durumlarla karşılaşır, çevresinden öğrendikleri sayesinde karşılaştığı duruma hem zihinsel hem de davranış bakımından bir tepki gösterir. Burada edindiği tecrübe benzer durumlarla karşılaştığında nasıl bir düşünce ve davranış ortaya koyacağı konusunda bireye yardımcı olur. Bu noktada devreye giren otomatik düşünceler, edinilmiş tecrübeler vesilesi kendi kendine, hızlı bir biçimde ortaya çıkar, davranışı yönlendirir bu sayede birey benliğini zihinsel olarak ortaya koyar. Elde edilen zihinsel temsillerin aile ortamındaki davranış kalıplarından etkilenmesi muhtemel görünmektedir. Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda otomatik düşüncelerin özgüven (Çalıkuşu ve Sürücü, 2020), atılganlık (Öz ve Ayhan, 2020) ve umutsuzlukla (Artıran, 2020) ilişkili olduğu ifade edilmektedir. İlişkisel tarama modeli biçiminde desenlenen çalışmada kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi tercih edilmek suretiyle ortaokul çocuklarının algıladıkları anne baba tutumlarının çocukluk dönemi otomatik düşünceleri ile ilişkisi incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, Kuzgun ve Eldeleklioğlu (1999) tarafından revize edilen anne baba tutum ölçeği ve Ergin ve Kapçı (2013) tarafından uyarlanan çocukluk dönemi otomatik düşünceleri ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre algılanan anne baba tutumu ile kardeş sayısı, okul başarı algısı ve baba eğitim durumu arasında, otomatik düşüncelerle sınıf seviyesi ve yaş arasında anlamlı farklılıklar olduğu; algılanan demokratik anne baba tutumu ile otomatik düşünceler arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Algılanan Anne Baba Tutumu, Otomatik Düşünceler, Demokratik Tutum

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOK BOYUTLU 21. YÜZYIL BECERİLERİNİN YORDAYICISI OLARAK EMPATİ DÜZEYLERİ VE YARATICI KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Doç. Dr. Meral TANER DERMAN

Bursa Uludağ Üniversitesi
mtaner@uludag.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-8619-3429

Şeyma TÜREN

Bursa Uludağ Üniversitesi
seymaturen@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0001-5660-0644

Özet

21. yüzyıl becerileri, bilginin önemli olduğu ancak sürekli olarak değişim gösterdiği günümüzde gelişen teknoloji, küreselleşme ve değişen dünyanın gereksinimlerine uygun olarak ortaya çıkan bir dizi beceriyi içermektedir. Bu beceriler genel olarak; öğrenme ve yenilenme becerileri, yaşam ve kariyer becerileri, bilgi medya ve teknoloji becerileri olarak sınıflandırılmaktadır. Yürütülen bu araştırmada 21. yüzyıl becerilerinin empati düzeyleri ve yaratıcı kişilik özellikleri ile ilişkisi incelenmiştir. Empati, kısaca diğer bireylerin yaşadığı duyguların anlaşılması ve hislerinin farkında olunmasını ifade ederken (Kuzgun, 2006) yaratıcılık; var olan bir olayın ya da durumun başka seçeneklerinin üretilmesi veya değiştirilmesine dayanan bir süreç biçiminde açıklanmaktadır (Özden, 2014). Empati, yaratıcılık sürecinde önemli bir rol oynayarak; başkalarının ihtiyaçlarını, beklentilerini ve duygularını anlayıp, yaratıcı düşüncelerin ve fikirlerin ortaya çıkmasına yardımcı olabilmektedir. Yaratıcılık da empati için önemlidir; başkalarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek, onları memnun edebilecek veya sorunlarını çözebilecek yaratıcı çözümler, empatiyle birleştiğinde daha etkili olabilmektedir. Bu nedenle empati ve yaratıcılık, birbirlerini destekleyen ve bir arada kullanıldığında daha etkili sonuçlar verebilen becerilerdir. 21. yüzyıl becerilerine sahip bireyler, güncel sorunlara somut ve yaratıcı çözümler düşünme eğilimde olmakta, çevre koşullarındaki değişime adapte olarak esnek ve yaratıcı düşünebilmekte; etkili iletişim kurarak işbirliği yapmakta ve grup dinamiklerine önem vermektedirler (Gray ve Keniston, 2016; Wagner, 2008; Voogt ve Roblin, 2012). Eğitimsel açısından bakıldığında, 21. yüzyıl becerilerinin öğrencilere öğretilmesi, onları gelecekteki iş dünyasına ve topluma hazırlamada önemlidir. Bu beceriler, öğrencilerin sadece iş yaşamında değil, aynı zamanda hayatlarının diğer alanlarında da başarılı olmalarına yardımcı olmaktadır. Günümüzde bireylerin 21. yüzyıl becerilerine sahip olması gerekmektedir. Özellikle çocukların kritik döneminde eğitimini üstlenecek okul öncesi öğretmen adaylarının bu becerilere sahip olması, ileride öğretmenlik mesleğini yapmaya başladıklarında öğrencilerine model olmaları ve onlara da bu becerileri kazandırmaya çalışmaları noktasında önemli görülmektedir. Literatür taraması sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerini ve bu becerileri etkileyen faktörleri inceleyen çalışmaların oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir. Gerçekleştirilen bu araştırma ile okul öncesi öğretmen adaylarının çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerinin yordayıcı olarak empati düzeylerinin ve yaratıcı kişilik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak yürütülen araştırmanın örneklemini, basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenmiş; 2022-2023 eğitim öğretim yılında Bursa Uludağ Üniversitesinde okul öncesi eğitimi bölümünde öğrenimine devam etmekte olan 215 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği", "Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği" ve "Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; öğretmen adaylarının empati düzeylerinin bilişsel empati, duygusal tepki ve sosyal beceriler alt boyutlarıyla birlikte çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerindeki değişimin %13,3'ünü, yaratıcı kişilik özelliklerinin ise amaç yönelimlilik, içsel motivasyon, kendine güven ve risk alma alt boyutlarıyla birlikte çok boyutlu 21. yüzyıl becerilerindeki değişimin %20,6'sını açıkladığı belirlenmiştir. Ayrıca söz konusu iki değişken (empati düzeyi ve yaratıcı kişilik özellikleri)

birlikte, değişimin %22,4'ünü açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunca elde edilen bu bulgular tartışılarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: 21.yüzyıl becerileri, yaratıcılık, empati, öğretmen adayları

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

6.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE GAZETE HABERLERİNİN KULLANIMI İLE EMPATİ BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Besime Arzu GÜNGÖR AKINCI
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
besimearzu@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-6641-5351

Şeyma KIZILATEŞ
seymakizilates@gmail.com
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
*Orcid ID: 0000-0001-9361-4244

Özet

Hızla değişen ve gelişen günümüz dünyasında bilgi sahibi olmak, günlük olayları takip etmek için gazetelere ihtiyaç duyarız. Gazeteler bilgi sahibi olma ve güncel olayları takip etme olanağı sunarken aynı zamanda yaşanan olaylara farklı açılardan bakabilme olanağı da sunar. Bu sayede gazete haberlerinde yer alan farklı yaşamlara, olaylara, zorluklara, deneyimlere karşı daha duyarlı ve anlayışlı hale gelebiliriz. Gazete haberleri aracılığıyla başka bir kişinin duygu ve düşüncelerini anlamak ve onların perspektifinden olayları görmek empati kurma becerisini geliştirir. Bu çalışmanın amacı 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde çeşitli gazetelerden alınan haberlerin tasarlanan etkinliklerle empati becerisini geliştirmektir. Bu çalışmada öğrencilerin gazeteler aracılığıyla farklı insanların yaşamlarına ve deneyimlerine dair okudukları gazete haberleri sayesinde, gerçek hayattaki olaylara karşı daha duyarlı ve anlayışlı olmalarını sağlamak, kısacası empati kurabilme becerileri geliştirilmeye çalışılmıştır. Yapılan bu çalışmanın, gazete haberlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde nasıl kullanılabileceği konusunda bir anlayış geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma 2022- 2023 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilmektedir. Araştırmanın evrenini Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi ile seçilen Zonguldak ili Kozlu ilçesindeki bir devlet okulunda okuyan ve 19 öğrenciden oluşan 6. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin 5.Ünitesi olan "Üretim, Dağıtım ve Tüketim" ünitesi ile sınırlıdır. Bu araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte uygulandığı karma yöntem (mixed method) kullanılmıştır. Karma yöntem araştırmacının araştırma problemini anlamak için hem nicel veriler (kapalı uçlu) hem de nitel veriler (açık uçlu) topladığı 2 veri setini birbiriyle bütünleştirdiği ve daha sonra bu iki veri setini bütünleştirmenin avantajlarını kullanarak sonuçlar çıkardığı, sağlık, sosyal ve davranış bilimleri alanında kullanılan bir araştırma yaklaşımı olarak ifade edilmektedir. Araştırmada "Empati düzeyi Belirleme Ölçeği (EDBÖ)" kullanılmıştır. Buna ek olarak öğrencilerin çalışmayla ilgili düşüncelerinin tespit edilebilmesi için görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırma, belirtilen ölçek formlarında yer alan sorular ile sınırlıdır. Araştırmada öğrencilerle yapılan etkinlikler ve görüşmeler kapsamında elde edilen nitel verilerin NVivo 11 yardımıyla içerik analizi yapılırken, empati düzeyi belirleme ölçeği ile elde edilen nicel verilerin ise SPSS 28.0 Estetik programı kullanılarak analizi yapılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Gazete, Empati, Sosyal bilgiler öğretimi

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİN ÇEVRİM İÇİ EĞİTİME DAİR ÖZ-YETERLİK İNANÇLARI

Şahin PEKER

Millî Eğitim Bakanlığı

sahinpkr@gmail.com

Orcid ID: 0009-0006-6238-2712

Prof. Dr.Muhammed Eyyüp SALLABAŞ

Yıldız Teknik Üniversitesi

sallabas@gmail.com

Orcid ID: 0000-0003-4346-4385

Özet

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretenlerin Çevrim İçi Eğitime Dair Öz-Yeterlik İnançları Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğreten eğitimcilerin uzaktan eğitime yönelik öz-yeterliklerini çeşitli değişkenlere göre ölçmektir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, seçkisiz örneklem yöntemiyle oluşturulan 180 yabancı dil olarak Türkçe öğreten eğitmenler oluşturmaktadır. Çalışmada kullanılmak üzere araştırmacı tarafından "Yabancı dil Türkçe öğretenlerin Çevrim İçi Eğitimde Öz-Yeterlik İnançları Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" geliştirilmiş ve veriler bu veri kaynakları ile toplanmıştır. Verilerin analizi için SPSS 26.0 istatistik paket programından yararlanılmıştır. Verilerin analizi için frekans, yüzde, aritmetik ortalama, korelasyon analizi, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), açımlayıcı faktör analizi gibi istatiksel teknikler kullanılmıştır. Gerçekleştirilen istatistiksel değerlendirme sonucunda, Cronbach Alfa katsayısı ,955; KMO değeri 0.937 olan 7 faktörlü 32 maddelik bir ölçek geliştirilmiş ve ölçeğin geçerlik-güvenirlik çalışmaları tamamlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler, yabancı dil olarak Türkçe eğiticilerinin uzaktan eğitim öz-yeterliklerinin yüksek olduğunu gözler önüne sermiştir. Değişkenler incelendiğinde ise öğretmenlerin genel öz-yeterlik ve alt boyutlara ait öz-yeterlik puanları ile "öğretmenlik tecrübesi, sertifika değişkeninde 'uzaktan eğitim yeterliliği' lehine, bilgisayar ve bilişim teknolojilerini kullanma becerisi, yabancı dil bilme" değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunurken; "yaş, cinsiyet, sertifika programına katılım, uzaktan eğitim kursuna katılım, mezuniyet, eğitim seviyesi" değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Anahtar Sözcükler: Öz-Yeterlik, Öğretmen Öz-Yeterliği, Çevrim İçi Eğitim, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

LİSANS PROGRAMLARINDA KALİTE VE AKREDİTASYON SÜRECİNE İLİŞKİN DENEYİMLERİN İNCELENMESİ: YÜKSEKÖĞRETİM KATKILARI

Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK

Marmara Üniversitesi
cemilozturk@yahoo.com
Orcid ID: 0000-0002-2433-350X

Prof. Dr. Zeliha TRAŞ

Necmettin Erbakan Üniversitesi
ztras@erbakan.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-2670-0868

Şafak OĞUZ

Marmara Üniversitesi
safakoguz@live.com
Orcid ID: 0000-0003-0662-0502

Uzm. Çağlar ACAR

EPDAD - Öğretmenlik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği
acarcaglar@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-9479-8011

Arş. Gör. Hikmet Beyza YAKICI

Necmettin Erbakan Üniversitesi
hbeyzayakici@erbakan.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-6940-1185

Özet

Giriş

Akreditasyon; bir akreditasyon kuruluşu tarafından belirli bir alanda önceden belirlenmiş, akademik ve alana özgü standartların bir yükseköğretim programı tarafından karşılanıp karşılanmadığını ölçen değerlendirme ve dış kalite güvence sürecini ifade etmektedir (YÖK, 2005). Yükseköğretimde akreditasyon; akademik, saydamlık ve hesap verme sorumluluğunun bir aracı olarak tanımlanmaktadır (Dickeson, 2006). Yükseköğretimde akreditasyon, mevcut performansı izlemek ve iyileştirme amacıyla standartların sistematik olarak yönetilmesini ve değerlendirilmesini içermektedir (Oh, 2017). Yükseköğretimde akreditasyon eğitimin kalitesini tanımlandığı bir süreçtir. Akreditasyona ait standartların etkili bir şekilde uygulanması, eğitimin sisteminin işleyişine olumlu yönde katkı sağlayacaktır (Tastimur, 2016). Kalitenin iyileşmesinin zorunlu hale gelmesi ile lisans programlarının akreditasyon alması önemli hala gelmektedir (Staub, 2019). Bu çalışmanın amacı akreditasyon sürecini tamamlayan, akreditasyon sürecinde olan ve akreditasyon süreci için başvuru hazırlığında olan programların öğretim elemanlarının lisans programlarında kalite ve akreditasyon sürecine ilişkin deneyimlerin incelenmesidir.

Yöntem

Bu çalışma, bireysel tecrübeleri incelemeye yönelik nitel araştırma türlerinden fenomenolojik (olgubilim) desende yürütülmüştür. Fenomenolojik desen; çeşitli biçimlerde ortaya çıkan, farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır ve bireye tamamıyla yabancı olmayan bu

olguların detaylı bir şekilde araştırılmasında kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Fenomenolojik desende çalışma grubunu oluşturan katılımcıların doğrudan deneyimlere sahip olmasının önemli olduğu ifade edilmektedir (Punch, 2015). Veriler yüz yüze görüşmeler ile toplanmıştır ve içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Sorular yarı yapılandırılmış açık uçlu form aracılığıyla katılımcılara yöneltilmiştir. Bu çalışmanın araştırma grubu farklı üniversitelerde görev yapan 39 öğretim üyesinden oluşmaktadır. Katılımcıların 25'i (%64.1) kadın, 14'ü (%35.9) erkek öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Yaş ortalaması 45.95 olarak hesaplanmıştır ($\bar{x}$=45.95, ss=12.13).

Bulgular

Bu araştırma kapsamında 39 katılımcı ile görüşme yapılmış ve toplam 351 görüş bir araya getirilmiştir. Bir araya getirilen verilerden yola çıkılarak bir dizi tema belirlenmiş ve bu temalar analizin temelini oluşturmuştur. Toplam tema sayısı veri toplama aşamasının sonunda 36'ya çıkmış ve iki adetten daha az görüşün sunulduğu temalar çalışmaya dahil edilmemiştir. Geriye toplamda 25 tema kalmıştır. Yirmi beş tema, aralarındaki ortak özelliklere göre (1) Öğretim ve Öğretim Programı, (2) Öğretim Elemanları, (3) Öğrenciler, (4) Tesisler ve Donanım ve (5) Yönetim olmak üzere beş kategori halinde gruplandırılmıştır. Öğretim ve öğretim programına ilişkin kategorinin programın organizasyonu, verimliliği, tutarlılığı, standartlaşması ve öğrenme çıktılarının niteliği hakkında sık görüşler içerdiği tespit edilmiştir. Öğretim elemanlarına ilişkin kategoride sıklıkla mesleki gelişim, öğretim elemanı niteliği, nitelikli kadrolaşma, liyakat, öz eleştiri ve araştırma imkanları konularına değinilmiştir. Öğrencilere ilişkin kategorinin öğrenci kalitesi, temsili, görüşleri, istekleri, memnuniyeti ve istihdam edilebilirlik hakkında sık görüşler içerdiği tespit edilmiştir. Tesisler ve donanıma ilişkin kategoride olanaklar, alt yapı, teknik donanım ve lokasyon hakkında genel konulara değinildiği tespit edilmiştir. Yönetime ilişkinin kategorinin ise şeffaflık ve hesap verilebilirlik, güvenilirlik, sürdürülebilirlik, tanınırlık ve imaj hakkında sık görüşler içerdiği tespit edilmiştir.

Sonuç

Bu araştırmanın sonucunda öğretim elemanlarının kalite ve akreditasyon süreçleri ile ilgili deneyimlerine ilişkin 25 tema elde edilmiştir. Yirmi beş tema, (1) Öğretim ve Öğretim Programı, (2) Öğretim Elemanları, (3) Öğrenciler, (4) Tesisler ve Donanım ve (5) Yönetim kategorileri dikkate alınarak tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kalite, Akreditasyon, Yükseköğretim, Nitel Araştırma, Fenomenolojik Desen*

Kaynakça

YÖK, 2005. Yükseköğretim kurumlarında akademik değerlendirme ve kalite geliştirme yönetmeliği. Resmi Gazete Sayısı: 25942, Tarihi: 20.09.2005. http://www.mevzuat.gov.tr

Dickeson, R. C. (2006). The need for accreditation reform, the secretary of education's commission on the future of higher education. Harper & Brothers.

Staub, D. (2019). Another accreditation? What's the point?' Effective planning and implementation for specialised accreditation. *Journal Quality in Higher Education*, 25(2), 171-190.

Oh, Y. J. (2017). A study on quality assurance in higher education focused on accreditation. *Journal of Educational Administration and Policy*, 2(1), 47-61.

Tastimur, C., Karaköse, M. & Akın, E. (2016). Improvement of relative accreditation methods based on data mining and artificial intelligence for higher education. 2016 15th International Conference on Information Technology Based Higher Education and Training, 8-10 Kasım, İstanbul.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Punch, K. F. (2005). Sosyal Araştırmalara Giriş: Nitel ve Nicel Yaklaşımlar (Çevirenler: D. Bayrak, B. Aslan ve Z. Akyüz). Ankara: Siyasal Kitabevi.

THE PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF TURKISH VERSION OF THE WAYS OF SAVORING CHECKLIST (WOSC-TR): A STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY

Doç. Dr. Müge AKBAĞ

Marmara Üniversitesi
makbag2014@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-0507-9072

Roshanak KAMALİ

Marmara Üniversitesi
roshanakkamali@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-0081-2397

Abstract

In recent years, with the positive psychology movement, which focuses on the positive aspects of people instead of the unhealthy aspects and aims to strengthen psychological well-being in this way, interest in the concepts pointing to positive psychological characteristics has increased and research on these concepts has gained momentum. The concept of savoring introduced by Bryant and Veroff (2007) is also one of the concepts of positive psychology. Bryant and Veroff (2007) claimed that people use different strategies while savoring positive life events, just as they do in coping with negative life events. From this point of view, they developed the Ways of Savoring Checklist (WOSC) to measure ways or dimensions of savoring. The purpose of this study is to test the validity and reliability of the Ways of Savoring Checklist-Turkish Form (WOSC-TR). The scale, which was originally in English, was first translated into Turkish by 7 field experts who were bilingual, and then back-translation was carried out with 3 experts different from these experts. Within the scope of the linguistic equivalence study, the Turkish form and the original form were administered to a group of 33 young adults at three-week intervals and it was concluded that the Turkish form was linguistically equivalent to the original form. The construct validity of the scale was tested with exploratory (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA), and the analyses were conducted on two different study groups of young adults (N=319EFA, NCFA=200). As a result of the exploratory factor analysis, a two-factor (amplifying and dampening) structure consisting of 17 items different from the structure of the original scale was obtained and it was determined that these factors explained 42.03% of the total variance. CFA results confirmed the two-factor structure consisting of 17 items. Goodness of fit values of the scale were found as χ^2/Sd= 1.252, GFI= .921, AGFI= .895, IFI = .951 , TLI = .939 , CFI= .949 , RMSEA= .036. These values indicate that the model is a good fit. The two-factor structure of the WOSC-TR was also confirmed in adaptation studies conducted in different cultures. In order to examine the criterion-related validity of the scale, the relationships between two dimension of WOSC-TR and PERMA Well-Being Scale and Savoring Beliefs Scale were examined. While amplifying showed positive and significant relationships with well-being and savoring beliefs, negative and significant relationships were found between dampening and these positive psychological characteristics. The Cronbach Alpha internal consistency coefficient calculated to test the reliability of the scale was found to be .80 for amplifying and .82 for dampening. The present findings indicate that WOSC-TR is a valid and reliable measurement tool that can be used to determine the savoring ways among Turkish young adults.

Keywords: Savoring, amplifying, dampening, Ways of Savoring Checklist, positive life events, psychometric properties.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÖRSELENME YAŞANTILARININ ÖZ ANLAYIŞ DÜZEYLERİ İLE İLİŞKİSİ: BİR ÖN ÇALIŞMA

Özgenur KARACA

Yıldız Teknik Üniversitesi
ozgenurkkaraca@gmail.com

Şevval TÜTÜNCÜ

Yıldız Teknik Üniversitesi
sevvaltutuncu14@gmail.com

Ezgi KÖKÇE

Yıldız Teknik Üniversitesi
ezgikokce324@gmail.com

Hakan OLĞUN

Yıldız Teknik Üniversitesi
hakanolgun2334@gmail.com

Elif ÖVEÇ

Yıldız Teknik Üniversitesi
elifovec@gmail.com

Özet

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ve öz anlayış düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı incelenmiştir. Bununla birlikte bu değişkenlerin çeşitli sosyodemografik özelliklere göre farklılaşması ele alınmıştır. Bu doğrultuda 237 (165 kadın, 72 erkek) üniversite öğrencisi çocukluk dönemi örselenme yaşantıları kısa formunu ve öz anlayış ölçeğini doldurmuşlardır. Veriler bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi ve korelasyon analizi aracılığıyla incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinin öz şefkat düzeylerinin(t0.05: 235 =2,165, p.05) cinsiyete göre anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları kısa formunun alt boyutları olan fiziksel istismar(t0.05: 235 =0.943, p>.05), cinsel istismar(t0.05: 235 =1.557, p>.05), duygusal istismar(t0.05: 235 =0.298, p>.05) ve duygusal ihmalin(t0.05: 235 =0.299, p>.05) cinsiyete göre anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı saptanmıştır. Öte yandan çocukluk dönemi örselenme yaşantıları kısa formunun son alt boyutu olan fiziksel ihmal(t0.05: 235 =2.083, p>.05) cinsiyete göre anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır. Fiziksel ihmalin erkeklerde($\bar{x}$=8,87) kadınlara($\bar{x}$=7,99) kıyasla anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyo-ekonomik düzeyler açısından değerlendirildiğinde bireylerin öz anlayış düzeylerinin (F2-234= 0.365,p >.05) anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı ortaya konulmuştur. Ancak çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının(F2-234= 11,008,p <.01) algılanan sosyoekonomik düzeylere göre anlamlı bir biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir. Grubun heterojen dağılım göstermesi nedeniyle Dunnett C çoklu karşılaştırma kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda düşük sosyo-ekonomik düzeye($\bar{x}$=62,40) sahip olan üniversite öğrencilerinin, orta($\bar{x}$=43,50) ve yüksek($\bar{x}$=35,66) sosyoekonomik düzeye sahip olanlara göre çocukluk dönemi örselenme yaşantıları puan ortalamalarının anlamlı bir biçimde yüksek olduğu görülmektedir. Aynı zamanda orta($\bar{x}$=43,50) sosyoekonomik düzeye sahip olanların yüksek($\bar{x}$=35,66) sosyoekonomik düzeye sahip olanlara göre çocukluk dönemi örselenme yaşantıları puan ortalamalarının anlamlı bir biçimde yüksek olduğu bulunmuştur. Yapılan korelasyon analizi sonucunda; çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ile öz anlayış arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur (r=-.214, p<.01). Elde edilen bulgulara göre öz anlayış ile çocukluk dönemi örselenme yaşantıları alt boyutlarından

fiziksel istismar ve cinsel istismar puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak öz anlayışın duygusal istismar ($r=-.268$, $p<.01$), fiziksel ihmal($r=-.153$, $p<.05$) ve duygusal ihmal($r=-.287$, $p<.01$) ile negatif yönlü anlamlı ilişkileri olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Sözcükler: öz anlayış, çocukluk çağı, örselenme

RUHSAL BOZUKLUKLAR VE İNTİHAR

Arş. Gör. Rukiye TURGUT

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
rukiyetrgt@gmail.com
Orcid ID: 331883

Hatice Kübra GÖKÇİMEN

Adalet Bakanlığı
hkbraa@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın temel amacı ruhsal bozukluklarda intihar olgusunu ele alarak hangi ruhsal bozukluk tanı grubunda intihar riskinin bulunduğu ve bu riskin yaygınlığının ne kadar olduğunu ele almaktır. Bu kapsamda Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabında (DSM) yer alan ruhsal bozukluklar incelenmiştir. DSM -5'te ruhsal bozukluklardan Majör Depresyon, İki Uçlu (Bipolar) Bozukluk ve Sınırda (Borderline) Kişilik Bozukluğu tanı kriterlerinde intihar düşünceleri ya da intihar girişimleri semptomlar arasında yer almaktadır (APA, 2013). Çocukluk çağı travmaları da intihar girişimi açısından bir risk faktörü olarak görülmektedir (Yağcı, Avcı, Taşdelen & Kıvrak, 2018). Bu çalışma, ruhsal bozukluklarda intihar konusunu yapılan çalışmaları inceleyerek "intihar" önleme stratejisi geliştirmek için önem arz etmektedir. Bu hedef doğrultusunda DSM -5, google scholar, EKUAL ve Educational Resources, Information Center arama motorlarında bulunan makaleler ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanındaki ruhsal bozukluklar ve intihar tezler değerlendirilmiştir. Bu kapsamda intihar için risk gruplarının neler olduğu, hangi ruhsal bozukluk intihar için bir risk faktörü oluşturduğu, intiharın etiyolojisinde yer alan durumların neler olduğu tartışılacaktır. Erken yaş, depresyon yaşamda büyük değişiklik, kanser, böbrek yetmezliği, alkol ya da madde bağımlılığı gibi durumlar intihar için risk faktörü olarak görülmektedir. Daha önceden intihar girişiminde bulunmuş olma genel popülasyondan 20 katt daha fazla olduğunu gösterilmiştir (Gülşen, Aksoy & Ersan, 2014). Psikiyatrik bir bozukluğu olanlarda intihar riskinin psikiyatrik bozukluğu olmayanlara göre 3-12 kat daha fazla olduğu belirtilmiştir. Şizofreni hastalarında intihar ederek ölenlerin oranı %5.6 olarak tespit edilmiştir (Turla, A., Aydin, Gündüz & Boz, 2007).

Anahtar Sözcükler: Ruhsal bozukluklar, intihar, intihar riski

PSİKOLOJİK DANIŞMANLARIN PERSPEKTİFİNDEN ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN YAŞADIĞI PROBLEMLER: NİTEL BİR ÇALIŞMA

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman AKÇIL

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
slymnakcil@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-4461-5093

Doç. Dr. Okan BİLGİN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
bilgin.okan@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-6233-4290

Özet

Giriş : Özel yetenekli çocuklar, akranlarından önemli ölçüde farklılaşan ve belirli alanlarda üstün zekâ düzeyi, yaratıcılık ve görevlere kararlı bir şekilde yönelme gibi özelliklere sahip bireyler olarak görülmektedir. Akranlarından farklı olarak özel yetenekli çocukların kendilerine has sosyal, duygusal ve akademik alanlarda yaşadıkları problemler, toplumun ve eğitim sisteminin dikkatini çekmekte bu problemlerin çözülmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmanın amacı da, özel yetenekli çocukların karşılaştıkları problemlerin ve psikolojik danışmanların bu konudaki deneyimlerinin, önerilerinin ve stratejilerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda yapılan bu çalışma, özel yetenekli çocuklarla çalışan psikolojik danışmanların görüşlerini değerlendirmektedir Yöntem Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, özel yetenekli çocuklarla çalışan 15 psikolojik danışmanla gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, özel yetenekli çocukların yaşadığı problemler, psikolojik danışmanların bu konudaki deneyimleri ve stratejileri hakkında bilgi edinmeyi amaçlamıştır. Görüşme verileri, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Bulgular Bulgular, özel yetenekli çocukların çeşitli sosyal, duygusal ve akademik problemlerle karşılaştığını göstermektedir. Sosyal problemler arasında arkadaş edinme zorlukları, akranlarıyla uyum sağlama ve sosyal beceri eksikliği bulunmaktadır. Duygusal problemler ise özgüven eksikliği, yüksek beklentiler, başarısızlık korkusu ve kaygı gibi faktörleri içermektedir. Akademik problemler ise sıkılmışlık, motivasyon eksikliği ve öğrenme gereksinimlerinin karşılanmaması olarak belirtilmiştir. Psikolojik danışmanlar, özel yetenekli çocukların yaşadığı problemleri ele alırken, bireysel ve grup danışmanlığı, sosyal beceri eğitimi ve akademik rehberlik gibi stratejiler kullanmaktadırlar. Ayrıca, ailelerle işbirliği yapmanın, özel yetenekli çocukların sosyal ve duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Psikolojik Danışmanlar, eğitimcilerle işbirliği yaparak, öğrencilerin öğrenme gereksinimlerini daha iyi anlamalarına ve uygun eğitim stratejileri geliştirmelerine yardımcı olmaktadırlar. Sonuç Bu çalışma, özel yetenekli çocukların yaşadığı sosyal, duygusal ve akademik problemleri, psikolojik danışmanların görüşleri temelinde ele almaktadır. Çalışma, özel yetenekli çocuklara daha iyi destek sağlamak için psikolojik danışmanların rolünün önemini vurgulamıştır. Önerilen stratejiler arasında bireysel ve grup danışmanlığı, sosyal beceri eğitimi, akademik rehberlik, ailelerle işbirliği ve eğitimcilerle işbirliği yer almaktadır. İleride yapılacak çalışmalar, özel yetenekli çocukların yaşadığı problemlere yönelik daha etkili müdahale yöntemlerinin geliştirilmesine odaklanabilir. Ayrıca, özel yetenekli çocukların sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını daha iyi anlamak için farklı disiplinler arası yaklaşımların kullanılması gerekliliği önemlidir. Bu sayede, bu öğrencilere yönelik daha kapsamlı ve etkili destek hizmetleri sunulabilir.

Anahtar Sözcükler: Özel Yetenekli Çocuklar, Psikolojik Danışman, Nitel

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK BELİRTİLERİNİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Okan BİLGİN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
bilgin.okan@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-6233-4290

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman AKÇIL

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
slymnakcil@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-4461-5093

Özet

Ruh sağlığı, bireyin içsel dünyası ile dış dünya arasındaki uyumlu bir ilişki kurarak psikolojik bütünlüğünü koruması olarak tanımlanmaktadır (Taş, 2018). Bu uyumlu ilişki, bireyin kendisiyle ve çevresiyle barışık olması anlamına gelir. Ancak, bazı durumlarda olumsuz çevresel koşullar ve uyum sorunları, bireyleri stres ve kaygıya sevk ederek psikolojik belirtilere yol açabilir. Bu psikolojik belirtiler, genellikle bireyin ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyen ve ruhsal hastalıkların teşhisine yol açan belirtilerdir (Kerimova, 2000). Örneğin, uyku bozuklukları, kaygı, depresyon, fobiler, panik atak, obsesyonlar ve psikosomatik şikayetler bu belirtiler arasında yer almaktadır. Üniversite eğitimi süreci, öğrenciler için stres ve kaygı yaratan bir ortam niteliği taşımaktadır (Doğan, 2006). Özellikle üniversitenin ilk yıllarında, ailesinden ayrılan ve bağımsız işlevde bulunmaya başlayan öğrenciler yeni şehre ve hayat şartlarına uyum göstermekte zorlanabilmektedirler. Üniversite eğitimine başlamanın öğrenciler tarafından kaygı ve stres verici olarak algılandığı zamanlar da olabilmektedir. Bu durum, öğrencilerin psikolojik belirtilerini artırarak ruhsal problemler yaşamalarına neden olabileceği gibi, hayat standartlarını düşürerek ileride telafisi zor sıkıntılar yaşamalarına da yol açabilir. Bu nedenle, üniversitede öğrenim gören öğrencilerin psikolojik belirtilerinin erkenden tespit edilerek gerekli müdahale veya yönlendirmeler ile sorunların büyümeden önlenmesi noktasında çalışmaların yapılması gereklidir. Bu çalışmanın amacı bir üniversitede öğrenim gören öğrencilerin psikolojik belirtilerinin saptanmasıdır. Bu araştırmada üniversitede öğrenim gören öğrencilerin psikolojik belirtileri betimsel olarak belirlenmeye çalışılmıştır. Bir üniversitenin çeşitli fakülte ve meslek yüksekokullarında öğrenim gören toplam 16.717 öğrencinin katıldığı çalışmada, öğrencilerin psikolojik belirtilerini ölçebilmek adına "DAS-21" ölçeğinden faydalanılmıştır. "DAS-21" olarak isimlendirilen ve 21 maddeden oluşan Depresyon-Anksiyete-Stres Ölçeği Kısa Formunun Türkçeye uyarlaması Yılmaz ve arkadaşları (2017) tarafından yapılmıştır.Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre öğrencilerin DAS genel puan ortalaması 1.71, depresyon alt boyutu puan ortalaması 1.75, anksiyete alt boyutu puan ortalaması 1.59 ve stres puanı alt boyutu ise 1.79 olarak bulunmuştur. Ölçek 4'lü Likert tipi olduğu için ölçekten alınacak minumum puan ortalaması 1, maksimum ise 4'tür. Buna göre ölçek genel puanı ve alt boyutlar değerlendirildiğinde en yüksek puan ortalamasının 1.79 ile "stres" alt boyutu olduğu, en düşük puan ortalamasının ise 1.59 ile "anksiyete" alt boyutu olduğu görülmektedir. Fakülte ortalamalarına bakıldığında ise DAS genel puan ortalaması ve alt boyutları açısından en yüksek puan ortalamasına sahip fakültenin Fen-Edebiyat Fakültesi olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik Belirtiler, Depresyon, Anksiyete, Stres

MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARI KAPSAMINDA HAZIRLADIKLARI ETKİNLİKLERİN İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Furkan ÖZDEMİR

Siirt Üniversitesi
furkanozdemir24@gmail.com

Özet

Okul dışı öğrenme ortamları, eğitim/öğretim programları kapsamında yer alan konu ve kazanımlar doğrultusunda öğrencilerin kendi bölgelerinin üretim, kültür, sanat ve coğrafi kapasitesini keşfetmesine; bitki ve hayvan türlerini, yöresel özelliklerini, oyun ve folklorunu tanımasına; derslerle bütünleşik veya ders dışı etkinlik olarak yaparak ve yaşayarak öğrenmelerine imkân sağlamak amacıyla eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği yerler olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2019, s.4) Bu öğrenme ortamlarında öğrenciler gerçek yaşam durumları içeren etkinliklere aktif olarak katılırlar. Son yıllarda ülkemizde de popüler hale gelen okul dışı öğrenme ortamları MEB'in (2019) Okul Dışı Öğrenme Ortamları kılavuzu ile resmi bir süreç haline gelmiştir. Okul dışı öğrenme ortamlarında etkinliklerin öğretim programlarıyla ilişkili olacak şekilde planlanması hedeflenmiştir. Böylece öğrenenler okul gibi formal eğitim ortamlarında öğrenilen kavramların gerçek yaşamla ilişkisini fark edebilirler. Genel olarak bakıldığında araştırmalar okul dışı öğrenme ortamlarının öğrencilerin akademik başarısı üzerine olumlu etkisi olduğunu ve akademik bilgiyi günlük hayatla ilişkilendirme düzeyini artırdığını göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında özellikle matematik öğretiminde okul dışı etkinliklerinin kullanılması önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı ilköğretim matematik öğretmeni adaylarının geliştirdiği okul dışı öğrenme ortamları etkinliklerinin incelenmesidir. Çalışmanın amacına uygun olarak çalışmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmış olup etkinlikler kod ve kategoriler oluşturularak incelenmiştir. Çalışma grubunu Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinin ilköğretim matematik öğretmenliği programında öğrenimine devam eden 34 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma gurubunda yer alan öğretmen adayları Matematik öğretiminde okul dışı öğrenme ortamları dersini alarak başarıyla tamamlamış olan adaylardan oluşmaktadır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde 21 farklı konuda 56 etkinliğin hazırlandığı görülmüştür. 56 etkinlikten 50 etkinlik öğrencilerin gruplara ayrılarak gerçekleştirilen etkinliklerdir. Hazırlanan etkinliklerin kazanım- mekân ilişkileri incelendiğinde 17 etkinlik müze, 15 etkinlik bilim merkezi, 12 etkinlik sanayi merkezleri, 9 etkinlik Millî parklar ve 5 etkinlik ise botanik bahçesi ortamlarında hazırlanmıştır. Tüm etkinliklerin etkinlik öncesi, etkinlik uygulaması ve etkinlik sonrası aşamaları ayrıntılı olarak hazırlanmıştır. Son olarak etkinliklerin değerlendirme aşamalarına bakıldığında 56 etkinlikten 50 tanesi değerlendirme aracı olarak anket kullanmışken, 6 tanesinde ders uygulama aktivitesi planlanmıştır. Çalışmada her bir kategoriye ait örnek etkinlikler detaylı olarak incelenmiş ve alıntılar ile yorumlanmıştır. Ayrıca araştırmadan elde edilen sonuçlar, ilgili literatürdeki mevcut araştırmalarla karşılaştırılmış ve konu ile ilgilenen araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Anahtar kelimeler: Öğretmen adayı, matematik eğitimi, okul dışı öğrenme

DUYGUSAL ZEKÂ , DUYGUSAL İYİ OLUŞ VE ROMANTİK İLİŞKİ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ahmethan ÇEVİK

Yıldız Teknik Üniversitesi
ahmethan.cevik@std.yildiz.edu.tr

İlayda EDEMEN

Yıldız Teknik Üniversitesi
ilayda.edemen@std.yildiz.edu.tr

İsmail ARAS

Yıldız Teknik Üniversitesi
ismail.aras@std.yildiz.edu.tr

Kübra Sümeyye ŞAHİN

Yıldız Teknik Üniversitesi
sumeyye.sahin2@std.yildiz.edu.tr

Muhsin AYDIN

Yıldız Teknik Üniversitesi
muhsin.aydin@std.yildiz.edu.tr

Oğuz YÜCETEPE

Yıldız Teknik Üniversitesi
oguz.yucetepe@std.yildiz.edu.tr

Volkan GÖKSU

Yıldız Teknik Üniversitesi
volkan.goksu@std.yildiz.edu.tr

Özet

Giriş ve Problem Durumu: Romantik ilişki kapsamında için günümüze kadar yapılan araştırmalar incelendiğinde söz konusu değişkenin farklı değişkenler ile ilişkisinin incelendiği görülmektedir. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen bulguların gelecek araştırmalar için önemli olduğu görülmektedir. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ ve duygusal iyi oluşları ile romantik ilişki doyumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma kapsamında seçilen değişkenlerin daha önceden çok fazla çalışılmaması araştırmanın özgünlüğünün önemli bir göstergesidir. Yöntem: Araştırma kapsamında 332 üniversite öğrencisine (253 kadın, 78 erkek ve 1 belirtmek istemiyorum) ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların 216'sı lisans, 60'ı ön lisans, 50'si yüksek lisans ve 6'sı doktora öğrencisidir. Son olarak katılımcıların medeni durumları incelendiğinde 265'i flört, 36'sı evli ve 31'i de söz/nişanlıdır. Verilerin toplanması aşamasında öğrencilere Kişisel Bilgi Formu, Duygusal Zekâ Ölçeği Kısa Formu, Duygusal İyi Oluş Ölçeği ve İlişki Doyumu Ölçeğinin doldurtulmuştur.Verilerin toplanması işlemi Google Forms üzerinden gerçekleştirilmiştir. Form 3 Nisan 2023 ile 2 Mayıs 2023 tarihleri arasında katılımcıların erişimine açık tutulmuştur. Bulgular:Katılımcıların yaş ortalaması 23,68'dir. Araştırma kapsamında katılımcıların mevcut zamanda ilişkilerinin olması tercih edilmiştir. Katılımcıların mevcut durumdaki devam eden romantik ilişkilerinin süresi ortalama 26,475 ay olarak saptanmıştır. Kişisel Bilgi Formundan elde edilen bir diğer veri de katılımcıların hayatlarında yaşadıkları toplam romantik ilişki sayısıdır. Katılımcıların yaşadıkları ortalama romantik ilişki sayısı 5,23'tür. Ölçeklerden elde edilen veriler

ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) ve Korelasyon Analizi yapılarak incelenmiştir. Verilerin analizinden önce ölçeklerde bulunan ters maddeler tespit edilerek gerekli düzenlemeler SPSS programı kullanılarak düzeltilmiştir. Veriler sonucunda elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinde duygusal zekâ ile romantik ilişki doyumu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. (r=,328, p<.05). Bu duruma benzer olarak duygusal iyi oluş ile romantik ilişki doyumu arasında da pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. (r=,435, p<.05). Ayrıca ölçeklerin alt boyutları ile romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkiler de incelenmiştir. Duygusal Zekâ Ölçeği-Kısa Formunun 4 alt boyutu yer almaktadır. Bu alt boyutlar: iyi oluş, öz kontrol, duygusallık ve sosyalliktir. • İyi oluş boyutu ile romantik ilişki doyumu arasındaki korelasyon katsayısı 0.354'tür (p<.001). Böylece iyi oluş boyutu ile romantik ilişki doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. • Öz kontrol boyutu ile romantik ilişki doyumu arasındaki korelasyon katsayısı 0.223'tür (p<.001). Böylece öz kontrol boyutu ile romantik ilişki doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. • Duygusallık boyutu ile romantik ilişki doyumu arasındaki korelasyon katsayısı 0.221'tür (p<.001). Böylece duygusallık boyutu ile romantik ilişki doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. • Sosyallik boyutu ile romantik ilişki doyumu arasındaki korelasyon katsayısı 0.216'dır (p<.001). Böylece sosyallik boyutu ile romantik ilişki doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Duygusal İyi Oluş Ölçeğinin 2 alt boyutu bulunmaktadır. Bu boyutlar: olumlu duygusal iyi oluş ve olumsuz duygusal iyi oluştur. • Olumlu duygusal iyi oluş boyutu ile romantik ilişki doyumu arasındaki korelasyon katsayısı 0.412'tür (p<.001). Böylece olumlu duygusal iyi oluş boyutu ile romantik ilişki doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. • Olumsuz duygusal iyi oluş boyutu ile romantik ilişki doyumu arasındaki korelasyon katsayısı 0.351'tür (p,05) düzeyinin istatistiksel bir fark göstermediği, diğer taraftan ise duygusal iyi oluş (F2,332= 6,877. P.05), duygusal zekâ (F3,331= .661. P>.05) ve duygusal iyi oluş (F3,331= 1,526. P>.05) düzeyleri arasında istatistiksel bir fark olmadığı ortaya koyulmuştur. Bu sonuçlar göz önüne alındığında eğitim düzeyleri "Ön lisans" "Lisans" "Lisansüstü" ve "Doktora" düzeyinde olan bireylerin duygusal zekâ , duygusal iyi oluş ve romantik ilişki doyum düzeyleri birbirine benzerdir. • Üniversite öğrencilerinin şimdiye dek yaşadıkları romantik ilişki sayısı açısından romantik ilişki doyumu (F2,332= 1,994. P>.05), duygusal zekâ (F2,332= ,198. P>.05) ve duygusal iyi oluş (F2,332= 2,004. P>.05) düzeyleri arasında istatistiksel bir fark göstermediği ortaya koyulmuştur. Bu sonuçlar göz önüne alındığında yaşanılan romantik ilişki sayısı "0-1" "2-3" ve "4 ve üstü" aralığında olan bireylerin romantik ilişki doyum düzeyleri, duygusal zekâ düzeyleri ve duygusal iyi oluş düzeyleri birbirine benzerdir. • Yaşanılan ilişkinin süresi açısından değerlendirildiğinde ise duygusal iyi oluş (F2,332= 3,192. P<.05), romantik ilişki doyumu (F2,332= 8,325. P<.05) ve duygusal zekâ (F2,332= 4,323. P.05), düzeyinin istatistiksel bir fark göstermediği ortaya koyulmuştur. Ancak cinsiyete göre duygusal zekâ (F2,332= 9,023. P<.05) ve duygusal iyi oluş (F2,332= 4,481. P<.05) düzeyleri göz önünde bulundurulduğunda istatistiksel olarak farklılaştığı ortaya koyulmuştur. Bu sonuçlar göz önüne alındığında Cinsiyet "Kadın" "Erkek" "Belirtmek istemiyorum" değişkenine göre duygusal zekâ düzeyleri ve duygusal iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık söz konusudur. Sonuç:Araştırma sonucunda ölçekler arasındaki ilişkiler pozitif yönde ve anlamlı olarak bulunmuştur. Araştırma soruları da verilerin analizi sayesinde doğrulanmıştır. Anahtar Sözcükler: zekâ, ilişki, iyi oluş

Anahtar Sözcükler: zekâ, ilişki, iyi oluş

BİLİŞSEL TERAPİ ÇERÇEVESİNDEN İYİLEŞME ODAKLI BİLİŞSEL TERAPİ

Uzm. Akın KONGUR

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü
akin.kongur@ogr.iuc.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-1673-9822

Uzm. Nevin AKGÜN

Millî Savunma Üniversitesi-Deniz Harp Okulu Yerleşkesi
nakgun@dho.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-1841-3642

Özet

Ruh sağlığı alanındaki çeşitli paradigmalar içerisinden iyileşme odaklı yaklaşımlar son zamanlarda yol gösterici bir şekilde giderek kendilerine daha fazla yer bulmaktadır.1Bu yaklaşımlardan bilişsel modeli temele alan iyileşme odaklı bilişsel terapi, ciddi ruhsal problemlere sahip bireylerin dayanıklılığı artırmak ve güçlendirmekle beraber iyileşmeyi desteklemeyi amaç edinmektedir.2,3 Çünkü ciddi ruhsal bozukluk yaşayan kişilerde yaşamlarında belli güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Örneğin motivasyon eksikliği, sosyal ilişki kurmada güçlük, halüsinasyonlar, kendine zarar verme davranışları gibi. İyileşmenin kişisel yönüne vurgu yapan iyileşme odaklı bilişsel terapide; bağ kurma, güven, umut, amaç ve güç gibi temel insani ihtiyaçlar ekseninde, kişilerin diğer kişilerle ve hayatlarını anlamlı kılan değerlerle bağ kurması vurgulanır.4 Bu bağlamdaki iyileşme; ruhsal sorunlarla ilgili semptomların iyileşmesi, kişinin iş/eğitim/ aile hayatına dönmesi ve bağımsız bir yaşamı tanımlayan klinik iyileşmeden birçok açıdan farklılaşmaktadır.1,5 Bu terapi odağında; hayata dair umut ve anlam kazanma, kimliği yeniden şekillendirme ve iyileşmek için sorumluluk alma gibi yaşam becerilerini ön plana çıkaran kişisel bir iyileşmeden bahsedilmektedir. Bu tür bir iyileşme için, semptomların hafiflemesi ya da remisyon olarak adlandırılan semptom durgunlaşması/azalması yeterli olarak değerlendirilmekle birlikte merkezde her zaman kişinin yaşam misyonları yer almaktadır.6Yani kişi için yaşamdaki anlamlı rol ve yaşantılar iyileşme odaklı bilişsel uygulamalarda daha geniş yer alırken; klinik tedavi sürece daha dar kapsamda dahil olmaktadır. Böylece kişilleştirilmiş amaçlar, anlamlı ilişkiler ve ilgi alanlarının öne çıkarılarak iyileşmeye odaklanmak bu terapiyi klasik tedavilere kıyasla daha çekici bir hale getirmekte ve başarısını da artırmaktadır. En temelde içsel güçlere odaklanarak bilişsel terapi alanında çalışan uzmanlar için pratik bir süreç sunan iyileşme odaklı bilişsel terapi dört aşamadan oluşmaktadır: adaptif/uyarlanabilir moda erişim ve harekete geçirme, geliştirme, güçlendirme.3,7 İyileşme odaklı terapi psikoterapiye görece dirençli ruhsal bozukluklarda diğer terapi ekollerine göre daha başarılı olmuştur. Örneğin şizofreni ve şizoafektif bozukluğu olan ve ayaktan tedavisi sürdürülen hastalarda yapılan kontrollü çalışmalarda iyileşme odaklı terapi grubuna dahil olan hastaların genel işlevselliklerinde anlamlı bir artma pozitif semptomlarında ise anlamlı bir azalma görülmüştür ,10 İyileşme odaklı terapi şizofreni gibi terapiye cevap verme noktasında zayıf olan ruhsal bozukluklarda hastanın işlevselliğini tekrar kazanmasında umut verici sonuçlar vermektedir. Şizofreni başta olmak üzere kronik hastalarla çalışırken umudun yeniden oluşturulması, sosyal desteğin sağlanması, sosyal hayata dahil olma, kendini yeniden tanımlamak, semptomları yönetmek ve kendi hayatında kontrolü ele almak gibi temel alanlarla çalışmaktadır ,11 Alanda yapılan ampirik çalışmalarda ortaya konulan başarılı sonuçlar, ciddi ruh sağlığı sorunları üzerinde olumlu etkisinin bulunması ve geçerliliği kanıtlanmış bilişsel terapi temellerine dayanması gibi sebeplerle iyileşme odaklı bilişsel terapinin ele alınması ve incelenmesi önem arz etmektedir.7,8 Bu değerlendirmeler ışığında, ilgili çalışmada iyileşme odaklı bilişsel terapinin dinamik, süreç ve uygulamasının sunulması, diğer terapilerle karşılaştırılması ile bu konuyla ilgili yapılmış çalışmaların bir derlemesinin yapılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: İyileşme, psikoz, terapi, bilişsel terapi, iyileşme odaklı bilişsel terapi.

LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK YAZMA ÖZ-YETERLİLİKLERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİ

Zeynep TUNAY GÜL

Yıldız Teknik Üniversitesi
zeyneptunaygul@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-9786-5307

Doç. Dr. Bülent ALCI

Yıldız Teknik Üniversitesi
alci@ytu.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-4720-3855

Prof. Dr.Mehmet GÜROL

Yıldız Teknik Üniversitesi
mgurol@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-7649-9619

Özet

Akademik yazma becerisi, bireylerin sınavlar, ödevler ve bilimsel araştırma becerileri gibi çeşitli eğitim düzeylerindeki performansını etkilemektedir. Üniversite eğitiminde akademik yazının amacını göz önünde bulunduran Berger (2008), genellikle üniversitelerde yapılan akademik yazının içerik ve biçim açısından anlatılması gerekenleri mutlak kurallar ve yollar dikkate alınarak sunmayı amaçladığını belirtmektedir. Akademik ve mesleki başarı için kilit bir parametre olan akademik yazma becerisi, yalnızca kurallara ve kodlara uymayı değil, aynı zamanda görevin karmaşık taleplerini karşılamak için bilişsel becerileri de kapsamaktadır. Öğrencilerin gerek lisansüstü dönemde yürüttükleri ödevlerde gerekse bilimsel çalışmalarında sıklıkla başvurmaları gereken akademik yazma becerilerine sahip olmaları beklendiğinden, bu kritik ancak zorlu beceri yakın zamana kadar araştırma odağında olmamıştır. Bu çalışma, lisansüstü öğrencilerinin akademik yazma konusundaki öz-yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin derinlemesine incelenmesine odaklanmaktadır. Bu doğrultuda, İstanbul'da bulunan bir devlet üniversitesinde öğrenimlerine devam eden 8 lisansüstü öğrenciyle görüşülmüş ve elde edilen verilerin analizi yapılmıştır. Çalışma, akademik yazma konusunda karşılaşılan sorunları tespit ederek, öğrencilerin akademik yazımda kendilerini ne kadar güçlü ya da zayıf algıladıklarını ve bu çalışmadan elde edilen görüşler neticesinde yetersiz görülen alanları güçlendirmek için neler yapılabileceğini gösteren anlamlı bir tablo sunmaya çalışmıştır.

Anahtar Sözcükler: Akademik yazma, öz-yeterlilik, lisansüstü eğitim

DOOMSCROLLİNG İLE UMUTSUZLUK, ÇARESİZLİK, TALİHSİZLİK ARSINDAKİ İLİŞKİDE PSKOLOJİK SAĞLAMLIĞIN ARACI ROLÜ

Uzm. Emre YILDIRIM

Millî Eğitim Bakanlığı
emreyldrm16gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-9074-3534

Prof. Dr.Mehmet Engin DENİZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7930-3121

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI

Yıldız Teknik Üniversitesi
sasatici@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-2871-8589

Özet

Doomscrolling Covid-19 pandesimisiyle beraber sosyal medyadaki felaket haberlerini aşırı bir şekilde takip etme davranışına verilen isim olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu davranış sadece pandemiye ait olmamakla beraber, küresel ve yerel felaketlere, doğal afetlere, siyasi krizlere ait haberlere yönelik de gösterilebilmektedir. Bu tür haberlerin sosyal medyada hızla yayılmasıyla doomscrolling de çok sık karşılaşılan bir durum haline gelmiştir. Çok yakın zamanda ülkemizde yaşanan Kahramanmaraş ve çevre illeri etkileyen deprem sonrası sosyal medya ve tüm haber araçları bu afete ait haberlerle doldu. Bu durum tüm ülkede bu haberlerin uzun süre gündeminde oldu ve daha fazla haber alma isteğimizi de artırdı. Bu çalışmanın amacı deprem sonrası bireylerin doomscrolling düzeylerinin umutsuzluk, çaresizlik, talihsizlik düzeyleri ile ilişkisinde psikolojik sağlamlığın aracılık rolünü incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 385 (238 kadın, 147 erkek) yetişkin birey oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması M= 36.95 ve yaş aralıkları 18 ile 74 asarındadır. Araştırmada kullanılan ölçme araçları, Doomscrolling Ölçeği Kısa Formu, Umutsuzluk, Çaresizlik, Talihsizlik Ölçeği (UÇT) ve Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeğidir. Verilerin analizinde t-testi, Pearson korelasyon analizi ve Yapısal Eşitlik Modellemesi kullanılmıştır. Analizler SPSS ve AMOS programları kullanarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre doomscrolling ile umutsuzluk, çaresizlik ve talihsizlik pozitif anlamlı ilişkidedir. Doomscrolling ile psikolojik sağlamlık arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmaktadır. Umutsuzluk,çaresizlik, talihsizlik ile psikolojik sağlamlık arasında negatif anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. T-testi sonuçlarına göre değişkenlerin cinsiyete göre bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Yapısal Eşitlik Modellemesi sonucunda bireylerin doomscrolling davranışının umutsuzluk, çaresizlik, talihsizlik ile ilişkisinde psikolojik sağlamlığın kısmi aracılık rolü olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak bireyler deprem sonrası umutsuzluğa, çaresizliğe ve talihsiz hissetmeye doomscrolling davranışı sergilerlerse daha çok düşmekte ancak psikolojik sağlamlığı yüksek olan kişiler bundan daha az etkilenmektedirler. Deprem gibi şimdiye ve geleceğe yönelik umutsuzluk, çaresizlik ve talihsizlik gibi olumsuz duyguları açığa çıkaran afetlerin sonrasında bu duyguları daha da artıran doomscrolling davranışı oldukça riskli görünmektedir. bireylerin psikolojik sağlamlıkları, toparlanma güçleri ne kadar yüksek olursa bu afetin etkisinin yanı sıra afetle ilgili haberlerin de getirmiş olduğu olumsuz etkilerden kendilerini daha iyi koruyabilirler.

Anahtar Sözcükler: doomscrolling, umutsuzluk, çaresizlik, talihsizlik, yılmazlık

65 YAŞ ÜSTÜ SAĞLIKLI BİREYLERDE MANDALA /MEDİTASYON UYGULAMALRININ EL BECERİLERİ VE GERİATRİK DEPRESYON ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Banu YILMAZ

North Wales Managment School Wrexham Glyndwr University
banuyilmaz77@gmail.com

Özet

Mandala kendi içinde monotomisi olan, kişiyi gözü açık medite edebilen, sağ/sol beyni dengelemede, çizgiler (analitik taraf) ve renklerle (duygusal taraf) kişinin duygularını ve yaşanmışlıklarını yalın dışa vurabilme haline yardımcı bir yöntemdir. Yüzyıllar öncesine dayanan, uzak doğu kökenli kadim bir bilgidir. İçinde sanat, felsefe, matematik ve meditasyonun buluştuğu bir çember. Bu araştırmanın amacı 65 yaş üstü sağlıklı bireylerde Mandala / Meditasyon uygulamalarının El Becerilerindeki hızlarını arttırmada ve Geriatrik Depresyon düzeylerindeki iyi oluş hallerinde etkili olup olmadığı incelemektir. Araştırmada ön test-son test kullanılmıştır. Araştırma İstanbul ilindeki bir Gönüllü Merkezi'nde tez çalışması olarak Fizyoterapi öğrencileri ile birlite gerçekleştirilmiştir. Araştırma çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden tek 1 deney grubu ile yürütülmüştür. Araştırma 65-75 yaş arası 21 gönüllü katılımcı ile düzenli olarak 8 hafta boyunca haftada bir gün araştırmacı eşliğinde mandala ve meditasyonu uygulamaları ile gerçekleşti. . El beceri değerlendirmesi Minnesota El Beceri Testi ile; depresyon durumunu ise Geriatrik Depresyon Skalası (Yesavage ve ark, 1983) ile değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları incelendiğinde; Mandala öncesi GDS Skoru Mean±Std. Deviation değeri 6,95±4,60 mandala sonrası ise Mean±Std. Deviation değeri 5,19±4,43; p değeri ise 0,027dir.Bundan dolayı Mandala sanatının 65 yaş üstü bireylerde depresyon üzerine etkisi vardır hipotezini desteklemektedir. Mandala öncesi Minnesota Düz Yerleştirme süresi(sn.) Mean±Std. Deviation değeri 68,30±7,84 Mandala Sonrası Minnesota Düz Yerleştirme Süresi (sn.) Mean±Std. Deviation değeri ise 55,90±6,5; p değeri 0.000dır. Bundan dolayı Mandala sanatı 65 yaş üstü bireylerde el becerilerinin gelişmesine katkı sağlar hipotezimizi desteklemektedir. Mandala Öncesi Minnesota Yerinde Çevirme Süresinin(sn.) Mean±Std. Deviation değeri 64,52±8,66 mandala sonrası Minnesota Yerinde Çevirme Süresinin (sn.) Mean±Std. Deviation değeri 55,24±7,53tür. P değeri ise 0.000dır. Bundan dolayı Mandala sanatı 65 yaş üstü bireylerde el becerilerinin gelişmesine katkı sağlar hipotezimizi desteklemektedir. Mandala Öncesi Minnesota Yerinden Çıkarma Süresinin (sn.) Mean±Std. Deviation değeri 73,00±7,75 mandala Sonrası Minnesota Yerinden Çıkarma Süresinin (sn.) Mean±Std. Deviation değeri 55,33±6,99; p değeri ise 0,000dır. Bundan dolayı Mandala sanatı 65 yaş üstü bireylerde el becerilerinin gelişmesine katkı sağlar hipotezimizi desteklemektedir. Mandala Öncesi Minnesota Ters Çevirip Çıkarma Süresinin (sn.) Mean±Std. Deviation değeri 80,95±7,40 Mandala Sonrası Minnesota Ters Çevirip Çıkarma Süresinin (sn.) Mean±Std. Deviation değeri 68,57±9,46 p değeri ise 0,000dır. Bundan dolayı Mandala sanatı 65 yaş üstü bireylerde el becerilerinin gelişmesine katkı sağlar hipotezini desteklemektedir. Mandala Öncesi Minnesota Çift el Döndürüp Yerleştirme Süresinin (sn.) Mean±Std. Deviation değeri 90,90±7,28 Mandala Sonrası Minnesota Çift el Döndürüp Yerleştirme Süresinin (sn.) Mean±Std. Deviation değeri 73,14±10,57 p değeri ise 0,000dır. Bundan dolayı Mandala sanatı 65 yaş üstü bireylerde el becerilerinin gelişmesine katkı sağlar hipotezini desteklemektedir. Parametreler (n=21) Mean±Std. Deviation Min. Maks. Sig. (p,z) Mandala Öncesi GDS Skoru 6,95±4,60 0 18 p=0,027* z= -2,207b Mandala Sonrası GDS Skoru 5,19±4,43 0 18 Mandala Öncesi Minnesota Düz Yerleştirme Süresi (sn.) 68,30±7,84 55 90 p=0,000* z=-3,988b Mandala Sonrası Minnesota Düz Yerleştirme Süresi (sn.) 55,90±6,51 42 69 Mandala Öncesi Minnesota Yerinde Çevirme Süresi (sn.) 64,52±8,66 50 83 p=0,000* z=-3,867b Mandala Sonrası Minnesota Yerinde Çevirme Süresi (sn.) 55,24±7,53 39 69 Mandala Öncesi Minnesota Yerinden Çıkarma Süresi (sn.) 73,00±7,75 60 89 p=0,000* z=-4,017b Mandala Sonrası Minnesota Yerinden Çıkarma Süresi (sn.) 55,33±6,99 44 73 Mandala Öncesi Minnesota Ters Çevirip Çıkarma Süresi (sn.) 80,95±7,40 68 98 p=0,000* z=-3,809b Mandala Sonrası Minnesota Ters Çevirip Çıkarma Süresi (sn.) 68,57±9,46 50 86 Mandala Öncesi Minnesota Çift el Döndürüp Yerleştirme Süresi (sn.) 90,90±7,28 79 108 p=0,000* z=-3,984b Mandala Sonrası Minnesota Çift el Döndürüp Yerleştirme Süresi (sn.) 73,14±10,57 52 94 * İstatistiksel olarak anlamlı (p<0,05) a. Wilcoxon Signed Ranks Test b. Based on negative ranks. Bu sonuçlara göre araştırmacıyla düzenli olarak, 65 yaş ve üstü sağlıklı

kişilere uygulanan mandala meditasyon terapisinin depresyon düzeylerini anlamlı düzeyde düşürdüğü, el fonksiyonlarında da anlamlı düzeyde iyileşme olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Mandala, Meditasyon, Sanat Terapisi

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

TRAVMANIN UNUTULAN AKTÖRLERİ YARDIM MESLEKLERİNDE İKİNCİL TRAVMA VE ŞEFKAT YORGUNLUĞUYLA BAŞA ÇIKMADA PROFESYONEL SEBAT

Öğr. Gör. Nevin AKGÜN

Millî Savunma Üniversitesi Deniz Harp Okulu
nakgun@dho.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-1841-3642

Tuğba EMEN

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü

tugba.emen@ogr.iuc.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-0233-1877

Akın KONGUR

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü
akin.kongur@ogr.iuc.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-1673-9822

Özet

Hayatın olağan akışını kesintiye uğratan afet, savaş, terör ve kaza gibi travmatik yaşantılar akabinde, kişilere yardım hizmeti sağlayan profesyoneller; travmatik deneyimi doğrudan yaşayan kişilerden sonra en fazla, hatta çoğu zaman onlarla benzer derecede şiddetli ruhsal problemlerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Yardım hizmeti sunan meslek mensuplarının, çalıştıkları bireylerin yaşadıkları travmatik deneyimlerine maruziyeti, ampirik çalışmalarda ikincil travmatik stres ve şefkat yorgunluğu ile ilişkilendirilmekte ve bu durum duygusal tükenme, azalmış empati ve iş performansının bozulması ile kendini gösterebilmektedir. Profesyonellerin kişisel ve mesleki iyi oluşlarını etkileyen ikincil travmatik stres, ruh sağlığı uzmanları gibi yardım mesleklerinde çalışanların, danışanları veya hastaları aracılığıyla travmatik olaylara dolaylı maruz kalma sonucu yaşadığı duygusal sıkıntı olarak tanımlanmaktadır. İkincil travmatik stres, şefkat yorgunluğu ile yakından ilgilidir, ancak ayrı bir kavramdır. Her iki terim de travmatize bireylerle çalışmanın olumsuz sonuçlarını tanımlasa da, şefkat yorgunluğu, ihtiyaç sahiplerine bakım sağlamanın doğurduğu duygusal, fiziksel ve psikolojik tükenmişliği kapsayan daha geniş bir terimdir3. Buna karşın, ikincil travmatik stres, yardım mesleklerinde çalışanların travmaya dolaylı maruz kalma nedeniyle geliştirebileceği travma sonrası stres bozukluğu benzeri semptomları özellikle ifade etmektedir. Bu bağlamda travmaya dönüşen zor durumlarla çalışan profesyonellerin ikincil maruziyetleri karşısında esenliklerini ve dayanıklılıklarını arttırmak önemli olduğu görünmekte ve karşımıza ilk kez akademik alanda öğrenciler arasında yapılan çalışmalarla etkililiği kanıtlanan daha sonra askerlik, acil tıp hizmetleri gibi stresli mesleklerde de gelişmeye başlayan ve psikolojik dayanıklılığı arttırdığı gözlemlenen sebat kavramı çıkmaktadır. Literatürde ilk kez Duckworth ve arkadaşları "güçlükler karşısındaki çabada ısrar" ve "ilgi tutarlılığı" olmak üzere iki boyutta sebatı, uzun vadeli hedefler için tutku ve azmi bünyesinde barındıran bir kişilik özelliği olarak kavramsallaştırmıştır. Sebatın, stresin olumsuz etkilerini hafifletme, mutluluk ile yaşam doyumunu arttırma ve ruh sağlığı profesyonellerinin psikolojik iyi oluşu üzerindeki etkileri çeşitli çalışmalarda vurgulanmaktadır. Kolektivist toplumlarda yerleşik olan kültürel değerler, bu gruplardaki bireylerin sebat gelişimini etkileyebilmektedir. Kolektivist kültürler grup hedeflerine ve sosyal bağımlılığa önem vermektedir. Ortak hedeflere ulaşmak için takım çalışması ve iş birliği gerektiren profesyonel yardım grupları, kolektivist toplumlarda gelişimi desteklenen psikolojik bir özellik olan sebatı geliştirebilirlerse, takım çalışması ve iş birliğinin önemli olduğu profesyonel yardım gruplarında daha işlevsel çalışabilirler. Nihayetinde; zorlu durumlardan başarıyla çıkmanın, profesyonel anlamda sebatı bir kişilik özelliği olarak taşıyan çalışanlar için daha yüksek olması sebebiyle bu özelliğin yardım mesleği profesyonellerinin kalıcılığı ve sürekliliği için geliştirilmesinin önemli

olduğu görülmektedir. Literatürdeki kanıtlardan da yola çıkarak bu çalışmada travmatik yaşantı sonrası yardım hizmeti sunan profesyonellerde ortaya çıkan ikincil travma ve şefkat yorgunluğu gibi bozucu etkilerin üstesinden gelmek ve psikolojik dayanıklılığa katkı sunmak için sebat kavramının profesyonel bağlamda sunulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sebat, profesyonel sebat, travma, ikincil travma, dolaylı travma, şefkat yorgunluğu, yardım meslekleri.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE OYUN BAĞIMLILIĞI VE YALNIZLIK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Mevlüt KÜTÜK

Yıldız Teknik Üniversitesi
mevlut.kutuk@std.yildiz.edu.tr

Ebru KOÇ

Yıldız Teknik Üniversitesi
ebrukoc1352@gmail.com

Elif ÜZÜMLÜ

Yıldız Teknik Üniversitesi
uzumluelif@gmail.com

Hayrunnisa KOÇALİ

Yıldız Teknik Üniversitesi
hayrunnisakocali@gmail.com

Merve GÜRSOY

Yıldız Teknik Üniversitesi
sertmerve@hotmail.com

Senanur BEKTAŞ

Yıldız Teknik Üniversitesi
snnrbkts61@gmail.com

Özet

Giriş: Teknoloji günümüzde yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Teknolojik aletler yaşamı kolaylaştırmakla beraber eğlence ve oyun anlayışlarında da geçmişle karşılaştırıldığında büyük bir değişim meydana getirmiştir ve artık geleneksel oyunlar dijital oyunlar kadar rağbet görmemektedir. Dijital oyun bağımlılığı, "sosyal ve/veya duygusal sorunlara neden olduğu halde, kişinin bilgisayar ya da video oyunlarını aşırı ve kompulsif düzeyde kullanması ve oyuncunun aşırı kullanımı kontrol edememesi" şeklinde tanımlamıştır. Evde, okulda, internet evi gibi yerlerde bilgisayar oyunları ile çokça vakit geçiren öğrenciler; kontrolsüz, denetimsiz bir bilgisayar oyunu oynama süreci sonunda çeşitli fiziksel ve davranış bozuklukları, sosyal fobi, okul fobisi gibi çeşitli psikolojik sorunlara maruz kalmaktadırlar. Yaşanan bu psikolojik sorunlar çocukları yalnızlığa iterek sosyal çevreden, sosyal öğrenme ortamlarından uzaklaştırabilmektedir. Günümüz insanı sosyal hayatını kolaylaştıran pek çok unsurun yanında psikososyal problemlere neden olan durumlarla da karşılaşabilmektedir ve bunlardan birisi yalnızlık problemidir. Yalnızlık kavramı bireyin duygularının başkaları tarafından reddedildiğinde veya yanlış anlaşıldığında ve sosyal yaşamında veya romantik ilişkilerinde bireye eşlik eden birinin olmaması durumunda ortaya çıkan olumsuz bir duygu durumu olarak açıklanmıştır. Yalnızlık insan yaşamında her dönemde ortaya çıkabilmekte fakat en çok ergenlik döneminde ortaya çıktığı gözlenmektedir. Çünkü bu dönemde ergen hem akran gruplarıyla ilişki kurmaya çalışmakta hem de bağımsızlığını kazanmaya çalışmaktadır. Birey ergenlik döneminde farklı kimlikler deneme eğilimindedir ve aileden uzaklaşma, akran gruplarına yönelme gibi davranış gösteren birey internet üzerinden sosyalleşmeye çalışmaktadır. İnternetin olanak sağladığı sanal ortamlarda ergen kendini daha rahat ifade ettiği için internette daha fazla zaman geçirebilmektedir. Kendini bu şekilde gerçekleştirdiğine inandığı için gerçek sosyal ortamlardan uzaklaşmakta ve kişiler arası iletişimi azalmaktadır. Oyun bağımlılığı ve yalnızlık düzeyini birlikte ele alan araştırmalara baktığımızda yürüttükleri çalışmada dijital oyun bağımlılığı ölçeğinden

alınan puanlarla oyun süresi, agresiflik, yaşamdan alınan doyum, sosyallik ve yalnızlık gibi durumların ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Oyun bağımlılıklarının da ergenlik dönemindeki bireylerde sıklıkla rastlandığı bilinmektedir. Yalnızlığın ise ergenlikte yoğun şekilde yaşandığı belirtilmektedir.. Bu durum, ortaokul öğrencilerinin oyun bağımlılığı ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırılması ihtiyacını doğurmaktadır. Bu ihtiyaçtan hareketle, ortaokul öğrencilerinin oyun bağımlılığı ve yalnızlık düzeyleri açısından incelenmesi bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Bu araştırma problemi çerçevesinde, bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin oyun bağımlılığı ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Böylece, bu araştırmanın yalnızlık düzeyini etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yöntem: Araştırmanın katılımcı grubu 10-13 yaşları arasında 149'u kız, 153'ü erkek olmak üzere 302 ortaokul öğrencisinden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak UCLA Yalnızlık Ölçeği ve Oyun Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Tekniği, Tukey HSD ve Dunnett C analizleri kullanılmıştır. Bulgular: Elde edilen bulgular sonucunda kız ortaokul öğrencileri ile erkek ortaokul öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür (t0.05:300 = 1.829, p> .05). Oyun bağımlılığının (t0.05:300 = 2.871, p .05) ve yalnızlığın (F 3-298 = 1.307, p > .05) anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı ortaya konulmuştur. Elde edilen veriler algılanan sosyoekonomik durum açısından incelendiğinde ise oyun bağımlılığı (t0.05:298 = .779, p> .05) ve yalnızlığın (t0.05:298 = 1.286, p> .05) anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı söylenebilir. Korelasyon sonuçları incelendiğinde oyun bağımlılığı ile yalnızlık (r = .116, p < .05) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sonuç: Elde edilen sonuçlara göre yalnızlık ve oyun bağımlılığı pozitif yönde birlikte değişim göstermektedir. Sosyo-demografik değişkenlere baktığımızda da sadece cinsiyetin oyun bağımlılığı üzerinde anlamlı bir biçimde farklılaştığını söyleyebiliriz. Bu farklılaşma erkeklerin lehinedir.

Anahtar Sözcükler: Yalnızlık, oyun bağımlılığı, ortaokul öğrencileri

5,6,7 VE 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERİN EKOELEŞTİREL AÇIDAN İNCELENMESİ

Esra KALKAN

Yıldız Teknik Üniversitesi
kisiselkalkann@hotmail.com
Orcid ID: 0009-0005-3165-5389

Prof. Dr. M. Eyyüp SALLABAŞ

Yıldız Teknik Üniversitesi
sallabas@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-4346-4385

Özet

Sanayi devriminin bir çıktısı olarak insanın doğaya bakış açısının değişmesiyle birlikte günümüzde açıkça gözlemlenebilen ve olumsuz etkileri her geçen gün daha çok hissedilen çevresel sorunlar ortaya çıkmıştır. Çevresel krizlerin küresel boyutlara ulaşması sorunun çözümünü yalnızca doğa bilimlerinde aramanın yetersiz olduğunu göstermiştir. İlk olarak Amerika'da ortaya çıkan ekoeleştiri kuramı; su kaynaklarının azalması, hava sıcaklıklarının mevsim normallerinin üstüne çıkmasıyla birlikte oluşan orman yangınları, sera gazı salınımının öngörülen sınırı geçmesiyle ortaya çıkan hava kirliliği, türlerin yok oluşu, buzulların erimesi, küresel ısınma, kuraklık gibi birçok çevresel probleme edebî metinler ve kültürel öğeler aracılığıyla dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Ekoeleştiri kuramına göre edebî metinler; çevre sorunlarının fark edilmesinde, tanımlanmasında ve bu sorunların çözümünde önemli bir rol oynamaktadır. Literatür incelendiğinde ortaokul Türkçe ders kitabındaki metinlerin tamamının ekoeleştirel yönden incelenmesine yönelik bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür. Bu sebeple öğretmenlerin %97 gibi bir oranla en çok kullandığı ders materyali olan ders kitaplarındaki edebi metinlerin ekoeleştiri penceresinden incelenmesi bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında ekoeleştirel yaklaşımlardan yola çıkılarak ölçütler belirlenmiş, bu ölçütler uzman görüşüne göre düzenlenerek doküman analizine temel teşkil etmiştir. 2022-2023 eğitim-öğretim yılında kullanılan ortaokul (5,6,7ve 8.sınıf) Türkçe ders kitaplarındaki 160 okuma ve dinleme metni doküman analizi yöntemiyle analiz edilmiş, elde edilen bulgular tablolar halinde sunularak yorumlanmıştır. Yapılan inceleme sonucunda 160 metinden 53'ünde ekoeleştirel iletilere yer verildiği belirlenmiş ve ekolojik bir bilinç kazandırmada edebiyatın dönüştürücü işlevinden yeterince faydalanılmadığı görülmüştür. Bu çalışma "5,6,7 ve 8.Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Ekoeleştirel Açıdan İncelenmesi"adlı yüksek lisans tezinin verilerinden üretilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ekoeleştiri,Çevreci Eleştiri,Türkçe Ders Kitabı

DİL ÖĞRETİM KİTAPLARI IŞIĞINDA MÜZİĞİN OSMANLI TOPLUMUNDAKİ YERİ

Doç. Dr. Erhan YEŞİLYURT

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
erhanyesilyurt@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0002-9537-7040

Gülce DENİZKURDU

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
gulcedenizkurdu@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-0370-5252

Özet

Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan temel araçlardan birisidir. Küreselleşen dünyada teknolojinin hızla gelişimi dil öğretiminin önemini de arttırmaktadır. Dil öğretim sırasında; gelenek ve görenekler, müzik, edebiyat gibi birçok kültürel unsur da aktarılmaktadır. Osmanlı döneminde İngilizlere Türkçe öğretmek amacıyla İngilizce bilenlere yönelik on sekiz adet kitap yazıldığı görülür. Araştırmanın amacı, Osmanlı döneminde yazılan eserlerin Osmanlı toplumunda müziğin toplumdaki yerini yansıtma durumunu belirlemektir. Araştırma; Osmanlı döneminde müziğin toplumdaki yerini belirleme, Osmanlı döneminde yazılan dil öğretim kitaplarının müziğe yer verme durumunun saptanması ve araştırma sonuçlarının yeni yazılacak dil öğretim kitaplarında müzik başta olmak üzere kültürel unsurlara yer verilmesine katkı sağlayacak olması açısından önemlidir. Araştırmanın problemini; Osmanlı döneminde İngilizlere Türkçe öğretmek amacıyla İngilizce bilenlere yönelik yazılan dil öğretim kitaplarında Osmanlı toplumunda müziğin yerini gösterecek unsurların durumu nedir? Sorusu oluşturmaktadır. Araştırma probleminin ayrıntılı bir şekilde işlenebilmesi için eserlerde örnek metinler, örnek cümleler ve eserlerin sözlük bölümleri incelenmiştir. Bu araştırmada nitel bir araştırmadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizinde araştırma konusuna yönelik malzemeler ayrıntılı bir şekilde incelenerek analiz edilir. Araştırmanın örneklemini aynı zamanda evreni oluşturmaktadır. Buna göre; Osmanlı döneminde İngilizlere Türkçe öğretmek amacıyla İngilizce bilenlere yönelik yazılan dil öğretim kitaplarının tamamı araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada; birçok kitapta müziğin Osmanlı toplumundaki yerini gösterecek unsurlara yer verildiği, verilerin örnek metinler, örnek cümleler ve eserlerin sözlük bölümlerinde yer aldığı görülmüştür. Araştırmada; müziğin Osmanlı toplumunda önemli bir yere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Müzik, Kültür

POZİTİF ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİNİN YORDAYICISI OLARAK DUYGUSAL ZEKÂ VE YAŞAM DOYUMU İNCELEMESİ

Uzm. Abdullah ENSAR UZUN

Millî Eğitim Bakanlığı
aensaruzun_@msn.com
Orcid ID: 0000-0001-7809-4789

Prof. Dr. Metin DENİZ

Bartın Üniversitesi
mdeniz@bartin.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Gülgün UZUN

Erciyes Üniversitesi
aensaruzun_@msn.com

Arş. Gör. Yağmur KAYA

Yıldız Teknik Üniversitesi
ykaya@yildiz.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı Pozitif Öğretmen Özelliklerinin Yordayıcısı Olarak Duygusal Zekâ ve Yaşam Doyumunun incelenmesidir. Araştırma kapsamında 2022 – 2023 Eğitim Öğretim Yılında İstanbul ilinde çalışma hayatına devam eden 286 öğretmene ulaşılmıştır. Araştırmanın verileri "Pozitif Öğretmen Ölçeği", "Duygusal Zekâ Ölçeği" ve "Yaşam Doyumu Ölçeği" aracılığı ile toplanmıştır. Araştırma kapsamında yapılan analiz sonuçları şu şekildedir. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, bağımsız değişkenlerden Pozitif Öğretmen Özellikleri üzerine Duygusal Zekânın etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Ayrıca Pozitif Öğretmen Özellikleri üzerinde Yaşam Doyumunun etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu modelde sonuç olarak, öğretmenlerin Duygusal Zekâ puanları arttıkça Pozitif Öğretmen Özellikleri puanları artış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin Yaşam Doyumu puanları arttıkça Pozitif Öğretmen Özellikleri puanları artmıştır.

Anahtar Sözcükler: Pozitif Öğretmen, Duygusal Zekâ, Yaşam Doyumu

ÖĞRETMENLERİN OKUL MUTLULUĞU YORDAYICISI OLARAK MESLEKİ DOYUM VE MESLEKİ TÜKENMİŞLİK

Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
edeniz@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-7809-4789

Uzm. Abdullah ENSAR UZUN

Millî Eğitim Bakanlığı
aensaruzun_@msn.com
Orcid ID: 0000-0001-7809-4789

Arş. Gör. Yağmur KAYA

Yıldız Teknik Üniversitesi
ykaya@yildiz.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Gülgün UZUN

Erciyes Üniversitesi
aensaruzun_@msn.com

Özet

Bu çalışmanın amacı Öğretmenlerin Okul Mutluluğunun Yordayıcısı Mesleki Doyum ve Mesleki Tükenmişlik düzeylerinin incelenmesidir. Araştırma kapsamında 2022 – 2023 Eğitim Öğretim Yılında İstanbul ilinde çalışma hayatına devam eden 318 öğretmene ulaşılmıştır. Araştırmanın verileri "Öğretmenlerin Okul Mutluluğu Ölçeği", "Mesleki Doyum Ölçeği" ve "Mesleki Tükenmişlik Ölçeği" aracılığı ile toplanmıştır. Araştırma kapsamında yapılan analiz sonuçları şu şekildedir. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, bağımsız değişkenlerden Öğretmenlerin Okul Mutluluğu üzerine Mesleki Doyumun etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Ayrıca Öğretmenlerin Okul Mutluluğu üzerinde Mesleki Tükenmişliğin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu modelde sonuç olarak, öğretmenlerin Mesleki Doyum puanları arttıkça Okul Mutluluğu puanlarının artış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik puanları azaldıkça Okul Mutluluğu puanları artmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okul Mutluluğu, Mesleki Doyum, Mesleki Tükenmişlik

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLARA ERKEN MÜDAHALE PROGRAMININ FAYDASI

Arş. Gör.Narinj RUSTAMOVA

Psikoloji Araştırma Enstitüsü
narinc.rustamovva@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-3514-7937

Özet

Giriş ve problem durumu Otizm terimine ne kadar aşinasınız? Otizm dünyasına şimdiye kadar hiç girmediyseniz, size otizm sprektrum bozukluğunun düşündüğünüz kadar korkunç olmadığını söyleyebilirim. Daha kötüsü, onu anlamamak, bu konuda bilgi sahibi olan insanları ve onlar tarafından yardımları kabul etmemektir. Çocuğunuza otizm spektrum bozukluğu teşhisi konması, ne çocuğunuzun ne de ailenizin mutlu bir gelecekten mahrum kalacağı anlamına gelmez. Buradaki en önemli kısım çocukları erken yaşta teşhis edebilmek ve haftada 30 saat yoğun eğitim programı almalarını sağlamaktır. Her bir çocuk, tüm önyargı ve beklentilerden arınmış boş bir sayfa ile hem hayatına hem de eğitime başlamayı hak eder. "Çocuğum otizmli" diye başlayan cümleyi hep birlikte "Çocuğum otizmle yaşıyor" olarak değiştirelim. Yöntem "Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara erken müdahele programının faydaları" başlıklı araştırma çalışması, Amerikan Uluslararası Nöroregülasyon ve Araştırma Derneği'nin resmi Azerbaycan temsilcisi, Psikoloji Bilimsel Araştırma Enstitüsü'nün bilimsel araştırmacısı, Uzman Klinik Psikolog Narınc Rüstemova tarafından yürütülmüştür. Bu araştırmanın temel amacı, otizm spektrum bozukluğunun erken teşhisi, müdahele programının uygulanması ve çevredeki diğer kişilerin de otizmle ilgili kavram ve göstergelerle tanıştırılmasıdır. Bulgular 17.05.2021 tarihinde Azerbaycanda'da ilk kez başlayan bu çalışma 1473 çocuk üzerinde yapılmıştır. Bu araştırma 21 ay sürerek 15.02.2023 tarihinde tamamlanmıştır. Araştırmaya 22 yaş altı 1473 kişi katılmıştır. 1473 çocuktan 343'ü kız çocukları, 1130'u erkek çocuklardır. Yani otizm spektrum bozukluğunun yaklaşık olarak 1/3'ü erkek çocuklarda daha sık görülmektedir. Bunların 1079'u (%73) 4 yaşın altında olan, 394'ü ise (%27) 4 yaşın üzerinde olanlardır. Bu çalışma Gilliam Otizm Spektrum Bozukluğu Değerlendirme Ölçütleri kullanılarak yapılmıştır. Sonuç Gilliam Otizm Spektrum Bozukluğu Derecelendirme Ölçeği'ne göre 68-84 arası otizm indeksi hafif, 84< ise yüksek oranda görülmektedir. GOBDÖ değerlendirmesi sonucunda birey, zekâ testlerine benzer şekilde Otizm Spektrum indeksi(puan) adı verilen standart bir puan alır. 23 yaşına kadar uygulanabilen Gilliam Otizm Spektrum Bozukluğu Değerlendirme ölçütlerinde yer alan maddeler DSM-IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders – Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatiksel El Kitabı) ve Amerika Otizm Derneği'nin (2003) tanımları temel alınarak geliştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: otizm spektrum, erken müdahale, çocuk

EĞİTİM KURUMLARI YÖNETİCİLERİNİN SEÇİLMESİNE İLİŞKİN YÖNETMELİKLER (1990-2015) VE BU YÖNETMELİKLER HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Rüştü YILDIRIM

Millî Eğitim Bakanlığı
rustuyildirim12@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-3787-6551

Özet

Eğitim kurumları yöneticisi seçme hususunda son yirmi beş yılda uygulanmış olan ve şu anda uygulanan yönetmeliklerin incelenmesi ve bu yönetmeliklerdeki uygulamalar hakkında okul yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın verileri, Konya ilinde görev yapan ve "amaçlı örnekleme" yöntemine göre seçilen 10 okul müdürü ve 4 müdür yardımcısına yarı yapılandırılmış görüşme formunun uygulanması ile toplanmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular amaca uygun olarak araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır: Okul yöneticilerinin çoğunluğu; yöneticiler seçilirken yazılı sınav ve bu sınavın yanında ek değerlendirmelerin olması, sözlü sınav olacak ise objektifliğin sağlanması, okul müdürü olacakların mutlaka müdür yardımcılığı deneyiminin olması, yönetici seçiminde objektif ve kişiyi geliştirmeye sevk eden kriterlerin yer alacağı değerlendirme formlarının olması, müdür yardımcılarının yazılı sınavlardan başarılı olanlar arasından dışarıdan müdahale olmadan okul müdürünün seçmesi, hem müdür hem müdür yardımcısı hem de öğretmenlere amacına hizmet etmesi şartıyla rotasyon uygulanması, yöneticilerin seçilmesinde görevlendirme usulü yerine atanma usulünün olması, okul yöneticiliğinin öğretmenliğin yanında ikinci bir görev olarak verilmemesi ve yöneticiliğin meslekleşmesi, hazırlanacak olan yönetmeliklerin objektif, adaletli ve eşitliği önemseyen, verim ve başarı odaklı olması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca merkezi yerlerde çalışma isteği, öğretmenlik mesleğinde son yıllarda veli ve öğrenci baskısının artması, makam isteği ve yöneticiliğin kolay olduğu algısının yöneticiliğe olan talebi artırdığını belirtmişlerdir. Kurum tiplerine göre okul yöneticilerinin seçimi konusunda hem olumlu hem de olumsuz iki görüş ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: okul yönetimi, okul yöneticisi, yönetici atama/görevlendirme yönetmelikleri, rotasyon

BİLİŞSEL ÇARPITMALAR İLE BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK İLİŞKİSİ

Fatma USTA GENÇ

Yıldız Teknik Üniversitesi
fatmausta@gmail.com

Büşra UÇAR

Yıldız Teknik Üniversitesi
Psk.dan.busraucar@gmail.com

Sümeyye SAĞANAK

Yıldız Teknik Üniversitesi
sumeyyesaganak@hotmail.com

Arş. Gör. Zahide Gül KARAAĞAÇ

Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Seydi Ahmet SATICI

Yıldız Teknik Üniversitesi
sasatici@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-2871-8589

Özet

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin bilişsel çarpıtmaları ile belirsizliğe tahammülsüzlük arasındaki ilişkilerinin incelenmesidir. Çalışmanın katılımcılarını yaşları 18 ve 69 yaş arasında değişen (= 25.2277; = 8.00027) 304 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın bağımsız değişkeni bilişsel çarpıtmaların alt boyutları olan olumsuz benlik algısı, kendini suçlama, çaresizlik, yaşamı tehlikeli görme ve umutsuzluk; bağımlı değişkeni ise belirsizliğe tahammülsüzlüktür. Çalışma grubunun 237'si kadın (% 78.2), 2'si (% .7) diğer ve 64'ü erkektir (% 21.1). Katılımcıların demografik bilgilerini toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu", bilişsel çarpıtma düzeylerini belirlemek amacıyla "Bilişsel çarpıtmalar ölçeği (Cognitive Distortion Scale)" ve belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerini belirlemek amacıyla "Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ-12)" kullanılmıştır. Değişkenlerin parametrik ve non-parametrik testlerden hangisine uygun olduğunu belirlemek amacıyla basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Bağımlı ve bağımsız değişkenler -1,5 ve +1,5 değerlerinin içinde yer aldığı için parametrik testlere dahil edilmiştir. Verilerin analizinde pearson momentler çarpım korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre göre belirsizliğe tahammülsüzlük ile olumsuz benlik algısı arasında ($r=.24$; $p<0.01$); kendini suçlama arasında ($r=.35$; $p<0.01$); çaresizlik arasında ($r=.46$; $p<0.01$); umutsuzluk arasında ($r=.37$; $p<0.01$); yaşamı tehlikeli görme arasında ($r=.46$; $p<0.01$) pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur. Çoklu doğrusal regresyon analizi bulgularına göre olumsuz benlik algısı, kendini suçlama, çaresizlik, umutsuzluk ve yaşamı tehlikeli görme belirsizliğe tahammülsüzlüğü yordadığı model anlamlı çıkmıştır ($R= .519$ $R2= .269$ $F(5, 297) = 21.87$ $p<.05$). Olumsuz benlik algısı, kendini suçlama, çaresizlik, umutsuzluk ve yaşamı tehlikeli görme belirsizliğe tahammülsüzlüğe ait varyansın %26.9'unu açıklamaktadır. Elde edilen bulgular alan yazın ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Belirsizliğe Tahammülsüzlük, Bilişsel Çarpıtmalar, Olumsuz Benlik Algısı

OKUL YÖNETİCİLERİNİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN VE OKULLARIN HESAP VEREBİLİRLİĞİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Uzm. Rüştü YILDIRIM

Millî Eğitim Bakanlığı
rustuyildirim12@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-3787-6551

Prof. Dr. Ercan YILMAZ

Necmettin Erbakan Üniversitesi
ercanyilmaz70@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-4702-1688

Özet

Eğitim kurumları da diğer kamu kurumları gibi çağdaş yönetim kuramlarının getirmiş olduğu hesap verebilir yönetim tarzından etkilenmektedirler. Çağdaş yönetim kuramlarına göre iyi bir eğitim sisteminin bir özelliği de hesap verebilirliği yüksek düzeyde yerine getirmesidir. Bu anlayışın bir gereği olarak eğitim sistemimiz ve okullarımız nasıl daha hesap verebilir bir şekilde yönetilebilir konusuna ve eğitim sistemimizde ve okullarımızda hesap verebilirliği artırma adına yapılan uygulamaları nasıl daha işlevsel hale getirebilmeye katkıda bulunmak amacıyla araştırmamız gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma da eğitim kurumlarında görev yapan okul idarecilerimizin eğitim sisteminin hesap verebilirliği ve eğitimde hesap verebilirlik adına yapılan düzenlemeler hakkındaki görüşleri soruldu. Araştırmanın verileri Konya İlinde görev yapan okul yöneticileri arasından "çeşitlilik örnekleme" yaklaşımına göre seçilmiş ve gönüllü olarak araştırmaya katılan 19 okul yöneticisinden " yarı yapılandırılmış görüşme" yoluyla toplanmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular "5-S Hesap Verebilirlik Modeli"nin alt öğelerine göre ilgili literatür incelenerek hazırlanmıştır. Veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Eğitimde Hesap Verebilirlik, Sorumluluklar, Standartlar, Saydamlık, Sağlama, Sorgulayıcılık.

TÜRKÜLERDE BULUNAN TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMININ ETNOPEDAGOJİK BAKIMDAN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Ümit POLAT

Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi Eğitim Fakültesi
polatumit58@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0002-0601-9074

Özet

Bu çalışmada TRT'nin 3 ciltten oluşan Türk Halk Müziği Sözlü Antolojisi adlı çalışmasına göre sınırlandırılarak tespit edilen erkek ağızlı ve kadın ağızlı metinlerinde türkülerin kadınların müzikal kimliklerinin oluşumunda, toplumsal yapının ve toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi etnopedogojik açıdan incelenmiştir. Doğdukları andan itibaren kendilerine atfedilen toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında kadınlar türkü metinlerinde hangi hallerde yer almışlar ve erkekler kadınları türkü metinlerinde nasıl yorumlamışlardır? Türkülerdeki kadın imajı zaman zaman düz anlatım ile aktarılırken zaman zaman her edebi yaratmanın taşıdığı estetik kaygıyla metaforlar aracılığı ile aktarılmıştır. Sözlü gelenekte yaşayan erkek ağızlı türkülerin en önemli teması olan sevgili imajı yani kadın, toplumsal hafızalarda ya da bilinçaltında özellikle de erkek bilinçaltında çok farklı imajlara bürünmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kadın, imaj, erkek, türkü

ORTAOKUL BEŞİNCİ SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERİN KÖK DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Okt. Yusuf TAŞKIN

Aksaray Üniversitesi
y_taskin43@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0003-1026-9997

Özet

Değerler, insanların sosyal bireyler olarak toplumdaki davranışlarına yön veren, tutumların oluşması için genel bir çerçeve sunan, toplumsal birlikteliği güçlendiren toplumsal ilkelerin genel adıdır. Değerler, özelde bireyler arası iletişim ve etkileşimin, genelde ise toplumsal hayatın en önemli belirleyicileri arasındadır. 2018 yılında güncellenen Türkçe dersi öğretim programında kök değerler ifadesine yer verilmiştir. Programda "dürüstlük, adalet, dostluk, sevgi, saygı, sabır, sorumluluk, öz denetim, yardımseverlik, vatanseverlik" olmak üzere on kök değerden bahsedilmiştir. Bu değerlerin öğrencilere kazandırılmasında en önemli araçların başında temel ders materyali olarak kullanılan ders kitabı gelmektedir. Öğrencilere özellikle ders kitaplarındaki metinler aracılığıyla bu kök değerler kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, 2022-2023 yılında ortaokul beşinci sınıflarda okutulmakta olan Türkçe ders kitabı metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan on kök değere yer verilmesi açısından incelemektir. Çalışmada, temel nitel araştırma deseninden faydalanılmıştır. Çalışmanın inceleme nesnesi olarak Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca 2019 yılında beş yıl süreyle ortaokul beşinci sınıf Türkçe ders kitabı olarak okutulmasına karar verilen ve 2022-2023 eğitim-öğretim yılında da beşinci sınıf Türkçe ders kitabı olarak okutulan, Anıttepe Yayıncılık tarafından hazırlanan "Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı" belirlenmiştir. Çalışma verilerinin analizinde doküman analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Ders kitabında yer alan 8 temadaki okuma, dinleme ve serbest okuma metinleri dahil toplam 40 metinde hangi kök değerlere yer verildiği, üç alan uzmanının görüşü doğrultusunda belirlenmiştir. Beşinci sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerde toplamda 169 farklı yerde kök değerlere yer verildiği; "öz denetim, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik" en sık kullanılan değerler olduğu "adalet ve dürüstlük" gibi iki önemli kök değere ise çok az yer verildiği tespit edilmiştir. Kök değere "Millî Mücadele ve Atatürk (30), Erdemler (27), Birey ve Toplum (25)" temalarında en çok yer verilirken" Bilim ve Teknoloji (16), Doğa ve Evren (15)" temalarında ise en az yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Değer yargılarının yerleşmeye başladığı ortaokul yıllarında öğrencilerin kullandıkları ders kitaplarına alınacak metinlerde, programda yer alan on kök değere benzer oranda yer verilmesi, kök değerlerin öğrenciler tarafından öğrenilmesine katkı sunacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, Türkçe dersi öğretim programı, kök değeler, beşinci sınıf, Türkçe ders kitabı.

ERGENLERDE DUYGU SOSYALLEŞTRİMEDE AKRAN ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Seher AKDENİZ

KTO Karatay Üniversitesi
seher.akdeniz@karatay.edu.tr

Özet

Ergenlerde Duygu Sosyalleştirmede Akran Etkisinin İncelenmesi Psikolojik iyilik halinin sağlanmasında duygular ve duygularla etkin başa çıkma yöntemleri önemli bir role sahiptir. Duygu düzenleme, sadece duyguları kontrol etme anlamına gelmemekte, aynı zamanda sosyal etkileşimlerde kişinin amacı doğrultusunda duygusal ifadelerini gizleme ve farklı bir ifade sergileme becerisini de kapsamaktadır. Yapılan araştırmalar duygu sosyalleştirme becerilerinin çocuk ve ergenlerin duygu düzenleme becerileri üzerinde doğrudan etkili olduğuna işaret etmektedir. Duygu sosyalleşmesine ilişkin mevcut literatürün çoğu ebeveynlerle ilgilidir; ancak ergenlik döneminde arkadaşların etkisi giderek artmaktadır. Gençlerin psikolojik zorluklar geliştirme riskinin yüksek olduğu ve duygusal rehberliğe ihtiyaç duyabilecekleri yeni sosyal taleplerle karşı karşıya kaldıkları ergenlik döneminde duygu sosyalleştirme süreçlerinin akran etkisi bağlamında incelenmesi özellikle önemlidir. Bu araştırmanın amacı ergenlerde duygu sosyalleştirme sürecinde arkadaşlarının etkisini belirlemektir. Araştırmada ergenler için duygu sosyalleştirme süreçlerinde hangi faktörlerin etkili olduğu ve ergenlik çağındaki gençlerin duygu sosyalleştirme süreçlerine arkadaşlarının etkisinin ne olduğu sorularına cevap aranmıştır. Araştırma kapsamında yaşları 14 -17 arasında değişen 5'i erkek 5'i kız 10 ergen ile nitel veri toplama tekniklerinden olan derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Veriler araştırmacı tarafından ergenlerle bire-bir görüşme ile toplanmıştır. Görüşmeler katılımcıların izni doğrultusunda kayıt altına alınarak transkript haline getirilmiş ve analizler NVivo programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları ergenlerin duygu sosyalleştirme sürecinde anne ve babaları kadar arkadaşlarının da etkili olduğuna işaret etmektedir. Modelleme, duygulara tepkiler ve duygu tartışmaları süreçlerinin her birinde arkadaşlar önemli role sahiptir. Ergenler, arkadaşlarının duyguların paylaşımı ve duyguların yönetimi üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Ergenlerin arkadaşları ile paylaştığı duyguların genellikle sevinç, mutluluk, korku ve üzüntü olduğu, paylaşım sonucunda olumsuz duygularda azalma olduğu belirtilmiştir. Öfke ve kıskançlık duygularını ise daha çok anne ve baba ile paylaştıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar arkadaşlarının kendi paylaştıkları olumsuz duygulara genellikle empatik tepki ile karşılık verdiklerini belirtirken kendilerinin de onlara genellikle yakınlık duygusu ile yanıt verdiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgular, ergenlerin sosyal çevrelerindeki arkadaşlık ilişkilerinin, duygusal düzenleme ve sosyalleşme becerileri üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Gelecekteki araştırmalar, bu konuda daha geniş örneklem gruplarıyla yapılarak, elde edilen bulguların nicel olarak da doğrulanmasına olanak sağlayabilir.

Anahtar Sözcükler: ergen, duygu sosyalleştirme, akran etkisi

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN KARAR VERME BECERSİSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Filiz Arzu YALIN

Nişantaşı Üniversitesi
arzuyalin02@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-4860-0246

Özet

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmenlerinin; karar verme becerisine, öğrenicilerinin karar verme becerisinin geliştirilmesine, sınıf ortamında karar verme becerisinin geliştirilmesine ve karar verme becerisinin sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alma durumuna yönelik görüşlerini incelemektir. Çalışma 2020/2021eğitim öğretim yılı güz ve bahar döneminde Adıyaman ili merkez ilçesine bağlı yedi farklı ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, sekiz sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma Nitel Araştırma desenine göre tasarlanmıştır. Çalışmanın verileri, sosyal bilgiler öğretmeleri için "Karar Verme Becerisi Öğretmen Görüşme Formu" ile toplanmıştır. Nitel verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmanın verilerini analiz etmek için MAXQDA programı kullanılmıştır. MAXQDA programına yüklenen tüm görüşme ifadelerinden kategoriler ve kodlar belirlenmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin karar verme becerisine yönelik görüşlerine göre; karar vermenin insan yaşamında hayati bir öneme sahip olduğunu, yaşama önemli etkilerde bulunduğunu ifade ettikleri ve ayrıca karar verme becerisinin kişiye özgüven, ileri görüşlülük ve bağımsızlık özellikleri kazandırdığını vurguladıkları, öğretmenlerin öğrencilerinin karar verme becerilerinin geliştirilmesine yönelik görüşlerine göre; öğrencilerin kendi kararlarında karar verme sürecini uygulamadıkları, danışmaya dayalı, bağımlı karar verdikleri, öğretmenlerin sınıf ortamında karar verme becerisinin geliştirilmesine yönelik görüşlerine göre; sınıf içinde öğrencilerin sınırlı konularda karar verme sürecine dâhil olduklarını ve müfredat yetiştirme kaygısı nedeniyle sürece katılmalarına fırsat vermedikleri, öğretmenlerin karar verme becerisinin sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alma durumuna yönelik görüşlerine göre; sosyal bilgiler dersinin, yaşamın içinden bir ders olduğu, çocukların günlük yaşantılarına bu beceriyi aktarma imkânı sağladığı için, sosyal bilgiler dersinin karar verme becerisinin gelişiminde rolü ve etkisi olduğunu ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca sosyal bilgiler dersi öğretim programının içeriğinin ve yoğunluğunun karar verme becerisinin öğretimine yönelik sorunlarla karşılaşılmasına neden olduğunu ifade etmişlerdir. İçerik yönünden; karar verme becerisinin yeterince yer almadığı, bu durumun ders kitaplarına ve öğretmen tutumlarına yansıdığı ifade edilmektedir. Bu nedenle bu becerinin teorik düzeyde kaldığı belirtilmiştir. Programın yoğunluğu yönünden ders süresinin yeterli olmaması, müfredatı yetiştirme baskısı nedeniyle karar verme becerisinin geliştirilmesinde sorun yaşandığı ifade edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan hareketle, karar verme becerisine yönelik; sınıf içi ve aile içi gözleme dayalı araştırmaların yapılması, sınıf içi uygulanabilirliği tespit etmek için deneysel araştırmaların yapılması ve karar verme becerisinin geliştirilmesine yönelik; okul, öğretmen, aile iş birliğinin yapılması, sınıf içinde etkinliklere daha çok yer verilmesi önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Karar verme, karar verme becerisi, sosyal bilgiler, ortaokul öğrencileri

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Uzm. Esra SÖNMEZOĞLU

MEB Bahçelievler Mustafa Kemal İlkokulu
e_SR_a_S@hotmail.com

Doç. Dr. Emre ER

Yıldız Teknik Üniversitesi
emreerytu@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı ilkokul sınıf öğretmenlerinin sınıfta uyguladıkları stratejilere ilişkin görüşlerini incelemektir. Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan olgu bilim desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Araştırmaya 2022 – 2023 Eğitim – Öğretim yılında İstanbul İli Bahçelievler İlçesinde devlet okullarında görev yapan ve amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemine uygun olarak seçilmiş 8 kadın, 8 erkek öğretmen olmak üzere 16 sınıf öğretmeni dâhil edilmiştir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılarak yüz yüze görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin sınıf yönetimi stratejilerinin gelişiminde tecrübeyi önceledikleri, herhangi bir sınıf yönetimi stratejisini doğrudan benimsemek ve akademik – teorik stratejileri uygulamak yerine öğrencilerin bireysel farklılıklarına ve yönetmiş oldukları sınıf iklimlerinin farklılıklarına göre stratejilerini şekillendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın ulaşılan sonuçlarından hareketle; sınıf yönetimi stratejilerinden teoride daha iyi sonuçlar alınan stratejilerin uygulanması için sınıf şartları, mevcutlar ve sınıfın donanımı gibi etkenlerin daha aza indirilip sınıf ortamlarının iyileştirilmesi gibi önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, eğitim yönetimi, sınıf, sınıf yönetimi stratejileri, okul, öğrenci, öğretmen

PORTFOLYO UYGULAMASINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Mehmet Sena ATAŞ

MEB Van Şehit İbrahim Karaoğlanoğlu İlkokulu
dr.atasmehmet@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-2041-1523

Özet

Bu çalışmanın amacı portfolyo uygulaması deneyimi olan öğretmenlerin portfolyo hakkında ki görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Günümüzde kullanılan en önemli alternatif değerlendirme biçimlerinden biri portfolyodur. Portfolyo, içeriği öğrenci tarafından seçilen ve belirli bir beceri setindeki ilerlemeyi gösterebilen ayrıca bir öğrencinin belirli bir süre boyunca gelişim, beceri veya bilgi düzeyini de gösterebilen belgeler, resimler, sanat eserleri ve projelerden oluşan bir koleksiyondur. Portfolyo öğrencinin gelişimini, kademe kademe ilerlemesini olanak tanıyan bir performans ölçüsüdür. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, olayları ve olguları doğal ortamları içinde betimlemeye, tümevarımcı bir yaklaşımla katılımcıların bakış açılarını anlamaya ve ifade etmeye odaklanan bir araştırma türüdür. Durum çalışması, kısıtlı bir durumun nasıl çalıştığı konusunda çoklu veri toplama yapmak için o sistemin derinlemesine incelenmesini içeren metodolojik bir yaklaşımdır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile sınıf öğretmenlerinden veriler elde edilmiştir. Araştırmanın katılımcı grubu ise gönüllük esasına dayalı olarak farklı okullarda görev yapan 15 sınıf öğretmeni olarak belirlenmiştir. Bu katılımcı grup ile yapılan görüşmelerde katılımcıların belirlediği tarih ve saatlerde görüşmeler gerçekleştirmiştir. Görüşmede öğretmenlere "portfolyonun sınıf ortamında kullanılmasının ne gibi avantaj ve dezavantajları vardır? " sorusu sorulmuştur. Öğretmenlere verilen yarı yapılandırılmış görüşme formları öğretmenler tarafından yazılı olarak doldurulmuş ve araştırmacıya verilmiştir. Araştırmanın analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, sözlü ya da yazılı materyalin içerdiği mesaj veya anlamlara göre nesnel ve sistematik olarak kodlanmasına ve ilişkilendirilmesine dayanır. İçerik analizinin temel görevi, araştırma sürecinde elde edilen verileri kavramsallaştırmak ve kavramları mantıksal bir çerçeve içinde düzenlemektir. Araştırmanın sonuçlarına göre portfolyoların, geri bildirim sağlama, belirli bir disiplin içerisinde sürece rehberlik etme, motivasyon, yansıtıcı düşünme, birçok ölçme ve değerlendirme yöntemini öğrenme üzerindeki olumlu etkisi gibi faktörler nedeniyle öğretmenlerin tercihinde olumlu bir tutuma sahip olduğu söylenebilir. Bu olumlu sonuçların dışında Öğrencilerin portfolyo dosyalarını hazırlarken başkalarından yardım alabilme ve kopya çekebilme ihtimalinden dolayı öğretmenlerin portfolyo dosyalarını değerlendirirken objektif bir değerlendirmenin olamama olasılığından dolayı portfolyonun olumsuzlukları olarak söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: portfolyo, sınıf öğretmeni, ürün dosyası.

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE AD DURUM EKLERİNDEN +A, +DA, +DAN' IN ÖĞRETİMİNE YÖNELİK BİR ÖNERİ

Dr. Öğr. Üyesi Osman Kürşat YORGANCI

Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi
yorganci@yildiz.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-8230-219X

Zeynep GÜLTÜRK

Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi
zeynepgulturk@gmail.com

Özet

Gerek ana dilinde gerekse yabancı dilde ad durum/hâl eklerinin öğretiminde çeşitli sorunlar yaşandığı bilinmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmakta olan Türkçe öğretim setlerinin büyük çoğunluğu ad durum eklerinin öğretiminde genel olarak biçimselliği ve kural odaklılığı benimsemektedir. Ayrıca setlerin farklı işlevlere göre değişen anlamlara ayrıntılı şekilde yer vermediği de görülmektedir. Literatür tarandığında ad durum eklerinin öğretiminde yaşanan sorunlara dair farklı çalışmalara rastlamak mümkün olmaktadır. Bununla birlikte yaşanan sorunların tespitinin yanında ad durum eklerinin nasıl öğretilebileceğine yönelik çalışmaların neredeyse yok denecek kadar az olduğu da görülmektedir. Bu çalışma ile bulunma, ayrılma ve yönelme durum eklerinin şekil-anlam-işlev çerçevesinde tasnif edilip bilinenden bilinmeyene, yakından uzağa, açıklık ve bütünlük gibi ilkeler dikkate alınarak somut örneklerle nasıl öğretilebileceğine yönelik bir model tasarımı önerilerek alan yazındaki bir boşluğun doldurulmasına katkıda bulunulmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Türkçe Eğitimi, Yabancılara Türkçe Öğretimi, Durum Ekleri, Ad Durum Ekleri, Bulunma Durum Eki, Ayrılma Durum Eki, Yönelme Hal Eki.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN TEHLİKE DERECELERİNE GÖRE UYGULAMASI GEREKEN İLK YARDIM BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Serap TAŞKAYA

Millî Eğitim Bakanlığı
serap7serap@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0002-6650-5920

Gök Tolga AKSOY

Millî Eğitim Bakanlığı
ayzitdemir@gmail.com
Orcid ID: 0009-0007-3743-5947

Özet

Okul öncesi eğitim, çocukların gelişiminde kritik bir dönemdir. Bu dönemde çocuklar, gelişim süreçlerini tamamlamak üzere bulundukları eylemler süresince az-orta ve yüksek dereceli tehlikelerle karşı karşıya kalabilmektedir. Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin bu durumlarda uygulayabilir olmasının temeli olarak kabul edilecek ilk yardım bilgi düzeyleri önemlidir. Bu makalede, okul öncesi öğretmenlerinin ilk yardım bilgi düzeylerinin belirlenmesi üzerine yapılan bir araştırmaya odaklanacağız. Bu araştırmada, bir okul öncesi eğitim kurumunda çalışan 17 öğretmen ile anketler aracılığıyla veri toplanmıştır. Anketlerde, öğretmenlerin ilk yardım bilgi düzeyleri, eğitim seviyeleri ve deneyimleri, konuya dair eğitim alıp almadıkları hakkında sorular yer almıştır. Veriler, SPSS kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğu temel düzeyde ilk yardım teknikleri hakkında bilgi sahibi olsa da, ciddi durumlarda ne yapacaklarını bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Örneğin, kırık veya çıkık durumlarında yapılması gerekenler hakkında sadece %35 'i doğru yanıt verirken Heimlich manevrası gibi teknikleri uygulamada zorlanacakları saptanmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin eğitim seviyeleri ve deneyimleri arttıkça, ilk yardım bilgi düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Bu sonuçlar, okul öncesi öğretmenlerinin ilk yardım konusunda daha kapsamlı eğitime ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin, acil durumlarda doğru müdahaleler yapabilmeleri için ilk yardım konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olmaları önemlidir. Sonuç olarak okul öncesi öğretmenlerinin ilk yardım bilgi düzeylerinin belirlenmesi, hayati önem arz eden durumlar dâhil çocukların güvenliğini sağlamaları için önemlidir. Bu nedenle, okul öncesi eğitim kurumları, öğretmenlerin ilk yardım konusunda eğitim almalarını sağlamalı ve bu konuda periyodik olarak eğitimler düzenlemelidir.

Anahtar Sözcükler: İlk yardım, okul öncesi, eğitim.

TAKSONOMİK YAKLAŞIMLA ÖĞRENME ALANLARI ÜZERİNE TEORİK BİR ÇALIŞMA

Uzm. Mustafa Çağrı ENGİN

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı PDR Bilim Dalı Erzurum
cagriengin.m@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-4825-2675

Prof. Dr. Ali Osman ENGİN

Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
aliosman.engin@atauni.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-3705-6548

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali SEVEN

Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
mseven@atauni.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-4551-3307

Özet

Bu çalışma, biyo-psişik ve sosyo-kültürel bir varlık olan insanın; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanlarıyla ilgili olarak özellikle Benjamin Bloom'un yapmış olduğu taksonomi üzerinde durulmuş ve literatüre dayalı olarak değerlendirmeler yapılmıştır. Daha sonra başkaları tarafından da yapılan taksonomiler, her birisinin öğrenmesinin kendi parmak izi kadar kendisine özel olan öğrencilerin öğrenme başarılarının daha ileri düzeylere taşınması için yapılacak planlamalarda ve program geliştirme çalışmalarında çok önemli faydalar sağlamaktadır. Kuramsal ve teorik bir değerlendirme çalışması olan bu makale ile özellikle öğretmenlere rehberlik ve kılavuzluk yapma noktasında önemli katkılar sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Taksonomi, Bloom Taksonomisi, Bilişsel öğrenme alanı, Duyuşsal öğrenme alanı, Psikomotor öğrenme alanı.

COĞRAFİ İŞARET KONULU LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ANALİZİ

Meral BEKLEN ARICI

Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
mrl.beklen88@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-9734-6136

Doç. Dr. Muhammet SAYGIN

Mersin Üniversitesi
msaygin@mersin.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-7871-0235

Özet

Coğrafi işaret kavramı, küreselleşen dünyada ekonomik kalkınmayla birlikte stratejik bir rol oynamaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde giderek artan bir öneme sahiptir ve kültürel dokuyu koruma, istihdam sorunlarının çözümü ve iktisadi büyüme hedeflerini içermesi bakımından önem taşımaktadır. Bir ürünün kaynağının neresi olduğuna vurgu yaparak, bir bölgedeki ürünlerle bölge arasında bağ oluşturan ve üreticiyi taklit ürünler karşısında koruyan coğrafi işaretler, ürünlerin yerleşim yerleriyle özdeşleşmesine yardımcı olmaktadır. Bu sayede, tüketiciler ürünlerin orijinallerini taklitlerinden ayırt edebilmekte ve daha kaliteli ürünlere erişebilmektedir. Ayrıca, son yıllarda özellikle pandeminin etkisiyle birlikte tüketicilerin doğal olana yönelimi artmış ve bu doğrultuda ürünlere karşı bir güven ortamının oluşması için coğrafi işaret sistemi önem kazanmıştır. Küresel düzlemde yerel kalkınmaya verilen önem, coğrafi işaretli ürünlerin ticari değerinin artmasına da katkı sağlamıştır. Hem Türkiye'de hem de Avrupa Birliği bünyesinde coğrafi işaretli ürünlerin tesciline yönelik başvuru ve tescil işlemlerindeki artış bu durumun bir göstergesi niteliğindedir. Tescil süreçlerinde artan bu eğilimin bir neticesi olarak markalaşan yerleşim yerleri için yeni istihdam ve tanıtım olanaklarının önünün açılması sürecin sağladığı somut çıktılar arasındadır. Bu çalışmanın amacı, coğrafi işaret kavramı ile ilgili kapsamlı bir literatür taraması yapmak ve bu doğrultuda gerçekleştirilen lisansüstü çalışmaları bibliyometrik ve içerik analizi kapsamında analiz etmektir. Bibliyometrik analiz, araştırmacıların belirli bir konuda yapılan araştırmaların hacmi, niteliği ve ilerleyişi hakkında fikir sahibi olmalarına yardımcı olabilmektedir. İçerik analizi ise metinlerin kapsamını, anlamını, yapılandırmasını, kullanılan dil ve ifadeleri, anahtar kavramları ve mesajları gibi faktörleri dikkate alarak içeriğin analiz edilmesine olanak tanımaktadır. Bu kapsamda Ulusal Tez Merkezi'ndeki coğrafi işaretlerle ilgili yayımlanmış 88 lisansüstü tez çalışması bibliyometrik ve içerik analizi kapsamında incelenmiştir. Araştırma sonuçlarının coğrafi işaret konulu alanyazına katkı sağlaması öngörülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Coğrafi İşaret, Lisansüstü Tez, Bibliyometrik Analiz, İçerik Analizi

ANAOKUL ÖĞRENCİSİNİN KİŞİSEL OLUŞUMU VE BİLİŞSEL ETKİNLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE ÖĞRETMENİN ROLÜ

Doç.Dr.Yagut ALİYEVA

Bakü Devlet Üniversitesi, Sosyal Bilimler ve Psikoloji Fakültesi, Sosyoloji Bölümü,
Azerbaycan Cumhuriyeti, BAKÜ
https://orcid.org/0000-0003-2051-8416
yagut_family@mail.ru; yaqutaliyeva@bsu.edu.az

Dr. Öğr.Üyesi Sevinc ALİYEVA

Bakü Devlet Üniversitesi, Sosyal Bilimler ve Psikoloji Fakültesi, Sosyoloji Bölümü,
Azerbaycan Cumhuriyeti, BAKÜ
yagut.aliyeva@gmail.com; sevinc.aliyeva.nadir@bsu.edu.az

Araş. Görev. Recep SAĞIROĞLU

Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı,
Türkiye Cumhuriyeti, MERSİN
recepsagiroglu@yahoo.com

Özet

Giriş ve Problem Durumu

Yeryüzünde pek çok meslek vardır, ancak toplum için en önemli meslek öğretmenlik (öğretmen, eğitimci) mesleğidir. Çünkü bir çocuğun kişiliğini şekillendirmede birçok heyecan verici sorunu yalnızca bu meslek çözmektedir. Bir birey için öğretmen olmak, devlete, topluma, ebeveynlere ve hepsinden önemlisi çocuklara karşı büyük bir sorumluluğun farkına varmaktır. Günümüzde öğretmenlik mesleği pek kolay ve basit bir konu değildir. Ne de olsa öğretmenler "geleceğimizi inşa etmekle" meşgul durumdadırlar. Böylelikle de şimdiki neslin yerini alacak olan yarının insanlarını eğitmektedirler. Öğretmenler "canlı malzeme" ile çalıştıkları için, kelimenin tam anlamıyla onlara, manevi açıdan zarar vermeye hakları yoktur. Bu zarar, çocuğun kişiliğini "sakatlamak" ve "şeklini bozmak" olup gelecekteki toplumun "felaketi" ile eşittir. Açıkçası, bir eğitimcinin çalışması provalar ve taslaklar olmadan gerçekleştirilir: ana okul öğrencileri, gelecekte değil, şimdi, bugün yaşayan benzersiz kişilerdir. Öğretmenin çocuklarla çalışmadaki olası hatası ya da hataları, daha sonradan zaten bir yetişkinde, gelişmemiş bir yaşamı, yaşama dair her şeyde hayal kırıklığı vb. hususları etkileyebilecektir.

Eğitimcinin yeteneği, genelde kendi kişisel niteliklerinin yanı sıra becerilerine, bilgisine ve yeteneğine bağlıdır. Eğitimcinin kişiliği, öğrenci üzerindeki etkisi muazzamdır ve eğitim asla teknoloji eğitimin yerini alamaz.

Tüm modern araştırmacılar, en önemli kişisel ve profesyonel özelliğin eğitimcinin çocuklara için sevgileri olarak görürler, çünkü çocuklara karşı sevgi duyulmadan, etkili bir öğretmen aktivitesi mümkün değildir. Bu nedenle anaokullarında öğretmenlik mesleğini sevmeyen ve çocuklarla herhangi bir manevi bağı bulunmayan, rastgele insanların çalışmasına izin vermek doğru değildir. Çünkü çocukları hayatlarının bir parçası olarak düşünen ve öğretmenliği hayatının manası olarak gören eğitimcilerin çocuklarla çalışması gerekir. Bu konu hakkında L.N. Tolstoy ayrıca şu şekilde ifadelerine yer verir: “Bir eğitimcinin yalnızca işine sevgisi varsa, o iyi bir öğretmen olacaktır. Ama eğer öğretmenin bir çocuğa sadece anne ve baba gibi sevgisi varsa, o tüm kitapları okumuş, lakin ne işe ne de öğrencilere sevgisi olmayan öğretmenden daha iyi olacaktır. Bir öğretmen, işine ve öğrencilerine sevgisini birleştirirse, o mükemmel bir öğretmendir”. Ayrıca öğretmenlik mesleği, kapsamlı bilgi, manevi sınırsız cömertlik, çocuklara karşı bilge sevgi gerektirir.

Amaç

Öğretmenin anaokulu öğrencisinin kişilik oluşumundaki; bilişsel aktifliğinin geliştirilmesindeki ve yetiştirilmesindeki rolünü analiz etmek ve incelemektir.

Yöntem

Araştırmanın çeşitli aşamalarında, tümevarım, tümdengelim, sistematik yaklaşım ve disiplinler arası analiz yöntemleri ile karşılaştırma, analiz ve sentez yöntemleri dahil olmak üzere temel bilimsel bilgi yöntemleri kullanılmıştır. Bu problemin araştırılmasında kullanılan sosyolojik yöntemler arasında, bilimsel gözlem ve belgelerin analizi yöntemleri bulunmaktadır. Çalışmada, bilimsel literatürün, uluslararası yasal düzenlemelerin, ulusal mevzuatın, istatistiklerin, internet kaynakları vb. ögelerin teorik biçimde uygulanması gerçekleştirilmiştir.

Bulgular ve Sonuç

Halihazırda öğretmenlik eğitimi için yeni görevler ortaya atılmakta ve her şeyden önce ise insancıl bir eğitimci yetiştirme görevi belirlenmektedir. Modern eğitim modeli, öğretmende profesyonellik, yeterlilik, yaratıcılık, manevî, ahlaki ve insanî niteliklerin eğitimini içermektedir. Modern bir eğitimci, eğitsel faaliyette kendi "imzasına" sahip olmalı, çocuklarla insancıl bir ilişki tarzı kurmalıdır. Yalnızca öğretmen "çocuğa yaşam boyunca yol gösterir": çocuğu bir fert olarak öğretir, eğitir, rehberlik eder, geliştirir.

Gelişimsel eğitim konumunda olan eğitimcinin önemli görevlerinden biri de çocukla iyi bir iletişim kurmaktır. İyi bir iletişim kurmak için çocukla bir kişi olarak ve dolayısıyla onun düşünceleriyle, duygularıyla, ruh haliyle içtenlikle ilgilenmek ve bunları uygularken de çocuğun üzerinde değil de yanında bulunmayı gerektirir.

Eğitimcinin bir anaokulu çocuğunun bilişsel etkinliğinin geliştirilmesinde ve kişiliğinin oluşumundaki rolü çok büyüktür. Anaokulu çocuklarının bilişsel etkinliğinin oluşumu, öğretmenin eğitim süreç organizasyonuna yaratıcı bir yaklaşım göstermesini gerektirir. Çocukları yetiştirirken, onların büyüyünce nasıl insanlar olacağına, öğretmenin nasıl ve hangi araçları kullandığına bağlıdır. Öğretmenin temel amacı, her çocuğun maksimum gelişimini, özgünlüğünün korunmasını ve potansiyel yeteneklerinin açığa çıkarılmasını sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: anaokul, öğretmen, kişilik, bilişsel etkinlik.

KRİZ ANINDA YÜKSEKÖĞRETİM: DEPREM SONRASI ÇEVRİMİÇİ VE HİBRİT EĞİTİM YAKLAŞIMLARI

Dr. Sakine **SİNCER**

Hacettepe Üniversitesi
sakinekocasincer@gmail.com

Dr. Bahar YAKUT ÖZEK

Millî Eğitim Bakanlığı
yakutbah@gmail.com

Özet

Giriş ve Problem Durumu

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde dijital teknolojilerin kullanılmasını ifade eden eğitimde dijitalleşme, dünya genelinde hızla yaygınlaşmaktadır. Özellikle COVID-19 pandemisiyle birlikte, eğitim paydaşları dijitalleşmeye daha da fazla önem vermeye başlamıştır (Rosak-Szyrocka, 2022). Pandemi öncesinde de üzerinde durulan eğitimde dijitalleşme konusu pandemi döneminde hız kazanmıştır. Farklı bir deyişle, bütün dünyada etkisini göstererek pek çok olumsuzluğu beraberinde getiren COVID-19 pandemisi, eğitimde dijitalleşme için bir fırsata dönüşmüştür (Babaoğlu ve Kulaç, 2021). Pandemi döneminde bir zorunluluk haline gelen eğitimde dijital teknolojilerin kullanımı, eğitim sistemi üzerinde hem kısa hem uzun vadeli etki ve değişikliklere yol açmıştır. Öncelikle, bu süreç öğrenci, öğretmen ve eğitim yöneticilerinde dijitalleşme konusunda farkındalık ve ilgi yaratmıştır. Bunun yanı sıra, dünya genelinde pek çok ülke, eğitimde dijitalleşmeye yatırım yapmaya hız vererek dijital teknolojilerin kullanılması yoluyla öğrenme deneyimini geliştirmeye ve zenginleştirmeye odaklanmıştır.

Eğitimde dijitalleşme eğiliminin en çok etkili olduğu eğitim kademelerinden biri de yükseköğretimdir. Tüm dünyada pek çok yükseköğretim kurumunda eğitim öğretim amacıyla kullanılmaya başlanan öğrenme yönetim sistemleri, açık öğrenme kaynakları, sosyal ağlar, ders videoları, senkron- asenkron ders anlatımları ve kitlesel açık çevrimiçi dersler yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır (Harley, 2002). Türkiye'de ise eğitim ve öğretimin dijital dönüşümü resmi olarak 2016'da gündeme alınmıştır (Nuroğlu ve Nuroğlu, 2018). 2019 yılına gelindiğinde ise Türkiye'de yükseköğretim kurumlarının dijital dönüşümü YÖK'ün ana hedeflerinden biri haline gelmiştir (Aktaş ve Gündüz, 2020).

Türkiye'de 2020 yılının mart ayında etkili olmaya başlayan COVID-19 pandemisi ile birlikte diğer eğitim kademelerinde olduğu gibi yükseköğretimde de çevrimiçi eğitime geçilmiştir. Senkron ve asenkron derslerin birlikte yürütüldüğü bu dönem, yükseköğretimde dijitalleşmeye hız kazandırmıştır. Daha sonraki dönemlerde çevrimiçi ve yüz yüze derslerin harmanlandığı hibrit yöntem benimsenmiştir. 2022-2023 Güz döneminde tamamen yüz yüze eğitime geçilmesinin ardından 6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş merkezli depremin ardından 2022-2023 Bahar döneminde yükseköğretimde yeniden çevrimiçi ders kararı alınmıştır. Pandemi veya deprem gibi salgın veya afet zamanlarında çevrimiçi eğitim yönetimin benimsenmesinden de anlaşılacağı gibi, çevrimiçi dersler yükseköğretimin bir gerçeği haline gelmiştir.

Salgın ve deprem gibi zamanlarda başvurulan etkili bir yöntem olmasına rağmen, genelde yükseköğretimde dijitalleşme özelde çevrimiçi dersler bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir (Greengard, 2016). Dijital verilerin güvenliği bu sorunların başında gelmektedir. Ayrıca, öğrencilerin teknolojik cihazlara erişiminin olmaması ve çevrimiçi eğitimin yüz yüze eğitim kadar etkileşimli olmaması diğer zorluklar arasındadır. Bu nedenle, eğitimde daha verimli ve esnek bir öğrenme deneyimi sağlamayı hedefleyen dijitalleşmenin tamamen başarılı olabilmesi için teknolojik altyapı, öğrencilerin teknolojik cihazlara erişimi, öğretmenlerin teknolojik yeterlilikleri ve dijital güvenlik gibi konularda çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Görüldüğü gibi, yükseköğretimde dijitalleşme avantajlarının yanı sıra zorlukları da olan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yükseköğretim kurumları, dijitalleşme stratejilerini geliştirirken, öğrencilerin ihtiyaçlarına ve gereksinimlerine uygun bir yaklaşım benimsemelidir. Yapılan alanyazın taramasında yükseköğretimde dijitalleşmeyi ele alan pek çok çalışmaya rastlanmıştır (Ataş ve Gündüz, 2019; Aybek, 2017; Babaoğlu ve Kulaç, 2021; Greengard, 2016; Güllü, 2021; Rosak-Szyrocka, 2022; Taşcı ve Taşlıbyaz, 2021). Bununla birlikte, yükseköğretimde dijitalleşmeyi öğretim elemanlarının ve üniversite öğrencilerinin deneyimlerinden yola çıkarak ele alan bir çalışmaya rastlanmış olup (Lülecioğlu, 2022) söz konusu çalışmanın sadece İngilizce dili eğitimine odaklandığı görülmüştür. Diğer yandan, 6 Şubat depremi sonrasında yükseköğretimde çevrimiçi eğitimi ele alan bir çalışmaya rastlanmış olup (Telli ve Altun, 2023) bu çalışmanın kavramsal bir çalışma olduğu görülmüştür. Literatürdeki bu boşluktan yola çıkarak, bu çalışmanın amacı öğretim elemanları ve üniversite öğrencilerinin görüşlerine göre 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depreminden sonra Türkiye yükseköğretim sisteminin dijitalleşmesi sürecinin etkililiğini incelemektir. Bu çalışmanın, genelde yükseköğretimde dijitalleşmede özelde deprem gibi doğal afetler söz konusu olduğu dönemlerdeki dijitalleşme sürecinde eksik ve ihtiyaçların farkına vararak olası afetlerde eğitim ve öğretim faaliyetlerinin kesintisiz ve etkili bir şekilde sürdürülmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmanın amacı öğretim elemanları ve üniversite öğrencilerinin görüşlerine göre 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depreminden sonra Türkiye yükseköğretim sisteminin dijitalleşmesi sürecinin etkililiğini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda bu çalışmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji deseni benimsenmiştir. Fenomenolojinin amacı katılımcıların bir yaşantıya ilişkin deneyimlerinin neler olduğunu tanımlamaya çalışmaktır (Creswell, 2018, s. 238). Fenomenoloji deseni araştırmacıya derinlemesine bir anlayışa veya ayrıntılı bilgiye sahip olmadığı bir yaşantı veya deneyime odaklanma fırsatı tanımaktadır (Gallagher, 2012, s. 8). Böylece, araştırmacı yaşantıların neden ve nasıl anlamlandırıldığına dair derinlemesine bir bakış açısı elde edebilmektedir. Bu bağlamda çalışmada, öğretim elemanları ve üniversite öğrencilerinin deprem sonrasında çevrimiçi derslere ilişkin deneyimlerinin ve bu deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarının anlaşılması bağlamında fenomenoloji deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Gurubu

Bu araştırmanın çalışma grubu çevrimiçi ders veren 10 öğretim elemanı ve çevrimiçi ders alan 10 üniversite öğrencisi olmak üzere 20 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmanın amacına paralel olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasını sağlayan amaçlı örnekleme, belli ölçütleri karşılayan veya belirli özelliklere sahip olan bir veya daha fazla özel durumlarda çalışıldığında tercih edilmektedir. Araştırmacı, seçilen durumlar bağlamında doğa ve toplum olaylarını veya olgularını anlamaya ve bunlar arasındaki ilişkileri keşfetmeye ve açıklamaya çalışmaktadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2011, s. 254). Ayrıca araştırmada çalışma gurubunun maksimum çeşitlilik örnekleme ile zenginleştirilerek daha çeşitli ve kapsamlı bilgiye ulaşılması sağlanmıştır (Creswell, 2020).

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Pilot Uygulama Süreci

Nitel araştırmalarda, katılımcıların belirli bir olgu ile ilgili algılarını, hislerini ve deneyimlerini derinlemesine anlamak ve yorumlayabilmek için en sık kullanılan yöntemler arasında yüz yüze veya sanal ortamlarda gerçekleştirilen görüşmeler yer almaktadır (Guest, Bunce ve Johnson, 2006; Merriam, 2018). Bu araştırmada da, depremin ardından yükseköğretimde çevrimiçi derslerin etkililiğini derinlemesine anlamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formunun geliştirilmesinde ilgili ulusal ve uluslararası literatür derinlemesine incelenerek araştırmanın amacı doğrultusunda taslak görüşme formu oluşturulmuştur. Bu görüşme formunda, süreci deneyimleyen öğretim görevlileri ve üniversite öğrencilerinin dönütleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak görüşme formu son haline getirilmiştir. Araştırmaya yönelik saha çalışmaları başlamadan önce, iki öğretim görevlisi ve iki üniversite öğrencisi ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verisi görüşme tekniği ile toplanmıştır. deMarris (2004), görüşmeyi araştırma amacına uygun olarak hazırlanan sorulara odaklanarak görüşmecinin ve katılımcının birlikte yer aldığı bir konuşma süreci olarak tanımlamaktadır. Bu araştırmada, veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu temel alınarak yürütülen yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacı tarafından önceden hazırlanmış soruların esas alındığı, bununla birlikte, görüşme sırasında ortaya çıkan konulara yönelik yeni soruların da sorulabildiği bir görüşme yöntemidir (Güler, Halıcıoğlu ve Taşğın, 2015). Bunun yanı sıra, görüşme tekniği, görüşmeyi yürüten araştırmacıya zaman esnekliği sağlayarak katılımcılardan sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi elde etmeyi mümkün kılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında öğretim elemanları ve üniversite öğrencileri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Nitel araştırmalarda veri analizine, verilerin analiz için hazırlanması ve düzenlenmesiyle başlanır. Ardından, elde edilen veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir. İçerik analizinin ilk aşaması olan kodlama sırasında, elde edilen veriler incelenerek anlamlı bölümlere ayrılır ve her bölümün kavramsal olarak neyi ifade ettiği belirlenir. Kodların belirlenmesinin ardından, kodları belirli kategoriler altında toplayabilecek temalar oluşturulur. Analizin son aşamasında ise, sonuçlar tablolarla, şekillerle veya tartışma yolu ile sunulur (Creswell ve Creswell, 2018, s. 267; Merriam, 2015; Yıldırım ve Şimşek, 2016).

BEKLENEN/GEÇİCİ SONUÇLAR

Bu araştırma ile 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depreminden sonra üniversitelerde uygulanmaya başlanan çevrimiçi derslerin etkililiğini incelemek amaçlanmaktadır. Bu sayede, deprem gibi doğal afetler sonrasında eğitimin kesintisiz ve etkili bir şekilde devam edebilmesi için gerekli önlem ve kararlar alınabilir.

Bu araştırma, deprem sonrasında yükseköğretimde dijitalleşmenin etkililiği ile ilgili bilgi verecektir. Bu sayede, günümüz dünyasında bir tercih olan yükseköğretimde dijitalleşmenin zorunlu olduğu afet zamanlarında ne kadar hazır olduğunun tespiti yapılarak bu doğrultuda gerekli politikalar geliştirilebilir. Bu noktada, bu çalışmanın yükseköğretimde dijitalleşmenin etkililik ve verimliliğinin tespit edilmesine ve bu konuda farkındalığın artmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

Kaynakça

Ataş, H., & Gündüz, S. (2019). Yükseköğretimde dijital dönüşüm. *Dijital Dönüşüm Ekonomik ve Toplumsal Boyutuyla. Gazi Kitabevi*.

Ayberk, H. S. Y. (2017). Üniversite 4.0'a geçiş süreci: kavramsal bir yaklaşım. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, *3*(2), 164-176.

Babaoğlu, C., & Kulaç, O. (2021). Salgın döneminde dijitalleşme politikaları ve yükseköğretim sistemine yansımalar. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *22*(2), 417-425.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* (10. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Creswell, J.W. & Crewell, J. D. (2018). *Research design.* (5th edition). London: Sage Publications.

deMarrais, K. (2014). Qualitative interview studies: Learning through experience. In K.deMarrais & S.D. Lapan (Eds.). *Foundations for research* (p. 51-68). Mahvvah, NJ: Erlbaum.

Gallagher, S. (2012). What is phenomenology?. In Phenomenology (pp. 7-18). Palgrave Macmillan, London.

Greengard, S. (2016). Cybersecurity Gets Smart. Commun. ACM, 59(5), 29–31.

Güllü, O. (2021). *Yükseköğretimde dijitalleşme* (Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi.

Harley, D. (2002). Planning for an uncertain future: A US perspective on why accurate predictions about ICTs may be difficult. *Journal of Studies in International Education, 6(*2), 172-187.

Lülecioğlu, A. (2022). *Yükseköğretim İngilizce öğretiminde uzaktan eğitimin etkililiğine ilişkin öğretim elemanları ve öğrencilerin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Nuroğlu, E. ve Nuroğlu, H. H. (2018). Türkiye ve Almanya'nın sanayide dijital dönüşümü: yol haritaları ve şirketlerin karşılaştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Endüstri 4*(23), 1537–1560.

Rosak-Szyrocka, J., Żywiołek, J., Zaborski, A., Chowdhury, S., & Hu, Y. C. (2022). Digitalization of higher education around the Globe during covid-19. *Ieee Access*, *10*, 59782-59791.

Taşcı, Y., & Taşlıbeyaz, E. (2021). Yükseköğretim kurumlarında dijital dönüşüm çalışmalarının incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, *11*(1), 172-183.

Taşkıran, A. (2017). Dijital çağda yükseköğretim. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, *3*(1), 96-109.

Telli, S. G., & Altun, D. (2023). Türkiye'de deprem sonrası çevrimiçi öğrenmenin vazgeçilmezliği. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, *6*(2), 125-136.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

DİNDARLIĞIN DEĞİŞEN YÜZÜ EKSENİNDE SPOR ORGANİZASYONLARI: KATAR 2022 DÜNYA KUPASI ÖRNEĞİ

Nihat OYMAN

Atatürk Üniversitesi
n-forever-n@hotmail.com

Özet

İnsanlık tarihinden günümüze kadar kendine has ritüelleri, kutsal mekân ve kişileri olan, çağın şartlarına göre farklı biçimlerde görünüm kazanan din ya da dinler, toplumun en önemli olgularından bir tanesidir. Bu bağlamda din bütün kültürel alanlarla birlikte spor gibi sosyal hayatın eğlence kültüründe de yer almaktadır. Böylece din ve spor arasındaki tipik ilişkiyi göstermek adına Katar 2022 Dünya Kupası spor organizasyonu incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı, Dünya Kupası tarihinde ilk defa bu organizasyonun bir Müslüman ülkede yapılmasını ve bunun dini açıdan yansımalarının neler olduğunu incelemektir. Katar'ın tüketime çok açık bir toplum olması ve bunun yanında dini hassasiyetleri konusunda da katı görüşlere sahip olması, Dünya Kupası açısından nelere sebep olduğu merak konusudur. Bu çalışma spor, tüketim, gelenekçilik ve din ilişkisi anlamında önem taşımaktadır. Postmodern çağla değişen dindarlıkların bu spor organizasyonunda nasıl ortaya çıktığı da merak konusudur. Bu çalışmanın ortaya çıkması için durum analizi yöntemi kullanılmıştır. Güncel bir olguyu gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinliğine incelemesine olanak tanıyan bu yöntemle dindarlığın değişen yüzü ile spor organizasyonları arasındaki derin ilişki ele alınmıştır. Görsel yorumlama, kullanılan sözler ve simgeler gibi veri araçlarından yararlanarak din ve spor arasındaki ilişki ortaya konulacaktır. Sonuç olarak bir spor organizasyonu olan Katar 2022 Dünya Kupasında dindarlığın değişen yüzlerinin birçok sosyolojik boyutu olduğu görülmüştür. Daha önce yapılan Dünya Kupaları organizasyonundan farklı olarak dini semboller ve yaklaşımlarla birlikte aşırı tüketiminin de yer aldığı bir sosyolojik süreç olduğu görülmüştür. Bu sosyolojik sürecin verileri ve yansımaları kapsamında bir durum incelemesine gidilmiştir. İlk defa bir Müslüman ülkede yapılan Katar 2022 Dünya Kupası Türkiye'den de büyük bir ilgiyle takip edilmiştir. Ayrıca Katar 2022 Dünya Kupasının güvenliğinden Türkiye'nin kolluk kuvvetlerinin sorumlu olması Türkiye'nin 100 yılı açısında küresel bağlamda önem arz etmiştir.

Anahtar Sözcükler: Dindarlık, Spor, Dünya kupası, Değişim

ÖZGÜRLÜKLERİN ARTIĞI YENİDÜNYA DÜZENİNDE İSLAMOFOBİ

Nihat OYMAN

Atatürk Üniversitesi
n-forever-n@hotmail.com

Özet

Kültürel, tarihsel, ekonomik, siyasi, dini ve sosyolojik nedenleri olan İslamofobi 11 Eylül olaylarından sonra artışa geçmiştir. Günümüzde antisemitizmin yerini alan İslamofobi Müslümanlara yönelik ayrımcılık, nefret, sözlü ve fiziksel saldırılara neden olmaktadır. Bunun sonucunda Müslüman bireylerde kaygı, korku, stres güvensizlik gibi etkilerin oluşmasına zemin hazırlayarak anomik durumların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Müslümanlara karşı dışlanma ve ayrımcılıkla sonuçlanan temelsiz bir iğrenme ve hoşlanmama içeren bu görüşün, Avrupa ve Amerika' da yayılmasının nedenleriyle birlikte Müslüman toplumlarını da ilgilendiren çok kültürlüğün altında yatan gerilim noktalarını da irdelemek gerekmektedir. Bu gerilim noktalarına baktığımızda din ve sosyal hayat arasındaki ilişkilerin farklı boyutlarda olduğu görülmektedir. Yükselen tüketim alışkanlığı ve küresellik ve buna bağlı olarak gelişen dini kriminal olaylar ile din arasındaki ilişki, Müslüman dünya ile Batı ve Batı ile Batı'da yaşayan Müslüman azınlıklar arasında teolojik anlaşmazlıklara sebep olmuştur. Özelikle de Batı dünyasının kendisini mutlak ben olarak görmesi ve mutlak ötekilerle bir çatışma yaratma çabası İslamofobi'yayı daha da artırmıştır. Bu çalışmada öncelikle fobi kavramının tanımı ve fobi ile ilgili sosyolojik yaklaşımlar yer verilerek, daha sonra İslamofobi'nin tarihi, nedenleri ve Müslümanlar üzerindeki sosyolojik etkilerine teorik yaklaşımlar bağlamında değerlendirilecektir.

Anahtar Sözcükler: Özgürlük, İslamofobi, Batı, Yenidünya düzeni

ÇOCUKLUK ÇAĞI YAŞANTILARININ BİLİŞSEL ESNEKLİK VE ÖZNEL İYİ OLUŞ İLE İLİŞKİSİ

Burcu BAYSAL

Yıldız Teknik Üniversitesi
burcubaysal1414@gmail.com

Derya YAZICI

Yıldız Teknik Üniversitesi

Leyla ERDAL

Yıldız Teknik Üniversitesi

Mehmet İhsan ÇELİK

Yıldız Teknik Üniversitesi

Melek Senem ŞAPÇI

Yıldız Teknik Üniversitesi

Özet

Giriş ve Problem Durumu

Bu araştırmada; yetişkinlerde çocukluk çağı deneyimleri, yalnızlık ve öznel iyi oluş arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı incelenmiştir. Bununla birlikte bu değişkenlerin çeşitli sosyodemografik özelliklere göre farklılaşması ele alınmıştır.

Yöntem

Bu doğrultuda 306 yetişkin (244 kadın, 62 erkek) Çocukluk Deneyimleri Ölçeği, Bilişsel Esneklik Envanteri, Mental İyi Oluş Ölçeği Kısa Formu ölçeklerini doldurmuşlardır. Veriler bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi ve korelasyon analizi aracılığıyla incelenmiştir.

Bulgular

Elde edilen bulgulara göre yetişkinlerde medeni duruma göre iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma ($F_{2\text{-}303} = 9.850$, $p < .05$) bulunmaktadır. Tukey çoklu karşılaştırma sonucunda bekar bireylerin iyi oluş puan ortalamalarının ($\bar{X} = 25.02$, ss = 5.27); evlilerin iyi oluş düzeyi puan ortalamaları ($\bar{X} = 27.86$, ss = 4.87) ve evli olmayıp romantik ilişkiye sahip olan yetişkinlerin iyi oluş puan ortalamalarından ($\bar{X} = 26.78$, ss = 4.35) anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür. Diğer taraftan yetişkinlerde medeni duruma göre çocukluk çağı deneyimleri ($F_{2\text{-}303} = 2.171$, $p > .05$) ve bilişsel esneklik ($F_{2\text{-}303} = 1.595$, $p > .05$) açısından anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır. Eğitim düzeylerine bakıldığında yetişkinlerde eğitim düzeyleri ile çocukluk çağı yaşantıları ($F_{4\text{-}301} = 2.764$, $p < .05$), bilişsel esneklikleri ($F_{4\text{-}301} = 3.302$, $p < .05$) ve iyi oluş düzeyleri ($F_{4\text{-}301} = 3.169$, $p < .05$), arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır. Olumsuz çocukluk çağı deneyimleri azaldıkça eğitim düzeylerinin yükseldiği, eğitim düzeyleri yükseldikçe bilişsel esneklik ve iyi oluş düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Eğitim durumu lise mezunları ve lisans mezunları arasında iyi oluş düzeyleri açısından anlamlı bir farklılaşma vardır. Yetişkinlerde yaş gruplarına göre çocukluk çağı deneyimleri ($F_{2\text{-}303} = 0.183$, $p > .05$) ve bilişsel esneklik ($F_{2\text{-}303} = 1.165$, $p > .05$) açısından anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır. Bununla birlikte yaş gruplarına göre iyi oluş düzeyleri ($F_{2\text{-}303} = 3.472$, $p < .05$) arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Yine Tukey çoklu karşılaştırma iyi oluş sonucuna yaş grupları açısından bakıldığında 41 yaş ve üzeri grubun iyi oluş puan ortalamasının ($\bar{X} = 27.79$, ss = 4.65), 18-25 yaş grubunun iyi oluş düzeyi puan ortalaması ($\bar{X} = 25.62$, ss = 5.24) ile anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Yetişkinlerde cinsiyete göre bilişsel esneklik düzeyleri ($t_{0.05:304} = 2.295$, $p < .05$) arasında anlamlı bir farklılaşma görülmüştür. Bu farklılaşmada erkeklerin ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Yetişkinlerde cinsiyete göre çocukluk çağı deneyimleri ($t_{0.05:304} = 1.081$, $p > .05$) ve iyi oluş ($t_{0.05:304} = 0.656$, $p > .05$) açısından anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çocuk sahibi olma durumuna bakıldığında yetişkinlerde çocuk sahibi olma ile iyi oluş ($t_{0.05:304} = 3.991$, $p < .05$) ve bilişsel esneklik ($t_{0.05:304} = 2.507$, $p < .05$) arasında anlamlı bir farklılaşma vardır. İyi oluş ve bilişsel esneklik düzeyi, çocuk sahibi olan yetişkinlerde daha yüksektir. Çocuk sahibi olma ile çocukluk çağı yaşantıları arasında anlamlı bir ilişki ($t_{0.05:304} = 1.339$, $p > .05$) bulunmamıştır. Yetişkinlerde sosyoekonomik düzey ile çocukluk çağı yaşantıları ($F_{4\text{-}301} = 3.740$, $p < .05$), bilişsel esneklik ($F_{4\text{-}301} = 3.418$, $p < .05$) ve iyi oluş ($F_{4\text{-}301} = 8.628$, $p < .05$) arasında anlamlı bir farklılaşma vardır. Bu farklılığın hangi sosyoekonomik düzeylerden kaynaklandığını saptamak adına gerçekleştirilen Tukey çoklu karşılaştırma sonucunda sosyoekonomik düzey arttıkça bilişsel esneklik ve öznel iyi oluşun otalamalarının arttığı, olumsuz çocukluk yaşantıları puan ortalamalarının azaldığı görülmüştür.

Sonuç

Çocukluk deneyimleri, bilişsel esneklik ve iyi oluş arasındaki ilişkiyi tespit etmek için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre çocukluk deneyimleri (değersizlik içeren anılar, tehdit içeren anılar, boyun eğdirici anılar) ile bilişsel esneklik arasında negatif yönde zayıf düzeyde korelasyon ($r = 0.285$) ve iyi oluş ile çocukluk deneyimleri arasında negatif yönde orta düzeyde korelasyon ($r = 0.351$) görülmektedir. Bu sonuçlara göre olumsuz çocukluk çağı deneyimlerinin yüksek olmasının, bilişsel esneklik ve iyi oluş düzeylerini düşürdüğü söylenebilir. Yine korelasyon açısından bilişsel esneklik ile iyi oluş arasında pozitif yönde orta düzeyde korelasyon ($r = 0.493$) görülmektedir.

Anahtar kelimeler: çocukluk çağı yaşantıları, bilişsel esneklik, öznel iyi oluş

Kaynakça

Akın, A., Uysal, R., Çitemel, N. (2016). Çocukluk deneyimleri ölçeğinin Türkçeye uyarlanması, *Kastamonu Eğitim Dergisi, 21*(4), 1541-1550.

Altunkol, F. (2017). *Bilişsel esneklik eğitim programının lise öğrencilerinin bilişsel esneklik ile algılanan stres düzeylerine ve stresle başa çıkma tarzlarına etkisi.* Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Bacanlı, H. (2003). *Gelişim ve Öğrenme* (6.bs). Ankara: Nobel Yayınevi.

Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. W H Freeman/Times Books/ Henry Holt & Co.

Bee, H., & Boyd, D. (2009). *Çocuk gelişim psikolojisi.* İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Bilgin, O., İnce, M., Çolakoğlu, Ö. M., & Yeşilyurt, E. (2021). Yetişkinlerin Olumlu Çocukluk Yaşantılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi.

Journal of World of Turks/Zeitschrift für die Welt der Türken, 13(3), 251-264.

Bilgiç, R., & Bilgin, M. (2016). Ergenlerin Cinsiyet ve Öğrenim Kademesi Düzeylerine Göre Bilişsel Esneklik Düzeyleri ile Karar Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2*(2), 39-55.

Brassard, M. R. (1986). The Assessment of child and adolescent personality. İçinde Knoff, H. M. (Edt.), *Family assessment approaches and produres* (s. 399-445). USA: Guilford Publications.

Burger, J. M. (2016). *Kişilik* (5. Baskı). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Bülbül, F., Çakir, Ü., Ülkü, C., Üre, I., Karabatak, O., & Alpak, G. (2013). Yineleyen ve ilk atak depresyonda çocukluk çağı ruhsal travmalarının yeri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 14*(2), 93-99.

Christie, H., Talmon, A., Schäfer, S. K., De Haan, A., Vang, M. L., Haag, K., Gilbar, O., Alisic, E., & Brown, E. (2017). The transition to parenthood following a history of childhood maltreatment: a review of the literature on prospective and new parents' experiences. *European journal of psychotraumatology, 8(7),* 1-15. https://doi.org/10.1080/20008198.2018.1492834.

Diener, E. (1984). Subjective Well-Being. *Psychological Bulletin*, *95*(3), 542-575.

Diener, E., Oishi, S., & Tay, L. (2018). Advances in subjective well-being research. *Nature Human Behaviour*. *2*(4), 253-260.

Doğan, T. (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 14*(1), 56-64.

Doğan, T., & Sapmaz, F. (2012). Kişilerarası ilişki tarzları ve öznel iyi oluş. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, *10*(3), 585-602.

Erden, Ş. (2018). Erken çocukluk döneminde gelişim (7. Baskı). İçinde Deniz, M. E. (Edt.), *Duygusal gelişim* (s.183-217). Ankara: Maya Akademi.

Eryılmaz, A. (2016). *Herkes için mutluluğun başucu kitabı: Teoriden uygulamaya pozitif psikoloji* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Gülüm, I. V., & Dağ, İ. (2012). Tekrarlayıcı Düşünme Ölçeği ve Bilişsel Esneklik Envanterinin Türkçeye uyarlanması, geçerliliği ve güvenilirliği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 13*(3), s. 216-223.

Gluckman, P. D., Hanson, M. A., & Beedle, A. S. (2007). Early life events and their consequences for later disease: A life history and evolutionary perspective. *American Journal of Human Biology, 19(1),* 1- 19.

İşmen-Gazioğlu, A. E. (2012). Gelişim psikolojisi (3. Baskı). İçinde Ergin, H., & Yıldız, S. A. (Edt.), *Gelişim psikolojisinde aile ve okul etkileşimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kaya, Z. (2017) Yaşam Dönemleri ve Uyum Soruları., İçinde Çakar, F.S. (Edt) İnsan Gelişimini Açıklayan Kuramlar (s. 27-68) Ankara: Pegem Akademi

Kulaksızoğlu, A., (1997) *Ergenlik Psikolojisi* (19. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi

Malkoç, A. (2011). *Öznel İyi oluş Müdahale Programının Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeylerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Martin, M. M., & Rubin, R. B. (1995). *A new measure of cognitive flexibility.*

Psychological Reports, 76(2), 623-626.

Martin, M. M., & Anderson, C. M. (1998). The cognitive flexibility scale: Three

validity studies. *Communication Reports, 11*(1), 1-9. _____

Nevzat Gencer; Çeviren. (2018). Öznel iyi oluş: genel bir bakış. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. *11*(3), 2621-2638.

Saföz Güven, İ. G. (2008). *Fen ve genel lise öğrencilerinin cinsiyet ve sosyometrik statülerine göre öznel iyi oluş düzeyleri, genel sağlık örüntüleri ve psikolojik belirti türleri.* Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Saltık, D. (2021). *Öz-şefkat, bilişsel esneklik ve iletişim becerilerinin çiftlerin ontolojik iyi oluşu üzerine yordayıcı etkilerinin incelenmesi.* Yüksek lisans tezi, İstanbul Kent Üniversitesi, İstanbul.

Satan, A. A. (2014). Dini İnanç ve Bilişsel Esneklik Düzeylerinin Öznel İyi Oluş Düzeyine Olan Etkisi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *3*(7), 56-74.

Scott, W.A. (1962). Cognitive Complexity and Cognitive Flexibility. *Sociometry,*

25(4), 405-414.

Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya* (25. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Şahin, M., Baş, M., & Çelik, A. (2019). Öznel iyi oluş ve spor. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, *17*(1), 23-31.

Şirin-Ayva, A.B. (2018). *Macera terapisi temelli grupla danışmanlığın üniversite öğrencilerinde bilişsel esneklik ve belirsizliğe tahammülsüzlüğe etkisi. D*oktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Tottenham, N., Hare, T. A., Quinn, B. T., McCarry, T. W., Nurse, M., Gilhooly, T., Millner, A., Galvan, A., Davidson, M. C., Eigsti, I. M., Thomas, K. M., Freed, P. J., Booma, E. S., Gunnar, M. R., Altemus, M., Aronson, J., & Casey, B. (2010). Prolonged institutional rearing is associated with atypically large amygdala volume and difficulties in emotion regulation. *Developmental science, 13*(1), s. 46-61.

Türkçapar, M. H. (2018). *Bilişsel Davranışçı Terapi* (1.bs.). İstanbul: Epsilon yayınevi.

Türkmen, M. (2012). Öznel iyi oluşun yapısı ve anababa tutumları, özsaygı ve sosyal destekle ilişkisi: Bir model sınaması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *5*(1), 41-73.

Ünal, F. (2008) Ailede çocuk istismarı ve ihmali, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1), 9-18.

Yeniçeri, İ. (2021). *Çocukluk çağı ruhsal travmaları ile depresyon, anksiyete, stres arasındaki ilişkide bilişsel esnekliğin aracı rolü ve bilişsel esneklik eğitim programının etkililiğinin sınanması.* Doktora tezi, Trabzon Üniversitesi, Trabzon.

Yurcu, G., & Atay, H. (2015). Çalışanların öznel iyi oluşunu etkileyen demografik faktörlerin incelenmesi: Antalya ili konaklama işletmeleri örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 17-34.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE TRAVMA SONRASI BÜYÜME, KENDİNİ TOPARLAMA GÜCÜ VE ALGILANAN SOSYAL DESTEK ARASINDAKİ YORDAYICI İLİŞKİLER

Seda KIYAK

Arş. Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi
seda.kiyak@erbakan.edu.tr
0000-0003-4978-5083

Merve Nur DOĞAN

Arş. Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi
mervenur.dogan@erbakan.edu.tr
0000-0001-5046-4311

Zeliha TRAŞ

Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi
ztras@erbakan.edu.tr
0000-0003-2670-0868

Erdal HAMARTA

Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi
erdalhamarta@erbakan.edu.tr
0000-0003-0925-3824

Özet

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinde travma sonrası büyüme, kendini toparlama gücü ve algılanan sosyal destek arasındaki yordayıcı ilişkilerin incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu çeşitli kademelerde öğrenim gören 300 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın modeli nicel araştırma türlerinden olan ilişkisel tarama yöntemidir. Katılımcılardan bilgi toplamak için kullanılan veri toplama araçlarını, demografik bilgilerini elde etmek için araştırmacılar tarafından oluşturulmuş "Kişisel Bilgi Formu"; katılımcıların travma sonrası büyüme düzeylerini ölçmek için "Travma Sonrası Büyüme Envanteri", kendini toparlama güçlerini ölçmek için "Kendini Toparlama Gücü Ölçeği" ve algılanan sosyal destek düzeylerini ölçmek için "Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği" oluşturmaktadır. Verilerin Google Formlar aracılığıyla çevrimiçi ortamda toplanması tercih edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 21 istatistik programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, t-testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, çoklu doğrusal regresyon analizi yöntemleri kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, katılımcıların travma sonrası büyüme düzeylerinin cinsiyet grupları arasında farklılaştığı saptanmıştır. Kadın katılımcıların travma sonrası büyüme puan ortalamalarının ($\bar{X}$=67,62) erkek katılımcılardan ($\bar{X}$=62,35) anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya konulmuştur. Travma sonrası büyüme ile algılanan sosyal destek arasında pozitif yönlü düşük düzeyde ($r=0,23$, $p<0,01$),, kendini toparlama gücü arasında ise pozitif yönlü orta düzeyde ($r=0,46$, $p<0,01$) anlamlı bir ilişki bulgulanmıştır. Algılanan sosyal destek ile kendini toparlama gücü arasında ise pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r=0,35$, $p<0,01$) saptanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre algılanan sosyal destek ve kendini toparlama gücü birlikte travma sonrası büyüme puanlarındaki değişimin %21'ini açıklamaktadır [$F_{(2-297)} = 40,96$, $p < 0,05$, $R^2=0,21$].

Anahtar Kelimeler: Travma sonrası büyüme, kendini toparlama gücü, algılanan sosyal destek

ÖĞRETİM ÜYELERİNİN KALİTE VE AKREDİTASYON SÜRECİNE İLİŞKİN ALGILARININ METAFOR ANALİZİ ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ

Cemil ÖZTÜRK

Prof. Dr. Marmara Üniversitesi, EPDAD - Öğretmenlik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği
cemilozturk@yahoo.com

Zeliha TRAŞ

Prof. Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD
ztras@erbakan.edu.tr
Çağlar ACAR
Uzman, EPDAD - Öğretmenlik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği
acarcaglar@gmail.com

Şafak OĞUZ

Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, EPDAD - Öğretmenlik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği
safakoguz@live.com

Hikmet Beyza YAKICI

Arş. Gör. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Özel Eğitim Bölümü
hbeyzayakici@erbakan.edu.tr

Özet

Giriş

Akreditasyon; bir yükseköğretim kurumunun ya da yükseköğretim kurumu tarafından uygulanmakta olan herhangi bir programın, ulusal ve/veya uluslararası düzeyde belirli performans standartlarına sahip olduğunu ortaya koymayı amaçlayan bir sistem olarak tanımlanmaktadır. Akreditasyon, akademik kalitenin iyileştirilmesi, saydamlık ve hesap verme sorumluluğunun aracı olarak ifade edilmektedir (YÖK,2005). Bu çalışmanın amacı öğretim üyelerinin kalite ve akreditasyon süreçlerine ilişkin deneyimlerinin ve bu deneyimler sonucu oluşturdukları metaforik algıların incelenmesidir.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır ve betimsel içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların belirli bir süreçte ilgili fenomene ilişkin deneyimlerinin keşfedilmesi ve bunların yapılarının açığa çıkartılması, kategorilendirilmesi amacıyla olgubilimsel desen uygun bir araştırma yöntemi olarak ifade edilmektedir (Sert, 2021). Betimsel içerik analizi yöntemi, belirli bir konuda ya da alanda birbirinden bağımsız olarak yapılan nitel ve nicel çalışmaların derinlemesine incelenmesi anlamına gelmektedir (Cohen vd., 2007). Verilerin toplanmasında nitel veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Sorular yarı yapılandırılmış açık uçlu form aracılığıyla katılımcılara yöneltilmiştir. Bu çalışmanın araştırma grubu farklı üniversitelerde görev yapan 46 öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Katılımcıların 30'u kadın 16'sı erkek öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Yaş ortalaması 46.28 olarak hesaplanmıştır ($\bar{x}$=46.28, ss=11.98).

Bulgular

Bu araştırmanın bulgularına göre araştırmaya katılan katılımcılar akreditasyon kavramıyla ilgili 46 metafor üretmişlerdir. Oluşturulan metafora ilişkin kategoriler "Süreç", "Kalite", "Denetim/Değerlendirme", "İmajını

Değiştirmek", "Denge" olarak ifade edilmiştir. Süreç kategorisinde 15 metafor üretilmiştir. En çok üretilen metafor ise "yenilenme" metaforudur. Bu kategoride üretilen metaforlar Akreditasyon kavramının belirli bir zaman içerisinde ilerleyen ve gelişen bir kavram olduğunun belirtisidir. Kalite kategorisinde 14 metafor üretilmiştir. Katılımcılar Akreditasyon kavramının bir kalite göstergesi olduğunu ortaya koydukları metaforlarla ifade etmişlerdir. Bu kategoride en çok üretilen metaforlardan biri "Garanti Belgesi" metaforudur. Denetim/Değerlendirme kategorisinde 11 metafor üretilmiştir. Katılımcılar, akreditasyon kavramını bir değerlendirme/denetim olarak ifade etmişlerdir. Bu kategoride en çok üretilen metaforlar "ayna" ve "müfettiş" metaforudur. İmajını Değiştirmek kategorisinde 2 metafor üretilmiştir. Akreditasyon kavramının, iyileşmeye açık yönlerin kapatılması, saklanması sadece iyi yönlerin gösterilmesi anlamında "Makyaj" metaforu, olumsuz şeyleri duymamak sadece istediğini dinlemek anlamında da "Kulaklık" metaforu kullanılmıştır. Denge kategorisinde 4 metafor üretilmiştir. Katılımcılar, Akreditasyon kavramını denge olarak görmüşler ve bu yönde metaforlar üretmişlerdir.

Sonuç

Bu araştırmanın sonucunda öğretim elemanlarının kalite ve akreditasyon süreçlerine ilişkin deneyimlerinin ve bu deneyimler sonucu oluşturdukları metaforik algılarına ilişkin 46 metafor sonucunda 5 kategori elde edilmiştir. Süreç, kalite, denetim/değerlendirme, imajını değiştirmek, denge kategorileri dikkate alınarak tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kalite, Akreditasyon, Metafor Analizi, İçerik Analizi, Öğretim Üyeleri*

Kaynakça

YÖK, 2005. Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Yönetmeliği. Resmi Gazete Sayısı: 25942, Tarihi: 20.09.2005. http://www.mevzuat.gov.tr

Sert, G. (2021). Fenomenoloji ve yorumlayıcı fenomenolojik analiz. Seggie, F.N., Bayyurt, Y. (Ed). *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları*. (3. Baskı, 74-86). Ankara, Anı Yayıncılık.

Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). Research methods in education. (6th Edition). New York: Routledge.

TRAVMATİK OLAYLARA İLİŞKİN OKUL PAYDAŞLARININ GÖRÜŞLERİ[9]

Uzm. Psikolojik Danışman Hatice Kübra YAŞAR

Hacettepe Üniversitesi
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü
haticesenel.52@gmail.com

Doç. Dr. Nihan DEMİRKASIMOĞLU

Hacettepe Üniversitesi
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü

Özet

Yaşam içerisinde bireyler süreğen bir şekilde baş etme becerilerini aşan yaşam olayları ile karşılaşmaktadırlar. Bu olaylar kimi zaman bireyler için travmatik bir yaşantı olarak deneyimlenmektedir. Travmatik olayların yaşandığı ya da travmaya maruz kalan bireylerin geldiği yerlerden biri de okullardır. Okullar öğrencilerin zamanının çoğunu geçirdiği yerlerden biridir. Ayrıca okul kimi zaman travmaya yol açan bir etken olmasının yanı sıra travmayı iyileştirici, koruyucu ve önleyici bir faktöre de sahiptir. Bu sebeple okulların travmaya duyarlı bir şekilde yapılandırılmasında okul paydaşlarının önemli görevleri bulunmaktadır. Bu paydaşlar arasında öğretmenler, okul psikolojik danışmanları, okul idaresi, diğer okul çalışanları ve veliler yer almaktadır. Bu araştırma kapsamında 7 okul paydaşının travmaya ilişkin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla incelenmiştir. Araştırmaya katılan okul paydaşları içerisinde 1 okul müdürü, 1 okul müdür yardımcısı, 2 okul psikolojik danışmanı, 2 özel eğitim öğretmeni ve 1 ebeveyn/veli yer almaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve olgubilim deseni kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları neticesinde okul paydaşlarının travmatik olayların doğasına, sonuçlarına ve bu olaylara ilişkin müdahale yöntemlerine dair bilgi ve beceri sahibi olmalarının önemli olduğu görülmüştür. Okul paydaşları travmanın öğrencilerde sosyal duygusal becerilerde zayıflama, akademik başarıda düşüşe, okul terkine neden olduğunu ve bu durumun eğitim ortamını olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Ayrıca okul paydaşları travmaya ilişkin özellikle önleyici ve koruyucu çalışmalarda bulunduklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmalar içerisinde cinsel istismar, kayıp ve yas, salgın hastalıklar, deprem gibi durumlara ilişkin çalışmalar, çevre düzenlemesi, krize müdahale ekibi toplantıları, bilgilendirici öğrenci, veli ve öğretmen seminerleri, tatbikatlar ve okul paydaşları ile görev paylaşımı yer almaktadır. Okul paydaşları travmatik olaylara ilişkin verilen hizmetiçi eğitimlerin yol gösterici olduğunu ancak okulların koşullarına uyarlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ancak travmaya müdahalede herhangi bir eğitim almadığını belirten katılımcılar ise bu eğitimlerin gerekli olduğunu ve düzenli olarak verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Son olarak okul paydaşlarından veli okulda travmaya/krize müdahalede verilen eğitimlerin kendisine ve ailesine oldukça fayda sağladığını, bu eğitimlerin arttırılarak devam etmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yürütülen bu çalışma yoluyla okul paydaşlarının travma konusundaki bilgi ve yeterliliklerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu bağlamda yürütülen bu çalışmanın bulgularının, araştırmacılara yapacakları ileri çalışmalarda ışık tutacağı, uygulamacılara ise müdahale planlamada ve travmanın okul içi etkilerini anlamada yol göstereceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Travma, travmaya duyarlı okul, okul paydaşları

[9] Bu araştırma Hacettepe Üniversitesi EYP790 Nitel Araştırma doktora dersi kapsamında dersin sorumlu öğretim üyesi Doç. Dr. Nihan Demirkasımoğlu süpervizörlüğünde yürütülmüştür.

FARKLI REFAH REJİMLERİ VE AİLE POLİTİKALARI

Mehmet Resul BAŞAR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi
resul.basar@sbu.edu.tr
Orcid:0000-0002-8471-8213

Özet

Devletlerin ekonomik, kültürel ve tarihsel geleneklerine göre ortaya çıkan refah devleti ve refah devletlerinin uygulanışlarında birbirinden farklı nitelikte olduğu ve gün geçtikçe gelişmekte olduğu görülmektedir.

Çalışmanın amacı, refah devletleri ve gelişmiş devletlerin sosyal refah hizmetleri açısından, belirli özellik ve niteliklere göre sınıflandırılması ve farklı refah devleti kategorilerine ayrışmasıdır. Bu sınıflandırma yapılırken, kaç tür refah rejimi olduğu, hangi ülkelerin hangi refah rejimi izlediği ve aile yapısına verilen önemi belirlenmeye çalışılmış ve bu ülkeler rejim türlerine göre gruplandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Ekonomik, Refah, Sosyal Hizmet, Yoksulluk

Summary

It is seen that the welfare state and welfare states, which emerged according to the economic, cultural and historical traditions of the states, differ from each other in their implementation and are developing day by day.

The aim of the study is to classify welfare states and developed states in terms of social welfare services, according to certain features and characteristics, and to separate them into different welfare state categories. While making this classification, it has been tried to determine how many types of welfare regimes there are, which countries follow which welfare regimes, and the importance given to family structure, and these countries are grouped according to regime types.

Keywords: Family, Economic Welfare, Social Services, Poverty

EKZOJEN OBEZİTESİ OLAN ERGENLERE YÖNELİK ÇİFT FAKTÖR MODELİ ÇERÇEVESİNDE HAZIRLANAN MÜDAHALE PROGRAMININ ETKİLİLİĞİ

Mehmet Fatih ŞİRAZ

T.C.Sağlık Bakanlığı
fatihsiraz@gmail.com

Ali ERYILMAZ

Yıldız Teknik Üniversitesi
aeryilmz@yildiz.edu.tr

Özet

Obezite gün geçtikçe etkisi artan önemli bir halk sağlığı sorunu olmakla beraber obeziteyle mücadelede farklı birçok yöntem kullanılmaktadır. Ancak yeme biçimlerine yönelik olumsuz davranış kalıpları değişmediği takdirde bu yöntemler sınırlı kalmaktadır. Bu çalışmada, obezitesi olan ergenlerin olumsuz yeme (duygusal yeme, dürtüsel yeme, otomatik yeme) davranışlarını değiştirecek ve öznel iyi oluşlarını arttıracak psikoeğitim programının etkililiğini belirlemek hedeflendi. Bu araştırma, deneme modelinde olup, yarı deneme modellerinden ön-test/son-test kontrol gruplu model olması planlanmıştır. Modelde bağımlı değişken beden kitle indeksi, duygu düzenleme zorlukları ölçeği puanları ve öznel iyi oluş ölçeği puanlarıdır. Bağımsız değişken olarak ise bireylerin obezitesi üzerindeki etkisi incelenen psikoeğitim programıdır. Deney grubu olarak belirlenen obezitesi olan bireylere müdahale programı uygulanırken, kontrol grubundaki bireylere herhangi bir program uygulanmamıştır. Müdahale programına katılan katılımcıların yaşları 15-17 arasında değişen BMI ≥ 95. persentil olan 20 ergenden oluşmaktadır. Araştırmacı tarafından uygulanan 14 haftalık psikoeğitim programı bulguları şu şekildedir. Katılımcılardan deney grubundakilerin % 70 (kız= 4 %57; erkek= 3 %43) inin programı tamamlarken kontrol grubundakilerin ise tamamına (kız= 5 %50; erkek= 5 %50) son ölçümleri tamamlanarak analiz edildi. Deney grubundaki ergenlerin duygu düzenleme becerilerinde anlamlı düzeyde iyileşme görülürken, farkındalıklarının ve öznel iyi oluşlarının arttığı görüldü($p<.05$). Ayrıca deney grubunda öntest-sontest ölçümlerinde katılımcıların BKİ ortalama -1,12 azalma olduğu bulgusuna ulaşılırken kontrol grubunda anlamlı değişim olmadı. Araştırmamızın, çift faktör modeli çerçevesinde hem olumsuz yeme davranış paternleri değiştirmeyi hem de öznel iyi oluşu arttırmayı hedeflemek için sentezlenen ilk çalışma olması alan literatürüne katkısı ve ileriki çalışmalar için yol gösterici olması bakımından önemlidir. Modelin negatif (psikopatoloji) boyutunda duygu düzenleme, dürtüsellik ve bilinçli farkındalık; pozitif yönünde öznel iyi oluş çalışıldı. Genel itibarıyla hazırlanan psikoeğitim programının ergenlerin obezite mücadelesinde hem uygulanabilir hem de etkili olduğu görülmektedir. Program Obezite gibi önemli bir halk sağlığı sorunu ile mücadelede yenilikçi ve kapsamlı bir yaklaşım olarak pratikte kullanılabilirliği vaat ediyor. Bu nedenle daha geniş örneklemler üzerinde de kullanılarak mevcut sonuçların desteklenmeye ihtiyacı vardır.

Anahtar Kelimeler: çift faktör modeli, ergen, obezite, psikoeğitim

ULUSLARARASI TURKCESS KONGRESİ

18-20 MAYIS 2023

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ İSTANBUL